

મથ મળવાનું ટેકાણું:—

વડીલ. મોહનલાલ હિમચંદભાઈ

મુ. પાદરા (મુજાત)

ગાંધી. આત્મીરામ ખેમચંદ

સાબુદ.

‘ વચંત ’ મુદ્રણાલયમાં ગ્રીમનલાલ હિરલાલ મહેતાએ છાપ્યું
રાવપુર શામળાની પોળ પાસે-અમદાવાદ.

નિવેચન.

સાગરવંદ પ્રેતોદ્ધાન મેડિયા

સંગ કન્યાદિય.

૩૪

શ્રીકાન્ત, (રાણપુત્રાતા.)

શ્રી અધ્યાત્મ જ્ઞાનપ્રસારક-મંડલ તરફથી શ્રીમદ્ બુદ્ધિસાગરસૂરિગ્રન્થમાલાના એકસઠમા મળકાતરીકે ભજનસંગ્રહ ભાગ નવમો કે જેના રચયિતા શ્રીમદ્ બુદ્ધિ-સાગરસૂરિજી છે, તેને વિ. સં. ૧૯૭૯ ની સાલમાં છપાવી પ્રસિદ્ધ કરવામાં આવ્યો છે. આચાર્યશ્રીએ ભજનસંગ્રહ નવમા ભાગનું ચક્તવ્ય, નયોની સાપેક્ષાએ લખ્યું છે તેને વાંચકો વાંચશે એટલે સર્વે ખુલાસા થશે. મ. સં. ૯ મા ભાગની પ્રસ્તાવનાની જરૂર છે પણ હાલ શીઘ્રતપા ગ્રન્થ વહાર પાડવામાં આવ્યો છે તેથી પ્રસ્તાવના લગાડી નથી. આ ગ્રન્થ છપાવવામાં સદ્ગૃહસ્થોની સહાય મળવાથી પડતર કિંમત રૂ. ૧-૮-૦ રાખવામાં આવી છે કે જેથી વાંચકો સારીરીતે પુસ્તકનો લાભ લેઈ શકે. મંડલની પાસે સારૂ ફંડ નથી માટે ધનવંતભક્તોએ સહાય કરવી એમ પ્રાર્થના કરવામાં આવે છે. જે જે ગૃહસ્થ શ્રાવકોએ મદદ કરી છે તેઓનાં મુચારક નામો અત્રે છપાવીને તેઓને ધન્યવાદ સમર્પીએ છીએ.

મુ. પાદરા,

અધ્યાત્મજ્ઞાન પ્રસારકમંડલ.

વિ. સં. ૧૯૭૯ વ્રાષણપૂર્ણિમા. /

ધન્યવાદ.

પરમજીવ શાસ્ત્રિસાગર હૈનાચાવિશિષ્ટવાન ભાવાન્નનાન પ્રચારક મોરનિ. પીમદ્ બુદ્ધિમાચરજીમુગીચરજી મદારગ્રામીન મે ૧૬૭૭ નું ચાતુર્માસ થી માબુદ મેપના અન્વ.મદગી માબુદમા થમુ દનું તે પ્રમમે નીમે જખારેશ ખેપુએએ આ મગ્ન પદમચદ આત્ર દ મે. ઉપાવવા માટે મદાય આગી ન. જ જ ખેપુએએ આત્ર અમુખ પ્રથ ઉપાવવા મદાય આગી હ તેએએ ધન્યવાદ આપવામા આવે છે.

૪૦૦) મેદના રાપચદમાખ નમદમાખ-પોનાના પુત્ર વિજયનના
અમુક માખંદ

૨૨૫) નિમદદા.જા. ૬ રંગાનંદ મદારગ્રામી રાપંવામ પ્રમમે
કિપેતા આગી ના દા. લોક ચતુરમાખ કરસનમાખ
મુ. માખંદ.

૧૫૦) શા અમરનાથ કેરગદામ મેપાગી.

૧૦૦) દા કકમલાખ નંનજમાખ મેપાગી.

૧૦૦) મેજક કાતચદ ક્રેમામાખ મેદમાખંદ.

૨૫) ખાઈ કાકી, મેના કાકામાખ પરચરી સાખંદ.

૧૦૦) મેના ઉગતનાથ ખેમચંદ સાખંદ.

૧૧૦૦)

ઉપરની રીમને આ મંથ ઉપાવવામાં મદન મગી છે તે પૈકી
૩ ૪૦૦) મેના રાપચંદમાખ રવચંદમાખના મેપાગી તે રૂપિઆ ન્યાપદર્શક
પ્રેસના માલીક શા. મણીલાલ મગનલાલને આ મંથ ઉપાવવા માટે
આપેલા અને તેના કાચેલા લેવા માટે સદરજુ રૂપિઆ આપેલા પરંતુ
પાછગથી તે આવામાં તથા પ્રેસની નાજા સંજથી રિચિત કોટી થવાથી
મનુર રકમ તેની પામે રહી ગય છે. આવા મંથો ઉપાવવા સદાય
આપનાર સદગુરુદેવને અતઃકરજુ પૂર્વક ધન્યવાદ આપવામા આવે છે.
અને હરિષ્પમાં આવા મંથો ઉપાવવામાં સદાયક જનો એમ ઈચ્છી
વિરમું છું.

સંવત ૧૯૭૬
શ્રાવણ સુદ પૂણિમા

સરગુરુ ચરણોપાસક સેવક.
શા. આ.મારામ ખેમચંદ. સાખંદ.

ॐ अहं महावीराय नमः

ભજન પદસંગ્રહ ભાગ નવમો.

વક્તવ્ય.

જે જે પ્રસંગે જેવી જેવી શાવના પ્રગટી તેના પ્રતિબિંબ રૂપ આ છપાવેલાં પદો છે. જીનશાસ્ત્રોની અનેક અપેક્ષાઓના દૃષ્ટિયોના અભ્યાસીઓને તેમાં પ્રવેશ કરવાનો અધિકાર છે, બાકીનાઓને ગીતાર્થ શુરની આજ્ઞા વિના તેમાં પ્રવેશ થવાનો અધિકાર નથી. જીનશાસ્ત્રોના આધારે જે કંઈ ન જણાય તેનો સંઘની આગળ પ્રથમથી મિથ્યાદુષ્ટ દઉં છું અને ગીતાર્થોને વિજ્ઞાપિ કરું છું કે જે કંઈ જિનેશ્વર આજ્ઞા વિરૂદ્ધ હોય તેમાં સુધારો કરવો અથવા તેટલો ભાગ ખાતલ કરવો. અમે સર્વદા જિનેશ્વર ભગવાનની આજ્ઞા પ્રમાણે લખવાનું વા કહેવાનું અભિમાન ધારણ કરીશું નહિ. કારણ કે છદ્મસ્થાવસ્થામાં પ્રભુ મહાવીરદેવના ગણધરશ્રી ગૈતમસ્વામીને પણ આનંદની સાથે વાતચિત્ત કરતાંઉપયોગમાં ચૂક આવી હતી, તો મારા જેવા પામરની તો શી ! દશા, કયાં પૂર્વાચાર્યોનો ઉપયોગ અને કયાં મારા જેવા પામરનો ઉપયોગ. ભણ્યો ભૂલે અને તારો દુષ્ટે એ કહેવત પ્રમાણે ભૂલ થવાનો પ્રસંગ ઉપસ્થિત થાય એમાં કશું આશ્ચર્ય નથી. અધ્યાત્મજ્ઞાનની દૃષ્ટિએ જે કંઈ લખવામાં આવ્યું હોય તેનો વ્યવહારદૃષ્ટિવાળા બાળજીવોને અવળું સમજાય-અવળું પરિણમે તે ખતવા યોગ્ય છે તેથી તેવા જીવોએ જ્ઞાની શુરજીઓની સલાહ લેઈ આવાં પુસ્તકોના વાચનમાં પ્રવૃત્તિ કરવી, કે જેથી તેઓને કશી હાનિ ન સંભવે. ભજનસંગ્રહ નવમા ભાગમાં પ્રભુ મહાવીર એ નામ આત્માનું આધ્યાત્મિક પિંડગત દૃષ્ટિની અપેક્ષાએ આપ્યું છે અને પ્રભુ ચોવીશમા તીર્થંકર મહાવીર સ્વામીનાં સગાં વગેરે તથા અન્યપાત્રોને આધ્યાત્મિક દૃષ્ટિએ અંતરમાં કદપવામાં આવ્યાં છે અને તેઓની આગળ આત્મરૂપ

વિરૂદ્ધ લખાયું હોય તેનો ચતુર્વિધ સંઘ આગળ મિથ્યાદુષ્ટ ત
દકં પુ' અને તેમાં જે કંઈ અસત્યતા આવી હોય એમ સંઘને
લાગે તો સંઘ જે ભાગ અસત્ય ઠરાવે તે મારે પણ પ્રમાણ છે
એમ પ્રથમથી જણાવું છું. ગીનાર્થી અધ્યાત્મજ્ઞાન દૃષ્ટિની અપેક્ષાએ
બાહ્યના પદાર્થોને અંતરમાં ઘટાવે છે. શ્રી ઉપાધ્યાયજીએ પણ
ધર્મપરીક્ષા ગ્રંથમાં તે મારે નીચે પ્રમાણે જણાવ્યું છે.

યથા ॥ અપ્પા નહ યેયરણી, અપ્પા મે કુદમ્મામલી ।
અપ્પા વામદુદાવેણ, અપ્પા મે નેદણ ચણમ્ ॥ ૧ ॥

इन्द्रियाण्येष तस्मिन् यत्स्वर्गनरकायुर्मौ
निगृहीतविशिष्टानि, स्वर्गाय नरकाय च ॥ २ ॥

ઈત્યાદિ અનેક બાગતોની સાક્ષીઓ આપી શકાય તેમ
છે. આત્મા જ પંચપરમેષ્ઠી છે. જ્ઞાત્રા તેજ રાગ પ છતા-
વાથી વ્યક્તિભાવે મદાવીર બને છે અને રાગદ્વેષ ન છતાય
ત્યાંમુખી સત્તાએ મદાવીર છે. હયોપથમજ્ઞાનધ્યાનની હયોપથમ
ભાવનાઓ જે કાલે જેવી દૃઢ્યમાં પ્રગટી છે તેવી લખી દીધી
છે;—એમ કેટલાંક આધ્યાત્મિકહાર્દિકસ્ફુરણાત્મક પદ ભજનોમા
બનેલું છે. અમારો અગિપ્રાય—આશય ખરેખર ગીનાર્થી સમજી
શકે છે. બ્યવહારનય અને નિશ્ચયનયની માન્યતાઓ ‘અગને સર્વથા
ગૈનાગમતા આધારે માન્ય છે. અગાનામાટે દૃઢ્યમાં જે ભાવ
નાઓ સ્ફુરાયમાન થઈ તે કંઈ તે દશાવિનાના અધિકારીઓ
માટે નથી કેટલાંક વર્ણોથી માગ મનમાં એવો વિચાર
પ્રગટયો છે કે મુસજ્ઞાનોમાં જેમ એક અદક્ષ, પ્રીતિયોમાં એક
હંમુ કાર્પિટ, તથા હિંદુઓમાં રામ તથા કૃષ્ણ તથા બાદોમાં એક
બુદ્ધનું જેમ જગત્માં બહેરનામ છે અને દુનિયાનો મોટો—માગ,
તેઓના દેવોને બલે છે તેમ ઘોરીય તીર્થકરો પૈરી ચરખનીર્ધર
મદાવીરદેવને સર્વવિશ્વમાં પ્રસિદ્ધ કરવા ઘેલીયમા તીર્થક
મદાવીરમજુનું દાઢ ગૈનચાસન પ્રવર્તે છે અને તેજ સંપ્રતિ પરમે-
પાદી તીર્થકર છે, તેથી તેમના નામનો સર્વત્ર પ્રચાર કરવો તેમના

ગુણોનું તથા તેમના ચરિત્રનું જ્ઞાન કરવું. તેમના નામનો જાણ
 કરવો. એમ કરવાથી અન્ય તીર્થકર્તાની જેમ આશાના થતી નથી.
 કારણ કે તેમાં શુભ ફેલું પરિણામ છે. તેથી પ્રભુમર્જનમહા-
 વીરના નામથી તેમની બાંધીને પ્રાર્થના કર્યો છે. આવીશ્યા તીર્થકર્તા
 તરીકે તેમની સ્તુતિયો કરી છે તથા અધ્યાત્મદૃષ્ટિએ આત્માને
 પણ મદ્વાતીરતરીકે ગણી જાજતો પણ વગેરેની રચના કરી છે
 અને સાતનયોની અપેક્ષાએ આત્મારૂપ મદ્વાતીરની વ્યાખ્યાને પણ
 સદુપદેશના બીજા ભાગમાં જણાવી છે. પ્રભુમદ્વાતીરદેવને ઇષ્ટદેવ
 ગણી તેમના નામથી પૂજાઓમાં મંગલાચરણ કરવામાં આવ્યું છે.
 પ્રભુ સર્વે તીર્થકર્તામદ્વાતીરદેવ અને અધ્યાત્મમદ્વાતીરદેવની
 ભિન્નતા અને અભિન્નતા જેમાં કથયિત્તુ જણાવી છે તેવા પદ્યો ગીનાર્થ
 શુદ્ધમંત્રી દૃષ્ટિથી અવલોકનાત્મા જણાયો. અધ્યાત્મજ્ઞાનની દૃષ્ટિએ
 જેટલાં તીર્થકર્તાદિના નામો છે તે સર્વે અપેક્ષાએ આત્માના નામો
 છે એમ અધ્યાત્મજ્ઞાનથી જાણે છે, માને છે પણ તેથી એકાંત
 તેની દૃષ્ટિને માની તીર્થકર્તા વગેરેની ઉત્થાપના કરતા નથી તેઓ
 વ્યવહારને વ્યવહારમાં મુખ્ય માને છે અને તેનું ખંડન કરતા
 નથી. દરેક નયની દૃષ્ટિયોના કથનને સાપેક્ષપણે સત્ય જાણવું પણ
 એકાંત એકનયની દૃષ્ટિને માની અન્યનયોની દૃષ્ટિયોના કથનને
 અસત્ય માનવું તે મિથ્યાત્વદૃષ્ટિ છે અને સર્વનયદૃષ્ટિયોના
 કથનને પરસ્પર નયસાપેક્ષાએ સત્ય માનવું તે જીન ધર્મની
 દૃષ્ટિ છે. તે દૃષ્ટિની અપેક્ષાએ પર્ગ જાણજી સો મર્થ જાણજી, સર્વ
 જાણજીનાં પર્ગજાણ જે એકને (આત્માને) જાણે છે તે સર્વને જાણે
 છે એમ જણાવ્યું છે. શ્રીમદ્ ચિદાનંદજીએ ચિદાનંદ સ્વરોહ્યમાં
 મનુષ્યપિંડમાં બ્રહ્માંડનો સમાવેશ કરવાનું અધ્યાત્મભાષે જણા-
 વ્યું છે. જે પિંડે સો બ્રહ્માંડે અને જે બ્રહ્માંડે તે પિંડે એમ
 અપેક્ષાએ સત્ય જણાવ્યું છે. મનુષ્યાકાર શરીરમાં ચૈદરાજ લોકના
 સર્વપદાર્થોનો આધ્યાત્મિકરૂપકદૃષ્ટિએ અંતર્ભાવ થાય છે.
 શ્રીમદ્ આનંદધનજીએ રામ કહો રહેમાન કહો, વોટ કદામ

કહોં મહાદેવરી, પારસનાથ કહોં કોટ પ્રાંણ, સકલ પ્રાંણ સ્વયં
 મેંચરી. ઈત્યાદિ-વડે પ્રાણ અર્થાત્ આત્માને. રામ રહેમાન કૃષ્ણ
 મહાદેવ પાર્શ્વનાથ પ્રહ્લા આદિ સ્વરૂપે દર્શાવ્યો છે. તેવી રીતે
 અધ્યાત્મજ્ઞાનીમુનિવરોના અનુસારે મારાથી પણ અધ્યાત્મ
 દૃષ્ટિની બાવનાના ઉછાગાથી પ્રવૃત્તિ થઈ છે તેમાં કંઈ ભૂલચૂક
 થઈ હોય તો ગીતાર્થોએ સુધારવી તથા મ્હને સૂચના આપવી.
 છદ્મસ્થદૃષ્ટિઓમાં- વિચાર ભેદ હોઈ શકે છે પણ સત્જ્ઞાનોએ
 તથા સધે મારા આશયપર ખાસ લક્ષ્ય રાખી આ પુસ્તક
 વાંચવું. હાલમા સાત આઠ વર્ષથી હિંદમાં સ્વરાજ્ય પ્રવૃત્તિ
 જોશભેર ચાલે છે અને તેથી યુવકો વગેરેનું મુખ્યતથા સ્વરાજ્ય
 સ્વદેશ ભારત તરફ લક્ષ્ય ગયું છે તેથી તેઓને આધ્યાત્મિક
 જ્ઞાનદૃષ્ટિએ આત્મા તેજ ભારતદેશ છે અને આત્માજીવિં ચિદા-
 નંદ સ્વરૂપ છે તેજ સ્વરાજ્ય છે, અને આત્માજી ગરિબરી
 સત્ય જન્મભૂમિ છે એમ સ્વદેશ તથા સ્વરાજ્ય કાવ્યોમાં દર્શાવ્યું
 છે. સ્વદેશ ભારત અને સ્વરાજ્યનું આધ્યાત્મિક સ્વરૂપ વર્ણવવા
 માટે કેટલાંક કાવ્યો રચ્યાં છે તેમજ વિશ્વસદેશ નામના કાવ્ય
 વગેરેમાં બાહ્યરાજ્ય કેવાં હોવાં જોઈએ અને બાહ્યરાજ્યના
 શાસકોએ કેવી રીતે વર્તવું તથા વિશ્વમાં સર્વત્ર સર્વથા સાચી
 શાંતિ પ્રવર્તે અને આત્મરાજ્યમાં પ્રવેશ કરી શકાય તેના ઉપાયો
 વગેરેનું વર્ણન કર્યું છે. બાહ્ય રાજ્ય રાજ્ય વગેરે કેવાં હોવાં
 જોઈએ તથા રાજ્યો દેશ પ્રમુખો વગેરેએ કેવી રીતે વર્તવું
 તત્સંબંધી તટસ્થદૃષ્ટિએ ઉપદેશ આપ્યો છે. મુનિને ધર્મ છે
 કે ગૃહસ્થોને, રાજ્યોને, ઠાકોરોને સહુપદેશ દેવો પણ બાહ્ય
 રાજ્યીય પ્રવૃત્તિમાં ભાગ ન લેવો. પૂર્વો ચાર્યોએ પણ રાજ્યો
 વગેરેને સાત્ત્વિક રાજ્ય કરવાનો ઉપદેશ દીધો છે. બાહ્યવિશ્વ મનુ-
 જ્યોને બાહ્યરાજ્યમાં શાંતિ હોય છે તો તેઓ શુદ્ધાત્મ સ્વરાજ્ય
 પ્રાપ્ત કરવા પ્રવૃત્તિ કરે છે. બાહ્યદુનિયાનું રાજ્ય પ્રાપ્ત કરવામાં
 પણ સદ્ગુણોની લાયકાત મેળવવી જોઈએ, તત્સંબંધી કેટલક
 બાહ્યસ્વદેશ સ્વરાજ્યયોગ્યતાના કાવ્યો લખીને બાલજીવોને
 સુદુપદેશ આપ્યો છે. સાલુદના શાવક યા. આત્મારામ એમચંદ

તથા સંઘવી શા. દેશવલ્લભ નાગજીના દેવવાળી ખાદીનું કાચ્ય રમ્યું
 છે અને આત્માના સ્વદેશની ઠણ ઠણ વસ્તુઓ છે તેનું ખચ
 કાચ્યરથી બાલજીવોને આત્માની સ્વદેશ વસ્તુઓની પ્રાપ્તિ માટે
 સૂચના દરી છે. હવે જરા અહીં, કંઈ બાહ્યદેશ સ્વરાજ્યવાદી-
 ઓને સૂચનાં કરી હું કે સ્વરાજ્ય માટે દરેક મનુષ્યે લાવક થવું
 જોઈએ. શુદ્ધાત્માનું સ્વરાજ્ય નિત્ય માનવું, બાદી બાહ્યદેશનું
 રાજ્ય તો ક્ષણિક છે. આ પૃથ્વી કોઈની યજ્ઞ નથી અને યજ્ઞની
 નથી. બરલરામ, બાદુજી, માધાતા, પાડવ, સમ, રાવજી-દુર્યાધન,
 શ્રી શાંતિનાથ, શ્રી કુંજુનાથ અને અરનાથ જેવા ચક્રવર્તીઓએ પણ
 બાહ્યપૃથ્વી રાજ્યનો ત્યાગ કર્યો. પૃથ્વી વેરવાના જેવી છે. સ્વ-
 ર્મની પેઠે બાહ્યરાજ્ય ક્ષણિક છે અને બાહ્યરાજ્યથી કોઈને સત્ય
 મુખ થયું નથી અને યનાર નથી. બાહ્યરાજ્યમાટે આજ મુખી
 ઈતિહાસના પાને કરોટો અળગે મનુષ્યોએ પ્રાણ આપ્યા, અને
 હાથ હાથ કરતાં આપ્યા ગયા. મૂલની માયા ધૂગમજ સમાય છે
 તેમ તેઓનાં ચરીરો માટીમાં સમાઈ ગયાં એવું બાળીને પરમા-
 ત્મપદની પ્રાપ્તિરૂપ સ્વરાજ્ય માટે ઉઠેલા ત્યાગી મુનિવરો આ
 બાહ્યદેશરાજ્યને નાકના લીંટ સમાન બાળે છે, માને છે. દુનિ-
 યામાં જ્યાં સાગરો હતા ત્યાં પૃથ્વી યજ્ઞ ગજ અને જ્યાં જમીન
 હતી ત્યાં દરિયા યે ગયા. દુનિયામાં કોઈ બાલિનું રાજ્ય સદા
 રહ્યું નથી અને દેવોનું નથી. બાહ્યરાજ્ય વૈભવ સામગ્રી બોગમાં
 રાગ અને દુઃખ છે એવું બાળીને ચક્રવર્તીરાજો. વગેરેએ
 પરમાત્મરાજ્ય-શુદ્ધાત્મ રાજ્યની શોધ કરી અને તેની પ્રાપ્તિમાટે
 બાહ્યરાજ્યને નાકના લીંટ સમાન બાળી છંટી રીધું છે અને
 તેવા સતોના પગલે આદવા વિના બાહ્યરાજ્યની મમતા દગવાની
 નથી. પરમાત્મપદના રાજ્યનાં નિચ્ચ કરીન અને તેની પ્રાપ્તિ માટે
 બાહ્યરાજ્ય કરનારા ધર્મલોકો, તમોગુણી અને રાગુણી રાજ્ય
 વૃત્તિનો ત્યાગ કરીને સાત્વિકરાજ્યવાનયોન હારે છે.
 જ્યાં પૃથ્વીના રાજ્યને અત્વગુણીમનુષ્યોજ દેહત ધારણ કરે એવું
 સંન્યાસ સર્વદા બન્યું નથી નન બનનાર નથી. ત્રિગુણી માયા સદા

એકરૂપે રહેતી નથી. એતો વારંવાર ક્રયા કરે છે, દુનિયાના સર્વમનુષ્યો એકીવખતે સત્વશુદ્ધિ થયા નથી અને થવાના નથી. દુનિયાનું રાજ્ય દારૂના સમાન કેરી છે. એક લાખ રૂપૈયા પ્રાપ્ત થતાં એક રોર દારૂના નિશા જેટલો નિશો ચઢે છે. ઠાકોરાને ખાંચ રોર દારૂ જેટલો નિશો ચઢે છે તેમાંથી બચવું તે પ્રભુ ભક્તિ અને વૈરાગ્ય વિના બથી શકાય તેમ નથી. પૃથ્વીનું રાજ્યકરનારાઓ મોટાભાગે તમોશુદ્ધિ અને રજોશુદ્ધિ હોય છે. પશુઓપર હિંસકસિંહનું રાજ્ય પ્રવર્તે છે, પંખીઓપર બાજ અને ધુવડ જેવા હિંસક પંખીઓનું રાજ્ય વર્તે છે તેવી રીતે આ દુનિયામાં જે વિશેષ તમોશુદ્ધિ હિંસક હોય છે તે મોટા ભાગે દુનિયાપર રાજ્ય કરી શકે છે. એવું બાહ્યરાજ્ય ત્રિશુલ્લી ટોપીના જેવું છે તે ખુલ્લારહિત અર્થાત્ પૂર્ણ સાત્ત્વિક ન્યાય-નીતિવાળું થયું નથી અને થવાનું નથી. અદ્વાયુપ્ય અને અક-સ્માત્ મુત્તુ તથા દુનિયામાં બાહ્યરાજ્યાદિક લોગથી દુઃખ બાણીને ત્યાગી મુનિયો પરમાત્મામાં ચિત્ત રાખે છે, અને લોગને રોગ જાણે છે અને તે સર્વદેશના લોકોને સફ્ફુલ્લોનો ઉપદેશ આપે છે છતાં બાહ્યરાજ્ય ખટપટમાં પડતા નથી. લોકોને રાજ્યમાં કેવી રીતે વર્તવું તેનો સદુપદેશ આપે છે પણ રાજ્યપ્રાપ્તિની ખટ-પટમાં, બાહ્યરાજ્યક્રીયહીનચાલમાં પ્રવેશ કરતા નથી તેથી તેઓનું હૃદય શુદ્ધ રહે છે અને પશ્ચાત્ત વિના મધ્યસ્થતાથી દુનિયાના લોકોને મોક્ષ રાજ્ય પ્રતિ દોરે છે અને બાહ્યમાં અના-શક્તિ રહે એવો ઉપદેશ આપે છે.

પૂર્વે પણ આર્યાવર્ત વગેરે દેશોમાં રાજા અને પ્રજા વગેરે-ને ઋષિયો તીર્થિકરો સદુપદેશ આપતા હતા, રાજાઓને અન્યાયમાર્ગે જતાં ઋષિયો વારતા હતા અને ધર્મનો માર્ગ જણાવતા હતા એવા ઉદ્દેશને અનુસરી મેં બાહ્યરાજ્યમાં પ્રવર્તતી પ્રજા અને રાજાઓને કાબો રચીને બોધ આપ્યો છે. સાળુંદમાં સં. ૧૯૭૭ ની સાલનું ચોમાસું ક્યું હતું તે પ્રસંગે હિંદમાં બાહ્યરાજ્યની ચળવળ હીલચાલ જોશભેર હતી તે પ્રસંગે બાહ્યરાજ્ય અને તેના યોગ્યશુદ્ધો

પ્રાપ્ત કરવાનાં કેટલાંક કાર્યો લખ્યાં હતાં અને તે પ્રસંગે તેની ઉપયોગિતા લખી હતી તે પણ જાન નીચે પ્રમાણે લખેલ કરવામાં આવે છે. બાહ્યરાજ્યની ખટપટમાં અમે પડતા નથી. અમે અમલકારી નથી તેમજ સહકારી પણ નથી બાહ્યરાજ્યની ચળવળ ચાલે છે તેમાંના કોઈ પણના અમે નથી, અમારૂં આત્મામાં સ્વરાજ્ય છે અને અમારો આત્મા તેજ સ્વદેશ છે અને તેની પ્રાપ્તિમાટે અમારૂં મનવાણી કાયાનું જીવન છે; તેમ છતાં બાહ્યસ્વરાજ્યમાં પ્રવત્ત નારા રાજાઓને અને પ્રજાઓને ધર્મરાજ્યદ્વારે ન્યાય-નીતિના ઉપદેશ દેવા અધિકારી હોયે અને એવો ઉપદેશ આપના અને બાહ્યાતરથી રાજ્યકીય ચળવળથી ન્યારા રહેતા પરમાત્મપદ પ્રાપ્તિમાં કોઈ જાતનું વળ આવતું નથી, તેથી મુનિયો, મુનિધર્મ પાળે અને ગૃહસ્થોને ગૃહસ્થ ધર્મનો ઉપદેશ આપે, એમ સર્વે મહાવીરેદેવે પણ મુનિયોને જણાવ્યું છે તે ન્યાયથી અહીં રાજ્યપ્રજાને શિક્ષા કયું છું. ચારે વર્ણના ગૃહસ્થ મનુ-ષ્યો કંઈ ત્યાગીઓના જેવી દશાવાળા હોતા નથી તેથી તેઓને બાહ્યરાજ્ય વ્યવસ્થાદિની જરૂર હોય છે, તેઓને બાહ્યજીવન માટે રાજ્ય, પૃથ્વી, લક્ષ્મી, સત્તા અન્નાદિકની જરૂર પડે છે. બાહ્ય આ જીવિકા વિના અને શાંતિ વિના ગૃહસ્થ એવારાજાઓથી અને પ્રજાઓથી ધર્મની આરંધના થઈ શકતી નથી તેથી તેઓને આદર્શ રાજા, રાજ્ય વગેરેની જરૂર પડે છે કે જે રાજા પ્રજા, વિન્દ્યમાં શાંતિ ન્યાય સ્થાપી શકે અને પ્રજાઓને બાહ્યજીવનથી જીવતાં તેઓનું રક્ષણ કરી શકે એવા ઉદ્દેશથી રાજા અને રાજ્યની વ્યવસ્થા ઉત્પત્તિ થઈ છે. રાજાનો દ્રોહ ન કરવો અને રાજ્યનો દ્રોહ ન કરવો તેનું પણ કારણ એ છે કે રાજામ. અને પ્રજામાં શાંતિ વર્તે અને રાજ્ય વ્યવસ્થા સારી રીતે ચાલી શકે. પ્રાચીનકાલના ઋષિમુનિયોએ આદર્શ રાજ્ય પ્રજા અને રાજાનું સ્વરૂપ વર્ણવ્યું છે. રાજાએ અને પ્રજાએ સફળતાની પ્રાપ્તિ કરવી જોઈએ અને પરસ્પર ઉપગ્રહથી વર્તી જીવુ જોઈએ સતતવડ

રાજ્યનું આદર્શ ક્યાનમાં રાખીને વર્તવું જોઈએ. નારિતક જડ-
વાદથી દૂર રહેવું જોઈએ. ધર્મશાસ્ત્રોને માનીને બાહ્યરાજ્યમાં
નીતિથી વર્તવું જોઈએ. ધર્મ વિના બાહ્યરાજ્ય લાંબાકાલ ટકી
શકતું નથી. જે કાળે જે રાજ્ય વર્તવું હોય તેનો દોહ ન કરવો.
અલ્પરાજ્યાના પ્રભાણે ગૃહસ્થ લોકો ન વર્તે તો ચોરી લૂંટફાટ
ભારાભારી અશાંતિ થાય માટે રાજ્યાના પાળવાની જરૂર છે.

સર્વ ખડો અને સર્વ દેશે પરસ્પર ઉપચ્છેદવટે છુવે છે
પરસ્પર એકબીજાનું સ્વાતંત્ર્ય ન હરવું અને મૈત્રીભાવથી સ્વ-
રાજ્યસ્વતંત્ર્ય સુદૃઢ સર્વાવિધને કરવું કઠાવવું એજ અમારો
લેખ્ય ઉદ્દેશ છે. ભારતના લોકોને ભારતની સ્વતંત્રતાયે જે કંઈ
કામ્ય તરીકે લખાયું તેમ અન્યદેશોના સ્વરાજ્યસ્વતંત્રતાયે
એક સરખો પ્રયોગ છે. અશક્તિમાં શુભામીપણું છે સર્વપ્રકા-
રની ધર્મની બાહ્યાંતરશક્તિયોની પ્રાપ્તિ જે જે અંગે થાય છે
તત્ત્વ 'હંમે દેશે સ્વરાજ્યની તથા સ્વતંત્રતાની પ્રાપ્તિ થાય છે. જ્ઞાન
વિના શક્તિયોની પ્રાપ્તિ થતી નથી. વિચારોમાં અને આગાહોમાં
સ્વાતંત્ર્ય પ્રગટતાં આત્માનો વિકાસ વધતો જાય છે. બાહ્યશક્તિ-
યોનો અન્ય મનુષ્યોના શુભામીપણા આદિ માટે દુરુપયોગ કરવો
એજ પશુબલયુગ પશુપણું છે પણ મનુષ્યપણું નથી. શુભામી-
પણાને તથા અન્યાય અધર્મને મૂલ્યુલીતિથી સહવે તે પણ પશુપણું
છે. અન્યજનોની હિંસામાં ઉભા નહીં રહેવાની મૂખાઈ છે.
આત્મા જ પોતાનો આત્માવટે ઉદાર કરે છે આત્માનાં મનવાણી
અને કાયા એ ત્રણ સાધન છે, તેનો આત્મા પોતાના જ્ઞાન
પ્રભાણે ઉપયોગ કરે છે. આર્યાવર્તમાં અધ્યાત્મજ્ઞાન અને આત્મિક
પ્રકૃતિની સુખ્યતા અન્યદેશે ખડો કરતાં છે. આર્યાવર્તની પર-
વત્રતાથી અન્ય ખડેદેશોને દાનિ છે આર્ચ બારગદિંદ પોને
સ્વતંત્રસ્વરાજ્યથી અન્યખડેદેશોને શાંતિમુખ સ્વતંત્રતામાં
સહાયક લાગી શકે તેમ છે અને અધર્મયુદ્ધોને શાંતિપ્રવાહો
મુકે તરીકેનું સિદ્ધાન્ત આપી શકે તેમ છે. પોતાની સ્વતંત્રતા

પોતાના હાથે પ્રાપ્ત થઈ શકે છે, પશુબલથી ઉન્નત બનેડ કોઈ
 દેશ વસ્તુતઃ સ્વરાજ્ય સ્વતંત્રતાનો લોગી નથી. પશુબલના
 પ્રયોગથી અન્યદેશોની પ્રબલ્યોને શુભામ બનાવવી અને તેઓની
 સત્ય સ્વતંત્રતાના ઘાતક બનવું એ હૃદયરને માનનરિને ધોર
 કલંકપાપ થાય છે. સત્યન્યાય વિના સ્વરાજ્ય માનવું તે સર્વ
 ખટોની પ્રબલ્યોનેમાટે જાંતિ છે. સર્વ જાંટના લોકોએ પરસ્પર
 એકબીજાની સ્વરાજ્ય સ્વતંત્રતામાં પોતાનું એવઃ માનવું અને
 તેમ વર્તવું એજ પરમેશ્વરની સેવાભક્તિ પ્રાર્થના છે. પોતાના
 અન્યાયી સ્વાર્થમાટે અન્યોનું શુભામીપણું કરવું એ પરમેશ્વરની
 આજ્ઞાથી વિરુદ્ધ છે. હિંદ, યુરોપ, અમેરિકા, જાપાન, આફ્રિકા,
 આસ્ટ્રેલિયા વગેરે સર્વજાંડ દેશસ્ય મનુષ્યોએ પોતાની ઉન્નતિ
 માટે અન્યદેશીય લોકોની સ્વતંત્રતાની હિંસા ન કરવી એકલે
 અન્યોનું સ્વરાજ્ય હરવું એજ હિંસા પાપ છે. અન્યદેશોને
 સ્વતંત્ર કરવામાં ધર્મ છે. સ્વદેશમાટે સર્વસ્વાર્થજી કરવું પણ
 અન્યદેશોને નુકશાન ન કરવું. પશુઓને અને પંખીઓને
 શુભામીપણું ખ્યાઈ લાગતું નથી તો મનુષ્યોને શુભામ બનાવવા
 અને તેઓનું સ્વરાજ્ય પડાવી લેવું એ મનુષ્યનું કર્તવ્ય નથી.
 પશુ અને પંખી પોતાની સ્વતંત્રતાયેં જીવે છે અને મરે તે
 જેઓ મનુષ્ય સરીર ધારણ કરીને પશુના કરતાં પણ વિશેષ
 પરતંત્ર શુભામ બને છે તેઓના જીવવાથી પણ શું ? અને મર-
 વાથી પણ શું ? તથા તેવા પરતંત્ર શુભામમનુષ્યોના સ્વામી
 પ્રભુ શેડ બનીને જીવવાથી શું ? અને મરવાથી શું ? મનુષ્ય-
 માત્રને સ્વજનની અને સ્વજનમમૂમિ બન્ને સ્વર્ગધણી પણ
 ખ્યારી હોય છે. જનનો જામણમિશ્ર જ્ઞર્ણદવિગરીયમો
 વિશ્વધર્તિસર્વ મનુષ્યો એકબીજાના ભાઈ છે. એકબીજાનું નુક-
 શાન કરવું એ પરમેશ્વરના દુકમનો તિરસ્કાર છે અને પોતાની
 સત્યબુદ્ધિનો ઘાત કરવા બરોબર કર્મ છે. પરતંત્ર જ્ઞાત અથાજ્ઞ
 મનુષ્યોની સેવાભક્તિમાં પ્રજુની સેવા ભક્તિ સમાવણી છે. સંત્રિ-

યોનેા ગર્વ કરીને - અન્યદેશોપર અન્યાય જુદા કરવો તેના સમાન અન્ય કોઈ રાજાસીકર્મ નથી શક્તિ છતાં સદ્ગુણ અને અન્યોને ચાહવા તેજ સભ્ય સ્વરાજ્ય કરનારાઓને મહાન્ ધર્મ છે. પરમાત્મપ્રભુમહાવીરદેવે કેવલજ્ઞાનથી જે ઉપદેશ દીધો તે ઉપદેશ પ્રમાણે સર્વાવશ્ય મનુષ્યો વતે તેજ સત્યચાંતિ સ્વરાજ્ય સ્વાતંત્ર્યપ્રમુખ મેળવી શકે, તેમાં અંશમાત્ર શંકા કરવા જેવું નથી. શસ્ત્રબળથી ક્ષણિક સ્વરાજ્યચાંતિ જેવું લાગે છે પરંતુ વસ્તુતઃ સ્વરાજ્ય અને ચાંતિ નથી. પરસ્પર શત્રોવડે સામાસામી ઉભી રહેલી પ્રજાઓમાં પ્રભુપ્રેમ વિશ્વાસચાંતિ નથી. પાવત્રજ્ઞાન વિના ચાંતિ નથી. જે પ્રજા શસ્ત્રોથી જીતે છે તેજ પ્રજા અન્યોના શસ્ત્રોથી પાછી હારે છે. શસ્ત્ર બળપર મુસ્તાક બનેલા યોદ્ધાઓએ આજ સુધી કોઈ દેશની સત્યોત્તતિ કરી નથી. મહા-ભારતનું યુદ્ધ તપાસો તેથી ખગ્લિખામ શું આપ્યું છે ? હિંસાથી જે રાજ્ય સ્થપાય છે તે માટી લેશું યોદ્ધાજ મૈકામાં થઈ જાય છે અને અહિંસાથી જે રાજ્ય સ્થપાય છે તે ઘણા કાલ પર્યંત કાયમ રહે છે. હિંસાનો બદલો હિંસા છે અને અહિંસાનો બદલો અહિંસા છે. જેવો આઘાત તેવો પ્રત્યાઘાત છે. જેવું કર્મ તેવું ફળ છે. જેવું વાવશે તેવું લણશે. અનીતિનું જીવન દુઃકું છે અને નીતિનું જીવન લાંબુ છે. સ્વાર્થી જીવન કરતાં પરમાર્થી જીવન અનંતગુણુ ઉત્તમ છે. સર્વજાતીય પ્રજાઓપર સમાનભાવ ધારણ કરનારાઓ રાજા પ્રમુખ વગેરે અધિકારીના પત્રજૂત બનવાને લાયક છે. દુષ્ટોને યથાયોગ્ય દંડનારા અને નીતિધર્મીઓનું સંરક્ષણ કરનારાઓજ રાજા જગત પ્રજા પ્રમુખ છે. શુભાગ પરવંત્ર બનવું કોઈને બહાણું લાગતું નથી, તો શુભામીની પત્તવંત્રતા બનાવનારાઓપર પરવંત્ર રહેનારાઓને પ્રેમ દયાંથી રહી શકે પક્ષપાત્ર અન્યાયદુષ્ટકર્મ કરનારાઓ - ગુજલથી કીર્તિ અતિશય મદત્તા પ્રાપ્ત કરી શકતા નથી

૧૧. પીવાની પ્રવૃત્તિ, વેર-પ્રમન, પરસ્પરી ગમન જુગાર, ચોરી વગેરે અવતરના તામે રહેનારાઓ જાડે પોતાને ચક્રવર્તી જેવા

સ્વતંત્ર માને પણ તે વસ્તુતઃ વ્યસનોના શુદ્ધાભો છે. દુર્ગુણોના તાબે જેઓ રહે ॥ તેઓ વસ્તુતઃ શુદ્ધાભો છે, કોઈ માન માયા લોભવાસના કામદ્રોહ ઇર્ષ્યા વગેરે દોષો જેઓના પર રાજ્ય કરે છે તેરા દાસોને સ્વતંત્રતા સ્વરાજ્યનું સ્વપ્ન છે.

જેઓનો પ્રેમ, સ્વ ધર, કૃદૃંબ જાતિ, કોમ દેશધર્મ રાજ્ય, વિશ્વ ખંડમાં અનુક્રમે વ્યાપક થયો છે અને સર્વ વિશ્વ જેઓને પોતાના સમાન બાહે છે તેઓ જ્ઞાનરાજ્ય પ્રાપ્ત કરે છે અને બાહ્યરાજ્ય પ્રાપ્ત કરવાને લાયક બને છે. સર્વવિશ્વમનુષ્યોને જે આત્મસંતાન ગણે છે અને તદર્થે આત્મલોભ આપે ॥ તે વિશ્વદેશનેતા બનવાને લાયક છે. જે દામા, દયા, સત્ય, અસ્તેય, પ્રજ્ઞાચર્ય, સતોષ, પરાયકાર, વિનય, હયુતા, સ્વપ્રેમ, પ્રમાણિકતા, ઉદારબાવ, સ્વાર્થત્યાગ આદિ અનેક ગુણોને ધારણ કરે છે તેજ દેશરાજ્ય ધર્મસંઘનો પ્રમુખનેતા બનવાને લાયક છે, અને તે સ્વરાજ્યને અંતરૂમાં વસ્તુતઃ પ્રગટાવે છે.

બાહ્યરાજ્યાર્થે અને આત્મરાજ્યાર્થે આત્મલોભ આપ્યા વિના છૂટકો થતો નથી. મહોં સ્વજાતીય શક્તિયોનું સામ્રાજ્ય પ્રાપ્ત કરે ॥ અને નામહોં તો શુદ્ધાભો બને છે. મર્યા વિના મુક્તિ નથી. મર્યા વિના માજવો નથી. મર્યા વિના સ્વર્ગ નથી. જેઓ મૃત્યુથી બીવે ॥ તેઓ શુદ્ધાભો છે. સર્ગુણોથી સ્વરાજ્ય છે અનેક દુર્ગુણોમાં શયતાનનું રાજ્ય છે. સર્ગુણોથી સ્વર્ગનું રાજ્ય ॥ અને દુર્ગુણોમાં નરકનું રાજ્ય છે. મોહરૂપ શયતાનનું જેઓ પર રાજ્ય પ્રવર્તે છે તેઓ વસ્તુતઃ શુદ્ધાભો છે અને તેઓ અન્ય મનુષ્યોપર સત્ત્વરાજ્ય ક્યાંથી કરી શકે ? મોહરૂપ શયતાનના તાબે રહેનારાઓ સ્વરાજ્ય અને સ્વતંત્રતાને હજારો ગાઉ દૂર ફેંકી દે છે. મોહશયતાનના તાબે રહેનારા પોતાની જાતપર રાજ્ય કરી શકતા નથી તો તેઓ અન્યોપર સત્ત્વરાજ્ય ક્યાંથી કરી શકે ?

ત્યાં આનંદ છે ત્યાં સ્વરાજ્ય છે. ત્યાં રાગદ્વેષ, મોહ, કામ-વાસના, મોહ, અસત્ય, ઇર્ષ્યા, દુર્ધર્મન દુષ્ટવૃત્તિ છે ત્યાં દુઃખ છે, અને તેજ દુઃખ તેજ શુદ્ધાભીપણું પરતંત્રતા છે, જ્યાં ધર્મ નથી

રાજ્ય નથી. જ્યાં જડવસ્તુઓમાટે અધર્મ્યુદ્ધો મારામારી થાસઘાત છે ત્યાં રાજ્ય નથી પણ રાક્ષસરાજ્ય છે.

આત્મજ્ઞાની સ્વરાજ્ય કર્તા હોય છે અને અજ્ઞાની મોટી તત્ત્વ સ્વરાજ્યના નામે વિષયોના શુભામ છે. આત્મરાજ્ય જ્યાં ત્યાં શણે શણે પરમાનંદની દહેરો પ્રગટે છે એવા રાજ્યને કવર્તિયો અને શહેનશાહો પણ શુભામીપણું ત્યાગ કર્યા વિના મેલ કરી શકતા નથી, એવા આધ્યાત્મિક સ્વરાજ્યની સ્વતંત્રતાને ગાંધીજી, જ્ઞાનીજી, ત્યાગીજી, મુનિજી, કર્મયોગીજી, બ્રહ્મજી, સંતો મેલ કરી શકે છે. મહારા ત્હારાને જેઓને લેઈ નથી તેઓ આધ્યાત્મિકમાં પણ મનુષ્યોના સ્વરાજ્યના નેતાઓ બની શકે છે. જેઓ મંદકષાયવાળા છે વા અકષાયવાળા છે અને સાત્ત્વિક પ્રકૃતિવાળા તથા સાત્ત્વિકજ્ઞાન શક્તિવાળા છે તેઓ રાજ્યના નેતાઓ બનવાને લાયક છે. હિંદવાસીઓની ઉન્નતિમાટે કેટલાંક કાન્યા લખ્યાં છે. તેમાં વિશ્વલોકોમાં સૌર્ય, નિર્ભયતા, ઐક્ય, સત્યપ્રેમ, સત્યશ્રદ્ધા, સ્વરૂપરોપશ્રદ્ધતા, આત્મભોગ, વિવેક, જ્ઞાન, આર્હિંસા, સત્ય આદિ ગુણો પ્રગટે અને તેઓ સ્વરાજ્ય યોગ્ય બને એવો સદુપદેશ આપ્યો છે. સં. ૧૯૫૧ માં અમોએ હિંદની સ્વતંત્રતા થવાના હેતુઓ લખ્યાં છે અને તે જૂની તેવખતની નોટમાં છે. હિંદમાં જન્મેલાઓએ હિંદમાટે સર્વસ્વાર્પણ કરવું જોઈએ, પરંતુ અન્યદેસો પર અને અન્યદેશીયપ્રજાઓપર દ્વેષ ન ધરવો જોઈએ તથા તેઓની સાથે મૈત્રીલાવ ધારણ કરીને વર્તવું જોઈએ. હિંદીઓને ખ્રિસ્તી રાજ્યના પ્રતાપે અનેક ભતનું શિક્ષણ મળ્યું છે અને તેઓ આંતરિને પામી પોતાની ઉન્નતિના વિચારો ચોધવા લાગ્યા છે. હિંદનું ઐક્ય થતાં હિંદમાં આધ્યાત્મિકન્યાયહારિક સામ્રાજ્ય વિકસશે. ખ્રિસ્તી પોતાના શુભોચી સર્વ ખંડપાં પ્રસિદ્ધ થયા છે. જે પ્રજામાં જીવતા શુભો છે તે પ્રજા સર્વ વિશ્વમાં પ્રસિદ્ધ થાય છે અને જ્યારે શુભોચી પતિત થાય છે ત્યારે બાહ્યોન્નતિથી પણ પતિત થાય છે. ચાલતુ ખ્રિસ્તી રાજ્યમાં ન્યાય સત્ય સમાનતા છે ત્યાં સુધી તે રાજ્યકર્તા પ્રજા વરીકે જીવશે. ખ્રિસ્તીઓએ હિંદમાં

પ્રિતીશાસ્ત્ર વાખનું હોય તો તેઓએ દિંદ અને પ્રિટનને સમાન-
 પણે દેખવા જાણ્યું અને ગર્જનાગતમા સમાનતાથી ગર્વનું
 જોઈએ. કાગા અને ગોરાનો બેદ ન માખેલાં જોઈએ. કાગા, કાગા
 અને દિંદના એક સુરખા કાગદાં વડાગવા જોઈએ અને જાને
 દેશોએ એકા-મા યેને ગર્વનું જોઈએ. દિંદમાથી અને પ્રિટનની
 કારનાં વ્યાપાર દુઃ કરેલાં જોઈએ. જાને દેશનો એક માત્ર દેશ
 અને જાનેના દક્ષ સમાન હોય તો પ્રિટનનો પ્રેમ દિંદ સારા જાણી
 શકે અને તેને ઉપયોગી થે પડે એ નિશક છે અને તેથી અન્ય
 રાજ્યોને પણ આદર્શરૂપ તે થાય એમા કામ આદર્શ નથી.
 પ્રિટીયોને દિંદમાથી થતું શિખવાનું છે, અને દિંદીઓને પ્રિટી
 શોમાથી થતું શિખવાનું છે. પરંપર એક બીજાને પાતાના આત્મ-
 રૂપે આદર્શ જોઈએ. દિંદીઓ અત્યંત બદાતથી પ્રિટીયોને ચાહે
 એવી રીતે પ્રિટીયોએ ગર્વનું જોઈએ અને દિંદને એક અંશ
 માત્ર પણ અન્યાય ન કરવો જોઈએ. દિંદની ચડતીમાં પ્રિટીશાની
 થકી છે. દિંદીઓએ સ્વતંત્ર્યયોગ્યગુણો મેળવવા જોઈએ. ગુણો
 વિના કોઈનું પણ રાજ્ય ટકતું નથી અને ટકવાનું નથી. અન્ય
 પ્રજાઓને જે પાતાની કરી શકે છે તે અન્યપ્રજાઓપર રાજ્ય
 કરી શકે છે. દિંદને શુભામ-પરતંત્ર રાજીને કોઈ અન્ય ખાંડની
 પ્રજા ખરેખર દિંદ પ્રજાનો પ્રેમ મેળવી શકે નહીં. અન્ય દેશને
 શુભામ પરતંત્ર બનાવીને તથા અન્યાય જુસ્મ કરીને કોઈ દેશ
 તેનો પ્રેમ મિત્રભાવ મેળવી શકે નહીં.

દિંદીઓએ પ્રિટીયોનો ઉપકાર માનવો જોઈએ. કારણ કે
 તેઓના રાજ્યકારોનારથી દિંદનું એકય ચવાનો પ્રસંગ પ્રાપ્ત
 થયો છે. દિંદ કદાપિ યદિ પૂર્વસ્વતંત્ર થાય તો પણ તેને
 પ્રિટીયોની મિત્રી ન બૃહવી જોઈએ. દિંદ અધ્યાત્મરાણી દેશ
 તે તેણે પ્રિટનની સાથે તેમજ સર્વવિશ્વદેશો સાથે આધ્યાત્મિક
 સહકાર સર્વદા ધારણ કરવો એમાંજ તેની મહત્તા છે. કદાપિ
 પ્રિટીય રાજ્યના નેતાઓ બેદભાવ ધારણ કરીને અન્યાય દુષ્ટ
 સ્વાર્થ મોહના વશ થે દિંદને પરતંત્ર રાજવાની સુહિયોના

દાર ધાય તો તેમાં તેઓ પોતાનું ગૌરવ ન્યાય સન્ય બૂલે અને
 તેમના હાથમાંથી ગમે તે કાલે ગમે તે રીતે દિંદ મૂટે
 કો કુદત્તનો ન્યાય છે એમ જાણી તેઓએ પોતાનું ગૌરવ ન
 વું જોડ્યું. તથા દિંદીઓએ પણ જિંદીચોસાથેનું એકલ ન
 વું જોડ્યું. પ્રેમૈક્યે વર્તાતાં પ્રભુની જાણિ પ્રાર્થનાથી આનંદવિશુદ્ધિ
 અને કિર્તિવલ શક્તિમય રહી શકે. કોઈપણ દેશે પોતાનું
 રવ ન જૂલવું જોઈએ. અન્યોનું રક્ત દેશવામાં ગૌરવ નથી પણ
 એને ઉપકાર-સહાય કરવામાં પોતાનું ગૌરવ છે. અન્યાય
 કરવાથી પોતાની મદત્તાનો નાશ થાય છે. ઇંગ્લાંડ પોતાના
 સ્વાર્થમાં દિંદનો સ્વાર્થ કચરીને અન્યાય જુદમ કરે તો
 તેના હજારપ્રકારે વિનિષાત કુદત્તી રીતે ધાય તે પ્રમાણે દિંદ
 એરે દેશોનો પણ વિનિષાત થયો છે. દિંદવાગી દિંદુઓએ,
 નોએ, બૌદ્ધોએ અને યુસદમાનોએ જે જે અંશે અન્યાય જુદમ
 થયો છે તેનું પ્રાયશ્ચિત્ત તેઓને ભોગવવું પડ્યું છે, તેનો નારો
 એજોને ન આવે તેમ પ્રભુ પ્રાપ્તે પ્રાર્થના કરવામાં આવે છે.
 જિતિ વધતાં કોઈપણ પ્રજા અહંકારી ન બને એમાં આશ્ચર્ય છે.
 જિંદીચોની બાદશાહાદિક શક્તિ વધી છે અને તેથી તેઓ ગર્વોંધ
 ની દિંદને અન્યાય જુદમ ન કરે અને દિંદની સ્વતંત્રતામાં વિપ્રો
 નાખે તથા દિંદને સહાય કરે એમ પ્રભુને પ્રાર્થના કરવામાં આવે
 અને તેમ ઈચ્છવામાં આવે છે. શસ્ત્રજગથી અન્ય મનુષ્યોનો નાશ
 કરવામાં દુષ્ટ રાજ્યત્વ છે. કોઈના હૃદયમાં રાજ્ય કરવાની શક્તિની
 કારી અસર ન થાય અને કુદ દેહપર રાજ્ય કરાય તે સાત્વિક
 રાજ્ય નથી પણ તમોગુણી રજોગુણી રાજ્ય છે એમ જાણવું.
 વેશ્વમાં બાહ્યાંતરમાં ગીજીતાએ તથા મુખ્યતાએ ત્રણ પ્રકૃતિનું
 રાજ્ય પ્રવર્તે છે. વિશ્વમાં સર્વત્ર એકજ પ્રકૃતિનું સદા રાજ્ય પ્રવ-
 ર્તતું નથી. પરંતુ ધ્યેય તો સાત્વિકપ્રકૃતિ રાજ્યનું વ્યવહારમાં
 હોવું જોઈએ અને તદ્યે પ્રવર્તવું જોઈએ. સાત્વિક પ્રકૃતિવાળા
 મનુષ્યો જ્યાં વિશેષ સંખ્યામાં હોય ■ ત્યાં મુખ્યતાએ સાત્વિક
 રાજ્યવર્તે છે. રજોગુણી અને તમોગુણીપ્રકૃતિવાળા મનુષ્યોનું

મુખ્યતાએ રાજ્ય પણ તમોગુણી અને રજોગુણી જાણવું. સર્વ-
ખંડમાં એશિયાખંડ વિશેષતઃ સત્વગુણી છે અને ત્યાં સર્વ
ધર્મોની ઉત્પત્તિ છે. એશિયાખંડમાં પણ ભારત, સર્વદેશ
કરતાં વિશેષ સત્વગુણી છે અને ભારતમાં અનેક ઈશ્વરાવતારી
મહાત્માઓ, લીધે કદે, જ્ઞાપયો પ્રગટ્યા છે અને પ્રકટયો, આર્યા-
વર્તનાં જૈનશાસ્ત્રોમાં, સ્મૃતિયોમાં, ઉપનિષદોમાં, આગમોમાં, વેદોમાં
સાત્ત્વિક રાજ્યની નીતિરીતિયોનું ઘણું વર્ણન છે તેમજ આર્યાવર્તમાં
વિશેષતઃ સાત્ત્વિકરાજ્યની પ્રવૃત્તિ ચર્ચ છે. હિંદીઓએ પ્રાચીન-
કાલથી સાત્ત્વિકસ્વરાજ્યની પ્રવૃત્તિના સંસ્કાર ઘડણ કર્યા છે,
તેથી તેઓ શત્રુઓનું પણ સ્વગૃહમાં ગમત યત્નાં મિત્રની પેઠે
આતિથ્ય કરે છે. હિંદીઓના ધાર્મિક સાત્ત્વિક આચારોમાં અને
વિચારોમાં તેઓનું સ્વરાજ્ય છે. જૈનો જૈનધર્મપ્રમાણે ગૃહસ્થ
ધર્મનું પાલન કરે તો તેઓ બાહ્યાંતર સ્વરાજ્યના જોડા અને
■ અને જૈનશાસ્ત્રોના આધારે આંતર આત્મિક સ્વરાજ્ય સ્વતં-
ત્રતાની પ્રાપ્તિ કરે છે. ત્યાગીઓ સર્વોત્કૃષ્ટ નિત્ય આત્મરાજ્યના
કર્તાઓ છે. સર્વે મનુષ્યો કંઈ આત્મિક સુખના એકદમ નિશ્ચય-
વાળા બનતા નથી, તેથી તેઓ ગૃહસ્થાવાસમાં રહીને ક્રમે
ક્રમે આત્માના સ્વરાજ્યની દિશામાં મમન કરે છે. હિંદીઓને સ્વરાજ્ય કરવાં આવડે છે. યજુર્મત્તના દુષ્ટપ્રયોગથી
સ્વરાજ્ય કરનારાઓ વસ્તુતઃ મનુષ્યોની વિકાસ પામતી શુભચક્તિ-
યોને શુંગજાવીને મારી નાખે છે. કલિયુગમાં કલિયુગના અનુસાર
સ્વરાજ્ય પ્રવૃત્તિ હોય અને અન્યયુગના જેવી સ્વરાજ્ય પ્રવૃત્તિ ન
હોય એમ વસ્તુતઃ છે, પરંતુ ધ્યેય તો સત્યકાલીન સ્વરાજ્યના
જેવું રાખી પ્રવર્તવું જોઈએ. જ્ઞાનીમનુષ્યોની સત્તાનું સ્વરાજ્ય તે
બ્રાહ્મણ રાજ્ય છે. રક્ષણ ચક્તિની મુખ્યતાનું રાજ્ય તે ક્ષાત્ર સ્વરાજ્ય
છે. વૈરયોના શુભકર્મોની મુખ્યતાનું રાજ્ય તે વૈશ્ય સ્વરાજ્ય છે અને
સેવકોના શુભકર્મોની મુખ્યતાનું સ્વરાજ્ય તે શૂદ્રસ્વરાજ્ય છે.
જ્ઞાન વિના રાજ્ય નથી, ચક્તિ વિના રાજ્ય નથી. બ્યાપારકતા
કૃષિ વિના સ્વરાજ્ય નથી, સેવા વિના સ્વરાજ્ય નથી. જ્ઞાનાદિ ચારે

શક્તિયોના સ્રુદાયવાળું એક રાજ્ય તે આર્થ મહારાજ્ય છે, એવું પ્રાચીનકાલમાં રાજ્ય પ્રવર્તતું હતું તેની શાસ્ત્રો સાક્ષી પૂરે છે. હિંદવાસીઓની બાહ્ય પડતી અને બાહ્યપરતંત્રતા થવાનું કારણ ભતિસેદ કલેશ, ધર્મભેદયુદ્ધ, જન્મમૃગિદ્રોહ, કાટકુટ, ઇર્ષ્યા, બેદમ, અજ્ઞાન, દુર્વ્યસન, દુર્ગુણ અને વિચારાચારમાં રહેલી જડવાદતા છે. ધર્મભેદે બૌદ્ધનાં, જૈનોનાં અને હિંદુઓનાં યુદ્ધ થયાં, હિંદુઓનાં અને મુસલમાનોનાં યુદ્ધ અને કુસંપ કલેશ તથા પરસ્પરનો દ્રોહ જ પડતીનું કારણ છે. હિંદમાં ચૈતન્યવાદ -આત્મવાદ છે પરંતુ આચારોમાં વિચારોમાં મોહવાદ અર્થાત્ જડવાદની જડતાવૃદ્ધિ પામવાથી આત્મભગ્ન થટતાં થટતાં થઈ પડી ગયું તેથી હિંદ નબળું પડી ગયું તેથી હિંદીઓ શારીરિક માનસિક બળથી હીન થયા અને તેથી રેઓનું આધ્યાત્મિકભગ્ન થઈ પડી ગયું. તેથી અંગ્રેજોએ હિંદને યુક્તિ પ્રયુક્તિથી સ્વા-પક્ષ કરી દીધું. હિંદુઓને અને મુસલમાનોને અંગ્રેજોએ સમ-ભવીને તથા કાયદાના બંધનથી સ્વચ્છ કર્યા. તેથી પૂર્વકાલીન શક્તિયોનો પરતંત્રતા યોગે હ્રાસ થયો. હવે ખ્રિસ્તીય રાજ્ય શિશુનુ પ્રતાપે અને દુઃખ દર્શિતાથી હિંદ ભગ્ન થયું ૮ તે પોતાની સ્વતંત્રતા માટે મહાસભાઓ ભરે છે, અંગ્રેજોને વિનવે છે, ખ્રિસ્તીઓને બન્ને દેશપર એક સમાનભાવે રાજ્યસૂત્રો ચલાવવાને પ્રાર્થે છે. ખ્રિસ્તીઓ પણ દળવે દળવે હિંદને સ્વરાજ્ય આપવાના વિચારોને અને તેવી પ્રવૃત્તિને અનુસરવા લાગ્યા છે. એટલે હવે હિંદ સ્વરાજ્યનું પ્રમાણ તો થઈ ચુક્યું છે. હિંદ અન્યદેશોના જેવું બાહ્ય સ્વરાજ્ય પ્રાપ્ત કરે અને જો આધ્યાત્મિક ધર્મ સ્વરાજ્યથી જાદ થાય તો તેથી તે પુનઃ અધઃપાતને પામે બાહ્યસ્વરાજ્ય વિનાનું એકતું બાહ્યરાજ્ય હુણું રસહીન અને શયતાનના કબજનું બણવું. હિંદમાં આધ્યાત્મજ્ઞાન જેવું છે તેવું અન્યદેશોમાં નથી. હિંદમાંથી જો આધ્યાત્મજ્ઞાન દગી રાખ તો હિંદનો આત્મા દગી બધ અને પશ્ચાન્ન હિંદનું બાહ્ય બોધું રહે એવું હિંદના ચેતન નથી. અધ્યાત્મજ્ઞાનથી સર્વ

પ્રકાશ આર્ષદેશ શોભી શ્યાં છે. અંગા-મગ્નતની હિમિત મને
 દેશેનો ગુરુ આર્ષદેશ છે તથા મર્મની હિમિતે પણ મને દેશેનો
 ગુરુ આર્ષદેશ છે હિંદની ગાત્રિપદ્મમા મર્મનેનાં પીળે તથા
 રે છે અને ઉગરે અને તેના તાલ મર્મ ચોસ પાડા છે અને
 પામરો. હિંદમા પ્રવતના પગોમાજ સ્વરાજ્ય અત્યંત રહેતું છે.
 પ્રમુ મદાવીરહેને સાવકમમ અને સાયુષમંગલ પાતાત
 આદર્શ સ્વરાજ્ય અને આદર્શ ન્યાયજ્ઞ પોરુ છે મર્મ વિના
 સ્વરાજ્ય નથી અને મર્મ વિના મુજિત નથી મર્મ વિના સર્વ
 દેશેનો અમ પાત છે. મર્મ વિનાનું સ્વરાજ્ય ને સ્વરાજ્ય નથી.
 પ્રમુ મદાવીરહેને સર્વસદ્ વિચારો અને આચારોને મમ રૂપ જાણ
 વ્યા છે. મર્મ વિનાની કદ કચ્છી ચોરસ નથી. પત્રિમલાનીઓના
 અનુકરણથી સ્વધર્મને મુગતા સ્વરાજ્ય મદવાનું નથી. નામંતિને
 સ્વરાજ્યનો હક્ક નથી. મદોને સ્વરાજ્ય ભોગવાનો હક્ક છે.
 જેઓ જીવતા પડેતા મરી જાતે છે તેઓ સ્વરાજ્ય સ્વરાજ્ય
 કર્તાઓ છે

પ્રથમ તો દેહ અને મનપર સ્વતંત્ર સ્વરાજ્ય કરવું
 જોઈએ પશ્ચાત્ પરમાં પશ્ચાત્ કુટુંબમાં પશ્ચાત્ સાતિપર દેશ
 એમ અનુક્રમી વધતું જોઈએ. બાહ્યસ્વરાજ્યમાથી આંતર સ્વરા
 જ્યમાં જવું જોઈએ.

મદ્દામારતમા બોધાપિત્તામદે પ્રયોધિત શાસ્ત્ર ઉપદેશ
 મદ્દવો જોઈએ. અન્તરાત્મા થી કૃષ્ણની પેટે આદર્શશાસ્ત્રરૂપ
 થવું જોઈએ એમ મૂલરથો માટે ઉપદેશ છે.

વિષયોના-દ્વાગ્તોના તાએ પોતેન થતું જોઈએ પણ પે.નાના
 તાએ વિષયોને કરવા જોઈએ. આત્મજાને પ્રગટાવવાથી સ્વતં
 ત્રાત્મા થાય છે. જેઓ આત્મજ્ઞાન પામ્યા નથી તેઓ સ્વતંત્ર છે.
 સ્વતંત્રતા વિનાનું જીવનું તે પશુજીવન છે, બાળનું જીવન તે
 મૂત્રુ છે. સર્વ પ્રકારન બાળવણ અને આસક્તિ વિનાનું જીવન તે
 પરમસ્વરાજ્ય જીવન છે.

ભારત, આર્યદેશ, એવાં ઉપનામો આપ્યાં છે તથા આત્મારૂપ ભારતને મહાવીર એવું નામ આપ્યું છે. દ્રવ્યગુણપર્યાયરૂપ મહાવીર છે અને આત્માને સર્વ શક્તિ સમૃદ્ધરૂપ મહાવીર તરીકે સંગો-ધીને તેનું જ્ઞાન કર્યું છે. તે મારા માટે તેમજ સર્વ લોકોમાટે પ્રગતિ દિશા તરફ ગમન કરવા હિતકર છે. દારૂના ત્યાગ માટે બે કાવ્ય લખ્યાં છે. દારૂ, ચોરી, વ્યભિચાર, શૂઠક, હિંસા, માંસ, કેરીચીજો, બુગાર, વગેરે દુષ્ટવ્યસનોના ત્યાગમાં સ્વ-રાજ્ય રહેલું છે, પરિવ્રજ્યપરિભ્રાજ, લોગની વસ્તુઓનો સંશ્લેષ નિયમિતખોરાક, જાલજલ્મ અને વૃદ્ધજનનોત્યાગ, મોહકારક વસ્તુઓમાં નિર્મોહદશા, મોંઝમઝનો ત્યાગ, આવક પ્રમાણે વ્યય, મનવાણી અને કાયાની શુદ્ધિમાં સર્વખટોમાં સ્વરાજ્ય સ્વતંત્રતા છે. જન્મભૂમિનો દ્રોહ ન કરવો જોઈએ. ઇન્દ્રની પદવી મળે તો પણ જન્મભૂમિનો દ્રોહ ન કરવો જોઈએ. કોઈ મસ્તકને ઉઠાવી નાખે તોપણ સ્વદેશ જન્મભૂમિનો ન્યારે હિંદીઓ દ્રોહ કરશે નહીં અને પરદેશીઓનો દ્વેષ કરશે નહીં ત્યારે તેઓ સર્વ શક્તિયોને એકઠી કરી તેનો સદુપયોગ કરી આર્યદેશની પ્રખ્યાતિને વિશ્વવ્યાપક કરી શકશે. સ્વદેશી વસ્તુઓને વાપરવી અને પરદેશી વસ્તુઓથી પણ પરતંત્ર ન થવાય એવી દૃષ્ટિએ ઉપયોગ પુરતી વાપરવી તેમ છતાં અન્ય દેશીઓને રોગ, સંકટ, દુઃખાલમાં સહાય કરવામાં સર્વસ્વાર્પણ કરવું. સર્વખટોએ પરસ્પર એકબીજાને સહાય કરવી અને પરસ્પરની ઉત્તતિ માટે સહકારી થૈ પ્રવર્તવું. શુભનો સહકાર કરવો અને અશુભનો અસહકાર કરવો. અપેક્ષાએ અમુક દ્રવ્યક્ષેત્ર કાલલાયે પરસ્પર સહકાર ઉપયોગી ॥ અને અસહકાર પણ ઉપયોગી છે. અસહકાર પણ સહકાર કરવા માટે અને દુર્ગુણોનો તથા નબળાઈને દૂર કરવા માટે સાધનરૂપ છે અને શુભશક્તિયો પ્રાપ્ત કરવામાં સહકાર પણ સાધનરૂપ છે. પરસ્પર એકબીજામાં રહેલા દુર્ગુ-ણોનો સહકાર ન કરવો પણ એકબીજામાં રહેલા સદ્ગુણોનો સહકાર કરવો. અસહકાર એ શિક્ષારૂપ છે. મનુષ્યોએ જીવનમાં આપ-

બાદિક સદકાર અને અસદકારને સાધન તરીકે વાપરવા ભેદજો અને તે પણ અદિંસામેમશુદ્ધિથી વાપરવા ભેદજો. સર્વ ખંડના મનુષ્યોએ મનુષ્યોની સાથે અસદકાર ન કરવો ભેદજો પણ મનુષ્યોના દુદયમાં રહેલ મોહ શયતાન અને શયતાનનાં કાર્યોની સાથે અસદકાર કરવો ભેદજો. સર્વ ખંડના મનુષ્યોએ સદકાર તથા અસદકાર રૂપ સાધનશબ્દનો દુરુપયોગ ન કરવો ભેદજો કે જેથી અન્ય દેશખંડના સીમનુષ્યોના સાચુ જો વહેરનો વિકાસ કરવામાં વિખ ખાલ જેઓના સંગથી જેઓની નબળાઈ પ્રગટે, પરતંત્ર પાતું જાય, દુશુ જો વ્યસનો વધે અને દિંસા, વૃદ્ધ, યૌરી, અભિચાર વધે, તથા ઉષ્ટે પોતાનો નશ થાય, તેઓનાથી અમદકાર કરવે, તથા જેઓ, દુષ્ટ પાપી દિંસક વૃદ્ધથી નાસ્તકોને મુખારી થકે તેઓને તો દુષ્ટપાપીઓની મુગતિ રૂપ સદકાર કરવા તે યોગ્ય છે.

સ્વાસ્થ્યનો મુખ્ય ઉદ્દેશ સુખજ્યો ભેદજો અને મનુષ્યજન્મનો મુખ્ય ઉદ્દેશ સુખજ્યો ભેદજો. સર્વ મનુષ્યોની સુખશાંતિની રક્ષા તથા સુખશાંતિ પ્રાપ્તિ એજ સ્વાસ્થ્યનો ઉદ્દેશ છે અને સમરોપના સમપૂર્વકભાવોની પૂર્ણશુદ્ધિ કરી પૂર્ણાનન્દ પ્રાપ્ત કરવો અને અન્યોને કરાવવો એજ મનુષ્યજન્મનો ઉદ્દેશ છે. મનુષ્યજન્મ, આનંદની સિદ્ધિમાં અનુકૂળ થાય એવું બાહ્યસ્વાસ્થ્ય પ્રવર્તન, મને ને કાલે મને તે દેવે દેવું એવું ભેદજો અને સ્વાસ્થ્યની નીતિયે મર્ચલવવિષયમાં બાહ્યભાવ પ્રવર્તનથી ભેદજો અને કેવ દરિયે કવવિષયોદોષા કેકસાપુ સ્વાસ્થ્યમનુષ્યસ્વાસ્થ્ય એવું ભેદજો એમ સર્વવિષય મનુષ્યોનો નિષ્કલ્પનાદરિયે કેક નરોપા અનુભવ પ્રગટે જ જનતા પોષ્ય છે અને એવી દરિયા આદર, વિષયો સર્વવિષયમાં સ્વાસ્થ્યની અવસ્થા દેવે ભેદજો અવસ્થામાં કેવ દરિયે સુખ, શાંતિ, નન્દ અને અવસ્થામાં.

સ્વાસ્થ્યનો મુખ્ય ઉદ્દેશ સુખજ્યો ભેદજો અને મનુષ્યજન્મનો મુખ્ય ઉદ્દેશ સુખજ્યો ભેદજો. સર્વ મનુષ્યોની સુખશાંતિની રક્ષા તથા સુખશાંતિ પ્રાપ્તિ એજ સ્વાસ્થ્યનો ઉદ્દેશ છે અને સમરોપના સમપૂર્વકભાવોની પૂર્ણશુદ્ધિ કરી પૂર્ણાનન્દ પ્રાપ્ત કરવો અને અન્યોને કરાવવો એજ મનુષ્યજન્મનો ઉદ્દેશ છે. મનુષ્યજન્મ, આનંદની સિદ્ધિમાં અનુકૂળ થાય એવું બાહ્યસ્વાસ્થ્ય પ્રવર્તન, મને ને કાલે મને તે દેવે દેવું એવું ભેદજો અને સ્વાસ્થ્યની નીતિયે મર્ચલવવિષયમાં બાહ્યભાવ પ્રવર્તનથી ભેદજો અને કેવ દરિયે કવવિષયોદોષા કેકસાપુ સ્વાસ્થ્યમનુષ્યસ્વાસ્થ્ય એવું ભેદજો એમ સર્વવિષય મનુષ્યોનો નિષ્કલ્પનાદરિયે કેક નરોપા અનુભવ પ્રગટે જ જનતા પોષ્ય છે અને એવી દરિયા આદર, વિષયો સર્વવિષયમાં સ્વાસ્થ્યની અવસ્થા દેવે ભેદજો અવસ્થામાં કેવ દરિયે સુખ, શાંતિ, નન્દ અને અવસ્થામાં.

સ્વદેશીલોકોની ઉન્નતિ કરવી, પરંતુ પરદેશીઓની નબળાઈને લાભ લેઈ તેઓને નાશ ન કરવો પરંતુ તેઓને સદાય આવી સમાન સ્થાનએ આપીદાર બનાવવા.

સમાન શુભચિત્ત વિગતિવાળા દેશોની મેલી જને છે, ખાટે નિર્મત દેશોએ નિર્મલ જની સજ સ્થાનજ કરી ન્યાયસંવચાટે છવી સમાનચિત્તશુભનુકરણસામ્ય સ્થાનએ મદી મેલીજાવ જાતવંદા ભેદએ સ્થાન્યની ઇચ્છા કરનારા વિશ્વમનુષ્યો ! નમો દયાળુ મધ્યસ્થજનો. મનુષ્યોની દયા કરે. અને તેઓના દુઃખો દાગો. જૂઠ્યાઓને ખાશ આપે. દુઃખીઓના અશુભો હટવા. અન્યાય જુરમથી મનુષ્યો વચેરેના ગંગા ન કાપે. દયામમાન સ્થાન્ય વા સ્વધર્મ નથી. પ્રભુની મહેરબાની મંચિત્તા હોય તો જરાજન ગરીબોપર દયા કરે. દયા છે ત્યાજ પ્રભુ છે. શુદ્ધપ્રેમ જે તુલ્ય-મા છે ત્યાજ પ્રભુ છે. કોઈને હલો નદી, મારો નદી, સંતાપે નદી, કોઈને પીટો નદી સત્તા, ધન, અને માન, પ્રતિષ્ઠા કરતાં અન્યછોયોની દયામાં આત્મનૈરવ માને. ગામમાં, શહેરમાં, દેશમાં, પરમાં, વનમાં કોઈના તુલ્યનો પોકાર દેદન, સજ, કરી તેની બારે ધાઓ, એજ તમારો સત્વધર્મ છે અન્યાય થતા અટકાવો, હિંસા થતી અટકાવો, ધીરીઓ થતી અટકાવો, જુકમે થતા અટકાવો, અન્ધોન પ્રાણુસમાનગળીને અન્ધોને જયાવો, રોગના વખતમાં રોગીઓને જયાવવા જે જને તે કરે, દુષ્કાલના વખતમાં દુષ્કાલપીડિતમનુષ્યોની રક્ષા કરે. મહત માગે તેને મહત આપે. નિર્દયી જૂઠામનુષ્યોના હાથે પીડાતા લોકોને અને પરુપંખી ઓને જયાવો નાહક રક્તપાતકરનારાં મુદો થતાં અટકાવો. નકામી મોટાઈ, કીર્તિની લાસ્ય અન્યમનુષ્યોને છેતરો નહીં. પરીઓને પણ સદાય કરે. શત્રુઓને સુધારો અને સુપરવાનો વખત નાપે. ક્રોધમાનમાયાલોભના તાગે યે પાપકર્મોમાં પ્રવૃત્તિ ન કરે. દયા સત્ય અને શુદ્ધપ્રેમમાંજ સત્ય સતતંત્રતા મુજ અને સત્તાન્ય છે, એમ સમજી શુભકર્મો કરે.

સર્વજીવોનું ભણું કરવામાં સ્વચ્છ, સર્વલોકોના હૃદયમાં જ છે.
 સર્વવિશ્વના લોકો!! તમારા માટે વિશ્વસંદેશ તખી મોકલ્યો છે.
 તે વાંચીને તથા શ્રવણ કરીને સર્વ લોકોને સુખચાંતિ મળે એવાં
 પારમાર્થિક કાર્યો કરો. હે સત્તાધિકારીઓ!!! તમે તમને મળેલી
 સત્તાના દુરુપયોગ ન કરો. હૃદયમાં પરમેશ્વરને રાખી વર્તો. હે
 રાજાઓ!!! તમે રાજ્યમહત્તી અંધ જની પ્રજાઓને અનેક રીતે ન
 પીડો અને પ્રજાના હિતસ્વી જની રાત્રી દિવસ સર્વ લોકોના હિત
 માટે પ્રવૃત્તિ કરો. અન્યાય, જુદમ, દંભ, હિંસા, જુદ, વગેરે
 પાપકર્મોથી દૂર રહો અને પાપકર્મોને વારો. હે ધનવંતો!!! તમારા
 ધનનો સદુપયોગ કરો. અન્યોના બહામાટે ધન વાપરો. દુપણ
 ન જનો, અન્યોનાં દુઃખ દેખી બેસી ન રહો, ધાન્યના બહા-
 રોને લોકોના હિતાર્થે વાપરો. પશુઓની અને પંખીઓની કતલ
 ન થાય તેવા ઉપાયો યોજો. હે યુરોપ!!! તું નીતિ ન્યાય પરમાર્થ
 માર્ગમાં ગમન કર. હે એશિયા!!! તારા ધર્મને સ્મરણ કર અને
 આત્મજલ પુનઃ જનાવ હે આફ્રિકાદેશ!!! તારું જંગલીપણ દૂર
 કર અને જ્ઞાનસત્યે સ્વાતંત્ર્યના પ્રકાશને પ્રદલ્લ કર. હે અમે-
 રિકા!!! તારી ખીલતી બાહ્યશક્તિયોને નિષ્પક્ષપાતપણે સર્વ
 વિશ્વની સ્વાતંત્ર્ય રક્ષામાટે વાપર. તથા અતિમોહ અને વિવયલોગ
 મોહથી પાર્શ્વ દુક અને અધ્યાત્મજ્ઞાનને પામ. હે આસ્ટ્રેલિયા!
 સત્યનો સંગી જન. આત્મજ્ઞાન અને સત્યને પામ. હે બારત!!
 સર્વલોકોને અધ્યાત્મજ્ઞાનજગ આપ. બારત!!! તારાં સર્વ
 પ્રજાકીય અંગોમાં સત્ય, સત્ય, નિર્ભયતા, એકતા અને શુદ્ધપ્રેમ
 વિકસાવ. મરવામાં દેહાસકિતને જૂથ હે બારત!!! તારા સં-
 તાનોમાંથી ફાટફૂટ, દોહ, ઈપ્પાને દૂર કર. હે બારત! સર્વ-
 ખટોના મરતક!! તારી શક્તિયોવડે જીવ અને અન્યદેશોને માટે
 આદર્શજૂત પા. હે હિંદ!!! સર્વ પ્રજાસની ખીતિનો ત્યાગ કર. હે
 બારત! કેઈની પાસે સ્વચ્છ-સ્વચ્છ પ્રજાની બોધા ન મળે, તું
 તારામાં કોઈકા દેવોના બાદ ન જાણ કરી વર્ત!!! સ્વચ્છ-

૧૪૨૬૧૬૦૬૦૬ની ઉત્તરિ કરી, પશુ ૧૪૨૬૧૬૦૬ની નમત્તરિ
લાલ લેઈ તેઓને નાથ ન કર્યો ૧૪૨૬ તેઓને સદાય આવી
સમાન સ્વાર્ગ્ય જાગીરાજ જનાવયા.

સમાન મુજબજિત રિયનિયાતા રહેલી મેંની બને છે, મારે
નિર્જંત રહેલી નિર્જંત બની તુલ્ય સ્વાર્ગ્ય કરી ન્યાયસત્યમારે
જીરી સમાનયજિતમુજબજિતસ્વાર્ગ્ય સ્વાર્ગ્ય મારી મેંનીજાવ
જાગ્યાં જોઈએ ૧૪૨૬૧૬૦૬ની ઉત્તરિ કરનારા પિયમનુષ્યો ૧૧૧૧૧
દયાળુ મધ્યસ્થજનો, મનુષ્યોની દયા કરે બને તેઓના દુઃખો ટાળો.
જૂઝ્યાઓને ખાવા આપો. દુઃખીઓના બધુઓ જુઝ્યા. અન્યાય
જુઝ્યા મનુષ્યો જોરેજોર મગા ન કરો. દયામમાન ૧૪૨૬૧૬૦૬
વા સ્વાર્ગ્ય નથી. પ્રભુને મંદસ્થાનની મંદસ્થાન દેવ તો અચૂત
મરીઓપર દયા કરો. દયા છે ન્યાય પ્રભુ છે. શુદ્ધિમ મેં જુઝ્યા-
મા છે ન્યાય પ્રભુ છે. કોઈને દુઃખ નહીં, મારો નહીં, સંતાપો
નહીં, કોઈને પીડા નહીં સત્તા, ધન, અને ધાન, પ્રતિષ્ઠા કરના
અન્યાયોની દયામાં આત્મજોર આનો. મામમાં, શહેરમાં,
દેશમાં, ધરમાં, ધનમાં કોઈના દુઃખનો પીડાર દૂર, સવજ, કરી
તેની આરે ધાઓ, મેંજ તમારો સત્યધર્મ છે અન્યાય મગા
અટકાવો, દિશા થતી અટકાવો, મારીઓ થતી અટકાવો, જુઝ્યા
ધના અટકાવો, અન્યાય પ્રાણસમાનગળીને અન્યાયને જાણો, રોગના
વખતમાં રોગીઓને જાણવો જે બને તે કરો, દુઃખાવના વખતમાં
દુઃખાવપીડિતમનુષ્યોની રક્ષા કરો મદન મારે તેને મદન આપો.
નિર્દયી જુઝ્યામનુષ્યોના દાધે પીડાતા લોકોને અને પશુપંખી
ઓને જાણો નાદક રજપાતકરનારા શુદ્ધ ધનાં અટકાવો
નકામી મારાઈ, કીર્તિની લાલચ અન્યાયમનુષ્યોને ઉતરે નહીં.
વરીઓને પશુ સદાય કરો. સત્યને શુધારો અને શુધરવાનો
વખત આપો. કોષમાનગયાલોજના તાણે ધે પાવકર્મમાં
પ્રવૃત્તિ ન કરે. દયા સત્ય બને શુદ્ધિમમાંજ સત્ય
જાતંત્રતા શુભ અને સ્વાર્ગ્ય છે, એમ સમાજ શુભકર્મો કરો.

સર્વજીવોનું જાત્રું કરવામાં સ્વચ્છન્ય, સર્વલોકોના હૃદયમાં જ છે.
 સર્વવિશ્વના લોકો!! તમારા માટે વિશ્વસંદેશ તખ્તી મોકલ્યો છે.
 તે વાંચીને તથા અવજી કરીને સર્વલોકોને મુખચાંતિ મળે એવાં
 પારમાર્થિક કાર્યો કરો. હે સત્તાધિકારીઓ!!! તમે તમને મળેલી
 સત્તાના હુકમયોગ ન કરો. હૃદયમાં પરમેશ્વરને રાખી વર્તો. હે
 રાજાઓ!!! તમે રાજ્યમહત્તી અંધ જની પ્રજાઓને અનેક રીતે ન
 પીડો અને પ્રજાના હિતસ્વી જની રાત્રી દિવસ સર્વ લોકોના હિત
 માટે પ્રવૃત્તિ કરો. અન્યાય, જુદમ, હંભ, હિંસા, જુઠઠ, વગેરે
 પાપકર્મોથી દૂર રહો અને પાપકર્મોને વારો. હે ધનવંતો!!! તમારા
 ધનનો સદુપયોગ કરો અન્યોના ભલામાટે ધન વાપરો. હુપળ
 ન જનો, અન્યોનાં દુઃખ દેખી બેસી ન રહો, ધાન્યના ભડા-
 રાને લોકોના હિતાર્થે વાપરો. પશુઓની અને પંખીઓની કતલ
 ન થાય તેવા ઉપાયો યોજો. હે યુરોપ!!! તું નીતિ ન્યાય પરમાર્થ
 માર્ગમાં ગમન કર. હે એશિયા!!! ત્હારા ધર્મને સ્મરણ કર અને
 આત્મબલ પુનઃ જનાવ હે આફ્રિકાદેશ!!! ત્હારું જંગલીપણું દૂર
 કર અને જ્ઞાનસત્યે સ્વાતંત્ર્યના પ્રકાશને અહણુ કર હે અમે-
 રિકા!!! ત્હારી ખીલતી બાહ્યશક્તિઓને નિષ્પક્ષપાતપણે સર્વ
 વિશ્વની સ્વાતંત્ર્ય રક્ષામાટે વાપર. તથા જાતિભેદ અને વિષયલોભ
 મોહથી પાણું હઠ અને અધ્યાત્મજ્ઞાનને પામ. હે આસ્ટ્રેલિયા!
 સત્યનો સંગી જન. આત્મજ્ઞાન અને સત્યને પામ. હે ભારત!!
 સર્વલોકોને અધ્યાત્મજ્ઞાનબળ આપ. ભારત!!! ત્હારાં સર્વ
 પ્રજાકીય અંગોમાં સત્વ, સત્ય, નિર્ભયતા, એકતા અને શુદ્ધપ્રેમ
 વિકસાવ. મરવામાં દેહાસકિતને બૂલ હે ભારત!!! ત્હારા સં-
 તાનોમાંથી ફાટફૂટ, દ્રોહ, ઇર્ષ્યાને દૂર કર હે ભારત! સર્વ-
 જીવોના મસ્તક!! ત્હારી શક્તિયોવડે જીવ અને અન્યદેશોને માટે
 આદર્શભૂત થા. હે હિંદ!!! સર્વ પ્રકારની ભીતિનો ત્યાગ કર હે
 ભારત! કોઈની પાસે સ્વરાજ્ય-સ્વતંત્રતાની બીજા ન રાગ, તું
 ત્હારામાં યજ્ઞેલા દેવોના આદર્શ ન અહણુ કરી વર્ત!!! સ્વરાજ્ય-

ચરેશીવેશીની ઉમ્મિ કચલી, પાનું પચેશીએની નબળાઈનો
જાણ લેઈ લેજોનો જાણ ન કરેનો પાનું લેજોને સદાગ આવી
સમાન પચાઈને સદાગીસર જનાવ્યા,

સમાન મુજબગિત વિચિત્રાગા દોહાની મેલી બને છે, માટે
નિમંત્ર દોહાએ નિર્જન જલી તવ નવાગજ કરી ન્યાયસંગમાટે
જીતી સમાનમરિતમુજબગિતવસાવ્ય સવાન નર મહી મેરીઆય
જાતવંતે જોઈએ સવસાવ્યની ધમજા કરનારા વિચિત્રાગાની !!! તમે
દયાગજ મરિતમુજબ મનો, મનુષ્યોનો દયા કરેલ જનલેખના દુઃખો ટાળો,
જૂઝ્યાઓને ખાયા જાયા, દુઃખીઓના બચુઓ રક્ષા, અન્યાય
જુગમથી મનુષ્યો પડેજના નજા ન પાડે, દયાનમાન સવસાવ્ય
ના નરખં નથી. મનુષ્યો મંદેશમાનો ધમજના કોણ તો અમરજ
નરીએ, હયા કરો હયા છે ન્યાય મનુ છે. શુદ્ધમંત્ર નં તુલ્ય-
મા છે ન્યાય મનુ ન. કોઈને દલો નહી, મારો નહી, સતાપો
નહી, કોઈને પીરો નહી સતા, ધન, અને માન, પ્રતિષ્ઠા કરતાં
અન્યજીવોની દયામાં આત્મનૈરવ માનો, મામમા, મહેરમાં,
દેશમાં, ઘરમાં, જનમાં કોઈના તુલ્યનો પાકાર દેન, અજ, કરી
તેની પ્દારે માઓ, અજ તમારો સત્યધર્મ છે અન્યાય થતા
અટકાવો, દ્વિંસા થતી અટકાવો, મારીઓ થતી અટકાવો, જુકમે
થતા અટકાવો, અન્યોન પ્રાણસમાનમનુષ્યોને અન્યોને અચારે, રોગનઃ
વખતમાં દોહાઓને જચાવવા જે અને તે કરો, દુઃખાલના વખતમાં
દુઃખાલપીડિતમનુષ્યોની રક્ષા કરો મદન મામે તેને મદન આપો.
નિર્દયી જુકામનુષ્યોના દ્વામે પીડાતા લોકોને અને પશુપંથી
એને જચાવો નાદક રક્તપાત્રનારાં મુઠ્ઠો થતાં અટકાવો
નકામી મોટાઈ, કીર્તિની લાભ અન્યમનુષ્યોને ઉતારો નહી.
દેરીઓને થજ સદાચ કરો. અનુષ્યોને સુધારો અને સુધરવાનો
વખત આપો. કોઈમાનમાયાલોભના તાજે થે પાવકમાં
પ્રવૃત્તિ ન કરો. હયા સત્ય અને શુદ્ધપ્રેમમાંજ સત્ય
સ્તંત્રતા મુજ અને રત્નાવ્ય છે, એમ સમજી સુમકર્મો કરો.

સર્વજીવોનું જલુ કરવામાં સ્વરાજ્ય, સર્વલોકોના હૃદયમાં જ છે.
 સર્વવિશ્વના લોકો !! તમારા માટે વિશ્વસંદેશ લખી મોકલ્યો છે.
 તે વાંચીને તથા અવજી કરીને સર્વ લોકોને સુખચાંતિ મળે એવાં
 પારમાર્થિક કાર્યો કરો. હે સત્તાધિકારીઓ !! તમે તમને મળેલી
 સત્તાનો દુરુપયોગ ન કરો. હૃદયમાં પરમેશ્વરને રાખી વર્તો. હે
 રાજાઓ !! તમે રાજ્યમંદથી અંધ જની પ્રજાઓને અનેક રીતે ન
 પીડો અને પ્રજાના હિતસ્વી જની સારી દિવસ સર્વ લોકોના હિત
 માટે પ્રવૃત્તિ કરો. અન્યાય, જૂઠ્ઠામ, દંભ, હિંસા, જૂઠા, વગેરે
 પાપકર્મોથી દૂર રહો અને પાપકર્મોને વારો. હે ધનવંતો !! તમારા
 ધનનો સદુપયોગ કરો. અન્યોના ભલામાટે ધન વાપરો. દુપણ
 ન જનો, અન્યોનાં દુઃખ દેખી બેસી ન રહો, ધાન્યના ભડા-
 રાને લોકોના હિતાર્થે વાપરો. પશુઓની અને પંખીઓની કતલ
 ન થાય તેવા ઉપાયો યોજો. હે સુરંધ્ર !! તું નીતિ ન્યાય પરમાર્થ
 માર્ગમાં ગમન કર. હે એશિયા !! તારા ધર્મને સ્મરણ કર અને
 આત્મબલ પુનઃ જનાવ હે આફ્રિકાદેશ !! તારું જંગલીપણું દૂર
 કર અને જ્ઞાનસત્યે સ્વાતંત્ર્યના પ્રકાશને પ્રદર્શ કર હે અમે-
 રિકા !! તારી ખીલતી બાહ્યશક્તિઓને નિષ્પક્ષપાતપણે સર્વ
 વિશ્વની સ્વાતંત્ર્ય રક્ષામાટે વાપર. તથા ભૂતિમોહ અને વિષયલોભ
 મોહથી પાતું હઠ અને અધ્યાત્મજ્ઞાનને પામ. હે આસ્ટ્રેલિયા !
 સત્યનો સંગી જન. આત્મજ્ઞાન અને સત્યને પામ. હે ભારત !!
 સર્વલોકોને અધ્યાત્મજ્ઞાનબળ આપ. ભારત !! ત્હાં સર્વ
 પ્રજાનીય અંગોમાં સત્વ, સત્ય, નિર્ભયતા, એકતા અને શુદ્ધપ્રેમ
 વિકસાવ. મરવામાં દેહાસક્તિને ભૂલ હે ભારત ! ! ત્હાં સં-
 તાનોમાંથી ફાટફૂટ, દોહ, ઈર્ષ્યાને દૂર કર. હે ભારત ! સર્વ-
 ખટોના મરતક !! તારી શક્તિઓવડે જીવ અને અન્યદેશોને માટે
 આદર્શભૂત થા. હે દિંદિ !! સર્વ પ્રકારની બીતિનો ત્યાગ કર હે
 ભારત ! કોઈની પાસે સ્વરાજ્ય-સ્વરાજ્ય પ્રજાની બીજા ન મળે, તું
 ત્હારામાં ધ્યેય દેવોના આદર્શન પ્રદર્શ કરી વર્ત !! સ્વરાજ્ય-

વાદીને લીજ ભાગવાની હોય નહીં. બીજનેા દુકડા સમાંકાલ રહે નહીં. ત્હારી યોગ્યશક્તિયોને રોમે રોમે ખીલવી યોગ્ય થા હે ભારત !!! આત્મઘાતી કદાપિ ન બન. પોતાના હાથે પોતાના પગપર કુદાડો ન માર. વિશ્વના શાંતિના આશ્રનું તું દૃઢ્ય છે. ત્હારી શાંતિ સ્વતંત્રતામાં સર્વ વિશ્વની ઉત્પત્તિ છે અને તે ભવિષ્યમાં ત્હારાયા પ્રકાશયે સર્વવિશ્વને ત્હારી પાંચેથી ભવિષ્યમા ઘણા ઉપ-શ્રદ્ધ પ્રાપ્ત થયે. હે ભારત !! ત્હારા આત્મજ્ઞાનપ્રભુતાના ભરેલા સ્ત્રોતથી સર્વવિશ્વને ભવિષ્યમાં અત્યંત અધ્યાત્મશાંતિ મળયે. હે ભારતીય લોકો !!! તને હિંદુ તથા મુસલમાન આદિ ધર્મભાવિયો-વાળા પરસ્પર એકબીજાના આત્માને દેખી આત્મપ્રેમે વર્તે અને ભારતનો સ્વતંત્રતામાં અંકાત્મા બની વર્તે. ધર્મમળદોષથી ક્લેશ ઝણકા વૈવિધ્ય યતા વારો અને સર્વવિશ્વમાં એકય પ્રવર્તાવવા તમારો હિસો આપો.

પૃથ્વી, ધન, સત્તા, વગેરે કૌર્મની સાથે જનાર નથી. અસં-ખ્ય મનુષ્યો યથા, યાચ છે અને થયે પણ પૃથ્વી લક્ષ્મીને કૌર્મ પોતાની સાથે લેઇ ગયા નથી અને લેઇ જાય પણ નહિં છતાં અજ્ઞાની મોહામનુષ્યો સ્વપ્ન જેવી ક્ષણિક છાદ્મીને માટે કરોટા પાપા અન્યાયો કરે છે તે યોચનીય છે. હે મનુષ્યો !!! ચેા. હે રાજાઓ !!! ચેતો અને સત્યસત્ય કરવા અપ્રમાદી બનો. જો તમે સત્યન બૂલયો તો મનુષ્ય જન્મ હારી જયો. મર્યાબાદ તમારી સાથે પુણ્ય અને ૧૫ આવશે. દેશભક્તિ મોહમને રાજ્યમોહથી અન્યાય પદપાત કરી સત્ય ન્યાયનો ઘાત ન કરો. સ્વસ્વાર્થ ખાતર અન્યલોકોને રીબાડીને દુખી ન કરો. શા માટે અમૂલ્ય માનવ ભવને દારો છો ? સત્ય ન્યાય અને દયા પ્રેમથી આત્માની શુદ્ધિ કરો. પ્રજાના ભક્તો બનો. ઉદાર આશયોને શ્રેય, જ્ઞાનને શ્રેય. પવિત્ર દૃઢ્ય રાખો. એક ક્ષણ માત્ર પણ શયતાનને દૃઢ્યમાં ન રહેવા દો. દેહમાં રહીને પોતાના આત્માની શુદ્ધિ કરો. વસ્ત્રી શુદ્ધ કરો. જ્ઞાતિની શુદ્ધિ કરો. દેશની સત્યની અને સંધની

શુદ્ધિ કરે, લગુતા અને સરલતાથી તથા મુક્તિભાવથી સર્વેઃ
વર્તે. દેશરાત્ર્ય સંધનો વિશ્વાસવાત ન કરે. શુદ્ધજુદે રાખે.
અન્યદેશની પરતંત્રતા કરવામાં તમારું વીર્ય ન વાપરે. પોતાના
સમાન અન્યોને સ્વતંત્ર સ્વરાત્ર્ય કર્તા બનાવે. અઘડકાલમાં
અપદ્ધિતિ ન બહારી લે. તમારો અધિકાર પવિત્ર હૃદયથી બળવો

મનુષ્યજાતિમાં ચરીર' વર્ણલેહે અને દેશધર્માદિલેહે
મોહલે. ભાવ ન રાખે. અને સર્વવિશ્વવર્તિમનુષ્યોના ભલામાં
ભાગ લે. 'સર્વવિશ્વની સેવા કરનાર અંતે સર્વમનુષ્યોના
હૃદયોનો સ્વામી બને છે. તમે પ્રથમ સેવક બનો અને યથા-
શક્તિ સર્વજીવોના ભલાની પ્રવૃત્તિ કરે. નિષ્કામભાવે પર-
માત્મામાં મન ધારણ કરીને વિશ્વલોકોનાં હિતકારક કાર્યોને
તન ગન ધનથી કરે. દુષ્ટ દારૂ વ્યભિચાર વગેરે વ્યસનોથી વિશ્વને
મુક્ત કરવા પ્રયત્ન કરે. જ્ઞાનીઓની સર્ગાત કરે. સર્વ ધર્મની
ખાનિમૂલ હિંદ !!! હવે તહારાવટે સર્વ વિશ્વને લાભ આપી શકાય
એવો મુવર્ણ સમય તહને પ્રાપ્ત થવાનો છે. ખ્રિસ્તીય રાત્ર્યની
કેળવણીથી સ્વતંત્ર સ્વરાત્ર્ય પ્રાપ્ત કરવાની તહને જુદિ સૂત્ર છે.
હિંદ !! તું ખ્રિસ્તીય રાત્ર્યનો સ્વપ્નમાં પણ દ્રોહ ન કર અને સ્વરાત્ર્ય
પ્રાપ્ત કરવામાં સર્વ સ્વાર્થજી કર !!! ખ્રિસ્તીય રાત્ર્યના અમુક
સંયોગે તહારું ઐક્ય પૂર્ણ ખીલશે, અને તે ખીલવા લાગ્યું છે.
કેમલું જૂઠું ન ચિંતવ સર્વમાંથી સત્ય સાઈ અટલ કર અને
સર્વને સત્ય સાઈ સમર્પણ કર. હેદિન્દ !!! સ્વતંત્રતાનો ન્યાયી સત્ય
યોગ્ય જાતમનુરસો પ્રગટાવ એટલે સ્વયમેવ અશક્તિકારક બંધ-
નો ત્રટક દેધને જુટી જશે તહાન માટે ખીલની આશા ન
રાખ. પોતાનામાં પોતે મરી મધી પોતાનો ઉદાર કર. કેમ
મનાવવા નાવનાર નથી માટે રીસાઈશ નહીં અને રોષય નહીં.
પુરૂષ યા. કાવરતા સંહાર.

હું આર્ષભારત !!! અન્યપર વિશ્વાસ રાખી બેઝી રહે નહિ.
અન્ય દેશનો પોતાનાપર અન્યાય જૂલમ થાય તેનો વિચાર કર.

વાદીને શીખ માગવાની દોષ નહીં. બીજનો દુકાડો સદાકાલ રહે નહીં. ત્હારી યોગ્યશક્તિયોને રોમે રોમે ખીતવી યોગ્ય થા હે ભારત !!! આત્મઘાતી કદાપિ ન બન. પોતાના દ્વાયે પોતાના પગપર કુડાટો ન માર, વિશ્વના શાંતિના આશ્રનું તું દૃઢ્ય છે. ત્હારી શક્તિ સ્વતંત્રતામાં સર્વ વિશ્વની ઉત્પત્તિ ॥ અને તે બવિધ્યમાં ત્હારાથી પ્રકાશરો સર્વવિશ્વને ત્હારી પાસેથી બવિધ્યમા ઘણું ઉપ-શબ્દ પ્રાપ્ત થશે. હે ભારત ॥ ત્હારા આત્મજ્ઞાનપ્રબુતાના ભરેલા સતોથી સર્વવિશ્વને બવિધ્યમાં અત્યંત અધ્યાત્મશાંતિ મળશે. હે ભારતીય લોકો !!! જાને હિંદુ તથા મુસલમાન આદિ ધર્મભાતિયો-વાળા પરસ્પર એકબીજાના આત્માને દેખી આત્મપ્રેમે વર્તે અને ભાવનનો સ્વતંત્રતામાં અંકારમા બની વર્તે. ધર્મમળદોષથી કલેશ હથેલી વૈશ્વવૈષ્ણવ યજ્ઞ વારો અને સર્વવિશ્વમાં ઐક્ય પ્રવર્તાવવા તમારો હિસ્સો આપે.

પૃથ્વી, ધન, સત્તા, વગેરે કૌર્મની સાથે જન્યર નથી. અસં-ખ્ય મનુષ્યો થયા, થાય છે અને થશે પણ પૃથ્વી સ્ત્રીને કૌર્મ પોતાની સાથે લેઇ ગયા નથી અને લેઇ જવું પણ નહિં છતાં અજ્ઞાની મોહામનુષ્યો સ્વપ્ન જેવી ક્ષણિક છાંડગીને માટે કરોડો પાપો અન્યાયો કરે છે તે ચોચનીય છે. હે મનુષ્યો !!! ચેતો. હે રાજાઓ !!! ચેતો અને સત્યરાજ્ય કરવા અપ્રમાદી બનો. જો તમે સત્યનં બૂતથો તો મનુષ્ય જન્મ દારી જશે. મર્યાબાદ તમારી સાથે પુણ્ય અને ૧૫ આવશે. દેશભક્તિ મોહર્યને રાજ્યમોહથી અન્યાય પપ્રપાત કરી સત્ય ન્યાયનો ઘાત ન કરો. સ્વસ્વાર્થ ખાતર અન્યલોકોને રીખાલીને દુખી ન કરો. શા માટે અમૃત્ય માનવ બવને ઝાંઝો છે ? સત્ય ન્યાય અને દયા પ્રેમથી આત્માની શુદ્ધિ કરી પ્રજાના ભક્તો બનો. ઉદાર આચર્યોને શ્રેય, જ્ઞાનને શ્રેય. પવિત્ર દૃઢ્ય રાખો. એક ક્ષણ માત્ર પણ શયતાનને દૃઢ્યમાં ન રહેવા દો. દેહમાં રહીને પોતાના આત્માની શુદ્ધિ કરો. વસ્ત્રી શુદ્ધ કરો. જ્ઞાતિની શુદ્ધિ કરો. દેશની રાજ્યની અને સંપન્ની

શુદ્ધિ કરો, લઘુતા અને સરલતાથી તથા શુકિતભાવથી સર્વજન
વર્તે, દેશરાજ્ય સંબંધો વિશ્વાસઘાત ન કરો. શુદ્ધજીવે રાજો
અન્યદેશની પરવંત્રતા કરવામાં તમારું વીર્ય ન વાપરો. પોતાના
સુમાન અન્યોને સ્વતંત્ર સ્વરાજ્ય કર્તા બનાવો અદ્યકાલમાં
અપકીર્તિ ન બોરી લો! તમારો અધિકાર પવિત્ર હૃદયથી બળવો.

મનુષ્યજાતિમાં ચરીર' વર્ણભેદ અને દેશધર્માદિભેદ
મોહભ્રાણ ન રાખો અને સર્વવિશ્વવર્તિમનુષ્યોના બધામાં
ભાગ ર્ધો. 'સર્વવિશ્વની સેવા કરનાર અંતે સર્વમનુષ્યોના
હૃદયોનો સ્વામી બને છે. તમે પ્રથમ સેવક બનો અને યથા-
શક્તિ સર્વજીવોના સલાની પ્રવૃત્તિ કરો. નિષ્કામભાવે પર-
માત્મામાં મન ધારણ કરીને વિશ્વલોકોનાં હિતકારક કાર્યોને
તનુ રાત ધનથી કરો. દુષ્ટ દારૂ વ્યભિચાર વગેરે વ્યસનોથી વિશ્વને
મુક્ત કરવા પ્રયત્ન કરો. જ્ઞાનીઓની સગતિ કરો. સર્વ ધર્મની
ખાનિબૂત હિંદ !!! હવે તહારાવડે સર્વ વિશ્વને લાભ આપી શકાય
એવો સુવર્ણ સમય ત્હને પ્રાપ્ત થવાનો છે. ખ્રિસ્તીય રાજ્યની
કેળવણી સ્વતંત્ર સ્વરાજ્ય પ્રાપ્ત કરવાની ત્હને જુદી સૂત્ર છે.
હિંદ !! તું ખ્રિસ્તીય રાજ્યનો સ્વપ્નમાં પણ દ્રોહ ન કર અને સ્વરાજ્ય
પ્રાપ્ત કરવામાં સર્વ સ્વાર્થજી કર !!! ખ્રિસ્તીય રાજ્યના અમુક
સંયોગે ત્હારું ઐક્ય પૂર્ણ ખીલશે, અને તે ખીલવા લાગશે છે.
કોઈનું 'મૂક ન ચિંતવ સર્વમાંથી સત્ય સાઈ પ્રદણ કર અને
સર્વને મત્ય સાઈ સમર્પણ કર. હે દિન્દિ !!! સ્વતંત્રતાનો ન્યાયી મત્ય
યોગ્ય આત્મનુરોધ પ્રગટાવ એટલે સ્વયમેવ અશક્તિકારક બધ-
નો ત્રટક દેધને જુદી જશે ત્હાને માટે બીજાની આશા ન
રાખ. પોતાનામાટે પોતે મરી મરી પોતાનો ઉદાર કર. કોઈ
મનાવવા નાવનાર નથી માટે રીસાપ્રથ નહીં અને રોષય નહીં.
પુરુષ થા. કાવરતા સંહાર.

હું આર્થભારત !!! અન્યપર વિશ્વાસ રાખી બેસી રહે નહિ.
અન્ય દેશનો પોતાનાપર અન્યાય જુદમ થાય તેનો વિચાર કર.

દિંદીએ, જળ નેત્રા પુરવાઈ કરે અને દિનન્ય ખીત્યેનો તેઓ
 સર્વકાર્યમાં ન્ય નેત્રવી શરે દિંદીવાનનાં સર્વકાર્યોમાં
 મનનાથી શાયાળી જે દિનને-રવરાજ્ય માણિ માટે નેત્રા મટે
 ક્રા જીજા દિવસે પૂર્ણ ન્યત્ર રવરાજ્ય છે આત્મચિંતા
 તમે. પુરવાઈ કરે. સમુદાયે નેત્રા ન્યા નેત્રા નેત્રા નેત્રા
 પુરવાઈ કરે. દેવે તેણે આત્મચિંતા રાખીને તપાસી પુરવાઈ
 કરે. પર્વતઃ જળી આત્મચિંતાજળી પ્રત ન માંડે. પર્વત
 લીન માંડે જ ન્ય વિચારોમાં અને તપાસારેમાં આત્મચિંતા અને
 ન્યા આત્મચિંતા રવરાજ્ય છે એણે પુર્ણ શ્રદ્ધા રાખી પ્રવર્તે
 જળ. જાન અને નિષ્કામ કર્મવોમ ન્યા નેત્રા ન્યા ન્યા ન્યા
 છે. અન્યથા ન્યત્ર રવરાજ્ય પર્વાવજાન છે ક્રા આત્મીને અપ્રમત
 મને. જાખીને પ્રવર્તનને સક્રિય કરે. નેત્રા અને તેત્રા ન્યા
 જુવાનું જાવું કરે. પર્વ વિનાનું રાજ્ય તે અપ્રમત રાજ્ય છે.
 પર્વપૂર્વકરાજ્યપરતિ ક્રાણી એણે.

આરે જળની નમાનતાથી આત્મનાર રવરાજ્યનો નામ કરે
 નથી. શરીરમાં મનજ, હૃદય, હૃદય, પેટ, અને પર્વ ક્રા અંગોવડે
 નેમ છવાય છે નેમ જે મનમાં વિદ્યોત, ચોદાખો, કારીગર
 વેપારી એણે, અને ક્રમદાર નેત્રા, એ આરે જળો મળીને રાજ્ય
 રીય વ્યવહાર ચક્રાવે છે તે રાજ્યની સદા સદની થવા કરે છે.
 આરે જળો પડી એક વર્ષ પ્રવર્ત થે પડે છે તે રાજ્યમાં અન્ય-
 રથા દુ.ખ વૃદ્ધ પ્રવર્તી નીકળે છે. જાણીએના-નિષ્કામના વિચારોવડે
 રાજ્ય આત્મ એણે ચોદાખોવડે સંવેદનાવું, એણે; વ્યાપારીઓ
 અને એણે કારીગરોવડે પાપાવું એણે નેત્રા નેત્રા મળીને
 રડે રાજ્યની સેવા થઈ એણે આર્થિકમાં પૂર્વ આરે વર્તવર્તની
 મુલાકાથી અર્થ રાજ્યનો રાજ્ય કરતા હતા. રાજ્યના હાથમાં
 વ્યાપારની સત્તા ન હોઈ એણે “ રાજ્ય વેપારી ત્યાં પ્રત
 ખીખારી ” આરે વર્ષ પેડી એક પર્વ વર્ષ, લીન ન થયે એણે
 તેમ એક હૃદય સત્તાપણે ન થઈ એણે તોય રવરાજ્યમાં
 સાતિમુખ વર્તે રડે છે.

પૂર્વે હિંદમાં ચાલતું આર્યરાજ્ય, ચારે વર્ષને ઉપયોગી થતું હતું. ચારે વર્ષનું પોષણ સારી રીતે થતું હતું. રાજાઓનું પાતાના પ્રમાણમાં દેત્રો વગેરેની ઉપજથી પોષણ થતું હતું ખેડૂતો જમીનના ખેતરના માલીક રહેતા હતા અને અનાજમાંથી રાજાને અમુક ભાગ આપતા હતા. બાકીના ક્ષત્રિયોને પણ ખેતર જમીનમાંથી ભાગ મળતો હતો. ક્ષત્રિયોને દેત્રો મળતા હતા તેઓ સુદ વખતે હાજર રહેતા હતા. વ્યાપારીઓ વ્યાપાર કરતા હતા. ખેડૂતો ખેતી કરતા હતા, તેમાંથી બ્રાહ્મણ, હજાર, સુતાર, કુકાર, અત્યજ વગેરેને અમુક ભાગ મળતો હતો. વસવાયાં વગેરે સેતક વર્ગનું વ્યવસ્થિત રીતે પોષણ થતું હતું, તેથી શિયાના બેદશે-વિહમની જેવી ઉત્પત્તિનો અવકાશ રહેતોજ નહોતો. જૈન હિંદુશાસ્ત્રાને અવલોકવાથી માલુમ પડશે કે ચારે વર્ષનું સારી રીતે વ્યવસ્થાસર પોષણ થાય એવો ભારતમાં આર્યસામ્યવાદ પ્રવર્તતો હતો, તેથી ચારેવર્ષ પૈકી અમુકવર્ષની પ્રજાસત્તા વર્તી શકતી નહોતી અને તેથી ચારેવર્ષી સાંતિથી આધ્યાત્મિક સ્વરાજ્યદ્વરા પ્રજુષ્ટ પામવા પ્રયત્ન કરતી હતી અને ત્યાગી મહાત્માઓની સંગતિ દરી આત્માનંદનો રસ લેતી હતી. રાજાઓને પણ નિઃસ્પૃહતાથી ત્યાગી મુનિઋષિયો સત્વ શિખામણો આપી શકતા હતા. રાજાઓ અને ચારેવર્ષી, ભક્તિભાવથી ત્યાગી મહાત્માઓના ઉપદેશને શ્રવણ કરતી હતી. ત્યાગીમુનિયોને ધન અને જીની જદ્દર હોવી નથી, તેથી તેઓ નિશ્ચયતાથી નિઃસ્પૃહતાથી રાજાઓ વગેરે સર્વને નીતરાગભાવે ધર્મનો સત્વ ઉપદેશ આપતા હતા, એવી રીતે પૂર્વે આર્યરાજ્યો પ્રવર્તતાં હતાં.

સર્વજાતીય પ્રજામાં વિદ્યાજ્ઞાનનો સર્વત્ર ફેલાવો કરો. પ્રજાસત્તાકરાધ્યાયશાળાઓવડે જંગલીમા જંગલી-નુપ્યોને કેળવવ કાચી કરી ખાટી હોય છે તેવું સંપૂર્ણ શુદ્ધો વિનાનું સ્વરાજ્ય ખાટું છે પણ મીઠું નથી એમ બાણે. પરમેશ્વર કદાચે સ્વરાજ્ય આપ તો પણ શુદ્ધોની લાયકાત મેળવ્યા વિના સ્વરાજ્ય

ટકતું નથી, માટે હિંદના દરેક મનુષ્યને જ્ઞાનવિદ્યાથી કેળવીને
 ગુણોવટે લાયક બનાવે. ઇંગ્લાંડ, ફ્રાન્સ, જર્મની અને અમેરિકા
 વગેરે દેશોમાં સ્વરાજ્ય છે તે પછી ત્યાં આંતરજાતિ સુખ નથી. ત્યાં
 ખુદીશાહી અને નોકરશાહીનો ઉઠા પોદ થયો છે ત્યાં કેળવણી છે પરંતુ
 ત્યાં કેળવણીથી શક્તિ નથી, તેમજ ત્યાં ચારે વર્ગની સત્તાદ્રવી રાજ્ય
 જે પ્રમાણમાં જોઈએ તે પ્રમાણમાં પ્રવર્તતું નથી, તથા ત્યાં
 અધ્યાત્મજ્ઞાન નથી. ત્યાં જડભોગોથી સુખ મળે છે એવી પ્રાયઃ
 સુખજડવાદી માન્યતા છે, તેથી આર્થોર્થના ચૈતન્યવાદની
 દૃષ્ટિએ યુરોપ અડા વર્ષના બાગક જેવું છે. આર્થોર્થનાં અધ્યા-
 ત્મજ્ઞાનરાજ્યની પ્રાપ્તિ તેજ સુખ્યાદર્શ્યધ્યેય છે અને બાહ્યસ્વરાજ્યતો
 'ગોજાદશ' ધ્યેય તરીકે સદા પ્રવર્તે છે. જ્યારે આર્થજ્ઞાની આત્માત્મા-
 આત્મજ્ઞાનમાં ઉઠો ઉતરી જાય છે ત્યારે યુરોપીયનવિદ્યાન,
 જડ્યે ધમા ઉઠો ઉતરી જાય છે. જન્મે જ્ઞાનીને સ્વતંત્રતા એક
 સરખી બ્રહ્મી હોય છે પરંતુ યુરોપીયજ્ઞાની, જડવાદની દૃષ્ટિએ
 સ્વતંત્રતાના વિચારો અને કર્મો માને છે, ત્યારે આર્થજ્ઞાની ચૈતન્ય-
 વાદદૃષ્ટિએ સ્વરાજ્ય સ્વતંત્રતાનો ખ્યાલ વિચાર અને પ્રવૃત્તિ
 કરે છે. હિંદુઓ શ્રી બાહ્યરાજ્ય અને આત્મરાજ્યયજ્ઞમાં નિષ્કામભાવે
 હોમાઈ જાયો. ખ્યાસમાંખ્યારી કાય, માલમત્તાદિક વસ્તુઓની
 કુત્રાની કરીને આત્માની શક્તિયોને વિકસાવે ઉત્સાહ, પુ.વાર્થ,
 ખંત અને આત્મભોગથી સ્વરાજ્ય સ્વ હૃદયની પાસે છે વિશ્વસ-
 દેશનો સર્વદેશીયમનુષ્યોએ સ્વદેશભાષામાં તરજુમો કરીને તેને
 સર્વવિશ્વમાં પહોંચાડેલા એમ નિવેદન કરવામાં આવે
 છે. સવત ૧૯૫૦ ની લાલમાં હિંદના સ્વરાજ્ય ક્યારે થશે
 એવો અંક ઝંખ નાદુરુકમાં તે વખતે લખ્યો હતો તે
 સમય હવે નજીક આવતો જાય છે સ્વરાજ્ય પ્રાપ્ત કરવાની
 પ.ચ જૂમિકાઓ પૈકી હિંદ બીજી જૂમિકાને ઉદ્ભવી ત્રીજી જૂમિ-
 કાના પ્રવેશ કરશે. ચોથી અને પાંચમી જૂમિકા વખત આવે
 હોત જાણી શકશે. હિંદમાં રાજ્યકીય ચળવળ ચલાવનાર રાનાટે
 દાદાભાઈ, તિલક, સુરેન્દ્રનાથ બેનરજી, ગોખલે, વાંછા, કીરોજ-

ચાહું મહેતા, સ્વામી વિવેકાનંદ, મદન મોહન માળવિયા, દાસ, અંરવિંદ ઘોષ, લાલાલજીપતરાય, બીપીનચંદ્રપાલ, છણા અને અહિંસાત્મક અસહકારવાદી મુખ્ય ગાંધી, વિઠ્ઠલભાઈ પટેલ, વગેરે નેતાઓ છે. તિલક વગેરે હાલ નથી. હાલ હિંદમાં ગાંધીજી, મહામહાત્મા, શોકતબક્ષી, લાલાલજીપતરાય, દાસ, માળવીયા વગેરે ગૃહસ્થો સ્વરાજકીય ચળવળના આગેવાનો છે. નાયકોને હવે ખરી કસોટીનો તપ કરવાનો વખત આવનાર છે. હિંદ સહકાર અને અસહકાર એમ બે ધક્કામાં બહેંચાઈ ગયું છે. જન્મેનું ધ્યેય સ્વરાજ્ય પ્રાપ્તિ છે. માર્ગો જુદા છે. લક્ષ્ય એક છે. બાહ્યરાજ્યમાં નીતિ ન્યાય અને અહિંસાત્મક પ્રવૃત્તિની શિખામણ આપવી એ મારી દુરજ છે અને આત્મિક અધ્યાત્મસ્વરાજ્યનો ઉપદેશ દેવો એ મારી દક્ષ છે. એવી દુર્જને અનુસરી ત્યાગીદશામાં સ્વયોપદેશ સમભાવે આપ્યો છે. બાહ્યરાજ્યદાદાએ સહકાર અને અસહકારના ત્યાગવાળું માર્ગ કર્તવ્ય જીવન છે. પરંતુ આત્માના શુભો માટે ઉપદેશ દૃષ્ટિએ અપેક્ષાએ સહકાર ઉત્સર્ગથી અને અપવાદે અસહકાર દયામય હોયો જોઈએ, એવું સ્વાપેક્ષાએ મંતવ્ય છે. સર્વ વિશ્વ-માંથી હિંસાનો નાશ થાય અને અહિંસાત્મક સ્વરાજ્ય સર્વત્ર થાય તોજ શાંતિ મુખ છે એવું માર્ગ આત્મિકમંતવ્ય છે.

પ્રભુ સર્વશ મહાવીરદંવની દેશનાથી રચાયલાં જૈનશાસ્ત્રોનું વાંચન શ્રવણ મનન કરવાથી આત્મરાજ્ય સમજાયું છે. પરમાત્મ રાજ્ય સમજાયું, અને તેની પ્રાપ્તિથી સર્વ પ્રકારનાં દુઃખોનો નાશ છે અને અનંત મુખની પ્રાપ્તિ છે તેવું પરમાત્મસ્વરાજ્ય પ્રાપ્ત કરવા માટે જ્ઞાનદર્શન ચારિત્રની આરાધનાની જરૂર છે. યમ, નિયમ, આસન, પ્રાણાયામ, પ્રત્યાહાર, પારણા, ધ્યાન અને સમાધિના ચારત્રમાં સમાવેશ થાય છે. પ્રભુ મહાવીરદેવે સર્વવિશ્વજીવોને જ્ઞાનદર્શનચારિત્રમાં સત્ય આધ્યાત્મિક સ્વરાજ્ય પ્રત્યોક્તું છે. વ્યવહાર ચારત્રદીક્ષા અંગીકાર કરીને શુદ્ધાત્મસ્વરૂપ રૂપ સ્વરાજ્ય પ્રાપ્ત કરવા માટે ત્યાગી સુનંદન અંગીકાર કર્યું છે. ગૃહસ્થોને તેઓના અધિકાર બાહ્ય રાષ્ટ્રાવજીવનની જરૂર છે અને આંતરજીવ-

નિમિત્તમાં પણ પરંપરાએ સાધન છે, પણ કલિયુગમાં આપત્કાલ એક એવો આવે છે કે જે કાલમાં ધર્મનો અને ત્યાગી આદિનો તથા ધર્મશાસ્ત્રોનો પણ પ્રલય થવાની સ્થિતિ ઉભી થાય છે, તે આપત્કાલ છે. તેવા આપત્કાલમાં આપદ્ધર્મ સ્વીકારવારવાની જરૂર પડે છે. તે કાલમાં ત્યાગી અને સમાધિમાં અખંડ જીવન ગાળનારાઓને પણ ધર્મસંવાદિકની રક્ષામાટે આપદ્ધર્મની પ્રવૃત્તિ સેવવી પડે છે અને ઉત્સર્ગધર્મની સિદ્ધિ થતા અને આપદ્ધર્મ દ્વારા આપદ્ધર્મનાં સાધનોને પશ્ચાત્ત્ત્ દેંદ્રી દેવામાં આવે છે. શ્રાદ્ધિકને જેમ પ્રસંગ ધારણ કરવાં પડે છે અને પ્રસંગ પૂર્ણ થતાં દેંદ્રી દેવાં પડે છે એમ લોકસંશુદ્ધિ જીવનમુક્ત પ્રભુ જેવા પણ જે જે કાલે જે જે કરવું ઘટે તે કરે છે, અને જે જે ક્ષેત્રે જે જે કરવું ન ઘટે તે કરતા નથી. જે કાલે જે સાધનની વિશ્લેષ જરૂર હોય છે તેપર પૂર્ણ ભાર દેવાય છે અને તેને મુખ્ય કરવું પડે છે. હિંદને સ્વરાજ્ય મળે તોજ હિંદની સ્વ-તાંત્રતા નમે અને તેથી સ્વધર્માદિકનું રક્ષણ થાય, અન્યથા આપ-ત્કાલમાં ધર્મકર્માદિ આર્થધર્મનો નાશ થાય અને હિંદીઓનું અસ્તિત્વ ખરેખર અમેરિકાના જંગલીઓના જેવું બની જાય. સંસારીઓને ગમે તેટલો ઉપદેશ આપવામાં આવે તોયે પ્રવૃત્તિનો એવો સ્વભાવ છે કે સર્વજાતીય લોકોમાંથી ફર ન થાય. કોઈ વિરલ-મહાત્માઓ આત્મજ્ઞાનથી શયતાનને (પ્રકૃતિને) ફર કરી શકે છે. બાકી સંસારમાં રહેલા સર્વ ખંડસ્થગૃહસ્થલોકો બાહ્ય-વસ્તુઓની જરૂરીયાતે તમોગુણ અને રજોગુણીપ્રકૃતિના વશ થયા, થાય છે અને થશે, તેથી આપત્કાલે આપદ્ધર્મ સેવવાનો પ્રસંગ પ્રાપ્ત થાય છે.

હુનિયા બાહ્યસ્વરાજ્ય સાધનોને સાધ્ય જ માની બૂલી પડી છે, અને તેથી એક બીજાની હિંસા કરવામાં સ્વાભાવી, દેશની, રાજ્યની ઉન્નતિ માને છે. બાહ્યરાજ્યનો તથા ગૃહસ્થાવાસનો ત્યાગ કરીને અનેક રાજાઓએ, બ્રાહ્મણ દાનિય વૈશ્યોએ, ત્યાગ ધર્મ

સ્વીકાર્યો હતો. હાલમાં દુનિયાના લોકો વૃદ્ધાવસ્થામાં પણ મોક્ષ-
માયાને દૂર કરી શકતા નથી અને આત્માનો પૂર્ણાનંદ અનુભવી
શકતા નથી; તથા તેઓ આત્મરાત્ન્યમાં મસ્ત બનેલા ત્યાગીમુક્ત
બાવા ક્ષીરોને ઉલટા પિચ્કારી કાઢે છે અને શ્વાન જેમ હાડકુ ચૂની
પોતાના નિષ્કાપાનથી ખુશી થાય છે તેમ તેઓ જડવસ્તુઓના
લોભોપલોભોભાજ સુખ માની બેસા છે, અને જડવસ્તુઓના લોભમાં
સાધ્યદ્વાદશૂન્યશુદ્ધિથી સ્વરાત્ન્ય માની એકબીજાના દેશન્યાસ
રાત્ન્યને આકર્ષણ કરે છે, એવાં પિચ્કારીશ્વાનોમાં જે બગીચો
હોય છે તે છુતે છે અને નિર્બળ દારી બાંધ છે. અને જેની
સત્તા બગ તેનો કાયદો એવો રાક્ષસી કાયદો પ્રવર્તે છે. પછી તેઓ
ન્યાયે મુજબથી હારે છે ત્યારે ધર્મશુદ્ધ મહાત્મા સાધુઓને
ગાળો દેવા માંડે છે, પણ પોતાની નમજાર્થ સાથી આવી તેને
તેઓ વિચાર કરી શકતા નથી; આત્મા જ આત્માના નાશ કરે
છે અને આત્માજ આત્માનો ઉદ્ધાર કરે છે. જેઓ બળને રક્ષતા
નથી, વીર્યની રક્ષા કરતા નથી અને કામલોભોમાં અત્યંત
મોહી બને છે તેઓ શરીર, મન, સંજ્ઞા, ધર્મદેશાદિકની શક્તિઓનો
નાશ કરે છે. જડશરીરાર્થના મોહથી બધ વગેરે અશક્તિયો
પ્રગટે છે. વીર્યદીનો, પૂર્ણલોભી વા પૂર્ણલોભી બની શકતા નથી.
જેઓ સાધુસંતોનો તિરસ્કાર કરે છે તેઓ આત્મશક્તિયોથી
બ્રહ્મ થાય છે અને જડરાત્ન્યથી પણ છેવટે બ્રહ્મ થાય છે. હિંદ
ન્યાયે અંત્યજને શુભામીના બંધનમાંથી મુક્ત કરી સ્વતંત્ર
બનાવશે ત્યારે તે સર્વાંગે સ્વરાત્ન્યને પામશે. અંત્યજને પોતે ન્યાય
ન આપે અને શ્રીદેશથી પોતે સ્વતંત્ર થવા માગે તેથી હંમેશરી
ન્યાયથી તે સ્વરાત્ન્યલેવા અયોગ્ય ન્હાય. અંત્યજને કેળવણી આપવી
અને તેઓને શુભામીના બંધનોથી મુક્ત કરવા. અંત્યજો સ્વયં-
કર્મ કે જે વળાંકકારે કરે છે તેનાથી તેઓ બે વિમુખ થાય
તો તેઓ વર્ણશકર સ્થિતિમાં આવી પડે. સર્વવળના મનુષ્યો
એક સરખા પ્રભુપદ પામવાને અધિકારી છે. શરીરમાં બધાં
અંગો એકબીજાના સંબંધે સંબંધિત ધર્મને રહે છે તેમ સર્વ

ભતીયમનુષ્યોના ચરસપર સંભવથી સ્વજીવન દેકે છે એમ જાણું
 નેઈએ. પ્રાણજોએ જ્યારે ચંડાલોને ખૂબ ધિક્કાર્યા ત્યારે ક્રુદ્ધ
 તેમનાપર અમલ ચલાવવાને મુસલમાનોને મોકલ્યા. મુસલમાનોએ
 અલેક્સાવનું વર્ષની દિવસે શિક્ષણ આપ્યું, પણ મુસલમાનોએ
 ધર્મજનનથી દેશભાગ્યાં અન્યાય કર્યો અને પારદીક્ષીઓને
 અને કન્યાઓને પાટી જવા લાગ્યા ત્યારે હિંદુઓને અને મુસ-
 લમાનોને શિક્ષણ આપવા ક્રુદ્ધતમજીએ હજારો માડથી ખિટીદાને
 મોકલ્યા અને તેઓએ મુસલમાનોને તથા હિંદુઓને રાજ્ય
 કબજાની પોતાની કેળવણી આપી. ખિટીદારાજ્યની દ્વંદ્વપર પૂર્ણ
 સત્તા જામી પરંતુ અધિકારીઓથી હિંદ સંતોષ પામતું
 નથી ક્રુદ્ધતમજીના બાવીના શુભપડાણ શું શું બહુ છે અને શું
 શું જાહેરમાં લાવશે તે હવે જોવાનું બાકી રહે છે.

કરેક દેશની પ્રજા, પ્રમુખ રાજાઓ વગેરે જ્યારે સોમ, રાજ્ય
 લાલચ તથા ધર્મભેદે થતા ધર્માભિમાનના જુસ્સાને ક્ષર ન કરે
 ત્યાં સુધી વિશ્વમાં સત્વરાજ્ય પ્રગટવાનું નથી. સર્વવિશ્વ જીવંત
 આત્મ સમાન માનીને સર્વવિશ્વમનુષ્યો જ્યારે સર્વજીવોની દયામાં
 અપાંઈ જશે ત્યારે સ્વ વિશ્વમાં સ્વરાજ્ય પ્રગટશે ખિટીયોએ
 દ્વંદ્વપર રાજ્ય કરવું તે યોગ્ય છે પણ તેઓએ હિંદીઓને પોતાના
 સમાન રાજદીય હક્ક આપવા નેઈએ. હિંદુઓને અને મુસલમાનોને
 સ્વરાજ્ય યોગ્ય થાય તેવું શિક્ષણ આપવું. હજી તેઓ ધર્મ
 મતભેદે અન્યાય જૂઠ્ઠા હુલ્લક કરે છે તેથી તેઓએ હજી ખિટીદાર
 રાજ સત્તા નીચે રહીને પરસ્પર સંપર્કને એકાદમા થઈ વર્તવાના
 શુભ પ્રાપ્ત કરવા નેઈએ. વિધર્મી પ્રજા તથા પરંદરી પ્રજા સાથે
 આત્મભાવે વર્તવાની શાક્ર પ્રાપ્ત કરવા નેઈએ. લાલા લજપતરાય કે
 જી રામનેતા છે પણ તે જૈનધર્મીઓના લાગણી દુઃખાય એવો ઐતિ-
 હાસિક લેખ લખીને જૈનધર્મ સબંધી અયોગ્ય મત જાહેર કરે છે. તથા
 ઘણા આગેવાનો જે ધર્મીય જની જૈનધર્મ વગેરેનું ખંડન કરે અને
 ધર્મ ભેદે કુસંપકરાવે તો તેઓ હિંદીઓને સ્વરાજ્યની દિશાથી અવ-
 ણીદિશામાં એસનારા ગણાયે. દેશનેતાઓએ કાઈ પણ ધર્મવાળાની

તામણી દુઃખાથ નમા કોઈ મર્મના શાસ્ત્રોને અન્વાય મળે તેવી પ્રવૃત્તિ ન કરી જોઈએ; અને જો તે પ્રમાણે કર્યો તો નાનીકોમોની તામણીને કચરીને પરસ્પરનો સાંધ જોઈ જાય, અને તેથી શ્રીદીગ રાજ્યની દાગની પદ્ધતિમાં ગુમારા કરાવી શકાયે નહીં. જેનોએ જીનશાસ્ત્રો પ્રમાણેજ પ્રવૃત્તિ કરવી કે જંથી તેનો બાહ્યાંતર સ્વ-ત્વના અધિકારી બની શકે. જીનશાસ્ત્રોની શદ્ધાઈ જાણી જાણું અને અન્મોનો સાથે સપ પ્રેમથી વર્તવું.

અમે તો શ્રીદીગરાજ્યનું અને શ્રીદીયોનું તથા દ્વિંદ્ર અને દ્વિંદ્રી-જોનું કદવાળુ ધરણીએ ઊંચે અને અમારો નરેશ વિશ્વાનાથદેવનાં મોહકોઈએ ઊંચે કે જંથી તેઓં ૧૬ દીર્ઘાની તામણીને મળાવે. વિશ્વાની રાવ રંચોની પ્રજાઓપર અમને સમાનભાવ છે. પરંતુ જે રંચની પ્રજાની મોહથી જૂન થતી હોય તેને શિખામણ આપવી પડે. જેનો, જેન મર્મશાસ્ત્રોનાં પૂણુ અજ્ઞાસ કર્યો તો તેઓં બ જા અને આત્માત્મિક સ્વરાજ્યના અધિકારી રહેશે. જેનોએ જેન દેવગુરુ મર્મપર પૂર્ણ શદ્ધા પાસણ કરવી જોઈએ જીનધર્મશાસ્ત્રોની શદ્ધાથી બાહ્યાંતરશક્તિયોને જેનો પ્રગટાવશે એમાં અશમાય શંકા ન રાખવી. દ્વિંદ્રુઓને અને જેનોને પરસ્પરભત્ત્યંતસભાતીય સંબંધ છે તેથી ગ્રાહણ, દાનિય, વૈરય અને શદ્ધ એ ચારવર્ણ જાતિએ બનેનું એકય છે. બને આર્યવંશી એકલોહીના િ, તેથી બનેએ પરસ્પર મર્મને એકજીવતની પ્રવૃત્તિમુદે કાર્યો કરવાં અને સ્વરાજ્યીય ચળવળોમાં બહેએ એકય ધારણ કરી પ્રવર્તવું. બાહ્યસ્વરાજ્યાદિસમાન બાજતોમા દ્વિંદ્રુઓએ, જેનોએ, મુસામાનોએ, પ્રીંસતયોએ અને પારસીઓએ એકય બની આત્મલોભ આપવો અને લેહની નાતિયોથી કોઈ બેદ પાડવા પ્રયત્ન કરે તો તેથી અબેદ એક ને જાગવવામાં જાતિનો મોહ દૂર કરવો. ગાંધીજીનો ગળવળ, અહિંનાત્મક નીતિવાળી અપવાદ છે ગાંધીજી જૂ રુથ અને વૈષ્ણવ છે. તેમની સ્વરાજ્યની ચળવળ આત્માય કપાયઃ આપવાદિક-સંયોગોમાં પણ અહિંનાત્મક છે. તેમની અસહ્યારની કેટલાકબાજતો

સાથે હું સમગ્ર નથી. હારનો અસહકાર ગમે તે
 ખંડેશમાં થાય તથા સ્વરખાથી કાંતેલું અને દાગે વણેલું
 વસ્ત્ર પહેરવું તેને અહિંસાના સિદ્ધાંતે ચોખ્ખું ગણું છું, પરંતુ દેશ-
 ન્ય અસહકાર છે તે અમારે ત્યાગદયામાં અયોગ્ય અસેવ્ય છે. હું
 જૈનાચાર્ય છું અને ગાંધીજી વૈષ્ણવવર્ણિ છે. તેમનો અને
 અમારો અમદાવાદ સાબરમતી કાંઠે સમાગમ થયો હતો. તેમણે
 પગે લાગીને અમારું સ્વાગત કર્યું હતું તેમની સાથે ચારવર્ણની
 સિદ્ધિ સંબંધી ચર્ચા ચાલી હતી અને શુભક્રમોનુસારે ચારવર્ણની
 માન્યતાને તેમણે સ્વીકારી હતી. અમારા વિચારોધવલ કરતાં
 તેમણે અહિંસાત્મક રાષ્ટ્રીય ચળવળ ચલાવવી યોગ્ય મણી
 હતી. તેમણે જૈનશાસ્ત્રોનો યુરોપમાં પ્રચાર થાય તો ત્યાના લોકો
 હયામય બને એવા ઉદ્દેશો જણાવ્યા હતા. મેં તેમની ઇચ્છાથી
 તેમને બજનસંબંધના સાતે બાગે આપ્યા હતા. જૈનશાસ્ત્રોના
 આધારે તે માર્ગાનુસારી સંભવે છે. જૈનધર્મનો સ્વાદાહસદાંત
 તેમને સર્વથા ગમે તો તે વિશ્વકથ્યાલુ કરી શકે, પણ તે પોતે
 વૈષ્ણવધર્મને માને છે. રાષ્ટ્રીય પ્રતિપ્રવૃત્તિમાં સ્વરાજ્યમાટે
 ચળવળ કરનારા તે છે. તેમણે અસહકારની પ્રવૃત્તિ શરૂ
 કરી છે પણ તેથી હિંદીઓમાં સહકારવાદી અને અસહકારવાદી
 એવા બે પક્ષ પડ્યા છે. અસહકારવાદીઓની હિંદમાં ઘણી સંખ્યા છે.
 જૈનશાસ્ત્રોના આધારે ગાંધીજીના રાજદીવવિચારો જેટલા બંધ
 બેસે તેટલા જૈનોએ સ્વીકારવા પણ અન્ધરાગી થીને જૈનયુવકોએ
 તેમના ધમના વિચારો કે જે જૈનશાસ્ત્રોથી વિરૂદ્ધ પડે અને
 જૈનાચાર્યો તેમના જે વિચારોને જૈનશાસ્ત્રોથી વિરૂદ્ધ ઠરાવે, તે
 વિચારોથી અને પ્રવૃત્તિઓથી જૈનોએ દૂર રહેવું. ગાંધીજી જૈન
 નથી, જૈન મહાત્મા નથી. જૈન સાધુ નથી તે બ્રાહ્મણશાસ્ત્ર દ્રષ્ટિએ
 મહાત્મા છે. રૂસિયાના ટોસ્તોયના આદર્શને તે માને છે અને
 તેથી તે ભવિષ્યમાં હિંદુ ધર્મશાસ્ત્રો વગેરેમાં માન્યતાભેદે મોટી
 ધર્મભેદ સંકાંતિના આગેવાન થઈ પડે અને તેથી તેમને હિંદુ
 વગેરે ધર્મોચાર્યોની સાથે મહા અધકામણી થવાનો સંભવ રહે

એમ લાગે છે, રાજકીય હિંસાત્મકશુદ્ધનું વાતાવરણ જે થયે તે તેમને બંધનમાં રૂંચશે નહીં. તેથી તે ટોચરોયની પેઠે બાહ્ય-શાન્ત્યવાદીયુદ્ધત્રિયોથી જુદા પડી ધાર્મિક બાજતોમાં સંક્રાન્તિકારક-ઉપલપાયલકારક થઇ પડશે એમ અનુમાન કરું છું. જેનેને પ્રાયું છું કે તેઓ ધાર્મિક બાજતમાં જૈનશાસ્ત્રોના આધારે મજતી આવતી બાજતોમાં સદ્ગતરી બને અને વિરૂદ્ધ બાજતોને અન્ધ-શ્રદ્ધાથી ન માને.

અસદ્ગતરવાદીઓને અને સદ્ગતરવાદીઓને મારે ઉપદેશ છે કે તેમજો શાન્ત્યદ્રોહી ન બનવું, તેમજ પ્રાણ બચ તોપણ દેશદ્રોહી ન બનવું તથા એકબીજાનાપર વૈરબુદ્ધિ ન ધારવી, તથા બંદબાજવો કરનારાઓને સમજાવી શાંત કરી હિંદનું બ્યવસ્થિત બળ કરીને સર્વગોની એકતાનું બળ વધાર્યા કરવું. શાન્ત્યદ્રોહી કદાપિ બનવું નહીં તેમજ શાન્ત્યદારીઓ તરફથી થતા અત્યાચારો અને જુદાંમેને મિહારી પાડવા અને પશુબલ કરતાં આત્મમજ એક છે તે આદર્શજીવન ધરી સર્વ જટોને જલ્પાવવું. બે બિલાડીની રોટલાની તકરારમાં વાનરાના ન્યાય જેવું ન બને તેમ ઠાગજી રાખી વર્તી સ્વદેશમાટે માન અપમાન દુઃખ વગેરે બૂલી જવું. સ્વદેશબજા નામના કાબ્યમાં સ્વદેશબજોના શુભોદર્શાબ્યા છે એવા શુભો જેઓમાં હોય છે તેઓ સ્વદેશની સેવા કરે છે, અને અન્યદેશોના લોકોની પણ સેવા કરે છે. આમારે બાહ્ય-સ્વરાજ્ય અને અધ્યાત્મસ્વરાજ્યનો ઉપદેશ દેઇને તથા અધ્યાત્મ સ્વરાજ્યનું આદર્શજીવન બાજીને લેટભાવવિના સર્વ વિશ્વદેશોના લોકોનું કન્યાણ કરવારૂપ સેવાભક્તિ કરવાને અધિકાર છે. હોય અપેક્ષાએ ગૃદરથો કરતાં ત્યાગી મદાત્મ્યો દેશ અને વિશ્વનું અનંતમણ કન્યાણ કરી શકે છે. અચે અચે તેમજ વિશેષારે વિશ્વવર્તિસર્વલોકો, સ્વદેશબજો અને વિશ્વબજો તરીકે હોય છે. પશુપાતનો ત્યાગ અને સંકુચિત વિચારનો ત્યાગ તથા પસ્તમાર્થબુદ્ધિથી લોકોનું વિશેષપ્રમાણમાં દિન સાધી શકાય છે.

દેશનાયકોમાં માનકીર્તિની ઈચ્છા ન રહેવી જોઈએ, તથા અપમાન
 થતાં ક્રોધ વૈરબુદ્ધિ ન પ્રગટવી જોઈએ. દેશનાયકોએ પરસ્પરત્વ
 ઐક્ય ન તોડવું જોઈએ અને દુષ્ટમતભેદોમાં મુગ્ધત્વ ન જોઈએ,
 તથા ક્રાંતક્રૂર ન કરવી જોઈએ. ક્રાંતક્રૂરનું કાવ્ય વાંચીને ક્રાંતક્રૂરો
 ત્યાગ કરવો જોઈએ. પરસ્પરના મતભેદથી સ્વદેશીલોકોને દાનિ
 ન પહોંચાડવી. સાગરની પેઠે મંભીર મન રાખવું. જીવતાં પહેલાં
 પોતાને મરેલા ભાણીને સ્વરાજ્યવક્ત્રમાં સ્વાર્થજીની આંદુતિ આપવી.
 નામરૂપના મોહવિના નિષ્કામભાવથી સર્વલોકોના પ્રેમમાં પર-
 માત્મ સેવાભક્તિ માની કર્મો કરવાં. ત્યાગી યોગીમુનિ સંત ક્ષત્રી
 વગેરે ધર્મશુદ્ધ મહાત્માઓએ ભક્તગ્રિયોને દુર્વ્યસન દુર્ગુણ્યા-
 ગનો બોધ આપવો. લોકોને ધાર્મિકનીતિયોનું જ્ઞાન આપવું.
 લોકોને સદાચારમાં દૃઢ રાખવા તથા નાસ્તિકકળગવાળાલોકોને
 આસ્તિક કરવા જેજ સ્વરાજ્યમંત્રશકિતયો છે. ધર્મના અન્ધ
 ગ્રોહથી પરસ્પર હિંસાચુકો કરવાથી તથા જૂનું દેશપ્રાંશિમાન
 ધારણ કરીને પરસ્પર રાજ્ય પ્રજાઓનાં ગર્ભો કાપવાથી, અને તેથી
 સત્ય મુખ શાંતિ ઈચ્છવી તે મિથ્યાધેવછા છે. સર્વમનુષ્યો
 જગત્માં પ્રજુનાં બાળક છે તે જાણે તે ધર્મને માને, તે ગમે તે
 વર્ણી હોય પણ તેઓમાં આત્મપ્રભુને દેખવા તેજ વિશ્વમુખ
 શાંતિની સત્યચાવી છે. દેશરાજ્યવર્ણધર્મભેદે મોહ માયા
 ચુદ્ધથી વિશ્વ મનુષ્યો કદાપિ સત્ય મુખ પામ્યા નથી અને પામશે
 નહીં, માટે સર્વ વિશ્વજીવોને કુટુંબ સમાન માની સર્વદેશીય
 લોકોએ વર્તવું, તેમ સર્વજીવોના ઘટ્ઘટમાં-ઘરઘરમાં પ્રજુનું
 સ્વરાજ્ય પ્રગટાવવું જેજ અમારી સ્વરાજ્ય શાંતિમુખની માન્ય-
 તાનો સર્વવિશ્વમાં પ્રચાર થાઓ જેમ ઈશ્વરુ હું. મહાત્મા ગાંધીજી-
 ને જોવોજ અમે ઉપદેશ આપ્યો છે અને તેથી તે અહિંસાત્મક
 રાજ્યની સ્થાપના ચલાવે છે.

તેનોમાં પાળી અને હટતાલ જાને પ્રસિદ્ધ છે. તેને
 મહાજન તરીકે હિંદમાં પ્રસિદ્ધ છે. તેઓ ખ્રિસ્તીયના લીબરલ

ખારી જેવા છે. જેનોમાં માપુમાખીજાવક અને માખિયાના
 માનુર્મેદવાળું મદામય તરીકેનું અનાદિશાત્રી સ્વરાજ્ય પ્રગર્ભિ છે
 મંથના સ્મૃત્તોનું મદગ મળીને મયવત્તની ન્યવન્યા આત્મે
 ઈ પ્રાકાશ, કારિય, વેરય અને ગુરુ એ મારવત્તનો વાનુર્વિધ
 મદામયમ સમાવેશ થાય છે. આત્મજ્ઞા સ્વસ્વગત્તુર્માનુમારે વર્તી
 અનાદિશાત્રી જેનધર્મની આરાધના કરે છે. વાનુર્વિધ મદામય
 તેનો મળે જાળના અન્યાયો નામે પાખી હડતાવડય અગ્રહ
 કાર કરીને અન્યાયોને દૂર કરાવતો હતો, અને હાલ પણ કરાવે
 છે. જેનસય મદાજનની પાખી હડતાત્રન ગાપીજીએ અસહકારના
 અદિશાત્રમક અમુક સિદ્ધાત્ર તરીકે વાપરી છે. જેન મદાજન
 સંધ, કારણ પ્રસંગે પાખી હડતાવડય અસહકાર કરતો હતો,
 અને તે પણ પ્રેમ, સત્ય, દયા, અહિંસા અને સત્તાની સાથે
 પૂજ્યમાત્ર પાખીને કરતો હતો અને સત્ત્વમા આત્મતું અપિર
 તેથી દૂર કરવામા આવતું હતું. કાટે તાળા દેવા તે હડતાત્ર છે,
 વેળુવ દિલ્લો હડતાત્ર પાખીને અલ્પજા (અનુદાન)ના
 નામથી સંબોધે છે. ગાપીજીએ અસહકાર અહિંસાત્રમક સ્વી-
 કાર્યો છે. જેન મદાસયે તો પ્રજા મદાપીરદેવ પોતા મજા તીર્થ-
 કરાના વખતથી કારણ પ્રસંગે ધર્મસંધની રચાયે પાખીરૂપ
 અસહકાર પ્રારંભ્યો હતો. ગાપીજીએ પણ અપેક્ષાએ તેનું અનુ-
 કરણ કર્યું છે, અને શુભકર્મીની સાથે સહકાર પ્રસરય છે અને
 દુર્ગંજા તથા દુષ્ટકર્મીની સાથે અસહકાર પ્રસરય છે કોઈ પણ
 પ્રજા તથા કોઈ પણ દેશની સાથે અથ પ્રેમ એકય છે ત્યા સહકાર
 છે, શાનીઓન્ટે કરાયા મીઠના અસહકારમા દ્વેષ ધિક્કારની
 ગંધ નથી. અશાનીઓના અસહકારમાં દ્વેષધિક્કારની ઉત્પત્તિ છે.
 ગૃહસ્થાવાસમાં રહેલા મનુષ્યો સહકાર અને અસહકાર જાનેને
 અપદ્ધ એ અ કરે છે અને જાનેને સાધન તરીકે વાપરે છે શાની
 ત્યાગી મદાત્રમાઓ તો પોતાનો નાથ કરનારાનું પણ અગ્રમ
 કરત. નથી તેથી તેઓ ઠેક પ્રજાની નજીકનું નદ પામિયા હોવાથી
 તેઓના ઉપદેશની સર્વ દુનિયાપર સારી અસર થાય છે.

હાલમાં યુરોપ વગેરે દેશોમાં યુદ્ધ પ્રસંગે અધર્મ અનાય અનીતિથી યુદ્ધો થાય છે. હવાઈ વિમાનમાંથી ગોળ વગેરે ફેંકતાં નિરપરાધી લોકોનો નાશ થાય છે. પાંચ દશ માર્શલ ગોળા ફેંકનારી તોપોના યુદ્ધોથી નિરપરાધી લોકોનો નાશ થાય છે, ઝેરી હવાથી પણ તેવી અધર્મ હિંસા થાય તો તે શું સુધારો છે ? તે સુધરેલી દુનિયા કહેવાય ? કે આવાં અધર્મયુદ્ધોથી યાગદેવી દુનિયા કહેવાય ? તેનો સ્વાર્થ અન્યાય પક્ષપાત દૂર કરીને વિચાર કરવામાં આવશે તો સત્ય સમજાશે. આર્યોએ પૂર્વે 'અધર્મ' યુદ્ધો કે જેમાં નિરપરાધી હજારો મનુષ્યો મરે એવાં યુદ્ધો કર્યા નથી. વાંચો !!! જૈનશાસ્ત્રો અન હિંદુશાસ્ત્રો. પશુબલ સત્તાથી વિશ્વમાં શાંતિ, સુખ, સત્યનો નાશ થાય છે માટે સર્વરાજ્યોએ તેનો સુધારો કરવો જોઈએ. કોઈ પણ પ્રજાને ન્યાય આપ્યા વિના તેનાપર સત્ય રાજ્ય કરી શકાતું નથી. પ્રજાને શુભામ નિઃશસ્ત્ર જનાવી તેનાપર રાજ્ય કરવું એ પશુઓપર રાજ્ય કરવા બરાબર કાર્ય છે. પ્રજાની સર્વપ્રકારે બાહ્યાંતર ઉન્નતિ કરવી એજ રાજ્ય અને રાજાનું કર્તવ્ય છે. એમ જૈનધર્મશાસ્ત્રોમાં પ્રતિપાદન કરેલું છે. હાલમાં હિંદમાં હિંદીદેશીસંસ્થાનોના રાજાઓ અને ઠાકોરો કરતાં ખ્રિસ્તી રાજ્ય વહીવટ એક અપેક્ષાએ કહીએ તો કરોડ ધણો સારો છે. હજી ખ્રિસ્તી ન્યાયમાં મૂકેને સાપેક્ષિકત્વ છે. ખ્રિસ્તીનો ન્યાય જો દેશી રાજાઓ, ઠાકોરો સ્વીકારે તો તેઓ દાસના દાસ-પ્રજામાં ચૈતન્ય સ્ફૂર્તિ પ્રગટાવી શકે. દેશી સંસ્થાનોમાં હાલ પ્રજાએ માથું ન મારવું તેમાજ લાભ છે અમેરિકા વગેરે દેશોની અપેક્ષાએ ખ્રિસ્તીના હિંદપરનાં રાજ્યમાં અનેક સુધારા થવાની જરૂર છે. અને સુધારો યતાં ખ્રિસ્તી મહારાજ્યનો યશ ન્યાય વખણાશે ભાવિના ઉદરમાં જે થવાનું તે હશે તે યશે.

મારા ભક્ત શિષ્યોના આગ્રહથી સ્વદેશના સ્વતંત્ર્ય શિક્ષણની દિશા દેખાતી છે. તમજ સર્વવિશ્વદેશોને વિશ્વસંદેશ કાવ્ય સ્વી બાદનું અને આત્માનું સ્વરાજ્ય સમજાવું છે. તેમાં મારો

ધાર્મિક પારમાર્થિક આશય છે. ખ્રિસ્તીય રાજ્યદ્રોહના એક વિચાર માત્રને પણ સ્વપ્નમાં પણ કરી શકું નહીં પણ મૃદને જે સત્ય મુજે તેનો ઉપદેશ, સર્વવિશ્વદેશોને પ્રેમે સમભાવે આપી શકું. આત્મરૂપ જન્મભૂમિની સેવા કરવી એ મારી ઔપદેશિક ફરજ છે તે માટે જે લખાયું, તેમાંથી હું સદાઈની પેઠે સત્ય સાત્ર મંડળ કર્યો. ખ્રિસ્તીયરાજ્યના આશય નીચે રદીને અને ખ્રિસ્તીયરાજ્યના હુકમોને પાળીને હિંદીઓએ પ્રજાપણ જાળવી રાજ્યદ્રોહ અને કાયદાનો ભંગ નહિ કરતાં સ્વરાજ્યના હક્કોને પ્રેમ વિનયપૂર્વક માગવાની રીતિ અખત્યાર કરવી. ગાંધીજી અસહકાર અને સત્યાગ્રહ કાયદા ભંગની લડત જે ચલાવે છે તેથી કંઈ એકદમ તુર્ત સત્ય સ્વરાજ્ય મળનાર નથી, તેમજ અસહકાર તથા કાયદાભંગલડત્તથી ગાંધીજીને એકવાર પાછા પડવાનો વખત આવશે. હજારે હજારે સવિનયથી આગળ વધવું જોઈએ. હિંદુસ્થાનની સર્વપ્રજાઓમાં ખ્રિસ્તીય રાજ્યથી શાંતિ પથરાઈ છે, તેવી શાંતિ કાયમ રાખવા માટે પ્રથમ તો હિંદવાસીઓને લાયક બનાવવા જોઈએ. જેમ જેમ હિંદીઓમાં બાહ્યરાજ્ય કરવાની યોગ્યતા પ્રગટે તેમ તેમ પ્રથમ તો તેઓને કેળવવા જોઈએ. ખ્રિસ્તીઓની પેઠે રાજ્યકારભાર વ્યવસ્થા ચલાવવાની શક્તિ હજી હિંદીઓમાં પૂર્ણતયા પ્રગટી નથી. હિંદીઓએ રાજ્યનો અને રાજાનો દ્રોહ ન કરવો. તેઓના કાયદાઓમાં યોગ્ય ફેરફારો કરાવવા પણ રાજ્યની અવ્યવસ્થા થાય એવી અયોગ્ય પ્રવૃત્તિ ન સેવવી અને બાહ્યરાજ્ય વહીવટ કરવાને માટે આધ્યાત્મિક સફળતાને પ્રકટાવવા જોઈએ. હિંદી અને ખ્રિસ્તીય પ્રજાનું એકત્ર મિત્રાચારી વધે અને કાયદાઓમાં સુધારો થાય એવી વ્યવસ્થાથી વર્તવું. અલણ તોફાની લોકો ઉરકેરાઈ જાય અને તોફાનો કરે તથા ખ્રિસ્તીય રાજ્યને ઉથલાવી પાડવા ખુનામરડી ચલાવે, અને તેથી ઉઠતું અંધેર વર્તાવે, એવું અરોગ્ય કાર્ય ન બને એવી રીતે સ્વરાજ્યની ચળવળ ચલાવવી જોઈએ. યોગ્ય રીતે ખ્રિસ્તીય શહેનશાહના ઇત્રનીચે સ્વરાજ્ય શાંતિપૂર્વક

મંજે એવી ચળવળ કરવી. બાહ્યરાજ્ય મેળવવા માટે તો બિટીરોની પેઠે હિંદીઓએ રાજ્ય શિદ્ધલુકાગા પામી વર્તવું. જોઈએ અને આધ્યાત્મિક આત્મરાજ્યની પ્રાપ્તિ માટે તો પ્રભુ મહાવીરદેવના ઉપદેશાનુસાર વર્તવું જોઈએ. ગુણો શ્રદ્ધા અને દુર્ગુણો ત્યાગવા જોઈએ. વિશ્વમાં વર્તતાં સર્વ બાહ્યરાજ્યના શુભ શુભકર્મોને શ્રદ્ધા જોઈએ અને અશુભશુભકર્મોના ત્યાગ કરવો જોઈએ. હિંદીઓ જો બળવો, ખૂનામરફી, બાહ્યરાજ્યલેવા માટે કરશે અને તેથી તેમને રાજ્ય મળશે તોપણ તેઓ લાંબી મુદત સુધી સ્વરાજ્ય ટકાવી શકે નહિ. અને આર્થરાજ્યના પ્રાચીન આદર્શભૂત બની શકશે નહિ, સાત્ત્વિક-શુદ્ધોથી પ્રગટાવેલું રાજ્ય લાંબાકાલ સુધી મમે તે દેશની પ્રજા પ્રાપ્ત કરી શકે છે. સર્વખંડમાં સાત્ત્વિકરાજ્ય એજ સ્વર્ગરાજ્ય છે. સર્વવિશ્વમાં સાત્ત્વિકરાજ્ય પ્રસરે. ન્યાયી રાજાને તાણે પ્રજાઓ રહે તેમાં બ્યાવહારિક સ્વતંત્રતા છે. આર્થમહત્તાની સાથે પ્રજાએ હિંદની મહત્તાને જાળવવી જોઈએ. સર્વદેશોમાં સ્વતંત્રતા હાલ ગળાય છે પણ સફળ-લોની મહત્તા વિનાની સ્વતંત્રતા છેવટે આકાશમાં પ્રગટેલી વિજ-ળીની પેઠે ક્ષણમાં નષ્ટતાને પામે છે. મહુને સર્વખંડપર સમ-ભાવ છે. કોઈ દેશ મારો નથી. હિંદદેશપર રાગ નથી તેમ ઈંગ્લાંડાદિ અન્ય દેશ પ્રજાપર દ્વેષ નથી. પરમાત્માનો દેશ તે મારો દેશ છે. પરમાત્માનો ધર્મ, જાતિ તેજ મારો ધર્મ જાતિ છે. કાળીગેદી ગામડીમાં મહુને લેદલાવ નથી. સર્વદેશોની પ્રજાઓ એકાત્મશુદ્ધપ્રેમ મિત્રભાવે વર્તે અને પરસ્પરમાં પ્રભુ દેખે એવી રીતે વર્તી આધ્યાત્મિકસ્વરાજ્ય પ્રાપ્ત કરે એજ મારી ઇચ્છા છે. વ્યવહારથી સ્વસ્વજન્મભૂમિમાં જન્મેલા લોકોને ન્યાય, શૌર્ય, આત્મલોગ અને પ્રમાણિકતાથી સ્વરાજ્ય મળે એ જન્મસિદ્ધ હક્ક છે. ત્યાગીઓને પ્રભુ મેળવવાનો હક્ક છે તેમ સર્વલોકોને સ્વસ્વ જન્મભૂમિનું સ્વરાજ્ય મેળવવાને ગૃહાવાસમાં હક્ક છે. ભૂમિ, પશુ, લક્ષ્મી, ધાન્યાદિક વિના ગૃહસ્થાવાસમાં એક ક્ષણ પણ છૂલી શકાય નહિ. ત્યાગીઓએ ગૃહસ્થોને બ્યાવહારિક અને નૈશ્વેદિક જન્મે પ્રકારના સ્વરાજ્યનો

ઉપરેય રેવો ભોજી. ગૃહસ્થોને પ્રથમ જ્ઞાનદાગ્નિ સ્વરાજ્યની
જરૂર પડે છે. કૃતિયુગમાં કૃતિયુગના અનુસારે સ્વરાજ્ય ડોલ છે
અને સત્યયુગમાં સત્યયુગના અનુસારે રાજ્ય વર્તે છે. સર્વ લોકોને
સત્યયુગના સ્વરાજ્યનું જોવ ડોલ છે પણ વર્તમાનમાં તો વર્તમાન
દમ્યયોગ કાતમાયાનુસારે રાજ્ય પ્રાપ્તિ પ્રત્યે છે. જે કાત્રે જેવી રીતે
જીવાય, વર્તાય તેવી રીતે વર્તવું. જોય ઉચ્ચ ડોલ છે પણ આખી
કુનિયાને ત્રણ પ્રકૃતિની નાનાવિનિમિત્તનાથી એક સરખી રિધિમાં
લાવી શકાય નહિ. દેયકાલનુસારે ગૃહસ્થદયાના સ્વરાજ્યની પ્રાપ્તિ
માટે ગૃહસ્થોએ પોતાને શુદ્ધ તેજ ઉપાધો લેવા, તેમાં ત્યાગીઓની
સત્તા હેઠળ પોતાની રિધિ માટે પોતાની પારિજામિકપ્રતિષ્ઠાથી
જ્યવહારમાં વર્તવું. બાહ્યસ્વરાજ્ય એ અમારી ત્યાગી હિંદુએ
સ્વરાજ્ય નથી તેથી અમેએ તેમાં ફક્ત સફળોધી લાવક
બની શકાતમ રાજ્યની સાથે બાહ્યસ્વરાજ્યની દયા દયાવી છે.
બાહી તેઓનું કાર્ય તેઓ આજી કરી શકે. અમેતો સફળો
અને સત્યપ્રકૃતિનો સદુપદેશ આપી શકવાની દિશા દેખાડી શકીએ છીએ.
(સાળું ૬ પ્ર૦ ચમાસ) બજનસંમદ નવમા ભાગમાં-સફળ સ્વરૂપનામના
અન્વયે દાખલ કર્યો છે તેમાં જૈનશાસ્ત્રના આધારે ત્યાગીમુનિયો
શુદ્ધ હોઈ શકે છે પણ ગૃહસ્થોને કે જેઓએ ત્યાગીપણું સ્વીકાર્યું
નથી તે ત્યાગી શુદ્ધ હોઈ શકતા નથી એમ જૈનશાસ્ત્રના આધારે
પ્રતિપાદન કર્યું છે. કેટલાક જૈનો હાલમાં દયનીય વર્ષથી ગૃહસ્થ
શ્રાવકને મુનિની પેઠે શુદ્ધ માની વર્તે છે, તેઓને જૈનશાસ્ત્રના આધારે
દ્વિતથિસા આપી છે, તેને જૈનશાસ્ત્રોને પ્રમાણક માનનારા જૈનો
વાંચ્યો તો તેઓને સત્ય સમજાશે. ગૃહસ્થોને માટે ગૃહસ્થધર્મના
સંસ્કાર કરાવનાર ગૃહસ્થ શુદ્ધ હોઈ શકે અને તેનું આચાર
દિનકરમનમાં પ્રતિપાદન કર્યું છે. તેવા ગૃહસ્થશુદ્ધ વર્ગનું
ખંડન કરવામાં આગ્યું નથી પણ આતો જે લોકો ત્યાગીમુનિ
શુદ્ધના ઠેકાણે ગૃહસ્થને શુદ્ધ માની 'વર્તે' છે અને ત્યાગી શુદ્ધ
વર્ગનું ખંડન કરે છે, તેઓને જૈનશાસ્ત્રાનુસારે દ્વિતથિસા દર્શાવી
છે અને તેઓના હૃદયમાં રહેલા વિચારોને પૂર્વપક્ષ ગણીને

ઉત્તર પક્ષમાં જૈનાગમોના આધારે ઉત્તર આપવામાં આવ્યો છે તે વાંચકો સહજે સમજી શકશે. છેવટે સંબ્રહ્મનયપ્રતિપાદિત સત્તાની અપેક્ષા તથા વ્યવહારનયની અપેક્ષા તથા નિશ્ચયનયની અપેક્ષા ગર્ભિત સંસ્કૃત ભાષામાં ગુરૂગીતા રચી હતી, અને જે પાંચ વર્ષ પૂર્વે છપાઈ ગઈ હતી તેમાં સુધારો ને વધારો કરી છાપવામાં આવી છે. ગીતાર્થ ગુરૂની ગમ લઈને ગુરૂગીતા વાંચવી. વ્યવહારનયની અપેક્ષાએ ગીતાર્થ મુનિ ગુરૂ સમજવા. અને નિશ્ચય નયની અપેક્ષાએ આત્માજ આત્માનો ગુરૂ છે તે અપેક્ષાએ આત્મારૂપ ગુરૂની સ્તુતિ લક્ષિત દર્શાવી છે. સંબ્રહ્મનય બ્રાહ્મક સત્તાની અપેક્ષાએ સર્વજીવો તે સત્ ॥ માટે તે સત્તા એ ગુરૂ છે. નિશ્ચયનયની અપેક્ષાએ આત્મા જ દેવગુરૂ અને ધર્મરૂપ છે. ત્રયોદશમાશુલ્કસ્થાનક મુખી વ્યવહાર છે, માટે શિષ્યને કેવલજ્ઞાન થાય અને શિષ્યને કેવલજ્ઞાન થયું છે એવી ખબર ગુરૂને ન પડે ત્યાં મુખી ગુરૂને વંદન કરવાનું જૈનાગમમાં જણાવ્યું છે. યથાધર્મપરોક્ષાવજ્ઞ. ૧૭૦

વચ્ચારો વિદુઃ ઘલયં જલદદ દેવલીલિ છત્રમયં,
આદ્યાકર્મં મુનિઃ । સુમવચ્ચદારપમાણતો ॥ ૧ ॥

વ્યવહારનય બજવાનું છે જે માટે કેવલી પણ છત્રસ્થ ગુરૂને વાંદે છે અને આધ્યાકર્મી આદ્યાર લોગવે છે, શ્રુતવ્યવહારને પ્રમાણ કરીને કેવલી પણ છત્રસ્થગુરૂને વાંદે છે અને છત્રસ્થગુરૂની આદ્યારાદિકથી સેવા કરે છે, માટે શ્રુતવ્યવહાર બજવાનું છે, તેથી શ્રુતવ્યવહારને પ્રમાણ માનને ગીતાર્થમુનિગુરૂની સેવાભક્તિ કરવી પણ નિશ્ચયનયથી એકાતે આત્માને ગુરૂ માનીને શ્રુત-વ્યવહારી ગુરૂનો ત્યાગ ન કરવો અને તેમની આજ્ઞાનો લંગ ન કરવો, આ કાલમાં શ્રુતવ્યવહારે સત્તાગમ્યથી ગુરૂઓ વર્તે છે, માટે પીત્તાગી ગુરૂનું વર્ણન વાચીને સરાગીગુરૂનો ત્યાગ ન કરવો વ્યવહારનય કાયદા ગુરૂનો ત્યાગ કરતાં વધારે દુષ્ટ પાપ લાગે છે. હવે છે કે-ગુણસ્થાનજન્મમારોદે.

‘જા’ મિળમળે પવનદ, તામા વવહાર નિત્યમે મુપદ
વવહારનઓછેપ-તિત્યુછેઓ જઓ મળિઓ-૬ ૧ ॥

જે તું જિનમતને અંગીકાર કરતો હોયતો વ્યવહારનય અને નિશ્ચયનયનો ત્યાગ ન કર. તેમાં પણ વ્યવહારનયનો ત્યાગ કરતાં તીર્થાંદેહ થાય છે એમ આગમમાં કહ્યું છે. માટે શ્રુતવ્યવહાર-નયપ્રાંતપાદિતશુદ્ધી સેવાભક્તિ કરવી અને તેમની આજ્ઞા પ્રમાણે વર્તવું. ધર્મધરીક્ષા અન્ય-પત્ર ૨૪૨ માં શ્રુતજ્ઞાની મુનિ શુદ્ધ કેવલી સમાન કથ્યા છે. યથા.

ઉત્તમયો પુણ કેવલિ—

કન્પો અપમત્તસંજઓ જેઓ ॥

સોવિષ્ઠ સંજમઓમે, ઉવડત્તો સુત્તજ્ઞાણપ ॥ ૧ ॥

ઉત્તમ થયે પણ કેવલી સરખો ગીતાર્થ મુનિ છે. તે કેવો ગીતાર્થ હોય છે તે જણાવે છે. અપ્રમત્ત સંયત અને તે શ્રુતની આજ્ઞાવડે સવમયોગમાં ઉપયુક્ત એવો બાલુવો. જ્યાંમુખી કેવલજ્ઞાન ન થાય ત્યાં મુખી શુદ્ધી આજ્ઞા પ્રમાણે વર્તવાની જરૂર છે. આત્માનું શુદ્ધ પણ સત્તાએ બનાદિ કાલથી છે પણ નિમિત્ત કારણરૂપ ગીતાર્થ શુદ્ધ વિના તે પ્રગટ થતું નથી. નિમિત્ત શુદ્ધના શરણુથા નૈશ્વયિક શુદ્ધ કે જે આત્મામાં રહેતું છે તે પ્રગટે છે આત્મા વસ્તુતઃ નિશ્ચયથી શુદ્ધ છે પણ તે શુદ્ધપન થાય ત્યાંમુખી વ્યવહાર શુદ્ધી આજ્ઞા પ્રમાણે વર્તવામાં જરૂરમાત્ર પણ શકા ન કરવી અને સદ્-શુદ્ધન મવસ્વાર્થજી કરાંને ગીતાર્થશુદ્ધી સેવાભક્તિ કરવી. આજ્ઞા, મન્દ્ર, સંઘની સેવાભક્તિમાં અર્પણ જવું આચાર્યની સેવાભક્તિમાં અર્પણ જતાં અકપકર્મબંધ અને કર્મની ધણી નિર્જેરા છે. દશાશ્રુતરકેષ યૂર્ણમાં આચાર્યદિના અવર્ણવાદી-એને શિક્ષા કરવાનું લખ્યું છે. તથયા-અવળવવાઈ પદિદળેષ્ઠ તથા વચનન ચૂંકિમા મિષ્ઠદિદ્દીસુ પદિદળપસુ સમ્મતંધિરં દોર ॥ નેનસંધ આચાર્ય મન્દ્રાદિકના પ્રત્યનીકાને શિક્ષા કરવાથી સમ્યક્ત્વ સ્થિર થાય છે એમ અનેક સ્થળે જણાવ્યું છે.

તથા બૃહત્કલ્પભાવ્યવૃત્તૌ, આચરિષ્ ગચ્છમ્મિય, કુલગણ-
સંઘેઅચેદ્ અ ધિનાસે, આલોદય પાદિકંતો મુદ્ધો જં ણિજ્જરા બહુલા।।
આચાર્યસ્ય વા ગચ્છસ્ય વા કુલસ્ય વા ગણસ્ય વા સંઘસ્ય વા
ચૈત્યસ્ય વા વિનાશે ઉપસ્થિતેસતિ સદશ્રયોધિમશ્રુતિના સ્વર્ચીય-
મહાપયતા તથા પરાક્રમણીયં યથા તેષાં આચાર્યાદીનાં વિનાશો
નોપજાયતે, સચ તથા પરાક્રમમાણો યદ્વપરાધમાપન્નસ્તથાગ્ન્યા-
લોચિતમતિક્રાન્તઃ શુદ્ધઃ શુરસમક્ષમાલોચ્ય મિથ્યાદુષ્કૃતપ્રદાન
માત્રેણૈવાસૌશુદ્ધઈતિભાવઃ ॥ કુતસ્તિહ યત્ યસ્માત્ કારણાત્
વિપુલા મહતી નિર્જરા કર્મભયલક્ષણા તસ્યમવતિ પુષ્પાલમ્બન
મવગમ્ય ભગવદાગ્ન્યા પ્રવર્તમાનત્વાદિતિ ॥

વિષ્ણુકુમાર કાલિકાચાર્ય વગેરેનાં તથા નિશીથ સૂરીમાં
સાધુઓના રક્ષણમાટે એકસાધુએ ઈંડરડે સિંહને માર્યો ઇત્યાદિ
અનેક દૃષ્ટાંતો મેળુદ છે. શુદ્ધસ્થર્ગેનોને સ્વાસ્થિત્વમાટે દેશ,
સંધ, કુટુંબ, ભૂમિ, રાજ્યલક્ષ્મી આદેની જરૂર હોય છે. તેઓને
પણ એટકરાબ વગેરેની પેઠે ધર્મની રક્ષા માટે જ્ઞાતયોગ્ય ધર્મ્યુદ્ધ
કરવું પડે છે. શુરના ભક્તોને શુરની સેવાભક્તિમાં અપાર્થ જવું તેજ
સાર છે એમ નિમિત્તભૂત તથા સમકિતચારિત્રદાયક શુરના માહેમા-
ને શુરગીતામાં જણાવ્યો છે. કેટલાક પાંડિત એવા પ્રતિપક્ષી દુર્જનો,
નયોની અપેક્ષા ટાળીને અન્ધની અપ્રતિષ્ઠા કરવા અવળો અર્થ કરી
બાલજીવોને ભરમાવે એમ બનવા યોગ્ય છે. શુરગીતામાં જ્યાં ત્યાં
સાતનયોની અપેક્ષા ગર્ભિતશુરસ્વરૂપ જણાવ્યું છે યદ્વાભક્તિથી શુરને
સેવતાં સર્વદાર્યની સિદ્ધિ થાય છે. દ્રોણાચાર્યની માઠીની મૂર્તે
કરીને એકલવ્ય લિંગે પૂજા કરી ધનુર્વિદ્યાની સિદ્ધિ કરી તો
સાક્ષાત્ શુરની સેવાભક્તિમાં અર્પણ જવાથી લક્ષ્મી શિખ્ય આપો-
આપ શુર અને પરમાત્મા બને તેમાં કશું કંઈ આશ્ચર્ય નથી. જે
શુરની રાહતા બાંહે છે તેજ શુરનો ભક્ત શિખ્ય બની શકે છે.
શુર ગીતામાં વ્યવહાર અને નિશ્ચયનય ગર્ભિત આધ્યાત્મિક સદ્શુર

૨૫૩૫ દર્શાવવામાં આવ્યું છે, તેનો અનુગત ખરેખર અધ્યાત્મ-
જ્ઞાની સ્વપર સિદ્ધાંત ગણતા ગીતાર્થગુરુની સેવામજિથી જ પૂરી
છે, મારે ગીતાર્થગુરુઓની પાસે જઈ તેઓની સેવામજિ કરવી કે
નૈથી તેઓ ગુરુગીતાના બાવાયને નયોની અપેક્ષાએ મમત્તવરે.
મારા આત્માનું વલણ વાગકોને કેટલાક કારણોથી અધ્યાત્મપ્રતિ
જગ્યાએ અને તે યોગ્ય છે છતાં આમમન્વવદાર પરંપરાદિની
અદા માન્યતા અને તે પ્રમાણે ઉપદેશમા તથા વધારાક્રિત પ્રવર્તનમાં
અદાછતાં મારાથી જેટલું ન પ્રજ્ઞાપ તેટલું હીનત્વ માનુ છું. મને
જૈનશાસ્ત્રોની દરેક માન્યતામાં પૂર્ણવિશ્વાસ છે એમ વાગકો
સમજીને મારા હખાણને નયોની અપેક્ષાએ બલ્લી મારી છાત્રય
હૃદયી થએલી બૃહચુકદોષોના કામા કરશે છેવટે રતનાકર પચ્છી-
શીનો શુર્જર બાવામાં શ્રીમદ્ દેવચંદ્ર મહારાજે આદીશની
વિનતિરૂપ અનુવાદ કર્યો છે ત પ્રાતમાં દાખલ કર્યો છે. બજન-
સમૃદ્ધ નવમા જાગનાં આવાનાં લજનો મળ્યા અને પછીને સં.
૧૯૭૬ ની સાલનું વિશ્વપુરમાં ચોમાસું કર્યું ત્યારે ચોમાસામાં
ચચવામાં આવ્યાં છે. મુદ્ધનામુખોષ, ખેલિકમુખોષ, પ્રવર્ધના
પ્રજોષ, આલિકામુખોષ. અત્યલકુમાર નીતિજોષ, છવકજોષ,
વગેરે પત્ર ૨૪૧ સુધીના કાવ્યો વિશ્વપુરના સં. ૧૯૭૬ ના
ચોમાસામાં જાનમોરના બોવરામાં રચેલા છે. સં ૧૯૭૭ નું
ચોમાસું સાણંદમાં ત્યાના સંપના નામક જાજી પરિજામથી કાવામાં
આવ્યું ત્યારે ત્યાં સાણંદમાં સર્વ કોમમાં જે કોઈ દારે વાપરતા
હોય તેઓને દારૂ નાંદ વાપરવાનો બોધદેવામાં સાણંદની સર્વકોમે
દેશા મળી દારૂ નહિ વાપરવાનાં કરાર કર્યો હતો તે વખતે દારૂ નહીં
વાપરવા સંજોગથી ચચપુતોના ચોરામાં બોધ આવ્યો હતો તેમજ
વહારાના ઝીનમાં સાણંદની સર્વ કોમે આગળ ઉપદેશ આપી
કરાવ કરાવ્યો હતો. તેમજ મહુડી વગેરે ગામોમાં દારૂ નહીં
વાપરવાના કરાવો કરાવ્યા હતા, તે વખતે સાણંદમાં દારૂની કવિતા
રચી હતી. દારૂની કવિતાની આગળની સર્વકવિતાઓ કે જે
પત્ર ૨૨૧ સુધીની છે તે સાણંદમાં ચચવામાં આવી હતી અને

પંત્ર ૩૨૨ થી ૨૫૨ સુધીનાં કાવ્યોને એકાદા વગેરે સ્થળે રચવામાં આવ્યાં છે. શુદ્ધગીતાને સં. ૧૯૭૨ ની સાલમાં વિજાપુરમાં રચી છે. શુદ્ધાનુરાગી મનુષ્યો, સત્યના આકાંક્ષીઓ, જ્યાં ત્યાંથી શુદ્ધાનુરાગ દૃષ્ટિથી સત્ય ગ્રહણ કરે છે, તે તેઓ આ પુસ્તકમાંથી જે જે રચે તે હંસની પેઠે ગ્રહણ કરે અને આત્માની ઉન્નતિ તથા શુદ્ધિ કરે. સર્વવિશ્વલ્લેખ આત્માની શુદ્ધિના માર્ગે વળે. સર્વ જૈનોની ઉન્નતિ થાઓ.

દરવેશ. ૭૬ મહાવીર શાન્તિ: ૩

સં. ૧૯૭૬ આવણ સુદિ ૨

શુ. ૧ વ્રજપુર.

મુનિશ્રી દેવેન્દ્રસાગરજીનું જીવનચરિત્ર.

મુનિશ્રી દેવેન્દ્રસાગરજીની જન્મભૂમિ ગેરીતાગામ છે. વિજાપુરથી પાંચ્ચ દિશાએ ચાર ગા પર ગેરીતાગામ છે. ગેરીતાગામમાં પહેલાં પડિત મુનિયો આવીને રહેતા હતા તેમનું સંસારી નામ ડાહ્યા ભાઈ હતું અને તેમના પિતાનું નામ પિતાંબરદાસ હતું. તેમના ડાહ્યા સુરચંદલાઈ સ્વરૂપચંદ તથા મૂલચંદ સ્વરૂપચંદ એ બે હતા અને તે બે વિજાપુરના વતની હતા. સુરચંદલાઈએ જ્ઞાનશીતલ વિલાસ વગેરે ગ્રંથો રચ્યા છે સૂચંદલાઈ વગેરે ત્રણે ભાઈ યુવાવસ્થામાં ચિનેર પાસેના સાડલી વગેરે ગામમાં વ્યાપાર નિમિત્તે ગયા હતા. ત્યાં શ્રી હુકુમનુજીની સંગતિ થતાં તેઓ તેમના આવડો ચલા હતા પિતાંબરદાસ પાલેજમાં વ્યાપાર કરવા ગયા અને મૂલચંદલાઈ પણ પાલેજમાં વ્યાપાર નિમિત્તે ગયા. સુરચંદલાઈએ વિજાપુર આવ્યા બાદ વ્યાપારનો ત્યાગ કર્યો હતો. તે ત્રણમાં સુરચંદલાઈ વિશેષ વિદ્વાન હતા.

ભજન પદ્યસંગ્રહ ભાગ ૯ માનું શુદ્ધિ પત્રક

પત્ર.	લીટી.	અશુદ્ધિ.	શુદ્ધિ.
૩	૮	ચાવન	તથા
૨	૨૩	અનંદ	આનંદ
૪	૨૪	અન્મા	આન્મા
૬	૩	જયકર	જયકાર
૬	૧૭	મગ	મંગ
૬	૨૧	દે	દેરી
૭	૧૭	નાથ	વિનાથ
૭	૧૭	જતાં	ચતાં
૮	૧૫	નાભે	નારભે
૯	૨૧	ત્યાય	ત્યાંય
૧૨	૯	હોય	હોય ત્યાં પ્રભુ તા શાંતિ
૧૬	૧૪	ગુળા	ગુમા
૨૧	૬	મંદિ	માંદિ
૨૧	૭	બને	બને
૨૩	૬	અનંત	અનંત
૨૫	૧૬	અનુકરણ	અનુકરણ છે
૨૬	૯	આત્મા કમરતા=આત્મા અમરતા	
૨૭	૫	ચતો	ચાતો
૨૮	૩	રમરગ રારે	રમરગમાંરે
૩૧	૧૬	કર્પા	કર્યા
૩૪	૧૭	ગણો	ગણો
૩૪	૨૩	બરા	બરા
૪૬	૧૩	કરે	કર
૪૧	૮	નરો	કરો
૪૧	૧૮	જીવન	જીવ

૪૨	૧૮	ઘત	ઘાત
૪૨	૨૭	મરૂ	મોરૂ
૪૩	૨૧	મદિ	મોદિ
૪૪	૧૭	મ્હન	મ્હાન
૪૬	૨૩	મત્ર	મત
૪૬	૨૩	છટો	છટો
૪૭	૭	રે	રૂરે
૪૭	૨૫	ભાવમ	ભાવમાં
૪૮	૧૪	કુસપ	કુસપ
૪૮	૨૨	દ્રેષ	દ્રેષત
૪૯	૯	અગવત	અગવંત
૫૨	૧૭	ત્યા	ત્યાં
૫૨	૨૫	રી	રીર્
૫૪	૩	પાત	પતિ
૫૪	૧૩	ત્યમ	ત્યામ
૫૪	૨૩	પાળાને	પાળાંતે
૫૫	૨	શતિ	શાન્તિ
૫૬	૧૧	ખત્ર	ખંત
૫૬	૨૩	ત્યાય	ત્યાંય
૫૮	૧૮	રે	રૂરે
૫૮	૨૪	વસત	વસતાં
૬૧	૨૦	અમ્હોમા	અમ્હોમાં
૬૨	૧૯	અદિપસ	અદિપામ
૬૩	૧૫	મદિ	માંદિ
૬૪	૩	અરા	અરા
૬૬	૧૦	વર્	વર્
૬૭	૨૭	જ	નિજ
૬૮	૨૯	વનગી	વેનગી

૧૫૫	૮	છપાતો	છૂપાતો
૧૫૬	૩	આગળ મૂક્યાં	આગળ
૧૬૧	૨૩	નિંદા	નિંદા
૧૬૭	૪	અણિ	અણિ
૧૬૭	૧૯	સવાવસ્થા	સર્વાવસ્થા
૧૬૮	૯	ધરવારે	ધરવારે
૧૬૯	૧૭	ખાચમું	ખાંચમું
૧૭૬	૧૬	ભાંધી	ભાંધી
૧૮૩	૧૦	રમનાર	રમનારા
૧૮૫	૧૪	ચચલ	ચંચલ
૨૦૮	૧૪	કર્મોમાં	કર્મોમાં સત્ય
૨૦૯	૧૫	દંપતીમોક્ષ	દંપતીમોક્ષ અન્ય
૨૧૧	૨	ભાગતાં	ભાગતાં
૨૧૨	૧૨	પ્રહા	પ્રહા
૨૧૨	૧૩	કૂલનભાતિ	ભાતિ
૨૨૨	૧૭	આધારો	આધારો
૨૨૮	૨૪	પ્રહા	પ્રહા
૨૨૮	૨૫	એવી	એવી દેવાનંદા
૨૩૪	૧૭	જીવતો	જીવતો
૨૩૭	૧૮	આતમસતમ	આતમસમ
૨૩૭	૧૮	દેખવો	દેખવું
૨૪૧	૨૪	ને	ને
૨૪૯	૧૯	પરપ્રહા	પરપ્રહા
૨૪૯	૨૩	મત્ર	મંત્ર
૨૫૦	૯	મહત	મહંત
૨૫૧	૬	કરભા	કરમે
૨૫૨	૭	થય	મેય
૨૫૪	૯	અબુના	અબુનો

२५३	२७	समन्वय	समन्वयणी
२७३	११	म	म
२८३	१	गुणगो	गुणगो
२८२	१३	धनि	धनि
२८१	०	मय	मय
२९१	२	गो	गो
२९१	२७	अपरा	अपरा
२९८	२८	मय	मय
३००	३	मनो	मनो
३०१	११	मनी	मनी
३०४	६	मनी	मनी
३१०	२७	राजग	राजग
३३६	१८	गर्मी	गर्मी
३३६	१३	रागो	रागो
३३८	११	आमण	आमण
३४३	२३	अपकार	अपकार
३४४	०	मय	मय
३४५	१०	कामना	कामना
३४५	१२	मैत्रा	मैत्रो
३४७	१०	अपकार	अपकारो
३४८	५	रीमा	रीमा
३४८	२४	धु	धु
३५०	६	टाळा	टाळा
३५०	१२	आपशा	आपशा
३५१	२	र्यां	र्यां
३५१	७	करुण	करुणा
३५६	३	गयेके	गयेके

३५६	४	अभवाने	अभवोने
३५७	१०	कहाए	कहीए
३५७	१६	कराए	करीए
३६२	२	पच	पंच
३६३	३	होय छे	होय
३६३	१५	माहे	मोहे
३६६	२७	करे	करेने
३६७	२०	मूनि	मुनि
३६७	२२	चित्	विद्
३६८	८	थाय	थावे
३६८	१६	सूयगडांग	सूयगडांग
३६८	१८	सुअमां	सूअमां
३७४	१४	साथी	स्थाथी
३७५	५	परमाथ	परमार्थ
३७६	२५	म	में
३८२	२६	नयो	नहीं
३९०	२८	भाति	भान्नि
३९२	२	गुरु	गुरुः ।
३९२	२३	परज्योति	परंज्योति
४००	८	तारकअ	तारकअ
४०३	१२	मना	मनो
४०४	१५	ज्यानि	ज्योनि
४०९	१	५०९	४०९
४१०	१	५१०	४१०
४११	१	५११	४११
४१२	१	५१२	४१२

भजनसंग्रह नवमा भागनी विषयानुक्रमणिका.

विषयांक.	विषय.	पत्र.
१	अधिकारी बनो.	१
२	प्रभुमय जीवन.	२
३	मृत्यु अने जीव.	३
४	सहकार अने असहकार.	४
५	श्राविकासुषोष-ग्रन्थ.	८
६	श्री अभयकुमार नीतिबोध-ग्रन्थ.	११
७	प्रियदर्शना प्रबोध-ग्रन्थ.	२०
८	सुदर्शना सुबोध-ग्रन्थ.	२०
९	प्रभु महावीरदेवनो जीयकबोध-ग्रन्थ	८०
१०	श्रेणिक सुबोध-ग्रन्थ.	१०४
११	महाप्रभु महावीरदेवनो चैराग्योपदेश.	११४
१२	प्रभु महावीरदेवनो जनोने उपदेश.	११५
१३	परब्रह्म महावीर प्रभुनो विश्वने उपदेश.	११६
१४	देव अने राक्षस ग्रन्थ.	११७
१५	स्वदेश.	१२०
१६	चतुर्वर्ण स्वरूप आत्मा	१२२
१७	असंग्रह्यप्रदेश ब्रह्मरूप आत्मविश्व	१२३
१८	भारतदेश	१२४
१९	परतंत्रता	१२५
२०	स्वतंत्रता	१२७
२१	स्वराज्य	१२९
२२	आस्तिक	१३२
२३	नास्तिक	१३३

२४	स्वरा ए सैत भक्तो मे	१३४
२५	पवित्र ग्रन्थ	१३५
२६	स्नान ग्रन्थ	१३७
२७	तीर्थयात्रा-ग्रन्थ	१४१
२८	प्राप्ति	१४४
२९	प्राप्ति	१४५
३०	महावीर जाप	१४६
३१	महावीर शरण	१४८
३२	आत्म महावीर-ग्रन्थ	१५१
३३	आत्म महावीर लगनी	१५३
३४	कर्ममाया	१५५
३५	कर्मभोग	१५८
३६	वे परया	१६०
३७	प्रेम त्यां प्रभुदर्शन	१६१
३८	लालन	१६२
३९	मन घशकर	१६३
४०	त्यागपणु	१६५
४१	मुक्ति महेलनां षडद पगधीयां ग्रन्थ	१६९
४२	प्रभु प्रेमीनां लक्षण	१७०
४३	महावीर प्रभुनी भक्ति	१७१
४४	यशोदानी प्रभु महावीर भक्ति	१७२
४५	मोहनी कुरवानी ग्रन्थ	१७३
४६	यज्ञ स्वरूप ग्रन्थ	१७५
४७	प्रियदर्शना प्रबोध ग्रन्थ	१८१
४८	यशोदानी प्रियदर्शना पुत्रीने हितशिक्षा ग्रन्थ.	२०५

૪૯.	ત્રિશલાળ આપેલ પનિલક્ષણ યોગ્યગ્રન્થ	૨૦૭
૫૦	દંપતી મોક્ષ ગ્રન્થ	૨૦૯.
૫૧	શ્રી મહાવીર પ્રમુખો નંદિયર્ષનને આત્મ- યોગ ગ્રન્થ	૨૧૧
૫૨	આત્મપ્રકાશ	૨૧૫.
૫૩	અનન્ન પ્રાપ્ત્યર્થુલ	૨૧૬
૫૪	મનદષ્ટિ અને આત્મદષ્ટિ	૨૧૭
૫૫	આત્મક્રમાણી	૨૧૭
૫૬	આત્મોપયોગ	૨૧૮
૫૭	મૂઢને	૨૧૯.
૫૮	અનાદિ અનંતાન્મા	૨૨૧
૫૯	સત્સંગિ	૨૨૩
૬૦	મારી પાછલ આવો નહિ	૨૨૩
૬૧	મહાવીર મેઝ	૨૨૮
૬૨	મૃત્યુ પાછલ ગ્રન્થ	૨૨૯.
૬૩	મૃત્યુ પાછલ	૨૩૨
૬૪	નિત્ય દિવાળી	૨૩૮
૬૫	પાદી	૨૩૯.
૬૬	દારુ	૨૪૨
૬૭	શ્વાદી •	૨૪૩
૬૮	સંપ	૨૪૩
૬૯	ગાય	૨૪૪
૭૦	દારુ	૨૪૫.
૭૧	હરણોની સ્વતંત્રતા ગ્રન્થ	૨૪૬
૭૨	સ્વદેશભક્ત	૨૪૭

૭૩	આત્મરૂપ ભારતદેશ	૨૪૮
૭૪	સાળંદ ગોધાથી	૨૫૦
૭૫	જીવનાં તે મરેલા	૨૫૧
૭૬	મરેલા પળ જીવતા	૨૫૨
૭૭	હિન્દુસ્થાન	૨૫૩
૭૮	પ્રભુનો હિન્દને ઉપદેશ	૨૫૪
૭૯	હિન્દ જાગ	૨૫૬
૮૦	ભારત મહાવીર	૨૫૬
૮૧	હિન્દની ઉન્નતિ	૨૫૭
૮૨	પીંજરનો પોપટ અને પોપટનું ટોલું ગ્રન્થ	૨૫૮
૮૩	સ્વરાજ્ય લાયક	૨૬૦
૮૪	દેશી રાજાઓને શિક્ષા ગ્રન્થ	૨૬૧
૮૫	વિશ્વોદ્ધારક	૨૬૩
૮૬	સુધારા	૨૬૪
૮૭	દયા	૨૬૫
૮૮	સર્વવિશ્વની ગાંનિનો ઉપદેશ	૨૬૬
૮૯	તપ	૨૬૭
૯૦	સ્વરાજ્ય	૨૬૮
૯૧	સંપ	૨૬૯
૯૨	શક્તિ	૨૭૦
૯૩	સ્વાધિકાર ધર્મ	૨૭૧
૯૪	વ્યભિચાર	૨૭૨
૯૫	સર્વલંબના લોકોને સદુપદેશ	૨૭૩
૯૬	ઊઠો	૨૭૪
૯૭	આત્મા તેજ વિશ્વદેવ રાજા છે	૨૭૫

९८	काइनुं धूम न कंगे	२७३
७९	न्याय	२७३
१००	गुणग्रहण	२७७
१०१	मांमभक्षणधो पाप	२७८
१०२	जुगार	२७९
१०३	मत्संगति	२८०
१०४	हिन्दनी प्रगनिनो हिंदने योप	२८०
१०५	स्वराज्यनी दिशा	२८२
१०६	पोताने न भूल	२८३
१०७	फूट	२८४
१०८	विश्वसंदेश ग्रन्थ	२८३
१०९	स्वराज्य	३०८
११०	स्वदेशीओने शीख	३०९
१११	पोपटनुं वच्छुं अने उपदेश ग्रन्थ	३१०
११२	हिन्दुउठ	३१९
११३	वैदेमातरम्	३२०
११४	अधिकारीओने शिखामण	३२२
११५	धनवंतोने शिखामण	३२३
११६	स्वराज्यधी भ्रष्ट धनाराओ	३२४
११७	मन्त्रे छे प्रत्तराज्य सुग्वकारी	३२५
११८	स्वराज्य लायकात	३२५
११९	मनुष्यो स्वराज्य लायक थाशो	३२७
१२०	हमेरा आतम भारनठामा	३२८
१२१	हमेरा सत्य स्वराज्य पिछाना	३२८
१२२	व्यभिचार त्याग	३२९

१२३	ब्रिटीश राज्य	३३०
१२४	भारतरूपीगाय	३३१
१२५	अमारे विश्वथकी सहकार	३३२
१२६	धर्मीनां लक्षण	३३४
१२७	युवानो जाल्थी राखो जुवानो	३३५
१२८	धर्मीवनो नरनार	३३६
१२९	आनम आपस्वरूप विचारो	३३७
१३०	मनुष्यो !!! धर्मरोकट्टीयो धारो	३३८
१३१	आयुष्यनी क्षणिकता	३३९
१३२	अरे जीव मानवभवशीद हारे	३४०
१३३	प्रभु महावीरनी चाटे वहेला धर्मीओ झट चालशो.	३४०
१३४	सज्जन संतनां लक्षण एवां जाणशो	३४१
१४५	धर्मीवनो नरनार	३४३
१३६	धर्मशास्त्र	३४५
१३७	मनुष्यो !!! गुणनु स्वरूप विचारो	३४६
१३८	मनुष्यो समक्किनदष्टि धारो	३४७
१३९	स्वदेशो चीजो चापरो	३४८
१४०	महावीर !!! कोइक तुजने जागे	३४९
१४१	महावीर स्तवनम्	३४९
१४२	प्रभो !!! मुज कम्णा करोने नारो	३५०
१४३	महावीर स्वरूप	३५१
१४४	महावीरशरण कर्युं एक त्हारं	३५२
१४५	मद्गुरु स्वरूप ग्रन्थ	३५३
१४६	अभसत्तानपनिश्चयनयगभिन्नगुरु गीता ग्रन्थ	३८५

१४७	गुरुस्वरूपम्	३०३
१४८	गुरुमेवाफलम्	३०४
१४९	गुर्वीजा	३०४
१५०	गुरुभक्तः	३०६
१५१	गुरुग्रन्थ	३०७
१५२	गुरुध्यानम्	३०८
१५३	गुरुमाहात्म्यम्	३०९
१५४	धर्माधर्मफलम्	४००
१५५	सद्गुरु कृपा	४०१
१५६	सद्गुरु भावना	४०२
१५७	गुरुमुक्ति	४०३
१५८	सद्गुरु जहिमा	४०४
१५९	अथ श्रीनट् देवचन्द्रजी कृत श्रीमिळाचल गिरिमंढन श्रीआदिजिन विननिरूप म्थन प्रारंभ.	४०९

श्री अध्यात्मज्ञानप्रसारक मंडळ तरफर्ची

श्रीमद् बुद्धिसागरसूरिजी ग्रन्थमालामां

प्रगट थयेला ग्रन्थो.

ग्रंथांक	पृष्ठ	किंमत.
१ क. भजन संग्रह भाग १ लो.	२००	०-८-०
* १ अध्यात्म व्याख्यानमाला.	२०३	०-४-०
* २ भजनसंग्रह भाग २ जो.	३३६	०-८-०
* ३ भजनसंग्रह भाग ३ जो.	२१५	०-८-०
* ४ समाधिशातकम्.	६१२	०-८-०
* ५ अनुभवपच्छिशी.	२४८	०-८-०
६ आत्मप्रदीप,	३१५	०-८-०
* ७ भजनसंग्रह भाग ४ थो.	३०४	०-८-०
८ परमात्मदर्शन.	न२क	०-१२-०
* ९ परमात्मज्योति.	५००	०-१२-०
* १० तत्त्वविंदु.	२३०	०-४-०
* ११ गुणानुराग. (आवृत्ति बीजी	२४	०-१-०
* १२-१३. भजनसंग्रह भाग ५ मो तथा ज्ञानदीपिका.	१००	०-६-०

* ૧૪ મોર્ગ્યાયાનું ચિમાન (મા.પીત્રી) ૧૪	૦-૨-૦
* ૧૫ અધ્યાત્મ ભજનમંગ્રહ	૧૦૦ ૦-૩-૧
* ૧૬ ગુરુષોષ.	૧૭૪ ૮-૪-૧
* ૧૭ તત્ત્વજ્ઞાનદીપિકા	૧૨૪ ૦-૩-૧
૧૮ ગાંધીમંથર ભા. ૧	૧૧૨ ૦-૩-૦
* ૧૯-૨૦ શ્રાવરુધર્મમ્બલ ભાગ ૧-૨ (આટલિ શ્રીજી)	૪૦-૪૦-૧-૦
* ૨૧ ભજનપદમંગ્રહ ભાગ ૬ ઠાં.	૨૦૮ ૦-૧૨-૦
૨૨ વચનામૃત,	૮૩૦ ૦-૧૪-૦
૨૩ યોગદોષક.	૩૦૮ ૦-૧૪-૮
૨૪ જૈન ઐતિહાસિક રામમાળા,	૪૦૮ ૧-૦-૦
* ૨૫ આનન્દધનપદમંગ્રહ ભાગ્યર્થમદિત	૮૦૮ ૨-૦-૦
* ૨૬ અધ્યાત્મજ્ઞાનિ (આટલિ શ્રીજી) ૧૩૨	૦-૩-૦
* ૨૭ કાવ્યસંગ્રહ ભાગ ૭ મો.	૧૬૬ ૦-૮-૦
* ૨૮ જૈનધર્મની પ્રાચીન અને અર્વાચીન સ્થિતિ.	૯૩ ૦-૨-૦
* ૨૯ કુમારપાલ (હિંદી)	૨૮૭ ૦-૬-૦
૩૦ શ્રી ૪-૩૪ મુલસાગર શુભગીતા.	૩૦૦ ૦-૪-૦
૩૧ પદ્મવ્ય વિચાર.	૨૪૦ ૦-૪-૦
* ૩૨ વિજાપુર વૃત્તાંત.	૯૦ ૦-૪-૦
૩૩ માધરમની કાવ્ય.	૧૦૬ ૦-૦-૦

૩૮ પ્રતિજ્ઞા પાલન.	૧૧૦	૦-૬-૦
૩૯-૪૦-૪૧ જૈનગચ્છમતપ્રવંધ સંઘપ્રગતિ જૈનગીતા.	૩૦૪	૧-૦-૦
૪૨ જૈન ધાતુપ્રતિમા લેખ સંગ્રહ ભા. ૧	૧-૦-૦	૧-૦-૦
૪૩ મિશ્રમૈત્રી.		૦-૮-૦
૪૪ શિષ્યોપનિષદ.	૪૮	૦-૨-૦
૪૫ જૈનોપનિષદ,	૪૮	૦-૨-૦
૪૬-૪૭ ધાર્મિક ગચ્છસંગ્રહ તથા સદુપદેશ ભાગ ૧ છો.	૯૭૩	૩-૦-૦
૪૮ ભજનસંગ્રહ ભા. ૮	૯૭૬	૩-૦-૦
૪૯ શ્રીમદ્ દેવચંદ્ર ભા. ૧	૧૦૨૮	૧-૦-૦
૫૦ કર્મયોગ.	૧૦૧૨	૩-૦-૦
૫૧ આત્મતત્ત્વદર્શન	૧૧૨	૦-૧૦-૦
૫૨ ભારત સહકારશિક્ષણ કાર્ય	૧૬૮	૦-૧૦-૦
૫૩ શ્રીમદ્ દેવચંદ્ર ભા. ૨	૧૨૦૦	૩-૮-૦
૫૪ ગદ્યલી સંગ્રહ ભા. ૨	૧૩૦	૦-૪-૦
૫૫ કર્મપ્રકૃતિટીકાભાષાંતર	૮૦૦	૩-૨-૦
૫૬ ગુણગીત ગુદ્યલીસંગ્રહ	૧૯૦	૦-૧૨-૦
૫૭-૫૮ આગમમાર અને અધ્યાત્મગીતા	૪૭૦	૦-૬-૦
૫૯ દેવચંદન સ્તુતિ મ્નયન સંગ્રહ.	૧૭૫	૦-૪-૦
૬૦ પૂજાસંગ્રહ. ભા. ૧ છો.	૪૧૬	૧-૦-૦
૬૧ ભજન પદસંગ્રહ ભા. ૯.	૪૦૦	૧-૮-૦

- ३२ भजन पदमंग्रह भा. १० २०० १-०-०
 ३३ पत्र सदुपदेश भा. २ ६७६ १-८-०
 ३४ धानुप्रनिमालेख मंग्रह भाग २
 ३५ जैनदृष्टि ईशावास्योपनिषद् भावार्थ विवेचन
 ३६ शुद्धोपयोग
 ३७ पूजा मंग्रह द्वितीयावृत्ति तथा अन्य पूजाओं
 महिमा भाग २ बीजों

* आ नीशानीवाळा ग्रंथों सीलकमां नथी.
 उपरनां पुस्तको मळयानुं टेकाणुं.

वकील मोहनलाल हीमचंद.

(गुजरात) पार्दरा.

शा. आत्माराम खेमचन्द

साणंद.

भांखरीया-मोहनलाल नगीनदास

मुंबाई कांदयजार गेट नं. १०२-०४

बुकसेलर, मेवजी हीरजी

पाणधुनी-मुंबाई.

शेट. नगीनदास रायचंद भांखरीया.

मु. मेसाणा.

ભજન પદ્ય સંગ્રહ.

ભાગ. ૯.

“અધિકારી બનો.”

- પ્રથમ પ્રેમી બનો પોતે, પછીથી પ્રેમીઓ મળશે;
પ્રથમ બહોતો બનો પોતે, પછીથી ભક્ત મળવાના. ૧
- પ્રથમ શિષ્યજ બનો પોતે, પછીથી શિષ્ય મળવાના;
પ્રથમ ધૈર્ય થયા પછી, શુદ્ધપદ સત્ય મળવાનું. ૨
- પ્રથમ સેવક બનો બોલે, પછીથી સ્વામી થાવાના;
પ્રથમથી સાધુ થાવાથી, પછીથી સાધુ મળવાના. ૩
- પ્રથમ શુભવંત થાવાથી, પછીથી શુભી દેખાશે;
શુભાનુરાગ વળ ક્યાંદે, શુભી લોકો ન દેખાશે. ૪
- કરો કરો પ્રથમ બોલે, પછીથી કરોળી છે સફળી;
બની મૈત્રી કરો કરો, નિરાશક્રિપાભે ન હાં ત્યાં. ૫
- પ્રથમ સંતો બનો બોલે, પછીથી સંત દેખાશે;
પ્રથમ વિદ્યામી થાવાથી, ખરા વિદ્યામીઓ મળશે. ૬
- પ્રથમ જે અન્ય લોકોને, તમારી દૃષ્ટિથી ઈન્દો;
પ્રથમ તેવા બને પોતે, બહી નદિ કરોળી વળ કરોળી. ૭
- તમે જે જાનને હજો, પ્રથમ તે અન્યને આપો;
થયા દેવું તથા લેવું, અચળ સિદ્ધાંત વગ સાધો. ૮
- પ્રથમ ન્યાયી બનો પોતે, પછીથી ન્યાયી મળવાના;
બનીને સ્વામી પોતે, બનાવો અન્યને તેવા. ૯

ધનું વાંચે ધણું મુણતાં, ધણું કહેતાં ને કેળતાં;	
વળે નહીં સત્ય જો જાણી, વળે મટ સત્યના પંથે.	૧૦
કરી ચાહે મ શુભને, વળે આત્મોત્તરિ પથે;	
મુદાચે અન્યની મગ્ગે, ખરા ઉત્સાહ ને ખતે.	૧૧
મરણિયા ચે વળે પંથે, મળે છે સ્વાર્થે મુદ્ધિ;	
શુભતાં નામ રૂપાની, અહંતા ટાળીને શુભ.	૧૨
અશુભ કહેણીનું મૃત્યુ, બની નિર્ભય અમર યાચો;	
ખરા સ્વાતંત્ર્યથી વર્તી, હજો પરતંત્રતા ભરી.	૧૩
કરો જેવા વિચારોને, બનો બનશે સ્વયં તેવા;	
તમારા હાથમા નફી, અહો જેવા થવું તેવું.	૧૪
પવિત્રાર્થ અને શ્રદ્ધા, ધરી ઉઠો સદૃશ લોકો;	
પુદ્ગલિય જ્ઞાનચોગી ચે, જમાયે જાન્ય લોકોને.	૧૫

પ્રમુમય જીવન.

પ્રમુમય શુભ શુભાતાં હજણ ખરાં,	
પ્રમુ મુદાવીર જિનવર હે ઉપદેશજો;	
આતમના તાને મન રાખી વર્તીએ,	
મન મતાંતર ત્યજ કરામદ કલેશજો.	પ્રમુ. ૧
માત્ર પ્રમાણે પર નારીઓ ભાગ્યાં,	
પરધન પત્યર સમ ભાગતાં ચિત્તજો;	
દયા કામ ને સત્ય પ્રતિપદ ભાગ્યાં,	
કર્નવ્યે કરતાં દિલ રહે પવિત્રજો.	પ્રમુ. ૨
શુદાતમામ તત્ત્વવત્ પ્રીતિ જાણે,	
શુદાતમા આદર્યો દિલ જીભાપજો;	
પરા પમવની પત્રી સુરુષા કુનિજો,	
કર્નવ્યે કરતમ ધર્મ મુદાવજો.	પ્રમુ. ૩

- જીવો છે પરમેશ્વર સર્વે સત્તા,
 એવા નિશ્ચયવડે થતો વ્યવહારજો;
 સર્વ વિશ્વ જીવોની સાથે એકતા,
 સરખી પ્રભુતાના આચાર વિચારજો. પ્રભુ. ૪
- આત્મિક આત્મી સ્ફુરણના સામ્રાજ્યમાં,
 સ્વતંત્રતા સહુની જૂદી નિર્ધારજો;
 પ્રભુ દૃષ્ટિથી જોવું વર્તવું આવત,
 પ્રભુમય જીવન પ્રગટ થતું સુખકારજો. પ્રભુ. ૫
- સર્વ જીવોનું સત્ય તે પોતાનું સહી,
 એકભાવના વતે વ્યાપક રૂપજો;
 ત્યારે શુદ્ધાત્મા પ્રભુનાં દર્શન થતાં,
 થય. ભાવના દર્શન તથા સ્વરૂપજો. પ્રભુ. ૬
- બાહિર દૃષ્ટિ કરતાં અંતર દૃષ્ટિથી,
 કહેણી રહેણી કર્મ કર્મ વ્યવહારજો;
 નિરાસક્તિએ પ્રભુ સ્વભાવે વર્તતાં,
 પૂર્ણાંદે વતે નર ને નારજો. પ્રભુ. ૭
- સર્વ જીવોની સાથે આત્મિકપ્રેમતા,
 પ્રગટે ઉત્સાહી જીવન જયકારજો;
 એવા પ્રભુમય જીવનમાં પ્રભુરાજ્ય છે,
 સ્વતંત્રતાના સર્વાચાર વિચારજો. પ્રભુ. ૮
- લોકની નિંદા લીલિતી જ્યાં ન જણાય છે,
 વતે અખંડ પ્રગટે સત્ય પ્રકાશજો;
 સર્વજીવોનાં નામ રૂપ તે પ્રભુતણાં,
 નામ રૂપ નિજ એકસમાંજ વિલાસજો. પ્રભુ. ૯
- નિર્મોહિ જ્યાં નામ રૂપથી વર્તવું,
 પશુવૃત્તિયે યાતી નિજ આધીનજો;
 આતમ તે પરમાતમરૂપે ભાસતો,
 દૈન્ય રહે નહિ થાય. આતમા જિનજો. પ્રભુ. ૧૦

પ્રભુમય હવન હવે તે પરમેશ્વરો,
 જગમાં એવાં બહો નર ને નારજો;
 કર્મયે.ગીઓ સુ નીઓ બકતો જનો,
 સંતો દેહવિષે છે પ્રભુ અવતારજો. પ્રભુ. ૧૧
 જેમ જેમ પ્રભુમય હવન વ્યાપક મનું,
 તેમ તેમ પરમાત્મ અવિર્ભાવજો;
 દેહ છતાં જે વર્તમાનમાં એહવો,
 તે સાકાર જ પ્રભુ મહાશુભ દાસજો. પ્રભુ. ૧૨
 નિરાકાર સાકાર પ્રભુ નિજ આત્મા,
 સન્ય વિચારાચારે નર ને નારજો;
 શુદ્ધિસાગર પ્રભુમય હવન અનુભવ્યું,
 શુદ્ધાત્મ અવિર્ભાવે નિર્ધારજો. પ્રભુ. ૧૩

મૃત્યુ અને જીવન.

મૃત્યુથી પ્રભુ હવન જોનો પામતા,
 બાદ્ય બાવથી મરતાં નર ને નારજો;
 મૃત્યુની પાછળ છે પરમ પ્રભુ ખરા,
 મોહથી મરતાં મજતા તે નિર્ધારજો. મૃત્યુ. ૧
 મૃત્યુની પાછળ આત્મમનું હવનું,
 બાદ્ય હવનમાં મૃત્યુ સધળે બાજુજો;
 મરવાથી ભવ પામે તે નદી જેન છે,
 આત્મ શુદ્ધિમાં મૃત્યુ હેતુ પ્રમાણજો. મૃત્યુ. ૨
 અત્માનું દિવ હવન છે મૃત્યુ યત્ન,
 મૃત્યુ હવનમાં સમજાવી છે સંતજો;
 એવા સંતો પ્રભુમય હવન પામતા,
 જિન પ્રભુ અર્જુન ચાતા ગુણવંતજો. મૃત્યુ. ૩

- દેહ છતાં જે મુશ્યુમાં જીવન જીવે,
પ્રભુ મહાવીર બાકી તે નર નારજો:
તેવા જૈનો નિશ્ચય ને બ્યવહારથી,
સ્વતંત્રતા પ્રભુતા પામે નિર્ધારિજો. પ્રભુ. ૪
- જે જે દોષો સાપેક્ષાએ તે ગુણો,
કર્મબંધ પણ સાપેક્ષે નહિ બંધજો:
જાણે એવું તે પ્રભુમય જીવન કરે,
પ્રભુ મહાવીર થાવે વિન્ધ અબંધજો. પ્રભુ. ૫
- જૈનોને આસવ તે સંવર રૂપ છે,
ભોગો થાતા યોગરૂપ નિર્ધારિજો:
પ્રભુ પાછળ અનંત જીવન અનુભવે,
અકર્મ હેતે કર્મ રૂપે જ્યકારજો. પ્રભુ. ૬
- પ્રભુ મહાવીર બ્યાપક દૃષ્ટિ પામતાં,
બાહિર પ્રભુ જીવન એક સમનજો:
જીવન પ્રભુ જન્મે પ્રભુની પ્રાસિમાં,
વર્તે એવું જાણે તે ભગવાનજો. પ્રભુ. ૭
- વિન્ધ જીવોમાં દેખે જિનતા જૈનતા,
આત્મસમાં દેખે સઘર્માં પ્રહારકજો:
કાદતણે તે મહાકાલ છે આત્મા,
સ્વયંકાલને કાલથી તેને બહાલજો. પ્રભુ. ૮
- આત્માના જ્ઞાનાદિ જોયની વર્તના,
નિશ્ચયથી તે કાલ છે નિશ્ચયર્થજો:
સમયે સમયે એવા કાલે પરિણમે,
આત્મ કાલાધાર સદા વર્તાયજો. પ્રભુ. ૯
- સમયે સમયે પરિણમન જે નવ નવું,
આત્મમર્મ સ્વભાવિક જીવન જાણજો:
એવું પ્રભુ જીવન હાલુ હાલુ વર્તતું,
વીર પ્રભુની જ્ઞાનજ્ઞાએ માનજો. પ્રભુ. ૧૦

લોકવાર પ્રભુ જીવને જે પામતા,
 પુરુષોત્તમ બિન યાતા તે જ્યક રજો;
 તેનામાં અસ્તિનાસ્તિમય જગ સદ્,
 સ્વસ વપુમાં બને પ્રભુ અવતારજો. પ્રભુ. ૧૧
 અનંત આતમ જીવન નિઃશય અનુભવ્યું.
 બાકા મૃત્યુનો રહ્યા નહીં અધ્યાસજો;
 બુદ્ધિસાગર અજરામર આતમ સ્વયં,
 પ્રમદપણે પરખાતો સત્ય પ્રકાશજો. પ્રભુ. ૧૨

સહકાર અને અસહકાર.

સ-શુભીથી સહકાર બલો સસારમાં,
 દુષ્ટોથી અસહકારજ સુખકારજો;
 જ્ઞાનાદિ શુભથી સહકારજ સાર છે,
 દુષ્ટપ્રયકથી રૂઢો અસહકારજો. સદ. ૧
 દુર્ગુણી વ્યગ્રની નાસ્તિક સગ ન કીડજો,
 પાખંડીથી બલો નવીં સહકારજો;
 અન્યાથી દ્રોહોનો સગ ન કીડજો,
 કરે શુભામી તેલો યો ! સહકારજો. સદ. ૨
 વૈળી જેવી શત્રુથી શી મિત્રજા,
 જીનોના ધાતકનો બલો ન સંગજો;
 નિર્દય જૂઠા બળિયારી સંબંધથી,
 દયા સન્ય ને શીતનો નાસે રંગજો. સદ. ૩
 જૈનધર્મના નિંદક નાસ્તિક લોકથી,
 કરો નહીં ક્યારે જીનો અસહકારજો;
 ધર્મ દેવે ત્યાં અસહકારજ શા કમનો,
 સહકાર છે સત્યચાર વિચારજો. સદ. ૪

- રાગ દેવની સાથે સંબંધ નહિ ભલે,
 સંતો ને સત્સંગતલે સહકારજો;
 દેવ ગુરુ ને ધર્મ સાથે સહકારતા,
 આત્મવશી મનથી રૂઝા છે પ્યારજો. સદ્. ૫
- અનહકાર કરે આંતર શત્રુયત્રી,
 આનમગુણોથી કરે જનો મહકારજો;
 પ્રભુમય જીવનથી સહકારે રીજીજો,
 વીર પ્રભુની ભક્તિ કરે નર નારજો. સદ્. ૬
- સાધુ સાધ્વી શ્રાવક ને સહુ શ્રાવિકા,
 ચાર પ્રકારે સંધ સાથે સહકારજો;
 સર્વ સમર્પણ કરીને સહકારી જનો,
 સ્વતંત્રતા નિર્ભયતા પામે સારજો. સદ્. ૭
- સૂરિ વાચક સાધુથી સહકારતા,
 કરતાં દુર્લુહિ પાપોનો નાશજો;
 દેહ આમરીસ્પર્શમાં મુખની કામના,
 વૃત્તિનો નાશ જતાં મુખ આશજો. સદ્. ૮
- મોહ દળ્યા વણુ દો નહીં પરતંત્રતા,
 સ્વાધીનતા વણુ ઘટે નહીં મહકારજો,
 આત્માનંદ પ્રગટતો ત્યાં સહકાર છે,
 વીર પ્રભુ વચને સમજો નર નારજો. સદ્. ૯
- સારાની સાથે સહકાર ભલે મદા,
 જરા સાથે ભલે નહીં મહકારજો;
 અમલંગીથી સંગંધો જાણે નહીં,
 મેળ મળે નહિ ધર્મોચાર વિચારજો. સદ્. ૧૦
- અપ્રમાણિક નાસ્તિક દુર્ત પ્રપચીથી,
 કદિ કરે નહિ સહકાર જ ના નારજો.
 મૂર્તિમ પ્રેમીનો વિવાલ ન કોઈજો,
 રંગ ધર્મ દે ગર્વ વિંચ સહકારજો. સદ્. ૧૧

- પ્રભુ મદતીર સર્વ વિશ્વ સદકારજો,
મર્વ થકી તેનો માંદો સદકારજો;
ભક્તિ જ્ઞાન ને કર્મોપાયન યોગથી,
આત્મ સાથે પરમેશ્વર નિર્ધારજો. સદ્. ૧૨
- સર્વ જીવોની માથે મૈત્રી ભાવના,
પ્રેમીદ કરુણા આધ્યક્ષજ ને ભાવજો;
શુદ્ધ પ્રેમથી વર્તી જીવો સાથમાં,
જેનો માથે સદકારજ શુભ ભાવજો. સદ્. ૧૩
- અજ્ઞાની મિથ્યાત્વી દુષ્ટ વિધર્મીથી,
સદકારજ કર્તા શક્તિ વિનાશજો;
આધ્યક્ષ વર્તીએ તેઓ સાથમાં,
હદિ ન કરવો દુષ્ટનો વિશ્વાસજો. સદ્. ૧૪
- મદકારજ અમદકારજ બે વર્ણવ્યા,
આધ્યામિકજ્ઞાને જાણો નર ના બે,
બુદ્ધિમાનરે અધઃપ્રવહીર સાથમાં,
ઉપશમાદિ ભાવે શુભ સદકારજો. સદ્. ૧૫

“ ધ્યાત્રિકા સુવોધ. ”

- નીર પ્રભુ ભાષે ભગવાન, જેના દિલમાં કેવલજ્ઞાન;
મર્વ વિશ્વના પાલક બેશ, શ્રીઆને જેના ઉપદેશ. ૧
- મુજ શ્રદ્ધા પ્રીતિ ધરનાર, જેના ધર્મને આચરનાર;
પ્રાણ પટે પણ તજે ન ધર્મ, એવી શ્રીઆ પામે શર્મ. ૨
- ધર્મજ્ઞાનનાં મુલે અદિત, દિલકું ચખે સદા પ્રવિત;
નઃમદાઈ કંતી કર, તન મન વાણી ધારે શુર. ૩
- અદિત્યા નદિ સ્વપ્ને દોષ, જીવું બેઝે નવી જે ભેષ;
મારી કર્મને કંતી લખ, દિલકું કરવામાં નદિ સગ. ૪

- શ્રાવિકાઓ મોટી સતી, મતિ અને રાજે શુભ ગતિ;
 દુષ્ટ કામીનો કરે ન સંગ, ધર્મયુદ્ધમાં રાજે રંગ. ૫
 માનં શાસ્ત્રોની બળુનાર, મિથ્યા ધર્મોની ત્યજનાર;
 શરીર બળ સંરક્ષે ખાસ, કદિ ન છોડે મુજ વિધાસ. ૬
 અતમ તાજે રાજે મન, ધર્મ કરંતી પામે મર્ણ્ય;
 નિષ્કામે કરંતી મહુ કૃત્ય, કરે ન કર્મો દુષ્ટ અસત્ય. ૭
 ધર્મદુદ્ધ શિક્ષણ લે ખાસ, અધર્મીઓની બને ન દાસ,
 દુઃખ પડે, નહિ બને ઉદાસ, આતમનો ધરતી વિશ્વાસ. ૮
 મુજ ઉપદેશો જાણે તત્ત્વ, મન કાયામાં ધરતી સત્ત્વ;
 સત્ય દયાથી કરંતી કાજ, ધરતી પૂજ્ય મહંતની લાજ. ૯
 પાપ કર્મથી રહેતી દૂર, કોયે લોભે યાય ન દૂર;
 સ્ત્રીની ધ્યાસક કલા સુભાષ, જૈનધર્મનું ધરતી જ્ઞાન. ૧૦
 રણમાં ચઢતી સ્વામી સાથ, રક્ષે લોકો દુઃખી અનાથ;
 દુઃખીનાં અમૃત્ત્વ દુનાર, ધન્ય ધન્ય એવી જગ નાર. ૧૧
 અનેક દુષ્ટર વિદ્યા જાણુ, ઉત્તમ ધારે જે સંતાન;
 બૂદ્ધા લે લે નહિ લોભાય, ધરમાં સદુ ખવરાવી ખાય. ૧૨
 સત્યાસત્યનો કરંતી તોલ, બોલે સાચા સાત્ત્વિક બોલ,
 સાધુ સંત ગુરૂજન સેવ, કરંતી ત્યાગે પડી કુટ્ટેવ. ૧૩
 સદ્ગુણી સંતનો કરંતી સંગ, કરે ન મત પ્રતિજ્ઞા ભંગ;
 શ્રાવિકાઓ એવી જ્યય, શુદ્ધ બુદ્ધિ સ્વાતંત્ર્ય ત્યય. ૧૪
 ધરે સભ્યતા બને સ્વતંત્ર, જૈન ધર્મનાં ધારે તંત્ર;
 દેશ કોમ કાર્યોમાં બાગ, લેતી અતમ ધારે ત્યાગ. ૧૫
 પત્નીનાં કર્તવ્યો સર્વ, કરંતી ધરે ન મિથ્યા મર્વ,
 ખાલક વર્ગને આપે જ્ઞાન, કરંતી દેવ ગુરૂનું જ્ઞાન. ૧૬
 શ્રોત્રને છોડે જ્ઞાને જંદ, ગંભીરતા ગુણની જે ગેદ;
 ચોરે સાધુ આદિ મુપાત્ર, પોષે નહિ જે હોય દુષ્ટાત્ર. ૧૭
 કરંતી પ્રેમે કુટુંબ પોષ, મળ્યાપડી ધારે સંતોષ;
 મુખ દુઃખમ. ધરે સમબાવ. જાણે ઉપન મન્યુ દાવ. ૧૮

- કરતી સગા મળથી સદાપ, કરે નદી જગજગ અન્નદા, ૧૫
 પગ પગી શણે સંગળ, અનિયંત્રી અગ્નિ જળદા, ૧૬
 તર પાત્ર જોજળનું દાન, સાધુની રોગા બદ માન; ૧૭
 તર્ક મોંઘની પૂજા જાણિ, કંતી સ્વાધિકારની શક્તિ ૨૦
 દુષ્ટ જોનાને રૂપે દડ, લેશ ન ધારે ચિત્ત ધર્મક; ૨૧
 ધર્મજોતનો કરતી પોષ, કરે નદી અન્નમપર રોષ ૨૧
 વધશક્તિ કરતી ઉપકાર, પરમાર્થે ધારે જલુ જ્ઞાત, ૨૨
 સત્ય પ્રેમ વર્તે જોડ, સીવલગી ધારે શુભ દેડ. ૨૨
 વધશક્તિ મન તપ કરનાર, શુભેશિવે પ્રીતિ ધરનાર; ૨૩
 સતી અપિદા જોતી દોષ, તેનું મનડું સર્મ જ એથ ૨૩
 મિથ્યાત્વ નાસ્તિક જન જોડ, ધરે ન તં પર તાન્ત્ર એડ; ૨૪
 નીતિએ સદુ કંતી મજ, તેની વર્ષ જગમ લગ. ૨૪
 મારે પ્રેમ જપતી જપ, ધરે ન મકટમ મલપ; ૨૫
 દુષ્ટ શત્રુના કરે ન તામ, જૈનધર્મ મ? છે ત્યામ ૨૫
 વિધર્મીએ પગ કંતી જન, સ્વાધીનત. અગજની રીત. ૨૬
 જૈનધર્મની રક્ષા દેત, સર્વ મમર્ષજોત સકેત ૨૬
 જૈનધર્મના કરે પ્રચાર, તન મન ધન ઉપદેશ નાર; ૨૭
 ધર્મદે કૃપો છે ન્યાય, કેમ શરણે રોષ ન કૃપા ૨૭
 રંડા જાકિત મૂર્તિ જોડ, વિશુદ્ધ પ્રીતિમય છે રેડ; ૨૮
 ગુરુજગપૂજની કરનાર, અરિકા સતી એતી ધાર ૨૮
 તાપેશે સદુ મને સત્ય, સાપેશે મને સદુ કૃત્ય; ૨૯
 સાપેશે મને સદુ ધર્મ, સાપેશાનુ દોષ અધર્મ. ૨૯
 સાપેશાએ સદુ વ્યવહાર, કરતી ધતી ધર્માચાર; ૩૦
 પર પતિથી નહિ વ્યભિચાર, પ્રામણિક વિચારાચાર. ૩૦
 શ્રમવાનના વશ કરનાર, દ્રવ્ય જાત સમકિત ધરનાર; ૩૧
 નાધર્મિક માટે મરનાર, જાન ન્યાયથી વર્તે સાર. ૩૧
 જૈનની લક્ષિત કરનાર, સીંચિશણનો કદે પ્રચાર; ૩૨
 ત્યાગ દેનારને ઉદમ અંત, સદુજન ધતી એવે સંગ ૩૨

પસંપીનતા નહિ સહનાર, પાળડોને પહિરનાર;
 એવી આધિકાઓ ગેશ, ટાંગે અન્યાયો ને કહેસ. ૩૩
 આધિકા છે ધર્મની મૂર્તિ, હંમ દમ દયા રુણમૂર્તિ;
 આધિકા સમકિત મત ગેહ, રવતંત્રવ રવરાજ્યની દેહ. ૩૪
 જૈનધર્મી દેવીઓ એહ, ખીર વીર પુત્રેતું ગેહ;
 જૈન સાથે લગ્ન જ કરનાર, નાસ્તિક પતિને નહિ વરનાર. ૩૫
 આધિકાઓ એ ? જ્યાંય, જૈન વસ્તુ વર્તે છે ત્યાંય;
 માતાઓ દેવીઓ ગેશ, હાય હમેશ. ૩૬

શ્રીઅમયકુમાર નીતિવોધ.

ભારતનૃપ શ્રેષ્ઠિક શુભરાજ્ય, અમયકુમારને ગોષેરે,
 રાજ્યાદિક નીતિયો સર્વે, સમ્યક્પણે પ્રગોષેરે. ભા. ૧
 અમય પુત્ર સાંભળ શુભનીતિ, હંથી ટળે અનીતિરે;
 પ્રભુ મહાવીર મુખથી જાણી, દેરોડાદિક રીતિરે. ભા. ૨
 શુભ કર્મોથી વર્ણ વિભાગો, જાતિ તેથી જાણોરે;
 વર્ણનીતિ ને અર્થનીતિ ને, સંઘનીતિ મન અલોરે. ભા. ૩
 સર્વ ખડમાં સર્વ દેશમાં, ન્યાયથી છે શાંતિરે;
 અન્યાયો ને સ્વાર્થો જૂરા, ત્યાં વર્તે છે અનીતિરે. ભા. ૪
 સર્વ પ્રજાનો સરજો ન્યાયજ, જૈનધર્મ ત્યાં વર્તેરે;
 ખૂનામરકી કરે ન રાજ, ત્યાં શતિ મુખ શતેરે. ભા. ૫
 મંત્રીઆદિ સર્વ વ્યવસ્થા, દુષ્ટ કરે નહીં ચાતારે;
 વ્યભિચારી ચોરોને શિષ્ટા, ચાતાં જન મુખ પાતારે. ભા. ૬
 શાક્ય શક પ્રતિ એ નીતિ, ગૃહાવાસમાં ચાતારે;
 શત્રુઓ હતે તે જૈનો, જળથી શોભે છાતીરે. ભા. ૭
 પ્રજા રાજ જૈનો જે સઘળા, શસ્ત્ર અગ્ર ધરનાસરે;
 સર્વ સંહિત પામે તે જૈનો, સર્વ કલા વરનાસરે. ભા. ૮

- જૈનધર્મ જૈનોના માટે, સ્વાર્થજી જૈનો કરતાં; બા. ૯
 એવા જૈનો જન્મને છોડે, વીરાણ અનુસરતાં.
 આર્યો તે જૈનો છે સાચા, દેશ દોમના રાગીરે;
 યજુઓથી હઠે ન પાછા, ધર્મયોધ દિલ ન્યાગીરે. બા. ૧૦
 સર્વ મંથના રાગી પૂરા, મરતાં ધરે ન બીતિરે;
 બળ વિદ્યા ધનથી ન છડે જો, ન્યારો ન કથારે નીતિરે. બા. ૧૧
 સર્વ વર્ણો મહાવીરના ભક્તો, જૈનો જન્મમાં બનેલાં;
 પવિત્ર તેના સ્પર્શ બીજા, ધર્મોઆ મન આગોરે. બા. ૧૨
 પવિત્ર જૈનો સર્વ વિવેક, પ્રભુ વીર ભક્તિથીરે;
 જૈનો સ્વર્ગને સુદ્ધિ પામે, ઉત્તમ વીર સ્પતિથીરે. બા. ૧૩
 મહાવીર ભક્તો આસ્તિક જૈનો. નારિનક વીરને નિરેરે;
 પ્રભુ મહાવીર પૂજે આસ્તિક, પ્રેમ બાંધી વહેરે. બા. ૧૪
 આસ્તિકોપરિ આસ્તિક જૈનો, વીર પ્રભુ શુભ આવેરે;
 વીર પ્રભુનું ધ્યાન ધરીને, ન્યાય વિતણી આવેરે. બા. ૧૫
 સ્વદેશ ભૂમિ સાધુ પ્રાણજી, સતી બાલ રક્ષાયેરે;
 કરે સુદ્ધ સ્વાર્થજી સદુ કર્તો, વહે જીવન પરમાર્થેરે. બા. ૧૬
 એવા જૈનો આગેવાનો, સર્વ વિષયમાં યાતારે,
 આપદોય મહાધર્મ યાચ તે, કરવામાં ઉત્તમતારે. બા. ૧૭
 સર્વ જાતિ વિદ્યાએ ધારે, સર્વ જાતિ વ્યાપારેરે,
 ક્ષાત્રપણને પ્રેમે ધારે, કરત. સેવાસારેરે. બા. ૧૮
 પ્રાણાધારમ ને મલકુસ્તીયી, આહારે તનુચક્રિરે;
 સર્વ પ્રકારે પૂર્ણ વધારે, મંત્ર તંત્રની સુદ્ધિરે. બા. ૧૯
 કચીના શુભ કર્મ ન છડે, કાલ પ્રમાણે ચાલેરે;
 સર્વ જાતનું શિશુજી લેત્ર, અતિ લોભે નહીં મહાલેરે. બા. ૨૦
 એવા જૈનો જન્મને પામે, મિથ્યાહંસર ત્યાગીરે;
 પરાક્રથી જે કદિ ન હોવે, જૈન મહાઅંધ રાગીરે. બા. ૨૧
 આપનુકારે આપદામો, સ્વીકારી જે ચાલેરે;
 આજીવિકા સર્વોપાયે, કરવાથી ચિત્ર આગેરે. બા. ૨૨

- જેવા શત્રુ લડવા આવે, તેવા ચાલું દાવેરે;
 દાવવિના દુરમન જગ જીતે, સમજી સમજે ભાવેરે. ભા. ૨૩
- અધર્મી દુરમન સાથે યુદ્ધે, યુક્તિ કલાને ધારેરે;
 સર્વ પ્રકારે યુદ્ધનીતિથી, લડવામાં જયકારેરે. ભા. ૨૪
- જેવો દેશ ને કાલ જ વર્તે, તેવા ત્યારે ચાલુરે;
 સમય પ્રમાણે વર્તેજય છે, નહીં તો મન પસ્તાવુરે. ભા. ૨૫
- સ્વાધીનતા વણી જીવંતા જે, જૈનો બાણ મરેલારે;
 વ્યસનોના આધીન જે ચાતા, ગુલામ બણેા ધહેલારે. ભા. ૨૬
- સર્વ બ્યવસ્થા ક્રમથી યુદ્ધો, કરતાં જૈનો જીતેરે;
 દ્રવ્ય ભાવ દુરમન જીતાં, સ્વાધીનતા મુખ રીતેરે. ભા. ૨૭
- દેશ સમાજ ને સંઘની રક્ષા, કરવામાં જે પુરારે;
 તેવા જૈનો જગમાં જીવે, સ્વાધિકારથી શૂરારે. ભા. ૨૮
- ગકિતમંતા જૈનો છાજે, યુક્તિ કલા ગુણવાગારે;
 નામદાઈવાળા મરતા, સ્વાર્થ નીચતાવાગારે. ભા. ૨૯
- સત્યધાન ધૈ ચાલ જગત્માં, સર્વ પ્રમાદો વારીરે;
 દુષ્ટ શત્રુના દાવપેચને, બણી લે નિર્ધારીરે. ભા. ૩૦
- શામાદિક નીતિયો સર્વે, ધારણ કરવી ભાવેરે;
 વિદ્યા શક્તિ ધનની રક્ષા, કરવી શક્તિ દાવેરે. ભા. ૩૧
- જૈનધર્મ ફેલાવો કરવા, સર્વ ખંડમાં બાવારે;
 વીર પ્રભુની આજ્ઞા સાચી, વર્તે છે સુખ સ્થાવારે. ભા. ૩૨
- દુષ્ટ રાક્ષસી લોકો દમવા, ધર્મી લોક હિતકાંક્ષેરે;
 વધવા ન દેવી દુષ્ટ શક્તિયો. ધર્મશક્તિયો છાજેરે. ભા. ૩૩
- જૈનધર્મ તે આત્મધર્મ છે, રાજ્યાદિકથી મોટારે.
 જૈનધર્મ છડો નહિ ક્યારે, છડે વિનાશને તોટારે. ભા. ૩૪
- દેશ ત્યજે પણ ધર્મ ત્યજે નહીં, ધર્મે રાજ્ય જ પ્રકટેરે;
 ધર્મ સ્વદેશભૂમિ રક્ષા, યાવે દુષ્ટો વિષ્ટેરે. ભા. ૩૫
- જૈનધર્મ રક્ષાર્થે તનુધન, પ્રાણોસર્ગો કરવારે;
 ધર્મયુદ્ધમાં નત્તારીએ, પાછા પગ નહિ જરવારે. ભા. ૩૬

સંપત્તિ રહેતુ મો જોને, કાલકુલ નહીં કમળે.
 સ્વાર્થ લોભને લાગુ વિચેકે, મધે મહિન વચ્ચેરે. ભ. ૩૭
 ગુપ્તીઓ ને ગુપ્ત લાભો, પાપ વલ મુખ કરાવે.
 દુનિયાસ ૬૫ લોભને, ૬૬ કર્મ પાપનું કાર. ભ. ૩૮
 સારથ સમળી શેવામારે, તન મન પન મનું રેતુરે.
 સર્વ જાનિત: એ મહેલ, યજિતમાન વે રંગુરે. ભ. ૩૯
 દેશ કાલ અનુમારે મળે, પર્વવૃદ્ધનો મળારે.
 ભગ્ન કમ વિશ્વ મુખદિશથી, કમી જગમ જુનારે. ભ. ૪૦
 નિરપાપી લોકનો દિગા, કરશે નહિ કો કારે.
 નિર્મલ ઉપર જુગમ ન કરશે, ન્યાય કીર્તિ ફારે. ભ. ૪૧
 સત્યવત રહેતું સદુ જાન, મહત્તમ કહિ ન કમીરે;
 વિવ.કીનો ધન ન કમી, શુદ્ધ જુદ્ધને પરતીરે. ભ. ૪૨
 શુદ્ધ બુદ્ધિથી સર્વ પ્રવૃત્તિ, કરના પાપ ન દોષારે;
 મુખ અ.શર્વાલ દોષ ન કમી, સ્વજન મુખથી પોષારે. ભ. ૪૩
 જેમો કહી મહે ને નોંધે, એક જાતુ ન પીયુરે;
 દુર્જનને દિલ રેતુ ન કમીરે, સચાં નિત્યે રંગુરે. ભ. ૪૪
 મરીત સંતના હાથ ન લેતી, લેવા અ.શર્વાલારે;
 માલ પિત્રાગુરૂં જા જનોથી, કમ ન દુષ્ટ વિતદોર. ભ. ૪૫
 વિનય વિચેકને પરી સહયત, અતિથિ સેવા કરવીરે;
 દુર્જનનો વિશ્વાસ ન કરવો, અમરવત પરિહરવીરે. ભ. ૪૬
 પ્રામત્તના જાગે કરવી, ખિત્તદોષ ન કર્યોરે;
 ગુરૂદ્રોહથી અગમ્ય રહેતું, દુષ્ટ મોહને હર્યોરે. ભ. ૪૭
 હાનિકારક પશાપશી, કરવી નહીં અનીતિરે;
 દુષ્ટપમે નહિ જાતું કદાપિ, વરવી સમગ્ર નીનિરે. ભ. ૪૮
 તાંચ ન લેના તે જેના છે, જુદી સાખ ન પૂરે.
 જોળવત નહિ પરની તાપત, અસત્ય લોભને મરેરે. ભ. ૪૯
 માર્ગ શુદ્ધને અશ્વારે, દુર્જનના મહારેરે;
 સ્વાધીનતા ને અત્યંતજાને, ચલ્યા મરીત જુદોરે. ભ. ૫૦

સદુપયોગે શક્તિયોગે, વાપરવી એ નીતિ;
 દેહને વસ્ત્ર સરિખું માની, ત્યજતાં ધર્મે ન ભીતિર. ભા. ૫૧
 સર્વ ખંડના લોકો સાથે, ન્યાય નીતિથી રહેવુર;
 સ્વતંત્રતા નહિ દેહની હરવી, સદુપી સાફ લેવુર. ભા. ૫૨
 પરાધીનતા કદિ ન સહેવી, અન્યાયો નહિ સહેવાર;
 ધર્મનાથને કદિ ન સહવો, પ્રતિ ઉપાયો લેવાર. ભા. ૫૩
 ધર્મીપીઠક દુષ્ટ નૃપોને, સમજાવી શુભ કરવાર;
 જે કાલે જે કરવું ઘટે તે, સર્વોપાયો ધરવાર. ભા. ૫૪
 ધન તન કળ બળ શક્તિ ઉપાયે, દૈનધર્મ ઉદ્ધરવોર;
 અધર્મ દુર્ચલ બસન નિવારી, શક્તિ બાવનેહરવોર. ભા. ૫૫
 દુષ્ટ નકામાં વૈર ચમાવો, સત્ય ન છડો મરતાંર;
 અજયકુમાર જ ચઢતી એથી, હિનશિશુ અનુસરતાંર. ભા. ૫૬
 ન-કર્મો નહીં પડ્યાં મૂંઠા, હૃદ વિચાર ન કરવોર;
 ગર્વ જનાની કરિયાદોને, સાંજી ન્યાયને ધરવોર. ભા. ૫૭
 હિનક યજ્ઞ ન કરવા િના, જૂરા બેઠા નિવારોર;
 પશુ પખીની રક્ષા કરવી, દુણમુર સદાગર. ભા. ૫૮
 ધર્મ બલજત ક'ી ભાલ ને, કર્તવ્યો સદુ કરવાંર;
 મર્ષ રક્ષાનાં તાકત હરવા, શુભ કર્મો અચરવાંર. ભા. ૫૯
 ન્યાય નીતિ ત્યા શુભ ને શાંતિ, એવી મહાવીર વાલ્મીર;
 જ્ઞાન વંચાથી દુઃખ સંદ નહો. શિશુ પ્રબુની માનીર. ભા. ૬૦
 પ્રભુ મહાવીર શિશુજ્ઞાને, અચરણમાં મૂંઠાર;
 નીતિ રાત્રિ શુભ વિચારે, સમયોચિત નુદિ ચૂકોર. ભા. ૬૧
 ઉપકારી રક્ષાઈ મરતુ. નતની સેવા કરીર;
 આત્મ મેં પૂજીને ત્યજવી, ધર્મજ્ઞાને ધરવીર. ભા. ૬૨
 મહાદિગજા ધર્મજો નહીં, મહાવીર પ્રકાશર;
 મહાકિલ્બજા કર્મો કરવાં, તેથી મુકિત દિવનેર. ભા. ૬૩
 પોર્ત-ગારે ખલ રિવેકે, કર્મો કરવા બાવર;
 લાભ હનિને નેપથ કરવા, પાદ કદિ નહીં બાવર. ભા. ૬૪

- સંપત્તી રહેવું યોગ્યે, કાટકુટ નહીં કરવીરે;
 સ્વાર્થ લોભને લગ્નવિવેકે, મપે ચક્રિત વરવીરે. ભા. ૩૭
- યુવતીઓ ને યુવક લગ્નો, યોગ્ય વયે શુભ કરવોરે;
 હાનિકારક દુષ્ટ રીવાજો, દુષ્ટ કર્મ પરિહરવારે. ભા. ૩૮
- સ્વદેશ સંઘની સેવામાટે, તન મન મન સદુ રેવુંરે;
 સર્વ જાતિનાં વઃઓ સહેવાં, ચક્રિતમંત્રે રહેવુંરે. ભા. ૩૯
- દેશ કાષ્ઠ અનુસારે સર્વે, ખર્ચિયુદ્ધની યતોરે.
 બજા કાળ વિદ્યા શસ્ત્રાદિકથી, કરવી જગમાં યતોરે. ભા. ૪૦
- નિરપરાધી લોકની હિંસા, કરવી નહિ કો કાલેરે;
 નિર્બલ ઉપર ભુજ્ઞ ન કરવો, ન્યાય દીર્ઘિ કાલેરે. ભા. ૪૧
- સાવચેત રહેવું સદુ વાતે, ગદ્ગત કદિ ન કરવીરે;
 વિવાસીનો ધાત ન કરવો, શુદ્ધ બુદ્ધિને ધરવીરે. ભા. ૪૨
- શુદ્ધ બુદ્ધિથી સર્વ પ્રવૃત્તિ, કરતાં પાપ ન દોષોરે;
 શુભ આશયથી દોષ ન દર્શે, સ્વભાવ સંબંધી ખોયોરે. ભા. ૪૩
- જેયો કેદ ચડે ને નીચો, એડું ખાવું ન ખીવુંરે;
 દુર્જનને દિલ રેવું ન ક્યારે, સશસ્ત્ર નિત્યે રહેવુંરે. ભા. ૪૪
- ગરીબ સંતાની હાથ ન લેવી, લેવા અશર્વાદોરે;
 માત પિતાશુરૂંભ્ય જાનોથી, કમ ન દુષ્ટ વિહારોરે. ભા. ૪૫
- વિનય વિવેકને ધરી સમ્મતા, અતિથિ સેવા કરવીરે;
 દુર્જનનો વિશ્વાસ ન કરવો, અસમ્મતા પરિહરવીરે. ભા. ૪૬
- કામવસના તાજે કરવી, મિત્રદ્રોહ ન કરવોરે;
 શુદ્ધાંહથી અજગ્ય રહેવું, દુષ્ટ મોહને હરવોરે. ભા. ૪૭
- હાનિકારક પશાપશો, કરવી નહીં અનીતિરે;
 દુષ્ટપથે નહિ જવું કદાપિ, વરવી સદ્ગુણ નીતિરે. ભા. ૪૮
- તાંત્ર ન લેના તે જોના છે, જૂઠી સાળ ન પૂરેરે;
 યોગ્યવય નહિ પરની શાપણ, અસત્ય લોભને ગરેરે. ભા. ૪૯
- અર્ધાં શુદ્ધોને અટકાવે, દુર્ગુણગણ મંહારેરે;
 સ્વાધીનતા ને સત્તેજાઓ, ચક્રિત ગરીબ જુદોરે. ભા. ૫૦

- સદુપયોગે શક્તિયોને, વાપરવી એ નીતિરે;
 દેહને વાગ્ય સરિષું માની, ત્યજતાં ધરે ન ભીતિરે. ભા. ૫૧
 સર્વ ખંડના લોકો સાથે, ન્યાય નીતિથી રહેવુરે;
 સ્વતંત્રતા નહિ ઠોળી હરવી, સદુચી સાહે લેવુરે. ભા. ૫૨
 પરાધીનતા કદિ ન સહેવી, અન્યાયો નહિ સહેવારે;
 ધર્મનાથને કદિ ન સહવો, પ્રતિ ઉપાયો લેવારે. ભા. ૫૩
 ધર્મીપીઠક દુષ્ટ નૃપોને, સમજાવી શુભ કરવારે;
 જે કાલે જે કરવું પટે તે, સર્વોપાયો ધરવારે. ભા. ૫૪
 ધન તન કળ બગ શકિત ઉપાયે, જૈનધર્મ ઉદ્ધરવોરે;
 અધર્મ દુર્ગુણ વ્યસન નિવારી, શકિત ભાષને ભરવોરે. ભા. ૫૫
 દુષ્ટ નકામાં વૈર શમાવો, સત્ય ન છડો મરતાંરે;
 અવ્યક્રમાર જ ચઢતી એથી, હિતચિન્તા અનુસરતાંરે. ભા. ૫૬
 સતકર્મો નહીં પડતાં મૂંઝા, દુષ્ટ વિચાર ન કરવોરે;
 સર્વ જનોની દરિયાદીને, સાંજળી ન્યાયને ધરવોરે. ભા. ૫૭
 હિંસક યજ્ઞ ન કરવા દેળ, જૂરા બેઠમ નિવારોરે;
 પશુ પંખીની રક્ષા કરવી, દુષ્ટાચુર સંહારોરે. ભા. ૫૮
 ધર્મ બતાવત કઠી તોત ને, કર્તવ્યો સદુ કરવાંરે;
 સર્વ રાજાનાં સંકટ હરવાં, શુભ કર્મો આચરવાંરે. ભા. ૫૯
 ન્યાય નીતિ ત્યાં મુખ ને શાંતિ, એવી મહાવીર વાણીરે;
 જ્ઞાન વાંધથી દુઃખ રહે નહીં, શિક્ષા પ્રભુની માનીરે. ભા. ૬૦
 પ્રભુ મહાવીર શિક્ષાઓને, આચરણમાં મૂકોરે;
 નીતિ રીતિ શુભ વિચારો, સમયોચિત નહિ ચૂકોરે. ભા. ૬૧
 ઉપકારી રક્ષાર્થે મરવુ. સંતની સેવા કરવીરે;
 આત્માર્થે પૃથ્વીને ત્યજવી, ધર્મજુલોદને ધરવીરે. ભા. ૬૨
 આશ્રિતવળ ધર્મબંધ નહીં, મહાવીર પ્રકાશોરે;
 આમકિતવળ ક્રોધો હરવાં, તેથી સુકિત વિલસોરે. ભા. ૬૩
 પુત્રો-સારે ખંત રિવેકે, કર્મો કરવાં બાવોરે;
 ભાગ દાનિનો નોલ કરતાં, ખાદ કદિ નહીં બાવોરે. ભા. ૬૪

અગગાઓની લાજ રક્ષાની ભાલ વૃદ્ધ મંબાળો;	
અચર્ય લોકોની સંરક્ષા, કરવામાં મન વાળો.	બા. ૬૧
અરસપરસ સદાચ દરેતાં, મૃ-પુથી નદી ઝીવો;	
મગસબધી મિત્ર ગુરુને, જીવાડીને જીવાર.	બા. ૬૨
જેનોને તન મન બન અર્પી, સદાચ દેતાં મરુરુ;	
સદાચનો બદલો નહિ છડા, દુઃખે દૈન્ય ન પાડું.	બા. ૬૩
સાપેદાએ સર્વ સાચું, જીનધર્મ તે જાણો;	
નિરપેદાએ સર્વ જૂઠું. મિથ્યાધર્મ પ્રમ જોરે.	બા. ૬૪
સાપેદાએ સર્વ વિચારે, ખાચારો છે ધર્મો;	
જીનધર્મતાવો છે એવાં, સાપેદા ગુણ ધર્મો.	બા. ૬૫
સર્વ ખંડમ. મર્વ દેશમ, વીર પ્રજાના રાગી;	
જેનો માટે સ્વાર્થજ કરવું, સ્વધર્મપ્રેમે જાગી.	બા. ૬૬
ગુણશુભ વૃત્તિ ક્ષેત્ર ઇચ્છા, ત્યાગી સ્વાધિકારે;	
કર્મ કરે તે જોના યોગી, જંગમ તીર્થે બારે.	બા. ૬૭
અશુભ વૃત્તિ ત્યાગી પડીધી, શુભ વૃત્તિને વરવીર;	
શુભ વૃત્તિથી શુદ્ધમાં પેસી, આત્મશુદ્ધતા વરવીર.	બા. ૬૮
શુભાશુભ વૃત્તિવળ કોઈ, પુણ્ય પાપ નહી બધે;	
શુભાશુભ વૃત્તિના વિલ્લે, જોના જિનપદ સાધે.	બા. ૬૯
પ્રાણજી ક્ષત્રિય વૈશ્ય શૂદ્રનો, સ્વધર્મ રાખ્ય પ્રમ જોરે;	
સ્વધર્મ તે નિજ દાન્ય જ માનો, બ્યવહારે એમ જાણો.	બા. ૭૦
સર્વ પ્રકારે સ્વતાંત્રના બ્યાં, સત્ય વિચારાચારે;	
સ્વરાજ્ય એવો જીનધર્મ છે, પાળે તે દુઃખ દાળે.	બા. ૭૧
અશુભ કરાચો શમ્યાં શાંતિ, સ્વાધીનતા બગ શક્તિરે;	
પ્રજા મદાવીર જિનની એવી, જાણે મેવા બદ્ધિરે.	બા. ૭૨
જીનધર્મ તે આત્મધર્મ છે, સત્ય વિચારાચારે;	
જીનધર્મ છે જીવન જગજું, દ્રવ્ય જાવથી પારો.	બા. ૭૩
સર્વ જીવોપર માગી પ્રીતિ, યથાશક્તિ શુભ કરવુરે;	
તપ સંગમને દયા દાન દમ, અચર્ય મં ધરુરે.	બા. ૭૪

જૈનધર્મ છે સાત્વિક વૃત્તિ, સાત્વિક કર્મો બહોરે;
 સાત્વિક મન સેવા ને જુદિ, તપ જપ નીતિ માંનારે. ભા. ૭૬
 સાત્વિક યજ્ઞો જૈનધર્મ છે, સમ્યગ્ જ્ઞાન પ્રમાણરે;
 શુદ્ધ પ્રેમ પ્રતીતિ સમાધિ, આત્મ સ્વરૂપ વખાણરે. ભા. ૮૦
 સદ્ગુણ સર્વે જૈનધર્મ છે, દુર્ગુણ મિથ્યા અધર્મરે;
 દયા સત્ય ને મોહત્યાગથી, કરવા ધાર્મિક કર્મરે. ભા. ૮૧
 સાધુ પાત્રક સૂરિ સંધની, સેવા ભક્તિ કરવીરે;
 ત્યાગીઓ માટે સદુ ત્યાગી, સત્ય ભક્તિને વરવીરે. ભા. ૮૨
 પરીપહો ઉપસર્ગો સહવા, જૈન ધર્મને માટેરે;
 મરી જવામાં ધર્મ જ માનો, ધર્મ છે શિરને આટેરે. ભા. ૮૩
 જંગમ સ્થાવર તીરથ યાત્રા, કરવી ભક્તિ વિવેકરે;
 તીર્થોની રહા કરવામાં, વર્તો સાચી ટેકરે. ભા. ૮૪
 સાધુઓની હેલના વારો, સાધુ ધર્માધારેરે;
 સાધુઓના બહુ મ્હાનથી, પ્રગટે ધર્મ અપારેરે. ભા. ૮૫
 ત્યાગી સુમ જગ કોઈ ન મોહું, હંદ્રાદિકના રાજરે;
 શુદ્ધનિન્દાથી કુલખાદિ ક્ષય, થાય જનો નહીં સાબરે. ભા. ૮૬
 ત્યાગીનું અપમાન ન કરવું, પ્રભુ છે ત્યાગી ઘટમાંરે;
 ત્યાગીઓને સેવો ભાવે, પડે નહીં ખટપટમારે. ભા. ૮૭
 સર્વ જીવોના શુભને દેખો, અવશ્ય દૃષ્ટિ ઉવંખોરે;
 સદ્ગુણ સગ તે જૈનધર્મ છે, પ્રેમે ધર્મને પેખોરે. ભા. ૮૮
 સર્વ જીવોમાં સાફ જે જે, જૈનધર્મ તે બહોરે;
 સાશ અશે જીવો લેખો, સાપેક્ષાએ પ્રમાણરે. ભા. ૮૯
 સર્વ જીવો સાસ છે પણ, સંગી મોહ તે ખોટોરે;
 મોહ મર્યાદી જીવ સિદ્ધ છે, પછી ન ગાવે તોટોરે. ભા. ૯૦
 જે જે અશે તમે સ્ને જીવ, જીતે જૈન તે બહોરે;
 પ્રભુ મહાવીરમાં શ્રદ્ધા પ્રીતિ, ધારક જૈન પ્રમાણરે. ભા. ૯૧
 પ્રભુ મહાવીર દેવ ઉપર જે, દાગ ધરી રંગાયારે;
 તેઓની સેવા ભક્તિથી, ભક્તો ગિવપદ પાચારે. ભા. ૯૨

ઈનધર્મ ને ઈનોના જે, નિન્દક દુશ્મન શાન્તરે,
 તેઓપર વિશ્વાસ થયાંથી, ઈનો ખના ખાનારે. ૫૧
 ઈનધર્મનું શિક્ષણ લેવું, ઈન ગુણના માનેરે,
 ઈનોની વિશ્વાસી પ્રતિનિ, કમ મહાત્મી-નારે. ૫૨
 ઈનોની તકરારો સર્વે, મહોદધિના નાનારે;
 અન્યોને વચ્ચે નહિ નાખે, વીરતા વિદ્યારે. ૫૩
 ઈનોના આર્થિક કષ્ટને, નામ મળીને પાડે.
 મુદતથી ત્યાગી આમેતાનાં, સંસ્કારો દાંડારે,
 ઈનો વીરમનુની શિક્ષા, સર્વ નામ દિનકારે;
 મર્મ વિરોધો કંઠેથી દાગી, વર્તન મુખ ભારે.
 ઈનધર્મ ને દેશદિકની, શૂન વૃદ્ધિ પ્રારે;
 આત્મભોગદેનાન ઈનો, સર્વ વિશ્વપર ગરે.
 આપકારે સર્વ ઈનને, આપનુજ ને કરે;
 આપકારનાં લક્ષણ જાણી, પરમા આપકારે.
 પ્રતિયુગમાં પ્રતિયુગ અનુસારે, વર્તે ઈનો જીવે;
 સુખ મર્મમાં જેઓ જાણે, મર્મમુગ તે પીવે.
 જે જે કાર્ય ઈનો કરે, સહેવાથી હવાનુ.
 તે તે કાર્યે વર્તે તેનું, અવરોધે મુખ યાનુ.
 ઈનધર્મ છંદન જેઓ, જાણ હવે હવે;
 તેઓની સદુ રીતે પડની, શાલી જતે દિને.
 હવંતા નીચાં ત્યાગીઓ, શુદ્ધ સત્તા મેંદારે;
 તનુમદિરમા જાણિ દેવ, જાણી પામે મેંદારે.
 શુનિ સાધી આવક આવિકા, જંગમ તીર્થ મજનુ.
 સતીની સંવામાં સ્વર્ગ જ, સહે ન શિશુખ છાનુ.
 હવેની સાથે પ્રકૃતિ, વળ શુભોથી સહેતી;
 વળ શુભોથી અનલ હવે, કદિ ન પામે મુક્તિ.
 પ્રકૃતિ સંગી સદુ જીવે, સાત્વિક સર્વ ન શાવે;
 માટે પ્રકૃતિ બિજાતમાએ, એક ધર્મ નહીં પાવે. ૫૫

એવું બાળી પ્રકૃતિસંગે, જીવો સાથે રહેવુંરે;
 ઉદાર આશય આગરોંથી, રહેવું ચહેવું રેવુંરે. ભા. ૧૦૭
 મર્વ જીવોને પસંદ પડતા, પ્રકૃતિ યુક્ત સ્વધર્મેરે;
 સ્વાધિકારે રહેવા દેવા, જૈન ધર્મના કર્મેરે. ભા. ૧૦૮
 રૂઝ ભારથી નવ દત્ત દસિયા, જૈનો શિવપદ વરતારે;
 પ્રકૃતિ મુખ અવલંબીને, આત્મિક મુખને ધરતારે. ભા. ૧૦૯
 પ્રકૃતિ ત્રણ શુભ ધર્મની, સાથે આત્મિક ધર્મેરે;
 તદનમયોગે જૈનધર્મ છે, મિશ્રિત ભાવથી કર્મેરે. ભા. ૧૧૦
 શુદ્ધામા કેવલ યાનાં ઘટ, જિનધર્મો સહુ પ્રગટેરે;
 સાધન રૂપે જૈનધર્મ નહીં, સર્વ કર્મ ત્યાં વિધટેરે. ભા. ૧૧૧
 કર્મસંહિત સહુ આત્મદષ્ટિયો, તેઓના લે ધર્મેરે;
 જૈનધર્મ ને જિનધર્મોમાં, સમાર્થ બનાં કર્મેરે. ભા. ૧૧૨
 જૈનધર્મ છે કાલ અનાદિ, અંત ન તેનો આવેરે;
 આત્મા પેઠે શાશ્વત સાચો, સમજે જાંતિ બંધેરે. ભા. ૧૧૩
 અવસર્પિણી કાલે પહેલાં, કપલ પ્રભુએ પ્રકાશ્યોરે;
 અગ્નિતઆદિ તીર્થ કરોએ, તત્ત્વથી સત્ય વિદ્યાસ્થોરે. ભા. ૧૧૪
 ત્રેવીશમા શ્રીપાર્થજિનેશ્વર, જૈનધર્મ ઉદાર્યોરે.
 પોણી બસો વર્ષ પછીથી જન્મી, વીર પ્રભુએ ધાર્યોરે. ભા. ૧૧૫
 ભારતભૂમિ ધર્મભૂમિ છે, જૈન ધર્મની ખાણિરે;
 અમૃત્યુ યોગીએની ભૂમિ, આત્મિક પ્રકૃતિ વાણીરે. ભા. ૧૧૬
 પરબ્રહ્મ મદ્દાવીર પ્રભુએ, ઉપદેશ્યું સહુ સાચુરે;
 તેની શ્રદ્ધાપોએ સમકિત, રહે ન કાંઈ કાચુરે. ભા. ૧૧૭
 વીરપ્રભુની પાણી બાણે, ટગલી મિથ્યા પ્રાન્તિરે;
 સર્વ ધર્મ સમ્યગ્ સમજાતા, ખોમે આતમ શાન્તિરે. ભા. ૧૧૮
 સમ્યગદષ્ટિ જૈનોને સહુ, સાચું વિશ્વ જણાતુરે;
 ગિર્યાદષ્ટિ અજ્ઞાનીને, સત્ય તે જૂઠું થાતુરે. ભા. ૧૧૯
 એવી રીતે કાલ અનાદિ, જૈનધર્મ જગ વર્તેરે;
 અનંત કાલ લગી જગ રહેશે, આત્મ સત્યતા શર્તેરે. ભા. ૧૨૦

જગમાં નાટ થયે નહિ મૈનો, અનેક ખડે ધરેરે;
 અનેક રીતે દ્રવ્ય ભાવથી, લેનધર્મ જગ રોરેરે. જા. ૧૨૧
 લેનધર્મવજુ જગ નહીં ચાલે, સૂર્ય ચંદ્ર નહિ રોરેરે;
 પૃથ્વી ભાનુ આદિ રહેવે, લેનધર્મ શુભ રેરેરે. જા. ૧૨૨
 બાહિર અંતર મન આતમમાં, લેન ધર્મ જગજાનીરે;
 દામિય શ્રી રાજપુત્ર તું, સમજ સમજ મુખ રેરે, જા. ૧૨૩
 આતમ અનુકુલ ચિત્ત કરીને, લેનધર્મને પાતેરે;
 મોહાદિકને છૂટે જાને, ભાવે મુખમાં જ્ઞાપેરે. જા. ૧૨૪
 અભયકુમાર મહે દિગચિદા, સર્વ મત્રો ચિત્તાત્મરે;
 દ્રવ્ય ભાવને વ્યપ્તિ સમપ્તિ, રાગ્ય ધરી દેવ માતરે. જા. ૧૨૫
 તીર્થેશ્વર મહાવીર પ્રભુના, ભક્તિ જ શ્રેષ્ઠિક ખોરેરે;
 ભાવે ગમે વર્તે જે ભાવે, થાય પ્રભુપદ તોરેરે. જા. ૧૨૬

ॐ अहं.

“ પ્રિયદર્શનાપ્રવોધ. ”

•••••

પ્રિયદર્શના અંતરદષ્ટિ, ભક્તિસ્વરૂપ જણાવેરે;
 પરબ્રહ્મ મહાવીર વિભુની, ભક્તિ દેખે જન ભાવેરે. પ્રિ. ૧
 ભક્તિ છે સાકાર પ્રભુની, નિરાકારની પ્રેમેરે;
 પ્રથમ ભક્તિ સાકાર પ્રભુની, ગુરૂવરની ગુણમેરે. પ્રિ. ૨
 પ્રથમ વીર સાકાર મળતાં, નિચકાર વીર મળતારે;
 ભક્તિનો અનુક્રમ છે એવા, પ્રભુના વહજો ભક્તારે. પ્રિ. ૩
 પરમ પ્રેમ આનંદ સ્વરૂપા, ભક્તિ મહાવીર રાણીરે;
 તેહની લગની વીર વિભુમાં, અનંત ગુણની ખાણીરે. પ્રિ. ૪
 પરબ્રહ્મ મહાવીરમાં લીનજ, દંડ ન બીજું દરેરે;
 વીર વીર વિભુ દેખે સમગ્ર, બીજું શુન્ય તે દિસેરે. પ્રિ. ૫

- શોક કરે નહીં ભય નહીં પામે, શત્રુદિક્ષી મારેરે; પ્રિ. ૯
 પંચભૂતપર રાગ ન દેખજ, વીરમહીં મન વાળેરે.
 આત્મવીરનું જ્ઞાન લહીને, દિલ ઉન્મત્ત થઇ જાવેરે; પ્રિ. ૧૦
 પટે ન રસ હુનિયાની વાટે, વીર વીર દિલ ધ્યાવેરે.
 વીર વિષુ આતમને દેખી, હૈયામંદિ હરેરે; પ્રિ. ૧૧
 ચકિત બને સ્તબ્ધ જનીને, પ્રાપ્તિમાટે તરેરે.
 મત્તાએ સઘળે આતમના, છતાપણાને ભાવેરે; પ્રિ. ૧૨
 હરે નાચે કુદે ખેલે, ધ્યાવે ને ખૂણ ગાવેરે.
 કામ દિક વૃત્તિયો રીધે, વિષયો વિષમમ ધારેરે; પ્રિ. ૧૩
 ચર્યા વાદવિવાદને ટાળે, નિંગ વિકથા વારેરે.
 નિંદા સ્તુતિ મુઝે ન કાને, લોઝવિયે નહીં મુઝેરે; પ્રિ. ૧૪
 દુમ્મહિ હુખણું સમાવે, તેનં સત્ય જ સૂરેરે.
 શાલોના દડ મોહનો ત્યાગી, આતમનો દડ રાગીનં; પ્રિ. ૧૫
 જડ મુખનો પૂરો વંશગી, રહેનો વીરમાં જાગીરે.
 આત્મવીરપર પૂર્ણ પ્રતીતિ, એકાંતિક દડ પ્રીતિરે; પ્રિ. ૧૬
 વીર પ્રભુ લાઙ્ગીની રીતિ, હોય ન સ્વપ્ને અનીતિરે.
 પાતાના પર હુનિયા રીઝે, ખીઝે મન નહીં ધારેરે; પ્રિ. ૧૭
 હુનિયાના અપવાદે નિર્જાય, હિંમત લેશ ન ધારેરે.
 અન્યાયયનો ત્યાગ કરે ને, દેવપણું નહીં ધારેરે; પ્રિ. ૧૮
 મુખ દુઃખ આવે હર્ષ ન ચિંતા, રહે પ્રભુના પ્યારેરે.
 શાસ્ત્રોગ લોઝામં વિવેકે, તટસ્થ મનથી વર્તેરે; પ્રિ. ૧૯
 પ્રેમ વિરોધીનો નહીં સંગી, વર્તે અનુભવ શર્તેરે.
 સુરતા વીર પ્રભુમાં લગાડી, કરે નીતિથી પ્રવૃત્તિરે; પ્રિ. ૨૦
 રસ પડતો ત્યાં રહેતો સજી, રોધે મનની વૃત્તિરે.
 મનને આતમમંદિ રમ્પાડે, પ્રેમરસે જ જમાડેરે; પ્રિ. ૨૧
 મનને પ્રમત્તામાં ન લગાડે, લમે ન મનના વાડેરે.
 ત્યાંમુધી તનુ છે ત્યાંમુધી, કર્મો થોગ્ય કરતોરે; પ્રિ. ૨૨
 નિન્દા ભય ખેદાદિક વાદી, દિલમાં વીર સ્મરતોરે.

જગમાં નષ્ટ થયો નહિ મૈત્રો, અનેક જાટે વરોડે;
 અનેક રીતે દ્રવ્ય લાગી, લેનધર્મ જગ સંદેહે. જા. ૧૨૧
 લેનધર્મવત્ જગ નહીં સાતે, સૂર્ય ચંદ્ર નહિ સંદેહે;
 પૂરબી જાણુ આદિ સંદેહે, લેનધર્મ મુખ મેલે. જા. ૧૨૨
 જાણિર અંતર મન આનમમાં, લેન ધર્મ જગકાનીરે;
 સત્રિય શ્રી સમુત્તર તું, સમજ સમજ મુખપારીરે. જા. ૧૨૩
 આનમ અનુકુલ ચિત્ત કરીને, લેનધર્મને પાળીરે;
 મોહાદિકને છૂટો જાને, જાણે મુખમાં આલોચે. જા. ૧૨૪
 અમયકુમાર શ્રેષ્ઠ દિનસિસા, સર્વ મંત્રી શિરનામને;
 દ્રવ્ય લાગને વ્યપ્તિ સમપિટ, રાહ્ય ધરી હોય તાનરે. જા. ૧૨૫
 તીર્થેશ્વર મહાવીર પ્રભુના, લક્ષ્મીજ એલિંક જોડેરે;
 જાણે ગણે વર્તે જે જાણે, થાય પ્રમુપદ તોડેરે. જા. ૧૨૬

ॐ અહં.

“ પ્રિયદર્શનાપ્રબોધ. ”

• ૧૨૬-૧૨૭-૩ •

પ્રિયદર્શના અંતરુદ્ધિ, ભક્તિસ્વરૂપ જણાયેરે;
 પદપદ્મ મહાવીર વિભુની, ભક્તિ કરે જન જાણેરે. પ્રિ. ૧
 ભક્તિ છે સાક્ષર પ્રભુની, નિરાકારની પ્રેમેરે;
 પ્રથમ ભક્તિ સાક્ષર પ્રભુની, સુરવરની સુખનેમેરે. પ્રિ. ૨
 પ્રથમ વીર સાક્ષર મળતાં, નિરાકાર વીર મળનારે;
 ભક્તિનો અનુક્રમ છે એવા, પ્રભુમાં જાણો જગતારે. પ્રિ. ૩
 પદ્મ પ્રેમ આનંદ સ્વરૂપ, ભક્તિ મહાવીર રાણીરે;
 તેહની લગની વીર વિભુમાં, અનંત મુળની ખાણીરે. પ્રિ. ૪
 પદપદ્મ મહાવીરમાં લીનજ, કંઈ ન બીજું હજોરે;
 વીર વીર વિભુ દેખે મધ્યજ, બીજું શૂન્ય તે દિસેરે. પ્રિ. ૫

- શોક કરે નહીં લાય નહીં પામે, શસ્ત્રાદિકથી મારેરે;
પંચભૂતપર રાગ ન દેખજ, વીરમહીં મન વાળેરે. પ્રિ. ૬
- આત્મવીરનું જ્ઞાન લહીને, દિલ ઉન્મત્ત થઈ બાવેરે;
પડે ન રસ દુનિયાની વાટે, વીર વીર દિલ ધ્યાવેરે. પ્રિ. ૭
- વીર વિભુ આતમને દેખી, હૈયામંદિ હર્ષેરે;
અકિત બને સ્તબ્ધ બનીને, પ્રાસિમાટે તરંગેરે. પ્રિ. ૮
- સત્તાએ સઘળે આતમના, છતાપણુને લાવેરે;
હર્ષે નાથે કૃદે ખેલે, ધ્યાવે ને ખૂણ ગાવેરે. પ્રિ. ૯
- દામદિક વૃત્તિયો રોધે, વિષયો વિષસમ ધારેરે;
અર્થા વાદવિવાદને ટાળે, નિંદા વિકથા વારેરે. પ્રિ. ૧૦
- નિંદા રતુતિ મુજે ન કાને, લોકવિષે નહીં મુઝેરે;
દુંખંદિ હુંખણું સમાવે, તેને સત્ય જ સૂઝેરે. પ્રિ. ૧૧
- શાસ્ત્રોના દદ મોહનો ત્યાગી, આતમનો દદ રાગીરે;
જડ ગુણનો પૂરો વૈરાગી, રહેતો વીરમાં બાગીરે. પ્રિ. ૧૨
- આત્મવીરપર પૂર્ણ પ્રતીતિ, એકાંતિક દદ પ્રીતિરે,
વીર પ્રભુ લક્ષ્મિની રીતિ, હોય ન સ્વપ્ને અનીતિરે. પ્રિ. ૧૩
- પાતાના પર દુનિયા રીઝે, ખીંગે મન નહીં ધારેરે;
દુનિયાના અપવાદે નિર્ભય, હિંમત લેશ ન હારેરે. પ્રિ. ૧૪
- અન્યાશ્રયનો ત્યાગ કરે ને, દૈન્યપણું નહીં ધારેરે;
મુખ દુઃખ આવે હર્ષ ન ચિંતા, રહે પ્રજુના ખ્યારેરે. પ્રિ. ૧૫
- શાસ્ત્રોમાં લોહોમાં વિવેકે, તટસ્થ મનથી વર્તેરે;
પ્રેમ વિરોધીનો નહીં સંગી, વર્તે અનુભવ શર્તેરે. પ્રિ. ૧૬
- ગુરુના વીર પ્રજુમાં લગાવી, કરે નીતિથી પ્રવૃત્તિરે;
રસ પડેને ત્યાં રહેતો રાજ, રોધે મનની વૃત્તિરે. પ્રિ. ૧૭
- મનને આતમમંદિ રમાડે, પ્રેમરસે જ જમાડેરે;
મનને જમવામાં ન લામાડે, લામે ન મળના વાડેરે. પ્રિ. ૧૮
- ન્યાંમુખી તનુ છે ત્યાંમુખી, કર્મો યોગ્ય કરતોરે;
નિંદા લાય ખેદાદિક વારી, દિલમાં વીર સ્મરનોરે. પ્રિ. ૧૯

- ભક્તિ વિના નહિ ચિત્તની શુદ્ધિ, વળે મું શાસ્ત્ર ઉડેલેરે;
મન શુદ્ધિથી જ્ઞાન પ્રગટતું, આત્મ રસથી રહેલેરે. પ્રિ. ૬૦
- જ્ઞાનીને અભિમાનની ભીતિ, પ્રેમ વિના તે સૂકેલેરે;
કર્મ કરનાં નિઠક થતો, દોષો પટલા મૂકેલેરે. પ્રિ. ૬૧
- દેવ ગુરુને એક જ માની, ભક્તિ કરના ભક્તોલેરે,
ભક્તો વિનય કરીને સેવે, પ્રેમથી સાચા સંતોલેરે. પ્રિ. ૬૨
- ભક્તોને નહિ પરવા કોની, જીવનની નહિ પરવાલેરે;
પ્રેમી ભક્તો પ્રગટ્યા જગમં, પરમાર્થોમાં મરવાલેરે. પ્રિ. ૬૩
- પ્રેમશક્તિમાં મરેલ મનુષ્ય, દિવ્ય દેવ થે જીવેરે,
હઠાતીન બની નિઃસંગી, અનંદ અમૃત પીવેરે. પ્રિ. ૬૪
- પ્રેમની અર્થો મનદ્રં જુદાં, અનંત નર લેલેલેરે;
પ્રેમનો સાદી ખાખી સાદી, પ્રભુનું ચિત્ત હૃદયલેરે. પ્રિ. ૬૫
- ભક્તિનું કઈ જુદું બહુ, ભક્તિ કમલગુણીરે;
ભક્તિથી પ્રભુ દારો પ્રાપ્ત, સમજે નર ને નારીરે. પ્રિ. ૬૬
- વાહરણ પર બાથની મુરતા, તેવી પ્રભુપર મુરતાલેરે,
સ્વપ્નમાં યોદ્ધાઓની મુરતા, ભક્તો પ્રભુમાં મરનારે. પ્રિ. ૬૭
- મનનું કશું કર્યાવણુ આત્મ, હૃદયજો જે સહેવુરે;
આત્મભક્તિ તે પામે વિરહા, જ્યાં સહેવું ને હંવુરે. પ્રિ. ૬૮
- ભક્તિ કરનાં પ્રભુ મળેછે, નિશ્ચય એવો ધારેલેરે;
પ્રાણીઓમાં પ્રભુને જુવો, કૃત કપટને વારેલેરે. પ્રિ. ૬૯
- જીવજાંએને સોજન આપો, તરસ્યાંને જલ પાવેલેરે;
રોગીઓને ઔષધ આપો, દયા દુઃખીની ભાવેલેરે. પ્રિ. ૭૦
- જીવંતાને પૂજે પ્રેમે, દિલમાં પ્રભુ નિર્ધારીરે;
વૈર શમાવો ભક્તિ કરીને, મિષ્ટ વદો નરનારીરે. પ્રિ. ૭૧
- માટી દોહામાં નહીં મુઝો, આમલી રંગ છે કાચેલેરે;
રૂપવિષે સંધર્ષ નહીં મુઝો, ભક્તિ ન જૂલે સાચોંગે. પ્રિ. ૭૨
- દેવ ગુરુપર દુલ કરો સૌ, આત્મ મહાવીર સંચોલેરે;
બળ્યાગણ્યા બહુ જૂલા બમના, સમજ પ્રભુમાં રાજોલેરે. પ્રિ. ૭૩

- કર્મ પ્રકૃતિ અનેકરૂપે, જીવો માગ રહેછેડે,
તેને દેખ્યા વળ જે આનમ, ભજતો તે મિત્ર લેંડે. ૧૬
- રૂપિમાં ગુણ દોષોની, સર્વ કાપના ન્યાયેડે;
ન્યાયભક્તિ ને કૌણ પામી, કર્મની-તરી ભજેડે. ૧૭
- જડ પ્રકૃતિમા ગુણ દુઃખની, દોષ ન જાંની જેનેડે;
પૂર્ણાનન્દ પ્રદાયક ભક્તિ, દિત્તમ ભજે નેનેડે. ૧૮
- દેદાધ્યામ મટાડે ભક્તિ, મૃત્યુ બીજિ ત્યજાવેડે;
આનંદ મન્દ અનુભવાવે, દુઃખનુ બાન જૂઠાવેડે. ૧૯
- નાપુ સત મમાગમ વદાડો, સ્વર્ગથી પણ અધિગડે,
આનમ રંગ પણ દુનિયાનો ના, ભાગે જુડો રૂડાડે. ૨૦
- ન્યાના નિહોરી ભાવકવળ, કોંબી રહેજી દેનીડે;
માન ઉપર લગુનાડક પ્રીતિ, ભક્તિ માગી તેનીડે. ૨૧
- આશકની માગુકપર પ્રીતિ, કમળગની ધન પ્રીતિડે,
પ્રભુ પર તેથી પ્રીતિ યાત્રા, પ્રગટે સાચી ભક્તિડે. ૨૨
- તન મન ધનની વાદ રહે નહીં, ગુરૂદેવની વાડીડે;
દુનિયામ પાગલ દિલ કાઠો, નેજામ ન પ્રમાદીડે. ૨૩
- પ્રભુ પ્રેમમ માયા મમતા, ત્યાગી નિઃશય રહેવુંડે;
ન્યાયીઆનો ન્યાય ખરો એ, પ્રેમથી વસતું સંદેવુંડે. ૨૪
- તન ધન મનાન્ય યજાને, કરવા પ્રભુ પ્રીતિથીડે;
યોરાન્નિમ ભની પતંગને, ભગીચવું રીતિથીડે. ૨૫
- ભક્તિમા ભવ કામના બાદે, કાચાને ઝટ મારેડે;
કામાદિકની ભરમ ભનાવો, ભક્તો પુષ્ટિ વધારેડે. ૨૬
- પ્રેમભક્તિમાં ભવ નહિ કિચિત, આનંદ અસ્વાદેડે.
સર્વ ધર્મ સ્વરૂપ છે ભક્તિ, પટે ન વાદ વિવાદેડે. ૨૭
- આનંદાનુભવ રસ આસ્વાદી, ભક્તો નહીં મુંઝાવેડે;
દર્શન મત શાસ્ત્રોના અગ્રા, કરવા નહીં ઉચ્ચભાવાડે. ૨૮
- ભક્તિથી કદિશય ન પડતું, વિષય વને ન રજાવુંડે;
ઉત્તમ મરીને જીવીને, જામમાં જામથી ભજવુંડે. ૨૯

- ભક્તિ વિના નહિ ચિત્તની શુદ્ધિ, વળે શું શાસ્ત્ર ઉકેલે; મન શુદ્ધિથી જ્ઞાન પ્રગટતું, આત્મ રસથી રહેલે. પ્રિ. ૯૦
- જ્ઞાનીને અભિમાનની ભીતિ, પ્રેમ વિના તે સૂકો; કર્મ કરતાં નિવૃત્ત થતો, દોષો પટતા મૂકો. પ્રિ. ૯૧
- દેવ શુરને એક જ માની, ભક્તિ કરતા ભક્તો; ભક્તો વિનય કરીને સેવે, પ્રેમથી સાચા સતો. પ્રિ. ૯૨
- ભક્તોને નહિ પરવા કોની, જીવનની નહિ પરવા; પ્રેમી ભક્તો પ્રગટયા જગમાં, પરમાર્થમાં મરવા. પ્રિ. ૯૩
- પ્રેમશક્તિમાં મરેલ મનુષ્ય, દિવ્ય દેવ થૈ જીવે; હંદાતીત બની નિઃસંગી, અનંદ અમૃત પીવે. પ્રિ. ૯૪
- પ્રેમની આંખો મનમાં જુદાં, અનંત નર ભરેલાં; પ્રેમનો સાક્ષી જાણી સાક્ષી, પ્રભુનાં ચિત્ત હરેલાં. પ્રિ. ૯૫
- ભક્તિનું કંઈ જુદુ બહુ, ભક્તિ કમળગારી; ભક્તિથી પ્રભુ દારો ખુદલાં, સમજે નર ને નારી. પ્રિ. ૯૬
- વાજરા પર ગાયત્રી મુરતા, તેવી પ્રભુપર મુરતા; રણમાં યોદ્ધાઓની મુરતા, ભક્તો પ્રભુમાં મરતા. પ્રિ. ૯૭
- મનનુ કશું કર્યાવશુ આત્મ, હૃદયએ જે રહેવું; આત્મભક્તિ તે પામે વિરક્તા, જ્યાં સહેવું ને રહેવું. પ્રિ. ૯૮
- ભક્તિ કરનાં પ્રભુ મળેછે, નિશ્ચય એવો ધારો; પ્રાણીઓમાં પ્રભુને જુઓ, કંડ કપટને વારો. પ્રિ. ૯૯
- જીવંતોને સોજન આપો, તત્ત્વમાં નહિ પાવો; રોગીઓને ઔષધ આપો, દયા દુઃખીની લાવો. પ્રિ. ૧૦૦
- જીવંતાને પૂજે પ્રેમે, દિલમાં પ્રભુ નિર્ધારી; ધૈર શમાવો ભક્તિ કરીને, મિષ્ટ વદો નરનારી. પ્રિ. ૧૦૧
- માટી દોહોમાં નહીં મુઝો, ચામડી રંગ છે કાચો; રૂપવિષે રૂપેઈ નહીં મુઝો, ભક્ત ન બૂલે સાચો. પ્રિ. ૧૦૨
- દેવ શુરપર દુલ કરો સૌ, આત્મ મહાવીર રાવો; મનુષ્ય ગળ્યા બહુ બૂલા બમણ, સમજ પ્રભુમાં રાવો. પ્રિ. ૧૦૩

- ૩૪ પ્રકૃતિ જાનેશુષે, જીવો માથે રહેશે,
 તેને જેવ્યા પણ જે આનમ, બજતો તે ગિય જેડે. ૨૬
- પ્રકૃતિમાં ગુણ દોષોની, સર્વ કાચના ન્યાયે,
 ન્યાયબક્ષિત તે કોઈ પામી, કર્મોની-ગતી બજેડે. ૨૭
- જડ પ્રકૃતિમાં મુગ દુઃખની, દોષ ન જાંની જેનેડે,
 પૂર્ણાનંદ પ્રદાતા બક્ષિત, દિક્ષમ બજે તેનેડે. ૨૮
- દેહાધ્યામ મટાડે બક્ષિત, મૃત્યુ ભીનિ ત્યાજેડે,
 આનંદ મરતઃ અનુભવાયે, દુઃખનુ બાન બૂડેડે. ૨૯
- નાપુ ન ન સમાગમ વદાતો, સ્વર્ગચક્રી પણ અધિગદે,
 આનંદ રંગ પણ દુનિયાનો ન ન, તાજે જુડે ફીકાડે. ૩૦
- ન્યાના નિર્દોષી બાવડજા, કાંઠી રહેલી જેનીડે,
 માન ઉપર તપુચાતક પ્રીતિ, બક્ષિત માગી લેનીડે. ૩૧
- આશકની માગુકપર પ્રીતિ, કલ્પનની ધન પ્રીતિડે,
 પ્રભુ પર તેવી પ્રીતિ ચાલા, મજડે સાચી બક્ષિતડે. ૩૨
- તન મન ધનની વાદ રહે નહીં, ગુરુદેવની ચાહીડે,
 દુનિયામાં પામવ દિવ દાશો, નેવામાં ન પ્રમ.રીડે. ૩૩
- પ્રભુ પ્રેમમ. માયા મમતા, ન્યાયો નિઃશય રહેવુંડે,
 ન્યાયીગાનો ન્યાય ખરે અં, પ્રેમથી વસમું સહેવુંડે. ૩૪
- તન ધન નવાના યજોને, કરવા પ્રભુ પ્રીતિથીડે,
 વીરાજિત. બની પત મને, બર્જાજીવું રીતિથીડે. ૩૫
- બક્ષિતમાં ભય કામના બાદે, કાચાને જડ મારેડે,
 કામાદિકની ભરમ બનાવી, બક્ષિતો પુષ્ટિ વધારેડે. ૩૬
- પ્રેમબક્ષિતમાં ભય નહિ કિંચિત, આત્માનંદ આસ્વાદેડે,
 સર્વ ધર્મ સ્વરૂપ છે બક્ષિત, પટો ન વાદ વિવાદેડે. ૩૭
- આનંદાનુભવ રંગ આસ્વાદી, બક્ષિતો નહીં મુંઝાવાડે,
 દર્શન મત ચાસોના કમડા, કરવા નહીં ઉજમાતાડે. ૩૮
- બક્ષિતથી કદિયાય ન પડવું, વિષય વને ન રજાવુંડે,
 હવતું મરીને હરીને. પ્રેમમાં પ્રેમગી ભજવુંડે. ૩૯

- ભક્તિ વિના નહિ ચિત્તની શુદ્ધિ, વળે શું ચાચ ઉડેલેરે;
મન શુદ્ધિથી જ્ઞાન પ્રગટતું, આત્મ રસથી રહેલેરે. પ્રિ. ૬૦
- જ્ઞાનીને અભિમાનની ભીતિ, પ્રેમ વિના તે સૂકેલેરે;
કર્મ કરતાં નિ-દક થતો, હોયો પડતા મૂકેલેરે. પ્રિ. ૬૧
- દેવ ગુરૂને એક જ માની, ભક્તિ કરતા ભક્તોરે;
ભક્તો વિનય કરીને સેવે, પ્રેમથી સાચા સંતોરે. પ્રિ. ૬૨
- ભક્તોને નહિ પરવા કેળી, જીવનની નહિ પરવારે;
પ્રેમી ભક્તો પ્રગટયા જગમાં, પરમાર્થોમાં ગરવારે. પ્રિ. ૬૩
- પ્રેમશક્તિમાં મરેલું માનવ, દિવ્ય દેવ થે જીવેરે;
હઠાતીત બની નિઃસંગી, અનંદ અમૃત પીવેરે. પ્રિ. ૬૪
- પ્રેમની અંખો મનઃ જૂઠું, અનંત નર જલેલાંરે;
પ્રેમનો સાક્ષી ખાખી સાક્ષી, પ્રભુનાં ચિત્ત હૃદયોરે. પ્રિ. ૬૫
- ભક્તિનું કઈ જૂઠું જાડું, ભક્તિ જમણગારીરે;
ભક્તિથી પ્રભુ દારો ખુદલાં, સમજે નર ને નારીરે. પ્રિ. ૬૬
- વાહરડા પર ગાયની સુરતા, તેવી પ્રભુપર સુરતારે;
રણમાં યોદ્ધાઓની સુરતા, ભક્તો પ્રભુમાં મરતારે. પ્રિ. ૬૭
- મનનું કશું કર્યાવણુ - આત્મ, હજીએ જે રહેવુંરે;
આત્મભક્તિ તે પામે વિરહા, જ્યાં સહેવું ને રેવુંરે. પ્રિ. ૬૮
- ભક્તિ કરનાં પ્રભુ મળેછે, નિશ્ચય એવો ધારેરે;
પ્રાણીઓમાં પ્રભુને જૂવો, કંઈ કપટને વારેરે. પ્રિ. ૬૯
- જીવંતોને સોજન આપો, તરસ્યાંને જલ પાચેરે;
રોગીઓને ઔષધ આપો, દયા દુઃખીની દાવેરે. પ્રિ. ૧૦૦
- જીવંતાને પૂજો પ્રેમે, દિલમાં પ્રભુ નિર્ધારીરે;
વેર શમાવો ભક્તિ કરીને, મિષ્ટ વદો નરનારીરે. પ્રિ. ૧૦૧
- માટી દોહામાં નહીં મુજો, ચામડી રંગ છે કાચોરે;
રૂપવિષે રૂપોઈ નહીં મુજો, ભક્ત ન જૂલે સાચોરે. પ્રિ. ૧૦૨
- દેવ ગુરૂપર હુલ કરો સૌ, આત્મ મહાવીર ચંચોરે;
ભગવાન ગુરૂ જાડું જૂલા ભમતા, સમજ પ્રભુમાં રાચોરે. પ્રિ. ૧૦૩

૩૧ પ્રકૃતિ અનેકરૂપે, છપે માથ રહેડેડે,
 તેને દેખ્યા વળ જે આનમ, બાળતો ને શિવ તેડે. ૬૩
 પ્રકૃતિમાં ગુણ દોષોની, સર્વ કાપના ન્યાનેડે,
 ન્યાનભક્તિ ને દેહ પામો, કામોની-વશો ભગેડે. ૬૪
 જડ પ્રકૃતિમાં મુખ દુઃખની, દેહ ન જાની જેનેડે,
 પૂર્ણનન્દ પ્રકાશક ભક્તિ, દિગ્ગમ ભગે નેનેડે. ૬૫
 દેહાધાર મટાડે ભક્તિ, મૃત્યુ ભીંત ન્યાનરેડે;
 આનંદ મરણ અનુભવાં, દુઃખ બન બૂઝાડે. ૬૬
 નાપુ મન મમકામ વડાડે, ન્યાનવશ પળ અધિગેડે,
 આનંદ રમ પણ દુનિયાનં. - ૧. તેને જુડો ફીકારે. ૬૭
 બદાના નિહોંયો બાહ્યજન દોષો નંદોંયો યંત્રીરે;
 માન ઉપર હયુગાહક પ્રીતિ બિન ન્યાનો તેનીરે. ૬૮
 આશકની માગુકપર પ્રીતિ અનુભવો ધન પ્રીતિરે;
 પ્રભુ પર તેવો પ્રીતિ યાત્રા, ધન ન્યાનો ભક્તિરે. ૬૯
 તન મન ધનની વાદ રહે નહીં, ગુરુ-વની વાદીરે;
 દુનિયામાં પામલ દિગ્ગમ દાસ્ય, ન્યાન ન પ્રમદીરે. ૭૦
 નમ્ર પ્રેમમ. માયા મમતા, ન્યાન નિશ્ચય રહેવુંરે;
 ન્યામીચાલો ન્યામ ખરેખર, પ્રેમથી વસતું સહેવુંરે. ૭૧
 તન ધન ન્યાન્ય યંત્રાને, દેશ પ્રભુ પ્રીતિથીરે,
 લોનાભિમ બની પગ નંતે, બાળાવુ સોનિથીરે. ૭૨
 ભક્તિમાં ભવ કામના બાંધ, કાચાને જડ મારેરે;
 કામાદિકની ભસ્મ બનાવો, ભક્તિ પુષ્ટિ વધારેરે. ૭૩
 પ્રેમભક્તિમાં ભવ નહિ કિચિત, આનંદ આસ્વાદેરે,
 સર્વ ધર્મ સ્વરૂપ છે ભક્તિ, પડે ન વાદ વિવાદેરે. ૭૪
 આનંદાનુભવ રમ આસ્વાદી, ભક્તો નહીં મુંઝાવેરે,
 દેશ ન મન શાસ્ત્રોના મનસ, કરવા નહીં ઉચ્ચમારે. ૭૫
 ભક્તિથી કદિયાય ન પડતુ, વિષય વને ન અશ્વરૂરે;
 ઉપન્ય મરીને છવીને, પ્રેમમ. પ્રેમથી ભક્તિરે. ૭૬

- ભક્તિ વિના નહિ ચિત્તની શુદ્ધિ, વળે શું શાસ્ત્ર ઉકેલેરે;
 મન શુદ્ધિથી જ્ઞાન પ્રગટતું, આત્મ સ્વસ્થી રહેરે. પ્રિ. ૬૦
- જ્ઞાનીને અભિમાનની ભીતિ, પ્રેમ વિના તે સૂકેરે;
 કર્મ કરતાં નિવડક થતો, દોષો પદતા મૂકેરે. પ્રિ. ૬૧
- દેવ શરૂને એક જ માગી, ભક્તિ કરતા ભક્તોરે;
 ભક્તો વિનય કરીને સેવે, પ્રેમથી સાચા સંતોરે. પ્રિ. ૬૨
- ભક્તોને નહિ પરવા કેની, જીવનની નહિ પરવારે;
 પ્રેમી ભક્તો પ્રગટયા જગમાં, પરમાર્થોમાં મરવારે. પ્રિ. ૬૩
- પ્રેમશક્તિમાં મરેલ માત્રવ, દિવ્ય દેવ થૈ જીવેરે;
 હૃદાતીત બની નિઃસંગી, અનંદ અમૃત પીવેરે. પ્રિ. ૬૪
- પ્રેમની આંખો મનમાં જુદાં, અનંત નર લરેલાંરે;
 પ્રેમનો સાગ્રી ખાખી સાગ્રી, પ્રભુનાં ચિત્ત હરેલાંરે. પ્રિ. ૬૫
- ભક્તિનું કંઈ જુદું બહુ, ભક્તિ કમલગારીરે;
 ભક્તિથી પ્રભુ દારો ખુદાં, સમજે નર ને નારીરે. પ્રિ. ૬૬
- વાહરણ પર ગાયત્રી મુરતા, તેવી પ્રભુપર મુરતારે;
 રજુમાં યોદ્ધાઓની મુરતા, ભક્તો પ્રભુમાં મરતારે. પ્રિ. ૬૭
- મનનુ કશું ઠર્યાવણુ આત્મ, હૃદયોએ જે રહેવુરે;
 આત્મભક્તિ તે પામે વિરલા, ત્યાં સહેવુ ને દેવુરે. પ્રિ. ૬૮
- ભક્તિ કરતાં પ્રભુ મંગેછે, નિશ્ચય જીવો ધારેરે;
 પ્રાણીઓમાં પ્રભુને જૂવો, કુડ કપટને વારેરે. પ્રિ. ૬૯
- જીવમાંએને સોજન આપો, તરસ્યાને જલ પાવેરે;
 રોગીઓને ઔષધ આપો, દયા દુઃખીની લાવેરે. પ્રિ. ૧૦૦
- જીવતાને પૂજે પ્રેમે, દિલમાં પ્રભુ નિર્ધારીરે;
 પૈર શમવો ભક્તિ કરીને, મિષ્ટ વદો નરનારીરે. પ્રિ. ૧૦૧
- માટી દેહમાં નહીં મુજો, આમણી રંગ છે કાંધારે;
 રૂપવિરે સ્પર્શ નહીં મુજો, ભક્તિ ન જૂલે સાચોને. પ્રિ. ૧૦૨
- દેવ શરૂપર હલ કરો સૌ, આત્મ મહાવીર રાંધારે;
 મનુષ્યગણ લડુ જૂલુ જમણ, સમજ પ્રભુમાં રાંધારે. પ્રિ. ૧૦૩

- કર્મ પ્રકૃતિ અનેકરૂપે, છવો સાથ રહેછેરે:
તેને દેખ્યા વળ જે આતમ, ભજતો તે સિય લેઉંડે. પ્રિ. ૭૨
- પ્રકૃતિમાં ગુણ દોષોની, સર્વ ક્રમના ત્યાગેરે:
ત્યાગભક્તિ તે કોણ પામો, કર્મની-વશી ભગેરે. પ્રિ. ૭૩
- જડ પ્રકૃતિમાં ગુણ દુઃખની, દોષ ન જાંતી જેનેરે:
પૂર્ણનિન્દ પ્રદાષક ભક્તિ, દિલ્લમ: ભગે લેનેરે. પ્રિ. ૭૮
- દેહાધ્યાસ મટાડે ભક્તિ, મૃત્યુ ભીતિ ત્યજવેરે:
આન્માદ મરતા અનુભવાયે, દુઃખનું ભાન જૂતાયેરે. પ્રિ. ૭૬
- નાધુ સત સમાગમ વડાસો, સ્વર્ગચક્રી પણ અધિગેરે:
આત્મ રંગ પણ દુનિયાનો રંગ, લાગે જુડે કીકારે. પ્રિ. ૮૦
- ન્યાના નિર્દોષી ષાલકવળ, કોંડણી રહેણી જેનીરે:
માન ઉપર જપુઆલક પ્રીતિ, ભક્તિ સાચી લંનીરે. પ્રિ. ૮૧
- આશકની માગુકપર પ્રીતિ, કબુલની ધન પ્રીતિરે:
પ્રભુ પર લેવી પ્રીતિ ચાતાં, પ્રગટે સાચી ભક્તિરે. પ્રિ. ૮૨
- તન મન ધનની વાદ રહે નહીં, ગુરૂંદવની યાદીરે:
હુનિયામાં પાગલ દિલ દાશો, સંજામં ન પ્રમાદીરે. પ્રિ. ૮૩
- પ્રભુ પ્રેમમા માયા મમતા, ત્યાગી નિશ્ચય રહેવુંરે:
ત્યાગીશ્યાનો ન્યાગ ખરો એ, પ્રેમથી વસમું સંઠવુંરે. પ્રિ. ૮૪
- તન ધન સત્તાના યજોને, કરવા પ્રભુ પ્રીતિથીરે:
વૌનાન્નિમ ભની પતંગને, ભગીજવું શીતિથીરે. પ્રિ. ૮૫
- ભક્તિમા ભય કામનો ભારે, કાચાને ઝટ મારેરે:
કામ:દિલ્લી ભરમ જનાવી, ભક્તો પુષ્ટિ વધારેરે. પ્રિ. ૮૬
- પ્રેમશક્તિમાં ભય નહિ કિચિત્, આન્માનંદ આસ્વાદેરે:
સર્વ ધર્મ સ્વરૂપ છે ભક્તિ, પડે ન વાદ વિવાદેરે. પ્રિ. ૮૭
- આન્માનુભવ રસ આસ્વાદી, ભક્તો નહીં અંજાતરે:
દર્શન મત શાસ્ત્રોના જમણ, કરવા નહીં ઉજમતારે. પ્રિ. ૮૮
- ભક્તિથી કદિયાય ન પડવું, વિષય વને ન રજગવુંરે:
ઉવતું મરીને છવીને, જામમાં જામશી ભાગવુંરે. પ્રિ. ૮૯

ભક્તિ વિના નહિ ચિત્તની શુદ્ધિ, વળે શું શાસ્ત્ર ઉઠેલેરે;
 મન શુદ્ધિથી જ્ઞાન પ્રગટતું, આત્મ રસથી રેલેરે પ્રિ. ૯૦
 જ્ઞાનીને અભિમાનની લીલિતિ, પ્રેમ વિના તે સૂકોરે;
 કર્મ કરતાં નિવડે થતો, દોષો પડતા મૂકોરે. પ્રિ. ૯૧
 દેવ ગુરૂને જોકે જ માની, ભક્તિ કરતા ભક્તોરે;
 ભક્તો વિનય કરીને સેવે, પ્રેમથી સાચા સંતોરે. પ્રિ. ૯૨
 ભક્તોને નહિ પરવા કોની, જીવનની નહિ પરવારે;
 પ્રેમી ભક્તો પ્રગટ્યા જગમાં, પરમાર્થમાં મરવારે. પ્રિ. ૯૩
 પ્રેમભક્તિમાં મરેલ મનુષ્ય, દિવ્ય દેવ થે જીવેરે;
 દ્વાદાસીત જની નિઃસંગી, અનંદ અમૃત પીવેરે. પ્રિ. ૯૪
 પ્રેમની અંજો મનમાં જુદાં, અનંત નૃસ ભરેલાંરે;
 પ્રેમનો સાદી ખાખી સાધી, પ્રભુનાં ચિત્ત હરેલાંરે. પ્રિ. ૯૫
 ભક્તિનું કંઈ જુદું જાદુ, ભક્તિ કમળગારીરે;
 ભક્તિથી પ્રભુ દારો શુભાં, સમજે નર ને નારીરે. પ્રિ. ૯૬
 વાહરડા પર ગાયની સુરતા, તેવી પ્રભુપર સુરતારે;
 રણમાં યોદ્ધાઓની સુરતા, ભક્તો પ્રભુમાં મરતારે. પ્રિ. ૯૭
 મનનું કંઈ કયાંઈ આત્મ, હૃદયમાં જે રહેલુરે;
 આત્મભક્તિ તે પામે વિરહા, જ્યાં સહેલું ને રહેલું. પ્રિ. ૯૮
 ભક્તિ કરનાં પ્રભુ મળેછે, નિશ્ચય એવો પારોરે;
 પ્રાણીઓમાં પ્રભુને જુલો, કંડ કપડને વારોરે. પ્રિ. ૯૯
 જીવંતોને લોજન આપો, તરસ્યાંને જલ પાવોરે;
 રોગીઓને ઔષધ આપો, દયા દુઃખીની લાવોરે. પ્રિ. ૧૦૦
 જીવંતાને પૂજે પ્રેમે, દિલમાં પ્રભુ નિર્ધારીરે;
 વૈર શમાવો ભક્તિ કરીને, ચિપ્ટ વદો નરનારીરે. પ્રિ. ૧૦૧
 માટી દોહમાં નહીં મુજો, ચામડી રંગ છે કાચોરે;
 રૂપવિષે રૂપેરો નહીં સુંજો, ભક્તિ ન જૂલે સાચોરે. પ્રિ. ૧૦૨
 દેવ ગુરૂપર દુલ કરો સૌ, આત્મ મહાવીર રાવોરે;
 ભગવાન ગુરુના બહુ બૂલા બમના, સમજી પ્રભુમાં રાવોરે. પ્રિ. ૧૦૩

પ્રભુ મહાવીર સ્વામી દેવનો સ્વખેન સુદર્શનાને પ્રબોધ.

“ સુદર્શનાસુબોધ. ”

- પ્રભુ મહાવીરજી વર્ધમાન, પ્રિયજંબુ સાચા શુભવાન .
 વિષુ સ્વયંભૂ હંધર દેવ, સર્વ વિશ્વ કરતું તુજ સેવ. ૧
- પરમેશ્વરનો મહાવતાર, પૃથ્વીનો કર્તા ઉદાર;
 પ્રગટયા પુર્યોત્તમ જગવંત, સર્વ જાંતમાં પૂર્ણ મહંત. ૨
- તુમ સંજતથી સાચુ જ્ઞાન, પ્રગટયું ભક્તિનું શુભતાન.
 તણ જગતના પાલક પીર, જય જય જગન્ના શ્રીમહાવીર. ૩
- જનધર્મ કર્તા પરદાશ, તીર્થંકર પ્રગટયા શુભવાસ.
 ગુદાવાસ દીપાળ્યો ખરો, શાસ્ત્રનો બાનુ અવતર્યો. ૪
- અંદ સૂર્ય તથા આજ્ઞાવટે, મહો સકલ જીવો સંચરે.
 તુજ આજ્ઞાની દોષ ન બહાર, સર્વ વિશ્વનો તુ અ.ધાર. ૫
- ગા.ધ્યાત્મિક દષ્ટિએ વટો, સર્વ વિશ્વ લેતું તુજ ધટો;
 તુજ નામે સંઘટ સદુ ટળે, તુજ ભજતાં વેળા સદુ વળે. ૬
- મહાવીર વીર જયતાં બાપ, કાલ અનાદિ ટળતાં પાપ;
 સુદર્શના હું તહારી બેન, તુજ જોધે પ્રગટયું દિલ ચેન. ૭
- જન્મકાલથી પ્રભુ શ્રીવીર, સર્વ વિશ્વમા મોટો ધીર;
 અંશુકે મેરૂને અકથો, મેરૂ કંથ્યો ને ધડકડ્યો. ૮
- હન્દ્રે ભાગ્યો શકિત અનંત, સ્વામી પરમેશ્વર જયવંત;
 ઈન્દ્રાદિક તુજ સેવા કરે, સર્વ વિશ્વ દેવો તુજ રમરે. ૯
- વીર વીર તુજ નામનો બાપ, જપ્ત ભક્તપણાની છાપ;
 મહા પાપીઓ પામે સ્વર્ગ, તુજ ભક્તો નહીં પામે નર્ક. ૧૦

- પન્થકા તું છે આશર, દેહ ધરી કર્મો ઉપકાર,
 વ્યભાવસ્થા પૂર્વે પ્રભો, મુજને શિશુ આપો વિભો, ૧૧
 ગુજ વધનાશના પીત્રાં મુખ, પ્રગટે નામે મર્તે દુઃખ;
 ગીર વિષુ આપો ઉપદેશ, જેથી નામે મથના કલેશ. ૧૨
 ગીર પ્રભુ જાણે બચવન, મુદ્ધાંના સાંભળ મુખવન,
 રૈનધર્મ જગમાં છે સાર, તેના દુઃ છે આચાર. ૧૩
 રૈનધર્મ રૂઝ કેળું ન ધર્મ, મેવનું નામે સદુ કર્મ;
 નાવજાન ને અવજાન, પાળો દાસો મિથ્યાચાર, ૧૪
 રૈનધર્મ જગમ જગદાર, સમજે નામે દુષ્ટાચાર;
 રૈનધર્મની જાણિર ધર્મ, દલો ન બીએ પ્રમતે ધર્મ. ૧૫
 મન વાલી દાસા મુખ કર્મ, આનમ કુલો જલો રૈનધર્મ;
 માત્રપદ પ્રીતિ વિશ્વાસ, ધારે તે રૈને છે ખાસ. ૧૬
 કુર્કાંધી જે નહીં ભરે, મન દુન્દિયોને જે રમે,
 દુલ્લ કર્મોંથી વળું વિભાગ, જલે તે ધારે બુજ રાગ. ૧૭
 દુલ્લ કર્મોંથી જાનિ ખરી, જન્મસદી નહિ જાનિ જરી;
 ગુલુ કર્મોંથી ઘરું વળું, પામે છે માત્ર મુજ સુલુ. ૧૮
 નિજ નિજ તુલુ કર્મોંનુસાર, મુજને બજની વળેંતોંચાર,
 રૈનધર્મ પાળી શિવ વરે, વધાગ્રાહિ મુખદાં તે વરે. ૧૯
 ત્યાં મનુષ્યો સખ્યા જાણ, રુલુ કર્મોંથી જાતિ પ્રમદા;
 ઉચ્ચ નીચનાં જે વ્યવહાર, નિશ્ચયથી નેપાં નહિ ગાર. ૨૦
 વળું ધર્મમાં લેણ ન ફેલ, દેહ રૂપમાં કર નહીં જૂલ,
 ચતુને સરખા મનમાં માન, કર નહીં કેલું જગ અપમાન. ૨૧
 ગુલુ કર્મોંથી રૈનો જેદ, વ્યવહારે વર્તે છે એદ;
 અવજાન નહીં જિંત ન જાણ, રૈનધર્મની કોંથી જાણ. ૨૨
 રૈનધર્મ પાળનાં મતે, તેથી જાણાયોપિ તરે;
 નાસ્તિકો દુષ્ટો નર નાર, તે નહીં મુજને જાણે માર. ૨૩
 મને નહી મુજને નર નાર, તે નાસ્તિકો નિધાં;
 રૈનધર્મ માતે નહીં જેદ, નાસ્તિકો દુઃખિ તેદ. ૨૪

- કરશે નહીં નાસ્તિક વિશ્વાસ, દુષ્ટબુદ્ધિ અવગા જે ખાન.
 મુજ બદ્ધિમાં પાડે જંગ, તેનો દિદિ ન કરવો સંગ. ૨૧
- દુષ્ટોની સંગે શુભ જાય, સંશય બુદ્ધિ ઘટમાં થાય;
 નપ તપ કીધું ચાલ્યું જાય, દુર્ગુણગીતે દિલ પ્રગટાય. ૨૨
- મારાપર જેનો બહુ રાગ, તેનામાં પ્રગટે છે ત્યાગ;
 અનન્યપ્રેમે મુજને બળે, તે મુકિતને ઘટમાં સંગ. ૨૩
- મુજપર જેનો છે વિશ્વાસ, ધરે ન બીજાની મન આગ;
 હવંતા તે જીનો ખાસ, બને ન મનથી કેના દાસ. ૨૪
- જીનધર્મ મુજમાટે મરે, મરી મદાસ્વર્ગે અવતરે;
 ધર્મયુદ્ધ કરવામાં ભીતિ, જેને તને ન જોડની નીતિ. ૨૫
- યાવત્ વર્તે દેહાધ્યાસ, તાવજ્ઞીવો જગના દાસ;
 વસ્ત્ર સરીખી દાયા ગળે, સત્ય નીતિથી જીનો બને. ૩૦
- મારા વચનોમાં વિશ્વાસ, જેઓને તે જીનો ખાસ.
 આતમ માને તે છે જીન, ધરે ન કયારે મનમાં દૈન્ય. ૩૧
- અવં કર્મ કરતા જે સદા, માડું નામ જાયે જે મુદા;
 શાગી મારાપર વિશ્વાસ, કર્મ કરે તે થાય ન દાસ. ૩૨
- મુજ ભક્તિ માટે જે ધો, તે તે કરતો ચિરને શો:
 મુજ માટે દુઝો સદુ સહે, કર્યાકર્મ બેગવતો વહે. ૩૩
- દુર્ગુણ છોતે તે છે જીન, ધરે ન જડ વસ્તુનું દૈન્ય;
 દુશ્મન છોતે જીન ગણાય, સમકિત શ્રદ્ધાએ વર્તાય. ૩૪
- જીનધર્મના સદુ વ્યવહાર, પાળે સર્વ વિચારાચાર;
 વધાશકિત દાહાનુચાર, પાળે તે જીનો નર નાર. ૩૫
- મુજ ભક્તિ કરતાં નર નાર, જીનો છે સદુ કાલ મચાર;
 વેપ ક્રિયાના મિથ્યા બેદ, તેમાં પામે નહિ જે ખેદ. ૩૬
- વેપ ક્રિયા બહુલા આચાર, જેને જોહ રૂચે તે સાર.
 અન્યક્રિયા કરનારા સાચ, આત્મઆવથી વર્તે નાચ. ૩૭
- મનબેદે નહીં નિંદા કરે, મુજને નીતિથી જે સ્મરે;
 તેવા જીનો પામે મુક્તિ, મુજમાં પ્રીતિ ત્યાં સદુ યુક્તિ. ૩૮

જેનપ્રમિતે મોંઝળ માર, મુજમાં મન ચાલી નિખરે,
 તમારે તરફે નર નાર, તે સેનો નિર્ધાર વિચાર. ૩૦
 તર્ક ખડમાં મનન ભર, મુજને અચલી જે દિનનર
 માનવના મુખ શીર્ષે લે, મુદ્દાઓની જગત વડે. ૩૧
 અરિઅત ન મુઠે કષ્ટ, રંગેનવી રંગો જાત નાત
 પૂ, રતી મન મર, જેનપ્રમ તે પૂન્ય જાત. ૩૨
 જનપાંતે ત જનને પામ, તરે અંતરમાં તા પે દેવ,
 માર પ્રાપ્તિમાં તાર જાત માર જે ન મિત્ર મ અંતરમાં ૩૩
 નરોને જાત નર રૂપ, તેન નર ન દિગમ તાર
 નરોને જે નર રૂ, જનપાંતે મુજમાં ૩૪
 જેનપ્રમમાં નર જાત, નરોની નર જાત
 મુખ કુ, તમાર જાત વિચાર, તાર તે નર, તેન દેવ ૩૫
 દેવને જેની મુજ નર, જેન મુજને મુજમાં ૩૬
 તાર જે કુ, તેન જાત, જાત મુજને મુજમાં ૩૭
 મુજ મુજને નર જાત, જાત તારા મો, જાત
 પાંતરે જાત નર સો, મુજને જાતે જાત નર ૩૮
 જેનને અપત્ર તારો મો, મુજ વિચારે તાર મો,
 મુજ જે નરપ્રમમાં જાત, મુજને જે ત મુજને મો ૩૯
 જાતને જે તાર વિચાર, તેન જેન તાર પંચર,
 મુજને અપત્ર તાર તાર, જાતપ્રમ જાત મન તાર ૪૦
 મુ જાતને જે તાર જે, ઉપરોને લીતુ જાત,
 જાતને મનમાં તાર, જેન પરતુને જે પેનર ૪૧
 મુજને જે જેન જેન જે, જેન જેન જેન જેન જેન
 જાતને જેન જેન જેન, જેન જેન જેન જેન જેન ૪૨
 જેન જેન જેન જેન જેન, જેન જેન જેન જેન જેન
 જેન જેન જેન જેન જેન, જેન જેન જેન જેન જેન ૪૩
 જેન જેન જેન જેન જેન, જેન જેન જેન જેન જેન ૪૪
 જેન જેન જેન જેન જેન, જેન જેન જેન જેન જેન ૪૫
 જેન જેન જેન જેન જેન, જેન જેન જેન જેન જેન ૪૬
 જેન જેન જેન જેન જેન, જેન જેન જેન જેન જેન ૪૭
 જેન જેન જેન જેન જેન, જેન જેન જેન જેન જેન ૪૮
 જેન જેન જેન જેન જેન, જેન જેન જેન જેન જેન ૪૯
 જેન જેન જેન જેન જેન, જેન જેન જેન જેન જેન ૫૦
 જેન જેન જેન જેન જેન, જેન જેન જેન જેન જેન ૫૧
 જેન જેન જેન જેન જેન, જેન જેન જેન જેન જેન ૫૨

- સમભાવે વર્તે સંસાર, તે મુજ સરખા નર ને નાર;
જૈનધર્મ નિશ્ચય સમભાવ, મુદ્ધર્શના તે મનમાં લાવ. ૫૩
- સદ્વર્તનથી જીવન ગાગ, જૈનધર્મ નિશ્ચય સમ ભાગ;
પવિત્ર જીવન ગાળે જોઈ, મુચ્ચથી બેઠ ન પામે તેહ. ૫૪
- સર્વ વર્ણના નર ને નાર, ત્યાગ દયાનો છે અધિકાર;
સર્વ વાસના ત્યાગે ત્યાગ, દયા પ્રગટતાં શુભ નિર્ધાર. ૫૫
- આંતર ત્યાગથી રવાતંબ્ય, જડસંગે જીવે પરતંત્ર;
ત્યાગીઓ નૃપતિથી ક્રેષ્ટ, સધગાં જીવન તેના હેઠ. ૫૬
- જે જે અંશે પ્રગટે ત્યાગ, તે તે અંશે છે વૈશમ્ય;
વૈરાગ્યે છે આતમ રાગ, મુદ્ધર્શના આંતરમાં ભાગ. ૫૭
- કામાશા બંધનથી દુઃખ, કામાશા ટાળ્યાથી શુભ;
કામાશાના ત્યાગે ત્યાગ, અસ્કારી અમરે મહાભાગ. ૫૮
- ત્યાગી નિર્મળો અનગાર, સંન્યાસી મુખિયા નિર્ધાર;
દેશાદિકો નહીં પ્રતિબંધ, તેને નહીં મમતાની ગંધ. ૫૯
- શુભ અશુભ નહીં જડપર રાગ, તેનો આંતર સાચો ત્યાગ;
આત્મસ્વભાવે ભાગે જોઈ, મુદ્ધર્શના યોગી છે તેહ. ૬૦
- શુભ અશુભ નહીં જડપર દ્રેષ, તેના અંતરમાં નહીં કલેશ;
જડપ્રવૃત્તિ કરતો તેહ, કલેશ લહે નહિ મનમાં રહે. ૬૧
- સ્વર્થોન્નિદ્રથી સ્વર્થોં અહે, સમભાવે પ્રારબ્ધે વહે;
ધર્મ સ્વર્થને ધરતો રહે, સમભાવે પ્રારબ્ધે વહે. ૬૨
- રસનાથી સહુ રસને અહે, પ્રારબ્ધે સમભાવે રહે;
ખપ પડતા રસ વેદે સહી, ત્યાગપણું અંતરમાં વહી. ૬૩
- રસની આસક્તિવણુ જામે, જામતો પણ મોહે નહિ ભમે;
આસક્તિવણુ બોજન બોગ, કરતાં પ્રારબ્ધે છે યોગ; ૬૪
- નાસ્યાથી દુર્ગંધ મુગંધ, આવે તેમાં યાય ન અન્ધ;
સમભાવે ગંધોને અહે, પ્રારબ્ધે જીવનને વહે. ૬૫
- મુગંધે નહીં મન હવાય, દુર્ગંધે નહીં શોક જ પાય;
નાકને ગંધથી નહીં બંધ, જ્ઞાનીને પુદ્ગલ સંબંધ. ૬૬

- જીનધર્મનો સાંજગ માર, મુજમાં મન રાખી નિર્ધાર;
 મારે વર્તે નર નાર, તે જીનો નિર્મલ વિચાર. ૩૬
- સર્વ ખંડમાં માનવ વાળ, મુજને બગતી જે દિનરાત;
 સ્વતંત્રતા મુખ શાંતિ લહે, મુદ્દપ્રેમથી હજન વહે. ૪૦
- આદિઅન ન મારો કથય, દર્શનથી દેખો જ્યાં જ્યાં;
 પૂર્વ પ્રેમી માતે યાય, જીનધર્મ તે પૂરણ પાય. ૪૧
- જીનધર્મ છે જાન ને પ્રેમ, સર્વ હોવાપર આચી દુલેખ;
 મુજ પ્રીતિમા તપ વપ સર્વ, રહે ન મિથ્યા ભુદિગર્વ. ૪૨
- સંતાને છાએ મુજ દુષ, તેને રહે ન દિલમા ધુષ;
 સંતાની જે નેવા કરે, અમેદભાવે મુજમાં કરે. ૪૩
- જીનધર્મનો જાના સાર, સંતાની જેવા વચકાર.
 મુખ દુઃખમાં મારો વિધાવ, સાંખ તે નિદિ દેવ દેવાસ. ૪૪
- ઉપસર્ગો પેહી મુજ સાદ, મુખે સદીને દુઃખને દાદ;
 મુજવાળુ કાઈ હરે ન માન્ય, બાકો મુજસરખા કૃતપુણ્ય. ૪૫
- મુજ પ્રીત્યર્થે સદુ અપમાન, નિન્દા ગાણો મહે અમાન;
 પરીપેહો આદિ સદુ સહે, મુજવણુ બીજું કાંઈ ન સહે. ૪૬
- જેને અપલ પાની મળે, મુજ વિશેષે મનડુ બળે;
 મુજ વાટે સ્વાર્થજીવી વળે, મુજહમ થે તે મુજને મળે. ૪૭
- પાનમાહી સાંખ નિત્ય, તેવા જેને સદા પવિત્ર;
 મુજવાળુ અન્ય ઉપર નહીં રાગ, બોગીપણુ જેના મન ત્યાગ. ૪૮
- મૂર્છાવળુ જડ સચય કરે, ઉપયોગે લીધું વાપરે;
 બાકાપદિમદ્ધ મનમાં ત્યાગ, જડ વસ્તુમાં છે વૈરાગ્ય. ૪૯
- મુખાકુત નહિ જડમાં ભુદિ, કર્મ કરતો સાખે શુદ્ધિ;
 નિન્દાને સદુ કાયો કરે, જેના જેવા મુજ પદ વરે. ૫૦
- લક્ષ્મી વધતાં યાય ન દુર્ગ, લક્ષ્મી ઘટતાં નહીં અપદર્ગ;
 લક્ષ્મીમાં નહીં લક્ષ્મીભાવ, દુર્ગ ચોક્કનો કરે ન રાવ. ૫૧
- જેવા જીનો જગની સેવ, કરતા બનતા નિશ્ચય દેવ;
 સર્વવિશે પદ સર્વથી સિત, વીતરાગ બનતા તે જિન. ૫૨

- સમભાવે વર્તે સંસાર, તે મુજ સરખા નર ને નાર;
 જૈનધર્મ નિશ્ચય સમજાવ, મુદર્શના તે મનમાં લાવ. ૫૩
- સદ્વર્તનથી જીવન ગાગ, જૈનધર્મ નિશ્ચય સમ જાણ;
 પવિત્ર જીવન ગાળે જોહ, મુજથી બેદ ન પામે તેહ. ૫૪
- સર્વ વર્ણના નર ને નાર, ત્યાગ દયાનો છે અધિકાર;
 સર્વ વાસના ત્યાગે ત્યાગ, દયા પ્રગટતાં શુભ નિર્ધાર. ૫૫
- આંતર ત્યાગથી સ્વાતંત્ર્ય, જડસગે જીવે પરતંત્ર;
 ત્યાગીઓ નૃપતિથી ક્રેષ્ક, સધર્માં જીવન તેના હેઠ. ૫૬
- જે જે અંશે પ્રગટે ત્યાગ, તે તે અંશે છે વૈરાગ્ય;
 વૈરાગ્યે છે આત્મ રાગ, મુદર્શના આંતરમાં જાગ. ૫૭
- કામાચા બંધનથી દુઃખ, કામાચા દાજ્યાથી ગુણ;
 કામાચાના ત્યાગે ત્યાગ, સંસ્કારી સમજે મહાભાગ. ૫૮
- ત્યાગી નિર્વ્રજો અનગાર, સંયામી શ્રુતિયા નિર્ધાર;
 દેશાદિકનો નહીં પ્રતિગંધ, તેને નહીં મમતાની ગંધ. ૫૯
- શુભ અશુભ નહીં જડપર રાગ, તેનો આંતર સાચો ત્યાગ;
 આત્મસ્વભાવે જાગે જોહ, મુદર્શના યોગી છે તેહ. ૬૦
- શુભ અશુભ નહીં જડપર ક્રેષ્, તેના આંતરમાં નહીં કલેશ;
 જડપ્રવૃત્તિ કરતો તેહ, કલેશ લહે નહિ મનમાં રહે. ૬૧
- સ્પર્શેન્દ્રિયી સ્પર્શે શ્રદ્ધે, સમભાવે પ્રારબ્ધે વહે;
 ધર્મ સ્પર્શને ધરતો રહે, સમભાવે પ્રારબ્ધે વહે. ૬૨
- રસનાથી સહુ રસને શ્રદ્ધે, પ્રારબ્ધે સમભાવે રહે;
 ખપ પડતા રસ વેદે શ્રદ્ધી, ત્યાગપણું આંતરમાં વહે. ૬૩
- રસની આસક્તિવળુ જામે, જમતો પળુ મોહ નહિ લામે;
 આસક્તિવળુ ભોજન ભોગ, કરતાં પ્રારબ્ધે છે યોગ; ૬૪
- નાસાથી દુર્ગંધ મુગંધ, આવે તેમાં યાચ ન અન્ધ;
 સમભાવે ગંધોને શ્રદ્ધે, પ્રારબ્ધે જીવનને વહે. ૬૫
- મુગંધે નહીં મન હર્ષાય, દુર્ગંધે નહીં શોક જ પાય;
 નાકને ગંધથી નહીં જાંધે, જાનીને પુદ્ગલ સંગંધ. ૬૬

[illegible]

- સમભાવે વર્તે સંસાર, તે મુજ સરખા નર ને નાર; ૫૩
 જૈનધર્મ નિશ્ચય સમભાવ, મુદ્ધર્શના તે મનમાં લાવ.
 સદ્વર્તનથી જીવન ગાળ, જૈનધર્મ નિશ્ચય સમ લાળ;
 પવિત્ર જીવન ગાળે જોહ, મુજથી ભેદ ન પામે તેહ. ૫૪
 સર્વ વર્ણના નર ને નાર, ત્યાગ દયાનો છે અધિકાર;
 સર્વ વાસના ત્યાગે ત્યાગ, દયા પ્રગટતાં શુભ નિર્ધાર. ૫૫
 આંતર ત્યાગયત્રી સ્વાતંત્ર્ય, જડરાગે જીવે પરતંત્ર;
 ત્યાગીઓ નૃપતિથી શ્રેષ્ઠ, સ્વઘનાં જીવન તેના હેઠ. ૫૬
 જે જે અંશે પ્રગટે ત્યાગ, તે તે અંશે છે વૈરાગ્ય;
 વૈરાગ્યે છે આત્મ રાગ, મુદ્ધર્શના આંતરમાં ભાગ. ૫૭
 કામાશા બંધનથી દુઃખ, કામાશા ટાળ્યાથી મુખ;
 કામાશાના ત્યાગે ત્યાગ, સંસ્કારી સમજે મહાભાગ. ૫૮
 ત્યાગી નિર્મલ્યો અનગાર, સંન્યાસી મુખિયા નિર્ધાર;
 દેશાદિકો નહીં પ્રતિબંધ, તેને નહીં મમતાની ગંધ. ૫૯
 શુભ અશુભ નહીં જડપર રાગ, તેનો આંતર સાચો ત્યાગ;
 આત્મસ્વભાવે ભાગે જોહ, મુદ્ધર્શના યોગી છે તેહ. ૬૦
 શુભ અશુભ નહીં જડપર દ્વેષ, તેના આંતરમાં નહીં કલેશ;
 જડપ્રવૃત્તિ કરતો તેહ, કલેશ લહે નહિ મનમાં રેહ. ૬૧
 સ્પર્શોન્દ્રિયથી સ્પર્શો શ્રેષ્ઠ, સમભાવે પ્રારબ્ધે વહે;
 ધર્મ્ય સ્પર્શને ધરતો રહે, સમભાવે પ્રારબ્ધે વહે. ૬૨
 રસનાથી સહુ રમ્મને મહે, પ્રારબ્ધે સમભાવે રહે;
 પાપ પડતા રસ વેદે સહી, ત્યાગપણું આંતરમાં વહી. ૬૩
 રસની આસક્તિવળુ જામે, જમતો પલુ મોહ નહિ ભમે;
 આસક્તિવળુ બોજન ભોગ, કરતાં પ્રારબ્ધે છે યોગ. ૬૪
 નાસાથી દુર્ગંધ મુગંધ, આવે તેમાં યાચ ન અન્ધ;
 સમભાવે ગંધોને મહે, પ્રારબ્ધે જીવનને વહે. ૬૫
 મુગંધે નહીં મન દર્પાય, દુર્ગંધે નહીં ચોક જ પાય;
 નાકને ગંધયત્રી નહીં જંધ, જ્ઞાનીનિ પુદ્ગલ સંબંધ. ૬૬

- આતમસંજ્ઞા મનઃપ્રધાન, ઈન્દ્રિયો કાયાસ્થ માન;
આતમના ઉપયોગે ધર્મ, સર્વે કાર્યો કરતાં શર્મ. ૮૧
- આતમના અનુસારે મન, વર્તે આતમ યાય પ્રસન્ન;
મનનો પૂરણ થાય વિકાસ, ત્યારે આતમ પૂર્ણ પ્રકાશ. ૮૨
- મનોવિકાસાર્થેજ પ્રમાણ, ઈન્દ્રિયોની પ્રાપ્તિ જાણ;
દયા દાન દમ આદર કરો, આતમશક્તિયો વેગે વરો. ૮૩
- મન ઈન્દ્રિયો કાયાચડે, આતમ પૂર્ણપ્રકાશ જ કુળે;
મન વાણી કાયા ત્રણ યોગ, તેના જગથી આતમયોગ. ૮૪
- બ્રહ્મચર્યથી કાયાવીર્ય, રક્ષીને પ્રગટાવો ધૈર્ય;
કાયાની શક્તિ છે ધણી, તેનો કર્તા આતમ ધણી. ૮૫
- કાયાનું રક્ષો આરોગ્ય, તેથી યાગો યોગિયોગ્ય;
કરવો સાત્વિક યોગ્યાહાર, હવા દવાથી રક્ષો સાર. ૮૬
- કસરત પ્રાણયામે દેહ, નિદ્રાગી થાતી ગુણગેહ;
ધર્માર્થ કાયા સંભાળ, મુદ્દર્શના કર સાચા ખ્યાલ. ૮૭
- દેહની કિંમત જાણે કરી, ધર્માર્થ કાયા સંવરી;
વાણીની તે કિંમત કરે, આતમાની શક્તિયો વરે. ૮૮
- વચન વિચારી મીઠા બોલ, સાચાનો કરજે મન તોલ;
સત્યસમો નહીં જગમાં ધર્મ, જૂઠસમો નહીં વિશ્વ અધર્મ. ૮૯
- સત્યને જાણી સાચું બોલ, પૂર્ણ કરી લે દીધા કોલ;
જ્ઞાતકુલ જ એ દેવ પ્રસિદ્ધ, સત્યવચનમાં માને રૂઢિ. ૯૦
- સત્ય વહે તે થાય મહાન્, સત્ય મુખુંતાં સફળતા કાન;
આચારે મૂકીને સત્ય, તેથી સાસં યાગે કૃપ. ૯૧
- અરૂપ દોષ ને લાભ મહાન્, ઘણો ધર્મ જેમાં તે જાન;
દેશકાલ અનુસારે સત્ય, સંઘાદિકતાં જાણો કૃત્ય. ૯૨
- સત્ય વસે ત્યાં મારો ધર્મ, સત્ય ઘટે ત્યાં થાય અધર્મ;
ધર્મે મુખડાં ખાપે દુઃખ, અન્યાયે લાગે નહીં જૂઠ. ૯૩
- અસત્ય વદતાં શક્તિ જાય, વિશ્વાસી નહીં કો જગ યાય;
વચનસિદ્ધિ પ્રમટી પણ ટળે, દુઃખ સંકટ વહેલું સાંપડે. ૯૪

- પ્રાપ્તિ શત્રિય વૈશ્યના ઘેર, ગાયો પાળે વર્તે દહેર;
 આર્થ જનોની એવી રીતિ; વર્તે ત્યાં નહીં પાપની ભીતિ. ૧૦૯
 દેશ કોમનું ધન છે ગાય, મહીષી આદિ રક્ષા થાય;
 ઉત્પાતો ત્યાં ટગતા રહે, માનવ વર્ગો મુખને વહે. ૧૧૦
 ને દેશોમાં ઘર ઘર ગાય, ભૈનધર્મ ત્યાં જીવ્યો જાય;
 મારી આજ્ઞા જ્યાં વર્તાય, ઉત્પાતો ત્યાં વિષુક્તી જાય. ૧૧૧
 ઘર ઘર સાધુ સંતનું માન, પ્રેમથકી જ્યાં મળતું દાન;
 અતિથિની સેવામાં પ્રાણ, અર્પાતા ત્યાં માફે સ્થાન. ૧૧૨
 ભૂખ્યાઓને મળતું અન્ન, ગરીબ લોકો રહે પ્રસન્ન;
 તંદરયાને જ્યાં પાણી મળે, ત્યાં મારી ભક્તિ ઝટ ફળે. ૧૧૩
 શુદ્ધજનોની પૂજા થાય, ધૃદ્ધજનો જ્યાં નહિ દુઃખાય;
 ભક્તો ગાયે માફે જાન, ત્યાં નિશ્ચય છે માફે સ્થાન. ૧૧૪
 સાધુઓનો ગહુ સત્કાર, અરુપરસ જ્યાં ગહુ ઉપકાર;
 બાલક નારી રક્ષણ થાય, પુણ્યકર્મ જન શાંતિ પાય. ૧૧૫
 અન્યાયે જ્યાં થાય ન સુદ, બને ન અન્યાયે જન કુદ;
 વેર છેરનો ઉપશમ થાય, દેશ કોમ જન મુખને પાય. ૧૧૬
 ઘર ઘર મારી ભક્તિ થાય, કોષાદિક જ્યાં નહીં પ્રગટાય;
 ત્યાં મુખ શાંતિ તુષ્ટિ દહેર, વર્તે નહિ જ્યાં કળા ફેર. ૧૧૭
 અરુપરસ સહુતા અપરાધ, અપરાધીઓ પામે માફ;
 ન્યાય નીતિથી જ્યાં વ્યવહાર, ત્યાં મારી ભક્તિ છે સાર. ૧૧૮
 ન્યાય નીતિથી ચાલે રાજ્ય, ત્યાં વર્તે શાંતિસામ્રાજ્ય;
 કુપ્ત પાપીઓ પામે દંડ, ત્યાં પ્રગટે છે પુણ્ય પ્રચંડ. ૧૧૯
 મારી આજ્ઞા વર્તે જ્યાંય, ઇતિ ઉત્પાતો નહિ ત્યાંય;
 મારી આજ્ઞા ધરે ન ચિત્ત, તેની ઉત્તમ થાય ન નીતિ. ૧૨૦
 વ્યભિચારીનાં ગુરં કર્મ, જ્યાં યાતાં ત્યાં હોય ન શર્મ;
 દેશ કોમની પહતી થાય, ચહતી વેળા ફર પતાય. ૧૨૧
 વ્યભિચાર ત્યાં પ્રેમ ન હોય, દેશાદિક પર આફન બેય;
 પાપથકી જ્યાં દેશ જાય, ત્યાં દુઃખો પ્રગટી ઉત્સાય. ૧૨૨

- શ્રદ્ધાવળુ નહીં મંત્રો ફળે, શ્રદ્ધાવળુ નહીં કારજ સરે;
 મુજપર શ્રદ્ધા રાખે જોહ, સર્વે શુભોને પામે તેહ. ૧૩૭
 તર્કાદિકનાં જોહ પ્રમાણુ, અશ્રદ્ધાશુ માટે જાણુ;
 શ્રદ્ધાપ્રેમજ પૂર્ણ પ્રમાણુ, અનંત ગુણ શક્તિની જાણુ. ૧૩૮
 શ્રદ્ધાપ્રેમ ત્યાં મારો વાસ, શંકા ચાતાં નહીં નિવાસ;
 શ્રદ્ધાપ્રેમથી મારી દૃષ્ટિ, તેથી પ્રગટે દૈવી સૃષ્ટિ. ૧૩૯
 શ્રદ્ધાપ્રેમ છે ભક્તિમૂલ, એવળુ તપ જપ સર્વે પૂલ;
 શ્રદ્ધાપ્રેમી નર ને નાર, તેમાં મારી શક્તિ અપાર. ૧૪૦
 શ્રદ્ધાપ્રેમ એ માફ રૂપ, તેવળુ મનમાં પ્રગટે ધૂપ;
 શ્રદ્ધાશુ જે નર ને નાર, મંત્ર ફલે તેને નિર્ધાર. ૧૪૧
 મુજ નામે જે મુજને ભાજે, સર્વ શક્તિયો સહેજે સજે;
 મુજ નામે જ્યાં ચલતો રંગ, સર્વ કાર્યમાંતેહ અભંગ. ૧૪૨
 મુજપર શ્રદ્ધા પૂરણ રાગ, તેને જાણી જગ મહાભાગ;
 મુજ પ્રેમીજન જેનો જોહ, સર્વત્ર જય પામે તેહ. ૧૪૩
 બુદ્ધિવાદોને પરિહરી, સાધાર્યો કરવા મન ધરી;
 મુજ આજ્ઞાએ નિશ્ચય ચાલ, મુદશના આતમને ભાળ. ૧૪૪
 જાદિર અંતર વર્તન એક, એવી મુજ ભક્તોની ટેક;
 સર્વ કાર્યમાં સત્ય વિચેક, રાખીને વર્તે છે ઉકે. ૧૪૫
 વિષયાસક્તિ ધરે ન ચિત્ત, કર્તવ્યો કરતા શુભ નિત્ય;
 હઠ જાદિર જ્યાં ભોગવે ભોગ, ત્યાં પ્રગટે છે નિશ્ચય રાગ. ૧૪૬
 પર્થ ભોગથી સાધે યોગ, મુજ ભક્તોને હોય ન દોગ;
 વિશાળ દષ્ટિ ધારે લોક, પામે નહીં અંતરમાં શોક. ૧૪૭
 ગંભીરતા અગ્નિધણી યત્રી, ઈચ્છા નહીં દુર્બ્ધસનોત્પત્રી;
 જુડ પ્રતિષ્ઠા ચહે ન માન, આપ પ્રમાણે કરતા દાન. ૧૪૮
 જેવા ભક્તો ભક્તિ લહે, મુજ વલ્લીમાં કંઈ ન ચહે;
 નામ રૂપનો છોડે મોહ, કરે ન ઉપગ્રહીને દોહ. ૧૪૯
 પાનાનું વ્યથિત સ્વાતંત્ર્ય, રહે ચાપ નહિ પરતંત્ર;
 દુનિયાનું જે માન અમાન, તેમાં રાખે કેશ ન ધ્યાન. ૧૫૦

- લંબાતપાં કયાંય ન થામે, પ્રતિજ્ઞા ન્યાં દેવ અધર્મઃ
 વિપયોમાં નહી જે જાણાય, મનં મુજાજ અર્થિયાં યાય. ૧૧૧
 ઇચ્છાઓ છે ભરતું મુજ, આચા નૃજા કુઃખ મમુજઃ
 આચાઓને વગ જે કરે, ભજા જના મુજ માંનિ વડે. ૧૧૨
 અભિપ્રાયમાં મૂકે નહી, નિદા મુનિમાં ગમ નહીઃ
 તે યોગી કર્મો કરનાર, મુજ શીતાના પામે પાર. ૧૧૩
 મુજ જાજો પર મુજસમ સગ, તેવા મુજ ભજાં મદાજાગ.
 દોષી પણ તે છે નિર્દોષ, દેવ ઉપર જે ધરના દેવ. ૧૧૪
 ક્રોધ ઉપર જે ક્રોધી યાય, માન ઉપર જે માની યાયઃ
 કપટ ઉપર જે કપટી જને, લોભી થં જે લોભને હલે. ૧૧૫
 શત્રુઓ પર શત્રુભાવ, દુશ્મન યાગામા છે રહ્યાઃ
 એવી ભજિ એવા કર્મ કરના જેના પામે શ્રમ. ૧૧૬
 અનન શક્તિ આગમ દેવ, મનથી કરના આગમ દેવ,
 સર્વ કરે જે આગમ કાજ, જેનધર્મ પામે સામ્રાજ્ય. ૧૧૭
 શુભ કર્મો બાંધે તે કરે, પ્રતિબંધ બૂઝા પરિહારે
 વર્તમાન જે સાશ્વત્ત કરે, કરે ન ધારે દુનિયા શ્રમ (લાગત). ૧૧૮
 દુર્જન નિન્દાથી નહીં દરે, સાશ્વત્ત કર્મો બાંધે કરેઃ
 સત્ય તે માફ માનો ચિત્ત, મદાજનેાની ધારે રીતિ. ૧૧૯
 દીપ દષ્ટિથી કરવાં કૃત્ય, જૂઠાને નહી માનો સત્યઃ
 જેનધર્મમાં સત્ય સમાય, અસત્યથી નહીં સાંનિ યાય. ૧૨૦
 નિર્દોષીને પીડા નહો, જેનધર્મ એ બાંધે સહોઃ
 અશક્તને દુઃખયો નહીં, ઉદ્ધત જની નરિ બાંધે વહો. ૧૨૧
 નિરપરાધી દરે નહીં, મારી આજ્ઞા ચિરપર વહોઃ
 ભુક્ષ્મ મુજ જે દેશમાં થાય, અનેક આદુત્ત ન્યાં પ્રમદાય. ૧૨૨
 ઉત્તરયો નહીં કાને જરા, હેતું કરી નહીં કર્યો વરા
 અન્યાયીના સામઃ લેરો, મન્ય ન્યાયથી ભગથી બરો. ૧૨૩
 નિજ પ્રાણેના રૂપતુ કાજ, નિર્મલ જની ન ખેરો લાજઃ
 મરતું પણ કરતું નહીં જર, એવા જેના નિધિ પરા. ૧૨૪

- કર્યો નહીં કોનો અપરાધ, ભરવો નહીં મોટાથી બાથ;
 બનવું નહીં દુષ્ટોના હાથ, કર્યો નહીં શત્રુ વિશ્વાસ. ૧૬૫
- સાચી શિક્ષા ધરવો કાન, ત્યાગી દ્રેષ અને અપમાન;
 દેવગુરૂ માટે સદુ સહો. સર્વાર્થે જીવનને વહો. ૧૬૬
- વિનય કરો વૃદ્ધોના બહો, શણે નહીં પેઠેલો સટો;
 સાધુ સંતને કરો પ્રણામ, સાચે દો મારું મુખ નામ. ૧૬૭
- જ્ઞાનાદિકથી જોઈ મદાન, વિનય નરો તેનો ગુણખાણું;
 જાનધર્મનું મૂલ જ બાળ, યથાયોગ્ય વિનયે મન આણ. ૧૬૮
- વિનયથી વિદ્યાઓ શ્રેષ્ઠ, વિનયથી શક્તિયો ભરો;
 વિનયે અંતરથી ગુણ મળે, અભિમાન અજ્ઞાન જ દો. ૧૬૯
- માતૃપિતાદિક વિનયે સગ, જેનો તે માનવ મદાભાગ;
 ગુરૂ વિનયે જ્ઞાનાદિક મળે, અદત્તી વેળા વેગે વળે. ૧૭૦
- વિનય વિનાનું માનવ દોષ, જ્યાં ત્યાં જીવે દંડા ખોર;
 વિનયે પાપો સર્વે જાય, મુજ પ્રીતિ વિનયી મટ પાય. ૧૭૧
- વિનય વિના શોભે નહીં જન, વિનય વિના નિર્મલ નહીં મન;
 વિનય ક્યાંથી મળતું જોઈ, કોઈ ઉપાયે મળે ન તેડ. ૧૭૨
- જીવન માત્રની સેવા કરે, વિનય કર્મમાં દુર્ધ જ ધરે;
 મોટાઓના પાયે પડો, ગુણ લેવાનો લેજો ધરો. ૧૭૩
- નર નારી આદર સરકાર, સુખશાન્તિ પુષ્ટિ બહુ ખ્યાર;
 સ્વાર્થ વિના ઉપકારો કરે, પરમાર્થે જીવનને ધરો. ૧૭૪
- સ્વાર્થ વિના કરતાં ઉપકાર, શોક ન પામે નર ને નાર;
 પ્રતિ બદલો લેવાનો સ્વાર્થ, પહેલાંથી ત્યાં નહિ પરમાર્થ. ૧૭૫
- સ્વાર્થાદિક જે સિદ્ધ ન થાય, પશ્ચાત્તાપાદિ પ્રગટાય;
 પરમાર્થોનું ફળ નહીં યાય, ઉલટું જીવન નિષ્ફળ જાય. ૧૭૬
- સ્વાર્થાદિક વળુ જે ઉપકાર, કરતાં ધન્ય તે નરને નાર.
 મુજ સ્વરૂપને પામે તેડ, જોમાં નહિ કિચિત્ સદેહ. ૧૭૭
- મારી આશાએ ઉપકાર, કરજો સર્વે નર ને નાર;
 મુક્તિને પામે નિર્ધાર, વિશ્વાગ્રી થી વર્તે સાર. ૧૭૮

- નિઃસ્વાર્થે પુત્રાદિક સેવ, કરનાં નાને આગા દેવ;
 નિઃસ્વાર્થે મેવા ને બળિત, કરનાં પ્રગટે આતમ શક્તિ. ૧૭૭
- દીર્ઘિમાનથી હચ્છા વિના, પદોપકારો કરના જન;
 અપમાનો સદીને નરનાર, ઉપકારો કરવા તૈયાર. ૧૭૮
- ઉપકારી જે એવાં થાય, માયામાં તે નહિ અંધ.ય;
 ભવસાગરને સરોવરે તરે, મુક્તિ પદને ત્રદેશ વરે. ૧૭૯
- નામા નદી છાંટે ઉપકાર, ધન્ય ધન્ય તે નરને નાર;
 ઉપકારો સત્તુ પર કરે. ભેદભાવ નહીં દિલમાં ધરે. ૧૮૦
- ઉપકારો કરવામાં પ્ર.જ્ઞ, તન મન ધનનું દોષ ન બાન,
 સર્વ સ્વાર્થજ કરના મંદ. સદેશ મુક્તિમાં પામે તોદ. ૧૮૧
- નૈનધર્મ ઉપકારો મર્ત, કરી ઉપકારો કરો ન મર્ત;
 ઉપકારો કરી કહેવા ફરે, ન માયા બધનમાં ખરે. ૧૮૨
- શુભ દાન દેવા નરનાર નામ રૂપનિર્મોદ વિચાર;
 જ્ઞાન દાન સમ નહિ ઉપકાર, આત્મજ્ઞાન કરતું મુખકાર. ૧૮૩
- ઉપકારો કરનાં અપમાન, સકલ દુઃખ ને દાર જ બાન;
 અપકારિને વધ બંધન થાય, તે.વજ્ઞ સની મેલક ન પા. ૧૮૪
- ઉપકારીને કષ્ટ પ્રજ્ઞામ, દુષ્ટાવાં નહીં તેનું નામ;
 કષ્ટ ન ઉપકારીને થત, કરો ન તેની જુરી વાત. ૧૮૫
- દેવ શુદ્ધના જે ઉપકાર થયા દુઃખમાં તે સંભર,
 સભારી જગપર ઉપકાર, શુદ્ધના કર જે ઉકામઃજ. ૧૮૬
- જે કાલે જે જે ઉપકાર, કરવા તે કરશે નરનાર;
 ઉપકારો લીધા વજ્ઞ કોઈ, એવે નહીં એ જોશે ભેદ. ૧૮૭
- ઉપકારો કરતાં ફલ ધનું, ભાવપ્રમણે ફરને ભણું;
 નિષ્કામીને ફલે અનંત, કામીને નિજ કામ ફલનં. ૧૮૮
- નિષ્કામે વા ભાવ સદામ, ઉપકારો કરવામાં દામ;
 પ્રાણદિકનું કરતું દાન, તેથી પ્રગટે મરુત જ્ઞાન. ૧૮૯
- પદોપકારે રાજ ન બીનિ, પદોપકારે છંદ ન નીતિ;
 ઉપકારી કર્મોમાં ભેદ, લગ્ન કલેશ કરો નહીં ખેદ. ૧૯૦

ઉપકારો ઉપર અપકાર, કરે કોઈ જો નર ને નાર;	
તો પણ તે ઉપર ઉપકાર, કરતાં મુક્તિ છે નિર્ધાર.	૧૯૩
તમોગુણી જાણે ઉપકાર, રમેગુણી જહુ ॥ ઉપકાર;	
સત્વ ગુણી ઉપકારો બાણ, કરવામાં શુભ લાવને આણ.	૧૯૪
ઉપકારોમાં મત તબ લાવ, આદિ સર્વ સમાતા લાવ;	
ઉપકારોમાં સર્વે ધર્મ, ઉપકારોમાં સર્વે કર્મ.	૧૯૫
અનેક જાતના છે ઉપકાર, યથાશક્તિ કરતાં મુખસાર;	
ઉપકારો સ્વાભાવિક જોડ, સહેજે થાતા જાણે તોડ.	૧૯૬
અપકારોના જે કરનાર, જીવંતા તે મર્યાજ ધાર;	
મારા ઉપર શ્રદ્ધા પ્રેમ, રાખે તેને યોગ ને ક્ષેમ.	૧૯૭
ઉપકારે જેમ વધતો ભ.વ, મુજ ભક્તિનો વધતો દાવ;	
વૈર શમે ઉપકારોવડે, ધર્મ વધે ઉપકારો કરે.	૧૯૮
દુઃખી રોગીનો ઉદ્ધાર, કરવાને સહેજો નૈયાર;	
વીરોધું કર્મ જ ઉપકાર, સર્વ વર્ણનો ધર્મ એ સાર.	૧૯૯
બાધો વિશ્રાંતિનાં સ્થાન, અભયાદિક દેવાં રહુ દાન;	
માનવ ને પશુ પંખી દુઃખ, ટાળો તેથી પામો મુખ.	૨૦૦
માફું નામ ભજે નરનાર, તેનાં દિવ પ્રગટે ઉપકાર;	
મુજ ભક્તો કરતા પરમર્થ; પરમ.થોમાં જાણે સ્વાર્થ.	૨૦૧
જૈનધર્મ જ્યાં જ્યાં પ્રકટાય, ત્યાં મુખ શાંતિ પ્રગતિ થાય;	
હિંસા આદિ ટળતા દોષ, સર્વજનોમાં પ્રગટે તોષ.	૨૦૨
ખગ જુદી મત્સ્યાદિક વધે, શાંતિ કારણ સર્વે સધે;	
જૈનધર્મ ફેલાવો થતાં, પાપો સર્વે નાશી જતાં.	૨૦૩
દેશ કોમની ચડતી થાય, જૈન ધર્મ સેવ્યાં શિવ નથાય;	
જૈનધર્મમાં સર્વે ધર્મ, છે નિશ્ચયથી કરજો કર્મ.	૨૦૪
પાળે મારો જે ઉપદેશ, દેશ કોમ તે લહે ન કલેશ;	
જૈનધર્મ આચાર વિચાર, પ્રગટે ત્યાં છે મુખ નિર્ધાર.	૨૦૫
આચારે જ્યાં મુજ ઉપદેશ, વર્તે ત્યાં છે ચડતી બેશ.	
વર્તે મુજ ઉપદેશે જોડ, નિશ્ચયમુખને પાગે ટોડ.	૨૦૬

નૈનધર્મ આચાર વિચાર, ઘટનાં પુણીમાં નરનાર;
 સતિ મુખથી ફરે ભય, લગી પરસ્પર દુઃખી થાય ૨૦૭
 નૈનધર્મને આદિ ન અંત, નૈનધર્મયય અરે સંત,
 નૈનધર્મ છે મારું રૂપ, અનંત છત્રન પ્રકારરૂપ ૨૦૮
 સત્ય સનાતન આતમ શાન, આનંદ એ નૈનધર્મ પિછાળ;
 સર્વ વર્તુ ગુણ કર્મ વિચાર, નૈનધર્મ એ બાહ્યોચ્ચાર ૨૦૯
 મુજને ભગવાન ભગવાન ધર્મ, જેને ભલું છે એ મર્મ;
 મુજમાંદિ નૈનધર્મ સમાય, મુજ ભપે સદુ ધર્મ બભાય ૨૧૦
 મુજ ભપે સરગુણ પ્રગટાય, અદ્ભુતમન્યજ દ્રવ્ય ભય)
 મુજ ભગવાન નં ગુણગાન, તે જૂટે સદુ દુઃખનું ભાન ૨૧૧
 મુજમાં પ્રગટે જેને રંગ, તેને જૂટે વિષય પ્રસંગ)
 મૈથુન કામાદિ સદુ દોષ, નાસે પ્રગટે ગુણ સતોષ ૨૧૨
 મુજમ. જેનો લાગ્યો પ્યાર, નહિ છે તેના મન અભિચાર;
 અંગ રૂપમાં મુખની અ.શ, જેને તે છે જડના દાસ ૨૧૩
 જંના દિલમાં મારો પ્યાર, ત્યાં નહીં સ્તેનો કામચિંતાર;
 વ્યભિચારી હડાયાં ધન, જૂગમ જૂરો નાદાન ૨૧૪
 વ્યભિચારી દુનૈય.મ. દુષ્ટ, જલ સન્નિધી થાય ન પુટ;
 વ્યભિચારીનું મન નહિ સ્થિર, રોમો પાપો વિધ અધોર ૨૧૫
 વંશયા પન્ડિતના અ.સજા, તેનો દેખે ચ.મડી રજા)
 મોડી પડયા ચ.મડીમાં જેહ, ચ.મડેયા જન ભણે તેહ ૨૧૬
 ચામડીયા મુજથી છે દૂર, દેખે નહીં તે મ.રૂં નૂર)
 મ.તામા રંગાયા જેહ, અનંત છત્રન પામે તેહ ૨૧૭
 મારા રસમાં રચીયા જેહ, પ્રકરણર્પન પામે તેહ;
 પ્રકરૂપ મારામાં ચરે, વ્યભિચારને તે સંદરે ૨૧૮
 વ્યભિચારી જે નર ને નાર, મુજમાં તેનો સત્ય ન પ્યાર;
 સર્વ સન્નિધી થાતાં જાણ, સર્વ ગુણોને કરતાં નાણ ૨૧૯
 દેશ કેમનો કરે વિનાશ, દુઃખ કાલના ચાર્ણ દાસ;
 અનેક જૂશ રોગોવટે, દેશ પ્રવલને પાપે ભરે ૨૨૦

- રોગોનું ઘર છે વ્યભિચાર, પડતીનું તે દ્વાર વિચાર;
પરંપરા દુઃખને દેનાર, વ્યભિચાર છે દુષ્ટ વિખર. ૨૨૧
- વ્યભિચારનો એક વિચાર, પ્રગટથાયો છે દુઃખ અપાર,
વ્યભિચારનો સત્ય ન પ્રેમ, વ્યભિચારીમાં યોગ ન હોમ. ૨૨૨
- દેશ કોમની દિનિતિ યાય, પ્રજ્ઞચર્યથો વિધે સદાય;
વ્યભિચારથી પડના નાશ, મુજમાં કેનો નહીં વિશ્વાસ ૨૨૩
- વ્યભિચાર સમ કોઈ ન પાપ, વ્યભિચાર સમ કોઈ ન શાપ;
વ્યભિચારી ઠામે નહીં કરે, અંતે જૂરા હાથે મરે. ૨૨૪
- પ્રજ્ઞચર્ય એ ભારી શક્તિ, પારે ને પ્રગટવે વ્યક્તિ;
પ્રજ્ઞચર્ય સમ કોઈ ન ધર્મ, ઉપકારો સમ કોઈ ન કર્મ. ૨૨૫
- દેહવીર્યનું રક્ષણ કરે, આત્મવીર્ય પ્રગટાવે ઝરે.
મારાપર જેનો વિશ્વાસ, પ્રજ્ઞચર્ય તે પામે ખાસ. ૨૨૬
- પ્રજ્ઞચર્યથી મુંઢર દેહ, પ્રજ્ઞચર્યથી રૂઝાં ગેહ;
પ્રજ્ઞચર્યથી સત્તા રાજ્ય, વિદ્યા દેશદિક સામ્રાજ્ય. ૨૨૭
- રૂપરંગનો કામ ન યાય, દેહવીર્યની રક્ષા યાય;
મુજને જૂને જૂને સર્વ, દેહ રૂપનો પ્રગટે ભર્વ. ૨૨૮
- મુજને જૂલે મમટે કામ, રહે નહીં મનનું સ્થિર ઠામ;
જૂતની પેઠે મનનું જામે, જડની માયા મનમાં ગમે ૨૨૯
- વ્યભિચારીનાં જે સંતાન, શક્તિહીન પ્રગટે નાદાન;
ખને શુભામે જગ પરતંત્ર, રહે ન ક્યારે તે સ્વતંત્ર. ૨૩૦
- વ્યભિચારી જ્યાં બહુ નરનાર, ત્યાં નહિં દેવોનો અવતાર;
દેશ કોમ સંધાદિક નાશ, અનંત મુખની ત્યાં શું! આશ. ૨૩૧
- મારાપર પ્રીતિ વિશ્વાસ, પૂરે નહીં ત્ય કામવિશ્વાસ;
આતમના મન તાણે રહે, દેશ કોમ મુખ શાંતિ લહે. ૨૩૨
- મન વચકાયાથી વ્યભિચાર, છડે તે મુખિયાં નરનાર;
લગ્નાદિકમાં જે વ્યભિચાર, છડે મુખિયાં નર ને નાર. ૨૩૩
- વ્યભિચારી જે નર ને નાર, મુજ બજતી યદ્વાંતી અપાર;
નિર્દાષો દિત્તમ યે અર્થ, શુદ્ધ પ્રેમથી મુખિયાં યાય. ૨૩૪

શીયત્ર માટે પ્રાણ વિનાશ, કરનામાં છે મુખની આશ;
 નિરાશકા જે મુજ આશકા, જેવો તેવો માટે ભજા ૨૩૫
 પાપી જનને કડું ઉદાર, મુજ ભજનાં પ્રેમે નિર્ધાર;
 સહાય મારી ભાવ પ્રમાણ, સદુને મગતી નિશ્ચય માન ૨૩૬
 નામ રૂપ ઉપાધિ વિના, મારમાં રમનાં જે જના;
 બ્રહ્મચર્યથી બ્રહ્મજ લોકે, નિરાકર શિવપદને વહે ૨૩૭
 નાસ્તિક સંગે શીત્ર વિનાશ, ભજનો યજ્ઞો નહીં હતાશ;
 મારમાં મન રાખી રહે, અંતરમાંકિ બંધ ન વહે ૨૩૮
 બ્યભિચારી બનશે નહીં કદિ, કોડી લાલચ દેખો યદિ;
 બ્રહ્મચર્યથી જીવો જના, ભજો યે મારા એકમના ૨૩૯
 સદુમાં મારા સરખો બાવ, ધરીને વર્ગો એકથ મુદાવ;
 સંધાદિકમાં સંપજ ધરો, આઃમતોગતી ભેગ હરો ૨૪૦
 મુજ શાસન છે સંપ પ્રધાન, અસેદભાવે એકથ નિદાન;
 સ્વાર્થતમે આપીને ભોગ, વર્ગો સંધો સરથ યોગ ૨૪૧
 સંકુચિત મન ભેદો તમે, અસેદભાવે મુજને ભજો;
 આચારો વિચારો ઉદાર, રાખી વર્ગો નર ને નાર ૨૪૨
 દેશ પ્રજના મુખમાં મુખ, પ્રજ સંધના હુઃખમાં હુઃખ;
 મળી સંધી વર્ગો સરો, કરો ન કપારે મિથ્યા ગર્વ ૨૪૩
 સંધાદિકની એકાગ્રજ, છોડો તન મન સના રાજ્ય;
 બેદ પટે તે મન ને કર્મ, છેડી આરાધો યોગ્યર્મ ૨૪૪
 મુજમાં પ્રીતિ ને વિષેજ, જૈનપણું જણજ ખાન;
 મન કિયાના ભેગે જેદ, સંધ પ્રેમથી છોડો તેદ ૨૪૫
 સમય વિચારી વર્ગો સંધ, જોવી મુજ અસા મુજ રંગ,
 સમઃ પ્રમાણે પાડે જેદ મુજ અસા અસધક તેદ ૨૪૬
 પવં કિયા વેદાદિકે સગ, સંધ સંપર્મ કરો ત્યાગ;
 ધર્માચાર વિચારે સગ, મહાસંધ પામે યોગ્યગ ૨૪૭
 સંધાદિને બ્યાં છે સંધ, યાંતિ મુજ ને ત્યાં છે જંપ;
 વિરોધ જે આવે નેદ, વારી સંધ જને મુજ જેદ ૨૪૮

વિદ્યેયોનો કરતાં નાશ, આત્મયોગ આપ્યાથી ખાસ;
 બાકીનો શક્તિ પામે એક, નાતે સંઘાદિકા કલેશ ૨૪૯
 તન મન ધન કીર્ત્યાદિક ભોગ, આપે તેથી પ્રગટે યોગ:
 સંઘસંપન્નહે હિતકાર, સંપીને આગે નરનાર. ૨૫૦
 સંપ વિના નહીં સુખ લગાર, સંપ એજ મુજ શક્તિ ધાર:
 અનેક સ્વાર્થો ને કરે, માન તજીને એકજ જ વરે. ૨૫૧
 મંઘ એજ પાતે છે બળ, સંધાર્યો મરુતું ગુણ ખાણ;
 સંધ સંપમાં દંખો શુભ અનંત જલનું એ છે ગુણ. ૨૫૨
 પ્રેમ સંપ ત્યાં પ્રગટે સ્વર્ગ, સંપ નહીં ત્યાં વર્તે નર્ક:
 સંપ રહે ત્યાં શક્તિ અગાર, ભેદ ભાવ ત્યાં ખેદ અગાર. ૨૫૩
 મંઘ સંપથી વધનો ધર્મ, ક્ષાત્કૃત્યો વધે અધર્મ;
 અગેહમાયે સંપની વૃદ્ધિ, બલ વૃદ્ધિ વિના ને શક્તિ. ૨૫૪
 મર્પ પ્રભતમાં વર્તે એકજ, ત્યાં વૈરાગ્યે હું છું એક;
 દાનિકારક ભેદો તજે; સંપ ગુણ મુજ પ્રેમે ભજે. ૨૫૫
 માનવ જાતમાં લિંગ ન બેદ, વર્ણ ઉચ્ચ ન નીચ ન વેદ;
 નિશ્ચાનપથી આતમ ભવ, લાભી સંપનો લેજો દહાવ. ૨૫૬
 નામ રૂપ મોટે નહીં મૂંઝ, સંદસપત્તુ એ છે ગુણ:
 નામ રૂપનો મોદ નિવાર, મુદર્શના શિખા દિલ પાર. ૨૫૭
 નામ રૂપ ઉપાધિ બેદ, દાગી આતમ સત્તા વેદ;
 આતમ સત્તાએ સહુ એક, બ્યથક ભાવે ધારો એકજ. ૨૫૮
 નામ રૂપનું કરો ન મન, સપગા મનવ સરગા બળ;
 દેશ ભેદથી કરો ન ખેદ, એકમે વર્તી દાગેડ ખેદ. ૨૫૯
 મોદને બૂધી મુજમાં ભજે, એક બાવથી મુજને મંગે.
 એક ભાવમ ધર્મ અબેદ, મુદર્શના આતમમાં વેદ. ૨૬૦
 તદુના આતમ એક સમન, ભેદભેદ ત્યાં લેશ ન બળ;
 આતમ ઉપિથી એકમે સદે, દુનિસ લોકો નુમને લોક. ૨૬૧
 નામ સંપથી કર ગુણ કામ, અન્નામાં વર્તી નિષ્કામ:
 નામ સંપનો દુરૂપયોગ, કરો નહીં સગાને લોક. ૨૬૨

સંઘ સંપત્તી સ્ત્રોત સ્વતંત્ર, સંપ વિના જનગો પદનંત્રઃ
 મહાજનની એવી નીતિ, રાખે સુધને સંપત્તી રીતિ. ૨૬૩
 અનેક મન આચાર વિચાર, સ્વેચ્છાએ વર્તે નર નારઃ
 જેને જે ઈચ્છા તે કરે, પટે ન વચ્ચે સ્વેચ્છાગળે. ૨૬૪
 સ્વતંત્ર રીતે ભલે લોક, મુજ અંતરે ત્યાં નહીં થોક;
 જે કાળે જે કરવું પટે, કરવું સંપે ચિત્તના સટે. ૨૬૫
 મુજ પ્રેમે દુર્ભેદો લલે, સંઘ સંપત્તી મુજને મળે;
 સંઘ સંપત્તી હજુ બાવ, રાજ્યવિદિની રણ યાવ. ૨૬૬
 કરે ન રાગે દેવે પદ, મારા લક્ષ્યાં સમજે દક્ષ;
 પદાપદી કરતં નાય, માટે સંપ કરે મદુ ખામ. ૨૬૭
 સંધનો દ્રોહ કરે નહિ કદા, મુજ પર પ્રીતિ દિલમાં યદા;
 એક બીજાની ઈશ્તા દ્વાય, ત્યારે બહો મુજ કહેવાય. ૨૬૮
 એક બીજાની બુદ્ધિ ચેડે, દુઃદ ચતુના સામા લેડે;
 દલિયુગમાં સંપે સ્વાતંત્ર્ય, કુમ્પણી હવન પરતંત્ર. ૨૬૯
 ઈનપર્મનો એ છે માર, દુર્ગુણનો કરવો સંહાર;
 સંઘ સંપત્તી રણ કરે, આત્મપ્રેમ ઈનોપર ધરે. ૨૭૦
 આત્મ સમા મદુ હવે મળે, બેઠ બાવની વૃત્તિ દલે;
 મુજ બહોને સ્વાર્થજ કરે, ન્યાયચક્રી નહિ પછા કરે. ૨૭૧
 સંઘ જમાડે લાચી ભાવ, સેવા કરીને લેવો દ્વાવ;
 સંઘ સ્પર્ધે સાધુ બદુમાન, કરગો મુજ પ્રેમે એક તાન. ૨૭૨
 સાધર્મી પર પૂજ પ્રેમ મરીત ઉપર પૂરણ રહેમ;
 સાધર્મીની સેવા કરે, ઈર્ષ્યા દેવે મનમ ધરે. ૨૭૩
 કોડગણુ યાત્રાં અપમાન, સાધર્મીથી મળે ન માન;
 તોપણ સર્વે મનમાં સુદે, સંઘ જલ્પિમાં મનને વેડે. ૨૭૪
 નપને મગા સરખો જલ, દેશ પ્રાણથી સર્વ ગિછાજ,
 સાધને પૂજે સેવા કરે, અનંત કર્મો કષ્ટમાં દરે. ૨૭૫
 સંપત્તી રણ વૃદ્ધિ કાજ, સ્વાર્થજ કરવું મદુ માસાત્મ્ય;
 સંપત્તી સેવા મારી સેવ, કરનાં મુજ દુર્ગે તાજેવ. ૨૭૬

દેશ કાલ અનુસારે સંઘ, નીતિયો રચવી શુષ્ક રંગ;
 રાજ્યનીતિ સમ સંઘની નીતિ, વહે કાલ અનુસારે રીતિ. ૨૭૭
 ત્યાગીનાં આચરણે ફેરે, દેશ કાલ અનુસારે ખરે;
 શુષ્ક નીતિયો સરખી વહે, ક્રિયા કાંઠ પરિવર્તન લહે. ૨૭૮
 ફેરફાર સહુ સંઘાધીન, સમયોચિત ભણેજ પ્રવીણ;
 સંસ્કારો આપે મહાસંઘ, જૈનોનો વાધે શુષ્ક રંગ. ૨૭૯
 ખજાણુદિ શક્તિયો વધે, સ્વતંત્રતા જૈનોની સધે;
 નિશ્ચય વ્યવહારે બજવત, સંઘ વધે સહુમાં શુષ્કવંત. ૨૮૦
 મારી યદ્વાવણુ નહીં ગતિ, મારી યદ્વાવણુ નહીં મતિ;
 મારી યદ્વાવણુ નહીં યોગ, મળે ન મુખના રૂઝ લોગ. ૨૮૧
 મુજને દિલમાં મરી જે વહે, સંઘ ભક્તિથી મુખડાં લહે;
 સઘતાણું કરતાં અપમાન, મારું છે અપમાન નિદાન. ૨૮૨
 સંઘતાણુ જે દ્રોહજ કરે, દુર્ગતિમાં અવતારે ફેરે;
 મુકુર્ય ત્યાગી જર્જની ભક્તિ, યમદાવે છે સંઘની શક્તિ. ૨૮૩
 સર્વ વર્ણના ભક્તો જેહ, મારા ખ્યાલ માનો તેહ;
 સર્વ વર્ણના ભક્તો ખરા, તેમાં લેદ ન રાખો જરા. ૨૮૪
 સર્વ વર્ણનો સંઘ મહાન, તેની ભક્તિ કરો એક તાન;
 ખાન પાન આદિ વ્યવહાર, પ્રેમ વટે નિર્લેદ વિચાર. ૨૮૫
 સર્વ સંઘના આગેવાન, મુજ સમ તેઓનાં રાગ્યાન;
 શુષ્કથી કરવા આગેવાન, નેતા કરવા નહિ નાદાન. ૨૮૬
 સર્વશક્તી શુષ્કવંત મહાન, જેમાં સર્વકલાનું જ્ઞાન;
 આગેવાનો તેવા કરો, પશ્ચાપક્ષીઆવ ન ધરો. ૨૮૭
 સર્વ ખંઠ દેશોના સંઘ, મળીને ઘડવા નીતિ રંગ;
 રાજ્ય વ્યાપારાદિ વ્યવહાર, વતાવો જગમાં મુખકાર. ૨૮૮
 એક સરીખી માનવ જાત, મુજ ભક્તિમાં લેદ ન જાત;
 સર્વ વિશ્વ સંઘોનું એકજ, ત્યાં હું સત્તાએ છું એક. ૨૮૯
 કર્યો જેણું તેણું લહે, સમજી સારું મનમાં વહે;
 સંઘની સેવા કરતાં મુખ, યાગે દગરો સર્વે દુઃખ. ૨૯૦

જીવંતની સેવા કરો, ગુણને દેખો ગુણને ધરો,
 દોષે દેખો નહીં લવ લેય, દાળે મનના સંધના કહેણ. ૨૬૧
 આપ કરો પણ નિંદા તમે, ગુણને જ્યાં ત્યાં દેખી જામે;
 ગુણરામી છે મારો બાપ, મુજ મવામા ને આમુજા. ૨૬૨
 મહાસંધ સદુ ગુણની ખાણ, ને પાળે છે મારી આજી;
 મહાસંધનાં દર્શન કરો, તીર્થો સેવા માટે ફરો. ૨૬૩
 મહાસંધની યાત્રા કરો, અજ્ઞાદિકમી સેવા કરો;
 સાધુઓની સંમત કરો, બપમામરને ચહેજે તરો. ૨૬૪
 નેનધર્મને કરવા નાશ, અનધર્મોએ કરે પ્રવાસ;
 ધર્મગુહ ત્યારે સદુ કરો, યસાદિક બાપથી સંચરો. ૨૬૫
 વિના પ્રયોજન કરો ન યુદ્ધ, કાળ પણ યાચો નહીં કુદ્ધ;
 સહન કરીને સખી રહે, સર્વ જાનુ શિશુજી લો. ૨૬૬
 સર્વ વર્ણના સંધની બહાર, કરામત રહેવું તૈયાર;
 આત્મભોગ આપો નગનાર, કરો ન સંસાર મીઠુ વિચાર. ૨૬૭
 નં સંકીર્ણ વિચારાચાર, સંધની પકલીના કરનાર;
 સ્વતંત્રતાના જે હરનાર, તેથી દૂર રહો નાનાર. ૨૬૮
 નથીન જીવન રમ વહનાર, બરેકા જે આચાર વિચાર;
 બ્યાપક વિશ્વવિશે મુખાર, તેને વદાને નર ને નાર. ૨૬૯
 નં સંકીર્ણ જીવ્યાચાર, મંદા અજિન્ય હરનાર;
 અધર્મને પકલી કરનાર, તમે ફેડિયો નર ને નાર. ૩૦૦
 નંનધર્મનુ શિશુજી સાર પામે પ્રેમે નર ને નાર;
 નં સયોમ્ય મારી બાકિ, ત્યાં પ્રગટી નીતિ યજિ. ૩૦૧
 નં સયોમ્ય મારી આજી, ત્યાં વર્ને છે સદુ કામાજી;
 નં સયોમ્ય મારું ગાન, ત્યાં અનુભવને મુખનું તાન. ૩૦૨
 નં સયોમ્યો મુજપર પ્રેમ, ત્યાં નિશ્ચય છે યોગ ને સેમ;
 કાયાજીક ઉત્સવ જ્યાં થાય, ત્યાંથી દુઃખો દૂર જાય. ૩૦૩
 જ્યાં પ્રગટે છે ઇર્ષ્યા વૈર, ત્યાં પ્રગટે છે કાળી કેર;
 મારા સયો નેમી દૂર, રહીને પામે મુખ બરપૂર. ૩૦૪

- જાહેરમાં કરવાનાં કામ, જાહેર કરવાં તે નિષ્કામ;
 ગુપ્તપણે કરવાનાં કામ, ગુપ્તપણે કરતાં મુખ જાળ. ૩૦૫
- પ્રામદ્યિકપણે સદુ કૃત્ય, કરતાં જનમાં વાણે સત્ય;
 દુષ્ટપિ ધર્મી પામે દુઃખ, અતે પરભવ મુખનું મુખ. ૩૦૬
- બાળકને કેળવવાં ખામ, રજ શિક્ષણમાંદિ વિધાસ;
 દંડ મદિરે હવે દેવ, શિક્ષણ યોગે કરવી સેવ. ૩૦૭
- બાળકને દો વિદ્યાદાન, આપો મુજ શિક્ષામણ જાન;
 નાસ્તિકતાને કરવી દૂર, કરે બાળકો સર્વે શૂર. ૩૦૮
- બાળકને શિક્ષા સંસ્કાર, આપો ઘરમાં નર ને નાર,
 ઘર ઘર શુદ્ધિ ભા ને બાપ, શિક્ષકની દીડી છે છાપ. ૩૦૯
- ધાર્મિક માતાનાં સંતાન, મારું પામે છે મુખ જ્ઞાન,
 ભક્ત પિતા ને માતા હોય, સંતાનો ત્યાં સાધાં જોય. ૩૧૦
- નીતિયાગ્યાં મા ને બાપ, સંતાનોમા નીતિ છાપ;
 માતપિતાને અનુસરનાર, સંતાનો ઘરઘરમાં ધાર. ૩૧૧
- માતપિતાના જે સંસ્કાર, બાળકમાં તે ઉતરે સાર;
 માતપિતા મમ બાળક યાય, ધર્મી અધર્મી બોલો ન્યાય. ૩૧૨
- બાળકનાં શુદ્ધ માતને તાત, બાળક અનુકરણ પ્રખ્યાત;
 ઘર ઘર બાળક કેળવનાર, માતા સો શિક્ષકમમ ધાર. ૩૧૩
- બાળ્યાવસ્થામાં સંસ્કાર, આપ્યા તેવા પ્રગટે સાર;
 બાળક શાંતિ માતને તાત, બાળક ધન મોટું પ્રખ્યાત. ૩૧૪
- બાળક રાજ બાળક દેવ, બાળકની શિક્ષણથી સેવ;
 અનેક વાપ્ય શિખવે સાર, દેશોદય બાળક ધન સાર. ૩૧૫
- તન મન ધન અસ્તિત્વ જોર, બાળકમાં વ્યાપે મુખતોર;
 દેશની દાસતાબાળક વર્ગ, જ્યાં શુભિયજ ત્યાં પ્રગટે સ્વર્ગ. ૩૧૬
- બાલસંધનો ઉદયજ ચતાં, દુષ્ટિયો સદુ દૂરે જતાં;
 સર્વે બાલક વીરો કરો, સ્વતંત્ર શાંતિ મુખને વરો. ૩૧૭
- ઉદયોમાં ઉત્સર્ગે ધર્મ, સંકટમાં આપત્તિ ધર્મ;
 પ્રગતિનાં કર્મો સદુ ધર્મ, કરતાં પ્રગટે સઘળાં શર્મ. ૩૧૮

- બાળકને સદુ નીતિજ્ઞાન, શિખવવું નિજ કર્મનું બાનઃ
 સર્વ ધર્મનું દેવું જ્ઞાન, તેથી પ્રગટે દુઃખી જ્ઞાન ૩૧૯
- જેની શક્તિ તેનું રાજ્ય, શિખવવું પર દેવી માજ;
 જૈનધર્મ રક્ષામાં પ્રાણ, આપે એવું દેવું જ્ઞાન ૩૨૭
- ધ્યય નહીં બલથી પરતંત્ર, વિચારાચારે સ્વતંત્ર;
 સ્વદેશ મતનાં પાલક ધ્યય, પ્રાણ પડે છડે નહિ ન્યાય ૩૨૧
- અમુરોથી પામે નહિ હાર, બાળક એવાં જ્ઞાં તૈયાર;
 ધર્મ રાજ્ય વિદ્યા ત્યાં રહે, સ્વતંત્ર મુખ મંપત્ત ત્યાં વડે ૩૨૨
- દેવો સમ બાળકને કરે, નિર્ગય સ્વતંત્રનાને વડે;
 બુદ્ધિ બળ વિદ્યા સામ્રાજ્ય, જૈનધર્મનું પ્રગટે રાજ્ય ૩૨૩
- બાળક સંધમાં શક્તિ જોગ, દયા હાન લનનું આરોગ્ય;
 હુર્બલ બચ્ચનો રોગથી દૂર, ત્યાં શક્તિ પ્રગટે ભદ્રપૂર ૩૨૪
- બાલકમાં સ્વાતંત્ર્ય ને પ્રેમ, વિદ્યા બલ આરોગ્ય ને શ્રેમ;
 સર્વ કલા નીતિયો સર્વ; પ્રગટતાં નહિં મિત્રતા મર્મ ૩૨૫
- શુદ્ધપાસે વિદ્યાર્થી જાપ, શુદ્ધગમાં રહી વિદ્યા પાપ;
 ધર્મશુદ્ધના વિનયે રહે, જૂઠી વાત ન મરતાં કહે ૩૨૬
- ધર્મશુદ્ધની સેવા કરે, વિનય પ્રેમથી વિદ્યા વરે;
 શુદ્ધેવ સમજાવે સત્ય, માનવનાં સમજાવે કૃત્ય ૩૨૭
- જૈનધર્મના સમગ્રા વેદ, તેના મુખ્ય જળાવે બેઠ;
 બાલિકાને આપે જ્ઞાન, વિનય પ્રેમ સેવાનું બાન ૩૨૮
- લિપિ જ્ઞાપ્ય કર્મનું જ્ઞાન, આપે સર્વપ્રકારે જ્ઞાનઃ
 પદ્ય તેલતું આપે જ્ઞાન, વિદ્યાર્થિયો ધ્યય મદાન ૩૨૯
- ધર્મશુદ્ધ વિદ્યાર્થી સદાય, કરતાં માત્રી ઉત્તતિ ધ્યય;
 ધર્મશુદ્ધ છે શીર્ષિમાન. પૂજ્યને ઉપકારી બમવાન ૩૩૦
- દસ્તાવેજી બે વંદન કરે, ધર્મશુદ્ધનું ધ્યાનજ પદે;
 નર્વ કલાઓ શીજો સહી, શુદ્ધમ સર્વ અનુભવ લહી ૩૩૧
- સદુ બાલકને શુદ્ધજવાસ, આડ વર્ષથી જાતો ખાસ;
 બાળકને શુદ્ધીપાસ, રહેવું પ્રતિજ્ઞા સુખવાસ ૩૩૨

લક્ષ્મણ યોગ્ય વચે છે ખાસ, સત્ય પ્રેમ પ્રગટે વિશ્વાસ;
 શુભકર્મે આત્મ જ્યાં એક, લક્ષ્યોચ્ચતા ત્યાં છે ટેક. ૩૩૩
 બન્નેનું જ્યાં યાતું એક, પ્રણયલક્ષ્મણ ત્યાંજ વિવેક;
 દેહરૂપ કામે જ્યાં લક્ષ, શુભવલ્લ ત્યાં બહુલાં છે વિપ્ન. ૩૩૪
 કામાવેશે લક્ષ્મણ નહીં, આત્મકેયે લક્ષ્મણ છે સહી;
 શુદ્ધ પ્રેમ પ્રગટે સંસ્કાર, ત્યાં લક્ષ્મણ સાચાં અવધાર. ૩૩૫
 શુભવલ્લ લક્ષ્મણ કરવાં નહીં. સમાનસખ્યે લક્ષ્મણ રહી;
 મેળ મળે નહીં મનહુંબળે, ઇચ્છા નહીં ત્યાં લક્ષ્મણ ન ખરે. ૩૩૬
 પાત્રી દાસી વા જ્યાં પતિ દાસ, દેખે બન્ને હોય ઉદાસ;
 મારાપર જ્યાં નહિ વિશ્વાસ, સાચી નહિ ત્યાં લક્ષ્મણની આશ. ૩૩૭
 પશુસમ દેહનાં લક્ષ્મણ થાય, શુભકર્મેના મેળ ન પાય;
 પશુલક્ષ્મણે નહીં દુનિતિ હોય, શુદ્ધ પ્રેમ લક્ષ્મણે સુખ જોય. ૩૩૮
 એકબીજાના જૂદા સ્વાર્થ, જ્યાં નહીં કરવો છે પરમાર્થ;
 દેહભોગ વિષયાશા ઘણી, ત્યાં નહીં ધણિયાણી વા ધણી. ૩૩૯
 જૂદી કીર્તિ ઇચ્છા માન, સદ્દા ન જાવે જ્યાં અપમાન;
 એકબીજાની નિંદા થાય, ત્યાં નહીં લક્ષ્મણનું સોહાય. ૩૪૦
 અસ્પર્શ મનમાહે ભેદ, કલેશ શોક ને વર્તે ખેદ;
 અસ્પર્શ મળતાં નહિ મન, ત્યાં શું લક્ષ્મણે સંધો તન. ૩૪૧
 જ્યાં લક્ષ્મણે વર્તે વ્યભિચાર, ત્યાં નહિ સુખિયાં નર ને નાર;
 સંતાનો શુભકર્મથી હીન, શુભામ પ્રગટે દુઃખી હીન. ૩૪૨
 ફેહો બન્નેનાં ન નીરાગ, જ્યાં નહિ બળબુદ્ધિ આરોગ્ય;
 ધર્મપ્રેમ નીતિ જ્યાં નહીં, લક્ષ્મણ યોગ્યતા દૂરે રહી. ૩૪૩
 પતિના ધર્મે પતિમાં હોય, પત્નીમાં શુભકર્મે જોય;
 સહજે સંસ્કારે જ્યાં એક, પ્રણયયોગ્યતા ત્યાંજ વિવેક. ૩૪૪
 પતિમતાના ધર્મે ઘણા, શુદ્ધ પ્રેમમાં હોય ન મળા;
 પતિમનઅનુસારે છે કર્મ, પતિસેવામાં માને ધર્મ. ૩૪૫
 અન્ય પુરુષથી ચહે ન લોગ, પતિસહચારે માધે યોગ;
 પતિમાં પ્રેમ પ્રભુતાદિ, ધર્મમાં વ્યજિની સુષ્ટિ. ૩૪૬

ગુરુઓ પર કર્તો હત, જૈનપણની સજે રીત;
 સર્વ લિપિ લાપાનો બાળ, ગૃહાવાસ નિર્દોષ પ્રમાણ. ૩૮૯
 ગૃહાવાસ આચારાહાર, સર્વ પ્રવૃત્તિ યોગ્ય વિચાર;
 ગર્ભધાનાદિ સંસ્કાર, રૂરે કરાવે ધર્મ વિહાર. ૩૯૦
 ધર્મશુદ્ધમાં આગળ ચલે, ભીતિ મોહચક્રી નહીં રખલે;
 સર્વ શુદ્ધિથી શરૂ કરે, પાછો નહીં ઠયારે ને ષડે. ૩૯૧
 ભરમાઓ નહીં છડે ધર્મ, ગૃહસ્થ યોગ્ય કરે સહુ કર્મ;
 શુભ કર્મે કો ઉચ્ચ ન નીચ, સંદેહમાં મન શરૂ નિત્ય. ૩૯૨
 સતપાત્રોમાં દેતો દાન, શુદ્ધી વાણી સુષુતો કાન;
 શુદ્ધમયી કરતો સહુ જાન, સાધુ સંતનું કરતો માન. ૩૯૩
 સ્વાર્થોમાં ને યાચ ન અંધ, દુર્ગુણ વ્યસનોની નહીં ગંધ;
 ધરમાં દહેશ જરા ના કરે, અતિ લોભ તૃષ્ણા નહીં ધરે. ૩૯૪
 રાગી દ્રેષી બાણે લેદ, ધરે ન સંકટમાં મન ખેદ;
 સદાજનનો કરતો નિત્ય સંજ, બાણે યોગ્યાયોગ્ય પ્રસંજ. ૩૯૫
 પ્રભુ સંઘ રાજ્યાદિક કાજ, કરતો પરની પ્રેમે સાજ;
 વિદ્યા વ્યાપારાદિક કર્મ, કરતો સ્વધિકારે ધર્મ. ૩૯૬
 સર્વ જાતની નીતિ બાણ, પાણે પ્રેમે ભારી આણ;
 દેશ રાજ્ય રક્ષણમાં સાગ, કરતો ને શુભિજનનો રાગ. ૩૯૭
 જંગમ સ્થાવર તીર્થની સેવ, કરતો યાતો પોતે દેવ;
 દાન શીશલ તથા બાવે ભાવ, માનવ ભવનો લેતો લહાવ. ૩૯૮
 કરતો નિષ્કામે ઉપકાર, કૃણો સમર્પે મુજને સાર;
 નિરાકાર મુજને સાક્ષર, બાણે ભક્તિ કરે બહુ પ્યાર. ૩૯૯
 દ્રવ્ય દોષ ને દાણ સ્વભાવ, શુભાશુભ સહુ બાણે દાવ;
 મંતાનોને સમજાં કરે, વિનયાદિ સદ્ગુણો ભરે. ૪૦૦
 પતિ પત્નીનું ગૃહ બંધાં સ્વર્ગ, મારા સદ્ગુણગણનું બર્ગ;
 ગૃહાવાસમાં રાગને ન્યાજ, અતે સત્ય થતો વૈરાગ્ય. ૪૦૧
 સત્વરજરતમ લગ્ન પ્રકાર, પ્રકૃતિસાગ્ય પરસ્પર ધાર;
 દેવની જીવન નુપ્રમં બાણ, સંયમેભવજી મુખ ન ક્યાલ. ૪૦૨

વૃદ્ધાશ્રમમાં જાન ભી રોગ, બાળિય પાતે એ મુગ નિર
 વૃદ્ધાશ્રમ વસતુ મુકેરે, જાનમાન બાળિયે મરે ૪૦૬
 વૃદ્ધાશ્રમમાં બાળિયેદાન, એવા અન્નમાન એ માન,
 વૃદ્ધાશ્રમ એ પાત્રવર રોગ, એ જીવન બાળિયે મરે ૪૦૭
 મરેલી વૃદ્ધાશ્રમ જાન, એ કે નિર્જીવ મુગ પાન
 બાળિયેદાન પાન, આમાનિય પાન એ જાન ૪૦૮
 મન કે મન વગ પાનદાન, અમાનિય કે પાનદાન,
 ૪૧ નાન મન વૃદ્ધાશ્રમ પાનદાન પાનદાન ૪૦૯
 ન મરણમાં માં જિનામ અન્ન કે મુગ રોગ પાન
 નાન કે મરણ નાન જાન, અમાનિય મનદાન મુગ ૪૧૦
 નાન કે મરણ મરણ માન, અન્ન વગ રોગ પાન
 મરણ માં અન્નદાન વગ જિનામ મરણે અન્ન ના ૪૧૧
 પાનદાનિય નિર્જીવ મરણ વગ પાનદાન મરણે પાન
 માન મરણમાં પાન નિર્જીવ નિર્જીવ મરણ ૪૧૨
 મરણે અન્ન પાન પાન, મુગ કે પાન અમાનિય ને
 માન મરણ માં માન ને રોગ, અમાનિય ને દાન મરણ ૪૧૩
 મરણે અન્ન મરણ પાન, અમાનિય ને પાન અમાનિય,
 ૪૨ અમાનિય પાન ને, મરણે અન્ન મરણ પાન ૪૧૪
 મરણે મરણ મરણે ને, માન મરણ મરણે મરણ,
 ૪૩ મરણે અન્ન મરણ, અન્ન પાન આનર મરણ ૪૧૫
 મરણે અન્ન ને ને ને નાન, મરણે અન્નમાં મુગ માન,
 પાન મરણે અન્નમાં માન, અન્ન મરણે અન્નમાં માન ૪૧૬
 વૃદ્ધાશ્રમ વસતુ વૃદ્ધાશ્રમ, મરણે ત્યારે આપે ત્યાગ
 નાન અમાનિય છે ત્યાગ, પાન મરણે અન્ન મરણ ૪૧૭
 મનથી રાગ અને છે ત્યાગ, મરણે નાન નાન
 અન્નમાં નાન નાન ત્યાગ, મરણે આપવાદિ છે ત્યાગ ૪૧૮
 મુગમુગ છે મનમાં જાન, આનમાં ત્યાગે બિન્ન-વજાન,
 મુગમુગ પાનથી જિન, અન્નપાનમાં ત્યાગે રીન ૪૧૯

મનને રાખી મારી પાસ, ગુણ કર્મોથી વર્તે ખાસ;
 નિરાસપ્રિયી થાવે શુદ્ધ, અર્હનું વિધુ ને મહાગુદ્ધ. ૪૧૭
 નીતિથી ચલવેા ઘસૂર, પકવેા ઉત્તમ પુત્રી પુત્ર;
 મંતાનો ને ગુણિયલ ધ્યય, દેશ સંઘ સામ્રાજ્ય મુદાય. ૪૧૮
 મંતાનોપર બહુ ઉપકાર, માતૃપિતાનો છે સંસાર;
 માતૃપિતા તીવ્રોસમ જાણ, સેવા વિનય કરેા જહુમન. ૪૧૯
 માતૃપિતા ઉપકારનો જાણ, મારો ભક્તજ થાય પ્રમાણ;
 માતૃપિતા ઉપકારે હજે, શુદ્ધનો ભક્ત ન ધર્મી બને. ૪૨૦
 માતૃપિતાનો આશીર્વાદ, પામે તે નહીં પામે ખાદ;
 માતૃપિતા ઠારે તે ઠારે કરે દુઃખી તે દુઃખને વાર. ૪૨૧
 માતૃપિતા ઉપકાર મદાન, સમજે નહીં દુષ્ટો નાદાન;
 માતૃપિતાનો કરે વિનાશ, દુર્ગતિ દુર્ભતિનો છે વાસ. ૪૨૨
 પૂજે સેવે મા ને બાપ, તેને ભક્તપણની છાપ;
 પૂજે વહો ઉડી સવાર, જુદિ મુખ પ્રગટે નિર્ધાર. ૪૨૩
 માતૃપિતાદિકમાં મુજ દેખ, દુર્ગુણ દોષો સર્વ ઉવેખ;
 માતૃપિતા શિખામણુ ઝરો, તેમા મનસમ જુદિ વહો. ૪૨૪
 માતૃપિતા ઉપકાર મદાન, જાણે તે જુદે પામે જ્ઞાન;
 વિશ્વ પરસ્પર છે ઉપકાર, સમજી વર્તા નર ને નાર. ૪૨૫
 ઉપકારે પર જ અપકાર, કરતા પામે દુઃખ અપાર;
 નામ રૂપ ઉપાધિ સર્વ, બૂઝે તે નહિ પામે ગર્વ. ૪૨૬
 સર્વ દિવસ તેને છે પર્વ, પામે તે કટ્યારેા ગર્વ;
 નિન્ય અને નૈમિત્તિક કર્મ, આપશ્યક આર્તસ્મિક કર્મ. ૪૨૭
 મોજી મુખ્યથી કરતા કાજ, અતે પામે આત્મિક સન્ન્ય.
 દિન્દ્રિયો અર્થોસમ દમે, નરનારી તે કયાંય ન ભમે. ૪૨૮
 મનને વશમાં રાખી રહે, રોગાદિક ઉપજે તે સહે;
 ધનમાં સંપી રહે સદાય, એક જીભના શુણ્ણને ગાય. ૪૨૯
 દુઃખ સહે નહીં રહે દૈદાસ, માતૃપર રાખે વિશ્વાસ;
 મુજપર પ્રીતિથી આનંદ, ધારે ટાળે મોહનો દંદ. ૪૩૦
 ધાનું મહુ આત્મોક્ષતિ માટ, એવા વિશ્વાસે શિર તાટ.

સર્વાવસ્થામાં સમશાન્ત, આનંદે વર્તે મુખ દાનઃ ૪૩૧
 શિશુભાટે દુઃખન્યાં દશય, સમશ્ચ યાવ ન મનન્ય ૪૩૨
 જડ ચેતન જગ શિશુદેવ; સમશ્ચ દોષ ન કોપય દેવ, ૪૩૨
 એક બીજાપર રૂષો પ્રેમ, એક બીજાનું દુઃખે દીપ્તઃ
 મર્મં લેકથી બનો ન દુઃખ, શુભના સંગે યાઓ પુત્ર. ૪૩૩
 મનના ભેદે ધર્મનો ભેદ, આત્મ અભેદે ટાળે ખેદ;
 આત્માવળુ જડ બાળુ બાળુ, ધર્મ સન્ધ ત્યા લેશ ન જાળુ. ૪૩૪
 આત્મ.ઓ જ્યાં ત્યા દેખાય, ત્યાં મુજ સરખી પ્રીતિ ધાયઃ
 આત્માવળુ રમ બીજે નહીં, સમજે તે શિવ પાને તદી. ૪૩૫
 ધર્મમાં રહેતા નહિં છે જમ, જ્યાં ત્યા ભાવે પરમશક્તઃ
 એવો મારે બકતજ જીવ; ત્યાં મુદ્રિતે સ્વર્ગની છંદ. ૪૩૬
 બળબુદ્ધિ આતમ વિશ્વાસ, નિર્ભયતા ત્યાં મુખ છે ખાસઃ
 સત્તાલક્ષ્મીથી મુખ નહી, દેશભૂમિ મોહે મુખ નહીં. ૪૩૭
 અસંતોષી દુઃખ ભરપૂર, જંના મનમં ભાવ છે દુર;
 લક્ષ્મી સત્તા હોય, ન હોય, તો પણ સંતોષી મુખે ભોલ ૪૩૮
 ધરતારીના એ અધિકાર, દેશાદિક રક્ષણ તૈયાર;
 લક્ષ્મી સત્તા રહે ખરે, વ્યવહારે વર્તે મુખ સરે. ૪૩૯
 દુઃખ જનોથી નહીં દહાય, જમણાઓથી નહિ ભરમાય;
 મૂર્ત જનોથી નહિં વંચાય; નિર્માણી સાથે નિર્માણ. ૪૪૦
 દેશ સંધ કોમાદિક કૃત્ય, કરતો બોલે જે મુખ સત્ય;
 અર્થેક ભાવે સદુની સાથ, વર્તે જરે ન પાપથી ભાથ. ૪૪૧
 એવા જ્યાં ધર નર ને નાર, વૃદ્ધ લુપ્ત બાલક આત્મર;
 ત્યા વર્તે છે મંગલમાલ, સ્વતંત્રતા નિર્ભયતા સાર. ૪૪૨
 આત્મસોગમાં વર્તે દહણુ, સ્વચ્છંદતા નહિ તાળાતાલુ;
 અર્થ લખું નહિ સાંકડી દષ્ટિ, ઉદારતાવે ધરની રુષ્ટિ. ૪૪૩
 ધર્મઃ વૃદ્ધની વર્તે અગ્ર, સંપત્તિ સદુ આપે પ્રાણ;
 ભેદભાવ સ્વાર્થો જ્યાં રમે, ધર કુદુંજ તે મુખમાં રમે. ૪૪૪
 નહાતા મોટાની મર્મદ, ઉચ્છ્રાપતી પ્રમટી ફર્મદ;

મગલી સંહુને ન્યામની દાદ, ઘર કુટુંબમાં નહીં છે વાદ ૪૪૫
 ખમે પરપરના અપરાધ, યાચ નહીં વેરે દેખાદ;
 તનધન સત્તા જોએ સંધ, વર્તે ઘરમ. શાંતિ જંધ ૪૪૬
 અધિકું ઓધું જ્યાં નહીં યાચ, એકબીજાપર પ્રેમ મુદાય;
 ઘરમાં દેશમાં સંદેશમાં મુખ, મુજોવડે નાસે છે દુઃખ. ૪૪૭
 એકબીજાના હિતમાં પ્રાણ, આત્મભાવનાં વર્તે દ્વાણ;
 પ્રકૃતિ સાથે જ્યાં યોગ, ત્યાં વર્તે છે મુખ ને જોગ ૪૪૮
 પ્રકૃતિભાથે જ્યાં ધર્મ, પ્રકૃતિસાથે છે કર્મ;
 પ્રકૃતિભાથે રહી જેલ, નિર્લેપ કર આત્મ સહેલ ૪૪૯
 પ્રકૃતિયોગે ધરબાર, યાવત્ પ્રકૃતિ છે સંસાર;
 પ્રકૃતિ ને આત્મ દોષ, અરસપ-સ અવલગન નેધ ૪૫૦
 પ્રકૃતિ આલ્સબનવડે, સવગા બાવે મુદ્દિત વડે;
 પાતાને અનુકુલ પ્રકૃતિ, વર્તે ત્યાં આત્મમુજોરુંદ્યજિત ૪૫૧
 પ્રકૃતિમાં રાગ ન દોષ, પ્રકૃતિ અવલગે પોષ;
 પ્રકૃતિથી દોષ ન દોષ, જ્યાં આત્મ વર્તે નિર્દોષ ૪૫૨
 પ્રકૃતિમાં બંધ ન મોક્ષ, આત્મમંદિ બંધ ન મોક્ષ;
 અનુભવ અંતરમાં અપરોક્ષ, આવે જ્યાંતિ દગલ દોષ ૪૫૩
 જંના મનમ. કહુ છું જાહે, ત્યાં પ્રગટે છે રવ પિંચક,
 ધરમાદી ભક્તોમાં દેક, પ્રગટે શ્રદ્ધા પ્રેમે નેક. ૪૫૪
 અતિક્રયાયો ત્યાં સદુ નામ, કુષ્ટ રીતના મોજ વિલાસ;
 અતિ અનીતિ ત્યાં છે ભીતિ, દેશ કોમમાં અવગી રીતિ ૪૫૫
 પરસ્પરનો કરવા નાશ, પ્રલ સંધ ઉદય જ્યાં ખાસ;
 નર્વનાશનો વાયુ વાય, રોગોત્પાદો મુદ્ધ જ યાય. ૪૫૬
 મારી શિક્ષાનું જ્યાં હાસ્ય, દેશ પ્રગતનો યાવ વિનાશ;
 વ્યાસે મુજ શિક્ષાથી વિદુદ, દેશ કોમ ઘરમાં નહીં મુદ્ધ. ૪૫૭
 મારી શિક્ષાથી વર્તે જેહ, શતિ લક્ષ્મી ખામે રોહ;
 મુજ આજ્ઞાએ વર્તે શક્તિ, સર્વ વિશ્વમાં પ્રગટે ભક્તિ. ૪૫૮
 ધર્મલેહથી હોય ન હોય, કરો ન વિશ્વવનો કંઈ દેવેશ;

- મારી આજ્ઞાએ સહુ કરો, ધર્મ કર્મથી શિવપદ વરો. ૫૦૧
- સર્વ વિશ્વનો ધર્મ જરૂર, જૈનધર્મ છે શુભ ભરપૂર;
મુજ ભક્તિથી લોકો જૈન, વેદે નહિ જે જડનું દૈન્ય. ૫૦૨
- અનન્ય જેઓનો વિશ્વાસ, મારાપર વર્તે છે ખાસ;
આચારે મૂકે ઉપદેશ, જૈનો તે જાણો જગ ભેશ. ૫૦૩
- મારો તહારો લેદ ન મુજ, ભક્તિ કરે તે ભક્ત જ મુજ;
શ્રદ્ધા ચારિત્રે છે જૈન, મોહરાજનું છોતે સૈન્ય. ૫૦૪
- કર્મેનો ઉપશમ જેમ યાય, લોકો જૈનપણું તેમ પાય;
એકાદિક સદ્ગુણ પ્રકટાય, મારા ભક્તો જૈનો યાય. ૫૦૫
- શુભથી જૈનપણું છે સત્ય, પરમાર્થિક કરતાં શુભ કૃત્ય;
મુજ ઉપદેશો સુભૂતો રહે, આવક પદવી તે જન વહે. ૫૦૬
- પ્રાણલુ શત્રિય વૈશ્ય શુદ્ર, મુજ પ્રીતિથી યાય સમુદ્ર;
સર્વ ખંડમાં લીલ વિલાસ, દુઃખ દળે પ્રજડે મુખ આશ. ૫૦૭
- મુજ ભક્તો મન ઈચ્છયું હશે, સુખિઆ થઈ જીવનને વહે;
ધન સત્તામાં નહિ મુંઝાય, ઉપકારો કરતાં હુર્વાય. ૫૦૮
- જડ લક્ષ્મીને શુભ ઉપયોગ, કરતા સાધે આતમ યોગ;
શબ્દિક જડનો નહિ અહંકાર, ચોક્ક ન લક્ષ્મી દગતાં લગાર. ૫૦૯
- જડ વસ્તુ તેનો સંયોગ, સંયોગે તો હોય વિયોગ;
સંયોગો વિયોગોવિષે, હર્ષ ચોક્ક ન કાંમ દિસે. ૫૧૦
- એવી રીત ગૃહસ્થાવાસ, વસતાં મોહ દળે ■ ખાસ;
સંઘ પ્રજા શુદ્ધજનની સેવ, કરતાં આપો આપજ દેવ. ૫૧૧
- અનેક પર અપરાધો સહો, અપરાધીનું સાદું ચહો;
અપરાધી ઉપર શુભ કરો, સમ્યગ્દર્શન રહેજે વરો. ૫૧૨
- શ્રમો વાંચે કાંઈ ન વળે, સદ્વર્તન ધરતાં મુખ મળે;
વિચારો કરતાં નહીં પાલ, કરો કાર્ય સાદું નરનાર. ૫૧૩
- સાંભળતાં નહિ કાર્યની સિદ્ધિ, કરો કાર્ય પામો જટ ઋદ્ધિ;
દુઃખ પડે પછી સાધો કાજ, આરંભોગથી આતમ તાલ્ય. ૫૧૪

- ગુણની શોભા અપરંપાર, ચામડી રંગે ઓઢ ન ધાર;
 વેષ ક્રિયાથી અનંત શ્રેષ્ઠ, ગુણની આગળ સર્વે દેહ. ૫૧૫
 અરરપરમ આપો ઉત્સાહ, ધરે ન ઇર્ષા દુર્ગુણ દાહ;
 ઉપકારો કરી અંતઃન લેશ, સ્વાન્યદિત્યર્થે સ્તેવા કલેશ. ૫૧૬
 ધરમાં ઉત્તમ નરને નાર, અદ્ય ખર્ચથી છવે સાર;
 ખર્ચ નકામાં લેશ ન કરે, પરમાર્થે સ્વાર્પણના ધરે. ૫૧૭
 વિદ્યા બગ ગુણથી જગદ્ગે, નરનારી છવન મુખ ધરે;
 વિદ્યાજ્ઞાનમાં આપેભાગ, તનમન ધન વિદ્યાબગ ત્યાગ. ૫૧૮
 ભરો એક ન કરે વિચાર, વિદ્યાસે વતે નરનાર;
 બૂલો સદ્ગતો આગી ભોગ, બન્ને સાથે સાથે યોગ. ૫૧૯
 ગૃહાવાસે પકવે વૈરાગ્ય, અધિકારી ધરવાને ત્યાગ;
 નરનારી એવાં શુભવંત, પામે મુજ ભક્તિ શુભવંત. ૫૨૦
 રૂપભાદિ તીર્થકર યથા, મુજ પૂર્વે જલપ્રસથો યથા;
 ફેરફાર થાતા નિર્ધાર, અનેક ખટોમાં એમ ધાર. ૫૨૧
 પાંચે વર્ણની માનવ ભાત, પંચવર્ણી અદ્વંતો ખ્યાત;
 આરક અકો દ્વૈ અનંત, અહતા પહતા મુગ અનંત. ૫૨૨
 આતમ પ્રકૃતિ સાથે વિકાસ, અનુક્રમે કરતો જ વિકાસ;
 અનંત અનુભવ પામે જ્ઞાન, સ્વયં બને છેવટ ભગવાન. ૫૨૩
 એવું ઉત્પત્તિ કર્મનું જ્ઞાન, સત્તાએ છેવટ ભગવાન;
 વ્યક્તિથી પરમાતમ થાય, સર્વાવરજો વિભૂસી બાધ. ૫૨૪
 મુદર્શના અંતરમાં ભગ, ગૃહાવાસથી ઉત્તમ ત્યાગ;
 સર્વવાસના ટળ્યાં ત્યાગ, પ્રગટે જહમાંદિ વૈરાગ્ય. ૫૨૫
 આગી ચાલું મદા મુરકેસ, ગૃહાવાસ તે તો છે સદેસ;
 મરીને પાણું છવવું જેમ, ત્યાગદયા બલો જગ જેમ. ૫૨૬
 મરતાં પહેલાં મરીયો જોઈ, ત્યાગદયા અધિકારી જોઈ;
 સર્વવાસનાનો સગયાસ, બલો નહીં આતમ તે દાસ. ૫૨૭
 સર્વ કરે પશુસર્વથી ભિન્ન, વેષક્રિયાદિકમાં નહિ લીન;
 દેશકાલનો નહિ પ્રતિબંધ, સ્વતંત્રને બનતો નહિ અંધ. ૫૨૮

- વેપક્રિયામાં નહિ પરતંત્ર, બૂચો જે જમનુ સદુતંત્ર,
પ્રકૃતિ તાજે નહીં થાય, મનથી જે નહીં જમ બંધાય. ૫૨૬
- પ્રકૃતિનો સ્વામી બને, અરિહંત થઇ દુરમન દબે,
ઈશ્વર સાત્વિક પ્રકૃતિ દેવ, ત્યાગીની જમ સાદે સેવ. ૫૩૦
- ત્યાગાવસ્થા મુખનું ધામ, મુજ !! નહીં જ્યાં રૂપને નામ;
ત્યાગી થેને વિશ્વોદ્ધાર-, કરવા માટે હું ઉજમાજ. ૫૩૧
- ગૃહાવાસ પહોંચી ત્યાગ, લેઇ વિશ્વ ભરું વૈરાગ્ય,
વૈરાગ્યે મનદોષો ભવ, વિશ્વવિષે શાંતિ પ્રગટાય. ૫૩૨
- આ દુનિયામાં કંઈન સાર, ચેત્યા તે પામ્યા ભવ પાર;
અનેક ભોગે થાય ન શાંતિ, વૈરાગ્યે સાચી વિદ્યાન્તિ. ૫૩૩
- વૈરાગ્યે મનની વિદ્યાન્તિ, ટળવી કામેચ્છા મુખ જાન્તિ;
મુદર્શના ! સમજીને બોધ, આતમમાં શાંતિને યોધ. ૫૩૪
- વૈરાગ્યે નિર્ભયતા ખાસ, વૈરાગ્યે આતમ વિશ્વાસ;
વૈરાગ્યે સમતાને મુક્તિ, વૈરાગ્યે છે ત્યાગની મુક્તિ. ૫૩૫
- ભોગે રાગની ભીતિવાસ, ચર્યામાં અપદ્ધર્તિ આશ;
લક્ષ્મીથી ચંચલતા ખાસ, વૈરાગ્યે મુક્તિની આશ. ૫૩૬
- ત્યાગે સ્વતંત્રતા મુખમાય, મનની કોટિ ચિંતા ભય;
પગપગ સ્વતંત્રતા સામ્રાજ્ય, આતમામાંહી સર્વે રાજ્ય. ૫૩૭
- ત્યાગે ખોટા નાસે રાગ, જૂઠાં પ્રતિબંધનનો ત્યાગ;
કીર્તિ અપદ્ધર્તિ નહિ વાસ, વ્યક્તિમોહનો ગધ ન ખાસ. ૫૩૮
- નામ રૂપનો મોહવિનાશ, કર્તવ્યોમાં હોય ઉત્લાસ;
અયોગ્ય સર્વેચ્છાનો ત્યાગ, કરતાં આતમનું સૌભાગ્ય. ૫૩૯
- વૈરતણી ઉપશમ જ્યાં થાય, સત્ય બોલતાં ભીતિ ભય;
પ્રગટે આચારોમાં સત્ય, નિઃસ્પૃહભાવે યાતાં દૃલ્ય. ૫૪૦
- મેઢી પલ્લુ આતમ ધીર, અધિકો સાગરથી ગંભીર;
નિજમાટે જે જે અણિપ્રાય, લોકો બાંધે ન્યાયાન્યાય. ૫૪૧
- તોપણ તેમાં નહિ મુજાય, સત્ય, ન છંડે સમજી-ચાધ;
અસત્ય કર્મેનો જ્યાં ત્યાગ, અસત્યપર વર્તે વૈરાગ્ય. ૫૪૨

પ્રતિજ્ઞા નદિ વર્તે કપાય, સત્તાશરનિચાદોભાંચ. ૫૪૩
 નિધિનિગેષે નદિ પ્રતિજ્ઞા, અવનન મર્તે કર્મ અનધ; ૫૪૪
 નૃત્યમિત્તે વર્તે મમમાન, જાણ ત્યાગમાં દુઃક નદિ દાન. ૫૪૫
 ત્યાગ રાગથી આનંદ જાય, ત્યા આનંદ નિમંત્રણરાય; ૫૪૬
 અનન્ય ત્યાગત્યા છે જો, મુખજે તે નદિ વર્તે જોડ, ૫૪૭
 ત્યાગી એવો મોડે પાવ, ત્યા શક્તિયો મર્તે મુદાય; ૫૪૮
 સામા નરતતામાર્ગે મુક્તિ, તથ ન વખને મોયની રીતિ. ૫૪૯
 લોખ વિના જાંવો થાય, પ્રદાયયથી ત્યાગ મુદાય; ૫૫૦
 મારા કુપમા કુપે ન વાદ, વાદ કન્યા આવે આધ. ૫૫૧
 મુજ સદાપ્રીતિએ રહે, તેથી મારે કુપ જ લહે. ૫૫૨
 પ્રભુ આવો કે પ્રભુએ એમ, વ્યાપક એ છે વ્યાપ્ય જ કેમ. ૫૫૩
 એવા તર્કો દમઝા તમે, વિશ્વાસે મુજને સદુ બમે; ૫૫૪
 જેમ જમ આવડેલો રહે, તેમ તેમ મુજ અનુભવ મજે. ૫૫૫
 આત્માનુભવ દર્શન થાય, નિરાશરમા એવો ત્યાગ; ૫૫૬
 સર્વત્યાગથી જાતમ સિદ્ધ, જ્ઞાનવિષે સદુ જોય પ્રસિદ્ધ. ૫૫૭
 આત્મામાં આત્મા જ સમાય, આત્મા મુક્ત પ્રભુ ધર્મજાય; ૫૫૮
 વાવઃશુભનમુક્ત દશાય, ત્યજત મુજ કર્મો જ કરાય. ૫૫૯
 દેશકોમસંધાદિક દ્વિત, કરવામા વાપરવું ચિત્ત; ૫૬૦
 સર્વયોગથી પદોપકાર, ત્યાગીને એવો અવગાર. ૫૬૧
 ત્યાગીને લાગે નદિ દોષ, બંધાતો નદિ રાગને દોષ; ૫૬૨
 ત્યાગીને અંતે નિર્વાણ, ત્યાગીને અનુભવ પ્રમાણ. ૫૬૩
 ત્યાગીઓ છે મુજસમ એમ, તેની આગળ બીજા હેમ; ૫૬૪
 ત્યાગીઓ પરનાં ન થાય, થાયે ત્યા નદિ ત્યાગમુદાય. ૫૬૫
 ત્યાગીને મુક્તિ છે દાય, જેઓને છે મારો દાય; ૫૬૬
 જડમાં મુખની ધરે ન આસ, વિષયોમાંદિ લેહ નિરાસ. ૫૬૭
 જાતમ મુજ રસથી લલપૂર, અનંત શક્તિયોથી શૂર; ૫૬૮
 ત્યાગી ત્યાગી છે સંત, શાંતશાંત ને લેહ મદંત. ૫૬૯

- ચડતાઓને આપે સહાય, જ્યાંત્યાં સહાય કરેતા જાય;
સર્વ દેશ ખડોમાં જાય, મારૂં ધ્યાન ધરે નિર્માય. ૫૫૭
- આત્મશુદ્ધિમાં કરે પ્રયાસ, અનુભવે આતમ ઉન્નતિ;
દોષીઓના ટાળે દોષ, શુભ રાગે ધરતા શુભ પોષ. ૫૫૮
- જગને માને આત્મચમાન, મારા તારાનું નહિ જાન;
તેને જગ આતમ સમ થયું, તેથી બંધન નાશી ગયું. ૫૫૯
- આત્માનંદે છવે જેહ, સર્વ કરે અકર્તા જેહ;
સિદ્ધ ધુદ્ધ પરમાત્મ યાય, સર્વ કર્મની પાર જ જાય. ૫૬૦
- ન્યાયીઓની એવી જાતિ, ત્યાં મુદ્દિત છે પદપદ છતી;
સર્વ વિશ્વમાં સત્યપ્રકાશ, કરવા માટે છે સંન્યાસ. ૫૬૧
- સુદર્શના ! ! ! સાધુપદ સાર, તેથી જગનો છે ઉદાર;
સત્ય શૃદ્ધાસ્થાશ્રમપ્રકાશ, કરવાને ત્યાગી પદ ખાસ. ૫૬૨
- અંગીકાર કરીશ શુભ જાવ, તીર્થસ્થર કર્મેનો દાવ;
કરવાનું મારે એ કામ, વિશ્વ લહે શાંતિ વિશ્રામ. ૫૬૩
- બક્તોને તુજ આગળ એમ, ઉપદેશે કરતાં મુખક્ષેમ;
સુદર્શના ! ! ! તું સમ્યક્દષ્ટિ; આધ્યાત્મિક વ્યપ્તિને સમપ્તિ. ૫૬૪
- માટે તું છે મારી બેન, તુજ ઉપદેશે સદુને ચેન;
આત્મ મહાવીર મુજને બાલ, કુંડુંબ મોટું વિશ્વ પ્રમાલ. ૫૬૫
- આત્માને વધ રાજે મન, તેના ઉપર થડું પ્રસન્ન;
માફે યશસ્વં કરતા જેહ, લય દુઃખો પામે નહિ તેહ. ૫૬૬
- જન્મ મરણથી યાતા દૂર, અનંત આનંદે ભરપૂર;
પાગે નહીં મરણથી બીતિ, મારાસમ ધરના શુભ નીતિ. ૫૬૭
- મૃત્યુ બેઠી પામે દર્પ, જેથી બાધી છે ઉત્કર્ષ;
મૃત્યુ પડાપેલી પાર, આત્મોન્નતિ પ્રગટે નિર્ધાર. ૫૬૮
- મૃત્યુથી બીજે પર્યાય, આત્માને પ્રગટે મુખદાય;
રાની મૃત્યુમાં સમજાવ, રાખી પામે મુદ્ધસ્વજાવ. ૫૬૯
- મૃત્યુકાલે મુજમાં ચિત્ત, રાજે બક્તો યાવ પવિત્ર,
મૃત્યુ સમયે સ્વાત્તાપ, કરતાં દગતા સર્વે પાપ. ૫૭૦

જેહ જમાવે કીધા દોષ, તેના ટગતા રાગને રોષ;
 શુભાશુભકર્માનુસાર, શુભાશુભ યાતા અવતાર. ૫૭૧
 અવતારોનું કારણ મન, રાને ટાગી યાવ પ્રસન્ન
 શુભાશુભપરિણામે ત્યાગ, કરવાથી નહિ કર્મનો ડાઘ. ૫૭૨
 મરતાં પૂર્વે જ્ઞાની મુક્ત, યાતો પછીથી સ્થાને મુક્ત;
 મરવા કાળે ધારો ધૈર્ય, પ્રગટાવો અંતરૂમાં વીર્ય. ૫૭૩
 આત્મોપયોગે થાતી મુક્તિ, અનંત આનંદની ભુક્તિ;
 આત્માનું તો મૃત્યુ નહીં, અમર આત્મા નિશ્ચય સદી. ૫૭૪
 આત્મામાં થાવો લયલીન, જરા ન જનરો મનમાં દીન;
 શુભ પરિણામે સ્વર્ગ પમાય, આત્મભાવથી મુક્તિજ થાય. ૫૭૫
 આત્મોપયોગે સ્વજ ને જ્ઞાય, મુજ થદા રાખીશિવ પાય;
 મૃત્યુમાં નહીં જેનું મન, મુજમાં ધ્યાને રહે પ્રસન્ન. ૫૭૬
 આત્મસ્વરૂપે આપોઆપ, જને રહે નહિ કર્મની છાપ;
 દયા સમે નહિ જગમાં ધર્મ, દયા કર્મ સમ કોઈ ન કર્મ. ૫૭૭
 દુઃખીઓની દયા સમાન, ધર્મ ન કોઈ વિધે માન;
 હિંસા સરખું કોઈ ન પાપ. દયા ધર્મથી ભક્તિ છાપ. ૫૭૮
 દયા વિના દિલ શુદ્ધ ન થાય, દયાથકી નહિ મોટો ન્યાય;
 દયાથકી શોભે ઘરબાર, દયાશુના શોભે અવતાર. ૫૭૯
 પીવો નહિ પશુઓનું રક્ત, જનો નહીં પશુ ખાવા જીવ;
 ભારતનું ધન પશુઓ ધાર, દુઃખાદિથી કરે ઉપકાર. ૫૮૦
 ખેતીમાં પશુઓની સહાય, ગોઆદિ રસો મુખદાય;
 પશુઓનો સારો ઉપયોગ, કરવો પણ નહિ કરવો ભોગ. ૫૮૧
 પંખીઓથી ટગતા રોગ, વાધે કુદત લીલા યોગ;
 સર્વદેશમાં પશુ સંભાળ, કત્તાં પ્રગટે મંજળ માલ. ૫૮૨
 પશુપાત્રન ઘરઘર જ્યાં થાય, મુજ કંડૂા ત્યાં તો મુખદાય;
 દુઃખી અશકત રોગી જેહ, દયા કરો પ્રેમે શુભગેહ. ૫૮૩
 ગર્ભવંતીની જ્યાં બરદાસ, ત્યાં ઋદ્ધિઓ પ્રગટે ખાસ;
 રોગીઓની સેવા થાય, ઐશ્વર્યમાં ધન ખર્ચું જાય. ૫૮૪

સુવાવડ ત્યાં થાતી જેથ, ત્યાં નહિ પ્રગટે સંકટ લેથ;	
જીવેની સેવા મુજ સેવ, સેવા કરતાં થાય જ દેવ.	૫૮૫
જે કાલે જેની જ જરૂર, કરતો કાર્ય જની મરજી	
ક્ષેત્ર કાલ વય શક્તિ બળુ, દયા દાન દમ સાધે જ્ઞાન.	૫૮૬
માધુ માધ્વી સતીની હાય, લેવી નહિ ભારે દુઃખ દાય;	
ગરીબની આંતરડી જળે, યોગી તપસ્વી મુનિ ઉકળે	૫૮૭
જડમૂલથી નિપૂન થાય, કદિ ન લેવી કોની હાય;	
સતીવતિના લો નહિ આપ, કર્યો નહિ જગમાં મહાપાપ	૫૮૮
ગરીબ દુઃખી જન નહિ માર, નિરપરાધી હણતાં વાર;	
મૂલધરી દીધા અપરાધ, તેઓની માગો મન માફ.	૫૮૯
કરનહિ જીવેનો સંહાર, કુમારીનાં વ્રત સંભાળ;	
જૂઠી સાક્ષી જૂઠા લેખ, જૂઠી વાતો સર્વ ઉચેખ.	૫૯૦
કોઇ ઉપર મૂક ન આળ, પરધન વિપ્લા જેવું જાળ;	
અન્યજીવેને દુઃખ ન આપ; સંબંધીનાં સંકટ કાપ.	૫૯૧
સંતાપો નહીં ગાયને સંત, તેથી ચઢતીનો છે અંત;	
મુજ ભક્તોની લો નહિ હાય, મારો નહિ ભક્તોને ક્યાંય.	૫૯૨
ભક્તોના જે લેતા પ્રાણ, આ ભવ પરભવ તેની હાણ;	
સત્તા લક્ષ્મી મદ ઉન્મત્ત, તેનો જલ્દી આવે અંત.	૫૯૩
કંજુસ જે દેતો નહીં દાન, તે અંતે પામે તુક્યાન;	
પરના દિલડાંને મુખ આપ, ક્રોધ કરીને દે નહીં શાપ.	૫૯૪
પરદિલ દુઃખવવામાં પાપ, અન્યાયે નહિ ધર્મની છાપ;	
પરની નિંદા હાંસી વાર, મન પ્રગટયા ક્રોધાદિક વાર.	૫૯૫
દુર્વચનોને કદિ ન જોડ, સત્યવાતનો દરજે તોડ;	
સર્વ જાણુનો કરી વિચાર, ન્યાય કરી ચાલો નરનાર	૫૯૬
બૂચાને ભમવાનું થાય, તનમન ચકિત ચર્મ હણાય;	
પાપ કરીને ચંદો ન માન, અસન્ય જોલી કરો ન દાન	૫૯૭
જૂઠા આડંબર કરે દૂર, લાભા ધરીને થાણું શૂર;	
ઉપકારીના જે અપકાર; તે ઉપર દરવા ઉપકાર.	૫૯૮

સદન કરેતે ચાવ મહાન, બહુ કરનારે છે ભગવાન;
 દેહ ટળે પશુ મરે ન સંત, દેહ ટળે પશુ અમર મહંત ૫૮૯
 ધિષ્ઠારે નહિ માનવ જાત, સાંજગચો નહિ નિંદા વાત;
 પૂંઠની પાછળ નિંદા ત્યાગ, ગુણ ઉપર ધરજે જડુ રાગ ૬૦૦
 શત્રુના ગુણની પરચંસ, તેથી પામો નહિ ગુણ દ્વંસ,
 સત્યથી પાછાં પડતાં શત્રુ, સત્યનો નાશ કરે નહિ અત્ર ૬૦૧
 સત્યને આગળ કરીને ચાલ, તેથી પગપગ મંગલ માલ;
 અસત્ય ચોરીથી જગ દુઃખ, સત્યાસ્તેવથી જગને મુખ ૬૦૨
 જગનો સત્યથી ઉદાર, સમજી વર્તો નરને નાર;
 સર્વે ભાષાલિપીવડે, તનધનસત્તાવિવાળજે ૬૦૩
 સત્ય વડો ને કરતું સત્ય, સત્યજીવનનું એ છે કૃત્ય;
 સત્યસમો નહીં વિશ્વ પ્રકાશ, સત્યવિરે મરતાં મુખઆશ ૬૦૪
 નીનધર્મ છે સત્યસ્વરૂપ, સમજી સર્વે સત્ય પ્રરૂપ;
 દોષીઓના દોષો ટાળ, આત્માઓ નિર્દોષ નિહાલ ૬૦૫
 સર્વજીવો ઉપયોગી ભાગ, સર્વજીવોથી કરજે વ્હાલ;
 આત્મ સમ સદુ જીવો દેખ, પ્રકૃતિ પરભાવ ઉવેખ; ૬૦૬
 સદુના સારામાં લે ભાગ, ઉપકારાર્થે કરજે ત્યાગ;
 દુઃખી દુષ્ટિયો સદુ ટળે, મનહું વિશ્વદિવાર્યે વળે ૬૦૭
 સત્યધર્મ જીવનને પાર, નિર્દોષી શુભ કરજે પ્યાર;
 વિષયોમાંથી પ્રેમ નિવાર, કામમોહનાં વીજે બાગ ૬૦૮
 જવળા માર્ગથી મન પાળ, સંત જનોની ચાજે દાલ;
 પડેલાં મોટા દોષો ટાળ, નાના દોષો પડીથી વાર ૬૦૯
 દુર્ગુણો છે શત્રુ ખાત્ર, તેઓનો દર નહિ વિધાત્ર;
 વિશ્વવિપે મારો ઉપદેશ, પ્રગટે ત્યાં મુખ શાંતિ બેશ; ૬૧૦
 જીવે જ્યાં મારો ઉપદેશ, પ્રગટે ત્યાં મુખ શાંતિ બેશ;
 જંઓનો મુજમાં વિશ્વાસ, તેઓમાં મુખ શાંતિ આશ ૬૧૧
 આધિ વ્યાધિ ઉપાધિ નાશ, જગજુદિ વિદા મુખવાસ;
 મુજમાં જૂલે જે મન જાન, તેનામાં પ્રગટે છે ૧ ૧૨

મુજથી માને ધર્મ અલિપ્ત, તે યાચે શક્તિથી પીન;
 સર્વ વિશ્વમાં ધર્મ પ્રચાર, કરશે ભક્તો નરને નાર. ૬૧૩
 દેવ ગુરુ કરજો માન, મારામાં યાચો શુભતાન;
 મહને ન માને જે નરનાર, તો પણ તેપર કરવો ધ્યાર. ૬૧૪
 મૈત્રી લાવી ઠર ઉપકાર, રાખી તે યાચે નિર્ધાર;
 આજીવિકા આદિ સ્હાય, અન્ય ધર્મીઓ ઉપર ન્યાય. ૬૧૫
 ભક્તો તે યાચે નિર્ધાર, તેથી પામે ધર્મ અપાર;
 શુભ કર્મોથી વણે જ યાય, ભક્તિથી ભક્તો સોહાય. ૬૧૬
 આત્મસ્વભાવે વિશ્વ અલેહ, માની ટાળો બરા ખેદ;
 મુજથી કોઈ ન ઈશ્વર દેવ, માની મુજ આજ્ઞાઓ સેવ. ૬૧૭
 તર્ક છુદ્ધિને કરીને દૂર, યા શદ્દા પ્રીતિ ભરપૂર;
 મુજમાં સમાતા સર્વે ધર્મ, એવું માની કરવાં કર્મ. ૬૧૮
 મુજસમ ગુરુઓની છે ભક્તિ, કલિયુગમાં ગુરુથી છે શક્તિ;
 કલિયુગમાં ગુરુથી મુજ ભક્તિ, કલિયુગમાં ગુરુથી મુજ શક્તિ. ૬૧૯
 ગૃહસ્થ ત્યાગી ગુરુ બે લોહ સેવતાં નાસે સહુ ખેદ;
 ગુરુસેવાથી પ્રગટે જ્ઞાન, પુસ્તક વાંચે વાચિક જ્ઞાન. ૬૨૦
 ગુરુસેવાથી અનુભવ યાય, મિથ્યાબુદ્ધિ દૂરે જાય;
 સદ્ગુરુ કરતાં અપમાન, બૂલાતું આતમનું જ્ઞાન. ૬૨૧
 ગુરુ નિંદાથી કુલશય યાય, ચાલે નહિ ત્યાં કો ઉપાય;
 ગુરુવિના ચાલે નહીં ધડી, મતિ પ્રગટેલી બાંધે સડી. ૬૨૨
 ગુરુનાં દૂષણ જે જોનાર, કહેનારા અંતે રડનાર;
 માટે ગુરુના રાખી બનો, ગુરુસેવાથી કર્મો હજો. ૬૨૩
 ગુરુ ઉપર નહીં કરશે ક્રોધ, ગુરુ પાસે સાંભળવો બોધ;
 ગુરુનો ઠપકો અમૃત સમો, બાણી મારા બાવે રમો. ૬૨૪
 ગુરુમાં પ્રીતિને વિશ્વાસ, રાખી શૂરા બનશે ખાસ,
 કલિયુગમાં ગુરુભક્તો જેહ, માત્ર ભક્તો બહોલો તેહ. ૬૨૫
 ગુરુ સેવાથી મંજલભાવ, જોતા સર્વે નાસે ખયલ;
 મુજ જેવો ગુરુમાં વિશ્વાસ, જેને તેને સમકિત ખાસ ૬૨૬

જે કાલે જે મુઝ્યા સાય, તે કાલે તે મુજમમ ભેગ,
 માની શુરને રાખો રીંગ, તેથી ઘાટે ખીરને ગીંગ. ૧૨૭
 માની મુઝ આસાએ વેડો, મુઝમનિમા મચી રહેડો;
 જેનપર્મનું મહન કરો, બખોનો એ ધર્મ જ ખરો. ૧૨૮
 જેનપર્મનો જગ વિસ્તાર, કરવા પ્રાણ ત્યજે નરનાર;
 જેનપર્મના દુસ્મન જેડ, જેનોના દુસ્મન ઠે એડ. ૧૨૯
 દુસ્મન સાથે કનું ગુદ, જગજગ ખારી યેને બુદ;
 જેનપર્મ જગમા મુખ શાનિ, આપે ટાળે મિથ્યા જાનિ. ૧૩૦
 જેનો છાગડો જેનપર્મ, સમય પ્રમાણે કરીને કર્મ;
 પ્રતિપાદિયો રામા લડો, જેનપર્મ રણાયે મરે. ૧૩૧
 છુદ્ધિજગ ધન સત્તા લડો, જેનપર્મમાટે સુધુ વેડો;
 જેનો માટે છાનું બાપ, ત્યા મુજર્માજી શુભ પ્રગટાય. ૧૩૨
 જેનોમાટે સ્વાર્પણ સર્વ, કરવા સર્વે દિવસો પર્વ;
 શંભુમગની રક્ષા કરો, ન્યાયે મરતાં દર્શ જ ધરો. ૧૩૩
 રાજાઓ ન્યાયે ચોખાય, પક્ષપાત વણ રાજા કરાય;
 મારી રીખ અનુસારે રાજ્ય, કરતાં મુખ વાપે સામાજ્ય. ૧૩૪
 ભૂરી કાનત મજા કરે, રસકમ્પ શાનિ મુખડાં ટળે;
 દુર્ગુણ બ્યગ્ને રાજા દીન, પરંપરાએ સંતતિ ફીલ. ૧૩૫
 આત્મસોગથી રાજ્ય કરાય, જ્ઞાનવિદ્યા અંધારૂં ઘાય,
 પ્રજામુખાર્થે રાજા હોય, પ્રજા દુઃખી ત્યાં રાજા નહોંય. ૧૩૬
 અન્યાયે હડે સુદુ લોક, તે રાજાની પડતી પોક;
 પ્રજાગણે નં પુત્રસમાન, ધરે ન નૃપતિનું અભિમાન, ૧૩૭
 પ્રજા સલાહે વર્તે જેડ, રાજા કીર્તિ પામે ભેડ;
 દેખે પર લલના નિજ માત, કરે ન ઠોનો કોપે ધાત. ૧૩૮
 પ્રજા હિતાર્થે રે જે પ્રાણ, તે રાજા પામે શુભમાન;
 પ્રજા સંજંધી કરે ન દ્વેષ, સર્વપ્રજાના ટાળે કવેશ ૧૩૯
 કરે પ્રજાને નહીં શુભામ, મનમાં બજતો મારું નામ;
 રાજા ધાવું નહીં સહેલ, શુભો વિના જગમાં મુશ્કેલ. ૧૪૦

આત્મસમાં જેને નરનાર, તે રાજ્ય શોભે જ્યકાર;
 સર્વ પ્રબલનો સેવક બેઠ, સર્વપ્રબલનો રક્ષક બેઠ. ૧૪૧
 પ્રજા સમો ગણે નિજને બેઠ, રાજ્ય તે યાતો ગુણગેઠ;
 પ્રભુચક્રી નહીં ગણે મહાન, પ્રજેશતિમ તનધન પ્રાણ. ૧૪૨
 એવો રાજ્ય કરે કળલ, જે બાણે નિજ ગુણને બલ;
 વંશ પરંપર ગુણવણ બૂપ, યાતાં સર્વ પ્રબલને ધૂપ. ૧૪૩
 દેશ સંધની પડતી યાય, માટે ગુણવંત રાજ્ય ન્યાય;
 અકપ દોષને લાભ મદાન, બાણે તે રાજ્ય ગુણવાન ૧ ૪
 જેનું બળ તેનું છે રાજ્ય, શક્તિથી પદવી છે શાહ;
 રાજ્ય ભૂમિના આગેવાન, અનેક ગુણથી બેઠ મહાન ૧૪૫
 ગુણવંતો કરતા પરમાર્થ, હક બાહિર નહિ વર્તે સાથ;
 સર્વપ્રબલને ગમે ન બેઠ, કરવો નહીં રાજ્યને તેહ. ૧૪૬
 અનેક ગુણમુત કરે પ્રધાન, સેનાપતિ શક્તિ ગુણ ખાણ;
 મારા ભક્તો આગેવાન, રીયાલિટ ગુણમણી ખાણ. ૧૪૭
 તેવા રાજાદિક બ્યાં દોષ, મુજ દૂષા વર્તે ન્યા સોય;
 મુજ ભક્તોએ આગેવાન, રાજ્યાદિકમાં યાવું બાણ. ૪૮
 રીનાપાર્શ્વો વિશ્વ પ્રચાર, કરવામા સેવા ગુણકાર;
 મુદરથતજ્ઞોએ નિજદેશ, રક્ષણ કરવા સદી જ કહેશ ૧૪૯
 જનમમૂર્ખ રક્ષણથી ધર્મ, રક્ષણ લાવક કરવાં કર્મ;
 મુદરથ રીનાએ સદુ શક્તિ, સંરક્ષો નવરસથી ભક્તિ ૧૫૦
 મુદરથરિનોના આચાર, કાલાનુસારે જ વિચાર;
 ભગવદ્ગોષી છતે અરિવર્ગ, પ્રેમાદિએ મનહા સર્વર્ગ. ૧૫૧
 એવા રીતો જન છવંત, અચક્ષ્ણ જે તે નહ મરંત;
 મુદરથના શક્તિ પ્રગટાવ, સંધમમદિ લદવ લગાવ. ૧૫૨
 સંધમથી વ્યાગમ છે સિદ્ધ, બહોન પશ્ચાત્તમ મહાગુદ્ધ;
 મુદરથના તારો અવનાર, સંધમથી આત્મ ગુણકાર ૧૫૩
 રીતનથી રીતે દોષોએ સાથ, પુરુષ પુરુષના ધર્મે ધાર;
 રીતમોર્ખો રીતો મર્ત, દોષો સંધમથી સચરિ ૧૫૪

મુદ્દર્શના એવો ઉપદેશ, આચરતાં નાસે સદુ કલેશ;
 સ્વાધિકારે સમજો ધર્મ, સ્વાધિકારે કરવાં કર્મ. ૬૫૫
 સ્વાધિકારે પ્રગટે શક્તિ, સ્વાધિકારે જાણે બ્યક્તિ;
 સ્વાધિકાર વિના નહિ ગતિ, સ્વાધિકાર વિના નહિ મતિ. ૬૫૬
 સ્વાધિકાર પરત્વે જાણ, અનંત ધાર્મિક લેહ પ્રમાણ;
 સર્વ વિચારાચારો-ધર્મ, અધિકારી યોગે શુભકર્મ. ૬૫૭
 હણે વ્યસન દુશુંજુ દુર્મતિ, એવા ધર્મે જ ઉત્તતિ;
 આત્માદિકનો શુભ ઉદ્ધાર, જેથી તે છે ધર્મ પ્રદાન. ૫૮
 દેશસંધની ઉન્નતિ યાય, એવા કર્મો-ધર્મ મુકાય;
 દેશકાલ અનુસારે નીતિ, સર્વ સંધની મુધરે રીતિ. ૬૬૬
 દુષ્ટ રીવાજે દુષ્ટ અનીતિ, ટાળવાથી છે ધર્મની નીતિ;
 નિર્ભય રહીને કર સત્કર્મ, આત્મ વિના જડમાં મુખ ભર્મ. ૬૬૦
 શુભાશુભ બુદ્ધિવશુ વર્ત, મુજાદયાની એ જ શર્ત;
 સમભાવે વર્તો સંસાર, શુભકર્મોથી કર ઉપકાર. ૬૬૧
 આલસ્યાદિક તમને વાર, સાત્વિક કર્મો બુદ્ધિ ધાર;
 કરે ન અન્ય મનુષ્યો સકાય, તે પશુ કર ના ચિત્તકપાય. ૬૬૨
 સ્વાશ્રયી થઈ સંસારે ચાલ, આત્મમાં મનડાને વાળ;
 શુભકર્મોથી જાતિ પ્રમાણ, જન્મચક્રી નહીં જાતિ માન. ૬૬૩
 શુભકર્મોથી જાતિ યાય, મારી આત્મા એવી સદાય;
 આત્માનો નહિ નાતનેજાત, શુભસંસ્કારોથી છે જાત. ૬૬૪
 શુભકર્મો સાતં તે શ્રેષ્ઠ, શુભીની આમળ જીજા હેઠ;
 સદ્ગુણી માનવ માનો ઉચ્ચ, દુર્ગુણી માનવ માનો નીચ. ૬૬૫
 વર્તે ઉચ્ચ વિચારાચાર, ઉચ્ચ જાતિ તે છે નિર્ધાર;
 જ્ઞાનાદિ શુભથી સદુ જાત, એક સરીખી ઉત્તમ ખ્યાત. ૬૬૬
 એવું ચાસન મારું સત્ય, માને તેનાં સફલાં ફલ;
 સંસારે આ કીધા જોધ, દુષ્ટ વિચારોથી મન રોધ. ૬૬૭
 આત્માનાજે મનને રાખ, વાણીની સાચું જગ જાખ;
 આત્માનાજે તનુને રાખ, આત્માનુસરે રસને ચાખ. ૬૬૮

શુદ્ધાત્મા એ કર ઉપકાર, સુદર્શના પામે જયસન્નિ
 સુદર્શના મુજ ભગિની બેસ; પામે આનંદ પૂર્ણ હમેશ ૬૬૬
 તુજ આશ્રે ભક્તોને શીખ, આપી દીધી ઉત્તમ દીક્ષ;
 જયજય શ્રીદેવાધિદેવ, સુરાસુન્દરિ સારે સેવ. ૬૭૦
 જયજય પ્રભુ શ્રી વીર મહાન, ઉપદેશો આપ્યા ગુણખાણ;
 મુજસાથે ભક્તોનો સાથ, તેને તે પ્રતિબોધ્યા નાથ. ૬૭૧
 વેદો તુજને કરે પ્રણામ; જયજય મહાવીર વિદ્યારામ;
 ત્હારા શુભ માનોથી મુક્તિ, તુજપર પ્રીતિ તે છે ભક્તિ. ૬૭૨
 તુજપર રાગથી જે વૈરાગ્ય, તુજમાં લીન થતાં છે ત્યાગ;
 મ્હારે તારૂં શરણુ સદાય, ત્હારાં દર્શનથી શિવધાય. ૬૭૩
 મૃત્યુયોગે સાકાર, તેથી તારે નરને નાર,
 તનુવણુ ઉપકારો નહિ થાય, જન્મથી ઉપદેશ મુદાય. ૬૭૪
 તેથી ઉપકારી સાકાર, વીર પ્રભુ છે જગદાધાર;
 જન્મથી ઉપદેશ પ્રકાશ, અગ્નિ ઉપમા તેથી વિલાસ. ૬૭૫
 દ્રવ્ય મુતિના કર્તા દેવ, આવશ્યતિકર્તા જ વિવેક;
 અનેકનયથી ગંભીર જ્ઞાન, ત્હેં આપ્યું છે મહાભયવાનન. ૬૭૬
 તુજ જયનામૃત પીતાં મુખ, અનંતકાલનાં નાસે દુઃખ;
 પ્રભુ મહાવીર પ્રગટ્યા દેવ, ત્હારી આજ્ઞામાં છે સેવ. ૬૭૭
 સત્ય યાગ વર્તાવ્યા સાર, ધન્યધન્ય તારો અવતાર;
 મૂલાવાસ કદયાલુક મૂર્તિ, પૂજાયે વધયે શુભસૂતિ; ૬૭૮
 તુજ જન્માદિ ભૂમિસ્થાન, પૂજાયે કલિયુગ ગુણદાન,
 ગંગાદિથી તારૂં સ્નાન, થયું તેથી તે તીર્થ સમાન. ૬૭૯
 કલિયુગમાં લોકોથી માન, થાયે તજ ભક્તિનું જ્ઞાન;
 વડ આંખો પીંપણે સાલ, વૃણો તારી કીડ સ્થાન. ૬૮૦
 રાધણુ આદિનો સત્કાર, કલિયુગમાં થાયે નિર્ધાર;
 ચાંદા સૂરજનાં દર્શન, કરયે, લોકો બની પ્રમુદ. ૬૮૧
 રવિ ચંદ્રિયે ત્હારી ભક્તિ, દીધી તેથી દર્શન જ્ઞાતિ;
 રવિ ચંદ્રિયમાં તુજને જે સ્થાપી; ભક્તિ કરતાં આવે વ્યાપી. ૬૮૨

બાજો યાચે રૂર્ણ મહાન, તુજ કૃપાએ પામી જ્ઞાન;
 સર્વ વિશ્વમાં સ્થાપી તુજ, બચાવે તે પામે તુજ મુક્ત. ૬૮૩
 કલિયુગમાં વીર યાવા દેત, તુજ ભક્તિનો છે સકેત,
 વીર બાજતાં વીરો યાવ, બાજો અનંત જીવન પાવ. ૬૮૪
 વીર પ્રભુ જ્યાં તહારી દૃષ્ટિ, ત્યાં વ્યજ જ છે વ્યષ્ટિ સમષ્ટિ;
 તુજમૂર્તિને સ્થાપે ઘેર, ભક્તિ કરતાં લીલા દોર. ૬૮૫
 ધન સત્તા ઇન્દ્રિયું સદુ મળે, તવ સ્વરૂપે આતમ ભળે;
 ધન્યધન્ય જગમાં મહાવીર, અસંખ્યધીરોનો તું ધીર. ૬૮૬
 તુજ ધ્યાને પ્રગટે જ સમાધિ, તેથી ઉપચયે મુદુ આધિ;
 સદસત્ ધર્મો તુજમાં રહ્યા, વરતુજઃ અવિરોધી રહ્યા. ૬૮૭
 ભણ્યા કરતાં અનંત તુજ, પાર ન પામે મનડું મુજ;
 સત્ય વીર્યનો કરો પ્રકાશ, સદુને જગજ પોતા તુજ આશ, ૬૮૮
 વિશ્વોદ્ધારક તારી ગતિ, ત્યાં પહોંચે નહિ મારી મતિ;
 દુષ્ટ રીવાજોનો કર નાશ, દુષ્ટ વિચારોનો કર હાશ. ૬૮૯
 અજ્ઞાને આંધુ જગ સર્વ, દેખાંતું કર બને અગર્વ,
 પાપાંટોથી વિશ્વ બચાવ, જ્ઞાતકુલે જ્ઞાતું તું મુકાવ. ૬૯૦
 જ્ઞાત તેજથી અરિવિનાશ, સામ્યભાવનો કર પ્રકાશ;
 ઉંચા નીચા ખોટા લેદ, કુરુદિયો સર્વે છેદ. ૬૯૧
 સર્વે હિંસા મદા નિવાર, કૃપિયોના યાચો આધાર;
 આર્યોને આપી દે જ્ઞાન, આર્યો તે જોનો શુભવાન. ૬૯૨
 પ્રાકૃષ્ઠ સંઘનો કર દિદાન, જ્ઞાન અને ત્યાગે મુખકાર;
 સર્વ વિશ્વમાં શાંતિ પ્રચાર, વૈર ઝેર હૃદ્યાને વાર; ૬૯૩
 વિશ્વજીવોમાં દયા વધાર, સર્વ સત્યનો કર વિસ્તાર;
 ચોરીને વ્યભિચાર નિવાર, પદપાતનું બીજ જ બાર. ૬૯૪
 આધ્યાત્મિક બળનું દે જ્ઞાન, આયં દેશમાં ભરી દે જ્ઞાન;

રોગોપદ્રવ ઇતિને વાર, દે ભવંતી શક્તિ સાર. ૬૬૫
 બ્રહ્માદિ દુઃખ વિનાશ, કર તારો પૂરો વિનાશ;
 જે ચાલે શિશુ અનુસાર, તે ચઢતી પામે નિર્ધાર. ૬૬૬
 અનાદિકાલીન સર્વે સત્ય, તુજ ઉપદેશોમાં સહુ કૃત્ય;
 ચેત્ર શુકલત્રયોદશી જેથ, ઉત્સવ કરતાં નાસે કલેશ. ૬૬૭
 શ્રાવણ સુદિ પુનમ દિનભલા, ત્હેં ઉપદેશો આપ્યા ભલા;
 તેથીતે દિન પર્વ ગણાય, ઉત્સવ કરતાં પાપ પલાય. ૬૬૮
 માઘવદિ ત્રયોદશી જેથ, ઋષિયોના, દાખ્યા સહુ કલેશ;
 કેલાસે આરોધ્યા વિષુ, પર્વ દિવસ ઉત્સવ તુજ પ્રભુ. ૬૬૯
 અષાઠ પૂર્ણિમા શુદ્ધ પર્વ, ઉત્સવ શુદ્ધ તું જગનો સર્વ;
 જગદ્ શુદ્ધ પુનમ દિન થયો, નિયાગ ગરબાભિષે વહ્યો. ૭૦૦
 ઇન્દ્રે જગશુદ્ધ સ્થાપન કર્યો, આઠ વર્ષ વયમાં ચિત્ત ભર્યો;
 શ્રાવણ માસમાં રમિયા ઘણું, પર્વમાસ તેથી શુભ ગણું. ૭૦૧
 શ્રાવણ ધર્મનો માસ જ જેથ, યારો આનંદકારી હમેથ;
 નાગોએ પ્રજામ્યા તુજ પાય, નાગપંચમી પર્વ ગણાય. ૭૦૨
 ઉત્સવ ત્રત તપ કરતાં ભાવ, વધતાં પૂરણ યારે દહાવ;
 દીક્ષા કલ્યાણાદિક પર્વ, ઉત્સવ કરતાં દગરો ગર્વ. ૭૦૩
 દીક્ષાપર્વ દિને મહાત્યાગ, સ્મરતાં જન યારે વીતરાગ;
 કાર્તિક પૂર્ણિમા દિનયાત્ર, કીધી ભક્તાએ શુભયાત્ર. ૭૦૪
 તે દિનથી યાત્રાતું પર્વ, કરતાં ફલસુખ હોય અખર્વ;
 કાશ્યપ પૂર્ણિમા સુખકાર, ઉત્તર દેશોમાં નરનાર. ૭૦૫
 તુજને માન્યો પ્રભુ મહાન, પર્વ બન્યું તેથી શુભખાણ;
 અગ્નિ બઠકા કીધા જેથ, શીત નિવારણ કાજ મહેશ. ૭૦૬
 તેથી લોકો ગારો જાન, તુજ ભક્તિથી ચે શુભતાન;
 દેવે પાડ્યું મહાવીર નામ, માગશર પૂનમ દિન શુભ ધામ. ૭૦૭
 ચેત્રવદિ આઠમ વર્ધમાન, નામપર્વ ઉત્સવ શુભખાણ;
 માઘ સુદિ પંચમી મહાપર્વ, ઇન્દ્રજ હાર્યો મૂક્યો ગર્વ. ૭૦૮
 માતાએ દોહલાએ ભૂત, કીધી તેથી પર્વ પરિત્ર;
 જન દિવસતું મોટું પર્વ, વરવધ સુખભાટે સ્વર્ગ. ૭૦૯
 વસંત પંચમી યારે ખ્યાત, સર્વવિઘ્ન યારે રજિયાત;
 આસો સુદિ દશમી જયકાર, મહાવીર પૂજા જગમાં સાર. ૭૧૦

વિજયોત્સવ તુલનામે થયે, તુલ બપે પાતક સદુ જયે;
 આસે મુદિ આહમ મુખકાર, ત્રિશલા દેવી જન્મ્યાં સાર. ૭૧૧
 દેવીપૂલ વિસવ થયે, સતિયો પૂજયે જગવિષે;
 થયાં અને થાયે જે પર્વ, તુલ નિમિત્તે પુણ્ય અગર્વ. ૭૧૨
 પર્વ મહોત્સવ કર્યાં મુખ, ભક્તોના નામે સદુ દુઃખ;
 કર્યું યથોદામે તુલધ્યાન, મનપ્રજ્ઞમયી થે સુતનાન. ૭૧૩
 આપાડ માસ જ વર મન ખાસ, બાળાઓ કર્યે ઉદ્ધાસ;
 જયજય મહાવીર દેવ દવાસ, પમડે પમડે મંજલમાલ. ૭૧૪
 કર સિદ્ધિ સિદ્ધિ મુખ ભેષ, તુલ નામે દો સિદ્ધિ દમિષ;
 તુલનામે જગમાં નરનાર, પામે શાંતિ તુષ્ટિ અપાર. ૭૧૫
 લક્ષ્મી લીલા નિશ્ચય થાય, બને મુખે તુલને જે ગાય;
 શાંતિ તુષ્ટિ પુષ્ટિ થાય, જેનો જગમા મુખિયા થાય. ૭૧૬
 इति श्री परमेश्वर महावीर देव कथित सुदर्शना
 सुबोध समाप्त.

પ્રભુ મહાવીર દેવનો જીવક વોધ.

જય પ્રભુ જગમાં મહાવીર, સર્વજ્ઞ પરમેશ્વર ધીર;
 નમું નમું વંદુ સુદ દેવ, ચાહું તારી નિશ્ચિન સેવ. ૧
 ભારત બૂર્ણવ હું છું નાય, કૃપા કરીને કરે સનાધ;
 આપો મુજ લાવક ઉપદેશ, જેથી નામે સઘળા કલેશ. ૨
 ભારત અદિ સર્વે દેશ, તેઓમાં ત્હારો ઉપદેશ;
 પ્રસર્યો નરનારી દ્વિતકાર, ધન્યધન્ય ત્હારો અવતાર. ૩
 મુજને શિક્ષા આપો સાર, થાવે તેથી મુજ ઉદાર;
 કૃપા કરે મુજ ઉપર પ્રભુ, તુલ આધાર જ રહારે વિભુ. ૪
 તુલ વચનોથી અન્ય જ વેદ, ટાળો છવોનો સદુ ખેડ.

સાંભળા જીવક મહારાજન, ભક્ત બન્યો સાચો કૃત પુણ્ય;
 આર્ય દેશમાં ભૂપતિ બેશ, પ્રભુ ભક્તિમાં ચિત્ત હમેશ. ૬
 ગ્રેમે સાંભળા મુજ ઉપદેશ, તેથી નાસે સધળા કલેશ;
 આતુરને શિક્ષા મુખકાર, કહેતાં શુભ પ્રગટે છે સાર. ૭
 ભકતોને સવશું પરિણમે, દુષ્ટોને અવશું મન ગમે;
 ભકતોના આધીન ભગવાન, ઉપદેશે પ્રગટે છે જ્ઞાન. ૮
 પ્રભુની પ્રાપ્તિ માટે રાજ્ય, કર તું આતમનું સામ્રાજ્ય;
 સર્વ જીવોના રક્ષણકાર, વરતુતઃ વ્યવહારે રાજ્ય. ૯
 અન્યાયી દુષ્ટો દંડાય, પ્રભુ ઉપર વર્તે છે ન્યાય;
 પ્રજાજનોમાં વર્તે શાન્તિ, નાસે ભીતિ દુઃખ અશાન્તિ. ૧૦
 સર્વ પ્રજાપર સરખો પ્રેમ, દુઃખી ગરીબ ઉપર રહેમ;
 પ્રજાથકી નહિ મનડું બિચ્છ, સ્વાર્થાથે નહિ મનડું બિચ્છ. ૧૧
 જીવન પ્રજાહિતાયે બેશ, નીતિથી મુધારે દેશ;
 પ્રજેપકારી સર્વે કામ, કર તું અંતરમાં નિષ્કામ. ૧૨
 સાત્ત્વિકાહારે તનુપોષ, કર નદી ધર્મીઓપર દાપ;
 સાત્ત્વિક બુદ્ધિથી કર કૃત્ય, પ્રાણ જતાં નહિ ધાર અસત્ય. ૧૩
 સાક્ષીભાવે રાજ્યનો ભાર, કરતાં આતમ પાર ઉતાર;
 સદુને સરખો મળતાં ન્યાય, પાપ અશાન્તિ દૂરે જાય. ૧૪
 અન્યાયે લોકો દંડાય, બુદ્ધિમયકી લોકો ગજરાય;
 ધર્મી લોકો માર્યા જાય, દેશ રાજ્ય ત્યા મુખ ન પાવ. ૧૫
 પાપી અધર્મી ભૂપતિ ક્યાંય, મળે ન લોકોને મુખ ક્યાંય;
 દુષ્ટભૂષી રામ ન શાન્તિ, વધે ન લોકોની હિંસાન્તિ. ૧૬
 સર્વપ્રજા સ્વાર્થે ને મૂખ, પ્રભુ અનુકુલ રાજ્ય સ્વરૂપ;
 રાજા બદલે માનવ સંઘ, જેના નજરો ખોટા દગ. ૧૭
 સર્વ લોક જ્યાં મુખિયા રાપ, કરે કાપડા જેવા ન્યાય;
 પ્રજા સંઘના આગેવાન, જેવા સેનાપતિ પ્રધાન. ૧૮
 રાજ્ય મોગ્ય શુદ્ધજન જ્યાં રોપ, તેને રજા કરવો દોર;
 શુભ કર્મો વળ રાજા નદી, પ્રજા રહશે રજા રહી; ૧૯

૧૧ મહા મહુ મોડો જ્યાં, જન્માને નહીં મુકે ક્યાં.
 ન્યારો જાણ વને નહીં કુવ, પ્રજા પ્રેમ જેનો નિજ પુવ. ૨૦
 વૂરે મેની આને માક, મન્ય પ્રજાને કંડેનો સાક.
 ૧૨ ન મદ, સન્માના યોગ, મુજે નહિ તો વપનાં જોગ. ૨૧
 એવા જાજાઓ જ્યાં રાગ, વધે ધર્મ ત્યાં નિશ્ચય મોગ.
 મુગ્ય વધે તે ધારે દિવિ, રમકમ ગુણી મોજે મરિ. ૨૨
 ૧૩ ન મદ, ૧૪ જન્માણ, ૧૫ જાજાની મોજા ધાપ.
 મન્યગુણી જન્મ મુગ્યવાન, ત્યાં વળે દાનિ મુખ જાન. ૨૩
 કુમુદુ જાજાઓ મદ દર જમા જાણ દયાનુ નર.
 મજ પ્રજા પાવન ધાવ, ધર્મ વધે ત્ય મુખ જમુદાવ. ૨૪
 મજ નીતિયા જ્યાં જ્યાં, પ્રજા નુપના મરજા ન્યાય.
 પ્રજા જ્યાં દાદ જાનેક, ત્યાં પ્રજા નહિ સપતા ખેક. ૨૫
 અરસપરસ દિગ ચાંદે મજ, વિધા સારીનો નહિ મર્જ.
 જ્યાર્પણ રાજ પ્રજામા દોગ, ત્યાં ચડની સદુ આને જોવ. ૨૬
 એક ઊજાના મિન્ન ન રજાર્થ, જીવન વર્ગે જ્યાં પરમાર્થ.
 મયાંદા મદ નહિ કોવ, પ્રજા મુખની ચડની જોવ. ૨૭
 ન્યાય નીતિ જ્યાં નહિ નામ, ત્યાં રાજાનુ છે જરનામ.
 માદી જાજા માની આત, કર પ્રજાની મુજસમ વ્હાત. ૨૮
 દુઃસ્વાર્થાને કરવા દર, એવુ છે રાજાનું નર.
 દુષ્ટજુદને દરે કાદ, દુષ્ટકામને વેગે વાડપ. ૨૯
 દુષ્ટોના વગ ધા નહિ લેગ, અન્યાયોથી કર નહિ કલેશ.
 નીન ધર્મમા ઘડા રાજ, મુખથી સાચાં વચનો જાજ. ૩૦
 મુગ્ય કમથી મુખકા ધાવ, પાપ કર્મથી હુખ જજાવ.
 સર્વ પ્રજાને પુણ્યે વાગ, પાપ કર્મને વેગે જાગ. ૩૧
 દેશ પુરથી દેશમાં મુખ, પાપ કર્મથી દેશમાં દુઃખ.
 સર્વ વર્ણમા પુણ્ય પ્રચાર, સર્વ દેશથી દિંસાચાર. ૩૨
 પગ પંખી વૃક્ષોને રક્ષ, થા માનવ રક્ષામાં દક્ષ.
 જાને કર મદુ ન્યાયનાં કર્મ, જાને જા આચર્યક ધર્મ. ૩૩

दुःखी जननी ले संभाज, साधु जायेने जहु पाज;
 व्यसनो देशघडी सहवार, सुणी कर सहु नरने नार. ३४
 दुर्जन दुष्टोने हे दंड, प्रलवर्ग रक्षामां भंड;
 साधुओनी सेवा साध्य, परब्रह्म मुजने आराध्य. ३५
 राज्य व्यवस्था सारी राज, पोतानी कर उत्तम साध;
 सर्व लोकने सरभा भान, जनीश नहि क्यारे नाशान. ३६
 गंभीरता धारीने बाल, दुष्ट वासना वेगे जाज;
 जैन धर्मने जग ईलाव, भानव जवना ले शुभ द्वाव. ३७
 भोजशोभनी वृत्ति त्याग, अंतरमां धरने वैराग्य;
 सर्वलोकपर धर शुभ राग, लवक राजन धर्म जाग. ३८
 पक्षपातने द्वारे छंड, कदि न करणे गूढ धर्मंड;
 शत्रुओथी येती बाल, यथायोग्य शिक्षने आल. ३९
 सर्व प्रजने हेर्छ सहाय, भूपति सर्वे मुजने पाय;
 भूप धनुं जगमां नहि रहेल, सर्वघडी ते पद मुश्केल. ४०
 प्रजेपयोगी सर्वे कर्म, करवामां राजने धर्म;
 जैन संघनी उन्नति काज, जैनभूपनी सधणी दाज. ४१
 जैन संघमा जैनी भूप, प्रवर्तावे राज्य अनुप;
 जैन संघमां प्रमुष्ण ओक, मुज पाछण ते पाजे टेक. ४२
 गृहस्थने त्यागी भद्रा संघ, तेना नायक सूरिवरयंग;
 जैन धर्म प्रवर्तक भूप, जैन संघ थापे सुभक्षप. ४३
 जैनोतुं साम्राज्य वर्धत, जेवा उपायो ले संत;
 जैन संघ रक्षक करनार, संघ प्रमुष्ण वजेरे सार. ४४
 उत्सर्ग उत्सर्गने जल, अपवादो अपवादने भान;
 द्रव्य क्षेत्रने काळ स्वभाव, राज्य कार्यना करवे दाव. ४५
 दुःख पडे ते सहवां दुर्व, सत्तानो नहि करवे गर्व;
 विपत्तिमां द्वार न धीर, संकटमां प्रगटावो वीर. ४६
 सांजण सहुनी जते पात, मुजने स्मरवे दिनने रात;
 मुजने रतवीने हर शुभ कर्म, परभव थापे यावे धर्म. ४७

પાપાપા ૩૨૦૧ નહિ જરૂર, પ્રાપ્તિવિષયનું વિનુગે વરિ,
 પાપાપાની પાસે વિનુગ, સામ્યવાદિષ્ઠ પાપ વિનુગે આમ. ૪૮
 મર્ષ પ્રજાની મરિ મળાદ, કરે પ્રજાના અભ્યાસાદા
 મર્ષ પ્રજાના તાન પ્રજા, મર્ષ રહે રહાને નેવાર. ૪૯
 મર્ષપ્રજાપર ૪૯ પ્રજા, વિનુગ ૪૯ મર્ષ નરનેનાર
 રામાદિકનઃપાસે અમ, પ્રજાપરે છે નુજ કરેન ૫૦
 રુપાસાદિ જાને રહા, કરવા વરના મર્ષ પ્રજા
 રામાદિકાદિ રહે વિના, ધર્મો કર મર્ષ નરનેનાર. ૫૧
 સામ્ય કરના મર્ષ પ્રજા, તમામ કર નુજ આ નહિ અમ;
 મર્ષ રાજાને મેવજ અમ, રાજાપણ. કર જરૂર. ૫૨
 રુપાસાદિ નહિ સામ્ય કરાવ, અગિયનું છે સામ્ય સદા,
 જેની રાજા નેનુ સામ્ય, વિનાદિકથી છે સામ્ય ૫૩
 મર્ષ પ્રજા આ મુદિયાર, કર પ્રતિજ્ઞાનકર્યપદાર,
 દિગ્મય રાખી કર મર્ષ કાજ, તેથી વધે શુભ મામામ્ય ૫૪
 જુદા જુદા પાણક, તેના સર્વે દાગ ધર્મક,
 મર્ષ પ્રજાને સરખી રાખ, અવરણ સામ્ય અવા ત્યા આમ. ૫૫
 મર્ષ પ્રજાને માટે રહે, રવાનું કરીને વર્ષે જેકા
 તે રાજા છે સામ્યને યોગ્ય, દવાદાનકમળીજ પ્રયોગ. ૫૬
 મર્ષ છોડેમા દેખે મુજ, આત્મમુજ વર્તન શુભ મુજ,
 મર્ષ છોડેમા મેવજ સાવ. નેવાળી રાજા જ મર્ષાવ. ૫૭
 મર્ષ પ્રજા સમ દેખે નિજ, પ્રજાનેનિષી પ.મિ રીત
 સાધુ યાત્રા કરતો મન, યિજ્ઞા આવી મુજને કાન ૫૮
 નાચાનો સંગી જે સાવ, જુદાવિષે જે નહિ મંજાવ,
 મર્ષાદે દેખે મર્ષ વર્ષ, તે રાજા પામે છે રર્ષ. ૫૯
 મર્ષ પ્રજાની કરે તમામ, મુમપને કરીને ધરપાસ;
 મરીતની નહિ લેતો હાથ, તે રાજા માથા કહેવાવ. ૬૦
 મર્ષે મર્ષ પ્રજા રવાનું, નહીં મુજામીનું અર્થ તંત્ર;
 નહીં મુજામી જેના દેષ, ત્યાં નહિ વર્ષે પાપને કષ્ટ ૬૧

જ્યાં નહીં શુદ્ધોને પિંકાર, ઉચ્ચ નીચ નહિ લેઈ લગાર;
 શ્રીઓની વતેં મર્યાદ, ખોટા નહિ જ્યાં વાદવિવાદ. ૬૨
 સત્યને ઈચ્છે સર્વે લોક, કોઈ ન જૂઠી પાડે પોક;
 પ્રજા ભૂપમાં ઐક્ય સુકાય, રાજ્ય દેશમાં શાંતિ થાય. ૬૩
 નહીં ચોરીને જ્યાં બળિયાર, દોહી નહિ જ્યાં નરને નાર;
 જૂઠી સાખ ન પૂરે કોય, સત્યરાજ્ય તે જગમાં જોય. ૬૪
 ન્યાય કરતાં પડે ન દામ, જૂઠા નહિ વર્નેજ દમામ;
 સર્વ પ્રભુદિત કાર્યો થાય, સત્ય રાજ્ય ત્યાં બૂપ સુકાય. ૬૫
 જૈન ધર્મનું વર્તન રાજ્ય, તેમાં સર્વે છે સામ્રાજ્ય;
 જેથી સદુ રાજ્યો પ્રગટાય, જૈન ધર્મ તે વિશ્વ સુકાય. ૬૬
 જૈન ધર્મમાં સર્વે રાજ્ય, માને તેનાં સરતાં કાજ;
 દયા સત્ય તપદાન છે રાજ્ય, સદ્ગુણ સર્વે જ્યાં ત્યાં થાજ. ૬૭
 એક બીજામાં દેખે જોયોત, આત્મરાજ્ય ત્યાં છે ઉદ્યોત;
 આત્મજ્ઞાનમાં રાજ્ય સમાય, પૂર્ણાનન્દ તેથી પ્રગટાય. ૬૮
 પ્રામાણિક સર્વેજન નૃપ, તેથી નાસે સર્વે ધૂપ;
 આત્માધીન મન રાજ્ય મહાન, પ્રગટાવો દિગ્ધમા ગુણવાન. ૬૯
 ઇન્દ્રિયો છુટે જે જન, ચાલે જે વશ કરીને મન;
 સુખ દુઃખમાં સમ રહેતો જેહ, સર્વ વિશ્વનો સ્વામી તેહ ૭૦
 વપુ ઇન્દ્ર મન વશ કરનાર, બ્યક્તિ રાજ્યને તે ધરનાર;
 જેના વશ નહિ ઇન્દ્ર કાય, રાજ્ય યોગ નહિ તેહ કદાય. ૭૧
 આત્માનો જ્યાં નહિ વિશ્વાસ, વિષયોપર વતેં ગદુ પ્યાસ;
 જડનો મોહી જે પરત્ર, જને ન રાજ્ય તે ગુણવંત. ૭૨
 કંયા માયા બધ ધરનાર, જડની આશાને વહુનાર;
 રાજ્યો તે નહીં ગણાય, દેહગુણો લડે અપાય. ૭૩
 જૈનધર્મ વિચારાયાર, બ્યાપકદષ્ટિને ધરનાર;
 સર્વધર્મનું બળે સત્ય, રાબતનાં તે કરતો દૃત્ય. ૭૪
 મોટા મનને રાજે જેહ, સહેતો દુઃખડાં રાબ તેહ;
 ધન સત્તાથી મોહ ન પાય, પરાક્રમે રાજ્ય કહેવાય. ૭૫

સુણે સર્વતું કરતો તોણ, જેનો સાચો મીઠો જોણ;
 નીતિથી સત્તા ધરનાર, સર્વ પ્રજાનું હિત કરનાર. ૭૬
 હુષ્ટોને દડે સુખ હેતુ, જેના શુભ ઉત્તમ સંકેત;
 જેના આશયમાં પરમાર્થ, પરમાર્થ જે ત્રાગે સ્વાર્થ. ૭૭
 એવા રાજા મારા ભક્ત, અંતરમાં જે નહિ આશ્રયત;
 સત્ય રાજ્ય કરવું મુજ લક્ષિ, તેથી પ્રગટે સવળી શક્તિ. ૭૮
 આપમતિએ કરે ન ન્યાય, પશુપાનમાં નહિ મુંઝાય;
 સરખો રાજ પ્રજાનો ન્યાય, જીવંતું તે રાજ્ય ગણાય. ૭૯
 પ્રજાજનોતું સુચુતો સર્વ, કરે ન મનમાં સત્તા ગર્વ.
 મારા હુકમે પાળે દુર્જ, જેને નહીં અન્યાયી ગર્જ. ૮૦
 એવા રાજા મારા ભક્ત, નિર્વેષી મારામાં રક્ત;
 એવા ભૂપતિ થાવે મુક્ત, જગમાં સત્ય પ્રચારે સૂક્ત. ૮૧
 ખપ પડતું સહુ ધરે વિવેક, સત્યપણની જેની ટેક;
 યતુઓ રહામો રહેનાર, જગજગ બુદ્ધિથી વહનાર. ૮૨
 સમજાવે સહુ હોકને ધર્મ, રાજ્ય યોગ સહુ કરતો કર્મ;
 ટાળે પ્રજા જનોના ભર્મ, આપે સર્વ પ્રજાને શર્મ. ૮૩
 એવા રાજા આર્થ મુકાય, લેતા નહિ અન્યાયે હાય;
 સ્વાશ્રય સંપ્રિતા ધરનાર, સર્વ કલામાં જે હુશિયાર. ૮૪
 રાજાઓ એવા જે જૈન, રાજ પ્રજામાં હોય ન દૈન્ય;
 કર્મયોગીના શુભને કર્મ, ધરતા આતમ પામે શર્મ. ૮૫
 દયા વિના નહિ રાજા કોય, દયાવંત રાજા શુભ હોય;
 રાજા થોડે બહુદાતાર, સાધુ શાસનરહાકાર. ૮૬
 રાજા વિવેકી શોભાત, નિશ્ચિન સેવે સાધુશ્રાંત;
 શ્રદ્ધાવંત સમવનો બાળ, પાળે મારી સાચી આજ. ૮૭
 કાલતણે પણ રાજા કાલ, મારાપર જેનું બહુ બહાલ.
 બળ્યું આચારે ધરનાર, સતીઓનું રક્ષણ કરનાર. ૮૮
 કન્યાઓનું રક્ષણ બેય, કરતો દુર્જ જ ધરે હમેય;
 નિષ્કામે કર્મો કરનાર, ગુરૂપદેશો સાંભળનાર. ૮૯

ધર્મ શાસ્ત્ર સાચાં મુલુનાર, આત્મજ્ઞાનનો અનુભવ સાર;
 દેશ કાલ આદિ સહુ જાણુ, રાજ્ય તે પામે સન્માન. ૯૧
 અન્ય દેશનો કરે ન નાશ, કરે ન પાપી મુદ્દો ખાસ;
 અધર્મથી પાડો ફરનાર, સાત્વિકવૃત્તિનો ધરનાર. ૯૨
 જૂઠી ખૂશામતનો ત્યાગ, સદાચાર નીતિપર રાગ;
 અન્યાયે નહિ કર લેનાર, પીડે નહિ પ્રજા ય લગાર. ૯૩
 વિદ્યાપીઠ ધણું કરનાર, વિદ્યા હુન્નર ફેલવનાર;
 સર્વ પ્રજા સેના જ્યાં યાય, તે શુભ રાજ્ય સ્વતાંત્ર સદાય. ૯૪
 પ્રજાહિતાયે આપે જોગ, સાધે જ્ઞાનાદિક સહુ યોગ;
 કાલ નિયમ કૃત્યો કરનાર, ગમખાઈ ગમ જે ધરનાર. ૯૫
 પ્રપંથીઓના દાવનો જાણુ, પ્રતિક્રિયામાં જેહ મદાન;
 ગપમાં નહિ કાઢે કાળ, લેતો સર્વ પ્રજા સંભાળ. ૯૬
 શત્રુ મિત્રો પારખનાર, કાચા કાન નહીં ધરનાર;
 રીધં દ્રષ્ટિ પરિણામનો જાણુ, પ્રજા ધરે જ અમાત્ય પ્રધાન. ૯૭
 ક્રાંતકૂટને કાઢે દૂર, ધર્મ્યયુદ્ધમાં જે છે શૂર;
 નીતિયો કાલાનુસાર, પ્રવર્તવે જને સાર ૯૮
 બુદ્ધિબળ ધરનારા જન, પાસે રાજે જેહ પ્રસન્ન;
 સર્વ મુક્તિથી કરતો કામ, દામ ન લેતો જેહ હરામ. ૯૯
 એવા રાજાઓ જે યાય, શાંતિ તુષ્ટિ પુષ્ટિ પાય
 મારા ભક્તો તેહ ગણાય, અદ્ય દોષ મહા ધર્મને પામ. ૧૦૦
 અદ્ય દોષ મહા ધર્મનાં કર્મ, કરવામાં રાજ્યનો ધર્મ;
 સર્વ પ્રજાનાં એવાં કર્મ, સત્ય વિવેકે કરતાં શર્મ. ૧૦૧
 શુદ્ધ બુદ્ધિથી કરતાં કાજ, મારી સર્વજીવોને સાજ;
 શુદ્ધબુદ્ધિથી દોષ ન યાય, સર્વ કાર્યમાં ધર્મ મુદાય. ૧૦૨
 સાશી યે મુજ પ્રેમે જેહ, કાર્ય કરે નિરોપી તેહ;
 મુજ પ્રાપ્તિ માટે જે રાજ્ય, કરતો તે પાને મુજ સાજ. ૧૦૩
 રાજા ઉપર સાચો પ્રેમ, પ્રજા તેહ પામે મુખ શેમ;
 રાજા માટે સ્વાર્થજી જ્યાંય, તેહ પ્રજાને દુઃખ ન ક્યાંય. ૧૦૪

રાજ્યદ્રોહે યાય વિનાશ, રાજદ્રોહ ત્યાં દુઃખ વિલાસ;
 પ્રબંધરાજ જે રાજ્ય ગણાય, તેના નામે રાજ્ય વિલાય. ૧૦૫
 પ્રજા સલાહે રાજ્ય યાય, પ્રજા પ્રેમથી ભૂપ ગણાય;
 વંશપરંપર ભૂપ ન હોય, શુભ કર્મે નૃપતિપદ જોય. ૧૦૬
 યુગે યુગે નીતિયો ભિન્ન, જેથી યાય ન રાજ્ય જ છિન્ન.
 કલિયુગમાં કલિના અનુસાર, પ્રબંધ રાજ આચાર વિચાર. ૧૦૭
 જે યુગમાં જેથી જીવાય, તેવી નીતિયો વર્તાય.
 રાજ પ્રજા બન્ને દે એક, કરે રાજ્યનાં કર્મ વિવેક. ૧૦૮
 પરતંત્રતા જ્યાં ત્યાં યાય, સ્વતંત્રતા વળુ રાજ્ય હણાય;
 મુજ ઉપદેશો વર્તે જ્યાંય, તેન ધર્મ સામ્રાજ્ય જ ત્યાંય. ૧૦૯
 તેન ધર્મથી રાજ્ય ન ભિન્ન, ત્યાં નહિ રાજ પ્રજા કો દિન;
 દેશકાલ અનુસારી નીતિ, જેન ધર્મ સામ્રાજ્યની રીતિ. ૧૧૦
 સત્તાઓના યોગ વિભાજ, વહેંચાતા શુષ્ક સ્વાર્થજી ત્યાગ;
 જેના લાયક જે જન હોય, તેના લાયક તે પદ સોય. ૧૧૧
 લાયકને લાયક જ્યાં માન, રાજ્ય કર્મમાં યાય ન હાનિ;
 દુષ્ટ જનોનું જોર ન યાય, સન્નિવનની શક્તિ વર્તાય. ૧૧૨
 રૂસ્વત લેવે દેવે ન કોય, પક્ષપાતની ખેંચ ન હોય.
 રાજાદિકનું તરતમમાન, સર્વલોકમાં સાચું જ્ઞાન. ૧૧૩
 હોય પરસ્પર સ્વાર્થજી રહાય, ઉદભવે નહિ લોકો ન્યાય;
 એવું રાજ્ય પ્રવર્તે જ્યાંય, જીવકે રાજ્યનું મુજાડાં ત્યાંય. ૧૧૪
 જન પશુ પંખી હિંસા ત્યાગ, પુણ્યકર્મ પ્રવૃત્તિરાગ;
 કજયાકારક લોક ન જ્યાંય, સર્વ વધે ત્યાં રાજ્ય મુદ્દાય. ૧૧૫
 અધિકારી જ્યાં ભૂપતિ યાય, સર્વ પ્રજાથી જે ઇચ્છાય;
 તે રાજ્ય યાવાને યોગ્ય, જીજ્ઞાને નહિ રાજ્ય જ લોગ્ય. ૧૧૬
 અધિકાર વણુ ભૂપતિ યાય, શુભ કર્મેવળુ હાંતી યાય;
 મનમાં યાવું રાજ્ય સહેલ, પણુ શુભ કર્મેથી મુરડેલ. ૧૧૭
 દુષ્ટ પ્રજાનો ભૂપ જે યાય, અંતે તે ૧નમાં પરતાય;
 પ્રજા ભલી નહિ રાજ્ય દુષ્ટ, જન્ને અંતે યાય ન પુષ્ટ. ૧૧૮

શાસન કર્મેષી જે શક્ત, યાચ ન રાન્યવિષે આસકત;
 રાન્ય પ્રવર્તક બૂપ તે બળ, જીવકરાજનૃ||| ધર્મ પ્રમાણ. ૧૧૯
 સર્વ કલામાં જેહ પ્રવીણ, આપત્તિમાં યાચ ન દીન.
 પુરુષાર્થ આત્મા ગુણવાન, સમય બળ તે બૂપ પ્રમાણ. ૨૦
 સર્વ વર્ણને પોષે જેહ, સાધુ સંતથી સાચો સ્નેહ;
 જૈનધર્મીરક્ષાર્થે પ્રાણ, દેવામાં નિર્ભય મસ્તાન ૧૨૧
 દુરાચારનાશયે કાલ, ગરીબઉપર પૂર્ણ દયાલ;
 આર્યેની નીતિ ધરનાર, જીવક તે છે નૃપ અવતાર. ૧૨૨
 વિના પ્રયોજન જન સંહાર, કરે નહીં અન્યાય લગાર;
 દુષ્ટ નૃપતિ આદિ નાશ, કરે પ્રજા સંધ ઉવટ ખાસ. ૧૨૩
 પ્રજા સંધ દિત માટે બૂપ, ગુણ કર્મેષી જેહ અનુપ;
 કરે પ્રજાનો જે સંહાર, અન્યાયે તે બૂપ ન ધાર. ૧૨૪
 પ્રજાહિતસ્વી નૃપતિ કાજ, સર્વ પ્રજા સ્વાર્થેણ સામ્રાન્ય;
 પ્રજા પ્રાણ છડે બૂપ હેત, જ્યાં રાજના શુભ સંકેત ૧૨૫
 રાજ્યાદિકનો મોહ ન હોય, અદા કરે નિજ ક્ષત્રીને સોય;
 પ્રજાસંધનીમેલો બૂપ, પામે અંતે માર્ગ રૂપ ૧૨૬
 સર્વ લોકની સરખી ભૂમિ, વસ્તુતઃ સહુ માટે ભૂમિ;
 પૃથ્વી જલવાયુ આકાશ, વર્ણિતે સહુ માટે ખાસ ૧૨૭
 સાગર ચરીખાનુ સહુ હેત, એકના માટે નહિ સંકેત;
 નદી વૃક્ષ આદિ સહુ કાજ, નહિ એકની મમતા રાજ. ૧૨૮
 અરસપરસ ઉપગ્રહદાન, લેઈ દેઈ પોષો જાન;
 અરસપરસમં રાજો પ્રેમ, સહુનું સાઈ ઈચ્છે દોમ ૨૯
 એવા ભાવે જીવક રાજ, જીવે તે પામે શુભપ્રાજ;
 રાજ પ્રજા ત્યાગી સહુ સંત, યોગ દોમ લહે ગુરુવંત. ૩૦
 અન્ય ધર્મીનો કરે ન નાશ, કદિ ન છડે મુજ વિશ્વાસ;
 એવો બૂપતિ ચિત્ત ઉદાર, સર્વ પ્રજાનો પામે પ્યાર. ૧૩૧
 અન્યાયે ધારે નહિ વૈર, કરે ન વૈરે કાળો કેર;
 દુષ્ટોને નીતિએ દંડ, દેઈ રૂપ ધરે જ પ્રચંડ. ૧૩૨

મમભાગે નાં પંસાર, દિવમાં પારે મુજબાર પ્યાર;
 મર્ગ જીવેનું પંથે રાખ, દાગે મર્ગ જીવેનાં કુળ ૧૩૭
 બડા પારને, મુજબ જનન, પારે કમો કરે મર્ગના
 માનિય મુજ કમિયી બુધ, દાગે સર્વ પ્રભાની પુ. ૧૩૮
 મોડર ઉપર કરે ન કંપ, જાતજનોને આગે લોપ,
 મિત્રવાદુષ્ટન પમાનાય, કરનાં દાગે કીધાં પાપ. ૧૩૯
 મમગણજી કાગે કરનાય, મુજબ પચાન લખાડે સાર;
 આજરે ૧૩ વડ કરનાં જેડ, મુજબ જર પારે મુજમેડ ૧૪૦
 લખ્ય વારિય મુજ મનાય, કોયે: રાખ સિય વરસાર;
 જીવે રાજન મમને વિન, બાતમ મનને પાર પવિય. ૧૪૧
 બાવજ જાગે સન્ધ વિરેય, કરીને પારે નીનિ રેય;
 નર્વ પ્રમાદો કરીને દૂર, કમો કરે બાતમ મુજપૂર. ૧૪૨
 અનિ સન્ધ યે કમો સર્વ, કર અંતરમા પાર ન મર્વ,
 બાતમમાગે બાતી ઉડ, પરમનને તું કદિ ન જુડ. ૧૪૩
 પરમનને વિઠાસમ ભજ, પર લજના જડુ માગ પ્રમાન.
 અન્ધ ધર્મને કદિ ન પાગ, સ્વધર્મને મરતા પજુ પાગ. ૧૪૪
 ઈન્દ્રાદિક પર મગત્ય દોષ, રાજ્યાદિકની પ્રાપ્તિ જોય,
 તેમા માન ન કર્પ સાર, જેન ધર્મને પ્રિયે પાગ. ૧૪૫
 જેન ધર્મથી અધિક ન કોપ, ધર્મે મગનું સર્વે દોષ:
 સર્વ સન્ધનો સાગર ધર્મ, પાતી કરે તું રાજ્યનાં કર્મ. ૪૨
 જેન ધર્મ જગમાં વર્તાર, મેઘાદિ શુભ આવના બાર;
 જેનોને સ્વાર્થજીથી સ્લાય, કરતા મારું પર તું પાવ. ૧૪૭
 જેન ધર્મ માટે તું જીવ, ધર્મ વજીને થા ના રહીન;
 સ્વાધિકારે ધર્મને પાર, તેમાં દોષ ન દોષ લગાર. ૧૪૮
 ધર્મ્યુ બુદ્ધથી ધર્મ બચાવ, બાકસ બુદ્ધિના કરી દાવ;
 ધર્મ રક્ષનાં દેશમાં સાંતિ, સર્વ પ્રભાની ચક્રની કાંતિ. ૧૪૯
 જેનોની રક્ષામાં ધર્મ, નાસે તેથી સર્વ અધર્મ;
 અદ્ય દોષને લાસ મહાન, જેનોની સેવામાં ભજ. ૧૫૦

માન શરણા બાળી બાળ, તેમાં ગાજે તું આસન,
 તેઓને તારૂં સદુ આપ, મમ-વ તેઓમાંહિ થાપ ૧૪૧
 તે છવે તું છાંયે ભણ, મારા જ્ઞાનને સન જ માન,
 જ્ઞાનની આગળ હરમી જાંતિ, માની પ.મીત્રે મુખ યાંતિ. ૧૪૮
 મારા બકતો સદુથી ચેષ્ટ, તેઓની પ્રેમે કર વેડઃ
 મારા બક્ષેમાં મુજ દેખ, બીછ માયા શૂઢ ઉવેખ. ૧૪૯
 આત્મજ્ઞાનમાં પ્રીતિ ધાર, દલિત વસ્તુનો તજ પ્યાર;
 જડ વસ્તુમાં મોહ ન રાખ, આત્માનુભવ અમૃત ચાખ. ૧૫૦
 આત્મ સમે કોઈ બાજુ ન દેવ, આત્મ તે પરમાત્મ મેઃ
 દૈન ધર્મ તે આત્મસ્વરૂપ, જિન ધર્મ જ તે મુદ્ધ સ્વરૂપ ૧૫૧
 સદસદાદિ આત્મ ધર્મ, બાજુનાં જ પાપ ન કર્મ.
 આત્મોપયોગે વર્તે ધર્મ, અનંત શાશ્વત પ્રગટે ચર્મ. ૧૫૨
 આત્મ સ્વભાવે સાચો ધર્મ, એમાં સન્ય સમાનાં મર્મ;
 આત્માનું છે રાજ્ય મદાન, સર્વ વિધમાં જેની આજુ. ૧૫૩
 આત્માની આગળ નહિ અન્ય, રાજ્ય એવું સમજો મન;
 આત્મ પ્રેમથી આત્મ પાપ, પૂર્ણાનંદે ચિત્તમાં ભાપ ૧૫૪
 સર્વજીવો આત્મ સમ લેખ, દુષ્ટ વૃત્તિયો સર્વ ઉવેખ;
 સર્વ સંગમાં થા નિઃસંગ, આત્મ રંગે રહે તું અંગ. ૧૫૫
 સર્વે શક્તિયોનું ધામ, સર્વ દેવ નામો તુજ નામ;
 સર્વ દેવરૂપો તુજ રૂપ, તુજથી શૂદ્ધી દુઃખની પ્રપ. ૧૫૬
 નામ રૂપથી તું છે બિન્ન, આત્મરૂપમાં થા તું લીન;
 દૈનધર્મ તે આત્મ ધર્મ, પ્રકૃતિનાં સારાં કર્મ. ૧૫૭
 તુજ આશ્રિત લોકોને પોષ, કર નહિ ખૂરા રાગને દોષ.
 ધર્મ લોકમાં દેખ અલોક, આત્મ સધરા વેદનો વેદ. ૧૫૮
 શૂદ્ધ શૂદ્ધ ધર્મો જેહ, સાપેક્ષાએ સાચા તેહ;
 આત્મ ધર્મમાં સર્વે ધર્મ, સમાર્થ બદતા બદલુ એ મર્મ. ૧૫૯
 આત્મજ્ઞાનમાં સર્વે જ્ઞાન, આત્મદાનમાં સર્વે દાન;
 આત્મસ્વરૂપ સર્વે દેવ, બાળી મનથી આત્મ સેવ. ૧૬૦

આત્મ શુદ્ધતા કરું વ્યક્ત, આત્મ શુદ્ધતા યાત્રાં શક્ત;
 મનને આત્મમોહિ રમાવ, ચિદાનંદ પૂરણ પ્રગટાવ. ૧૬૧
 જીવકરાજન્ તું છે જીવ, પ્રકૃતિ સદુ જાણ અજીવ;
 પ્રકૃતિ આશ્રયથી ચડ, બ્રહ્મરંધ્રનો લગ્ન લે ગડ ૧૬૨
 પ્રકૃતિની પહેલી સદાય, લીધાવણ કો સિદ્ધ ન થાય
 પ્રકૃતિ અનુકુલ ગનાય, ઉત્ક્રાંતિપથે ઝડ જાય. ૧૬૩
 પ્રકૃતિ જડ તું છે બ્રહ્મ, ચિદાનંદ ચેતન તું રમ્ય;
 તારો તું કરજે વિશ્વાસ, સ્વાશ્રયતા ધારીને ખાસ. ૧૬૪
 શુર કૃપાથી પ્રગટે જ્ઞાન, શુર વણ કોઈ નહીં ભગવાન;
 શુરવણ લોકોને નહિ જ્ઞાન, અંધારે અચકાતા જાન. ૧૬૫
 શુર પ્રેમ મદ્દાથી ભક્તિ, તેથી પ્રગટે સર્વે શક્તિ;
 પ્રેમે જનીને શુરનો ભક્ત, જને પ્રભુ નહિ રહે અશક્ત. ૧૬૬
 આત્માનો સાચો વિશ્વાસ, ભક્તોના મન પ્રગટે ખાસ;
 આત્મા આત્મસ્વરૂપે થાય, કર્મો આઠે દ્વરે જાય. ૧૬૭
 આત્મા આત્મસ્વરૂપે થાય, સિદ્ધ જુદા ત્યારે કહેવાય;
 પ્રકૃતિ માયા દ્વરે જાય, અનુભવી અનુભવને પાય. ૧૬૮
 જીવકરાજન્ આત્મ જ્ઞાન, પામી રાત્ર્ય વહે શુભખાણ;
 તેથી અંતરમાં નિષ્કામ, રહેશે લેશે મુખ આરામ. ૧૬૯
 મારા ઉપર પૂરણ રાગ, તારો છે સાચો નિષ્કામ;
 તેથી થાશે પૂર્ણ સ્વતંત્ર, કુકો જગમાં સાચા મંત્ર. ૧૭૦
 મારામાં મન રાખી ચાલ, વિષમજુદિને દ્વરે દાગ;
 સમજુદિથી વિશ્વ પ્રવર્ત, પ્રભુ લગ્નાની એ જ યત્ન. ૧૭૧
 દુષ્ટ વાસના બાગીનાબ, સમત્વ સદુ જગમાંહિ રાખ;
 દુષ્ટવિચારોપર દે દાગ, આત્મશક્તિથી રમજે દાવ. ૧૭૨
 વિનયવાસના ટાળે દેવ, તેતે અંશે માન જન;
 મારામાં જેનો વિશ્વાસ, જેન મિત્રત્વજ પામે ખાસ. ૧૭૩
 મારામાં જેનો છે રાગ, મુજસમ તે થાતો વડલાગ;
 દેખું જાણું સર્વ પદાર્થ, વિશ્વાત્મી થી કરો પરાધ ૧૭૪

મારી ઘડાથી જગશક્તિ, સર્વ જાતની પ્રગટે ભક્તિ;
 મુજ ઘડાવણ હોય ન ધર્મ, મુજઘડાથી પ્રગટે શર્મ. ૧૭૫
 ઉત્સાહી જીવનને ગાળ, સન્તજનોપર કર તું બહાલ;
 ખંત ધરીને કર સહુ કાજ, ધર્મ વિના બીજી નહિ રાજ્ય. ૧૭૬
 ઉદ્યમથી નહિ પાછો હઠ, કર્તવ્યોથી યા નહિ જાણ;
 વિશ્વોપયોગી જીવન ધાર, સાચા ધર આચારવિચાર. ૧૭૭
 તામસ રાજસખુદ્ધિ કર્મ, તેથી વ્યક્ત ન આતમધર્મ;
 સાત્વિક ખુદ્ધિ સાત્વિક કર્મ, કરતાં પ્રગટે આતમધર્મ. ૧૭૮
 સાપેક્ષાએ સર્વ વિચાર, એકાંતે મિથ્યાત્વ જ ધાર;
 સાપેક્ષાએ સધળું સત્ય, નિરપેક્ષાએ સર્વ અસત્ય. ૧૭૯
 સાપેક્ષાએ નયની દૃષ્ટિ, ધારતાં પ્રગટે શુભચુષ્ટિ;
 જૈનધર્મ સાપેક્ષા બાણ, મારી વાણી માન પ્રમાણ. ૧૮૦
 કુતર્કેને ફરે છંડ, મોટાઈનું ત્યાગ ઘમંડ;
 ઘડા પ્રોતિ એ છે ભક્તિ, આત્મવર્મ તેથી છે વ્યક્ત. ૧૮૧
 નિશ્ચય ને વ્યવહારે સ્થિર, થાજે સહુ વાતે મંલીર;
 મેફ સમ ધરજે દિલ ધૈર્ય, રાખ નહિ કો સાથે વૈર. ૧૮૨
 ત્યજવો નહિ ધાર્મિક વ્યવહાર, ત્યજવો નહીં ધાર્મિક આચાર;
 જે અંશે માયા જીતાય, જૈનધર્મ અંશે પ્રગટાય. ૧૮૩
 આત્માના શુભને પર્યાય, જેથી તે સર્વ પ્રગટાય.
 એવા જે આચાર વિચાર, જૈન ધર્મ સાથે વ્યવહાર. ૧૮૪
 શક્તિ કારક સર્વ વિચાર, પ્રવૃત્તિના સહુ વ્યવહાર;
 જૈન ધર્મ એ જગજીવંત, સત્ય સનાતન શક્તિમંત. ૧૮૫
 જૈન ધર્મ આત્મિક જગ બાણ, જડ શક્તિ નિમિત્ત પ્રમાણ;
 આત્મિક જગથી જીતે જૈન, પશુબલ આગળ યાય ન દીન. ૧૮૬
 મારો જે વિશ્વાસી ખાસ, હોય ન તેનો ક્યારે નાશ;
 બને નહીં તે જગ પરતંત્ર, પ્રગટાવે સાચું સ્વાતંત્ર્ય. ૧૮૭
 આત્માનું અસ્તિત્વ પ્રમાણ, પુનર્જન્માદિક સહુ બાણ;
 તેના વિશ્વાસી તે જૈન, આત્મશક્તિથી ધરે ન દૈન્ય. ૧૮૮

નાસ્તિક માને જડમાં ઋદ્ધિ, આસ્તિક માને આતમ ઋદ્ધિ;
 નાસ્તિક રાક્ષસ જેવા હોય, ધર્મે આસ્તિક જૈનો જેવ. ૨૦૩
 જેહ દયાળુ તે મુજ ભક્ત, હિંસામાં નહિ થાયે રક્ત;
 દયા વિના નહિ પ્રગટે ધર્મ, દયા વૃત્તિનાં કર સહુ કર્મ ૨૦૪
 દયા વિના નહિ પ્રગટે સત્ય, દયા વિના નહિ સાચાં કૃત્ય,
 દયા હોય ત્યાં ધર્મ પ્રકાશ, દયાવિષે સહુ ધર્મનો વાસ. ૨૦૫
 કામ ભોગ વૃત્તિના દાસ, યને ન તેના મનની ખ્યાસ;
 કામ ભોગ છે ઝેર સમાન, મૃતક સમા આસકત જ ભણ. ૨૦૬
 કામ ભોગમાં મુખની આરા, જોને છે તે જગના દાસ;
 આત્મિક બળથી રહેતા દૂર, પામે નહીં આનમનું નૃ, ૨૦૭
 કામ ભોગ વૃત્તિને છૂત, તેથી થાયે સત્ય પ્રતીતિ;
 આત્મિક મુખનો ધર વિશ્વાસ, આર્યોનું છવન જો ખાસ. ૨૦૮
 દુષ્ટ કામ સમ કોઈ ન પાપ, સર્વ દોષનો કામ જ ભાપ;
 કામને છૂટ્યાં છૂટ્યું સર્વ, તે વળુ કરવો ૦ થી ૪ ગર્વ. ૨૦૯
 કામ વૃત્તિને મારો લાત, કરો ન બૂરા કામની વાત.
 મનને રાખો આનમ સાથ, તેથી થાયો જગના નાથ; ૨૧૦
 આર્યોનું વર્તન નિષ્કામ, તેમાં મુકિતનું છે ધામ;
 આર્યોનું છવન ૬ ધર્મ, અનાર્થના મનના નહિ શર્મ. ૨૧૧
 અધર્મવેતા લોક અનાર્થ, આર્યોનો ધર્મ જ શુભ કાર્ય;
 પાર્શ્વ કરે તે આર્થ જ ભજુ, પાપીઓ અનાર્થ પ્રમાણ. ૨૧૨
 આર્યો તે જૈનો સદુ ભણ, તેઓનાપર ભક્તિ જાણ;
 મુજમાં તેઓમાં નહિ ભેદ, આતમ સત્તાએ જ અભેદ. ૨૧૩
 સર્વ છવો છે કર્મોપીન, રાગદ્વેષે કર્મ નવીના
 ભાવકર્મ છે રાગને દેવ, દબ્ય કર્મ જડ આઠ અરેવ. ૨૧૪
 આનમ સાથે કર્મનો બંધ, કાલ અનાદિયો જો ધંધ;
 કર્મથી જ-આદિક થાય, પુણ્ય પાપ કર્મજ છે ભાવ ૨૧૫
 પુણ્ય પાપ કર્મો જે ભણ, તેના ભેદ અનેક પ્રમાણ;
 કર્મથી છવો સંસાર, ભમતા સર્વે યોનિગચાર. ૨૧૬

કર્મથી ત્યાગ અવતાર, પાપથી જરા અવતાર.
 પુણ્યે ઉત્તમ ગતિ મુખ હોય, પાપે દુર્ગતિ દુઃખો ભોય. ૨૧૭
 કર્મે ગમનાગમનો હોય, કર્મે યશને અપયશ હોય;
 શુભકર્મેદય ત્રાડે યાય, અશુભ કર્મે જુડે યાય. ૨૧૮
 ઉદયે આલ્યાં કર્મો જોઈ, લોગવતાં છૂટે છે તેડ;
 સમભાવે લોગવતાં કર્મ, અજંધ આતમ પામે ધર્મ. ૨૧૯
 સમભાવે કર્મેદય જોઈ, કરે નિર્જરા મુદ્ધિ તેડ. •
 ધાતી અધાતી કર્મો જાણ, ધાતી વિનાશી થા ભગવાન. ૨૨૦
 આતમ જ્ઞાનથી કર્મ હજાય-ઉપયોગે શુભ મહુ પ્રગટાય;
 આત્મોપયોગી થાય અજંધ અને ન કર્મ ઉદયથી અંધ. ૨૨૧
 શુભાશુભ અવતારો થાય, તેનું કારણ કર્મ મુદાય;
 કર્મ વિરોધે આતમ મુદ્ધ, જ્ઞાની થાય ન વિપયામકત. ૨૨૨
 કર્મથી નાથે શુંવે સર્વ, કર્મ વિદારે સદુનો મર્વ;
 કર્મ બદી જડ પુગલ શબ્દ, શુભાશુભ કર્મો છે વ્યક્ત. ૨૨૩
 જે જે અંગે કર્મનો નાશ, તે તે અંગે આતમપ્રકાશ;
 કર્મ ક્રિયા શુભવાળું હોય, ક્રિયા વિનાનો આતમ ભોય. ૨૨૪
 કર્મથી જી આતમ જગ દેર, સમજે નહિ તો છે અંધેર;
 કર્મ કર્મ લોગવતાં ન્યાય, તેમાં થાલે નહિ અન્યાય. ૨૨૫
 કર્મતજો સિદ્ધાંત મહાન, જાણો સર્વે સદુ પ્રમાણ;
 ઇન્દ્રાદિક પણ કર્મીની, કવચ નીચ સારા ને દીન. ૨૨૬
 પુગલ પયણિ ■ કર્મ, તે શકે છે આતમ ધર્મ.
 ભાવ કર્મ ઉપશમ શય થાય, કાપોપશમથી શુભ પ્રગટાય. ૨૨૭
 કર્મને આતમનો વિદ્યાસ, આવે ત્યારે સમકિત ખાસ;
 અવળું પણ મહુ સવળું થાય, આતમ સ-મુખ ચિત્ત મુદાય. ૨૨૮
 આતમનો આતમ પરીણામ, કાર્યોમાં આતમ નિષ્કામ;
 કર્મની શ્રદ્ધા સમ્બધ થાય, સમભાવે નિરીક્ષણ ન્યાય. ૨૨૯
 દુઃખદાયકપરે થાય ન દેવ, કર્મથી જી ભગવાતા વેવ.
 આતમનો નહિ દોષ જણાય, કર્મતણા દોષો સમજાય. ૨૩૦

તેથી રાગને દેશ શમાય, આનંદમા સાચી પ્રગટાય;
 આતમના દેખાય ન દેખ, સમજાવે પ્રગટે સંતોષ ૨૩૧
 કર્મવા માયાનો સદુ જોલ, જાણતાં નહિ મોહની વેલ;
 અરૂપ આતમ ધર્મ સ્વભાવ, તેમાં લય લાગે મુખદાવ ૨૩૨
 પુણ્ય ધર્મથી આતમ ધર્મ, ન્યારો ન્યારૂં આતમ ધર્મ;
 કર્મે સર્વ ક્રિયાઓ થાય, અકર્મભાવે કર્મ ન થાય ૨૩૩
 કર્મતણો જોયો સિદ્ધાંત, જાણે તે જોનો નિર્માન્ત;
 કર્મને આતમ કહેતા જોઈ, નાસ્તિક વાચિકજ્ઞાની તેહ ૨૩૪
 કર્મતણો જાણી સિદ્ધાંત, છુગક રાજન !!! યા નિર્માન્ત;
 અશુભ કર્મો કરવાં છોડ, અશુભ કષાયો વેગે તોડ ૨૩૫
 શુભકાર્યોને પ્રશસ્ય કષાય, સેવા ભક્તિ આદિ ઉપાય;
 કરીને આતમમાંહિ પ્રવેશ, જેના નિર્મલ સર્વપ્રદેશ ૨૩૬
 સર્વ સંગમાં નિસંગભાવ, ધારી આતમ શુદ્ધ બનાવ;
 પ્રગટે તેથી કેવળજ્ઞાન, આપોઆપ જનો ભગવાન ૨૩૭
 આતમ ને કર્મો વિન્ન, કર્મભાવમાં યા નહિ લીન;
 કર્મમાં આતમભાવે વર્ત, નિર્લેપી થાવા જો ચર્ત ૨૩૮
 કર્મવશે જે જે પર્યાય, તેમાં આતમપણું નહિ લાભ્ય;
 આતમરૂપમાં લય ને લાવ, કર્યા કર્મ સદુ શીઘ્ર હઠાવ ૨૩૯
 કર્મને કર્મ સ્વભાવે દેખ, આતમ આતમ ભાવે દેખ;
 આતમમાં સાચો છે ધર્મ, પુણ્યલમાં પુણ્યલનો ધર્મ ૨ ૭
 જોયો નિર્લેપ કરીને ચાલ, કુપંથ મતને દૂરે ટાળ;
 નધર્મ સિદ્ધાંત પ્રમાણુ; કરી પ્રવર્તો પામો જ્ઞાન ૨૪૧
 તાજે આતમ છે શુદ્ધ, શુદ્ધનયે છે પૂર્ણ પ્રણુદ;
 મધકી પર્યાય અશુદ્ધ, કર્મ ટળવાથી પૂર્ણ વિશુદ્ધ ૨૪૨
 મધકી નહિ ભીતિ પામ, તેથી જાળવંત આતમરામ;
 આતમ હણુમાં કર્મ વિનાશ, કરંતો ઉપયોગી મેં ખાસ ૨૪૩
 નંત જવનાં હણુમાં કર્મ, હણી લહે નિજ શાશ્વત શર્મ;
 જોયો જાગિયો આતમરાય, જાગી યાતો ઘટ નિર્માય ૨૪૪

ઉદય આનિયા જે જે કર્મ, મમતાં જોતવતાં પર્મો.
 ઉદય કર્મ જોતવતાં જોત, જાનીને વર્તે છે પોત. ૨૪૧
 રાજ્યાદિય પ્રાણિ કરાવ, મેવાત્રિજિ આદિ થાય.
 જાનીને ન્યા આતમ શુદ્ધિ, પ્રગટે કર્મ અતોથી નદ્ધિ. ૨૪૨
 અજાનીઓ ભય ભંધાવ, ન્યાં જાનીઓ ભય ન પાવ.
 મુખ દુઃખ માન અને અપમાન, જોતવતા અજોને જાન. ૨૪૩
 જીવજી ! ! ! ન્યાયે રાજ્ય ભે થાય, ન્યાયિયારે કર્મ કરાય.
 આતમને નદ્ધિ જાતે છે, આત્રિજી કર્મનો થાય. ૨૪૪
 મુજ અજોને દુઃખ પડત, તેમ તેમ તે ઉપે થઈત.
 કર્મ જોતવે તદે ન ભય, કર્મજમને પામે અંધ. ૨૪૫
 મુદરય ત્યાગી કોઈ પર્મ, બન્નેના વૃદ્ધા બુલુ કર્મ.
 ન્યાયિયારે વૌ દોય, બન્ને આતમ પામે જોય. ૨૪૬
 મુદરય અજોને પરજાણ, મુલુ કર્મ કરવા અધિકાર.
 અજિ મેવા કર્મને જાન, પામે થાય પ્રભુ શુભવાન. ૨૪૭
 અપરાધીઓ સામા થાય, ઠીનેથી કરતા અન્યાય.
 તેઓ સદામા ઠીને થાય, ન્યારે મુદ્દ કરે ભય પાય. ૨૪૮
 ધર્મ્યમુદ્દમા દોષ ન દોષ, આતમ શુભનો થાયે પોષ.
 કર્મ નિર્જસ બદુલી થાય, વિશુદ્ધ આતમ સત્ય મુદાવ. ૨૪૯
 મુદરયનો છે એવો પર્મ, સ્વાધિકારે કરનો કર્મ,
 દેશ કોમને સંધ સમાજ, સ્વર્ધભૂથી રાખે સામાજ્ય. ૨૫૦
 દબ્ય ભાવ થયુને જીવ, આયોની રાખી મુખ રીત.
 થયુએથી કહિ ન દાર, દયાથી સદુ જીવ ઉગાર. ૨૫૧
 કર્મ કરતાં આતમશુદ્ધિ, રાખતાં આતમની શુદ્ધિ.
 જાનાવરણદિ સદુ કર્મ, નાસે આતમ પ્રગટે ધર્મ. ૨૫૨
 અનંત જ્યોતિ પૂર્ણાંદ, મુજને બલે નાસે રંદ.
 ભાવ કર્મને ટાળી ભાવ, રહેતાં પ્રગટે આતમસ્વભાવ. ૨૫૩
 આયોનું જગમાં શુભ રાજ્ય, ન્યાયે સત્ય દયાથી પ્રાપ્ય.
 આયોનો તું ॥ ચિરદાર, સમકિત આદિ મુલુ ધરનાર. ૨૫૪

આર્યોસમ નહિ કોની રીત, આર્યોસમ નહિ કોની નીતિ.
 પૂર્વધક્રી એવા વ્યવહાર, અગ્રુના પણ વર્તે જ્યકાર. ૨૫૮
 એવા આર્યો તે છે જૈન, મરતાં પણ જે ધરે ન દૈન્ય;
 પરમાર્થે જે દેહ ત્યજત, સર્વજીવોને સ્હાય કરત. ૨૬૦
 હુદ શત્રુના થાય ન દાસ, મૃત્યુ પર્યંત લડતા ખાસ;
 પરાધીન નહિ થાવે જૈન, આસક્તિનું ધરે ન ધેન. ૨૬૧
 ન્યાયધક્રી નહિ અગમા જાય, સહે ન જૂઠ્ઠો કાળા ન્યાય;
 એ માટે જે કાર્યો થાય, તેથી આતમ શુદ્ધ સુહાય. ૨૬૨
 શુભ કાર્યોથી કર્મ હણાય, અશુભ કાર્યે કર્મ મહાય;
 સાત્વિકકર્માચાર વિચાર, આતમજાનનાહેતુ સાર. ૨૬૩
 કર્મને આતમ પૂર્ણ સ્વરૂપ, જાણે તેને રહે ન ધૂપ;
 કર્મને આતમ જન્મે તત્ત્વ, જાણે પ્રગટે આતમ સત્ત્વ. ૨૬૪
 કર્મ જાણીને થાય અકર્મ, અક્રિય જ આતમમાં ચર્મ;
 કર્મની શ્રદ્ધાથી સમભાવ, પ્રગટે જ્ઞાનાદિ શુભ દાવ. ૨૬૫
 કર્મને આતમનો સંયોગ, તેથી પ્રગટે સુખ દુઃખ લોગ;
 ભાવ કર્મ જો મનથી જાય, આતમ તે અંશે વેદાય. ૨૬૬
 દ્રવ્યભાવ જે કર્મ વિનાશ, થાતાં મુક્ત જ આતમ ખાસ.
 કર્મધક્રી મૂકાવું મુક્તિ, ઉપશમ આદિ જાણે મુક્તિ. ૨૬૭
 મોહાદિકનેા ઉપશમ થાય, ક્ષયોપશમ ભાવ જ પ્રગટાય.
 ક્ષાયિકલાવે આતમવિશુદ્ધિ, ચિદાનંદની પ્રગટે શુદ્ધિ ૨૬૮
 મુજ જાકેતો અંતરમાં જોમ, જ્ઞાનયોગને પામે જોમ;
 આતમ તે પરમાતમ થાય, પ્રત્યક્ષ મુજ સમ સોહાય. ૨૬૯
 સર્વજીવોની ભુદી જુદી, કર્મધક્રી જાણી કર શુદ્ધિ;
 લિન્ન ભિન્ન કર્મે અવતાર, મેજ મજે નહિ તેથી ધાર. ૨૭૦
 જ્ઞાનાવરણાદિનેા નાશ, સેવા આદિ યોગે ખાસ;
 આતમામાં મન રાખો સ્થિર, તેથી જ્ઞાને થાજો ધીર. ૨૭૧
 પોતાને પોતે ઉદાર, કર તેથી આવે જલપાર;
 આતમ આતમવડે પ્રકાશ, પોતાનો કર સ્વર્ચવિકાસ. ૨૭૩

જાગૃત્તાઈ કર થવાય, આત્મને પામે વિદ્યમ
 ૫૧૭ પોને તનુમા વામ, આ-માનદે પૂર્વ વિલામ ૨૧૮
 મન જુઠવના હૈય અનન, તેનો કદિ ન આવે જંગ,
 જીવે જીવ મનપૂર્વિ બેઠ, નેપો આત્મ તુલો મેઠ ૨૧૯
 મનપૂર્વના મન જે કોઈ, મને ન મારેમાડે બેઠ,
 આત્મ સન્મુખ મનને પૂર્વ, જાગ્ય પાતી આત્મ શુદ્ધિ ૨૨૦
 આત્મમા આત્મ રચાય, ત્યાં મનપૂર્વિ જ વિલાય
 મન પક્ષ કોણાદિક નામ, પામે આ-માનંદ પ્રકાશ ૨૨૧
 આત્મ આત્મરૂપ થાય, કમાદિક સદુ હરે થાય
 મનુષ્ય મુખની પ્રકૃતિયાર, તિલ જુલ આત્મ અવધાર ૨૨૨
 જીવક શાશ્વત્ત્વ ! આત્મજ્ઞાન, કર પેતાનું પાતે આન,
 પેતાને પોતે તુ તાર, સરલ કરીવે નર અવધાર ૨૨૩
 દુષ્ટ પ્રમાદો હરે દાગ, આત્મમાદી મનને વાગ
 મન છૂટુ શામે સસાર, મન મારે મુક્તિ નિર્ધાર ૨૨૪
 વાજતુ શમદેવ વિચાર, તાતત્ મનનો હોય પ્રચાર,
 આત્મરૂપમા પ્રેમ લગાય, આત્મ શક્તિ સર્વ જગાય ૨૨૫
 સત્ય બાવના પ્રેમે બાવ, મનમા સારા બાપો દાર
 કર્મતણું ઉપચારે સર્વ, તેમાં જ નહિ મિથ્યા મર્વ ૨૨૬
 કર્મતણું સદુ કર્મને આપ, આત્મનું આત્મમાં આપ
 ઉપચારાદિ આવે જામ, આત્મમા ધારણ જા શામ ૨૨૭
 આત્મશક્તિથી જીવક જીવ, મનમા મુઠી થા નહિ કલીત,
 વિદ્યાનંદ પાતે તે જીવે દેવ, ત્વજી દે મિથ્યાજ્ઞાંતિ દેવ ૨૨૮
 સર્વજીવોમાં કમો બેઠ, સર્વ જીવોને કમો ખેડ
 ધર્મ બેઠ પશુ કર્મ થાય, કર્મલીન જ્ઞાની થે જાય ૨૨૯
 પ્રકૃતિ આધીન સંસાર, કાલ અનાદિ અનંત ધાર
 પ્રકૃતિ બળવે નિજ બાવ, કર્મ ન સૂકે નિજનો દાવ ૨૩૦
 પ્રકૃતિની શક્તિ સાથે, આત્મ થાવે જગનો નાથ
 પ્રકૃતિ શુભ ઉત્તતિ હેત, અવલબે જ્ઞાની સકેત ૨૩૧

ગૃહાવાસમાં કર્મ સહાય, ત્યાગીને પણ એમ કહાય;
 સાપેશાએ બાણે એમ, આતમયોએ પામે શેમ. ૨૮૮
 કર્માતીત સદુ જીવ ન થાય, સર્વ જીવે જાતો ન સુધાય;
 ટળે ન સર્વે ધાર્મિક ભેદ, ભેદ એદ કર્મે સદુ વેદ. ૨૮૯
 રાજ્યે શાસન કર નરનાર, શિક્ષા દેઈ લોક સુધાર;
 સામાદિક સદુ નીતિ પ્રચાર, તેથી ધર્મ વધે જયકાર. ૨૯૦
 જીનધર્મ સામ્રાજ્ય વધાર, જૈનોપર પૂરણ જા ખ્યાર;
 જૈનોની બુદ્ધિ જટ ધાવ, પાપી શત્રુ લોક હુકાવ. ૨૯૧
 યાવત્ રાજ્યાદિક વ્યવહાર, કુર્ષ્ અદા કર તાવત્ સાર;
 તેથી આતમશુદ્ધિ થાય, આસક્તિ પણ મુક્તિ ધવાય. ૨૯૨
 ઉત્સર્ગે અપવાદે કર્મ, યોગ્ય કર્મ તે સર્વે ધર્મ;
 જે કાલે જે યોગ્ય જળાય, તે કરવામાં ધર્મ મુકાય. ૨૯૩
 સર્વ પ્રકારે સમજી કર્મ, કરવામાં સુખ લાભે ધર્મ;
 એવું સમજી જીવક રાજ, કર શક્ત્યા સાફ સામ્રાજ્ય. ૨૯૪
 રાજ સર્વ પ્રજાદિ સંધ, તેને નિશ્ચિન વાપે રંગ;
 જૈનો વંશપરંપર થાય, રાજ્ય કરો એવં દિત્ત લાય. ૨૯૫
 રાજ પ્રજા બધાં શક્તિદીન, પદ્મુત થાવે તે દીન;
 સામાદિક વિલાસો બધાંય, જાંતે પડતી હોવે ત્યાંય. ૨૯૬
 વિષય સ્વાર્થની મારામાર, નુદ્રમ અનીતિ વધે પ્રચાર;
 રાજ પ્રજાસંધ પડતી થાય, રાજ્ય વ્યવસ્થા પડતી બાય. ૨૯૭
 જીવક રાજનું યોગ્ય થાય, મુજ સિદ્ધાનો જા મન ખ્યાલ;
 રાજ પ્રબંધમાં સફળ બધાંય, મુજ સંહિયો પ્રગટે ત્યાંય. ૨૯૮
 આર્થ પ્રબંધે વાપે ચાલ, એવા સર્વે તેને રાદ;
 આર્થ પ્રબંધી ચલતી થાય, એવા સર્વે લે ઉપાય. ૨૯૯
 ધાવ રમાડે જેવાં બાલ, ખરે ઉપરથી જલુંતું બદાલ;
 અંતરમાં નહિ સાચો રામ, જેવી રીતે જન ત્યાગ. ૩૦૦
 મારામાં મન સખી વર્ત, મુલો પ્રગટ્યે સર્વે તુર્ત;
 આત્મામાં જા સ્વાર્થ સર્વ, તેથી નાસે મિષ્ટ અર્. ૩૦૧

ગુણ ઈર્ષ્યાની નેનો જ્યાંય, નૈનધર્મ જીવંતો ત્યાંય;
 મુજ શક્તિયો ત્યાં ઉભરાય, દેશ પ્રજાજન શાંતિ પાવ. ૩૦૨
 મુજ ગુણના અનુયાયી નૈન, કદિ ન જગમાં પામે દૈન્ય;
 સર્વ જાતિ શક્તિ આધાર, નેનો તે જાણે નિર્ધાર. ૩૦૩
 જીવક રાજન્ !|| ચડતે વાન, આત્માથી યાવો ભગવાન;
 મુજ ઉપદેશો પ્રેમે પાળ, પામે સર્વે મંગલ માલ. ૩૦૪
 મુજ દિતમાટે એ ઉપદેશ, કલ્યા ઉન્નતિ માટે લેશ;
 તેથી તું સિદ્ધિ પદ પાવ, આતમ આપ સ્વરૂપે યાવ. ૩૦૫
 ધન્ય ધન્ય પરમેશ્વર ધીર; પરબ્રહ્મ તેજોમય વીર;
 મુજને આપ્યો છે ઉપદેશ, તેથી વિજયી જાંતિ કલેશ. ૩૦૬
 તારાં વચનો સર્વે સત્ય, સર્વજ્ઞ જ યથો દૃતદૃઢ્ય;
 મુજને છે તારો આધાર, મુજપર મારો પૂરણ પ્યાર. ૩૦૭
 મુજ ઉપદેશો બહુ સાપેક્ષ, અજ્ઞાનીને છે નિરપેક્ષ;
 ચાલીશ તવ વચનાનુસાર, કર્મ કરીને નિજ અધિકાર. ૩૦૮
 એકાત્મા સત્તા સાપેક્ષ, અનંત આતમ અકિત દેખ;
 આતમ તત્ત્વની સવે દષ્ટિ, તેની બનિયો છું હું સુષ્ટિ. ૩૦૯
 નૈન ધર્મમાં સર્વે ધર્મ, સમાર્થ જાતા બહુધું મર્મ;
 નૈન ધર્મ છે કાલ અનાદિ, નહિ અંતને તેની આદિ. ૩૧૦
 નૈન ધર્મપરકારી દેવ, તારી ધારી સાચી સેવ;
 ભવસાગરથી પાર ઉતાર, વીર વિજો કર મુજ ઉદાર. ૩૧૧
 સ્વાર્પણ કીધું મુજને સર્વ, મિથ્યા બુદ્ધિ નાહો અર્વ;
 કૃપા તારી પામ્યો સત્ય, ના હો દુઃખકર મોહ અમૃત્ય. ૩૧૨
 નૈન ધર્મ સદુ વિશ્વ મગાર, સર્વ જીવોમાં છે નિરધાર;
 નામે હો જગ જય જયકાર, પ્રજો શાંતિ મંગલ માલ. ૩૧૩
 શુદ્ધ બ્રહ્મ મહાવીર જિનેશ, જેનો રૂપ છે ઉપદેશ;
 જીવ તે જીવક રાજન્ બેશ, અન્તર આતમભાવ વિશેષ. ૩૧૪
 ભારત દેશ તે આતમદેવ, સમક્ષિ મુક્તજ જીવ પવિત્ર;
 આત્મા જિન ને તે છે નૈન, જાણે રહે ન મનમાં દૈન્ય. ૩૧૫

અધ્યાત્મ મહાવીર વિચાર, જીવક રાજન્ ઉપયોગ પાર.
 સમજતાં છે મંગલ માલ, પ્રગટે પૂર્ણાનંદવિશાલ. ૩૧૬
 ચોવીશમા તીર્થકર વીર, આત્મભાવથી આતમ વીર;
 જે રીતે સમજે જે વીર, તે જન યાતો મોટો ધીર. ૩૧૭
 પત્ની યથોદા મોટી સતી, શુદ્ધ ચેતના જાણે છતી;
 મુદ્ધર્શના પ્રસાદ શુભ જાણ, જે આધ્યાત્મિક ભાવ પિછાણ. ૩૧૮
 અન્તાર્વૃત્તિ પુત્રી જાણ, પ્રિયદર્શના સમજી માન;
 નંદિવર્ધન સત્યવિવેક, સમક્ષિત શક્તિ ત્રિશલા ટેક. ૩૧૯
 સિદ્ધાર્થ જ છે અનુભવશાન, કાયા ક્ષત્રીકુંડ પ્રમાણ;
 આર્યક્ષેત્ર તે આતમ દેશ, જેમાં પૂર્ણાનંદ હમેશ. ૩૨૦
 અધ્યાત્મ મહાવીર જિનેશ, કુટુંબ શુભ પર્યાય વિશેષ;
 જાણે દ્રવ્ય અને જે ભાવ, તે જન પામે આનંદ સ્થાવ. ૩૨૧
 આધ્યાત્મિક રૂપકથી જોમ, જાણે પ્રગટે યોગ ને જોમ;
 આત્મામાંદિ ઘટતું સર્વ, કરો ન ભળ્યો મિથ્યા જર્વ. ૩૨૨
 આતમને આતમ ઉપદેશ, આપે નાસે સઘળા કલેશ;
 આતમમાં સહુ પાત્રો દેખ, સમજી જાંતિ મોહ ઉવેખ. ૩૨૩
 અનંત અનાદિ કાલ પિછાણ, આત્મ મહાવીર સત્તા જાણ;
 વ્યક્તિભાવ પર્યાયે સાદિ, મહાવીર યાતાં ટળે ઉપાધિ. ૩૨૪
 ચોવીશમા તીર્થકર દેવ, તેના શાસનની શુભ સેવ;
 કરતાં આતમ યાવે શુદ્ધ, કેવલજ્ઞાને યાવે જુદ. ૩૨૫
 જીવકરાજ પ્રજોધક શીખ, સમજતાં પ્રગટે શુભ દીખ;
 સર્વ વિશ્વમાં શાંતિ યાચ, તુષ્ટિ પુષ્ટિ પૂર્ણ સુહાસ. ૩૨૬
 મહાવીર નામે મંગલ માલ, અનંત આનંદ પૂર્ણ વિશાલ;
 જૈન ધર્મ જગમાં જયવંત, વર્તો યાઓ સઘળે શાંતિ. ૩૨૭

“ શ્રેણિક સુવોધ ”

- સર્વજ્ઞ શ્રી જય મહાવીર, પરમેશ્વર જગદીશ્વર ધીર;
ત્હારા શુભ હિ અપરંપાર, કૃપા કરીને મુજને તાર. ૧
- મુજને સાચો દે ઉપદેશ, નિશ્ચય ને બ્યવહારથી લેશ;
ભારત દેશનો શ્રેણિકરાજ, હું હું માણું આતમ રાજ્ય. ૨
- તુજ પર છે મારો વિશ્વાસ, સર્વ સત્યનો હા પ્રકાશ;
ત્હારા સમ નહિ કોઈ દેવ, તુજ ભક્તિને હૃદયું સેવ. ૩
- સાંજગ શ્રેણિક સાચા ભૂપ, સમજ સમજ તું આતમસ્વરૂપ;
આતમજ્ઞાનથી યાવે મોક્ષ, રહે ન જગમાં કો અપરોક્ષ. ૪
- આતમશક્તિ હિ અપરંપાર, આત્મા છે મહા સત્યાધાર;
આતમ ભલે ભર્યું સર્વ, રહે ન તેથી દુઃખશું ગર્વ. ૫
- આત્મામાં જેનો વિશ્વાસ, લીન ભરત તે મારો આસ;
આત્મામાં હિ નિર્મલ મુખ, ભાડી જડ વિષયોથી દુઃખ. ૬
- આત્માધીન મનડું છે સ્વર્ગ, આત્માધીન મનડું અપવર્ગ;
મન મરતાં સંપૂર્ણ મુક્તિ, મન આધીન આતમભવમુક્તિ. ૭
- યાવત્ મનની મારામાર, તાવત્ ભમવું છે સંસાર;
રાગદ્વેષાધીન મન બ્યાંધ, તાવત્ સ્વપ્ને મુખ ન ક્યાંધ. ૮
- સકલ વિશ્વનો રાજા યાવ, તે પછી કોઈ શાંતિ ન પાવ;
યાવત્ માનવ આશા દાસ, તાવત્ તે નહિ મુખિયો ખાસ. ૯
- મન છોડે છોડ્યો સંસાર, મન છોડ્યા વણ દુઃખ અપાર;
મન વશવર્તી માનવ કોવ, જગમાં શાંતિ ન પાન કોવ. ૧૦
- મોહાધીન મન યાવત્ દોષ, તાવત્ ઈન્દ્ર ન મુખીયા બોધ;
તમો રજેચુત સત્યાધીન, તાવત્ કોઈ ન યાવે જિન. ૧૧
- કર્મ પ્રકૃતિ વશમાં બેઠ, જ્ઞાનાદિક પરાધીન તેઠ;
મોટે આતમ પામો ભવ્ય, કહે ધર્મનાં શુભ કર્તવ્ય. ૧૨
- પરવંચત્ય મોઢે યાવ, ઋતુર્ભંતિમાં છોડો ભય;
રાજા ઈન્દ્રાદિક પરવંચ, કર્માર્થિને નહિ સ્વતંત્ર. ૧૩

- અજ્ઞાને સાચું ન જણાય, મોહે જૂથો છવ તણાય;
અજ્ઞાની નહિ દેખે દેવ, ટાળે નહિ મનમોહની દેવ. ૧૪
- માટે શ્રેણિક રાજન્! જ્ઞાન, પામી આતમધર્મને માન;
આત્મજ્ઞાનથી નાસે જ્ઞાન્તિ, નિરૂપાધિક વર્તે સુખ શાંતિ. ૧૫
- જડમાં મમતા લેશ ન રાખ, સુખથી સાચું નિર્ચલિત ભાખ;
જડના મોહે કદિ ન મુંઝ, તેથી પડયે આતમ સૂઝ. ૧૬
- દ્વણિક પુણ્ણ સહુ પર્યાય, પોતાના નહિ ક્યારે થાય;
પુણ્ણ મમતા દૂરે નિવાર, જડમાં લોગની ભુદિ વાર. ૧૭
- ન્યારો રહી બ્યવહારે ચાલ, નિર્લેપે આતમમાં મ્હાલ;
આતમમાં છે સાચો ધર્મ, નિર્લેપી યે કરવાં કર્મ. ૧૮
- જડપર્યાયોમાં નહિ ભૂલ, તન ધનસત્તાથી નહિ કૂલ;
આતમવિના નહિ જડથી શાંતિ, છોડી દે મિથ્યા સહુ જાંતિ ૧૯
- સ્વજન સંબંધી સહુ પરિવાર, આંખે દેખે જે નરનાર;
પર્યાયે તે સહુ બહાવ, તેમાં જ્ઞાની મોહ ન પાવ. ૨૦
- ચેત ચેત શ્રેણિક ! જડ દેત, કાલ અપાટા શિરપર દેત;
આત્માને મહાકાલ ન ખાય, આતમમાં રમતાં સુખ યાવ. ૨૧
- આતમ તે પરમાતમ જિન, માન નહીં પોતાને દીન;
આતમ ત્રણુભુવન સુસ્તાન, દિલમાં દેખોને લગવાન. ૨૨
- રાગદ્વેષ દલ્યાથી ભુદ, આતમ યાવે સાચો શુદ્ધ;
આતમા વણુ બીજે તું નહીં, પ્રેમે એવું માનો સહી. ૨૩
- રાગદ્વેષ દળે ■ જેમ, આતમબોધ પ્રગટે છે તેમ;
આતમરૂપમાં વર્તે શ્રેમ, સર્વજીવોપર પ્રગટે રહેમ. ૨૪
- જે અંશે ટળતા જ કપાય, તે અંશે પ્રગટે સમતા ય;
પ્રકૃતિયો ટળતાં સર્વ, આતમ પોતે છે અપવર્મ. ૨૫
- પ્રગટે જે અંશે સમભાવ, તે અંશે છે ઉપશમ ભાવ;
સર્વકર્મનો દાયિકભાવ, યાતાં સુક્રિા જને બનાવ. ૨૬
- બાહ્યદૃષ્ટિએ કર્મો હોય, આત્મદૃષ્ટિએ આતમ બેય;
આત્મદૃષ્ટિથી હોય ન કર્મ, આત્મદૃષ્ટિથી આતમ ધર્મ. ૨૭

- જાગતાં જેમ સ્વપ્ન વિનાશ, આતમ જાગે મોહ ન આશઃ
આત્મદૃષ્ટિ ત્યાં મોહ ન હોય, જીવન્મુક્તિ યત્નમાં જોય. ૨૮
- એત્રિક! આતમ જાગે જાગ, જાગતાં સુવશું ઐશ્વર્ય;
આતમજાગે જાગી ઉઠ, મોહ કરે નહિ મનમાં ભૂંડ. ૨૯
- આતમમાં સાચું છે રાજ્ય, સત્ય ન્યાયથી કર મુખ કાજ;
પરમાત્મની સૃષ્ટિ ન રાખ, આત્માનુભવ મુખને ચાખ. ૩૦
- આતમથી આતમ ઉદાર, આતમમાં કરવો બહુ પ્યાર;
અહંવૃત્તિથી આતમ નાશ, નિર્મોહે આતમ અવિનાશ. ૩૧
- ત્રણકાલમાં આતમ નિત્ય, ચિદાનંદરૂપે જ પવિત્ર;
એવો નું પોતાને ધાર, પોતે પોતાને ઉદાર. ૩૨
- ચિદાનંદ તું પૂર્ણ પવિત્ર, કર્મજા પેઠે રેહ અનિત્ય;
કર્મરૂપ નિજને નહિ દેખ, કર્માદિક જ્ઞાતિથી પેખ. ૩૩
- જ્ઞાતિ દગતાં સ્વયં અજાંઘ, કર્માદિકનો હોય ન બંધ;
મોહ જ્ઞાતિ છે કર્મનું મૂળ, જ્ઞાતિ દગતાં થાય ન મૂલ. ૩૪
- જ્ઞાતિ દગતાં આતમશુદ્ધ, સ્વયં પ્રભુ અર્દન જિન જુદ;
લિંગ ન જાતિ તહાતં માન, સર્વવિધનો તું ભગવાન. ૩૫
- શુભાશુભ કીર્ત્યાદિક સર્વ, સ્વપ્ન સમું ત્યા થાય ન ગર્વ;
પ્રવૃત્તિના સહુ આરોપ, આત્માપર નહીં માને એપ. ૩૬
- મનથી કર્મધો જે બ્યવહાર, તે આતમનો ધર્મ ન સાર;
મનના સર્વ શુભાશુભ જાવ, તેથી આતમ ભિન્ન સ્વભાવ. ૩૭
- મનનું આરોપેલું ફોક, પાડે નહીં ત્યાં જાની પોક;
મનનું કર્મજું મુખ દુઃખ જેહ, જાની માને મિથ્યા તેહ. ૩૮
- શુભ અશુભ દુનિયા અભિપ્રાય, જાની તેમાં નહિ મુંઝાય;
મનને ગણતો સ્વપ્ન સમાન, આતમમંદિ લગાવે તાન. ૩૯
- સાન્નિકજીવિ આતમ જાગ, સર્વ ચિદ્રૂપાતીત જ થાય;
તે જાની શુદ્ધાતમ થાય, સમજે એત્રિક! આતમ ન્યાય. ૪૦
- રાગદ્વેષવિચારો જેહ, બવહેતુચિદ્રૂપો તેહ;
રાગદ્વેષની જીવિ ભિન્ન, આતમજાની જાણો જિન. ૪૧

- રાગદ્વેષ ટળે સુખ થાય, રાગદ્વેષ ત્યાં સુખ ન ક્યાંય;
 રાગદ્વેષીજીવો જેહ, ઈન્દ્રાદિક પણ પામર તેહ. ૪૨
- આત્મરૂપમાં હોય ન રાગ, આત્મધર્મમાં હોય ન ત્યાગ.
 રાગત્યાગને જે વૈરાગ્ય, મન ઉઠેલા બાણી ભાગ. ૪૩
- આત્મ ધર્મ જ્યાં શુદ્ધ જ હોય, ત્રત અત્રત તપ ત્યાં નહિ જોય.
 મન ઉઠયું મન મરતાં જાય, આત્મરૂપ તો નિત્ય મુહાય. ૪૪
- ત્રત તપ જપથી આત્મ ભિન્ન, નિમિત્ત સાધન ધર્મ છે ભિન્ન;
 આત્મ ચિદ્રૂપ પૂર્ણ અરૂપ, વર્ણાદિક નાહિ એનું રૂપ. ૪૫
- અહંભાવ યાવત્ જડમાંહી, તાવત્ શાંતિ પૂર્ણ ન ક્યાંય;
 અહંભાવ નહિ જડમાં થાય, ત્યારે આત્મ મુક્ત મુહાય. ૪૬
- અહંકારથી જ્ઞાંતિ થાય, નિરહંભાવે ધર્મ જણાય;
 જડમાં આત્મ ધર્મ ન હોય, આત્મજ્ઞાનથી દુઃખ ન જોય. ૪૭
- પુણ્યપાપ ફલ સુખ દુઃખ જેહ, મનની સાથે વર્તે તેહ,
 આત્મિક સુખ ■ તેથી ભિન્ન, તેમાં થાયો શ્રેષ્ઠિકાં લીન. ૪૮
- પાંચે ઈન્દ્રિયોના ભોગ, જ્ઞાનીને ત્યાં છે જ અભોગ;
 અનાસક્તિથી ભોગોમાંહી, અજંધ આત્મ લેખ ન ક્યાંય. ૪૯
- પંચવર્ણી માટીને ખાય, લેંચે શંખ જ સ્વેત મુહાય;
 કર્મોદય ભોગવતાં ભોગ, આત્મ વર્તે આત્મયોગ. ૫૦
- આત્મજ્ઞાનથી કર્મ કરંત, જડ તે જડ ભાવે પ્રભુમંત;
 આત્મ આત્મ સ્વભાવે થાય, આસક્તિવશ્ચ જંધ ન પાય. ૫૧
- તાડે તરતો જલપર જેમ, જ્ઞાનીઓ ભોગોપર તેમ;
 પૂર્વ કર્મ ઉદયે જ્યાં ભોગ, ત્યાં મળતા તેવા સંયોગ. ૫૨
- અપ્રીણ વિષવ્યાપારે જેમ, મરે ન લોકો જ્ઞાની તેમ;
 ભોગો ભોગવતો નિલેપ, લેપ વિના નહીં લાગે ચેપ. ૫૩
- આત્મજ્ઞાનની શક્તિ અનંત, તે આગળ નહિ કર્મ ટકંત;
 સુખ દુઃખમાં વર્તે સમભાવ, ચાલે નહિ ત્યાં ભોગના દાવ. ૫૪
- આંતમ સન્મુખ મનડું થાય, ભોગવિષે નહિ રસલેવાય;
 પરિણામે જ્યાં આત્મશુદ્ધ, ત્યાં વેદાંતો પૂરણ શુદ્ધ. ૫૫

જાનીને નહીં હરે ભોગ, પૂર્વ કર્મ જોવા મળેગા,
 ભોગ ઉપર નહિ રાગને રેવ, અર્થમાં આત્મ કોં જોય ૫૨
 મન મન્દિરમાં સાથી થાય, આત્મ આત્મવિશે વર્તાય;
 મર્મ કરે પણ આત્મ તણ, આત્માનંદ વર્તે પ્રવણ. ૫૩
 આત્મ અનન્ય શ્રદ્ધામાં, ઉપયોગે વર્તે નિષ્કામ,
 ત્યાં આત્મનું મું મોહનું ભેર, જાની રિત્તમઃ વર્તે ભેર. ૫૪
 કર્મ કરે પણ કર્મ ન હોય, બોગી પણ બોગી નહિ ભેય;
 જાની જડગી નહિ ॥ ધાય, સ્વિ આત્મનું તમ રહે ન ઉપાય ૫૫
 જાની મદુ કરવા સ્વાધીન, વિપન્નિમા થાય ન દીન;
 જાની આત્મનું જડ મું કર્મ, સમર્થ હોયે સમભે મર્મ. ૬૦
 મમકિતવંતા નરને નાર, અપુનરુત્થાન નિર્ધાર;
 અદિના દત્તમા વિષ ન હોય, હેર ચહે નહિ દંશે ભેય. ૬૧
 આસક્તિનું રહે ન હેર, જાનીને વર્તે છે સ્તેર;
 સય કરે પણ સર્વમા નાશ, જાની દૃષ્ટિ આત્મમાંશ. ૬૨
 વર્ણ ધર્મના કરતો કર્મ, હેપાતો નહિ જાનનું મર્મ;
 સ્વાધિકારે વર્તે સોય, કર્મ કરે પણ અકર્મ હોય. ૬૩
 કર્મ કરે હિન માટે થાય, મન સવળું જ્યાં ત્યાં વર્તાય;
 જાનીને સહુ સારા હેવ, દુઃખ વિપાકો ઉગ્ગનિ દેવ. ૬૪
 કર્મ પ્રવૃત્તિ સવળી થાય, અતરૂમાં સાચું પ્રજુભાય;
 બાહિર અવળી પ્રવૃત્તિ ભોગ, તોપણ અંતર હોય અયોગ. ૬૫
 કર્મ પ્રવૃત્તિ કરતી સ્દાય, ઉર્ધ્વ ચક્રતાં પાત ન ધાય;
 પાછા પડીને આત્મનું અય, બની એકટો સિદ્ધિ પાય. ૬૬
 આત્મજ્ઞાની જગ વર્તત, તોપણ ક્યાંયે નહિ રૂસંત;
 સમ્યક્જ્ઞાની સંશ્લિષ્ટાય, તુલને સમ્યક્ સવળું થાય. ૬૭
 આસવ પણ સંવર યે જાય, જાનીને સવળું પ્રજુભાય;
 જાનીની ॥ એવી ચકિત, મનમાં પ્રગટે નહીં આસક્તિ. ૬૮
 મિથ્યાચારો જે જે હોય, સમ્યક્જ્ઞાને સવળાં ભેય.
 મિથ્યાત્વીને સાચા જાય, પણ મિથ્યાત્વપણે પ્રજુભંત. ૬૯

- મિથ્યાત્વી અજ્ઞાની જેહ, તેને સંવર આસવજેહ;
 મુક્તિના જે હેતુ હોય, બંધપણમાટે તે જોય. ૭૦
- આતમજ્ઞાન વિના સહુ ફેક, નિર્જનરણમાં જેવી પેક;
 આતમજ્ઞાને મનને દેહ, કર્મો થાવે ગુણહિત તેહ. ૭૧
- ન્યારથી પ્રગટે આતમજ્ઞાન, ત્યારથી રહેતું આતમજ્ઞાન;
 ત્યારથી કર્મનું નાસે જોર, બંધથી બહુલી નિર્જરાતોર. ૭૨
- અનંત નિર્જર ત્યારથી થાય, કર્મબંધ પણ અફળ જ થાય;
 કર્મ પ્રકૃતિ સધળી જાય, આતમશુદ્ધિ પૂર્ણ મુહાય. ૭૩
- ન્યારથી પ્રગટે આતમજ્ઞાન, ત્યારથી લાગે આતમજ્ઞાન;
 ભક્તિજ્ઞાનમાં મન મસ્તાન, દેહ છતાં હોવે નિર્વાણ. ૭૪
- તનુ દેવળમાં આતમ દેવ, સર્વ લીધે શિરોમણિ સેવ;
 શ્રેણિક રાજનું કર સહુ કામ, પણ અંતરમાં રહે નિષ્કામ. ૭૫
- સૂસે હાડકું ફૂટતું જેમ, મન સૂસે વિષયોને તેમ;
 હાડકું સુસતાં મળે ન રકત, તથા જીવ મોહે આસકત. ૭૬
- કામવાસના પશુબળ જાણ, તેથી મારંમારા માન;
 કામે મુંઝયો જીવ જામંત, પામે નહિ દુઃખોનો અંત. ૭૭
- કામાદિક સહુ દુઃખનું મૂળ, તેમાં જાંતિથી નહિ જૂલ;
 કામવાસના પણ જ્યાં લોભ, ત્યાં નહિ આતમનો સંયોગ. ૭૮
- જોવી રીતે સહુ બ્યવહાર, નિષ્કામે કરતાં નરનાર;
 ત્યાં છે જીવનમુક્તિ સત્ય, ઉપયોગે યાતાં સહુ કૃત્ય. ૭૯
- આતમમાં મનહું લયલીન, વર્તે આતમ જીવંત જિન;
 લાગતાં આતમનું તાન, પ્રગટે નિશ્ચય મુક્તિ માન. ૮૦
- જ્ઞાની મનમાં સર્વે ધર્મ, કરે યોગ્ય લાગે તે કર્મ;
 જે કાલે જે યોગ્ય જણાય, કરતો પામી યોગ્ય ઉપાય. ૮૧
- જ્ઞાનીની પાસે જી ધર્મ, જ્ઞાનીની પાસે છે સર્મ;
 સર્વ કર્મનાં જાણે મર્મ, પડે ન પાછો જાણે જર્મ. ૮૨
- સ્વતંત્ર વર્તે સહુ બ્યવહાર, આતમાધીન મન વાણી કાય;
 જોવો નીન ચતુર્વિધ સંઘ, સર્વોન્નતિ પામે મુખ રંઘ. ૮૩

મ-મેગ્ગાનો કરે ન ધાર, કરે ન કર્મજુવાની વાત;
 સ-નાર્થે ઇડે નિજ પ્રાણ, મુજ વાળીને કરી પ્રમાણ. ૮૪
 ન્યાપીતનાના યુગ્મ ને કર્મ, કરવામા નહિ મળે કર્મ,
 રાન્યાદિક સર્વે અવધાર, ત્યાધિકારે મેરે માર. ૮૫
 મેજિત !!! ત્યાધિકારે રાજ્ય, કર ! નીતિ ન્યાયે સામાજ્ય;
 ત્યાધિકાર ન કરારે મુજ, ત્યાધિકારે કર્મ ન મુજ. ૮૬
 ત્યાધિકારે સદુ અવધાર, કરવા મન શુદ્ધિ નિર્માર;
 પ્રવૃત્તિ નિવૃત્તિ વર્મ, સમજી અનુકર્યે કર કર્મ. ૮૭
 મુદ્દાપ્રતી પ્રવૃત્તિ કર્મ, કરવામા અવધારે કર્મ;
 તેથી શા નહિ સમજી જર, પ્રમદે તેથી થર્મની મુદ્દિ. ૮૮
 અંતરમા ઉપયોગને ધાર, બાહ્યકર્મ કરશે અવધાર;
 અવધારે થર્મે રક્ષાય, સર્વવિધનું પાતન શાય. ૮૯
 આત્મધર્મ આત્મમા ધાર, રાજ્યનીતિયે સર્વ સુધાર;
 સર્વ પ્રજાનાં દુઃખ નિવાર, પ્રજોન્નતિ તથા થર્મ જ ધાર. ૯૦
 સર્વપ્રજાને આત્મ માન, ન્યાયે રાજ્ય કરો યુગ્મવાન;
 દુરયત્રુઓને દે દંડ, સમાધી દેવા ખોટાં બંડ. ૯૧
 સર્વ પ્રજાની રૂઝ સંભાળ, પ્રેમ સેવાધર્મને ધાર;
 સર્વ પ્રજામાં જ્ઞાન પ્રચાર, દુર્બ્બક્ષનોનો કર સંધાર. ૯૨
 યત્રુઓને વચમાં રાખ, મુખથી મીઠી વાળી બાખ;
 રાન્યાદિક ખોટાઈ ન ધાર, કર નહિ સ્વપ્ને પલ્લુ અડકાર. ૯૩
 સર્વ વર્ણને સરખી માન, કર નહિ સંતોનું અપમાન;
 મુજ બાપિત નીતિ વર્ગીય, નીતિયોના સમજી રાજ. ૯૪
 પદ્મપાન નહિ સ્વપ્ને ધાર, લોભાદિક પ્રમદંતઃ વાર;
 મારૂં રમરણ કરીને ચાલ, શુભીજીવોપર ધરશે બ્દાલ. ૯૫
 કદિ ન રૂઝ મોઢે અન્યાય, દુઃખીઓને કરશે રહાય;
 સત્ય પરાક્રમથી કર કાજ, દ્રવ્યભાવથી કર સામાજ્ય. ૯૬
 સર્વ લોકને સરખો ન્યાય, કરતાં જૈન સામાજ્ય મુદ્દાય;
 દેવ ગુરૂધર્મિયે લ્યાગ, દેહદાદિકનો કર ધર રાગ. ૯૭

ધર્મ્ય યુદ્ધ કરવાં ધર્મ્ય, નેથી જીવે સદુ પરમાર્થ;
 અદપરોષ ને ધર્મ મહાન, જોવાં કર્મો કર શુભવાન. ૯૮
 ધર્મ્યે કર સર્વે કાજ, ધર્મી લોકને દેને સાજ;
 સર્વે વ્યવસ્થાથી કર રાજ્ય, અયોગ્ય કો પર ધાર ન દાઝ. ૯૯
 દયાભાવ ને સત્યને ધાર, ચોરોને જટ દૂર નિવાર;
 બ્યભિચારને દૂર નિવાર, સર્વપ્રભમાં શુભો પ્રચાર. ૧૦૦
 દયા સત્યથી ચાલે રાજ્ય, પ્રામાણ્યે પ્રગટે સામ્રાજ્ય;
 પ્રભવર્ગ મુખ માટે રાજ્ય, રાજ્યાદિક તેમણે કાજ. ૧૦૧
 નૈન રાજ્યમાં સર્વ સમાન, આર્ય રાજ્ય તે છે શુભવાન;
 વર્ણાદિધર્મોને પોષ, અન્યાયે કરવો નહિ રાષ. ૧૦૨
 સદુ દેશે મુખિયાં નરનાર, નૈન ધર્મ સેવે નિર્ધાર;
 મુજ ભક્તિ જે દેશે હોય, મેઘવૃદ્ધિ આદિ મુખ જોય. ૧૦૩
 અનીતિ દુર્ગુણ છે જે દેશ, અધર્મ યુદ્ધોથી ત્યાં કલેશ;
 હિંસા પાપ ઘણાં જ્યાં થાય, દેશે તેવા વિજયી ભાય. ૧૦૪
 મુજ વચનોનો જ્યાં ધિક્કાર, ત્યાં છે દુઃખી નરને નાર;
 મુજ ભક્તિ ત્યાં શાંતિ ધર્મ, પ્રગટે યોગતણા સદુ મર્મ. ૧૦૫
 નૈન ધર્મસમ કોઈ ન એક, તેની આગળ બીજા હેઠ;
 નૈન ધર્મ છે આતમ ધર્મ, તેથી સઘળાં પ્રગટે ધર્મ. ૧૦૬
 તમો રજોશુભ્ર વૃત્તિ ટાળ, સાત્વિકવૃત્તિકર્મને પાળ;
 નૈન ધર્મ વ્યવહારે જોઈ, સર્વ લોકમાં મુખનું ગેહ. ૧૦૭
 શિદ્ધાનંદ છે આતમધર્મ, જ્યાં નહિ પ્રકૃતિવૃત્તિકર્મ;
 શુદ્ધાતમ નિશ્ચય જો ધર્મ, ઉપાદાનથી સમજો મર્મ. ૧૦૮
 સર્વસંઘની સેવા ધાર, શ્રેણિક રાજન!!! પ્રેમે આલ;
 સર્વ સંઘ પરમેશ્વર બાણ, તેમાં ધર્મો સર્વે માન. ૧૦૯
 સર્વ સંઘપર ધરતાં શમ, સમકિતને પ્રગટે છે ત્યાગ;
 તમ મન વચ શક્તિ પ્રગટાવ, આતમશુદ્ધતા મનમાં ભાવ. ૧૧૦
 બાહિર આંતર શક્તિ સર્વ, પાગી કરો નહિ કચ્ચરે ગર્વ;
 ગર્વ કરે તે શક્તિહીન, થાવે આતમશુભોથી હીન ૧૧૧

લાભ હાનિનો કરી વિચાર, કર્મો કરવા નિશ્ચય ધાર;
 મારી આરાગ્યોને પાળ, શુદ્ધાત્મને ભાવે ભાળ. ૧૧૨
 દ્રવ્ય ભાવ નિશ્ચય વ્યવહાર, ઉપદેશો દીધા મુખકાર;
 આચારે મૂકો ઉપદેશ, જેથી આનંદ પૂર્ણ હમેશ. ૧૧૩
 મોહપરિણતિ પ્રગટી વાર, મન પ્રગટ્યા દોષોસંહાર;
 કુટેવ દુર્ભંસનો આધીન, પરતંત્ર ઇન્દ્રિયિક દીન. ૧૧૪
 શ્રેણિક સ્વાધીનતા છે રાજ્ય, વ્યસન દોષ છે સર્વે ત્યાગ્ય;
 એવા ૬૬ નિશ્ચયથી વર્ત, સ્વતંત્ર મુક્ત થવાની શર્ત. ૧૧૫
 આત્મ આતમના ઉપયોગ વર્તે ત્યાં છે સર્વ યોગ;
 આત્મ આધીન મન વર્તાય, સર્વ ધર્મ સહેજે પ્રગટાય. ૧૧૬
 સર્વપ્રકાશોપરિપ્રકાશ, નિશ્ચય ભણે આત્મપ્રકાશ;
 સર્વપ્રકાશો કરે પ્રકાશ, શુદ્ધાત્મ છે જ્ઞાન વિલાસ. ૧૧૭
 એવા શુદ્ધાત્મને પામ, સર્વ શક્તિથી નિશ્ચય ભમ;
 શ્રેણિકો! રાજ્ય શિક્ષા ધાર, સફલ કરી છે મનુ અવતાર. ૧૧૮
 શિક્ષા ભયથી નરનેનાર, નીતિ ધર્મથી વર્તેસાર;
 રાજ્ય શિક્ષા કરતો રહે, અધમજનો ઝટ ધર્મે વહે. ૧૧૯
 પ્રભુ ભયથી મધ્યમ નરનાર, ધર્મ કર્મ કરતાં જયકાર;
 કર્મ શુભાશુભ ભણી લેદ, પુણ્ય ધર્મ કરતાં જગ લેદ. ૧૨૦
 જ્ઞાની ઉત્તમ નરનેનાર, આત્મ ધર્મ ધરે જ્યકાર;
 પાપ કર્મનો કરવા ત્યાગ, રાજ્યની નીતિ વૈરાગ્ય. ૧૨૧
 ધર્મનું રક્ષણ કરતાં ધર્મ, ધર્મી જીવોને આપે ધર્મ;
 માટે ધર્મનું રક્ષણ ધાર, રાજ્યની એ ક્રૂર વિચાર. ૧૨૨
 જેમ જેમ ઘટ પ્રગટે, જ્ઞાન, બાહ્યનિયમ ત્યાં ઘટે નિદાન;
 આત્મમમાં મનહુ વર્તાવે, બાહ્યનિયમ તેમ ઘટતા ભય. ૧૨૩
 સર્વ વર્ણને શિક્ષા દેવ, રાજ્યદિક પદવી સંકેત.
 આત્મશુદ્ધિ ધારી લક્ષ, પ્રભુ વર્ણને પ્રેમે રક્ષ. ૧૨૪
 અવળ કરી શ્રેણિક રાજ્ય, આત્મ માને તો ધન્ય ધન્ય;
 પ્રદક્ષણાએ પ્રભુ પ્રભુમંત, શેષ શેષ પૂરણ વિકસંત. ૧૨૫

ધન્ય ધન્ય મહાવીર જિનેશ, સત્ય તમારો છે ઉપદેશ.
 તુજ આજ્ઞાએ વર્તીશ સાર, સફલ કરીશ મારો અવતાર. ૧૨૬
 વિવેકે સહુ ઈર્મ કરીશ, નિર્વેષે વર્તીશ જગદીશ;
 જૈનધર્મનો વિશ્વપ્રચાર, હરીશ સંઘની સેવા સાર. ૧૨૭
 તુજ શિક્ષામાં સર્વે ધર્મ, તુજ શિક્ષામાં સહુ સત્કર્મ;
 તુજ શિક્ષામાં સર્વે યોગ, જાણ્યા નાડા સર્વે શોક. ૧૨૮
 સાચું સમક્ષિત પામ્યો ખાસ, તુજ પર ધાર્યો છે વિશ્વાસ;
 પરબ્રહ્મ તું સાચો દેવ, ત્હારી સાચી ધારી સેવ. ૧૨૯
 પરબ્રહ્મ મહાવીર જિનેશ, તુજ પ્રગટે નાહા જગ કલેશ;
 શરણુ કર્યું ત્હારું જયકાર, વર્ધમાન તુ વિશ્વાધાર. ૧૩૦
 તું મતિ તું ગતિ આશ્રય મુજ, તુજ પ્રેમે છે સાચી સૂઝ;
 ભારત દેશપતિ શ્રેણિક, ગાઉ હું તુજને નિર્ભીક. ૧૩૧
 તુજ નામે છે મંગલ માલ, પગ પગ ઋદ્ધિ શક્તિ વિશાલ;
 સર્વવિશ્વમાં શાંતિ થાવ, નર નારી પામો શુભ વ્હાવ. ૧૩૨
 ઝાંઝા મહાવીર પ્રકાશ, પરમાનંદ મહાવિશ્વાસ;
 શાંતિ તુષ્ટિ પુષ્ટિ ખાસ, પામો નર નારી ઉદ્ધાસ. ૧૩૩
 મુણ્ડે જે શ્રેણિક મુળોધ, જ્ઞાની ભક્ત મરો મહાયોધ,
 જૈન ધર્મ જગમાં જ્યવંત, વર્તો વીર પ્રભુ ભગવંત. ૧૩૪

❧ અર્થે શાંતિ: ૩

મહાપ્રભુ મહાવીર દેવનો ચેરાગ્યોપદેશ.

(મિદ્ધ જગત સિદ્ધ મેલના—એ ગમ)

- પ્રભુ મહાવીર જિન ઉપદિશે, સામગ્યો નરનાર;
સંસારમાં નદિ સાર છે, જૂડા વિષય વિકાર. પ્રભુ ૧
- જેથી સંખ્યાને વિજીતી, જેવું સરિનાનું પૂર;
તન ધન જોગન તેડવું, રૂપ છે મુગની ધૂગ. પ્રભુ ૨
- ખારા વિષયો જે લાગતા, લાગ્યા પામે વિનાય;
કાયા માયાનો જવં રયો ? સ્વપ્નની બાજુ વિડાસ. પ્રભુ ૩
- આમડી રૂપમા મોહ રયો ?, પાળી પરપોટો દેહ;
દેહના મોહો શું ? મુંઝવું, જૂડા જમીન મેહ. પ્રભુ ૪
- જેના માટેરે જીવડા, કરના ક્રોધ કપાપ;
કાપકાપારે બહુ કર, તેને મૂડીન બાપ. પ્રભુ ૫
- હિંસા જૂડને ચારીથી, પાપો બહુસારે થાય;
અભિચારે દુઃખ મોટકાં, શાંતિ આરોગ્ય બાપ. પ્રભુ ૬
- માને ક્ષોડા શું માનવો, તેથી પાપો ન જાન;
કપટ દિવાળી ન શાંતિ છે, થાયો નહારિ નારાન. પ્રભુ ૭
- લોભે દુઃખનો યોગ છે, લોભે શુભ સદુ બાપ;
દોષો પ્રગટેરે લખગુણ, ભૂરં પોતાનું થાય. પ્રભુ ૮
- જોરે પાપનો ખાટો જે, તેમાં તેહ પડંત;
પાપ જ છાનુરે ક્યાં રહે, પાપે આવેરે અંત. પ્રભુ ૯
- તાહરં તાહરી પાસ છે, આતમમાં મુખ સત્ય;
જડથી શાંતિ ન ચર્મ છે, છંદી દેને અસત્ય. પ્રભુ ૧૦
- કોટી ઉપાયે ન પામયો, પુણ્ય લોભવનાં મુખ;
મિથ્યા જડમારે મોહ રયો, શાંતિ તેટલું દુઃખ. પ્રભુ ૧૧
- નિરૂપાધિક મુખ સત્ય છે, ઉપાધિ એ છેરે દુઃખ;
સમજી ઉપાધિ છંડાં, પાપો આત્મિક મુખ. પ્રભુ ૧૨

આમવિષે મુખ બાણુ. પરવશતા દુઃખ ખાણ;
 સ્વમ સરીખા છે વૈભવો, નિઃશ્વય મનમારે બાણ. પ્રભુ. ૧૩
 મહારૂં તદારૂં સદુ ભેદથી, શુદ્ધાત્મ છેરે ભિત;
 એવું બાણી શુદ્ધાત્મમાં, કરશે મનડાને લીન. પ્રભુ. ૧૪
 પ્રભુ મહાવીરના બોધથી, બાળ્યે આત્મરાજ;
 બુદ્ધિસાગર પ્રભુ મળ્યા, સિદ્ધિમાં સપાળારે કાજ. પ્રભુ ૧૫

પ્રભુ મહાવીર દેવનો જૈનોને ઉપદેશ.

મત્રા.

મારા જૈનો દુર્ગુણ છોતે, મુજને પામી ધરે ન દૈન્ય;
 સાત્ત્વિક ભક્તિ નીતિવાગ્દા, તપ સંયમ શુભવંતા જૈન. ૧
 જૈન ધર્મમાં શ્રદ્ધા પ્રીતિ, સત્યયોગ ને ધારે શેમ;
 મારામાં મન વાળી ભક્તે, સર્વજીવોપર ધરતા રહેમ. ૨
 આજીવિકા આદિ કર્મો, કરતા નીતિથી શુભવંતા;
 ભેદભાવ નહિ ધરે પરસ્પર. અભેદભાવે વર્તે સંત. ૩
 મન છોતે તે જૈનો માત્ર, દુનિયામાં સદુ નરને નાર;
 અભેદભાવે વર્તો જૈનો, યાઓ શુભ કરવા તૈયાર. ૪
 આવરજો ટળવાથી આત્મ, તે પરમાત્મ પોતે યાપ;
 કાલ અનાદિ કર્મજંઘની, મુક્તિ યાતાં સિદ્ધિ સુદાય. ૫
 બાળે જૈનો તણ પ્રમાદો, દયા દાન દમ ધારી ખાસ;
 સબલ પ્રહરને નિર્મલ કરવા, મારા પર રાખે વિશ્વાસ. -
 જૈનધર્મ ફેલાવો જગમાં, તદર્થે સ્વાર્થજી કરશે સર્વ;
 સાધુ સંતની કરશે સેવા, ત્યાગી જૂઠું મિથ્યાગર્વ. ૭
 સર્વજીવોમાં જૈન જિનત્વ જ, છે તેને પ્રગટવો બેશ;
 સહાય આપો સર્વ જીવોને, ત્યાગે દ્વિસા અસત્ય કલેશ. ૮
 ઉઠો જૈનો જિનત્વભાવે, સર્વલોકને બોધો ખાસ;
 સહો દુઃખ આગળ વધવાયાં, કદિ ન થાવો જરા ઉદાસ. ૯

નાનીને બંધુ કર્યો ન મૂકે, નિરાકરે કર્યો ન કર્યો રા
 રામ તીરજ કર્યો બાવળી ભૂંડા, થાપી માંડા મન નિયામ, ૧૦
 થાપીને ચક્ર જેનો ન રો, નમનારે ઓ નેની ભૂંડા
 નરનારી પાંચેક પાંચેકો, ખાંચે પાંચેક મિત્ર ભૂંડા ૧૧
 રોપાયાને કરના ભાડે, રામ રામ પામના કર્યો ભાગ,
 દોષદર્શને રાગી ભાગે, જેનોપર પાગે મુલ પામ ૧૨
 પાયાયાંકા અદુનું મુલ કર્યો, રાગે દુષ્ટ કરાવે દુષ્ટ,
 મુકુન્દ નાની જેનો ન રો, આગમ અનુભવ મુલ મુકુન્દ ૧૩
 રાગાંકાને ખાંચે કર્યો અદુ, રાગ મુકુન્દ અનુભવ પામ,
 મુકુન્દનાપર રાગ અદુનારે રાગે કર્યો અનુભવ માંડ ૧૪

પામદા મહાર્જીર પ્રભુનો વિશ્વને ઉપદેશ.

તેન પામના મુખે માર.

મિત્ર પામનો સાર કર્યો મુ, નામવડે ભાર નરનાર,
 આત્માની શુદ્ધિ કરવામ, અનુભવોનો ઓ અવકાર, ૧
 કર્યો જાન ચરણે એ કર્યો ઓ, સર્વે પોતમા મહાપ્રધાન,
 આત્માને ને મુકુન્દની લેકો, નામ પામે મુજિસધાન, ૨
 રાગ મુકુન્દ ને પામની ધડા, મનિ આદિ ઓ પામે રાગ
 ચારિત્રે ઓ આત્મા અવતર, પામી થાવો મિત્ર અવતર ૩
 આત્મા ને પરમાત્મા પામે, થાવે મિત્ર મિત્રો નેપ,
 આધિ આધિ દશે ઉપાધિ, પૂજાને રો ગદ્ય દશેપા, ૪
 ચિત્તનર આદિ મુલપરજ, તેન પામે એ આત્માપર્મ,
 આત્માપર્મની મુજિસ સદુની, મિત્રનાવાદિક નામે રામે, ૫
 આત્માપર્મની તેનપર્મનાં, મંત્રે પામે પૂજા સમયા
 અનંત અનાદિ તેનપર્મ ઓ, નિત્ય અવતરે મોહાવ

દુર્ગુણ હરવા સફળુ લેવા, નૈનધર્મનો એ છે ધર્મ;
 તમે રલ્લેશુલુ વૃત્તિ ટાળી, સાત્વિકવૃત્તિ કરવાં કર્મ. ૭
 નૈનોની સેવા ભક્તિમાં, મારી સેવા ભક્તિ હોય;
 કર્મયોગીઓ જ્ઞાનયોગીઓ, સંતભક્તિથી મુક્તિ એવ. ૮
 આસક્તિ વલુ કર્મો કરવાં, જીવો પામી આતમજ્ઞાન;
 દુર્ગુણ દોષો જેઓ જીતે, તે છે નૈનો મારા પ્રાણ. ૯
 દયા સત્ય તપ સંયમ નીતિ, પ્રામાણ્ય જ શુભ દમ ને દાન;
 નીતિમયસ્વાર્થો પરમાર્થો, સુકૃત્ય સમતા ધર્મ પ્રમાણ. ૧૦
 બ્યભિચાર ચોરી હિંસાદિક, દોષો ટગતાં આતમશુદ્ધિ;
 નૈનધર્મનું સાર તત્ત્વ એ, એવી યદ્દા ધારો જીવિ. ૧૧
 નૈન ધર્મ એવો આરાધે, નરનારીની ચાલી મુક્તિ,
 સર્વ ખંડ દેશોમાં સ્વાધીન, સત્યપણની સાચી મુક્તિ. ૧૨
 મારા ઉપર યૈ વિશ્વામી, નૈન ધર્મ પાળો નરનાર;
 જીવિસાગર મહાવીર વાણી, એવી જન્મ જ્યવંતી સાર. ૧૩

દેવ અને રાક્ષસ.

(મંત્રો સત્ જનલાનારે, એ રામ.)

સંતો સત્જન દેવોરે; દુર્જન રાક્ષસ દહેવોરે-
 આત્માનું જગ દેવો પાસે, પશુજગ રાક્ષસ પાસેરે;
 ન્યાય નીતિયુત માનવદેવો, રહે પ્રજા વિશ્વાસે. સંતો ૧
 સફળજગજવાળા છે દેવો, રાક્ષસ દુર્ગુણ દરિવારે;
 સત્યગુણી કર્મો છે દેવો, રાક્ષસ તમથી ભરિયા. સંતો ૨
 પશુજગવાળા દિસકે વૃદ્ધા, કપટકલા કરનારાંરે;
 બ્યસનોમાંદિ ગુણ પૂરા, રાક્ષસદુષ્ટાચારા. સંતો ૩
 દયા સત્ય સમા તપ સંયમ, સરલપત્નું ધરનારાંરે;
 બ્રહ્મચર્ય પરમાર્થો પૂરા, દેવો સમતાવાળા. સંતો ૪

પુણ્યકર્મ સંવરથી દેવો, ગણગ પાપાચરણે;
 ન્યાય નીતિ નહિ રાક્ષસ પાસે, બળ ન સંતના શરણે. સંતો ૫
 શવતાની રાક્ષસ લોકો છે, નિર્મોદી જન દેવોદે;
 રાક્ષસવર્ગનો ન્યાય કરીને, દેવજનોને સેવો. સંતો ૬
 પશુ પંખી માનવને મારે, રાક્ષસજન અન્વાયેરે;
 દેવો રક્ષણ કરતા પ્રેમે, જો ધર્મિક ન્યાયે સંતો ૭
 રાક્ષસની મન વાળી ઠાવા, સ્વાર્થ ને દ્વિસાવાળીરે;
 દેવોની મન વાળી ઠાવા, ઉપકારથી બરેલી સંતો ૮
 દેવો સદ્ગુણ સાંઝે ધૃષ્ટે, રાક્ષસ ભૂંડે ધૃષ્ટેરે;
 રાક્ષસ જ્યાં ત્યાં દોષો દેખે, દેવો શુભને પ્રીયે. સંતો ૯
 દયા જ્ઞાન હમવાળા દેવો, રાક્ષસ ધાતક દુષ્ટારે;
 યોગાદિક આરાધક દેવો, રાક્ષસ યોગથી જપ્ત. સંતો ૧૦
 સાધુ સંતના વૈરી રાક્ષસ, ધર્મમતિના વૈરીરે;
 આત્મધર્મના પૂર્ણ વિરોધી, સર્પની પેઠે ઝેરી. સંતો ૧૧
 દેવ શુર ને ધર્મના રાગી, ધર્મમતિના ધારીરે;
 આત્મવત્ત્વના રાગી પૂર, ને સાત્વિક આહારી. સંતો ૧૨
 સત્ય પ્રમાણિક લોકો દેવો, અમૃતવાળી બાળેરે;
 અપ્રમાણિક રાક્ષસ દુષ્ટો, રંગોરમ જૂકું રાખે. સંતો ૧૩
 સત્ત્વિક ભક્તિ જ્ઞાન કર્મથી, માનવ દેવો રાખેરે;
 ભક્તિ જ્ઞાનને કર્મથી જપ્ત, રાક્ષસ લોકો છાળે. સંતો ૧૪
 દગા દ્વિસારી ખૂની રાક્ષસ, માનવ રક્તને ચૂસેરે;
 દેવો ઉ સાચાના સાક્ષી, પરનાં આંશુ લેખે. સંતો ૧૫
 વિદ્યાસીનો ધાત કરેને, શુભ ઉપર અપકારીરે;
 પરના પ્રાણો હણતા રાક્ષસ, પ્રપંચી નરને નારી. સંતો ૧૬
 મનવાણી ઠાવા બ્યભિચારી, ભૂરી જેની ચારીરે;
 એવા રાક્ષસ સર્વ ખંડમાં, લક્ષણથી દેવો ધારી. સંતો ૧૭
 પાપનો પશ્ચાત્તાપ કરે નહીં, દેવોને સંહારેરે;
 ધર્મ્યુદ્ધથી મહાધર્મ છે, એથી રાક્ષસ હારે. સંતો ૧૮

દુર્ગુણ તુનિયો છે રાજ્ય, ધર્મશુભો છે દેવોને.
 પ્રગટ કરીને આશુભ સર્વ, દેવનો રાનો લેવો. ૧૮
 ધર્મનાથ કવનાથ રાજ્ય, દેવો ધર્મને રાજો.
 નધર્મના રાજ્ય છે રાજી, દેવો આગમ લક્ષ્યે જાણે. ૨૦
 હિરા આશ્રય આશ્રયારથી, દેવો શુભ અવધારી.
 નૃપ આશ્રય દુરાચારથી, રાજ્ય જન અવગતી જાણે. ૨૧
 પાપી લેશ્વરનાથ રાજ્ય, દેવનાથશાસિધારે.
 શુભ લેશ્વરનાથ છે દેવો, ચિરાનંદ ઉદયશિખા જાણે. ૨૨
 રામ દેવાદિત્ય છે રાજ્ય, પ્રદૂતિના અધારે,
 જન છે રાજ્ય માદ જાતે તેના જન પદારાધા જાણે. ૨૩
 દુષ્ટ રામ રાજ્યની કલે, જન અવશુભનંદિ કર્મને.
 કરમા મુજે શુભ જાણે, દેવોને નંદિ જાણે જાણે. ૨૪
 આગમ દેવોને માદ તે રાજ્ય, વિભા લક્ષ્યે જાણે.
 વિભા જાણે કંઈ છે જાનવું, શુભ અવગતુ પ્રધારી. ૨૫
 આગમ જાણે જન તે અવગતે, શુભ દેવનાથ શુભે,
 માદના જાણે જન તે નાં જ, કાજળને કાજળવું જાણે. ૨૬
 જન શુભેશ્વર દેવો પદવ, રાજ્ય રીતવ લાગે.
 રીતવને કંઈ રી પદવ, આગમનાથને અવગ. ૨૭
 આગમ રાજ્યને માદ તે અવગ, જાણે જાણે અવગી.
 રાજ્યને અવગી રાજ્ય, કાજળ રીતવ અવગ. ૨૮
 માદ દેવોને જાણે તે વિભા, આગમનાથ અવગી.
 માદ રાજ્ય, એ અવગી, કાજળ તે અવગી. ૨૯
 રીતવે રાજ્યને રીતવગી, આગમનાથને અવગી.
 શુભ રાજ્ય રીતવ અવગી, અવગનાથ રીતવ. ૩૦

સ્વદેશ.

(મનો મત્ત જનજાનારે મેને મુજે ન જાનાઈ જા રાજ.)

- સંતો સ્વદેશ ખ્યારોરે, તેમાં પ્રેમે મ્હાલોરે,
સ્વદેશ આતમ અસંખ્યપ્રદેશી, અનંત શુભ આધારોરે;
અનંત જ્યોતિ ઝગદગતી જ્યાં, અનુભવ આખે ભાંગે. સંતો. ૧
- આધિ બ્યાધિ નદીં ઉપાધિ, જન્મ મૃત્યુ નદીં ક્યારેરે,
મોહ મારીને મરણવા ચે, સંત સ્વદેશ પધારે સંતો. ૨
- સત્વ રજનુ તમથી તે ન્યારો, અગિનારી અકલંકીરે;
પ્રતિપ્રદેશે અનંત આનંદ, નવીન રસમી રંગી સંતો. ૩
- કેવલ જ્ઞાનનો ભાનુ સદા જ્યાં, અનંત જ્યોતિ પ્રકાશેરે;
કેવલ દર્શન શરી સદા જ્યાં, મગને પૂર્વ વિકાસે સંતો. ૪
- જડવાદી મોદી લોહોને, સ્વદેશ નદીં સમજતોરે;
ભાહિર દષ્ટિ મૂલેલાને, છતી આખે ન જણાતો સંતો. ૫
- જડ દેયોમાં મોઢેલાઓ, પરદેશી કહેવાતારે;
પરદેશીઓ સર્વ શુભામે, મરી મરી દુઃખ પાતા સંતો. ૬
- સત્વ રજસુને તમપ્રદેયો, પ્રકૃતિથી બનેતારે,
તેમાં મમતા માયા યોગે, બન્યા છવ સદુ બહેલા સંતો. ૭
- પરદેયોમાં જન્મ જરાને, મૃત્યુથી અવતારારે;
આધિ બ્યાધિ ઘણી ઉપાધિ, અનંત દુઃખના ભારા સંતો. ૮
- પરદેયોમાં ખૂના મરકી, મોઢે કાપંકાપારે;
નામ રૂપના મોહ નિશામાં, અનેક દુઃખ જગાપા સંતો. ૯
- ઈન્દ્રિયોને મનના તાળે, છવો તે પરદેશીરે;
જડમાં સુખની જાંતિ યાવત્, તાવત્ લોહો કલેશી સંતો. ૧૦
- વિવયોના આધીન જે લોહો, પરાધીન અનાધારે;
બ્રહ્મરૂપને સ્વદેશ જોઓ, માને તેહ સનાથો સંતો. ૧૧
- દેહાધ્યાસ દોળે નદીં યાવત્, તાવત્ નદીં સ્વદેશીરે;
સ્વદેશમાંહિ પોતે રાજા જોયો માંદી પ્રવેશી સંતો. ૧૨

જલદેશેને સ્વદેશમાની, લોકો સ્વદેશ જૂઠપાદે;
 ક્રોધમાન માયાને લોકો, અનંત દુઃખમાં ઝડપા સંતો. ૧૩
 દિંસા જૂઠને ધારી જારી, વૈરજેર પરદેશેદે;
 તેમાં જાતાં દુઃખને પાયો, અંતે જલુ પશ્ચાત્તે. સંતો. ૧૪
 અદંબુતિ પરદેશી માનો, તેમાં નદીં પ્રવેશેદે;
 આત્મદેશમાં મનને રાખી, સત્યાનંદને લેશે. સંતો. ૧૫
 મન વાળી કાયા પરદેશી, રાખો નહિ ત્યાં મમતાદે;
 નિરાસખિએ કર્મયોગી થે, પામો સ્વદેશ સમતા સંતો. ૧૬
 જ્ઞાનયોગી થે સ્વદેશ વરશે, પછી ન કપાદે મરણદે;
 આત્માનંદે સદા વિદ્યારશે, દેહે નહીં અવનરશે. સંતો. ૧૭
 પ્રાણજ્ઞ દાત્રી વૈરથને શુદ્ધ જ, જાતિ તિંજ નહીં જાતિદે;
 આત્મ પૂર્ણાનંદે ખેલે, માયાની નહીં કાલી. સંતો. ૧૮
 સંતો ગાયો સ્વદેશ માનો, ધરે સ્વદેશે પ્રીતિદે;
 ધર્મયુદ્ધથી સ્વદેશ પામો, રાખો સ્વદેશનીતિ સંતો. ૧૯
 અલ્પ અરૂપી સ્વદેશ નિર્મલ, અખંડ શાશ્વત જ્યોતિદે;
 ધર્મલેહને ખેદ જરા નહીં, અનંત મુખ વિખેલિ સંતો. ૨૦
 સ્વદેશમાંહી આપો સતો, પામો આત્મમોતિદે;
 સ્વદેશ દેખે ભારાપરથી, ઉતરી મોહ પનોતી. સંતો. ૨૧
 દેહ આમળી રાગ ટળ્યાથી, સ્વદેશ સત્ય પમાતોદે;
 પરબ્રહ્મરસ રજાદ લહ્યાથી; આમળીરસવિસરાતો. સંતો. ૨૨
 સ્વદેશ મુખની ઝાંખી પ્રગટી, સ્વદેશ અનુભવ આખ્યોદે;
 શુદ્ધપાથી સ્વદેશ ભાળ્યો, અનુભવ જ્ઞાને લાભ્યો. સંતો. ૨૩
 સ્વદેશ આત્મ ચિદાનંદમય, આપોઆપ પ્રકાશીદે.
 સર્વવાસના છંડે ઘટમા, પ્રગટે સ્વયંવિલાસી. સંતો. ૨૪
 મત્રામલીને વાઈવાદા, છડી આત્મ શોધોદે;
 ધ્યાન સમાધિ યોગે સાચો, પ્રગટે અનુભવ ભોધો. સંતો. ૨૫
 પરાક્ષમાં મત દર્શન પન્થો, આદિ સહુ તકરાવોદે;
 તેમાં રાગદ્વેષ વિના સહુ, કરો સ્વદેશ વિહારો. સંતો. ૨૬

નિર્વિકલ્પી સ્વદેશ આલો, સર્વવિકલ્પો ટાળોરે;
 વિકલ્પ તાવત્ પરદેશી સદુ, સ્વદેશ મુખમાં મ્હાલો. સંતો. ૨૭
 અનંત પૂર્ણાનંદ મરોદવ, અલ્પ દેશમાં વાસોરે;
 બુદ્ધિસાગર જલ સનાન, આપોઆપ પ્રકાશ્યો. સંતો. ૨૮

ચતુર્વર્ણ સ્વરૂપ આત્મા.

આત્મ પોતે વર્ણ છે ચાર, જાણો નિશ્ચય ને વ્યવહાર;
 આત્મ ગુણ કર્મે છે વર્ણ, પોતાનું પોતાને ચર્ણ. ટેક.
 આત્મ જ્ઞાણ સત્ત્વ પેરય જ, શુદ્ધ સ્વયં કહેવાય;
 પ્રકૃતિના ગુણ કર્મોથી, ઉપચારે સોદાય. આત્મ ૧
 મરવ રજસ ને તમોત્ક્રિષ્ણી, આત્મ બિન્ન શુદ્ધાય;
 કર્મચક્ષી આત્મ છે ન્યારો, કર્મોત્તીન ગણાય. આત્મ ૨
 પ્રકૃતિ ગુણ કર્મથી વર્ણ જ, કપેલી નહિ નિવ્ય.
 આત્મગુણોથી વર્ણજ ચાર, અરૂપ સત્ય પવિત્ર. આત્મ ૩
 ચારે વર્ણો સ્વાધિકારે, વર્ણે વર્ણનો ધર્મ,
 આત્મધર્મ છે ચિદાનંદમય, રહે ન સમજે કમ. આત્મ ૪
 ચારે વર્ણમાં અભિમ આત્મ, કહિ નહિ અમકાય;
 નિશ્ચય એવું જાણી વર્ણો, પ્રભુ દ્વિધિ પરખાય. આત્મ ૫
 વ્યવહારે જે વર્ણ ધર્મ તે, આત્મનો ન મળાય;
 નિશ્ચયથી જાનાનંદ સદગુણ, સર્વ વર્ણ સમજાય. આત્મ ૬
 વર્ણ કાપનામાં જે મુંઝવા, મકામ નરને નાર;
 આત્મપ્રભુને તે મુ ૧ પામે, પામે જલુ અવતાર. આત્મ ૭
 જાન ને જ્ઞાણજ, ચરણ તે કૃત્તિ, આત્મ વેશવસ્ત્રપ;
 જેવા ગુણ તે શુદ્ધ કદીરે, સમજે વર્ણ અરૂપ. આત્મ ૮
 નિશ્ચય ગુણ જે જાનાદિત તે, ચારે વર્ણ પમાય;
 પિંડ અને જ્ઞાનાંશિરે તે, આત્મસ્વરૂપ સદાય. આત્મ ૯

વેદાગમમાં ચાર વર્ણ છે, બાહ્યાંતર નિર્ધાર;
 આત્માને પ્રકૃતિભેદે, સમજો નર ને નાર. આત્મ ૧૦
 નિશ્ચયને વ્યવહારે જાણો, જન્મચક્રી નહિ જાતિ;
 ગાડરિયા પ્રવાહે વર્તે, મળે નહિ સુખ શાત. આત્મ ૧૧
 લોક મળે ત્યાં લોકાચાર છે, સન્ત ત્યાં સન્તાચાર;
 આત્મજ્ઞાનમાં એકાકાર જ, જ્ઞાનથી સુખ અપાર. આત્મ ૧૨
 અનંત જ્ઞાનાદિશુભવર્ણો, આત્મની છે જાણ;
 બુદ્ધિસાગર આત્મવર્ણમાં, અનંત આનંદ માન. આત્મ ૧૩

અસંખ્યપ્રદેશ સ્વંદરૂપઆત્મવિશ્વ.

અમારું આત્મવિશ્વ અખંડ, જેમાં અસંખ્ય પ્રદેશો ખંડ;
 જેમાં થાય કદિ નહિ ખંડ, જેમાં ઠલેશ ન જીતિ દંડ. ટેક.
 આત્મવિશ્વના અસંખ્ય પ્રદેશી, ખંડો નહિ વિણસાય;
 પ્રતિપ્રદેશે જ્ઞાનાનન્દ છે, શાશ્વત પૂર્ણ સુહાય. અમારું ૧
 આત્મવિશ્વમાં લોકાલોક જ, સહુ પ્રજ્ઞાંડ સમાય;
 અરિત નારિત સહુ ધર્મ અનંતા, શુભપર્યવ ઉલ્લસાય. અમારું ૨
 આત્મવિશ્વમાં જૈન ધર્મ છે, કૌન ને જિન તે સર્વ;
 સર્વનયોથી આત્મવિશ્વને, જાણતાં નહિ અર્વ. અમારું ૩
 આત્મવિશ્વમાં જન્મ મરણ નહિ, સર્વ કર્મ નહિ હોય;
 અનંત નૂરથી શોભે સાગર, સ્વયં સ્વયંને જોય. અમારું ૪
 અસંખ્ય પ્રદેશો ખંડો નિર્મળ, અનંત શુભ આધાર;
 સત્ત્વ રજસ્સુ ને તમથી જૂદા, નહિ પુદ્ગલ આકાર. અમારું ૫
 આહારિક કાર્મણ ને તેજસ, વૈકિયદેહથી ભિન્ન;
 આહારકથી ભિન્ન અરૂપી, સ્વયં સ્વયંમાં લીન. અમારું ૬
 પરબ્રહ્મ મહાવીર પ્રભુજી, શુદ્ધાત્મ મહારાજ;
 આત્મવિશ્વ તીર્થંકર જિનવર, પરમેશ્વર સામ્રાજ્ય. અમારું ૭

આત્મવિશ્વમાં સર્વે સરખા, હૃદય નીચ નહિ બેઠ;
 કર્મ પ્રકૃતિ હોય નહિં જ્યાં, દુઃખ ન બીતિ બેઠ, અમારું ૮
 અનેક સ્વર્ગથી મોટું નિત્ય જ, આત્મવિશ્વ મુખધામ;
 ચિદાનંદમય તિરાકર સર્વ, જ્યાં નહિ રૂપ ને નામ, અમારું ૯
 આત્મવિશ્વમાં રહેવું સતો, સ્વતંત્રતા જ્યાં બેસ;
 નામરૂપ જડ વિશ્વમાં મુંઝે, પગ પગ ફણ ફણ ક્લેશ, અમારું ૧૦
 બાહ્યવિશ્વમાં કદિ ન શાતિ, સૂર્ય છોડે દુઃખ પાપ;
 સ્વપ્નસમું આ બાહ્યવિશ્વ છે, જાંતિથી દુઃખ થાય, અમારું ૧૧
 આત્મવિશ્વ છે દિલમાં દેખો, આત્મ પ્રભુ મહારાજ;
 આત્મવિશ્વમાં પેદા તેનાં, સિદ્ધિયાં સુખાં કાજ, અમારું ૧૨
 આત્મવિશ્વમાં અનંત જ્યોતિ, દશ આપો બાપ;
 બુદ્ધિસાગર આત્મરાજ્યમાં, કો નહિ બેસે બાપ, અમારું ૧૩

ભારતદેશ.

અમારો આત્મ ભારત દેશ, તેમાં પૂર્ણાનંદ હમેશ;
 જ્ઞાનની ગંગા સમતા યમુના, નિર્મલ વહે સદાય.
 બ્રહ્મજ્ઞાનની બ્રહ્મપુત્રા શુભ, શાંતિ સિન્ધુ વહાય, અમારો ૧
 શુદ્ધોપયોગી સરસ્વતી શુભ, વહેલી આર્યપ્રદેશ;
 શુભ વૃત્તિરૂપ અનેક નદીઓ, લાગે તન મનકલેશ, અમારો ૨
 સેવારૂપ હિંદુ નીચે, પગ લંકા મુખકાર;
 શીર્ષ વિચારોનો હિમાલય, ચિત્ર કેલાસ છે ધાર, અમારો ૩
 તુર્યાવસ્થા તિરેટ ચોરો, કાશ્મીર સામ્ય સ્વભાવ;
 શુદ્ધભાવ સિદ્ધાચલ પર્વત, ઉચ્ચતા આત્મ જાત, અમારો ૪
 સત્ય પરાક્રમ છે પંજાબ જ, સિન્ધુ ચૌર્ય સ્વભાવ;
 કદિન તપ તે કચ્છ દેશ છે, સૌરાષ્ટ્ર જ શુભ દાવ, અમારો ૫

અહિંસક શુભ શુર્જર દેશ જ, મારવાડ શુભ માન;
 માતવ મૃદુતા વિદ્યાવેદી, જંગ પ્રભુ શુભગાન. અમારો ૬
 કાશી અયોધ્યા ભક્તિ ઉપાસન, પ્રભુવિવેક વિહાર;
 સત્ય વિચાર જ વરાડ જાણે, દક્ષિણ ધર્માચાર. અમારો ૭
 ધર્મ કુશલતા કર્ણાટક છે, દ્રાવિડ ઉત્તમ જ્ઞાન;
 મહારાષ્ટ્ર છે આત્મમહત્તા, ધારવાડ પ્રભુતાન. અમારો ૮
 સંતો વૃક્ષો ડગલે ડગલે, અસંખ્ય દિવ્ય પ્રદેશ;
 ત્રણ દિશાએ વિદ્યાસાગર, જલ સ્થલ શુભ પ્રવેશ. અમારો ૯
 પુણ્યકર્મ છે અનેક તીર્થો, પિંડે તે પ્રજ્ઞાંડ;
 પરબ્રહ્મ મહાવીર પ્રભુ રવિ, ઉગે નૂર અસમાન. અમારો ૧૦
 મદ્રા આરબ દેશ મજાનો, પ્રીતિ તેજ ઈરાન;
 તુર્કસ્થાન છે તરવ પ્રતીતિ, બજા અફઘાનીસ્તાન. અમારો ૧૧
 એવા અસંખ્ય પ્રદેશો રૂંડો, સર્વ દેશ શિરદાર,
 આત્મદેશ ભારતમાં જન્મે, ધન્ય ધન્ય અવતાર. અમારો ૧૨
 ક્ષમા પૃથ્વી શાંતિ જલ મનડું, વામુ અગ્નિ જ જ્ઞાન;
 આનંદ નભ એ પંચભૂતનું, વિલસે રૂંડું તાન. અમારો ૧૩
 આત્મ ભારત આર્થદેશમાં, દેશો સર્વે સમાય;
 શુભ પર્યાયો સર્વે ધર્મો, ઉત્પત્તિ વ્યય પાય. અમારો ૧૪
 નામ રૂપનો મોહ તણને, ઐક્ય ધરે શુભ તાન;
 બુદ્ધિસાગર ચિદાનંદમય, આર્થ દેશ મસ્તાન. અમારો ૧૫

પરતંત્રતા.

જેઓ શુરૂઆત પરતંત્ર, તેઓ જને ખરા સ્વતંત્ર.
 માતપિતા શુરૂ જ્ઞાની સંતો, તેઓની શુભ શીખ;
 માનતાં આજ્ઞાએ રહેતાં, સ્વાધીનતાની દીખ. જેઓ ૧

અજ્ઞાનીને જ્ઞાની આજ્ઞા, માતંગાં મુખ થાય;
 સ્વચ્છંદતાથી ઊડેજાતી, મત્વથી દૂર જાય. જેએ. ૨
 આમરાજ્યા આદિ રાજ્યની, પ્રાપ્તિ માટે સત્ત્વ;
 પરતંત્રતા પ્રથમ બાંધી છે, સાપેક્ષતા ગુણગુણ. જેએ. ૩
 પ્રમુ ગુરુની આજ્ઞા વહેતાં, પરતંત્રતા નાશ;
 મોહતળી જે સ્વતંત્રતા ત્યાં, પરતંત્રતા ખાસ. જેએ. ૪
 પરતંત્રતા સદુષી સારી, આમશક્તિયો દેવ.
 પરતંત્રતામાંથી વસે છે, સ્વતંત્રતા મુક્તિ. જેએ. ૫
 પરતંત્રતા સારી ખોટી, સાપેક્ષએ એવ;
 પ્રકૃતિની પરતંત્રતા જ્યાં, ત્યાં દુઃખકર સોય. જેએ. ૬
 પ્રકૃતિ અવશ્યથી લોકો, સ્વતંત્રતાને પાથ;
 જ્ઞાનીએને પ્રકૃતિ પળ, સ્વતંત્રતા દિગ્ધાયા. જેએ. ૭
 પ્રકૃતિમાં રચ્યા પથેતા, મુન્દચક્રી અવતાર;
 પરતંત્ર ને મદદા જેવા, બલો નર ને નાર. જેએ. ૮
 પરાધીનતા દુઃખની ક્યારી, ઇર્ષ્યાં છે નર્ક;
 સ્વાધીનતા ■ મુખની ક્યારી, ઇર્ષ્યાં છે સ્વર્ગ. જેએ. ૯
 વિષયવાસના આદિથી જ્યાં, પરાધીનતા હોય;
 આજ્ઞા તૃષ્ણા થોએ સ્વપ્ને, શાંતિ મુખ ન એવ. જેએ. ૧૦
 નામ રૂપના મોહી લોકો, પરતંત્ર જમદાસ;
 હોય શહેનશાહ તો પણ દુઃખી, આજ્ઞા ખાસ ઉદાસ. જેએ. ૧૧
 સ્વતંત્ર સંતો આત્મજ્ઞાનીઓ, નિર્મોહી નરનાર;
 સ્વાધીનતાના નામે મોહી, સ્વચ્છંદતા ધરનાર. જેએ. ૧૨
 સ્વતંત્ર મુક્ત જ આત્મજ્ઞાનીઓ, આત્માનંદી થાય;
 બુદ્ધિસાગર મહાવીર બપ્તો, સ્વાધીન સત્ત્વ સુદાય. જેએ. ૧૩

સ્વતંત્રતા.

- જેઓ સ્વતંત્ર નહિ નરનાર, તેઓ મૂલાં છવણં ધાર,
સ્વતંત્રતા વળુ મનો ગુલામો, થાય દાસના દાસ;
પશુના કરતાં હલકું છવણ, પામે છે પિછાર. જેઓ ૧
- પશુની પેઠે સંસાઓથી, જેઓનો અવનાર:
દેશ કામને સંધાદિકમાં, સ્વાધીનતા જપકાર. જેઓ ૨
- રાજ્ય ધરી જ્યાં સ્વતંત્રતા નહિ, ત્યાં નહિ મુખ સંચાર;
પટે કાયદા ધણા જ્યાં જૂરા, વધે અશક્તિભાર. જેઓ ૩
- લોકોને મરવામાં જીતિ, વિષય ભોગની પ્યાસ;
શુદ્ધાત્મને આત્મભોગ નહિ, ત્યાં પ્રગટે છે દાસ. જેઓ ૪
- ઈન્દ્રિયોપર કાગ્ન નહીને, કુસંધી નરનાર;
સ્વાધીનતા માટે નહિ છવે, તે નિર્બલ મરનાર. જેઓ ૫
- સ્વાધીનતા માટે જે મરતા, ત્યાગી રેહનો રાગ;
સ્વાધીનતા તે જગમાં પામે, આસક્તિનો ત્યાગ. જેઓ ૬
- દ્રવ્યભાવથી સ્વતંત્ર લોકો, કરતા આત્મિકરાજ્ય;
સર્વવિન્દમાં રાજ્ય કરેતે, પામે મુખ સામ્રાજ્ય. જેઓ ૭
- જૂકું સ્વાધીન છવણ ત્યાગે, પરમાર્થે છવંત;
આત્મરાજાની આત્મમાં મુખ, પામી છવે સંત. જેઓ ૮
- ન્યાયનીતિનો આત્મભોગથી, પરાધીનતા નાથ;
પર આશાએ છવણ ત્યાં દુઃખ, ધરો આત્મ વિશ્વાસ. જેઓ ૯
- સત્ય પ્રમાણિક છવણ યોગે, સ્વાધીનતા પ્રગટાય;
અનેક લોકોના લોગોથી, સ્વતંત્રતા સોદાય. જેઓ ૧૦
- કરી ગુલામી હાથ હાથ, જેઓ જગ છવંત;
વંશપરંપર પરાધીનતા, બેટીમાંહિ પંડત. જેઓ ૧૧
- રસ પટે નહિ થાય ન ધાર્યું, અન્યેશથી છવાય;
સ્વાધીનતાનો નાથ ત્યાં નહી, મરવું મુખકર થાય. જેઓ ૧૨

અજ્ઞાનીને જ્ઞાની આજ્ઞા, માનતાં મુખ થાય;
 સ્વચ્છંદતાથી છેકરવાદી, સત્યથી દૂર જવાય. જેએ. ૨
 આત્મરાજ્ય આદિ રાજ્યની, પ્રાપ્તિ માટે સત્ય;
 પરતંત્રતા પ્રથમ બાંધી છે, સાપેક્ષા ગુણદૃષ્ટ્ય. જેએ. ૩
 પ્રભુ ગુરૂની આજ્ઞા વહેતાં, પરતંત્રતા નાથ;
 મોહતણી જે સ્વતંત્રતા ત્યાં, પરતંત્રતા ખાસ. જેએ. ૪
 પરતંત્રતા સદુથી સારી, આત્મચક્રિયો હેતુ;
 પરતંત્રતામાંથી વસે છે, સ્વતંત્રતા સંકેત. જેએ. ૫
 પરતંત્રતા સારી ખોટી, સાપેક્ષાએ જોય;
 પ્રકૃતિની પરતંત્રતા જ્યાં, ત્યાં દુઃખકર સોય. જેએ. ૬
 પ્રકૃતિ અવલમ્બી લોકો, સ્વતંત્રતાને પાય;
 જ્ઞાનીઓને પ્રકૃતિ પણ, સ્વતંત્રતા હિત થાય. જેએ. ૭
 પ્રકૃતિમાં રથ્યા પમેલા, ઇન્દ્રિયથી અવતાર;
 પરતંત્ર ને મદદા જેવા, બલો નર ને નાર. જેએ. ૮
 પરાધીનતા દુઃખની ક્યારી, ઇવંતાં છે નર્ક;
 સ્વાધીનતા ॥ મુખની ક્યારી, ઇવંતાં છે સ્વર્ગ. જેએ. ૯
 વિવશવાસના આદિથી જ્યાં, પરાધીનતા હોય;
 આશા તૃષ્ણા યોગે સ્વપ્ને, શાંતિ મુખ ન જોય. જેએ. ૧૦
 નામ રૂપના મોહી લોકો, પરતંત્ર જગદાસ;
 હોય શહેનશાહ તો પણ દુઃખી, આશા ખ્યાસ ઉદાસ. જેએ. ૧૧
 સ્વતંત્ર સંતો આત્મજ્ઞાનીઓ, નિર્મોહી નરનાર;
 સ્વાધીનતાના નામે મોહી, સ્વચ્છંદતા ધરનાર. જેએ. ૧૨
 સ્વતંત્ર મુક્ત જ આત્મજ્ઞાનીઓ, આ-માનંદી થાય;
 બુદ્ધિઆગર મદાવીર બક્તો, સ્વાધીન સત્ય મુદાય. જેએ. ૧૩

સ્વતંત્રતા.

- જેઓ સ્વતંત્ર નહિ નરનાર, તેઓ મૂચાં છવ્યાં થાય,
સ્વતંત્રતા વળુ જનો ગુલામો, શાય દાસના દાસ;
પશુના કરતાં હલકું છવન, પામે છે પિણાર. જેઓ ૧
- પશુની પેઠે સંતાઓથી, જેઓના અવગાર:
તેણે કામને સંધારિકમાં, સ્વાધીનતા અપાવે. જેઓ ૨
- રાજ્યથી જ્યાં સ્વતંત્રતા નહિ, ત્યાં નહિ મુખ સગાર,
પટે પ્રાપ્ત થણા જ્યાં જુદા, વપે અશક્તિમાર. જેઓ ૩
- લોકોને મરવામાં જીવિ, વિષય લોભની પાસ;
શુદાગરને આત્મજોગ નહિ, ત્યાં પ્રગટે છે દાસ. જેઓ ૪
- મંદિરોપર કાચુ નદીને, કુસંધી નરનાર;
સ્વાધીનતા માટે નહિ છવે, તે નિર્જલ મરનાર. જેઓ ૫
- સ્વાધીનતા માટે જે મરના, ત્યાંથી દેહનો રાગ;
સ્વાધીનતા તે જગમાં પામે, અસહિષ્ણો ત્યાં. જેઓ ૬
- દબ્યભાવથી સ્વતંત્ર લોકો, કરતા આત્મિકરાજ્ય;
સર્વવિદ્યમાં રાજ્ય કરેતે, પામે મુખ સામ્રાજ્ય. જેઓ ૭
- મૂકું સ્વાધીન છવન ત્યાં, પરમાર્થે છવંત;
આત્મજાનથી આત્મમાં મુખ, પામી છવે અંત. જેઓ ૮
- ન્યાયનીતિનો આત્મજોગથી, પરાધીનતા નાશ;
પર આશ્રયે છવન ત્યાં દુઃખ, ધરો આત્મ વિશ્વાસ. જેઓ ૯
- સત્ય પ્રમાણિક છવન યોગે, સ્વાધીનતા પ્રગટાય;
અનેક લોકોના લોભથી, સ્વતંત્રતા સોદાય. જેઓ ૧૦
- કરી ગુલામી હાલ હાલ, જેઓ જગ છવંત;
વંશપરંપર પરાધીનતા, બેઠીમાંદિ પંદત. જેઓ ૧૧
- રસ પટે નહિ શાય ન માર્યું, અન્યેશથી છવાય;
સ્વાધીનતાનો નાશ ત્યાં નહી, મરવું મુખકર શાય. જેઓ ૧૨

આત્માદિક શક્તિયો પામે, પરાધીનતા જાય;
 દુષ્ટામુરનો કરે પરાભવ, સ્વતંત્રતા સોદાય. જેઓ ૧૩
 સ્વતંત્ર નહિ આચાર વિચારો, ધર્મ કર્મ પરતંત્ર;
 બને ગુલામી કારમી નીતિ, ત્યાં નહિ પ્રગટે સંત જેઓ ૧૪
 સ્વતંત્રતાથી સ્વર્ગ મુક્તિ છે, પરાધીનતા નર્ક;
 જડથી મુખની આચાર્યોગે, લોકો દુઃખે મર્ક. જેઓ ૧૫
 દુષ્ટ જનોના રહે ન તાબે, કરયો દુષ્ટે દર;
 મોહાદિ શત્રુ ક્ષય કરતાં, સ્વતંત્રતા મુખ પૂર. જેઓ ૧૬
 ચિદાનંદ પામ્યા વધુ ઈન્દ્રો, ચક્રવર્તી પરતંત્ર;
 આત્મજ્ઞાન પામેલા સંતો, સદા મુખી સ્વતંત્ર જેઓ ૧૭
 પરમાત્મમાં મગ્ન થએલાં, સ્વતંત્ર નરને નાર;
 સર્વવિશ્વપર તેઓ મુખિયા, સત્ય રાજ્ય કરનાર. જેઓ ૧૮
 બાહ્ય લક્ષ્મી સત્તાદિ યોગે, મુખિયાં નહિ નરનાર;
 જડ વસ્તુ સંબધે મુખ તે, દુઃખ જ નિશ્ચય ધાર. જેઓ ૧૯
 દયાદાન દમથી સ્વાધીનતા, પવિત્ર વર્તન યોગ;
 અરસપરસમાં સહાય અપાતી, સ્વતંત્ર મુખ આલોક. જેઓ ૨૦
 પરવશતાએ દુઃખ સદા છે, આત્મવશે મુખ હોય;
 જડની મમતા ત્યાગ કર્યાથી, દુઃખ ન સ્વર્ગે જાય. જેઓ ૨૧
 સાત્વિક સ્વતંત્રતા પ્રગટાવે, અદ્વયર્થ ધરી જાય;
 જડ મમતાએ મારામારી, મુદ્દો પ્રગટે કલેશ જેઓ ૨૨
 હિંસા જૂઠ્ઠને ચોરી જ્યાં નહિ, બ્યભિચારને દેવ;
 ક્રોધ કપટને માન ન લાલચ, ત્યાં સ્વાધીનતા જાય જેઓ ૨૩
 આત્મિક ભલ ત્યાં સ્વાધીનતા છે, ટગતા કામ વિકાર;
 આત્મરાજ્ય પ્રગટે ત્યાં પૂર, પ્રભુ પ્રાપ્તિ જ્યકાર. જેઓ ૨૪
 કરે ગુલામો અન્યજનોને, તેહ ગુલામો યાય;
 જેવી કરણી તેહ પામે, જોવો ઈશ્વર ન્યાય જેઓ ૨૫
 વિષય ભોગના સ્વાર્થોએ જ્યાં, પાપો ખૂજ કરાય;
 દેશકોમ સંપાદિકમાં ત્યાં, શીતિ દુઃખ ઉશરાય. જેઓ ૨૬

સ્વતંત્રતા મહુ છવો ઈશ્વરે, સદુને મુખની ચાહો
 સ્વામીનતા સદુને છે બદાલી, પરામીનતા હાલ જેઓ ૧૭
 જ્ઞાન બક્ષિથી જ્ઞાની બાકો, સ્વતંત્રતા વરનાર;
 આમજ્ઞાન વળુ બાદિર શબ્દે, ચાંનિ નદી તલજાર. જેઓ ૨૮
 મનવશ કરતાં આત્મરાજ્ય છે, આનંદ અપરંપાર;
 સર્વ કષાયો દુષ્ટતાં ચાંતિ, પ્રબુતા છે નિર્ધાર. જેઓ ૨૯
 કર્મપ્રવૃત્તિયોગે મુખ દુઃખ, તેમાં જે સમજાવ;
 પ્રગટે ત્યાં આત્મરાજ્ય છે, ધ્યાન સમાધિ હાવ. જેઓ ૩૦
 વિષયવાસના નામવાસના, લોકવાસના દૂર;
 શાસ્ત્રવાસના ટળતાં સાચું, પ્રગટે આનંદપૂર. જેઓ ૩૧
 સ્વતંત્રતા જત્રીશી માર્ગ, વિદ્યાપુરામાં બેઠા;
 છુદ્ધિસાગર સ્વતંત્ર પોતે, પાચે આત્મમંદય,
 જેઓ સ્વતંત્ર છે નરનાર, તેઓ ધન્ય ધન્ય જયકાર. જેઓ ૩૨

સ્વરાજ્ય.

સંતો સ્વરાજ્ય પામીરે, પૂજાનંદે જાગીરે;
 કામ ક્રોધ મત્સરને છોડો, માન લોભને મારોરે;
 માયા છોડો આત્મજ્ઞાનથી, શત્રુથી નહિ દારો.—સંતો. ૧
 મોહાદિક શત્રુઓ મારો, દુષ્ટાસક્તિવારોરે;
 પ્રત્યાહારથી પ્રેમ લગાવો, સ્વાસ્થ્યભાવને ધારો.—સંતો. ૨
 પદ્મચક્રોમાં ધરી ધારણા, ધ્યાન સમાધિ પાવોરે;
 આત્મ તે પરમાત્મ પોતે, ગગન ગટે ચઢી જવો.—સંતો. ૩
 ઇન્દ્રિયોને છોડો જ્ઞાને, મનને વશમાં રાખોરે;
 વિષયોના નહિ બનો શુભાગ્રે, શુદ્ધાત્મ રસ ચાખો.—સંતો. ૪

આત્મવશી નહિ જેનું મનકું, રાસાન્વતે શું પામેરે;
 કરે ન કામગણી કુર્તાની, કરે ન તે નિજ કામિ.—સંતો. ૫
 કરે ન દિસા પ્રાણીએની, નિયતિન સાચું બાજોરે;
 અભિયાસની વૃત્તિ સ્વચ્છી, જ્ઞાને મારી નાખે.—સંતો, ૬
 શત્રુનો વિશ્વાસ કરે નહિ, જેણે દુઃખો લીધારે;
 વિરવાનદની સાલય કરતાં, આત્મરાન્વનહિ સિદ્ધતાં.—સંતો. ૭
 આત્મપુરામાં પૂર્ણ મસ્ત થે, મન શવવાનને મારેરે;
 મનમાં પ્રમત્તા શત્રુઓને, ગુણ શસ્ત્રે સંહારે.—સંતો. ૮
 નામરૂપની મહામોહિની, પ્રકૃતિ મહાભાવારે;
 અજ્ઞાન જેણે છે સમજી નેના, કહિ ન સ્થા પહોંચાવા.—સંતો. ૯
 સર્વ દુસ્વપ્નાં શુભ અશુભની, ભુલિ કરે ન ક્યારેરે;
 મોહરાજનું સૈન્ય જગાડે, સ્વદેશ લેયો ત્યારે.—સંતો. ૧૦
 સ્વદેશ આગમ છોડે સંતો, છોડી લેનો યાચેરે;
 દુર્ગત કાલરનું નહિ કામજ, વૃક્ષ પડે પરમથો.—સંતો. ૧૧
 પ્રભુ પ્રાર્થના પર્વતપાથે, નવીન જગ પ્રગટાવેરે;
 ઐક્યશક્તિ ઉન્ન્યાડે લક્ષ્યાં, અમર બની મુખ પાવે.—સંતો. ૧૨
 દુષ્ટ શત્રુની કથા ન કરયો, મોહયોગને ત્યાગેરે;
 આત્મપ્રદેશોમાં મન રાખી, આત્મોપધમે બાજે.—સંતો. ૧૩
 આત્મદેશથી ન્યારા દુર્મુખ, શત્રુઓ સહારેરે;
 ભક્તિયોગના ચત્રી યિજરપર, વિજયી વાલ વમાડે.—સંતો. ૧૪
 બ્રહ્મ અમીરસ પીવો પ્રેમે, અનદદ લેરી વમાડેરે;
 આત્મસૈન્યને સંતો ઘટમાં, સાવધ થેને જમાડે.—સંતો. ૧૫
 બની મરણિયા મરો સંતો, પ્રભુનાં ગીતો ગાવેરે;
 મરણવા થે મુક્તિ પામે, પગ પાછા ન હઠાવે.—સંતો. ૧૬
 શત્રુના કાવો સહુ બાણે, કરે ન મુદ્ધથી પાછારે;
 દેહભાવથી મર્યા સંત જે, દેખે જ્ઞાન વમાસા.—સંતો. ૧૭
 દેહભાવથી મરીને જેઓ, આત્મજ્ઞાનથી છવેરે;
 તેવા સંતો શૂરા પૂરા, આનંદરસને પીવે.—સંતો. ૧૮

રાવેવેશી દુશ્મન ખારે, દેશ ન વાલ લખારેડે,
 કાલે મેને મર્વે હશે નહિ, હશે દેવેશ લહારે — મંત્રો. ૬
 રવે પ્રેરને આગમચરખા, ખાની રવેઃપ્રતિ રવેઃડોરે,
 આ મરાલ્ય કામલ્ય લહારે, હજી મેને હારેડે — મંત્રો. ૭
 આમરાલ્યમં: શુભ નિર્ભય, અમરાલ્ય નહિરવેડેડે,
 સમરે સમરે શુભ અનનુ, મરે ન હે નિજ હારે — મંત્રો. ૮
 આધિપતિ આધિપતિ અધ, અનનુ આગમચરખે નિરે,
 સર્વે સરીખા શુભાભાષે, અંધા નિર્ભય, આનિ — મંત્રો. ૯
 લાખ દારાથી પ્રવેશનના, દેવાનું નહિ હાનુડે,
 પ્રિયનદરૂપે નિજ રહેનું, મેને નહિ રવેશનું — મંત્રો. ૧૦
 અદિર વિશ્વાલ્ય સત્તિરે, રવેશ અમરિયગારે,
 પમરે પમરે બીનિ દુશ્મન, ખુલામચીથી કારડ — મંત્રો. ૧૧
 અવિશ્વામી નાદાલ્ય છે, દેવ ઉદિપે મુખેરે,
 નામ રવેશ દાદ લહારે, આમરાલ્ય પદ મુખે — મંત્રો. ૧૨
 મંત્રો તન મન ઉપર કાણુ, તુલિયે વશ મંત્રેરે,
 સાલિર અદિર કાનને પામ્યે, આમરાલ્ય ઉલેને — મંત્રો. ૧૩
 સાલિરવિશ્વ રાજ્યથી કારે, શુભાગમચામલ્યેરે,
 રહીયા તે પદપદા અર્જાને, રવે લોકપર મર્વે — મંત્રો. ૧૪
 આમરેશનું રાજ્ય મગાનું, રાનીને નહિ ધાનુરે,
 જલનું રાજ્યતો છે જ લહનું, આનિમય અમગાનું — મંત્રો. ૧૫
 આમરાલ્યને પાંચ મંત્રો, અજર અમર શુભકારીરે,
 શુદ્ધિસાગર આમરાલ્યનો, મયે પ્રભુ જગતી — મંત્રો. ૧૬

આસ્તિક.

આસ્તિક રોડ ગળાપારે, પ્રભુના જોએ જાનારે,
 આતમ કર્મની થદા ધારે, પુનર્જન્મ વિતલશીરે,
 નવનર્યોની થદા રાજે, વર્તે શુભ પ્રકાશી આસ્તિક ૧
 સન્વાચાર વિચારે તને, રાગદ્વેષ દ્વેષારે;
 સાધુસંત મેવામાં પૂજા, દુર્ગુણપંથ ન જાણે. આસ્તિક ૨
 અતિથિની સેવા શુભ ધારે, કામ ક્રોધને વારેરે;
 માતા પિતા શુર મેવા ભક્તિ, કરતા જન્મ સુધારે. આસ્તિક ૩
 પાપકર્મથી દૂર રહતા, પુણ્ય કર્મને કરનારે,
 પદોપકારી કર્મ કરતા, નિષ્કામે શુભ ધરતા. આસ્તિક ૪
 ઉપકારીના ઉપકારેને, પ્રાણ જ્યાં નહીં જૂલેરે;
 લક્ષ્મી સત્તા વિદ્યા ભગ્મી, હામદ મન નહિ કૂટે. આસ્તિક ૫
 આતમ કર્મને બેનો સંયોગ, કર્મ કરે વ્યવહારેરે;
 કર્મ નાશના ઉપાયો છે, મોક્ષ ખરે શુભ ધારે. આસ્તિક ૬
 આતમા પટકારકમય જાણે, નિશ્ચયને વ્યવહારેરે;
 ધરે ન આસક્તિ વિવેચના, છવે પરઉપકારે. આસ્તિક ૭
 સત્ય વડે ને સત્ય કરે જે, પ્રામાણિકતા ધારેરે;
 સ્વાધિકારે કર્તવ્યેને, કરતો કર્મ ન દારે. આસ્તિક ૮
 શુરની સેવા ભક્તિભાટે, સર્વસમર્પણ કરતોરે;
 દયા દામા આર્જવ નીતિએ, આર્થપણને વરતો. આસ્તિક ૯
 સર્વનયોની સાપેશાએ ધર્મ ભેદને ટાળેરે;
 યોગ જ્ઞાનને ભક્તિ યોગથી, આતમને અનુવાણે. આસ્તિક ૧૦
 પરબ્રહ્મ મહાવીર પ્રભુમાં, પૂર્ણ પ્રેમને ધારેરે;
 શુર આજ્ઞાએ જીવન ગાળે, આતમમાં મન વાળે. આસ્તિક ૧૧
 દેશ સંઘ રાજ્યાદિક સેવા, કરતો સ્વાધિકારેરે;
 શૂદ્ર ત્યાગીનો ધર્મ જાણે, બ્રાહ્મણ વચનો પાળે આસ્તિક ૧૨

નામ રૂપના મોહને મારે, સંતોષે મન વાળેરે;
 દયા દાન દમ ધારે સંયમ, દુષ્ટ વાસના ટાળે. આસ્તિક ૧૩
 સત્સંગતનો વ્યસની પૂરે, દુષ્ટની સંગ નીવારેરે;
 મન વાણી કાયા કેળવતો, ધ્યાન સમાધિ ધારે. આસ્તિક ૧૪
 બ્રહ્મચર્યને પાળે પ્રેમે, પવિત્ર મન તન રાખેરે,
 આત્માનુભવ યોગે સાચા, આનંદ રસને ચાખે. આસ્તિક. ૧૫
 સર્વકપાયો હજીતો જ્ઞાને, સમ્યક્ત્વાદિકે ધારીરે;
 જીવિસાગરગુરૂદેવના, ભક્તોની બલિહારી. આસ્તિક ૧૬

નાસ્તિક.

નાસ્તિક તેહ ગણાતારે, પ્રભુને ભૂકી જાતારે;
 આભવ પરભવ ધર્મ ન માને, આતમ તત્ત્વ ન જાણેરે;
 આતમનું અસ્તિત્વ ન માને, રહ્યો પ્રથમ મુલ્ય સ્થાને.—નાસ્તિક. ૧
 પરમાતમની ધરે ન શ્રદ્ધા, મિથ્યાબ્દેશો ધારેરે;
 નવતરવોની ધરે ન શ્રદ્ધા, તેહ તરે શું ? તારે.—નાસ્તિક. ૨
 દ્વિસા કરતો જૂઠું બોલે, કરે ચોરી બળિચારીરે;
 જૂઠી સાક્ષીઓને પૂરે, લોભ પાપ દિલ ભારી.—નાસ્તિક. ૩
 ધર્મ નીતિની ધરે ન શ્રદ્ધા, જડ લોભે મુખ માનેરે;
 પુણ્ય પાપને હંબક સમજે, ચઢે ન શિવ સોપાને.—નાસ્તિક. ૪
 વિશ્વાસીનું ગણુ રેંસતો, શરણાગતને મારેરે;
 વિષય મુખોમાં રાચ્યા માચ્યા, જની મુલાખો ભારે.—નાસ્તિક. ૫
 જડમાં મુખવાદિયો પૂરા, ઈન્દ્રિયોના દાસોરે;
 નામરૂપ મોહો મુંઝાણા, મુક્તિ જ ગણે તમાસો—નાસ્તિક. ૬
 પંચભૂતને આતમ માને, દેહાદિકને માનેરે;
 સત્ય પ્રભુનું રૂપ ન જાણે, રહે પાપતોફાને.—નાસ્તિક. ૭

દુર્ગુણોમાં ફરી રહ્યા જે, સફળુણી જે આવારે;
 દાડ આદિ વ્યસનીઓ જે, જેવા વડને કાલા.—નાસ્તિક. ૮
 હરામનું ખાવામાં પૂરા, દેવગુરને નિંદરે;
 રાગને દેવે રહેતા રાગી, પડતા મિથ્યા કુદે.—નાસ્તિક. ૯
 ધર્મશાસ્ત્રની ધરે ન શ્રદ્ધા, ગુરૂથી આવા નાસેરે;
 આત્મિક મુખની હોય ન શ્રદ્ધા, રહે ન પ્રભુ વિશ્વાસે.—નાસ્તિક. ૧૦
 ધર્મને ઘાલે પાતાળે જે, પાપને આગળ કરતારે;
 સત્યને હજુતા અસત્ય પોષે, દુષ્ટ બુદ્ધિને ધરતા.—નાસ્તિક. ૧૧
 સાધુ સંતને ધિક્કારે જે, દુષ્ટાચારને ધારેરે;
 ખાણું પીણું મોજ મજામાં, માનવ બવને હારે.—નાસ્તિક. ૧૨
 પાપીયણે પશુઓ મારે, કોષે છોડે મારેરે,
 દુષ્ટ વિચારે દુષ્ટાચારે, ધરતો પાપ પ્રચારે.—નાસ્તિક. ૧૩
 નાસ્તિક લોકો જડવાદીઓ, મિથ્યાત્વી સંગવારેરે;
 બુદ્ધિસાગર આસ્તિક સંગત, કરતાં મુખ નિર્ધારે.—નાસ્તિક. ૧૪

શ્રરા એ સંત મક્તો છે.

દયા ને સત્યમય જીવન, વિવેકી જ્ઞાની ને પ્રેમી;
 પ્રભુમયજીવને જીવે, ખરા એ સંત બાપ્તો છે. ૧
 અહંતા નહિ નથી મમતા, જીવેને આત્મવત્ દેખે;
 કર્યું સ્વાર્પણ પ્રભુને સદુ, ખરા એ સંત બાપ્તો છે. ૨
 કરે ઉપકારનાં કર્મો, ગળે ઉપયોગી સદુ ધર્મો;
 અહંતાધ્યાસ નહિ જગમાં, ખરા એ સંત બાપ્તો છે. ૩
 વિકારીવૃત્તિયો બાળી, પ્રભુજાને રહે જ્ઞાને;
 જન્યુવે સત્યને સાને, ખરા એ સંત બાપ્તો છે. ૪
 જીવેને સત્ય સમજાવે, પ્રભુરૂપ આત્મને જાણે;
 દાણે મોહને દાણે, ખરા એ સંત બાપ્તો છે. ૫

પ્રભુમય રૂપના કરે, જીવંતે પ્રદાનપદ્મી;
 ખડો એવા સહસ્રબદે, ખરા એ મન ભક્તો હો. ૬
 નિરા ન્યાયી ખરા દેહો, પરી સાદાંધ્યા રહેતા;
 સુલભ રજાનુંચત્રધારક, ખરા એ સંગ ભક્તો હો. ૭
 હરે ના સન્નિધી જાણ, નવું નહિ મનુષ્યવ જ્વારો;
 મરે જાનું સન્ન ના સુરો, ખરા એ મન ભક્તો હો. ૮
 હરે પરાધર્મમાટે સદુ, હરે ના મુક્ત્ય ખાલે,
 મુક્ત્યમુક્તભાવથી ન્યાયા, ખરા એ સંગ ભક્તો હો. ૯
 રહે મધ્યસ્થ મરજીવા, પ્રભુ સમ સંગને પૂજા
 બન્યા એ મનના પ્રેમી, ખરા એ સંગ ભક્તો હો. ૧૦
 પ્રભુ જેના દિલે વસિયા, પ્રભુ હોવા પ્રકટ જ્વારમા;
 જલિરે જાનર પ્રભુમય જે, ખરા એ સંગ ભક્તો હો. ૧૧
 રહે પાના નહિ ભાતો, મર્ષા જે પ્રિદ્વજ્જિયો;
 જીવંતા પ્રદાનમયભાવે, ખરા એ સંગ ભક્તો હો. ૧૨
 બન્યા એ સંગ ભક્તો તે, પરીણ સંગ ભક્તોને,
 યથા ભલમાન જ્ઞાનંદી, ખરા એ સંગ ભક્તો હો. ૧૩
 અભિપ્રાયે ન જે મુઝે, મુક્ત્યમુક્ત નહિ રહું જમમાં;
 જુદધર્મિય સંગ ગ્રાયા હો, પ્રભુ પ્રમથા રંગોરમમાં. ૧૪

પવિત્ર.

(રજાવી)

દુહા તેનું પવિત્ર જ છે, પવિત્ર જ તે ખરેખર છે;
 પવિત્ર જ મન સાધુઓ, જલે નહિ જ્ઞાપ્ય તરંગે તે. ૧
 વરે જૂઠું કરે દિંસા, કરે જલ સ્નાન તરંગે મુ ?
 ખરે મંગાવિયે તો મુ ? ટળે નહીં પાણીથી પાપો. ૨

- અરે જે લોભથી ધાતો, કરે વિશ્વાસીઓની તે,
કશે જે લોભને સ્વાર્થે, કરે જલસ્નાન ક્યાં ? ચોખા ૩
- ટળ્યા વણુ દોષની હાથિ, પવિત્ર જ કોં નથી ધાતો;
પ્રમાણિક જન પવિત્ર જ છે, કથે વેદાગ્રમે ગ્રન્થે ૪
- શુચિ બ્રહ્મચારિયો સંતો, હૃદયમાં જે પ્રભુ ધારે;
કરે નિષ્કામથી કર્મો, પ્રતિજ્ઞાઓ નહીં હારે. ૫
- નદી સરમાં વસે મત્સ્યો, પરંતુ મુક્ત નહિ ધાતાં;
પવિત્રાર્થ યતી જ્ઞાને, તથા સમતા સમાધિથી. ૬
- પવિત્ર જ વીર જપનારા, કપટ ત્યાગી ખરા રાગી;
દયાગંગા વહે જેના, હૃદયમાં તે શુચિ સંતો. ૭
- નહીં અભડાય સજ્જનો, ખરેખર અગ્નિના જેવા;
સરલતા વાયુ ધરનારા, અનુભવ સ્નાન કરનારા. ૮
- અરે તાકાદ શી ? જડની, અહો જે દીલ અભડાવે;
અનંતી આત્મની શક્તિ, નહીં અભડાય કોથી તે. ૯
- કદી અભડાય નહિ આતમ, પવિત્ર જ દેહ ના ધાવે;
સ્વભાવો બેઠેના જુદા, નહીં ત્યાં મુજતા જાની. ૧૦
- અરે જે દુર્ગુણો ધરતા, પવિત્ર જ નહિ અહો તેઓ;
શુણેને જે ધરે તેઓ, પવિત્ર જ છે વિના સ્નાને. ૧૧
- નહીં જે આત્મજ્ઞાનીઓ, જનોઇને ધરે તો શું ?
બન્યા જે આત્મજ્ઞાનીઓ, જનોઈ ના ધરે તો શું ? ૧૨
- બ્યભિચાર જ અને ચારી, તજી જે નીતિથી વતે.
અહો તેવા પ્રભુ ભક્તો, પવિત્રાત્મા સદા જ્યાં ત્યાં. ૧૩
- સકલ તીર્થાત્થાં સ્નાને, સમાતાં ચિત્તશુદ્ધિમાં;
સમાત્માદેહના સ્પર્શે, પવિત્રાર્થ યતી સદુની. ૧૪
- અરે જે દેહ પાવિત્ર્યે અહંકારી બન્યા બૂધ્યા;
શુદ્ધચરિત્ર આત્મપાવિત્ર્યે, પવિત્ર જ સર્વ લોકો છે. ૧૫

સ્નાન.

- જેથી વધે શક્તિ શુભસાન, તેતે પવિત્ર બલેા સ્નાન;
 દેહ સ્નાનથી દેહમલ હય; દેહ પવિત્ર મુક્તાવે;
 નદી કુંડ સરવર આદિ જલ, ન્હાતાં સ્ફૂર્તિ આવે.—જેથી. ૧
- અનેક પ્રકારે રાખ સ્નાનથી, અનેક રોગો જાવે;
 સૂર્યતાપના સ્નાનપ્રતાપે, પાછી શક્તિ આવે.—જેથી. ૨
- અનેક ચૂર્ણ મુગધી દ્રવ્યે, સ્નાન કરે તનુકાન્તિ;
 તૈલાદિક મર્દનથી શક્તિ, રહે તનુમાં શાન્તિ.—જેથી. ૩
- પવિત્ર વદલું વાચા સ્નાન જ, જૂઠમલ હય થાવે,
 સાચા સર્વ પવિત્ર વિચારે, મનનું સ્નાન મુક્તાવે.—જેથી ૪
- આત્મ જ્ઞાન ઉપયોગે રમણું, ચિદાનંદની વ્યક્તિ;
 આત્મસ્નાન સહુ સ્નામાં મોટું, ટાળે સર્વ અશક્તિ —જેથી ૫
- બાહુબળની વૃદ્ધિ કરવી, દાન મુપાત્રે દેવું;
 બાહુનું તે ભાવરનાન છે, જ્ઞાને સમજી લેવું.—જેથી. ૬
- શુભમાં વાપરવા બે હસ્તો, ધમના રક્ષણમાટે;
 કાયાદિનું રક્ષણ હસ્તે, કરવું ાટે ઘાટે.—જેથી. ૭
- કાનથડી સાચું સાંભળવું, નિંદા નહિ સાંભળવી;
 અવળ સ્નાન તે સાચું બલેા, સફળ વૃત્તિ ધરવી.—જેથી. ૮
- ધર્મ શાસ્ત્ર શુદ્ધ મુખથી મુજવાં, કર્મસ્નાન ભણેઈ;
 દેવ શુદ્ધસંતોનાં દર્શન, અક્ષરનાન અનેઈ —જેથી. ૯
- પવિત્ર શાસોનું મુજ વાંચન, શુભ નિરિક્ષણ કરવું;
 કામાદિક વધે જેનાથી, દર્શન તે પરિહરવું —જેથી. ૧૦
- કામાદિકકારક દર્યોથી, નેત્રો પાછા હડાવે;
 એવું ચક્ષુઃ સ્નાન કરીને, ચક્ષુઃસંવમ પાવે.—જેથી. ૧૧
- અમુજ શુભ ગંધામાં નાસા, સમજાવે વાપરવી;
 શુભાશુભ વૃત્તિને ત્યજવી. સત્ય દશા આવરવી —જેથી. ૧૨

ગુમાશુભત્તુનિ વચ રમમાં, પદ્મરગ ભોજન રસનાં;
 સામ્યમાનનું સ્નાન કરીને, ચરીએ જ્યોતિ ભેનાં.—જેથી. ૧૩
 પ્રમુ બક્ષિમા છુત્ર વાપરવી, ગુરુગુણવાચમાટે;
 છન્દાવી ઉપદેશો દેવા, તથા ધર્મની વાતે.—જેથી. ૧૪
 ભાષા મમિનિ સ્નાન મગાનું, વચન ગુમિ મુળકારી;
 અસત્ય સાતથ મજને દરવા, વચઃ સ્નાન મુળકારી.—જેથી. ૧૫
 અસત્ય પાપ વિચારો તજવા, સકુળ સર્વે અરવા;
 શુદ્ધ દુદય તે દુદય સ્નાન છે, નીર પ્રમુપદ વરવા.—જેથી. ૧૬
 ગુમાશુભત્તુનિ પન્દિતરી, મનઃ સ્નાન આદરણું;
 મનત્ર સત્ય દયાદમદાને, આત્મ ધ્યાનને ધરનું.—જેથી. ૧૭
 ઉપકારો કરવા જે પતને, વાપરવા શુભ ભાવે;
 દેવગુરૂ મેવા આદિમા, વાપરવા શુભ દાવે.—જેથી. ૧૮
 તીર્થ સ્નાન એવા કરવામ્મ, પાદસ્નાન પ્રમાણે;
 મશુભમા પગ નહિ વાપરવા, વિવેક મનમાં આણે.—જેથી. ૧૯
 અધર્મ કામથી દૂરે રહેતું, ઉપ સ્નાનવિચારો;
 દેહધીર્મની રક્ષા કરવી, સર્વસ્નાનાધારે.—જેથી. ૨૦
 પવિત્ર જર્જન નીનિ રીનિ, ઉત્તમ સ્નાન એ બાણે;
 દુષ્ટાચારને દુર્ગુણ દૂરવા, નિઃશય સ્નાન પ્રમાણે.—જેથી. ૨૧
 શય સ્નાનથી કાચની શુદ્ધિ, પળ નહીં પાપો બાવે;
 દુદયસ્નાનથી પાપો બાવે, પ્રમુ વિશ્વાસ પ્રભાવે.—જેથી. ૨૨
 દ્રવ્ય ભાવ તીર્થોમાં ન્હાવા, સર્વ ભતિન્ય સ્નાને;
 તેવા જન બક્રો ઉ પૂરા, રહેતા આનંદતાને.—જેથી. ૨૩
 ગ માદિક નદી જલનાં તીર્થો, બાહ્ય તીર્થ સહુ સમજે;
 દેહને વાચા મન છે તીર્થો, આત્મતીર્થમાં રમજો.—જેથી. ૨૪
 આત્મતીર્થમા સ્નાન કર્યાથી, સકલ કર્મ છટ નાસે;
 આત્મજ્ઞાન સમું નહિ સ્નાન જ, સર્વ તીર્થ પ્રકારો.—જેથી. ૨૫
 સમતા મંગા ઘટમાં વહેતી, તેમાં સ્નાન જે કરતા;
 મનના સર્વવિકલ્પો છંટી, છુવન્મુક્તિપદ વરવા.—જેથી. ૨૬

તમે રમેશુણી રનાન તપણે, સાત્તિક રનાનને કરવું;
 અભેદજ્ઞાને ધ્યાન સમાધિ; લહી મુક્તિપદ વરવું.—જેથી. ૨૭
 સંત જનોની સંગતિ રનાન જ, ગુરુઉપદેશે ન્હાવું;
 ગુરુ આજ્ઞાએ કાર્યો કરવાં, ગુરુ આજ્ઞાએ ખાવું.—જેથી. ૨૮
 સંત ચરણ દ્લીધી ન્હાવું, ગોરચથી શુભ ન્હાવું;
 પ્રભુ ગુણ ગાવા એ છે રનાન જ, ગુરુ કહે ત્યાં જવું.—જેથી. ૨૯
 ગુરુની સેવાભક્તિ રનાન જ, ગુરુની શ્રદ્ધા પ્રીતિ;
 ગુરુ કૃપામાં સર્વ તીર્થને, સન્યસનાન પ્રતીતિ.—જેથી. ૩૦
 નૈન ધર્મની શ્રદ્ધા પ્રીતિ રનાન મગાનું શુભાયુ;
 શ્વાસોચ્છ્વાસે મહાવીર જખતાં, વહેશે સર્વ આયુ —જેથી. ૩૧
 મહાવીર જાપ સમું નહીં રનાન જ, મન શુદ્ધિ કરનારૂં;
 પરાપાર જ પામે આતમ, સૂક્ષ્મ ધર્મ ધરનારૂં.—જેથી. ૩૨
 મોહાદિ મલને હરનારૂં, ભાવરનાન તે જાણે;
 ભાવરનાનમાં નિમિત્તે જે તે, દ્રવ્ય રનાન પ્રમાણે.—જેથી. ૩૩
 ઉપશમ ક્ષયોપશમને ક્ષાયિક, ભાવ રનાન સવાયું.
 આતમશુદ્ધિ સ્વરૂપી થાવે, જ્ઞાની મતમાં લાગ્યું.—જેથી. ૩૪
 આવશ્યક મદ્ કરવા ભાવે, કર્મમલો હરનારા;
 પશ્ચાત્તાપથી આતમશુદ્ધિ, નરનારી કરનારાં.—જેથી. ૩૫
 પશ્ચાત્તાપ ક્ષમાથી ન્હાવું, સંતજનોને ખ્યારૂં;
 જે કાલે જે કરવું ઘટે તે, કરવું દુઃખ હરનારૂં.—જેથી. ૩૬
 દ્રવ્ય કર્મને ભાવ કર્મરજ, જે છે ખેરવનારૂં;
 આતમરમણતા તે છે રનાન જ, ગુણો પ્ર.ટ કરનારૂં.—જેથી. ૩૭
 અશુદ્ધજુદિ જેથી નાસે, શુદ્ધજુદિ પ્રગટાવે;
 રનાન તે એવી રહેણી કહેણી, તપ સંધમ ગુણ દાવે.—જેથી. ૩૮
 સમકિતવંતોને છે સવળાં, સહુ રનાનો ઉપયોગી;
 સર્વ કર્મમાં નિર્લેપી જન, રનાનવંત શુભ યોગી.—જેથી ૩૯
 અજ્ઞાની મિથ્યાત્વીઓને, થાય રનાન જે અવળાં;
 સમકિતવંતાણવોને તે, પરીણમે છે સવળાં.—જેથી. ૪૦

જન્મ સ્નાનમા દુનિયા જૂલી, આત્મજ્ઞાન વળ બલો;
 ન્વાપિશરે ચોગ્ય થટે તે, સ્નાન કર્મ મન આવો.—જેથી. ૪૧
 આત્માનિષ્ઠ સ્નાનો જે કરતા, બપોરથી તે તરતા;
 મદાગીરદેને સત્ય પ્રકારનું, અનુભવ સંતો વરતા.—જેથી. ૪૨
 જન્મસ્નાનમા ધર્મ જે માને, એકાંતે તે જૂથે
 સાપેક્ષિય સ્નાનો ઉ સને, સમજ્યાથી વિલ ખલે.—જેથી ૪૩
 સવ સ્નાનથી સંતો ન્દાતા, આત્મશુદ્ધતા દેને,
 આત્મશુદ્ધતા પછી ન સ્નાન જ, સમજે બે સકેતે.—જેથી. ૪૪
 સર્વ પ્રકારે સ્નાનો બાળે, જેનો તે જ્યવંતા;
 સર્વસંતની સેવા સ્નાન જ, બલે સંત મહંતા.—જેથી. ૪૫
 આત્મસ્નાનમા મર્વસ્નાનો, સાપેક્ષાએ સમાયાં;
 કબ્યભાવ વ્યવહારને નિયંત્ર, જાનીએ ઘટ પાયાં.—જેથી. ૪૬
 સ્નાનક્ર બાવે ન્દાયા નંજો, તેઓ મુક્તિ પાયા;
 શુભ સ્થાન આરોહી ઉપડ, જ્યોતિ જ્યોત સમાયા.—જેથી ૪૭
 ઉત્સર્ગ અપવાદે છવો, આત્મતીર્થમાં ન્દાતા;
 કર્મજ્યોમાં અડગ રહીને, કર્મયોગી પદ પાતા.—જેથી. ૪૮
 આત્મામાં રસ પડીયો જેને, બાકી સ્નાન ન તેને;
 ન્દાયા સંતો સ્વયં પ્રબુધે, અખંડ આનંદ ધેને.—જેથી. ૪૯
 સંત સમાગમમાં શિવ મુક્તિ, પૂર્ણાનંદ સવાયો;
 સમજેલાને રહી ન શંકા, સ્નાન કરી દરખાયો.—જેથી ૫૦
 આત્મજ્ઞાનથી સર્વ શક્તિયો, પામી દોષ મલ પારો;
 આત્મજ્ઞાનથી નિયંત્ર મુક્તિ, સાથ સદૃશ અપતારો.—જેથી. ૫૧
 સંવત્ જોગણિયછોતેર સામે, આયોવદિ શનિવારે;
 એકાદશીએ વિજયપુરમાં, કંચુ બકિતશુભવારે.—જેથી. ૫૨
 આત્મશુભાની પ્રાપ્તિયોગે, કરવા દોષો દૂરે;
 બુદ્ધિસાગર ગુરૂપાથી, જ્ઞાનઅનુભવ સ્ફૂરે.—જેથી. ૫૩

૪૪ મર્મ મહાવીર શાંતિ: ૩

તીર્થ-યાત્રા.

- તરીએ દુઃખને નેશરે, તેને તીર્થ જ બદોરે;
 દુર્ધન દગ્ધ વધન સક્રાન્ત, જેથી તે જગદારી;
 માનપિતા શુર તીર્થસ્વરૂપી, આપુષંત ઉપકારી તરીએ ૧
 જ્ઞાન વધે તીર્થાદિક યજ્ઞિ, જેથી તીર્થ તે સાચું;
 દુષ્ટચિત્તારેા દગ્ધ દુષ્ટથી, તેથી તેમાં સચું. તરીએ ૨
 મદાતીર્થ છે જાની સક્રાન્ત, દ્રવ્યભાવકપકારી;
 ચાંતિતુષ્ટિપુષ્ટિકારક, સંતોની જાતિદારી. તરીએ ૩
 પર્યટિક યાત્રો તીર્થો સાચાં, યજ્ઞિના દાત્રયો;
 ઉપાદાન નિમિત્ત છે તીર્થો, સંઘ સકલ આપારો. તરીએ ૪
 મદાતીર પ્રભુના બહતો તીર્થો, જંગમ પરકપકારી;
 તેઓની સેવાભક્તિથી, પ્રગટે સુખની કપારી. તરીએ ૫
 દ્રવ્યભાવથી તીર્થો બલો, આવમ તીર્થ પ્રમાલો;
 આત્મતીર્થ માટે યદુ તીર્થો, સમગ્ર વિશ્વમાં આલો. તરીએ ૬
 લૌકિક યજ્ઞિતથેની રક્ષા, જેથી કાયમ રહેવે;
 વર્ણ શ્રમાભાદિક છે તીર્થો, લૌકિક શુભને દેવે. તરીએ ૭
 દેશ કૌભ જાતિનું રક્ષણ, પશુવશાદિક કરવું;
 લૌકિક તીર્થો એવાં જાણી, સ્વાધિકાર અનુસરવું. તરીએ ૮
 રાજ્યાદિક નીતિયો પ્રવૃત્તિ, શુભ કર્માદિક સર્વે;
 લૌકિક તીર્થોની છે યાત્રા, કરવી રહી ન ગવે. તરીએ ૯
 લીનોની સેવામાં સ્વાર્થવ, કરવું યાત્રા સારી;
 એવી યાત્રા કરતાં જગમાં, તરતાં નર ને નારી. તરીએ ૧૦
 દુઃખીઓનાં દુઃખો દુશ્વળ, શેગીઓના શેગો;
 અશક્તને આશ્રયનું દેવું, વરવા સર્વે યોગો. તરીએ ૧૧
 આત્મજ્ઞાનની પ્રાપ્તિ કરતાં, યાત્રા સર્વે ક્રીધી;
 સર્વે તીર્થો જેમાં સમાતાં, સમતા તીર્થ પ્રસિદ્ધિ. તરીએ ૧૨

મુખ્યા જનને બોજન રેનું, તમવાઓને ચાલી,
 પગ પગીની વગ કરવી, યાત્રા નેદ પ્રમાણી, તરીએ ૧૭
 ગુફુતોનું રથાપન કરવું, યાત્રા સન્મુખી મારી,
 સ્વાર્થ વિના વિદ્યાઓ રેવી, યાત્રાની નદિ ભેટી, તરીએ ૧૮
 ઉપકારો કરવા એ યાત્રા, નિષ્કામે મુખકારી,
 સત્ય વિગાડાચારની પ્રાપ્તિ, કરવી યાત્રા સારી, તરીએ ૧૯
 મૂરિવાગકથાપ્રમેવા, યાત્રા સદુષ્ટી ભારી,
 દયાખ્યાનો દેવા એ યાત્રા, પડનારક ઉપકારી, તરીએ ૨૦
 ઉપર ઉપરના રુણના સ્થાનક, ચડવાં યાત્રા સાચી,
 રાગ દંપને દુજુગા યાત્રા, રેરેરો તેમાં મારી, તરીએ ૨૧
 જે કાળે જે યોગ્ય કામ તે, કરવું તીર્થની યાત્રા,
 કર્મચોગીઓ જાની તીર્થો, મેંપા અરુણ યાત્રા, તરીએ ૨૨
 આતમક મુખ મનને કરવું, યાત્રા શ્યામ સમાધિ,
 તીર્થોની યાત્રાઓ તે છે, જેથી દળે ઉપાધિ, તરીએ ૨૩
 આતમના નવરસને વરવું, યાત્રા તેદ પ્રમાણી,
 બ્યભિચાર દિંસાને તજવી, યાત્રા જનમાં માની, તરીએ ૨૪
 જુદી સાફી ધારી તજવી, દારૂ માંસને તજવું;
 યાત્રા સાચી જુલું પ્રેમથી, વીર પ્રજુને બજવું, તરીએ ૨૫
 દેવશુદ્ધ ને ધર્મની અદા, પ્રીતિ બક્તિ વરવી,
 ધર્મ પ્રચારક લ્યાગીઓની, યાત્રા બધા ન્યાં કરવી, તરીએ ૨૬
 મરણવા સંતોની શ્રેણી, નિદેશ ને બ્યવહારે,
 રીતધર્મ આરાધન યાત્રા, તીર્થો તરે ને તારે, તરીએ ૨૭
 તુર્ગ દળે છે તીર્થો જંગમ, યાત્રા શુભની રેલી,
 સર્વ પ્રમાદો દૂર કરીને, યાત્રા કરવે પહેલી, તરીએ ૨૮
 ચિત્ત હરે ચચલતા વિધરે, કામવાસના નાસે;
 સર્વકપાયો દળે જેદથી, તીર્થો સત્ય પ્રકારે, તરીએ ૨૯
 વીર પ્રજુ આદિ તીર્થકર, મુનિ જન્માદિક સ્થાનો,
 રથાવર તીર્થોની યાત્રાને, પ્રજુ સહી રુણ માનો, તરીએ ૩૦

મોદ દોષે નેહી તે તીર્થજ, જાગમયુજ પર્વાપો,
 મેત્રી આદિ ભાવનાતીર્થ જ, જગતપજ્જ મમુદાપો. તરીએ ૧૭
 પરમાનંદની પ્રાપ્તિ તીર્થજ, સમા દયા દમ માનો,
 નર્યોનુ વાચન છે તીર્થજ, મયજ મનન યુજ્જાનો; તરીએ ૧૮
 સત્યને જાણી સત્યને જાણું, સત્ય કર્મને કરણું;
 સત્ય તીર્થની યાત્રા મોટી, પ્રમાણિક થેં દુરજુ. તરીએ ૧૯
 દોષા ત્યાગી સાચુજ લેવા, નિન્દા પરની લજવી.
 દુર્જનનુનિ ટાળવી યાત્રા, સુજનનુનિ ભાળવી તરીએ ૨૦
 ઉપકારીને પૂજ્ય જાણીને, સદાચ સંવા કરવી.
 અપકારી ઉપર ઉપકારો, કરવા યમના પરવી. તરીએ ૨૧
 રીનેભા શકિતયો પ્રગટે, એવા કર્મો કરવાં;
 યાત્રાઓ પગલે પગલે છે, સાચાં પગલાં ભરવા. તરીએ ૨૨
 ધાર્મિક મનમતાતર જપઠા, લજવા યાત્રા સાચી;
 સર્વજીવોમા મદાવીર એવા, રહેયો જગ સદુરાજ. તરીએ ૨૩
 યુદ્ધભક્તોને પગલે પગલે, તીર્થલજન દૂલ ધાતું;
 આશ્રય પણ અંતરૂપ થેં, અનુકુલ થેં પ્રજુભાતું. તરીએ ૨૪
 ધક્કાયર્થનું ધારણતીર્થજ, મદી ત્યાગીવત બલો;
 સમયોચિત કર્તવ્યો કરવાં, સ્વાધિકાર પ્રમાણે. તરીએ ૨૫
 બકિન ઉપાસન જ્ઞાનકર્મનું, આરાધન યાત્રાઓ;
 જ્ઞાનાદિક સર્વ શકિતયો, પ્રેમધરી પ્રગટાઓ. તરીએ ૨૬
 ઉચ્ચનીચનો બેદ ગવયાવણ, સર્વ લોક સુધારો;
 જ્ઞાનાદિક કેળવણી જગમાં, જ્યા ત્યાં ગદુ પ્રચારો. તરીએ ૨૭
 શુદ્ધપ્રેમથી સર્વ જીવોને, આતમ સરીખા પરજો;
 ધર્મ કર્મના જૂઠા બેદો, ટાળી મનમાં દુરજો. તરીએ ૨૮
 અલેદભાવે સર્વ લોકને, જાણી ધર્મને ધારો;
 આત્માના સદુ ધર્મો જાણી, વર્તી જનમ સુધારો. તરીએ ૨૯
 જે જે તીર્થો યુજ્જપ્રદાતા, તે સેવો નર નારી;
 બુદ્ધિસાગરધાર્મિકતીર્થો, ફળતાં જાદુ ઉપકારી તરીએ ૪૦

ત્રાહ્મણ

બ્રાહ્મણ તેહ દયાવારે, જમમાં પડી ન જાવારે;
 બ્રહ્મને બાણે તે છે બ્રાહ્મણ, બ્રહ્મચર્ય શુભધારી;
 પ્રાણ પડે પણ જોડે સાચું, હોય નહિ વ્યભિચારી. બ્રાહ્મણ. ૧
 બળે ભણાવે સદુ વિદ્યાઓ; ભિક્ષાવ્રતથી જીવે;
 દાનિય વૈશ્યના કરે ન ધંધા, પાણી ગાળી પીવે. બ્રાહ્મણ. ૨
 જન્મયદી બ્રાહ્મણ નહિ કોઈ, જન્મયદી નહિ જાતિ;
 બ્રાહ્મણનાં શુભ કર્મો જેમાં, તે બ્રાહ્મણ પ્રખ્યાતિ. બ્રાહ્મણ ૩
 ક્ષમા દયા સંતોષ મહાશય, સરલ તપસ્વી યોગી;
 નિરહંકારી સામ્યદષ્ટિને, આચરિત્ર વણ લોગી. બ્રાહ્મણ. ૪
 દગા પ્રપંચો પાખંડ ત્યાગે, સત્ય તે માફે જાણે;
 આત્મસમર્પણ યજ્ઞ કરે જે, જૂઠો પશુ ન તાણે. બ્રાહ્મણ ૫
 ઇર્ષ્યા લોભને નિંદા ત્યાગી, ત્યાગીનો બહુ રાગી;
 ભકતોને જે નહિ ભરમાવે, અંતરૂમાં વૈરાગી. બ્રાહ્મણ. ૬
 કરે ન ચોરી કરે ન દિંસા કરે ન નોકરી ક્યારે;
 જૂઠાં સ્વાર્થો યાત્ર રથે નહીં, પંખી પશુ નહીં મારે. બ્રાહ્મણ. ૭
 દાડ ન પીવે કેફ કરે નહીં, માંસ કદાપિ ન ખાવે;
 ઇન્દ્રિયની યદ્દા મન રાખે, હિંમાત્રે નહિ જાવે. બ્રાહ્મણ. ૮
 અન્યાયોને કરે ન ક્યારે, જૂઠી સાક્ષી ન પૂરે;
 શુદ્ધ આદિનો દ્રોહ કરે નહિ, દુર્યુધથી રહે દૂરે. બ્રાહ્મણ. ૯
 અન્ય ધર્મની કરે ન નિંદા, કપટ કલાનો ત્યાગી;
 અન્યાયે કદિ પેટ ભરે નહીં, શુભ કર્મો સોભાગી. બ્રાહ્મણ. ૧૦
 દુષ્ટાચારે અને દુષ્ટકર્મો, તેને દૂર નિવારે;;
 પરમાર્થો સત્ત્વ દૃષ્ટો કરતો; પવિત્ર જીવન ગાળે. બ્રાહ્મણ. ૧૧
 સર્વ ખંડમાં બ્રાહ્મણ એવા, શુભ કર્મોથી જાણે;
 લુહિત્રાચર આત્મમદની, બહી પૂજે મને. બ્રાહ્મણ. ૧૨

બ્રાહ્મણ.

બ્રાહ્મણ તેહ ગણાતારે, જૂઠાં નહિ તણાતારે
 બ્રહ્મજ્ઞાન પામ્યા તે બ્રાહ્મણ, બીજવાર જે જાણ્યા;
 આત્મજ્ઞાનથી પુનઃ જનમીયા, દ્વિજ ઉપાધિ પામ્યા બ્રાહ્મણ. ૧
 સર્વ દેશમાં સર્વ કોમમાં, બ્રહ્મજ્ઞાન ફેલાવે;
 ઉચ્ચ નીચનો મોહ ધરે નહીં, સામ્યોદ્ધિ રેલાવે. બ્રાહ્મણ ૨
 સર્વ ધર્મની ચક્રી કરતા, જૂઠા સ્વાર્થ નિવારે;
 સ્વાર્થ સત્યની ઘાત કરે નહીં, મમતાને સંહારે. બ્રાહ્મણ ૩
 દેહને બ્રાહ્મણ કદિ ન માને, મનને પણ નહીં માને;
 આત્મરૂપને બ્રાહ્મણ જાણે, દયાધર્મ પ્રમાણે. બ્રાહ્મણ ૪
 બ્યવહારે બ્રાહ્મણ તે જાણે, નિજ શુભ કર્મે વર્તે;
 ઉદાર આશય ખનિત વર્તન, છોડે નહિ શુભ ચર્તે. બ્રાહ્મણ ૫
 બ્રહ્મરાત્ર્ય પ્રગટતું જેનામાં, આત્મ બ્રાહ્મણ જાણે;
 મોહને મારે ક્ષત્રિય સાચો, શુભથી વૈશ્ય પ્રમાણે. બ્રાહ્મણ ૬
 આત્મજ્ઞાન પામીને સેવા, કરતાં શુદ્ધ વિચારો;
 દ્વિગાથાર ન ખમમાં આવે, આત્મજ્ઞાન ઘટ મારો. બ્રાહ્મણ ૭
 આત્મજ્ઞાન પામી શુભ કર્મે, વર્તે સત્ય વિષેકે;
 આત્મસમા સહુ જીવે દેખે, વર્તે સત્યની ટેકે. બ્રાહ્મણ ૮
 જૂઠા વાદવિવાદ ન કરતા, રજસ્ તમસ્ શુભ વારે;
 સાત્વિક કર્મે સત્ય વિચારો, સોણે સત્યાચારે. બ્રાહ્મણ ૯
 સર્વ પ્રજાને શિક્ષણ આપે, જીવે શિક્ષણ ધર્મે;
 ધનનો લોભ ધરે નહીં મનમાં, જીવે ન બીજા કર્મે. બ્રાહ્મણ. ૧૦
 દેશકાલનો પૂર્ણ વિચારક, જગમાં જ્ઞાન પ્રચારે;
 જગમાં જીવતાં સહુ જાણે, જાણી સત્યને ધારે. બ્રાહ્મણ. ૧૧
 પરબ્રહ્મ મહાવીરપ્રભુના, ભક્ત શ્રેણીના રાગી;
 સર્વ ધર્મમાં સત્યને દેખે, હૃદયે વ્યસનના ત્યાગી. બ્રાહ્મણ. ૧૨

સત્ય દયા સમગ્ર તપ યોગે, શ્રાદ્ધલુ જે નરનારી;
 તેઓની સેવા બદ્ધિથી, ચઢતી પૂર્ણ ચનારી. શ્રાદ્ધલુ. ૧૩
 દુષ્ટ રીવાજે પડતી દેતુ, સાંકડી વૃત્તિવારે;
 બુદ્ધિસાગર શ્રાદ્ધલુ એવા, સ્વયં તરે જમતારે. શ્રાદ્ધલુ. ૧૪

મહાવીરનો જાપ.

મનુ પ્રતિમા પૂજને પોસદ હરીએર એ રાજ.

અરિહંત મહાવીર નામ ભજન રદ લાગીરે,
 મહાવીર વીર વીર વિશુ દિલમાં વસ્યો;
 પ્રભુના તાને થયો મસ્તાનો રાગીરે,
 આતમના રંગે રે અનુભવ ઉઠસ્યો;
 મોહની જાનિતરે સદુ દૂરે ખસે,
 મહાવીર પ્રેમભવ તલો ચઢિયો નમે,
 આનંદનો સાગર દિલમાં ઉઠસ્યો;
 વીર ભાષને જપતાં પાપ અનંતારે;
 ટળતારે શણમાં પ્રભુ તન્મય થતાં.
 વીર વીર જપતાં શ્રદ્ધાને પ્રેમેરે,
 વિસરાતાં મતદર્શનનાં સદુ મતાં. મહાવીર. ૧
 મુખમાં દુઃખમાં ખાતાં પીતાં ફરતાંરે,
 શ્વાસના તારે રે વીર વિશુ રમડે;
 આતમમહાવીર દિલમાંદિ પ્રમટાવીરે;
 જામગુફા મહેલે રે દર્શનને કહું. મહાવીર. ૨
 આંખો વિનવું તમને સાચા રાગેરે,
 મહાવીર દેવ વિનારે અન્ય ન દેખયો;
 મનગ્ર વિનવું તુમને વિનય વિવેકેરે,
 મહાવીર રે વણુ છીશું નહીં લેખયો. મહાવીર. ૩

- મારા કાનો તુજ નામોને ચરિત્રોરે,
સંભળીને સફલપલું પામો સદી;
જીભલડી મુજ વીર વીર શુભ ગાયોરે,
મહાવીર વણ બીજું રે હું ઇચ્છું નહીં. મહાવીર. ૪
- ખારા તહારા વણ બીજું નહીં ખ્યાડુંરે,
બહારે તુજ રસનો રસિયો મયો;
દુનિયાના જડ આનંદ રસ નહિ રૂચ્યારે,
મિચ્યા રે મોહ હવે દૂરે મયો. મહાવીર. ૫
- નિશ્ચયથી બહારા નહીં જડનો સંગીરે,
તહારીરે સંગે અનુભવ એ મયો;
તહારું નામ ભજતાં તહારી યાદી રે,
ક્ષણ ક્ષણમાં આવેરે અનુભવ એ લલો; મહાવીર ૬
- તહારા વણ જડની યાદી શા ખપનીરે;
મુરતાને સાંધીરે તારી સાથમાં.
તુજ પ્રેમે મરતાનો વીર જપતોરે;
તુજનેરે લીધા અનુભવ ભાથમાં. મહાવીર. ૭
- વીર વીર ભજતાં મનની વૃત્તિયોરે,
પ્રેમેરે મહાવીરરૂપમધી બની.
બાહિર અંતર ઉચે નીચે તિઅંતરે,
મહાવીરરે દેખાતા ત્રિભુવન ધણી. મહાવીર ૮
- વીર વીર મહાવીરજી એાં છે સાચારે,
કાચારે કલિક પદાર્થો બાણવા;
મનમગ્નું ત્યાં બીબનો શો લાગોરે;
જાગ્યોરે અંતરમાં પ્રભુ મહાસુવા. મહાવીર. ૯
- દુનિયાની દૃષ્ટિએ ગાંઠા બનીયોરે,
આનંદ રે તેમાં મુજને આવિયો;
પ્રભુ તુજ દૃષ્ટિએ અંતરમાં કાલોરે,
મુંજુરે હવે નહીં કોથી ભાવાવિયો. મહાવીર. ૧૦

મા વાગ્યા વળુ યાગત કો નહીં યાતુરે,
 યાગત રે બજતો ત્હારા નામને;
 સર્વ નામમાં મહાવીર નામ છે મોટુરે,
 બજોરે પામે તુજ વિશામને. મહાવીર. ૧૧

મહાવીર ત્હાણું નામ બળું ને રીતુરે;
 ખીતુરે નહીં કર્મોદય આવતાં;
 દેવા કરતાં સહેવું યજ્ઞ મજાનોરે,
 દેહાધ્યાસ બૂઝીરે પ્રભુમય યાવતાં. મહાવીર. ૧૨

આત્મમહાવીર બજતાં ભગવંત યાગુરે;
 આપોઆપ ભેટે બજતાનું નહીં.
 બુદ્ધિસાગર જીવંતાં યિષ સુખદારે;
 ખાંચેરે મુક્તિ અનુભવ ઘટ સદી. મહાવીર. ૧૩

મહાવીર શરણ.

(પ્રભુ પ્રતિમા પૂજને—એ રા.ન.)

અરિહંત મહાવીર યરણ તમારું સ્વીકાર્યુરે,
 યાવાનું યાજેરે તુજ રંગે રહ્યો.
 સર્વયોગ પ્રવૃત્તિએ તુજ સેવારે,
 માયોરે નિષ્કામે ઘટમાં લહ્યો;
 ત્હારીરે કર્મણે આગળ વધ્યો;
 પૂરોરે વિશ્વાસી તારો થયો,
 અંતરૂમાં આવીને ત્હેં અનુભવ કહ્યો.
 ભાષો ભાવયથી પણ પડું નહીં પાછોરે,
 વિદ્યોરે ભયથી પાછો નહીં વળું.

- જહની જલિયો તુજ પર સદુ વાડે,
જમુનરે સ્વારી ઝેરો રીઠ મળું. યાવાનું. ૧
- હર્મ શુભાશુભ ઉદયો ને ને આવેરે,
આરે મન માડું તુજમાંદીં રહે,
જગ સન્મુખ નહિ મનને ક્યારે ઠરતોરે;
મનડુરે ત્હારી હજીએ જલે. યાવાનું. ૨
- કરવું દોષ તે કર આતમ તુજ સોંચોરે,
થાથેરે જે ને હવે તે તાલડું.
માડું જે જે તે સદુ તાલડું ધ્રુપુરે,
હુનિયામાં દો ન રહ્યું હવે માલડું. યાવાનું. ૩
- થયે હવે શું? થાય ન તેની ચિંતારે;
મારે તો તુજમાં એકપણે થવું.
કરવું દોષ તે કરજે વા નહીં કરજેરે,
કથવાનું નહીરે બીજું શું? કવું. યાવાનું. ૪
- કરે કરાવે તે તું હું નહીં બીજોરે;
દિલમાંરે પ્રેરણા સર્વે તું કરે,
પૂતત્રીપિંઠે મુજને તુજ નચાવેરે;
કર્તારે લોકતા મન નહિ તું ખરે, યાવાનું. ૫
- તુજમાં બચીને નામ રૂપ જે જૂદાં રે;
તેની રે મમતા ભૂલ્યો તુજ મળે,
તુજ આજ્ઞા એજ હજી મેં દિલ માનીરે,
નેથી રે ઘટમાં જ્યોતિ અગદજે. યાવાનું. ૬
- વીતરાગ તું પૂર્ણગ્રહ જ્યકારીરે;
રાત્રને દેષ રહિત તું જગજયો;
પરમેશ્વર પરમાત્મ અનંત જ્યોતિરે.
અકલકલા ત્હારી હું સમજી ગયો. યાવાનું. ૭
- ત્હારી આજ્ઞાએ પૃથ્વીને પાણીરે;
વાયુરે અગ્નિ નભ વર્તે સદા,

નુજ આજાએ રતિ શરી આગર જોરે.
 આપુરે દુ નુજ આજાએ મુદા ઘણાનું
 નુજ આજાએ જુગનું મરણું મુનિરે,
 નુજખરે મુદા મરણી મિત્ર છે,
 નુજ અનુભવ વગ શામેલ બાળનાં મળ્યાંરે,
 શરતે વિષારે છે મિત્ર પડેલા છે ઘણાનું ૬
 નુજઆ રમ આજાની મુનુ ન બાનેરે,
 જમણીએ રુનિયે છે મળી,
 ત્હાર શાસ્ત્ર આ બીજા જુદા શાસ્ત્રીરે,
 ભરતે નો ત્હારા શાસ્ત્રની છે મનિ, ઘણાનું ૧૦
 જમણું શાસ્ત્ર તર તે જમણે શાસ્ત્રે,
 જમણી તરફે છે જમણા જે રહી,
 વગમણને ને દુ જ જ મન આમણિયે,
 આમણ તરે રહે. મુજ છે તે તુરિ ઘણાનું ૧૧
 જુગનું મનુષ્યના મન ન દેવજ રહ્યોરે,
 તરફે જુગનું નુજ આજે વધી,
 દુનિયા વગમણ દુ નુજ આજા આજીરે,
 તરફે મરણું તિલકા રે મળું ઘણાનું ૧૨
 આજે જુગ મરણું નુજને પાડ્યોરે,
 તરફે જુગ પડ્યોરે રહી મળા,
 જુગને પડે રહે છે આજે જુગને,
 જુગને મરણું જુગને તરફે રહી, ઘણાનું ૧૩
 જુગને આજે જુગને દુ આજેરે,
 જુગને મરણું મરણું નુજ પડે રહે,
 જુગને મરણું મરણું મરણું મરણું,
 જુગને મરણું મરણું મરણું મરણું ૧૪

॥ આત્મ મહાવીર. ॥

પ્રભુ પ્રનિમા પૂજને પોસહ કરીએરે એ રાત.

આત્મમહાવીર નામ કરોડો તારોરે
પ્રેમના તારેરે પ્રભુ છે પાસમાં
મહાવીર નામમાં અસંખ્ય નામ સમાયાંરે,
રૂપો રે જેમ સમાયાં આકાશમાં;
સુરતાને સાધીરે રહ્યો તુજ વાસમાં
અમૃતને આખ્યુંરે રૂચિ નહીં છાયામાં
આપો આવ દીઠારે અક્ષવિલાસમાં

૧

માયાથી દૂર રહેતાં તવ રૂપ દીકુંરે.
દીકુંને લાગ્યુંરે મીકું શું ઠહું;
સર્વરસો તુજ રસમાંહીજ સમાયારે,
આખ્યોરે તુજ રસ અન્ય ના મન ચહું.

પ્રેમ

પ્રેમ ૨

મનકું કહે તે કરતો નહીં તુજ રંગેરે;
રંગાયો બહારે તહારી સાથમાં,
લૂણ પૂતળી ઉદધિ જળને સમાવીરે;
એવીરે આત્મદયા તુજ હાથમાં.

પ્રેમ ૩

લોક વાસના વિષય વાસના એરીરે;
તેનારે એર ઉતાર્યા નામથી,
શાસ્ત્ર વાસના બણી ગણી સહુ બૂદ્યોરે;
આસકિત ઉતારીરે સઘળાં કામથી.

પ્રેમ ૪

દુનિયાદારીનાં જાંધન સહુ ત્યાગ્યારે;
જાન્યારે ભાગ્ય અમારાં તું મળ્યો,
શીર્ષ ઉતારી ધર્યું મેં તારી આગેરે;
દેહાધ્યાસ ટાળીરે તુજમાંહી ભજ્યો.

પ્રેમ ૫

- દુઃખ પડે તેમ તુજમાં જડું રંગાતેરે;
 સંકટમાં સહેવાનું સઘળું થતું,
 તુજ વણ અન્યવિષે વૈરાગ્ય પ્રકાશ્યોરે;
 તારા વણ મનહું બીજે ના જતું. પ્રેમ ૬
- તુજ ઈચ્છાએ વર્તન ભક્તિ અમારીરે;
 જ્ઞાતારે જુદો કણ નહીં રાખશે,
 પાપ કરેલા અનંત ભવનાં સઘળાંરે,
 ત્રિશલાના ભાગારે ભાગી નાખશે. પ્રેમ ૭
- કણ કણ ત્હારી રહું છું હજારા હજારીરે;
 યોતું ને કંઈ તે તે સદુ તજ છે વિશુ,
 અંકાતે મગતા આનંદ ઘટ બાઓરે;
 બાઓરે મોહ વિશુ તુજથી પ્રસે. પ્રેમ ૮
- દુનિયા દિવાનો કહે કેવા કહે હાલેરે,
 પરવા નહિ તેનીરે તુજથી રાગીયો;
 બદિરાગમની જામણા ચાળી બાગીરે,
 શુદ્ધાતમ ઉપયોગે હું બનિયો. પ્રેમ ૯
- તુ તે હું ને હું તે તું એ ભાવેરે,
 બીનિને ખેદ મક્કલ કહે મયો;
 અનંદ મને અનંત નૂરનો ફરિયોરે,
 તેજવટ્ટી પાતેરે પ્રગ હાલો. પ્રેમ ૧૦
- મન નિવમ મન પંચમાં શું હું હેમુરે,
 મનુરે શાસ્ત્રીએ તુજ વણ પ્રસે;
 મન અંશે આંદે ત્વં એક બરેયોરે,
 બેદને બેદીરે એક થયો વિદે. પ્રેમ ૧૧
- રે: છ ? કમનો જન્મ દલે શું કરેરે,
 જન્મ અહીરે મુગ્ધ અનુભવી;
 નુસાનદ પ્રકટ આનંદ પડ્યોરે,
 દેખાનું સર્વે બધાં પ્રકટો રજિ. પ્રેમ ૧૨

મહ્યા ન તુજને તેની અહીં શું સાક્ષીરે,
 પામ્યાની સાક્ષીરે લીલ શું કહે;
 પામ્યા તેને સાક્ષીની શી મંજારે,
 પામેલ હોય જાણેરે અનુભવને લહે. પ્રેમ ૧૨
 તનતું મંદિર મનતું મંદિર ત્હાડુંરે,
 અજપાના જાણેરે વેદ પ્રકાશતા,
 મનમાં લાગ્યા મીઠા જ્ઞાને દીકારે,
 જ્ઞાનની જ્યોતિરે વિશ્વ વિલાસતા. પ્રેમ ૧૪
 શક્તિ અનંતી સતી યથોદા સ્વામિરે,
 પૂરજીરે બ્રહ્મ સ્વરૂપી છે તમે,
 ભુદ્ધિસાગર પૂર્ણાંદ સ્વરૂપેરે,
 અનુભવીએ સધળે બ્યાપક તું ગમે. પ્રેમ ૧૫

આત્મ મહાવીર લગની.

(પ્રભુ પ્રતિમા પૂજને પોસદ કરીએરે.—એ રાગ)

આત્મ મહાવીર પ્રભુ અનાદિ અનંતારે;
 તારોતાર પ્રેમનો તુજથી સાંધયો,
 રૂપ તમારું અનંત અપરંપારરે,
 આતમના ઉપયોગે દિલ આરાધયો.
 ભક્તિથી તુજને મુજદિલ બાંધ્યો.
 અધ્યવસાયસાગર દહેરે વાધયો;
 લગની લાગી તુજ સાથે. લટલાળારે;
 જગનીરે માયા સહુ બૂલી ગયો,
 કર્મની માયા તેમાં સહુ ભરમાયારે,
 પ્રમણને ભાગીરે તુજ રંગી થયો. તારો. ૧

તનમન વિદ્યા સત્તા રાગ નિવારીરે, રંગાયો રાગેરે ઉપયોગે રહ્યો; મુજ તુજ વચ્ચે કર્મનો પડદો ગોટોરે, છોટોરે સ્વપ્ન સમો તે ઘર્ષ અયો.	તારો ૨
સત્ય પ્રેમ ત્યાં કામ ન ભેદ ન ખેદરે, યાગ્યાને પ્રાર્થના, ભેદ રહે છતે; વિશુદ્ધ પ્રેમે પરગટ દિલમાં પેખ્યારે, અમકિતરે પ્રગટ્યું ભિન્નપણું જતે.	તારો ૩
જૂઠું જોણે તે છે તરણા તોણેરે, દંભયકી દૂરરે પ્રમુછ તું રહ્યો; કાયા માટી લોહી ચામડી ચુચેરે, કોનીરે આગળ પરગટ ના થયો.	તારો ૪
આસક્તિ વણ કર્યો સર્વે કરતાંરે, ભજોના દુઃખોમાં પ્રગટી રહ્યો; ધ્યાનાગ્નિમાં મન પતંગા ભજતાંરે, તહારે પ્રેમે અનુભવ એ લહ્યો.	તારો ૫
જ્યાં છે કામ ત્યા આનંદમહાવીર છૂપારે, લોભના વેગોરે ત્યાં પ્રમોદા નદી; લોભતણું શું ? જોર પ્રમુ તુજ રાગેરે, એકાન્તે મજતોરે તનમયતા લહી.	તારો ૬
સર્વ પ્રકાશપ્રકાશી અન્તર્યામીરે, પ્રેમનાતાનેરે અજોડપણે તમે; લય લાગી હવે દૂર કંઈ નદી બાવોરે, સમગારે જગમાં એક તું દિલ ગમે.	તારો ૭
ઝાંઝઝ મોઝઝનરમણિ શું ધ્યાવુરે, મજતાંરે પેખતા શું ધ્યાવણું; મન નિવમ કંઈમ તપ શા ? આદરવારે, આપોઆપ ભેટવરે દિલમાં અનુભવું.	તારો ૮

- દર્શનમતની એકદેશીદષ્ટિયોરે,
તેથીરે સર્વદેશી તું શું ? દિસે;
દર્શન મતના ળઘડા રગડા કરતાંરે,
મનનીરે માયા ત્યાં શું ? ઉલ્લસે તારો. ૯
- પરોક્ષવાદવિવાદે રાગને દ્વેષેરે,
લોકોરે અંધા તુજને નહીં જુવે;
મનના મોઢે છપાતો તું તનમાંરે,
દેખે રે તુજને હુંતુંપણું જુવે. તારો. ૧૦
- મનના ભાવે મરી જતાં તનમાંહીરે,
દુનિયા ભાન ભૂલેરે પ્રભુ જલ્દી મળે;
અનુભવ આબ્યો રહે ન નિજથી છાનોરે,
સુખનીરે વેળા અંતરમાં વળે. તારો. ૧૧
- હું તું પેલી પારે એકસ્વરૂપીરે,
થામનેરે જ્યોતિજ્યોત મિલાવવી;
સાગરમાં નદી મગતાં નામને રૂપ જ રે,
જૂદાં રે નહિ એ દશા દિલ અનુભવી. તારો. ૧૨
- વાદવિવાદો શાસ્ત્રો આઘાં મૂકીરે,
પ્રભુથીરે રહ મઠી કુરવા બળે;
વીર વીર ઉપયોગે દિલમાં રહિયો રે,
દિલમાંરે આનંદોદયિ ઉછળે. તારો. ૧૩
- અનંત જ્યોતિ અગ્રહણ ઝગમગ ઝગકેરે,
તેમાંરે જગ સહુ અણ સમ ભાસતું;
નામ રૂપથી મરીને તુજમાં મળતાં રે,
આપોઆપ જ્યોતિરે રૂપ વિલાસતું. તારો. ૧૪
- હવે ન મળતું બીજાથી રહું આરે રે,
પડતું રે મૂક્યું તુજ નૂરસાગરે;
આતમ સાગરમાંહિ મનની ગાગરે,
દૂરીરે ડાણ કહે શું ? આગળે તારો. ૧૫

તુજમાં ભગતાં આતમ સત્ય પ્રકાશ્યોરે
રવિનીરે આમગ મૂક્યાં તમ ક્યાં છે અરે;
બુદ્ધિસાગર પૂર્ણસનાતન વીરારે,
પામ્યારે આનંદ લે નીતરે. તારો. ૧૬

કર્મમાયા.

પ્રીતમ્બરી બધાણીરે અજન જનંદ્યં એ રામ.

કર્મ જો માયા તારીરે હું ભણી ગયો;
આણું ન વચમાં હું તહારા તલભારજો,
કાલ અનાદિ તુજ સંગે મુખ ના મળ્યું;
જ્ઞાતિથી મેં લીધા બહુ અવતારજો. કર્મ. ૧

વાર અનંતી લાખ ચોરાશીમાં ભગ્યો,
બહિરાતમભાવે નિજ બૂલી જાનજો;
આ ભવમાં મેં આતમરૂપ નિશ્ચય કર્યો,
મારી સોજત છોડ હવે શયતાન જો. કર્મ. ૨

વર્તમાનમાં કરું રે નહીં તુજ પરિણતિ,
બૂતકાવના પ્રારબ્ધકર્મનો ભોગજો;
નવ નવરૂપેરે પેસવા શોધે લાગને,
પણ દિલમાં ધારું હું બહુ ઉપયોગજો. કર્મ. ૩

રોગો ઉદયમાં લાવેરે દુઃખને આપવા,
ભોગવતાં નહીં બાંધું બીજાં કર્મજો;
જડ તુંજ સંગે શાન્તાવેદની આવતાં,
મુઝાતો નથી ધારું આતમ ધર્મજો. કર્મ. ૪

લાભાલાભને મુખ દુઃખ યથ અપયથ સહુ,
રોગદેવને હુંતુંના સહુ બેદજો;

- એ સદુ માયારે ન્હારી નામના મોદની,
 કામવાસના બીતિને સદુ ખેજો. ક્રમ. ૫
- નામરૂપના મોતિરે દહે મુંહું નહીં,
 નિરો વરો બંધે સહય નેમાર ભે;
 ન્હારા દિધાળે ઉચે નીચે જ્યાં,
 ઉચ નીચ નદીં સાગે ખોટો સારજો. ક્રમ. ૬
- નાચ નચાવેરે તે તે શુભાશુભ નાચતો,
 પણ તુજમાં દહે દેધ નદીં લેખાડજો;
 તાહરા જે જે બાપોરે તદુપ દું નદીં,
 ઉપચારે દું કર્તા તુજ કરેવાઉ જો. ક્રમ. ૭
- જેવું શુભાશુભ ઈધુરે તેવું તું આવતું,
 તેમાં ન્હારો રોપ નદીં તપવેધ જો;
 કરોળીયો કરી ભગંરે પોતે ક્રમી પર,
 પોતે બાંધું બેઠાવનાં કયો ? કહેશજો. ક્રમ. ૮
- મારી અશુદ્ધતાયોગેરે તમ ઘેર આવિયાં,
 પરિવ્રમ્યાં મુજ આતમને પરિવ્રામજો;
 માહરી બૂઝેરે બૂઝ્યો દું અજાનથી,
 ફર્જ બભાવી તું કરે કરાંધું કામજો. ક્રમ. ૯
- કર્મ પ્રકૃતિ માયારે તુજ પર કેવ નદીં,
 તેમ દહે નદીં તાહરી ઉપર રામજો;
 બાહના રાગે ત્યાગેરે બદુપરિવ્રામથી,
 બંધાતું જોમ બદુયો તાહરો લાગજો. ક્રમ. ૧૦
- મનમાં તું ■ આતમભાવે તું નદીં,
 મનથી મરવું અવતરવું છે આસજો;
 આતમના ઉપયોગેરે ત્હારું કંઈ ગમ્ય,
 ત્યાસોઝીસમાં ત્હારો થાય વિનાશજો. ક્રમ. ૧૧
- આતમ નિચય લાવેરે તું નહીં મન છતું,
 છતું ખરૂં પણ અસત્ સણિક નિર્ધારજો;

- મારાવણ હું બીજું દેખું નહીં કરું,
 નિશ્ચયથી નિર્દોષીને ન વિકારજો. કર્મ. ૧૨
 અનંત ભવનું સ્વર્નુરે તુજ માયા ટળી,
 કર્મો-પ્રારબ્ધો જે રહ્યાં અવશેષ જો;
 તેમાં શુભાશુભ ભાવ વિના દેખી રહ્યો,
 કર્મો કરતાં પ્રગટે તું ભવલેશ જો. કર્મ. ૧૩
 સમભાવે તુજ સંગેરે રહેતો વિશ્વમાં,
 સમભાવીને યાતું તું અતુકજ જો;
 યાય ઉ યાયેરે તુજ ઉદયો ત્યાં શુદ્ધતા,
 જરા માત્ર હવે કાઢું નહીં તુજ ભૂલજો. કર્મ. ૧૪
 કર્મ જો લેણું ત્હારું આપું સમપણે,
 પરમાનંદસ્વરૂપે દિલ ઉભરાડજો;
 બુદ્ધિસાગર ભાવેરે તત્ત્વમનિ સ્વયં,
 ચિદાનંદ પરબ્રહ્મ સ્વયં હું ધ્યાડ જો;
 આતમ તાદ્ધરી લીલારે ત્હારામાં રહી. કર્મ. ૧૫

કર્મભોગ.

અગ્નિક મુનિવર આત્મા ગેયરી એ રામ.

- કર્મ કરેલા જે ઉદયે આવીયા, એક સમયની જે પહેલાંજ;
 સમતા ભાવેરે ભોગવ આતમા, સહેવાં તે નહીં સહેલાંજ,
 જ્ઞાન પૈરાયેરે કર્મ ટળે સહુ. ૧
 દ્રવ્યભાવ નોકર્મ કર્યા થયાં, આતમ કર્યા પ્રમાણજ;
 ભોક્તા હતાં રે આતમ છે પ્રભુ, કિસ્મત પ્રકૃતિ બાણજ. જ્ઞાન. ૨
 ચાર પ્રકારે રે કર્મનો બંધ છે, શુભાશુભ પરીણામેજ;
 આઠ પ્રકારેરે કર્મ વિચારતાં, રાગદ્વેષ ન જામેજ; જ્ઞાન. ૩

ઉત્કૃષ્ટા પરીણામે જે બાંધિયાં, નિકાચિત પ્રારબ્ધજી;
 શુદ્ધ ઉપયોગેરે ધનધાતી ટળે, કર્મના જેહ સંબંધજી. જ્ઞાન. ૪
 હાસ્ય કરતાંરે કર્મ જે બાંધિયાં, ઉદયે રેતાં ન છૂટેજી;
 કર્મનો કુદત્ત વસમો કાયદો, શત્રોથી નહીં ત્રુટેજી. જ્ઞાન. ૫
 મનથી દીધાંને મનથી ભોગ છે, આત્મસ્વભાવે ન કર્મજી;
 કર્મનો કર્તારે નિશ્ચય કર્મ છે, આત્મ ઉપયોગ ધર્મજી. જ્ઞાન. ૬
 કર્મને ભોગવ ! ધીરજ ધારીને, છૂટે કર્મવિપાકજી;
 આકુલ બ્યાકુલ મન નહીં દીજીએ, શ્રદ્ધા સાચીરે રાખજી. જ્ઞાન. ૭
 કર્મ સહતાંરે યાત્રી નિર્જરા, સ્વતંત્ર આત્મ થાયજી;
 આત્મભાવેરે આત્મશુદ્ધતા, જીવ-મુક્તિ પમાયજી. જ્ઞાન. ૮
 યદ્યપિ કર્મ અનંતાં તહોયે તે, ટળતાં ધરીની ન વારજી;
 જ્ઞાનાશ્રિથીરે કર્મ-ધન ભળે, મેરૂં સરખોરે ભારજી. જ્ઞાન. ૯
 વાવવું તેવુરે લણવું ન્યાય છે, આપું તેવુરે લેવુંજી;
 હર્ષને દુઃખ ધર્યાવણ આત્મા, સૂકવ કર્મનું દેવુંજી. જ્ઞાન. ૧૦
 તહું સદુ દીધાંને તુજથીરે નાશ છે, નાસે કર્મ અનંતજી;
 અનંત ભવનારે આ ભવમાં ટળે, બાળે વીર બહંતજી. જ્ઞાન. ૧૦
 જ્ઞાનીને નહીં કર્મનો બંધ છે, કર્મ કરતાં અકર્મજી;
 અજ્ઞાનીને અકર્મમાં કર્મ છે, આત્મામાં સત્ય ધર્મજી. જ્ઞાન. ૧૧
 મહાવીર પ્રભુમાંરે ત-મય યેજનાં, સર્વમાં કર્મ વિનાશજી,
 વિશુદ્ધમેરે આત્મ પ્રભુ મળે, આનંદ પૂર્ણોદાસજી. જ્ઞાન. ૧૨
 અનંત જ્યોતિરે આત્મવીર છે, સદુમાં તેનો પ્રકાશજી;
 શુદ્ધ ઉપયોગેરે મન નહીં કર્મ છે, પૂર્ણાનંદ વિલાસજી. જ્ઞાન. ૧૩
 કર્મની ફાંસીરે મન ટળનાં ટળે, ધર એવાં વિશ્વાસજી;
 કર્મ અરિનેરે દાણીએ આત્મા, તુ નદી કર્મનો દાસજી. જ્ઞાન. ૧૪
 ઉદયે કર્મોરે નાવે તાહારે, જ્ઞાની થા શણગૂંજી,
 જુદિસાગર શૂન્ય દાયમા, શક્તિયો બરપૂરજી. જ્ઞાન. ૧૫

વેપરવા.

અમોને નહીં જરા પરવા, શુભાશુભ સ્તુતિ નિંદાની;
ભલે ભાંડો જગત્ સમજું, ફક્તીરી વીર બંદાની.
કહો ઠાકો ભલે ભાંડો, પ્રમાણિક વા કહો ભાંડો;
ગમે તે જોણવા ભાંડો, મગર મર્દાઈ છે કેાની.

પ્રભુથી પ્રેમ કરવાની. અમો. ૧

કહો સાક્ષર નિરક્ષર વા, કહો હલકો અગર મરવા;
નથી જન્મ્યા જવા કરવા, અગર ત્યાગદ બે કિલમાં.

પધારો ભક્તિમાં મરવા. અમો. ૨

નથી મતપંથની મમતા, પ્રભુએ આપી છે સમતા;
અમો મહાવીરમાં રમતા, પછી દુનિયા પટે સામી.

ભલે ત્હોયેજ મારે શું? અમો. ૩

કંઈ ને જે લખ્યું મનથી, પ્રવૃત્તિ જે કરી વનથી,
નથી અહંકાર યોગનથી, રૂથે તે માનો ના માને.

નથી પ્રાંતિયકી ન્યારો. અમો. ૪

શુભાશુભ કર્મનું દેવું, સહીને આત્મમાં રહેવું,
કશું ના અન્યને કહેવું, કર્યા કર્મો જ નિર્મરતા.

ભની અદમસ્ત ને ફરતા. અમો. ૫

નથી કંઈ દામ ઠેકાણું, મળે તે દેહ લેં ખાણું.
પ્રભુરસનું ભર્યું બાણું, જમીને મોંઝને માણું;

નથી પરબ્રહ્મથી છાનું. અમો. ૬

કળર કાયાતણી લીધી, સકલ દુનિયા ત્વણી લીધી;
સનમની રાદને લીધી, પછી પાછળ શું બેવાનું.

રક્ષુ ના કેઈ રેવાનું. અમો. ૭

મર્યા પહેલાં મરી લીધું, જડોને દાન જડ લીધું;
અવન અમૃત ધણું પીધું, નહીં અભાગ્યો મુદાને;

અવંતાં નાંદી આભડ્યો. અમો. ૮

અમે સ્વતંત્ર મરતીલા, સદા અપવાદના ખીલા;
સદા બહુ ઘા જ ઝેરીલા, અનુભવસાગરે ઝીટ્યા.

કમાણું કર્મનું ભૂલ્યા, અમે. ૯
અમારાથી જગત્ આણું, જશે અમ રૂપ છે નાણું;
નથી કોથી રહ્યું લાણું, તનુ ઉંઘે દિલે બાણું.

કર્ણુ માયાલ્હું તાણું. અમે. ૧૦
જિનેશ્વર વીર છે દરિયા, અનંતાનંદ રસ ભરિયા;
બનીને વીર દેશરિયા. પડયા ત્યાં ઠેક સાગરિયા;
પુદ્ગલપિંધપ્રેમરસ ભરિયા, જીવોને પૂર્ણ હોગરિયા. અમે. ૧૧

પ્રેમ ત્યાં પ્રભુ દર્શન.

- જ્યાં પ્રેમ લાગ્યો ત્યાં પ્રભુ તું, મરજીરે કે મન્દિરે;
શત્રુજયે વા કાશીમાં, અંગા ઇમુનાના તીરે. ૧
- જ્યાં પ્રેમ ત્યાં પ્રભુ છે પ્રગટ, જેડસલમ મહાવિષે;
શમસાન ધરમાં વનવિષે, એકાંતમાં આતમ દિસે. ૨
- જ્યાં પ્રેમથી આશક અને, આશકનું એકતાન છે;
ત્યાં પાસમાં પ્રભુજી પ્રગટ, મહાવીર જિન ભગવાન છે. ૩
- જ્યાં શુદ્ધ પ્રેમ પ્રકાશ ત્યાં, આતમ પ્રભુજી અળહજે;
વ્યભિચાર નિદા આળના, મરદાં ભડાભડ ત્યાં બજે. ૪
- છે પ્રેમથી પ્રભુ મૂર્તિમાં, ને પ્રેમીમાં નરનારીમાં;
અનંદમાં પ્રભુ હોજે છે, નિર્વિકારી વારીમાં. ૫
- હાયો અરે બહુ હોજે. કામાગ્નિના ભડકા ચતા;
ત્યાં પ્રેમજી પ્રભુજી નહિ, જ્યાં સ્વાર્થ દિલમાં સળગતા. ૬
- જે છે પ્રભુના પ્રેમીઓ, જે પ્રેમથી પ્રભુને જીવે;
તેની નજર જ્યાં ત્યાં પડે, ત્યાં ત્યાં પ્રભુ છે મનસુજે. ૭

એ પ્રેમની છે ઉલટી-, આંખો પ્રભુને નિરખતા;
 એ પ્રેમ પગલા ઉલટાં, પ્યારા પ્રભુ પાસે જવા ૮
 નદિ ચામડીના રૂપમાં જા, સ્પર્શમાં પ્રભુજી મળે;
 લોહિવાન મુખપર ચોદિયા, દુઃખાગ્રિમાં પડીને બળે. ૯
 નં દેહમાટીઓદિયા ને, ચામડાં ગુથે મળી;
 આત્મપ્રભુથી દૂર છે, ને દેહના હામો વળી. ૧૦
 પ્રભુપ્રેમ વજુ પૃથ્વી અને, આકાશ ચોપો જટુ ફરી;
 નીચાં નદીઓ સાગરના, ચોપીને બરેડા રે મરી. ૧૧
 પણ પ્રેમ વજુ થકા વિના, આત્મપ્રભુ નદિ બળુચો;
 ને પ્રેમ થકા પૂજું તો, પાસે પ્રભુ પદિચાનચો. ૧૨
 મન પંથ કુંડાગાં કરી, વાડા ન કરચો માનવો;
 ખુલાં કરો દિલદારને, લેચો અનુભવ નવનવો. ૧૩
 શુદ્ધદેવના પ્રેમે બનો, મસ્તો પ્રભુ દિલ ચોધચો;
 બુદ્ધચિદ્ધ વ્યાપક વીરની, ચિદ્રૂપ સત્તા બોધચો. ૧૪

લાલન

અમે લાલન બન્યા છેથે, પ્રભુ મદાવીરના નક્કી;
 અમે સાગ્રી ખરા ખાખી, ખુદા મદાવીર છે સાકી. ૧
 શરીઅનથી ગયા આપા, લરીકનના કયાં વાપા;
 હકીકનના ચયા લાગા, રહ્યા નહીં દીલમાં ટાપા;
 મળી તાકાત મારફતની, રહી ના ભક્તિમાં બાકી. અમે. ૨
 પ્રભુએ પ્રેમની પ્યાલી, અમારા લોકે અડકાળી,
 ચડી લાલી મજા બાગી, પ્રભુરૂપે રહ્યા મદાલી;
 નથી મગદૂર બીજાની, ઉપરે ચીર ચરવાલી અમે. ૩

પ્રભુ મહાવીરથી મસ્તી, કરીને કાળથી કુસ્તી;
 ઉઠાડી મોહની મુસ્તી, કરી પરબ્રહ્મમાં વસ્તી;
 કરીને ઉન્મુની મુદ્રા, મહાવીરમાં નજર તાકી અમે. ૪
 બની બેભાન દિલ લાળ્યા, કષાયો ઉઠતાં ખાળ્યા;
 વિકારો આવતાં ખાળ્યા, થયા ત્યારે તમે જહાલા;
 મગર તેંચે રીઝવવામાં, જરા ના બાકી કંઈ રાખી. અમે. ૫
 મળી લાલી પ્રભુ જહાલી, અનંતાનંદમતવાલી;
 મળી દિલ મુક્તિની જહાલી, નૂરેનૂર લેગવી ભાળી;
 મર્યાવણુ નહીં મળે યારી, સમાધિયોગથી પાકી. અમે. ૬
 પ્રભુએ પ્રેમરસ ભોળ્યા, તપાવી તાપથી તોળ્યા;
 કરીને આત્મરસ ઘોળ્યા, ઘણા નિરહંરણે ચોળ્યા;
 બનાવી મસ્ત હિંચોળ્યા, જણાતા નહિં ગયા થાકી. અમે. ૭
 હતું તે સહુ છતું દેખ્યું, નહોતું સર્વ ઉવેખ્યું;
 ગવ્યું એક સત્યતું લેખું, કશું ના અન્ય દિલ પેખું;
 રહું ને કર્મ તે છેકું, ફિકરની ફાકિયો ફાકી. અમે. ૮
 અભેદે એકથે જાણું, પ્રભુરસ પીણું ને પાણું;
 રહું ના આવણું જાણું, નુરેનૂર એકરસ પાણું;
 મુદ્ધચન્દિ વીર મરતાનો, થયો અલમસ્ત દિલ ખાકી. અમે. ૯

મનવશકર.

મનવશકર ઉપયોગેરે આતમ, મનવશકર ઉપયોગે;
 લલચાતો નહીં ભોગેરે.....આતમ. ૧
 મન ચેતાનને માયા પ્રકૃતિ, સ્વર્ગનર્ક મનઝીલા;
 વિશ્વજીત ઈન્દ્રાદિક સર્વે, મનની આગળ દીવારે આતમ. ૨
 જ્ઞાન વૈરાગ્યે મનહું મરણું, વિષયોથી ચગવણું;
 આતમમાં મુદ્ધપ્રેમે વગણું, અભ્યાસે થાય કનુરે આતમ. ૩

મનનું જન્મ મરણ કરનારું, સર્વ જન્મનું જનારું;
 શેષ શોક ચિંતા વડનારું, કદને સારું નડારું. આત્મ. ૪
 વાયુની પેઠે વશ નહીં આવે, અજ્યાને સ્થિર થાવે;
 રાગને દેવપત્ને તરે ભાવે, હડ કરી છટકી ભાવે. આત્મ. ૫
 દુનિયાના જીવે: મનવશમાં, લાખલાશગી ભટકે;
 મન જીને છૂંતું જન્મ સ્વપ્ન, સમજાયું પત્તુ છટકે. આત્મ. ૬
 કાયાવાળી ધન મનમાયા, મનના સહુ પડછાયા;
 મનનું કળું કરતા નહીં ડાઘા, અને સાર ન પાસારે. આત્મ. ૭
 મનના વેગ ક્રિયાદિક અવડા, મનપંથ દર્શન ભેદો;
 મન મમતાને બંધનાડી, મનનું કરાવે ખેદો. આત્મ. ૮
 મન છે પ્રજ્ઞા વિહુ મહેશ્વર, મનનું છે સહુ સદિ;
 મનની દારાદાર જીતાજીત, મન છે વ્યદિ સમદિ. આત્મ. ૯
 તપ જપ પૂજા સેવાસક્તિ, મનવશ કરવામાટે;
 દાનતાં જોર ધણું કરી ઉછળે, ભટકે ઘાટોઘાટો. આત્મ. ૧૦
 હડયોગીને વેગે હડાયે, પ્રાક્ષણને ભટકાવે;
 તપમીએને ખૂબ તપાવે, દંડીએને દગાવે. આત્મ. ૧૧
 મનવશ કરવું સહેલ નહીં છે, કાંઈ અનાદિ હડીતું;
 અનુક્રમ અજ્યાસે વશ આવે, પ્રકૃતિ જોર જટીલું. આત્મ. ૧૨
 મનનું કળું કરતા તે મૂઠા, ઇશ્વર સમ મનશક્તિ;
 મનપર રાગને દેવ તે મન છે, ભાવ શુભાશુભ વ્યક્તિ. આત્મ. ૧૩
 મન છે મત્રો યત્રોને તત્રો, મનનું શુક અને ચેત્રો;
 મનનો જે વિશ્વાસ કરે તે, જ્ઞાની જોને પલ્લુ ઘડેવો. આત્મ. ૧૪
 મનના તાલે રહેલ શુભાશો, ઈન્દ્ર ચંદ્રને સયા;
 મોહ ભેદો સહુ મનની માયા, જીત્યા તે મુખ પાસારે. આત્મ. ૧૫
 મનની રહામા પડેલા જનને, મન પાતાળે જ ઘાલે;
 દેવગુરુના ભજન થયા પછી, મનવશ થાતું ચાલે. આત્મ. ૧૬
 અશુભચરી મન પાછું હડાવી, શુભમાં વેગથીવાળો;
 શુભમાંથી મન પાછું હડાવી, આ-આમાં રમી મૂઢાવો. આત્મ. ૧૭

● ● ●

[illegible]

Figure 1

[illegible]

આ-મોક્ષતિ એ ત્યાગપણું છે, સ્વાતંત્ર્યે સદુ કરવું;
 પારતંત્ર્યે ત્યાગપણું નહિ, ઇચ્છા વળ અનુસરવું. આત્મ ૩
 પરવશતા ન્યામે તે ત્યાગી, બાહ્યંતર સામ્રાજ્યે;
 પરની આશા પરતાજામાં, રહેતાં ત્યાગ ન છાજે. આત્મ ૪
 આત્મ વિનાની પરવસ્તુના, તાએ શાંતિ ન મળતી;
 મન વાળી કાયાપર કાનુ, ત્યાં મુખ વેગા ન વગતી. આત્મ ૫
 આત્મ વશમાં મનડુ વને, તાએ ન અન્યનો રહેતો;
 પરવશતાનું ત્યાગપણું જ્યાં, આત્મભાવે વહેતો. આત્મ ૬
 દેશકોમ રાજ્યાદિકમાદી, સ્વેચ્છાએ જ્યાં રહેવું;
 મૃત્યુભીતિના ત્યાગપણથી, ત્યાગથી લેવું દેવું. આત્મ ૭
 આત્મવશતામાટે સ્વાર્પણ, કરવું ત્યાગ તે સાચો;
 શાસ્ત્રવિપય લોકસંજ્ઞા ત્યાગી, સ-મેચ્છાએ સચો. આત્મ ૮
 દેહાધ્યાસનો ત્યાગ નહિ જ્યાં, ત્યાં બંધન સદુ વાતે;
 વેપ ક્રિયા મત બંધન મોડુ, ત્યાગથી ઉત્તતિ જતો. આત્મ ૯
 નિદા સ્તુતિ ને પર અભિપ્રાયે, બદલણું ત્યાં ગુણામી;
 નાત જાત દ્વિ વશમાં રહેવું, ત્યાગપણની ખામી. આત્મ ૧૦
 ઇચ્છાવળ હાજી હા ને ખુશામત, મન કેદી સમ કરવું;
 દેશ રાજ્ય પ્રજાદિક કેદી, ત્યાં નિર્લય હોય મરવું. આત્મ ૧૧
 હું ને તું તે ત્યામે ત્યાગ જ, તૃણવત્ જગને ગણવું;
 માયાકારે વૃત્તિ રહે નહિ, હોય ન ક્યારે કરવું. આત્મ ૧૨
 દેશ કોમ રાજ્ય સંઘ પ્રજામાં, ત્યાગીઓ સત્ય જણાવે;
 નિરપૃહ નિર્ભયથી છે ઉત્તતિ, સ્વતંત્રતાને ચિખાવે. આત્મ ૧૩
 ચકવર્તિ શહેનશાહથી મોટા, ચારિત્રવંત મહંતા;
 કંચન કામની ત્યાગી સતો, જ્ઞાનયોગી ગુણવંતા. આત્મ ૧૪
 ગુરુઆજ્ઞાએ શિષ્યાદિકને, સ્વેચ્છંદત્યાગથી મુક્તિ;
 ત્યાગ ને મુક્તિ સ્વાતંત્ર્ય એક જ, એક ભાવાર્થની મુક્તિ. આત્મ ૧૫

આંતરત્યાગપણું તે સાચું, મમતા અહંતાત્યાગે;
 આત્મેચ્છાએ બાહ્યમાં વર્તવું, બાહ્યત્યાગ ગુણરાગેરે. આતમ૦ ૧૫
 મોહના તાગે રહેવું તે નર્ક જ, પગ પગ દુઃખની શ્રેણિ;
 દુર્ગુણ વ્યસનો ત્યાગે ત્યાગ જ, કહેણી સમજ્યાં રહેણીરે. આતમ૦ ૧૬
 પરતંત્રતામાં ત્યાગપણું નહિં, ધરમાં વા જંગલમાં;
 શુભ અશુભની વૃત્તિ નહિ જ્યાં, ત્યાગપણું વન ધરમાંરે. આતમ૦ ૧૭
 ભૂરી ઇચ્છાએના ત્યાગે, દુષ્ટકામના ત્યાગે;
 આત્મશુદ્ધો સર્વે ઝટ જાગે, મન રહેતું વૈરાગ્યેરે. આતમ૦ ૧૮
 પરમાર્થે મન વાણી કાયા, વર્તે ત્યાગ મજાનો;
 કેહુ પ્રાણનો ત્યાગ જ ધર્મે, ત્યાગ રહે નહિ છાનોરે. આતમ૦ ૧૯
 સ્વાર્થ તણને સર્વજીવોના, સુખ માટેજ પ્રવૃત્તિ;
 અદ્ય દોષને બહુ લાભાર્થે, વર્તે નીતિની રીતિરે. આતમ૦ ૨૦
 અહણ કરી જડવસ્તુઓ જે જે, પરિશ્રદ્ધ કીધો જાઓ;
 તેનો ત્યાગ જ પરમાર્થે છે, મૂર્છા વણુ હોય માગેરે. આતમ૦ ૨૧
 અશુભરાગાદિકના ત્યાગે, આતમ વેગે જાગે;
 ધર્માર્થે પરમાર્થે રાગે, રહેતાં ત્યાગ વૈરાગ્યેરે. આતમ૦ ૨૨
 નભવત્ નિર્લેપી છે આતમ, નિશ્ચય કરીને વર્તે;
 સર્વાવસ્થામાં તે ત્યાગી, આતમજ્ઞાનની શત્તેરે. આતમ૦ ૨૩
 આંતર ત્યાગની આગળ બાહિર, ત્યાગની કિંમત કોડી;
 મનના ત્યાગે ત્યાગ સહુ છે, તેની નહિ કોઈ જોડીરે. આતમ૦ ૨૪
 નિર્જયતાદેહાદિસમર્પણ, ત્યાં છે ત્યાગ સવાયો;
 સત્ય અહણમાં જૂઠના ત્યાગે, સાચો ત્યાગ સુદાયોરે. આતમ૦ ૨૫
 ત્યાગી સત્ય પ્રકાશી શકે છે, નિરપ્રદ્ધ ભાવના દાવે;
 ત્યાગીઓ એવા જ્યાં પ્રગટે, ત્યાં સુખ શાંતિ ચાવેરે. આતમ૦ ૨૬
 બ્રાહ્મણ દાત્રિય વૈશ્ય ને શૂદ્રો, બરા સ્વાર્થના ત્યાગે;
 પ્રમાણિક ને શૂર બને છે, શક્તિ ગુણોના રાગેરે. આતમ૦ ૨૭
 આતમ રાગી તે છે ત્યાગી, સ્વાશ્રય ને ઉત્સાહે;
 આતમમાંહી લગની લગાવી, અનુભવને અવગાહેરે. આતમ૦ ૨૮

આંતરત્યાગપણું તે સાચું, મમતા અંતરત્યાગે;
 આત્મેચ્છાએ બાહ્યમાં વર્તવું, બાહ્યત્યાગ શુભરાગેદે. આત્મમં ૧૫
 મોહના તાગે રહેવું તે નર્ક જ, પગ પગ દુઃખની શબ્દિ:
 દુર્ગુણ વ્યસનો ત્યાગે ત્યાગ જ, કહેણી સમલ્યાં રહેતીદે. આત્મમં ૧૬
 પરવંત્રનામાં ત્યાગપણું નહિં, ધરમાં વા જંગલમાં;
 શુભ અશુભની વૃત્તિ નહિલ્યાં, ત્યાગપણું વન ધરમાંદે. આત્મમં ૧૭
 પૂરી ઇચ્છાઓના ત્યાગે, દુષ્ટકામના ત્યાગે;
 આત્મશુભો સર્વે જડ જાગે, મન રહેનું વૈરાગ્યેદે. આત્મમં ૧૮
 પરમાર્થે મન વાણી કાયા, વર્તે ત્યાગ મજાનો;
 દેહ પ્રાણનો ત્યાગ જ ધર્મે, ત્યાગ ગે નહિ છાનોદે. આત્મમં ૧૯
 સ્વાર્થ નછને સર્વછયોના, મુખ માટેજ પ્રવૃત્તિ,
 અકપ દોષને જટુ લાભાર્થે, વર્તે નીતિની રીતિદે. આત્મમં ૨૦
 બદલુ કરી જડવસ્તુઓ જે જે, પરિવ્રત દીપો જાણે;
 તેનો ત્યાગ જ પરમાર્થે છે, મૂર્છાં વણુ દોષ માણેદે. આત્મમં ૨૧
 અશુભરાગાદિકના ત્યાગે, આત્મ વેગે જાગે.
 ધર્માર્થે પરમાર્થે જાગે, રહેનાં ત્યાગ વૈરાગ્યેદે. આત્મમં ૨૨
 નભવત્ નિલેપી છે આત્મ, નિર્લેપ કરીને વર્તે;
 સર્વાવરધામાં તે ત્યાગી, આત્મજ્ઞાનની શરતે. આત્મમં ૨૩
 આંતર ત્યાગની આગળ વાહિર, ત્યાગની કિમ્મત કોટી,
 મનના ત્યાગે ત્યાગ શુદ્ધ છે, તેની નહિ કોઈ ભેદીદે. આત્મમં ૨૪
 નિર્લેપતાદેહાદિકમર્ષણ, ત્યા છે ત્યાગ ત્યાગે.
 સન્ન મેદલમાં જ્ઞાના ત્યાગે, સાચા ત્યાગ મુદ્ધારેદે. આત્મમં ૨૫
 ત્યાગી સન્ન પ્રકાશી થકે છે, નિઃપૃથ જાણના દ.વે.
 ત્યાગીએ ભેદા બધાં પ્રગટે, ત્યા મુખ દાનિ શ.વે. આત્મમં ૨૬
 જાણવું રતિય વૈરય ને શુદ્ધે, ત્યા સ્વર્થના ત્યાગે.
 પ્રમાણિક ને દુર જાને છે, શબ્દિ શુભે. આત્મમં ૨૭
 આત્મ શાગી તે છે ત્યાગી, રચાય ને જગતે.
 આત્મશાગી ઇશની ઇશની, અનુભવને અરજાદે. આત્મમં ૨૮

ત્યાગથી છે એનાશક્તિ, ત્યાગી નિર્વેશ કર્યો,
 રાત દવા ને દમમાં ત્યાગ જ, ત્યાગી રહે છે શુભે, આત્મ ૨૭
 રેશ રાજ્ય પમાદિક ઉન્નતિ, છુદ્ધતાવદનાને.
 સત્યની વૃત્તિયો ને પ્રવૃત્તિયો, ત્યાગે ઉન્નતિ જાગે, આત્મ ૨૮
 ત્યાગપણા, ૫૩ સકલ છે, ત્યાગીને પ્રભુ પામે;
 ત્યાગી તે મદાપીર બને છે, અનમતા વિશ્વાને, આત્મ ૩૧
 નામ ધર્માદિક મોહના ત્યાગે, કર્મો ત્યજ્યાથી કરતા,
 મુક્તિજનોના પદમાં ચડે, પરમાર્થ જીવન પાવા, આત્મ ૩૨
 પ્રવૃત્તિમાં દરબુ રંગુ, પ્રદૂ ની રહી સાથે.
 સાન્નિધ્ય ત્યાગ મોહને જાને, કર્મ કરે નિજ દારે, આત્મ ૩૩
 ત્યાગી પ્રથમ થા પોતે પૂરે, પછી બીજાને જોયે;
 કોઈથી વિના રહેછીયા મોહને, પદ્મ જાને ખોયે, આત્મ ૩૪
 મદલ છે ત્યાગને ત્યાગ મદલ છે, સાપેશાએ વિચારે;
 પ્રવૃત્તિ આત્મ ત્યાગ મદલ બે, બાહ્યતર અવધારે, આત્મ ૩૫
 ત્યાગી જન દાની છે પૂરે, શુદ્ધ પ્રેમી તે ત્યાગી;
 ત્યાગી તે જાની છે પૂરે, જાની તે વેરાગી, આત્મ ૩૬
 મિથ્યાચારવિચારના ત્યાગે, નર-મ ત્યાગી થાવું;
 અનત પ્રજા મદાપીરમાં, વૃત્તિયોથી સમાવું, આત્મ ૩૭
 રાગને ત્યાગ છે મનની આધિ, બાહ્યર ત્યાગ ઉપાધિ;
 મદલને ત્યાગ વિકલ્પ ન જ્યાં છે, ત્યાં છે રાજ સમાધિ, આત્મ ૩૮
 મદલ ને ત્યાગની વૃત્તિ રહે ત્યાં, ત્યાગપણુ ન સ્વભાવે;
 આપોઆપ સ્વભાવે રહેવું, પૂર્ણનદ મુદાયે, આત્મ ૩૯
 બાહ્યર આંતર ત્યાગ છે સરેજે, મનના મોહના ત્યાગે;
 આગર આત્મ દિગર, પૂર્ણનદે જાગે, આત્મ ૪૦
 અને ત્યાગ મનની છે બાહ્ય, મદલને ત્યાગ દરાહ્ય;
 ન આત્મભાવે રાહ્ય, થા ત્યાગી રણ જાહ્ય, આત્મ ૪૧

મુક્તિમહેલનાં ચડદ પગથિયાં.

ભક્તોને શીખામણ સાચી બેઠ છે;
મુક્તિ મહેલમાં બાવાની સુખકારણે,
ચઉદ પગથિયાં મુક્તમહેલનાં બાણીને;
ચડેા પગથીએ વેગે નરને નારણે. ભક્તોને. ૧

પહેલું પગથિયું સાધુસંતની ચાકરી;
સન્તની સંગત કરતાં યાચ વિવેકણે,
મિથ્યાપ્રાંતિ બાગે સન્ત સમાગમે;
પ્રભુ મહાવીર ભજતાં પ્રગટે ટેકણે. ભક્તોને. ૨

બીજું પગથિયું દયા ધર્મનું બાણીને;
તેપર ચઢશેા દયા કરી નિર્ધારણે,
સર્વધર્મનું મૂલ દયા દિલ લાવશેા;
દયાપ્રવૃત્તિ આચરશેા સુખકારણે. ભક્તોને. ૩

ત્રીજું પગથીયું સત્યને ચોયું છે દામા;
પાથનું ધીરજ છડું સાચો પ્રેમણે,
સાતનું તપને આઠનું સાચી બાવના;
પ્રદક્ષિણ નવનું જેની શુભ નેમણે. ભક્તોને. ૪

દશનું શુભનો રાગને નિન્દા નહીં કદિ;
એકાદશનું આત્મવીરનું ધ્યાનણે,
બારનું ભક્તિ તેરમી સત્ય સમાધિ છે;
ગુભારુભ છુદ્ધિ નહીં માનામાનણે. ભક્તોને. ૫

આત્મપ્રદક્ષમાં પૂર્ણ રમણતા ચેાદનું,
ચડતાં સ્હામા વીરપ્રભુ દેખાય બે,
જેની જ્યોતિ અનંત અળદળ અમમણે;
નિરખતાં નહીં આનંદ દિલમાં માયણે. ભક્તોને. ૬

પરમપ્રમદાવીરને   જોડે   જોડે   મે,
 દેખાએ   ત્યાં   રવિ   પ્રભુ   ભગવાન   જો,
 મુદિમાગરજીવતા   જોવા   પ્રભુ
 અનુભ: ગાદિર રવાં   દેવ   નિશાન   જો.   ભક્તોને   ૭

પ્રભુપ્રેમીનાં લક્ષણ.

- પ્રભુ   પ્રેમીના   લક્ષણ   સાચાં   સાંભળો,
 અનુભા   પ્રમદાવો   નરને   નાર   જો,
 સાચુ   ભાવજી   સાચી   સન્નતી   સેવતા,
 દહાપાસ   રહે   નહીં   મન   નિર્ધારજો.   પ્રભુ   ૧
- અવગુણ   નહીં   દેખાતા   કોના   સ્વપ્નમાં,
 પ્રાણાંતે   પણ   નિશા   કોનો   ન   થાય   જો,
 જ્યાં   ત્યાં   ગુણ   દેખાતા   ગુણપર   રાગથી;
 જીવજીવી   સદુ   જીવોના   ગુણ   માયજો.   પ્રભુ   ૨
- પ્રભુ   પ્રભુ   મદાવીર   રતન   પગપગ   થનું,
 મનડુ   પ્રભુમા   રૂબી   યાતુ   કીન   જો,
 દેવ   પટે   નહીં   પ્રભુવળ   બીજું   દેખતાં,
 જીવજી   અન્ય   ન   ધરતે   જેવું   મીનજો.   પ્રભુ   ૩
- પ્રભુભજનમાં   મન   રમાડેને   રહે;
 પ્રભુ   વિરદથી   આવે   મહાં   વેગજો,
 જડ   જગજાતે   મિથ્યા   રાત્ર   ન   ઉપજે;
 આતમ   પ્રભુપર   પ્રેમભણે   અનિરેકજો.   પ્રભુ   ૪
- પ્રભુથી   સુરતા   લાગી   તૂટે   નહીં   કદિ;
 જ્યાં   ત્યાં   ભાવે   પ્રભુનું   રૂપ   જણાયજો,
 પ્રભુ   દર્શનની   ખ્યાસ   દયામાં   લખજીવી,
 પ્રભુ   મહાભાવજી   જીવું   નહીં   જીવાયજો.   પ્રભુ   ૫

પ્રભુકયા સાંભળવા રૂચિ દિલ બહુ;
જિભડા જપતી વીરપ્રભુનો જાપજો,
પાપ બુદ્ધિને પાપ પ્રવૃત્તિ નહિ જરા;
પ્રભુવિરહનો દિલમાં લાગે તાપજો. પ્રભુ. ૬

દયા દાન દમ સંવમ શીયલ સેવના;
સર્વજીવોપર પ્રભુના સરખો પ્રેમજો,
વિપસ્યમ વિષયો લાગે ભક્તિભાવથી;
નીતિ નિયમને સર્વજીવોપર રહેમજો. પ્રભુ. ૭

સમજાવે વર્તે આતમકપયોગમાં;
પ્રામાણિકને મહાવીર પ્રભુજી પાસજો,
બુદ્ધિસાગર ભડોતોને નહીં લેઈ છે;
સહુદર્શનમાં સમથી મુક્તિ પાસજો. પ્રભુ. ૮

મહાવીર પ્રભુની ભક્તિ.

[મન મંદિર આવેરે હૃદ્ય એક વાતગરી.—એ સમ]

પ્રેમથી નર નારીરે, પ્રભુ મહાવીર ભજો,
શુભ સમકિત ધારીરે, વિરક્તિભાવ સજો પ્રભુ ૧
નિંદા વિક્યાની ટેવરે, મહાવીર છે દૂરે;
પ્રેમ ભક્તિ ઉમંગડેરે, પ્રભુ સહુ આશ પૂરે. પ્રભુ ૨
પ્રભુમાં રંગ લાગ્યોરે, કદી નહીં છાનો રહે;
રહે ભડોતો ન છાનારે, પ્રભુનું રૂપ લહે. પ્રભુ ૩
પાંચ ઇંદ્રિયો પ્રભુથીરે, હુલીમળી શંત બને;
મન મરત બનીનેરે, રહે મહાવીર કને પ્રભુ -
તાર સાંધ્યા ન તૂટેરે, હૃદય મહાવીર રમરે;
જાપ અજપા ચાલેરે, અનહદ નાદ રુકુરે. પ્રભુ ૫

પ્રીતશ્રી તવ સાથે દીધી, પાસે જણાઇ સુધી જલિ;
 તવજી અન્ય ન સિદ્ધિ .... બહુલમ. ૩
 સર્વશ્રી તમે મોટામાં મોટા, અલુ અલુથી પલુ ઘોટામાં ઘોટા;
 પુત્રતબાવ છે ખોટા .... બહુલમ. ૪
 વડપકાશમાં એકવરૂપી, સાપેશાએ રૂપી અરૂપી;
 પ્રભુ તમે વાત પ્રરૂપી .... બહુલમ. ૫
 ત્યાગ શરૂ જ્યેષ્ઠાની ભાષા, બંધાદિક, મનના પડપાયા;
 આનંદરૂપે મુદાયા .... બહુલમ. ૬
 ગુજમાં હું અને મુજમાં તમેઓ. હું તું બેટ વિનાશ રમેઓ;
 આનંદરૂપે મમેઓ .... બહુલમ. ૭
 પતિપત્ની એકરૂપે મજાનાં, દિલકા રહે નહીં વૃદ્ધાં ધાનાં;
 પૂર્ણરૂપે મજાનાં .... બહુલમ. ૮
 તવમાં સમાઈ રહી પ્રભુ શ્વાસ, એક પ્રભુ મુજ છે બાધાસ,
 ક્યારે થયો નહીં ન્યાસ .... બહુલમ. ૯
 પુત્રત રહેતું પુત્રત સજે, આનંદ આનંદની રહે રહે;
 નિશ્ચય પ્રેમ અભાજે .... બહુલમ. ૧૦
 અભિયંત્રિ દિલ ઘાવીય બહુલ, એક રૂપે રહે રદિયાલ;
 મુદ્ધિસાત્ર શ્વાસ .... બહુલમ. ૧૧

મોહની કુરવાની ઘન્ય.

૧૧૪૬ મહાવીર જાડા બે જણારે,
 કુરવાની રે મોહની તે મહને પાસે. ૧૧૪૭ :
 મનવાસના જણની રજલ રાંચા રાજી,
 ૧૧૪૮ મોહની કુરવાની જાડી. ૧૧૪૯ :
 બાજીરજ રાજ રાજીરજ રાજી,
 ૧૧૫૦ મોહની રજા એ જાડ રાજી. ૧૧૫૧ :

પશુઓને આત્મસમ ગણી રહેમ જ વધારે,
 દુર્ગુણની સદુ ગુણિયો, તેઓને મારે. પરબ્રહ્મ. ૪
 દુર્ગુણને અન્યાય બેવફાઈ મારે;
 દુ.ખી અગોચર જીવને મરતાં ઉતારે. પરબ્રહ્મ. ૫
 સદુ પાપપરોની કરે કુર્મની સાગીરે,
 મમજી સાચી વાત તેમાં રહેયો રાચીરે. પરબ્રહ્મ. ૬
 પચાઈ મનુષ્ય જે જે સકલ સમર્પો રૂઢનેરે,
 પરમાર્થ વંત્ર દામીને આયોજ કરે. પરબ્રહ્મ. ૭
 અમાલ્ય અભિગ્રાસની કુર્મની કરે;
 કુર્મની નાચી, ધર્મની માટેજ મરે. પરબ્રહ્મ. ૮
 મુજને મળવા આગ્ર આપે જે જે દોષરે,
 કુર્મની કરી તેહની આગમ પાવે. પરબ્રહ્મ. ૯
 અદ્ધ અને મમતા સદુ કુરમાન કરે
 બિજાન જની જદાદૂરે મનભાવે મરે. પરબ્રહ્મ. ૧૦
 કુર્મની કે વંત્રા નહીં અનૈકભાવેરે,
 મુજ મળને કમુને નહીં કરવાનું દાવે. પરબ્રહ્મ. ૧૧
 જેની ન આદિ અંત બેવા નુરવાયેરે,
 દ્વાલચની કુરમાની કરી મુજને નિદાયેરે. પરબ્રહ્મ. ૧૨
 જે દોષ કે અતનો તે માય માગે,
 માટે જીવનને મૃત્યુને તે શ્યાવ પાગે. પરબ્રહ્મ. ૧૩
 રાત્રાની કુર્મની કરી મર્મને જીવેરે,
 માન અન્યાય નુનું અન્યાય પીવેરે. પરબ્રહ્મ. ૧૪
 મર્યા અને ન્દાની વંદે જ નેદ રહેરે,
 કુરમાની કરી તેહની આનંદ ભોગે. પરબ્રહ્મ. ૧૫
 અદ્ધ પશુને દેહની જીવે ને અનુરે,
 કામદિ પશુજીવની જીવે ને કન્યેરે. પરબ્રહ્મ. ૧૬
 કુર્મની કે બેહની તે અજ્ઞ નાગરે,
 જુદાંદોષ જુદા જીવે ને અવજ આગરે. પરબ્રહ્મ. ૧૭

યજ્ઞસ્વરૂપ ગ્રન્થ.

[આધવજ્ઞ ગદિયો કહેલો સ્થાપતે.—એ રાગ.]

પરબ્રહ્મ મહાવીર પ્રભુ ભગવાનજી, સેવું પૂજું ધ્યાવું શુભગણ ખાણુજો; યજ્ઞસ્વરૂપ જણાવો મુજને પ્રેમથી, નંદિવર્ધન બોલો એવી વાણુજો.	પરબ્રહ્મ ૧
પરબ્રહ્મ મહાવીર પ્રભુ એમ ભાખતા, સર્વ જાતના યજ્ઞોને હિતકારજો; જ્ઞાનયજ્ઞ સમ કોઈ ન મોટો જાણવો, સર્વ યજ્ઞનો આત્મયજ્ઞ આધારજો. નંદિવર્ધન સાંભળ રૂઢા રાજવી. ભૂખ્યાને ભોજન તરફાને પાણીથી, સંતોષ્યાથી ભોજનયજ્ઞ ગણાયજો; અતિથિને ભોજન આદિ સત્કારથી, કરતાં અતિથિયજ્ઞ ભલો શોભાયજો. માતપિતાની પૂજા સેવા ભાવથી, માતાપિતાનો યજ્ઞ ભલો શુભકારજો; ગાયોની સેવા રક્ષા ગોયજ છે, પશુનું રક્ષણ પશુયજ્ઞ જ નિર્ધારજો. પંખીઓનું રક્ષણ પંખીયજ્ઞ છે, વનસ્પતિનું રક્ષણ ઔષધિયાગજો; દેશનું રક્ષણ દેશયજ્ઞ છે લોકનો, ત્યાગી સેવાયજ તે જાણો ત્યાગજો. શુરૂઓની સેવા પૂજા શુરૂયજ છે, દેવની પૂજા દેવયજ્ઞ જ્યકારજો; પરમાર્થે સ્વાર્પણ કરવું તે યજ છે, નિષ્કામે યજ્ઞો મુક્તિદાતારજો.	નંદિ ૨ નંદિ ૩ નંદિ ૪ નંદિ ૫ નંદિ ૬

સનનું જીવન કરેદી સમ રહેદી થતાં,
સન્ય થસને કરતા નર ને નારજો;
વિદ્યામાટે સર્વ સમર્પણ આદરે,
વિદ્યાવશ બને પ્રગતિ કરનારજો.

નંદિત ૭

મ પત્ની સેવાભક્તિ પ્રબુધ્ધ બાવળી,
સ પવન તે બળો સદુમાં મેદજો;
નિષ્કામ કર્મો કરવાં અધિકારથી,
કમ થત ગિવપુર પહોંચાટે ઠેકજો.

નંદિત ૮

જાનાત્રિમા કામયજુને દોમત્યં,
અતરમા પ્રગટે આગમ ઉભમજો;
વિવેચનજાને શેષ તે તપવશ છે,
વિનયવજથી પ્રગટે સન્યપ્રથમજો.

નંદિત ૯

નવંજીવેલી મેવા રસા થસ છે,
વિવેચનથી આગમ વિશ્વ સમાનજો;
દેવ મુક ને ધર્મની શ્રદ્ધા નિર્ભંગી,
સેનધર્મ આગમન થસ પ્રમાણજો.

નંદિત ૧૦

ધર્મ્ય પુદ્ગલે આગર આદિર દંશમાં,
ધર્મ્ય પુદ્ગલે યજ્ઞે લોભા વિજ દેહજો,
ધર્મ્ય વીરોના કાળે વજ્રજ બાળુવા,
સ્વર્ગ મુકિતને ધર્મ્ય શ્રેષ્ઠ વિદેહજો.

નંદિત ૧૧

પન્થ પ્રબુધ્ધજીવન આગર બાદથી,
પ્રબુધ્ધને ધર્મ્ય કેન્દ્ર વીરજો,
નામ ડાળના પેદા વિના જે મુકત છે,
દેહ પાલ વિના જે જન પીરજો.

નંદિત ૧૨

દમ્ય કાળી રુદ્રને જીવન,
સેનધર્મ સિનવજ જગત આપજો,
જીવન મરેજો જીવે ને સેન છે,
સેનવજને સેન નરને નાનજો.

નંદિત ૧૩

- નિતમાત્રમની ભક્તિ આત્રમયજ છે,
 શુદ્ધ દૃઢય તે દૃઢય યજ અવધારજો;
 લૌકિક યજો લૌકિક સર્વ પ્રવૃત્તિથી,
 લોકોત્તર યજો મુક્તિ દાતારજો. નંદિ૦ ૧૪
- ધ્યાનાભિમાં કામ પશુને હોમતા,
 દશવિધ ધર્મના ધારક ચાજક લોકજો;
 દ્રવ્ય યજથી ભાવયજ છે મોટકો,
 જોથી ટળતા ભય લેદને ચોકજો. નંદિ૦ ૧૫
- ચાર વર્ણના શુભ કર્મો તે યજ છે,
 ત્યાગીનો સન્યાસ ધર્મ તે યાગજો;
 વિશ્વવ્યવસ્થાકારકર્મો યજ છે,
 ધર્મીઓનું પાલન યજ જ રાગજો. નંદિ૦ ૧૬
- અદ્ય દોષ નહુધર્મ કરેતે કર્મ સહુ,
 સ્વાધિકારે કરતાં યજો યાગજો;
 ઉપકારે શ્રાસોન્મદીસે યજો યતાં,
 અનંત યજો શુભ ધ્યાને પ્રગટાયજો. નંદિ૦ ૧૭
- જીવંતાં જીવાટે આપે શક્તિયો,
 યંત્રો તંત્રો મંત્રો યજ પ્રમાણજો;
 આજીવિકા કર્મો શુભ સહુ યજ છે,
 જીવો જીવેથી જીવે છે જાણજો. નંદિ૦ ૧૮
- જીવોજીવે જીવ અજીવને આશ્રયી,
 આજીવિકા યજો વરતમ સર્વ જો;
 સ્વાધિકારે મહાભક્તો યજો કરી,
 જીવે નિર્વેષી નહીં કરતાં ગર્વજો. નંદિ૦ ૧૯
- નરનારીને હમલે હમલે યજ છે,
 મહાભક્તોની સેવા કરતાં જોયજો;
 સ્વાર્થજી કરીને સંઘની સેવા સારતાં,
 સંઘ યજથી આનંદ હોય હમેશજો. નંદિ૦ ૨૦

જાણી અસંખ્ય યજ્ઞો જાણે આચરે,
 મનનના કરનારા સાચા યજ્ઞ જો;
 મન જાણી કાયાના યજ્ઞો સર્વદા,
 આચરના મુજબથી રહેતો મગ્નજો.

નંદિત ૨૧

દેશના જાસ ધાદિ કરકા કરજો,
 જેન ધર્મની વૃદ્ધિમાટે પ્રાણજો;
 તન મન ધન સત્તા અર્પણ તે યજ્ઞ છે,
 એવા યજ્ઞ કરના જેનો જાણજો.

નંદિત ૨૨

નિજ જાતિ ધર્મિનિ સદૃ મુખમાં દેખતો,
 મુજબજોની મેવામાટે જોડજો,
 માનવજન તે કરનારો શિવપામતો,
 કાલ જીવિને ધાતો જિનવર જોડજો.

નંદિત ૨૩

જ્ઞાન જગતનું જૂની જ્ઞાતમ જ્ઞાનમા,
 રંડેલા જગમ યજ્ઞો વડ પ્રચલિતજો,
 જ્ઞાત પ્રકારે મરજીને તે યજ્ઞજી,
 અર્ચન ધર્મમાત્ર દેવ મુદતજો.

નંદિત ૨૪

જાતરમાં જાતંત્ર પ્રદેશ સ્વરૂપ છે,
 નિનાદર જાતજો પૂર્વ જાતજો,
 તેમ જાત જાતજો પાત્રી પેત્રીના,
 પ્રદેશ જાતજો જાતજો જાતજો.

નંદિત ૨૫

દ્વિતીયે તે જાતજો ૧૧૩૫ છે,
 પ્રદેશજો પ્રદેશ જાત કરનારજો,
 જાત જાત કર પાત્રી જાતજો નિર્દેશ,
 પ્રદેશ જાતજો જાતજો જાતજો.

નંદિત ૨૬

પ્રદેશ જાતજો જાતજો જાતજો જાતજો,
 પ્રદેશ જાતજો જાતજો જાતજો,
 પ્રદેશ જાતજો જાતજો જાતજો,
 જાત જાતજો જાતજો જાતજો.

નંદિત ૨૭

- અનેક માર્ગોમાંહિ સ્વેચ્છાએ રહી,
 જૈનધર્મ સિદ્ધાંતો સત્ય અનેક જો;
 રૂચે તે માનીને ખંડન નહીં કરે,
 સત્ય યજ્ઞ તે કરતા ધારી ટેક જો. નંદિ૦ ૨૮
- માનવ પશુ પંખીપર ઉપકારો કરો,
 નામ કીર્તિને મુખ સહુ છંડી ભવ્યજો;
 મુજને મળીને મુજસમ ચાતાં યજ્ઞ છે,
 સૌના સારાનાં કરવાં કર્તવ્યજો. નંદિ૦ ૨૯
- દૈવીજીવનથી નિઃસંજો જીવણ,
 મુખ દુઃખ ભોજવી સમભાવે નિર્ધારિજો;
 સમયજો કર્મો કરતાં મુજ મેળ છે,
 પવિત્ર વ્રજો શુભ આચાર વિચારજો. નંદિ૦ ૩૦
- આતમ વશમાં જ્ઞાનાગ્નિ જળતો રૂઢો,
 કર્મકાષ્ટને બાળે નરને નારજો;
 વિવેકરત્ન ભનવશુ બાધી હોમતાં,
 આતમ પરમાતમ થાવે નિર્ધારિજો. નંદિ૦ ૩૧
- પાપવશમાં પશુજો મારી હોમતાં,
 વલ્લભાનો પામે નહીં મુખને સ્વર્ગજો;
 જઠરાગ્નિમા રક્તમાંસ હોમ્યાચક્રી,
 નરને નારી પામે દુર્મતિ નર્કજો. નંદિ૦ ૩૨
- તમોગુણી ને રત્નોગુણી જે યજ્ઞ છે,
 તેથી આતમ બહુ પામે અવતારજો;
 સત્ત્વગુણીયજ્ઞો કરનારા માનવો,
 સ્વર્ગ અને પામે ઉત્તમ અવતારજો. નંદિ૦ ૩૩
- શુભવિચારો શુભકર્મો તે યજ્ઞ છે,
 સંતજનોની સેવા યજ્ઞ ઉદાસજો;
 શુદ્ધપ્રેમ તે પ્રેમ યજ્ઞ કરવો ભલો,
 આતમસરીખો સહુ જીવોપર ખ્યારજો. નંદિ૦ ૩૪

અર્થવૃત્તિને મમતાને જે દોષ છે, કલ્પા તેને ત્યાગીએ ધરી શ્યાનએ; વીતનાગપદ પામે ઉત્તમ સાધુએ, માત્ર જેનું પામે નિર્મલ જ્ઞાનએ.	નંદિત ૩૫
અતદ્ભાદી સમતા લીનતા એકતા, આધ્યાત્મિક વર્તો પ્રગટાવે બેશએ; આધ્યાત્મિક વર્તોએ સત્ય અભેદતા, નાને મયતા હૃદયભાગથી ઠલેશએ.	નંદિત ૩૬
નિર્દોષી આત્માએ વર્તોના પ્રભુ, નિત્યવ્રત તે જ્ઞાનાદિક સામાજ્યએ; પૂર્ણ મયતાને બાહિર વર્તો નદી, જીવનમુકતોનું સાગું છે તત્ત્વએ.	નંદિત ૩૭
જીવનવ્રત તે વિવિધ પ્રકારે બળએ, સપરવર્તો વિવિધ ભેદથી બળએ, સ્વર્ણનોના વર્તો મુજ આનંદતા, પામે નિઃસ્વ જનન્ય લક્ષિ પ્રમાણએ.	નંદિત ૩૮
દિશાએ સદા જ્ઞાનથી જન્મ છે, દાનવ્રતને કન્યા જે નિષ્કામએ, સ્વર્ વર્તો નમઃ મુજને લક્ષિથી, અનવ દુઃખ પામે તેથી મુજ પામએ.	નંદિત ૩૯
અનવ્રત મુજનમ સર્વે નિર્દોષ છે, દાનવ્રતથી દીર્ઘનું ગ્રન્થ બેશએ, કર્તે નહીં દારી જીવનકલ્પન કે, ગ્રન્થસ્વથી દેવે સપરવર્તો રૂપએ.	નંદિત ૪૦
જનનવર્તો સર્વશક્તિવા ગુણને, દેવે જન્મે અનુભવ નિર્દોષ પામએ, ગ્રન્થસ્વથી અનુભવ મુજ સર્વે, નર્વેગેનું નિર્દોષ અર્થ વાચ્યએ.	નંદિત ૪૧

મૃદરથ ત્યાગી રૂઠાં જીવન થત છે,
 ધતો બલો નિશ્ચયને વ્યવહારને,
 સાતનયે ધતો બાળીને આદરે,
 સર્વથતનો દુઃખ સત્યાધારને. નંદિ ૪૨

નિદા સમ બામૃતને સ્વપ્ન બાળીને,
 જ્ઞાન થતથી જ્ઞાતમ પ્રકાશને,
 વિદેહભાવે મુગ્ધ બની પરમાત્મા,
 પામીશ મુક્તિનો સાચો આવાસને. નંદિ ૪૩

અસત્કર્મી સત્ જ્ઞાતમભાવના રાજ્યમાં,
 બાળીને કર નિર્લેપી છે રાજ્યને;
 જુદિસાગર સત્યચર કરવા થઈ,
 બાહિર અંતર પ્રગટે પ્રભુ સામાન્યને. નંદિ ૪૪

પ્રિયદર્શનાપ્રવોધ ગ્રન્થ.

પ્રિયદર્શના સાંભળ પુત્રી લાડકી,
 પ્રિય પ્રભુ મહાવારના સાચા બોલને;
 સતી યથોદા કહેલી ઉપદેશો મુપવા,
 સાંભળી મનમાં કરતું સાચો તોલને. પ્રિય ૧

સધના જીવે હેતે જીવન બાળુવું,
 સર્વજીવોપર યથાશક્તિ ઉપકારને;
 મૂર્ખ કહે દુનિયા પલુધર્મ ન છંડવો,
 બની શકે તે કરવાનો હકકે સારને. પ્રિય ૨

વિદ્યા વસને અગ્રાદિકંના દાનથી,
 જીવન ધરવું જૈનધર્મ જે બાળુને;

આત્મોન્નતિ કંવામાં કુખો સદુ સદો,
કુડ કતંકને નિહા સદો અપમાનજો. પ્રિય ૩

મૃત્યુ પરોડાં મર્શશ્નિયો વાપરી,
કુખી અશાનીનો કર ઉદ્ધાનજો;
શામાદિના પાશપળળને છાતું,
ઉપારો કંવાને યા તેવારજો. પ્રિય ૪

નીનિની રીતિથી રહેતું નેમણી,
કંડોળી શમ કંડોળીના મન આચારજો;
કુખુંબોને છાતી સાત્રુળ મેળવ્યા,
મન્ય પંડોને મત્ત્ય કરો વળદાનજો. પ્રિય ૫

તપ અવમને દયા દાન દમ આચરો,
વીર વીર મદાવીર પ્રભુ જપ ભાવજો;
ન્યાયથી વનોંદાય કરો નિઃશ્યામીથી,
વિશ્વામી કુરે કાંટો સદુ પાપજો. પ્રિય ૬

સત્યપ્રેમને ધર્યા પ્રાણપર્વ કરી,
વિશ્વદ્રોષ આતમ ચક્રી વાવજો,
સત્ય મધ્યમમ કરીએ વરીએ શુનિએ,
કુખુંબોને છાંટો સદુ અન્યાયજો. પ્રિય ૭

જાડે કંવા સારું થાડે સત્ય કો,
જડે કંવા જડે થાડે અમુજો,
જડના જાગમ જડવને મળતું,
થાડ વિજળી કોવી નિઃશ્વ વાગજો. પ્રિય ૮

મર્શશ્નિયો મેળા જાડે જાગળી,
જડવને જો મળમ મળે રૂપી મળે,
મુળ. ફરિને કુખમ રોકેન કિશ્નજો,
અમુજા કુખુંબને આંદ કો મળે. પ્રિય ૯

- પતિની સેવા પૂર્ણપ્રેમથી કીજીએ,
સાસુ સસરાની સેવાને માનજો.
પ્રાણ પડે પણ સતીપણું નહીં છંડજો,
વીરપ્રભુનું કાણુ કાણુ કરજો ગાનજો. પ્રિય. ૧૦
- સંકટ પડતાં દીન બનીશ નહીં વિશ્વમાં,
ધન સત્તાનો કરવો નહિ અભિમાનજો;
પાડોશીનું સાણું ઈશ્વરો રહેણીથી,
સગાં સંબંધી લોકોનું શુભ માનજો. પ્રિય. ૧૧
- દૂડાં આજ કલંક ન કોને દીજીએ,
દાન સુપાત્રે દેવું ધરીને ચ્યારજો;
ધરનાં કામો યતના ખંતથી કીજીએ,
જૈનધર્મને સેવો નર ને નારજો. પ્રિય. ૧૨
- દેવીબળજીદિને પામો પ્રેમથી,
બરામાં લેવો નહીં ક્યારે ભાગજો;
દેવશુરને ધર્મના રાગે રીઝીએ,
કર્મો કરવાં કરી આસક્તિ ત્યાગજો. પ્રિય. ૧૩
- સાત્વિક મન જીદિને ભોજન પાનથી,
સાત્વિક ભક્તિ સેવાના કરનારજો;
પરમ પ્રભુ મહાવીર બિનેશ્વર પામતા,
સર્વ દુઃખનો અંત કરે નિર્ધારજો. પ્રિય. ૧૪
- જ્ઞાની જૈનો યોગ્ય કર્મ કરતા રહે,
પ્રિય પ્રભુ મહાવીર વિભુ ઉપદેશજો;
મન માર્યાથી મુક્તિ સૌની થાય છે,
કામાદિકદોષોના ટાળો કલેશજો. પ્રિય. ૧૫
- પ્રભુનાં બાલક બાલિકાઓ જાણીને,
જ્ઞાનદિકથી કરવાં દેવ સમાનજો;
બાલોનાં દેહોને રૂપી ચકિતજો,
કરવાં દેવજ પ્રભુના રમ્ય વિમાનજો. પ્રિય. ૧૬

સ્નેહ અને સ્વાતંત્ર્યે બાલક શિક્ષણે,
આપો ઘરમાં ગુરુકુલમાં નિર્ધારણે;
પ્રમાણિક ને શક્તિમંત બનાવીએ,
બાળો તે બાવીસીયો અવતારણે.   પ્રિય. ૧૭

ગુણકર્મોથી જાતિ માનો વર્તીએ,
સત્ય રાત્યને સત્ય લક્ષ્મી છે ધર્મણે;
દેશ રાત્યનું ધન છે બાલક બાલિકા,
સત્યયજ્ઞ તે સાચાં સધળાં કર્મણે.   પ્રિય. ૧૮

સંતાનો પાછળ સારાં ઉછેરવાં,
પરંપરાએ ધર્મકર્મવહનારણે;
સત્ત્વ ધન વિદ્યાથી અધિકાં બાળકે,
કેળવવાથી ચડતી છે નિર્ધારણે.   પ્રિય. ૧૯

જનનીના ઉદરમાં બાળક શિક્ષણે,
સંસ્કારો બીજે પ્રગટે અવધારણે;
માતૃપિતાના ગુણ કર્મોથી બાળકું,
દંપતી બંધો કેળવણી આધારણે.   પ્રિય. ૨૦

દુનિયાની આંખો તે જાનીલોક છે,
દુનિયાનો છે જાની પર આધારણે;
જાનીના આચારોમાં ઉપદેશ ઉ
જાનીઓના મૈત્ર્યથી શિખ સારણે.   પ્રિય. ૨૧

જાનીઓની છાયા શાઓ બાળકાં,
જાની સેવા કરતાં પ્રગટે સર્મણે;
જાનીજન આકાશપદે નિર્લેપ છે,
વાયુપેટે કયાંવ નદી પ્રતિબંધણે.   પ્રિય. ૨૨

સ્વર્ગત્ર વર્તન તેનું ધર્મસ્વરૂપ છે,
મન તપ કર્મો કરે નદીજ કરાવણે;
સાચે આવે નદી તેનાપર પ્રેમ રયો ?
હૃદયિક જડવસ્તુપર મીઠું રો ? ચાવણે.   પ્રિય. ૨૩

[illegible]

- ધીર ધરીને વીર કરો નિજ આતમા,
શક્તિયોવણુ જગમાં નહીં જીવાયજો;
કમખાઓ ને ગમખાઓ શિવ પામવા,
બને પ્રથમ સારા પોતે જગમાંજો. પ્રિય ૩૧
- કયની કરતાં રહેણીમાં રહેવું બહુ,
ગંજીસ્તા ધારતાં સુખડાં યાયજો;
વેર વિરોધો ટાળી પ્રેમે વર્તવું,
ચડતીનું લક્ષણ છે સંપ સદાયજો. પ્રિય ૩૨
- બગ કાગ એકચ ચક્રી છે ચડતી સંધની,
અભિમાનથી પડતી વહેલી યાયજો;
મૃધ્યાગ્નિથી ઊગરતો પોતે નહીં,
ગુણના રાજે જ્યાં ત્યાં સત્ય જણાયજો. પ્રિય ૩૩
- બાહ્યજીવન જગજીવેના ભોગે વહે,
મર્યા કાયદા પડતા ત્યાં બગ નાશજો,
દિ બંધનશક્તિવિનાશક કાયદા,
જ્યાં છે ત્યાં નહીં સ્વર્ગત્ર જીવનઆશજો. પ્રિય ૩૪
- વેપક્રિયાચારે જીવેને બાધવા,
ઈચ્છા વણુ જ્યાં એક સરીખાં ત્યાંયજો;
ધર્મસત્ય સંધાદિકની પડતી થની,
સ્વર્ગત્ર ઈચ્છા વર્તનથી જીવયજો. પ્રિય ૩૫
- નારીવર્મને શૂદ્ધચક્રી દલક્રી મલે,
તેજા લોકોનાં સત્યાદિક નાશજો,
સતી ચત્ત્રી હાથ પડે ત્યાં દુઃખડા,
વિપત્તિમાં રહેવું નહિ ઉદાસ જો. પ્રિય ૩૬
- નવનં બેઠાં આવસ નિંદા સંપજો,
નવબંને જેરનો મૃત્યુ કાલજો;
પુરુષાર્થને સેવો સર્વ કાર્યમાં,
મનમાં પગ દબમથી મજો બદાવજો. પ્રિય ૩૭

- ને કાલે જે ક્ષેત્રે જે કચ્છું થયે,
 ને બાવે તે કચ્છું એ છે ધર્મ જો;
 વર્તમાનથી વર્તો જૂનને જૂલીને,
 વર્તમાનમાં કરવાં સારાં કર્મજો. પ્રિય. ૩૮
- જ્ઞાન વિનાના અંધાં છે નર નારીયો,
 નરનારી બાલકને આપો જ્ઞાનજો;
 જ્ઞાન દાન સમ દાન ન બીજું શ્રેષ્ઠ છે,
 જ્ઞાનયકી બનતો આતમ ભગવાનજો. પ્રિય. ૩૯
- જ્ઞાનવિના લોકો અંધારામાં રહે,
 જ્ઞાન સદા છે જૈનધર્મ આધારજો;
 જ્ઞાનવિના જીવ્યું નહીં જગમાં બલુવું,
 જ્ઞાન વિના દુઃખ પામે નરને નારજો. પ્રિય. ૪૦
- મનયકી છે બંધન મુક્તિ બલુવી,
 આત્મદૃષ્ટિએ બંધ ન મુક્તિ હોયજો;
 મન એ સ્વર્ગ નરકને સહુ સંસાર છે,
 શુદ્ધાત્મ છે શુદ્ધજીવ ઘટ બેયજો. પ્રિય. ૪૧
- આત્માપયોગે ધર્મ, જીવેનો એક છે,
 મનોદૃષ્ટિએ અસંખ્યાત છે ધર્મજો;
 આત્માપયોગે અભેદ સર્વે ધર્મ છે,
 મનોદૃષ્ટિએ ધર્મભેદનાં કર્મજો. પ્રિય. ૪૨
- મનોદૃષ્ટિથી બાહ્યજીવન બલુવું,
 આત્મદૃષ્ટિથી આંતર જીવન બલુવો;
 દાનશીલ તપસાવ ધરીને વર્તવું,
 સર્વજીવેના રક્ષણ કરવા પ્રાણજો. પ્રિય. ૪૩
- જીવદયાના સિદ્ધાંતોને રક્ષવા,
 સ્વાશ્રય આત્માર્પણધારી વ્યવહારજો;
 ઉચ્ચ નીચનો ભેદ ધરા નહિ ચિત્તમાં,
 પરમાર્થે મરતાં મુક્તિ નિર્ધારજો. પ્રિય. ૪૪

- સ્નેહસ્ને સમપણને સ્વપ્ન ઝીકવથી,
જીવે ! એક વીજના આવી દાઢ્યો;
પ્રેમ વિનાનું ચૂકું જીવન બલવું,
પૂર્ણપ્રેમથી બને મદાવીર નાથને પ્રિય ૪૫
- વીરપણું પામ્યા વણવીરતો નદી મળે,
સર્વબયોથી વીરપણું છે દૂરને;
મરતો જે સ્વાર્ધણથી વેદેદીપણે,
આન્મવીર છે તેના દગ્ગાદગ્ગુરને પ્રિય ૪૬
- સ્વાર્ધલાગ પળ આનમશકિત ન ખીતતી,
દેહની મૂર્છાં નટ થવાથી ત્યાગને;
આત્મ સમા સદુ આન્માઓને માનનાં,
અગુદ દગ્ગતો સત્ય ખીલે છે શતને પ્રિય ૪૭
- કલિકાલમા સંધ શક્તિથી સુક્તિથી,
આયુરીતોડો સામે જીવાવને;
સંધનજા આગેવાનો છે જ્ઞાનીઓ,
મૂર્ખાઓથી સંધ શક્તિ વિજ્ઞાપણે પ્રિય ૪૮
- મત્ય વિનાનું જીવન પગથી દીન છે,
સ્વય વિના ચક્રનીની પડની થાવને;
કલિકાલમા અપવાદે પમેાં સદુ,
જ્ઞાનીઓ સમજીને ગુણડાં પાવને પ્રિય ૪૯
- દ્વિમતથી જે મર્દ કર્મને આચરે,
ચલ્ય વીર ! ! આપે પરમાર્થ પ્રાપ્તને;
પરોક્ષ નત્યો ત્યાં મું ? વાદવિવાદ છે,
જ્ઞાની તોડો કરે ન તાજાનજાને પ્રિય ૫૦
- અસંખ્ય જ્ઞાનીઓની દૃષ્ટિ એક છે,
જ્ઞાન વિના નદિ જેનપણું પ્રગટાવને;
જ્ઞાનીઓની પાછળ વેળું દેશ છે,
અજ્ઞાનીની આજ્ઞા છે દુઃખદાવને પ્રિય ૫૧

- કોટિ ઉપાયે જડથી મુખ નહિં સંપન્ને,
આતમમાં મુખ સાચું છે નિર્ધારિત્તે;
ભોતિઃ વસ્તુઓ નહિ મુખને આપવી,
મનઃ કંટપના મુખ દુઃખની કરનારત્તે. પ્રિય. ૫૨
- લાલચ વાણીતિથી ધર્મ ન છંડવો,
પ્રકૃતિ અનુકુલ કરીને ચાલત્તે;
આત્માનુસારે પ્રકૃતિ બે વહે,
શક્તે શક્તે છે ઉત્તમતાને ખ્યાલત્તે. પ્રિય. ૫૩
- પ્રકૃતિથી છવે છવો વિશ્વમાં,
પ્રકૃતિથી છવો ઉન્નત થાયત્તે;
પરમાતમરૂપે થાવામાં પ્રકૃતિ,
સદ્વાયક છે સમજીને સમજાયત્તે. પ્રિય. ૫૪
- પરમાતમ મહાવીરને જેવી રીતથી,
સ્વીકારે તેવા તે રૂપે થાયત્તે;
સર્વમાર્ગથી વીરપ્રભુની પ્રાપ્તિ છે;
રસ પડતો તે રસતે છવો બાયત્તે. પ્રિય. ૫૫
- સર્વ નદીઓ સાગરને મળતી થયા.
સર્વ ધર્મીઓ પામે વીરને તેમજ્જે,
વીર પ્રભુનો આશ્રય કરનારા જનો,
સર્વયોગને પામે નિર્મલ શ્રેયત્તે. પ્રિય. ૫૬
- તેવા ભાવે વીર પ્રભુને સેવીએ,
તેવા ભાવે મળે પ્રભુ પર્યાયત્તે;
ભકતોની વ્હારે આવે મહાવીરના,
દેવોનો દેવીઓનો સમુદાયત્તે. પ્રિય. ૫૭
- વીરપ્રભુપરવિશ્વાસી થૈ વર્તતાં,
અણુધારી બ્યાં ત્યાંથી મળતી સદાયત્તે;
કલિકાલમાં વીર થવાથી માનવો,
દયા સત્યને શકિતયો સદુ પાયત્તે. પ્રિય. ૫૮

- દુર્જન શક ધૂર્તોથી ચેતી ચાલવું,
 જૂઠા જનનો કરો નહીં વિશ્વાસજો;
 અપ્રમાણિકની શદ્દા નહીં રાખીએ,
 શકને દાગો પ્રતિયુક્તિથી ખાસજો. પ્રિય. ૫૮
 રકતને રેટો સ્વાસ્થિતાદિક કારણે,
 પ્રભુમાટે મરવામાં માનો હર્ષજો;
 જોનોમાટે જીવન સમગ્રું આપવું,
 તેથી જન્મોમાં પામે ઉત્કર્ષજો. પ્રિય. ૬૦
 કલિકાલમાં પ્રશસ્ત્ય રાગને દ્વેષથી,
 સંધ સત્તુર્વિધ શક્તિ ઉન્નતિ કાજજો;
 સર્વકર્મ કરવામાં ધર્મો બજવા,
 વધે જેહથી જૈનધર્મ સામ્રાજ્યજો. પ્રિય. ૬૧
 દેવગુરુસંઘાદિકરક્ષાકારજો,
 કુટુંબ આદિ રક્ષણહેતુ કપાયજો;
 પ્રશસ્ત્ય તે સદુ ધર્માદિક પ્રગતિ બળી,
 અપવાદે તેમાંહી ધર્મ મળાયજો. પ્રિય. ૬૨
 શાત્રો શત્રો દેશકાલ અનુસાર છે,
 બાધાંતર જીવન, પ્રગતિ હાત્યારજો;
 અતિ દયાળુ અતિ સરલ શક આગજો,
 સાવધ યે વૈનાં શાંતિ અપારજો. પ્રિય. ૬૩
 સર્વ કલાઓની કેળવણી પામીએ,
 નરનારીની સર્વકલા જયકારજો;
 સર્વ કલાઓ શિખી શક્તિયો વગે,
 કલાવંત માનવ જગમાં જયકારજો. પ્રિય. ૬૪
 મનને વશ કરનારા ચેદા બજવા,
 મન જીત્યથી જીત્યો સદુ સંસારજો;
 મનની જીત્યજીતને દારાદાર છે,
 મન મર્યા સુક્તિ છે નિશ્ચય ધારજો. પ્રિય. ૬૫

પંચ પંદિત્ય વિરોધા જે મેદિલા, પંદિતિઃ ભયો વિરોધના રામ્યો, વિરોધના રામો મારાં સમ ભવ્યા, રેને નદિં આગમ કાંતિ વિશ્વામ્ભો	પ્રિય	૧૧
આગમને નદીં જન્મમુનુ નિદિવરણી, આગમ મુનું દેવિન વિશ્વમદાન્યો, વિશ્વ નિષંત્યા આગમવીર વિચારીને, આગમમુખાં રોહો ભટુ મુક્તાનં.	પ્રિય	૧૭
દેહ વિજયનં આગમ નદિ વિજયમાવ ઈ, નિવ અરૂપી આગમ જ્ઞાનાધ્યાન્યો, જગદધરે દેહો ભરવાન્ય રોહ રોહ ? દેહ દયો ભવ પામી નદીં નન્નાન્યો	પ્રિય	૧૮
મન વાણી કાવાની કાંતિયો પટે, રોહધરે તે ચિન્તા રોહ વિચાન્યો, ચિંતા રોહ ન કરંચ જ્ઞાનમંદાધરે, મુનુ આંધે મોહ ન્યો નન્નાન્યો	પ્રિય	૧૯
ચાંતિધરે મન પુટ બને છે ભવ્યુ, મન્યવિચારે, તુષિના કરનાન્યો, મનમંત્રી ભરોયે, ખરાબ વિચારોની, કારી નાખી કરે વિચારી સાર્યો	પ્રિય	૭૦
લાંચની લાલચનુખાથી ચાંતિ નદીં, કામાંપી દેખે નદીં આંખે સત્યન્યો, પાપ રહે નદિ ઊનું ઉદયે આવનું, પાપ કરે નદીં કર્યો સાચું મૃત્યુન્યો	પ્રિય	૭૧
ધર્મે જળને પાપે કાચ છે ઉવટે, ભલકામાં નદીં જૂલો અંતે પૂજ્યો, ચાર દિવસનું ચાંદરું અન્યાયથી, રહે ન અન્યાયે જલિનું મૂળ ન્યો	પ્રિય.	૭૨

- હાર અગત્યે જય છે સત્યે છેવટે,
પાપો દાખ્યાં ભોર્યકી પ્રગટાયએ;
અસત્ય વદતાં પરંપરા દોષો વધે,
રહે ન છાનું પાપ કદિ જગમાંહાએ. પ્રિય ૭૩
- સાશુણ્ડપની આગળ દેહનું રૂપ રથું ?
શુભો! પુણ્ય વધ વા લિંગ ન કર્મ ભો;
અસત્ થકી સત્માંભઓ આત્માર્થિઓ !
અનુભવાયે આતમજ્ઞાને શર્મ ભો. પ્રિય. ૭૪
- અકિતની કિંમત ત્યાં ઉત્પતિ ધાય છે,
ભતને હલકી પાટો નહીં તણાયાએ;
કરે શુશામત બને શુભાધી ભેવડા,
સત્ય વંદા ને પાળો સત્યાચાર ભો. પ્રિય ૭૫
- સદુ ભાભતની ઉપયોગિતા ભણતાં,
બને પ્રભાઓ અન્યથકી જ મદ્દાનભો;
હોય વિરોધી સંતોના પણ દુર્જનો,
ભંડાવા દુર્જનથી પણ ભગવાનભો. પ્રિય ૭૬
- અગ્ન્યજ્ઞને વિરૂદ્ધતા વચ્ચે ચાલવું,
માર્ગ પડયા કંટકને કરવા દૂરભો;
દુનિયા ? શું કહેયે તે મન શું ? માનયે ?
અભિપ્રાય વણ કાર્યો કરવા શુભો. પ્રિય ૭૭
- મૃત્યુને હં કોટિ પૂરુષપ્રેમથી,
જ્ઞાની તે જન પામે છે નિર્વાણભો;
પોતાનો ઈશ્વર છે અપ્રતપ, જ્ઞાનથી,
અભિને ઉપેદી ન લાભે મનભો. પ્રિય ૭૮
- સમજીને આત્મનાં જ્ઞાન્યું કર્મને,
ચારંબી પડતાં નહીં મૂડો કર્મભો;
કિંમત કર્યે દુનિયા પાછળથી સદી,
શુભ પ્રવૃત્તિપરમાર્થ છે મર્મભો. પ્રિય ૭૯

- રોનારાં દુઃખીનાં અથુ લુંછવાં,
 દુઃખીના દુઃખોમાં દેવો જાગજો;
 પોતાનું અન્યોને સાડું આપવું,
 નિષ્કામે સાચો છે જીવો ત્યાગજો. પ્રિય. ૮૦
- રોનારાના દિલમાં પેસી રોવવું,
 હસનારામાં પેસી કરવું દાસ્યજો;
 ધ્યાનારાના દિલમાં પેસી ધ્યાવવું,
 જોનારાના દિલમાં કર પ્રકાશજો. પ્રિય. ૮૧
- રમનારાના મનમાં રમવું રંજથી,
 ગાનારાના મન પેસી કર જાનજો;
 મ્હાનારાના મનમાં પેસી આહવું,
 બેભાનોના જાનનું કરજો જાનજો. પ્રિય. ૮૨
- ભલાકામમાં આગેવાની ધારવી,
 મંજલ શુક્રનો મન ઉત્સાહે બાણજો;
 દેખી જનવું નહીં સમજ્યાવણુ ડોઢપર,
 સ્વાર્થશક્તિ જૂઠા પહો નહીં તાણજો. પ્રિય. ૮૩
- જેને ઈચ્છો તેમાટે દો પ્રાણને,
 ત્યારે તે પોતાનું નક્કી થાય જો;
 પ્રાણ પરાયા કીધાથી શુભખ્યાર છે,
 સાચું તે માઈ ખ્યાઈ છે ન્યાયજો. પ્રિય. ૮૪
- ખુલ્લા આકાશે વસતા યોગીજનો,
 મહેલે વસતાં શક્તિહીન નરનારજો,
 પ્રકાશ મોટો ખુલ્લા આકાશે થતો,
 ખુલ્લામાં દેવો વસતા નિર્ધારજો. પ્રિય. ૮૫
- ચારે વર્ણ પ્રકારે આતમ પિંડમાં,
 ચારે વર્ણ આતમ આગ્રમકારજો;
 મક્ષપાતથી સત્ય તણાતું બય છે,
 અસત્યથી પડતી છે નિઝાય ધારજો. પ્રિય. ૮૬

મન વાળી કાયામાં ભરિયું મુદુ બહુ,
તેથી અધિકુ' બાહિર કાઢી ન માનજો;
પિંટે તે જ્યાંટે સરખું છે મદા,
અભેદભાવે વર્તે તે ભગવાનજો. પ્રિય. ૮૩

કોઈ ભતિની કિંમત સારાથી ઘની,
દુષ્ટોથી નહીં જાનિ કિંમત યાપજો;
આ-જાની કિંમતને કો પહેચે નહીં,
સત્ ચારિત્રે પવિત્રતા પરખાયજો. પ્રિય. ૮૮

ભોગ્ય ભોગ્યોવણુ નહીં સત્કાર્યોધનં,
ઉત્તમ ભોગ્યોથી આતમ કર દેવજો;
ઉત્તમ ભોગ્યો આપે યોગ્યો મુંપજો,
ઉત્તમભોગ્યો દાવકની કર સેવજો. પ્રિય. ૮૯

આતમશતિ માટે અંતરુ ભગવું,
આરામોનું શાશ્વત આતમ સ્થાનજો;
આતમ ભણે સર્વ વિશ્વ ભણ્યું ખરું,
મુશ્વને ભણી મુજે તે નાદાનજો. પ્રિય. ૯૦

મન છે વાવનુ તાવનુ પ્રવૃત્તિ ઘની,
મનડું મરણ નિવૃત્તિ નિર્ધારજો;
જૂઠાણને તાજે યાવું નહિ કદિ,
પ્રિય બનો નહીં જૂઠુ વડી નરનારજો. પ્રિય. ૯૧

પ્રિય બનાવે મુદુથી પદેલાં આતમ,
આતમમાટે પ્રિય બને છે સર્વજો;
વિશ્વવિષે છે પ્રેય સ્વરૂપી આતમા,
શક્તિ વધનં કરે ન મનમાં સર્વજો. પ્રિય. ૯૨

જડમાં પ્રિયજનું છે આદેષે સદી,
પ્રિય પ્રજુ મુદાતમ શ્રી મદાવીજો;
નેમાં મસ્ત બનો ભક્તો નરનારીજો,
પ્રજુ પડનું તજો ન પ્રજા પીજો. પ્રિય. ૯૩

- પ્રિય ગણીને લેટો સુખદુઃખ સર્વને,
 સર્વદશામાં આનંદે રહેા મગ્નજો;
 અનંત અનાદિ નભવત્ નિઃસંગ આતમા,
 હાંક્યા ને વણી અંતર રહેજો નગ્નજો. પ્રિય. ૬૪
- આતમભાવે ઉપયોગે છે સુખકાં,
 નામરૂપમોહાદિભાવે દુઃખજો;
 બાહિર સુખદુઃખ મિથ્યા પ્રાંતિજાણવી,
 જનનીને લજવીશ નહિ જનની કૂખજો. પ્રિય. ૬૫
- ળીજનો વિશ્વાસ ધરો અનુભવ કરી,
 આપ બળે સ્વાશ્રયથી કાર્યો થાયજો;
 જાતે સહુ બાળતનો અનુભવ મેળવી,
 ધૈર્ય ખંતથી કાર્ય સિદ્ધિ પ્રગટાયજો. પ્રિય. ૬૬
- બરબડ ભડભડ ધડધડ ચચલતાવિના,
 ચતુરાઇ ધરી કરો કળાથી કામજો;
 શુસ્તાને ગભરાટથી મગજ ન ખોઇએ,
 ઉશ્કેરાઈ જાયો નહીં ધરયો હામજો. પ્રિય. ૬૭
- આતમાર્થે સહુને ત્યજવું આપત્તિમાં,
 અરૂપહાનિને બહુ વિચારી લાભજો;
 દેશકાલઅનુસારે બહુલા લાભથી,
 વર્તન કરવું સંઘાદિક સુખકામજો. પ્રિય. ૬૮
- અણધાર્યું જે બને પ્રયત્ને દાળીને,
 ત્યારે રાખો કર્મ ઉપર આધારજો;
 તોપણ ઉદય કરીને આગળ ચાલવું,
 વિાો છૂટી કાર્ય કરો નરનારજો. પ્રિય. ૬૯
- મોટાને આકૃત આજો સહુ મેટકાં,
 વિાોને વિરોધી મોટા હોયજો;
 તોપણ મોટા, મોટા સર્વ વિચારથી,
 ચાલે મનમાં રતિભાર નહિ રાયને. પ્રિય. ૧૦૦

- ગુરુ નિશ્ચાયજી ભક્તિ જ્ઞાન ન સંપન્ને,
 ગુરુ કૃપાવજી ભક્તિ ન થાતો કોયજી;
 ધર્મીના બહાને ખાલું નહીં પારકું,
 ગુરુને ઠગનારાનું ભણું ન ભેવજી. પ્રિય. ૧૦૧
 યોગજ્ઞાનને આત્મજ્ઞાન ન વેચવું,
 સેવા કરનારાને દેવું જ્ઞાનજી;
 ભોજનને વેચ્યાથી આર્યપણું નહીં,
 માનવને વેચ્યાથી અંતે હાનજી. પ્રિય. ૧૦૨
 કન્યાને વરવિક્રયકરનારા જનો,
 પ્રેમ, પ્રભુતા કરે મહત્તા નાથજી;
 પોતાની ભતિની રાજ્યાદિકની,
 પડતી કરીને પામે દુઃખડાં ખાસજી. પ્રિય. ૧૦૩
 ઉપકારીને દહનારા નહીં જતા,
 વિશ્વામીનો કરતા ભેજો ધાતજી;
 તેઓની પડતી માતી અંતે ખરી,
 પાપવિચારો કરવાથી જ નિપાતજી. પ્રિય. ૧૦૪
 મોટાં કાર્યોં દુઃકલબળે સધગાં થતાં,
 ઐક્ય સંઘમળ સમું ન બળ કો ભણજી;
 મુખોપભોગી જીવન અંતે દુર્ભણું,
 ભોગવિલાસે ઘટે શક્તિયો માનજી. પ્રિય. ૧૦૫
 સર્વકાર્યમાં દોષો તો પ્રમટે ખરે,
 દોષ વિનાનાં કાર્ય થતાં નહીં કોયજી;
 અપદાનને લાભ થયો જે કાર્યમાં,
 તેવાં કાર્યોં કરવાં મુખડાં હોયજી. પ્રિય. ૧૦૬
 દાનને બૂઝ વિનાનું માનવ કો નહીં,
 દાનયો બ્યાં અધિકા સમુજી હોયજી;
 તેનાં એ ઉત્તમ નિર્દોષી ભણવા,
 શિષ્યજી સાથે બૂઝે બ્યાં બ્યાં ભેવજી. પ્રિય. ૧૦૭

- સૌના સફળુ લેવા દુર્ગુણ દાંકવા,
નિંદા કરતાં કેઈને લાભ ન થાયજો;
અપદ્ધિતિ નિંદાથી દુભાવું નહીં,
જીવનસાથે વનમાં પણ વર્તાયજો. પ્રિય. ૧૦૮
- વીર્યકર જેવાના દુરમન હોય છે,
પ્રજુને નિંદે દુર્જન નરને નારજો;
શારાં કાર્યો કરતાં નિંદા હેલના,
ચાતાં પાછા હઠે નહીં તલભારજો. પ્રિય. ૧૦૯
- સત્ય કરતાં નિંદાભય મણવો નહીં;
અસત્ય કરતાં દ્વિતિ ન ઈચ્છો લેશજો.
સત્યાસત્ય તે સાપેક્ષાજો બાણવું,
સત્ય મુણંતાં ધરે ન મનમાં દેવજો. પ્રિય. ૧૧૦
- જેઈ થકે તો નિજમાં છે સંપૂર્ણતા,
પરપંચાતો કરતાં પડવી ચાયજો;
વ્યવહારી ચતુરાઈથી જગ ચાલવું,
બહુ જોલે તે જાંટો જૂઠ ગણાયજો. પ્રિય. ૧૧૧
- નિવૃત્તિજીવનમાં પરમાનંદ છે,
પરમયોગીઓ પામે કરતા કામજો;
શુદ્ધ લેવામાં સંતોષી બનવું નહીં,
સંતોષી પામે છે આનંદધામજો. પ્રિય. ૧૧૨
- પ્રેમથકી જીતોને દુરમનવર્જને,
શત્રુસાથે જોલે ગીઠા જોલજો;
આત્માના આશય જોટા કરતાં થકાં,
ઉછળતા અંતરમાં શાંતિ કહ્યોલજો. પ્રિય. ૧૧૩
- જેણે કંચન કામિની બન્ને જીતીયાં,
તેનો ધરવો સાચો મન વિશ્વાસજો;
સત્યસ્વરૂપી આતમ પોતે છે પ્રજુ,
જૂઠ ત્યજતાં કરવી હિંમત ખાસજો. પ્રિય. ૧૧૪

નિરાકાર પ્રભુ દિવમાં છે ત્યાં ચોધવો,
 અનુભવાતો જ્ઞાન પ્રેમથી સત્યજ્ઞે;
 જ્ઞાની સંતજનોની સેવા સારતાં,
 પરખાતાં જગમાંહિ કૃત્યાકૃત્યજ્ઞે. પ્રિય. ૧૧૪
 નિરાકારને દર્યવિષય કરવા તણી,
 માયાકૃદ તજ્ઞેને નરને નારજ્ઞે;
 કાલ જુદિનો દુર્બ્યય કરવો નહિ ઘટે,
 આત્મા આત્મચક્રી પરખાતો સારજ્ઞે. પ્રિય. ૧૧૬
 આત્મપ્રેમથી સર્વવાસના જ્ય થતો,
 આત્મદ્રેષથી યાવે સર્વ વિનાશજ્ઞે;
 આત્મવિના પુદ્ગલમાં મુખમાં ચોધતાં,
 અનંતકાલે પણ નહિં મુખની આશજ્ઞે. પ્રિય. ૧૧૭
 જે જે સત્યો તે સદુ આતમરૂપ છે,
 અસત્યમાં યાવે નહીં આવે પારજ્ઞે;
 અસત્ય તમમાં જ્ઞાતિને દુઃખ રાશિયો,
 આત્મજ્ઞાનથી પામે આત્મ આરજ્ઞે. પ્રિય. ૧૧૮
 આતમસામે જડવિદોષો આવતાં,
 આત્મચક્તિયો ઉછળતી બદુલેખજ્ઞે;
 આત્મજ્ઞાનની આગળ કામ વિકારનું,
 ટકે ન જગ કંઈ આત્માનંદની ટેકજ્ઞે. પ્રિય. ૧૧૯
 દેહ રહો વા નહીં રહો એ નિશ્ચયે,
 લગની પ્રભુની સાથે બજા લગાડજ્ઞે;
 સર્વવૃત્તિની પેટીપારે બાંધને,
 મુદ્દાતમને બેઠા વંચે ઉઠાડજ્ઞે. પ્રિય. ૧૨૦
 દુનિયાને પ્રય કરવાની વૃત્તિચક્રી,
 જરૂર મનું દુનિયાને નુકસાનજ્ઞે;
 દુનિયાને સંજ્ઞ ની જુદિથી,
 દુનિયાની શ

નરંછવે ધારી પૂજનાં પાત્ર તે,
 એવું બાણી પૂજા તે જન યાચજો;
 પૂજા તે જનવાનું જને નિશ્ચય જણે,
 પૂજાથી પૂજા તે પૂજ્ય મુદાવજો. પ્રિય. ૧૨૦

પેવાના નિરવાર્યપણાથી જાન્યને,
 સ્વાર્થો પ્રગટાવે નદી યિજ્ઞા સન્ધાને,
 દુરંપનના સદુ કાવાદાવા બાણીને,
 પ્રેમ ધર્મ રહામાં કર્યાં મુખ કુત્યને પ્રિય. ૧૨૧

મન જને ત્યાં જામણી જાગમજોમ છે,
 અચાપ કાર્યો ત્યાં નદી ઠેણ જણાવજો;
 જનંતશક્તિ મદાસાગર મદાવીરમા,
 મન જોણી પ્રભુ જનો મુખદાવજો. પ્રિય. ૧૨૨

મૂવંતાને મુદાઓનું ઘાટવું,
 જીવંતાં વહેવું શી મદાવીર વાટજો,
 રોનારાને દાણ દસનારાં પ્રતિ,
 દસવું જાગમ પામી મદાવીર વાટજો. પ્રિય. ૧૨૩

ધાય મરજિયા તે જોનો જન છતના,
 દુઃખ ભયેથી ખીનારા મરનારજો;
 આપવલું જોઈને ઠા નદી છવના,
 દુર્લભને નદી સન્ધ શક્તિ મળનારજો. પ્રિય. ૧૨૪

પરમાર્થે મરનારાઓ પ્રભુને મળે,
 સ્વાર્થે મરનારાઓ પામે સ્વાર્થજો;
 જન્મ્યાને મરવાનું ભય ત્યાં મું, અદે,
 અમર જાગમા મર્યા પછી ભાવાર્થજો; પ્રિય. ૧૨૫

જન્મ મરણ બે પટની પાછળ આતમા,
 મરે નહિને ઠા નદી મારણદારજો;

જન્મ મરણની છાયા કર્મે થાય છે,
આત્મમદદિએ નહીં બીજું ધારજો. પ્રિય. ૧૨૮

આત્મની મરણથી સદુ કાર્યો કરો,
મનની મરણ જૂઠી પાટો સર્વજો;
આત્મપ્રભુની મરણમાં મરવું બહું,
મનની સત્તાનો કરવો નહિ મર્વજો. પ્રિય. ૧૨૯

આત્મની આગળ નિર્વાણ રદ્યું સદા,
મનની સાથે રદ્યું નરકને સ્વર્ગજો;
જન્મ અને મૃત્યુને વધાવી ચાલજો,
નિજમાં એક વિના નહીં બીજો વર્ગજો. પ્રિય. ૧૩૦

પોતાનાં કલ્યાણો કરતાં સાધમાં,
અન્ય જીવોનાં કરો જનો કલ્યાણજો;
અંશ માત્ર કલ્યાણ કર્યાથી દુર્ગતિ,
થાતી નહીં નિઃશય એ સાચો બાણજો. પ્રિય. ૧૩૧

સૌના સેવક બને તે થાતા સ્વામીઓ,
ઘડાવું હજી તો થાયો ઘડાનારજો;
જેવું આપો તેવું પામું પામણો,
વાર્યા તેવું લણ્યો નરને નારજો. પ્રિય. ૧૩૨

અત્રન્વરીતે દુનિયાને બદાવા બની,
જીવન ધરતાં મનવામાં કલ્યાણજો;
અસત્ય રીતે પ્રિય બનવામાં દુઃખ છે,
જૂઠાની શી ? કરવી તાણાણજો. પ્રિય. ૧૩૩

કોટિવાર મરવું સતીને એક છે,
સારામાટે સર્જીએના દેનજો;
પત્ર જૂઠાથી જીવવું પત્ર સાડું નહીં,
સતી તે સમજે પ્રજાના સકેતજો. પ્રિય. ૧૩૪

- મુક્તિતણા વિરોધીથી લડવું ખરું,
સ્વતાંત્ર આતમ એ છે જગમાં સર્વજ્ઞે;
એવો નિશ્ચય જેનો તે જોનો ખસ,
બને જિનેશ્વર ટાળી દુઃખો ખર્વજ્ઞે. પ્રિય. ૧૩૫
- અનુકુલ સંયોગોથી માર્ગ કમળ સમો,
પ્રતિકુલથી કંટકમય યાવે પન્થજ્ઞે;
સ્પષ્ટ વહોને સ્પષ્ટ આચરો માર્ગમાં,
સત્ય વિનાના નાખી દેજો શ્રન્થજ્ઞે. પ્રિય. ૧૩૬
- જૂઠ વધે તેવું નહીં મધુરં જોલીએ,
દયા સમી નહીં ગંગા બીજી બલુજ્ઞે;
નમ્ર બનોને કઠીન બનો અવસર લહી,
સત્યબળે દરિયામાં તરતા રહાણુજ્ઞે. પ્રિય. ૧૩૭
- બવસાગરમાં નાવિકપ્રજુ મહાવીર છે,
અપરંપારદયાના છે અવતારજ્ઞે;
તેમની પાછળ અનુયાયી શ્રે ચાલતાં,
બવસાગરનો સહેજે પામો પારજ્ઞે. પ્રિય. ૧૩૮
- દુઃખોની સામા રહીને મુદ્દો કરો,
યત્નજ્ઞોની પૂંઠ ન છોડો લેશજ્ઞે;
ઉપો નહીં રસ્તામાં ગાફલ મૂક શ્રે,
દિધાભાવ છંડ્યાથી નાસે કલેશજ્ઞે. પ્રિય. ૧૩૯
- રનેહ રાગથી બંધાજો નહીં પંથમાં,
કરો નહીં રસ્તામાં મોહનો જાગજ્ઞે;
જોઈ જોઈ આગળ પગલું મૂકવું,
રાગદ્વેષ કીચકમચ ભરિયા પંથજ્ઞે. પ્રિય. ૧૪૦
- વિશ્વોદારક અવતારી પ્રજુ આવતાં,
રહામા યાતા દુર્જન લોક અનેકજ્ઞે;
હાથી પાછળ બસતાં જાનો કરાંજીને,
રવિ ઉગતાં કાકે રુબ રૂબ અતિરેકજ્ઞે. પ્રિય. ૧૪૧

મહાવતારી મહાવીર દેવની પાછળે,
પાખંડીઓ બહુ કરે પોકારજો;
તેથી જાગ્યા જોયા લોકોએ પ્રભુ,
મોટાના વિરોધી દુર્જન ધારજો. પ્રિય ૧૪૨

સર્વકામના લાગો પ્રભુ પાસે જતાં,
પ્રભુ ઈચ્છા અનુસરવામાંહિ ધર્મજો;
પ્રભુવીરની આજ્ઞામાં સદુ ધર્મ છે,
તેથી ન.સે મોડાદિક સદુ કર્મજો. પ્રિય. ૧૪૩

વિશ્વ પ્રભુ મહાવીરને સદુ અર્પણ કર્યું,
હું તું વૃત્તિથી પ્રભુ મહાવીર દ્રરજો;
હું તું વિકલ્પ સર્વે છંદી આગજો,
જાતાં વીરનું દેજો અનંત નૂરજો. પ્રિય. ૧૪૪

પ્રભુ જીવનનો આત્મ મહાવીર બાદશાહ,
ખોટ ખબરે નહિં કિંચિત્ તણમારજો;
સત્તાએ વ્યક્તિભાવે પણ તેહ છે,
પરપ્રજા પુરોષોત્તમ જગદાધારજો. પ્રિય, ૧૪૫

આત્મવીરની લીલા અપરંપાર છે,
નવનવરસિયા અનંત ગુણપર્વાવજો;
આત્મ મહાસાગરમાં મન દુબા પાડી,
આત્મઉપદેશ કરે ગુણપર્વાવજો. પ્રિય. ૧૪૬

અનંત પ્રજા વિલુકરને સન્નિયો,
અનંત જ્યોતિ મહાવીરમાંહિ સમાવજો;
તેના આગળ કોનું કંઈ ચાલે નહીં,
તેહ કરે તે જગમાં નિશ્ચય ચાવજો. પ્રિય. ૧૪૭

અનંત મહાવીર આગળ જગ પરમશ્રુ સમ,
અનંત જોયોનું સમયે છે જ્ઞાનજો;
અનંત અસ્તિત્વાસ્તિમય મહાવીર છે,
ચરત્ર સદા દો સર્વ દેવ જગજનજો. પ્રિય. ૧૪૮

શુદ્ધસાનને શુદ્ધપ્રેમ ભો ભે મળે,
અનંત આનંદ પ્રગટે ઘટ નિર્ધારભે;
જન્મ મરણના ફેરા પળમાંહી ટળે,
જીવંતાં જીવન્મુક્તિ અવતારભે. પ્રિય. ૧૪૯

અનેકભવના પ્રેમે ધીર પ્રભુ મળ્યા,
અનેક ભવના ધ્યેય વિભુ અવતારભે;
તપજપ કીધાં કૃણીયાં મહાવીરસ્વામિજી,
મળ્યા બની હું પ્રભુ તારી જયકારભે. પ્રિય. ૧૫૦

અનંત નામ સ્વરૂપે મહાવીર દેવ છે,
હૃદયે તેવા રૂપે દિલ દેખાયભે.
સર્વ મનોરથ કૃણ્યા ન જાકી કંઈ રહ્યું,
શ્રદ્ધાપ્રીતિથી ઘટમાં પરખાયભે; પ્રિય. ૧૫૧

સર્વવિશ્વ મહાવીર પ્રભુમય દેખવું,
સર્વજીવોની કરવી ભાવે સેવભે;
જ્ઞાન પ્રેમને ઐક્ય બળે સ્વાસ્થિત્વને,
સંરક્ષીને પામે મહાવીરદેવભે. પ્રિય. ૧૫૨

દિલમાં મહાવીર દેવ વિભુજી જગાડવા,
અનુભવવાને તદ્દય થાવું ભેગભે;
ક્ષણ પણ પ્રભુને ભજે બને ભગવાન તે,
અનંત કાળના ટળતા રવે કલેશભે. પ્રિય. ૧૫૩

પ્રભુએ હિતવચનો મુજને સંભળાવીયાં,
કહેતાં તેનો ક્યારે નાવે પારભે;
પ્રિયદર્શના તારી આજળ લેશ કંઈ,
આજે પ્રભુની શિક્ષા હહી કુજકારભે. પ્રિય. ૧૫૪

બીજી વખતે વીરવચન સંભળાવશું,
આત્મોન્નતિ વિશ્વોન્નતિનાં કરનારભે;
રૂપે પદે તે પછીથી બીજું આપીયે,
પ્રિયદર્શના તું પરબ્રહ્મ ચાન્દરભે. પ્રિય. ૧૫૫

વીરપ્રભુજી મળશે અહિંયાં આવીને,
 વીરપ્રભુમાં સુરતા પૂર્ણ લગાવજો;
 ભક્તિ આધીન વીર પ્રભુ બહારે ચડે,
 જેવા જેના વતે દિલમાં ભાવજો. પ્રિય. ૧૫૬

પ્રિયદર્શના આગમ યથોદાએ કર્યાં,
 વીરવિભુનાં વચનામૃત દિતકારજો;
 અંતરમાં ઉપયોગનાળી સુરજા બળે,
 યાદ કરીને પ્રગટાવ્યાં મુખકારજો. પ્રિય. ૧૫૭

જ્ઞાનીને સાપેક્ષપણે સદુ પરિણમે,
 અજ્ઞાનીને વિષમપણે પરિણામજો;
 પ્રભુનાં વચનો સાપેક્ષાએ ભણતાં,
 આત્મમને અંતરમાંહિ નિષ્કામજો. પ્રિય. ૧૫૮

સંવત જોગળીશ છોતેર આવજુ પૂર્ણિમા,
 બસિપર્વદિન પૂર્ણ કરી દિત શીખજો;
 બજ્રશે મળશે મુળ્યે તે શિવ પામશે,
 વીરપ્રભુની પાસે અંતરદીપજો. પ્રિય. ૧૫૯

દ્યામામું વિશ્વપુરમાં આવે રહી,
 વિદ્યાશાળામાં રચના જ્યારજો;
 બુદ્ધિસાગરમુગ્ધુની કરજા લદી,
 મદાવીર પ્રભુને માયા હર્ષ અપારજો. પ્રિય. ૧૬૦

શ્રી યશોદાની પ્રિયદર્શનાપુત્રીને હિત શિક્ષા ગ્રન્થ.

પતિવ્રતા સતીના યુગ કો.

- પતિવ્રતા પત્ની દેવી છે સહયુગે,
પતિવ્રતાની શોભા અપરંપારને;
પતિની નિંદા કરે ન ખીજ આગળે,
પતિ ઉપર નહીં દોષ ચલાવે નારને. પતિ. ૧
- પતિની સાથે ધર્મકર્મસદુચારિણી,
પતિ દિલ દુઃખે કરે ન એવું કર્મને;
સતીપ્રેમથી પતિની સાથે વર્તતી,
પરપુરુષથી લોગ ન ઇચ્છે અધર્મને. પતિ. ૨
- દેહરૂપના મોડે મુંઝાતી નહીં,
લાલચથી લપટાતી નહીં તલભારને;
પરપુરુષથી ભરમાતી નહીં લર્મથી,
શીયલવ્રતથી ચોલે સી સંસારને. પતિ. ૩
- ગંભીર છાની વાતો મનમાં રાખતી,
સામુ સસરાનો કરતી સત્કારને;
ક્રોધ સમાવી છંદે છુપન માગતી,
સંતાનોને શિક્ષાઓ દે સારને. પતિ. ૪
- સંતાનોની સર્વશક્તિયો ખીલવે,
ધરનાં કામ કરતી નહિ અકળાયને;
પતિને સત્ય સલાહો આપે પ્રેમથી,
પતિ આદિ ખવરાવી પોતે ખાયને. પતિ. ૫
- હોય કદાપિ બ્યસની પતિ તો તેહને,
પ્રેમ જ્ઞાનથી વાળે સવળે પન્થજો;

ગૃહિણીને ઘર કહેતા મોટા યોગીએ,
 નવરી ચાતાં વાંચે ધાર્મિકગ્રંથએ પતિ ૧
 સાધુ-સંત અતિથિને સતકારથી,
 સંતોષે બોજન આદિથી બેસએ;
 સમાં સંજામીને સંતોષે ભાવથી,
 ગૃહ કુટુંબના ટાળે સમગ્રા ક્યેયએ પતિ ૨
 ખાચ પ્રમાણે વ્યય કરી જ વિવેકથી,
 પ્રમાણિકપણે વર્તે સદુ સાચએ;
 બીરબીર મહાવીર જપતી કાર્યો કરે,
 સ્હાય કરે તેની શ્રી મહાવીર નાચએ પતિ ૩
 ગાળે ભાંડે નહીં કોષે ઠેને કદા,
 પુત્રપુત્રીને સમજણનો દે મારએ;
 ભાણવખને દુષ્ટરૂઢિયો છંડતી,
 બહાવ કરીને પતિની કરતી બહારએ પતિ ૪
 ભૌતિક વ્યવસ્થા સાથે આત્મિક ઉન્નતિ,
 કરવામાં કાઢે લવનનો કાળએ;
 દેવશુરને ધર્મની યદા ધારતી,
 સંતાનો બળવાન કરે લવપાલએ પતિ ૫
 વિધાધનસત્તાશ્ચારીરિકસજિથી,
 ગર્વ ધરે નહીં કરે નહીં અન્યાયએ;
 સુખ દુઃખમાં સમભાવે લવન ગળતી,
 દેવશુરને પતિના દુશ્મને માથએ પતિ ૬
 સંકટમાં પતિની સાથે વર્તે સદા,
 દેહદમ્ન તે દેહથી આંતર પ્રેમએ;
 યાત્રાધારે જાણવડને પાગતી,
 બીરબની સ્થાથી વર્તે ઉ શ્રેમએ પતિ ૭
 સર્વ અપેક્ષાએ સમજને ચાકતી,
 સંવાદિકનાં કાર્યોમાં દે ભાગએ

પોતે કામથી રોજી પાતે નિહાળે,
 પુણ્યકર્મથી જાણી રાખેને કામને ૫૦ ૧૦
 જનનું જન્મ જામડેને જાણે જનનના,
 રોજી જાણી જાણી જાણી જાણી
 ગુણિયાલે જાણીયાલે જાણીયાલે,
 જાણી રોજી જાણી જાણી જાણી ૫૧ ૧૧

વિદ્યાગ્રામે આપેલ, વનિજશ્રીનું વેપાર પ્રશ્ન.

પત્નીના પાતે પત્ની જાણી રાખી,
 પત્ની પુણ્ય રાખીને જાણી જાણી,
 જાણીયાલે જાણીયાલે જાણીયાલે,
 જાણીયાલે જાણીયાલે જાણીયાલે ૫૨ ૧
 જાણીયાલે જાણીયાલે જાણીયાલે,
 જાણીયાલે જાણીયાલે જાણીયાલે,
 જાણીયાલે જાણીયાલે જાણીયાલે,
 જાણીયાલે જાણીયાલે જાણીયાલે ૫૩ ૨
 જાણીયાલે જાણીયાલે જાણીયાલે,
 જાણીયાલે જાણીયાલે જાણીયાલે,
 જાણીયાલે જાણીયાલે જાણીયાલે,
 જાણીયાલે જાણીયાલે જાણીયાલે ૫૪ ૩
 જાણીયાલે જાણીયાલે જાણીયાલે,
 જાણીયાલે જાણીયાલે જાણીયાલે,
 જાણીયાલે જાણીયાલે જાણીયાલે,
 જાણીયાલે જાણીયાલે જાણીયાલે ૫૫ ૪

- જોનધર્મ પાલનમાં નિશ્ચયિન ઉઘમી,
 સર્વસમર્પણ કરતો ધર્મને કાજ જો;
 દેશ કોમ સંજ્યાદિક રક્ષણ કર્મમાં,
 સંઘની સેવા સારે આપી સાજજો પતિ ૫
- સત્યસલાહો આપે પત્નીને સહા,
 જ્ઞાનાદિકેનુ રચાપે ઘર સામ્રાજ્યજો
 ઉદાર ગંભીર ન્યાય પતાવણ દક્ષજો,
 શુભધી મોટો સાવા ધરતો દાઝજો પતિ ૬
- પત્નીનું રક્ષણ કરવા જે ધીર છે,
 યોગ્યજનોનું કરતો સદુ સન્માનજો;
 ધર્મ કર્મમાં પત્ની સાથે રાખતો,
 વાતો મુખ્યતાં કરે ન કાવ્યા કાનજો પતિ ૭
- પત્નીશુભકર્મમાં નિહાળતો,
 પરનારીના રૂપે નહિં મુંઝાવજો;
 વ્યભિચારી પ્રીતિ ધરતો નહીં જે કહિ,
 કર્તવ્યો કરવામાં જે દરખાવજો પતિ ૮
- સર્વસ્વાર્પણ કરીને સાધુ સેવતો;
 સુરૂદેવની ભક્તિ કરે નિશ્ચયીનજો;
 સત્તાજો પરબ્રહ્મને જોતો સર્વમાં,
 બીરપ્રભુમાં કરતો મનને હીનજો પતિ ૯
- સતકર્મો કરવામાં મોની જે બને,
 મુજમાં દુર્ધ ન સંકટમાં દુઃખ પાવજો;
 દાન કરેને વિષયોના વશ નહિ થતો,
 સત્યથી જીવે અસત્યને નહિ ચ્ઢાવજો પતિ ૧૦
- પ્રાણ પટે પણ જોનધર્મ નહિ છંદતો,
 જુઠા મન પશિમાં જે ન દેસાવજો;
 શુદ્ધપ્રેમ ને જ્ઞાનપટે જે જીવે,
 પત્નીને શુભવંદી કરી દરખાવજો પતિ ૧૧

પત્નીની નિંદા ન કરે પર આગળે,
સીધી કોપ કરીને નહીં અકળાયજો;
સદન કરે કમોદયથી જે જે બન્ધુ,
વિપત્તિમાં જરા નહીં મળનાયજો. પતિ. ૧૨

કરે પ્રાર્થના વીરતણી વિશ્વાસથી,
ઐક્ય શક્તિથી સાચ સુખી ગૃહવાસજો;
નિર્દોષી યે આત્મમહાવીરભક્તિથી,
મરણવો યે પામે પ્રભુને ખાસજો પતિ. ૧૩

શુદ્ધ પરિવૃત્તિ પત્નીવત અધ્યાત્મથી,
પામીને પરમાત્મ પોતે સાચજો;
ભુદિસાગરદ્રવ્યભાવન.વદિતી,
બાહિર્ગતપત્નીવત સુખદાયજો પતિ. ૧૪

દંપતી ભાષ.

પતિ પત્નીમાં પ્રેમ પરસ્પર હોય તો,
દંપતીજીવન ગાળે સુખમાં હોયજો;
શુદ્ધપ્રેમ બન્નેમાં પ્રગટયાથી ખસ,
દેવ દેવીઓ સરખા જગમાં જોયજો. પતિ. ૧

સત્ય પ્રેમ વણુ દંપતી જીવન નર્ક છે,
કાયલખમાં દુઃખ દોળી પ્રગટાયજો;
અરસ્પરસ વિશ્વાસ પ્રમાણિકતા વડે,
નિર્ધનતા વિપત્તિમાં સુખ થાયજો. પતિ. ૨

આત્મજ્ઞાનથી દંપતી જીવન ચોભતું,
ધર્મ કર્મમાં બન્નેનો સહચારજો;

મુશ્ક કર્મોમાં જન્મેની જ્યાં સામ્યતા, આત્મજીવન ત્યાં પ્રમટ્ટાણું નિર્ધારમે.	પતિ	૩
અસ્પર્શ આત્માર્પણુ છે ત્યાં એકતા, દિલનાટ્ટપા લેદ રહે નહીં લેણમે;		
અસત્ય નહીં મનચાલી કાયામાં જરા, દયા સમા સમતાથી ટાળે કલેશમે.	પતિ	૪
આત્મરૂપની આમળા રૂપના રૂપની, લેશ મહત્તા જાણે નહીં નિર્ધારમે,		
સાત્ત્વિકપ્રીતિનીતિ રીતે વર્તવાં, વીરવીર જપતાં પ્વાતાં નરનારમે.	પતિ	૫
જલના લોભે મુંઝવાં નહિ જ્ઞાનથી, સંતોષે જીવન ગાળે સંસારમે;		
જરમાતાં નહીં દુર્જન દાવ પ્રપંચથી, સંતાનેને ચિત્તજુ રેતાં સારમે.	પતિ	૬
મૃદાવાસમા ઉપકારે કરતાં રહે, સંતક્રમામમ કરતાં ધારી સમમે;		
એક લીજાને માટે મરતાં અવસરે, મુખમાટે જન્મેમાં વર્તે ત્યાગમે.	પતિ	૭
દિલ જૂઠું નહીં આત્માની ॥ એકતા; એક લીજાને આત્મસ્વરૂપે સ્થાપમે;		
મીઠાં વચનો મીઠી વૃત્તિ જ્યાં સદા, પ્રતાપોમાં સાદ્યર્થને સ્થાપમે.	પતિ	૮
સ્વાર્થવળી જ્યાં પડે ન કિંચિત્ સિત્તા, એક લીજાના માટે આત્મયોગમે;		
જ્ઞાપોયને આત્મયોગની સાધના, લોભે માટે માત્ર ન જ્યાં સયોગમે.	પતિ	૯
પણ જીવન જ્યાં કામગણું દગડું રહે, અર્ધકામથી જાણ કામનો નાશમે;		

આર્થપણુનું દંપતીજીવન બચતા,
 તપ જપ સંવત્ર વર્તે હુપોલ્લાસજો. પતિ. ૧૦
 કામાદિકના સંસ્કારોને ટાળતાં,
 કર્મ કરે નિષ્કામપણે વ્યવહારજો;
 સ્વાધિકારે વર્તે ગૃહસંસારમાં,
 ભગની ભાગે વીરવિષે એકતારજો. પતિ. ૧૧
 માતા પિતાદિ ગુરુ જનની સેવા કરે,
 દુઃખ પડે જે લેશ નહીં ગભરાયજો,
 ભુદ્ધિસાગર સાત્વિકજીને દંપતી,
 મુખિયાં યાતાં પ્રભુને નક્કી પાયજો. પતિ. ૧૨

શ્રી મહાવીર પ્રમુનો નંદિવર્ધનને આત્મઘોષ.

નંદિવર્ધનરાજન્ સાંભળ,
 આત્મજાન મુખકારી;
 આત્મ બલે જગસહુ બલ્યું,
 મોહટળે દુઃખ કારીરે પ્રેમે, નંદિવર્ધન મુણ્યો! ૧
 મનવાણી કાયા નહીં આત્મ,
 ઇન્દ્રિય જડ આકારો;
 બાહિર અંતર પ્રકૃતિ સર્વ,
 તેહયત્રી ભિન્ન ધારોરે પ્રેમ. ૨
 આકાશવત્ નિર્લેખી વ્યાપક,
 જા ન ને આ નં દ રૂ પી,
 સ્વપરપ્રકાશક પ્રદાસનાતન;
 સ ૧ જે હો રૂ પા રૂ પી રે પ્રેમે. ૩

મત અમત તમે ગુણ રમેગુણને, મતથકી છે ન્યારો, પુણને પાપ થકી છે નૂદો; એછે ખ્યાસમાં ખ્યારોરે.	પ્રેમે	૪
આનમા મહાવીર વિશ્વેશ્વર છે; સર્વ વિશ્વ આધારો, સર્વમાંદીને સર્વથી ન્યારો, કર્તા અકર્તા સારોરે.	પ્રેમે	૫
ઉત્પત્તિવ્યય પ્રોત્ય સ્વરૂપી; શુદ્ધપ્રજ્ઞથકી ન્યારો, વેપ ન સિંગ ન ફૂલન ભાતિ; સર્વમાંદીને સર્વથી નૂદો, કાલ અનાદિ દયાવીરે.	પ્રેમે	૬
ઉંચા ન નીચા ન દલકો ન ભારે, રૂપરસગંધથી ન્યારો, શાન્ત અશાન્તાકોલથી નૂદો, સપળે છે ઉન્નિષ્ઠારોરે.	પ્રેમે	૭
લોકોલોકથી મોટો મદાવિભુ; જાનાનન્દરસરેલે, નવનવરસથી રસિયો ધેનન; ગુણપર્વાવથીએલેરે.	પ્રેમે	૮
મોદ ઉદયથી આયેનો આયો, મોદ મર્થા પત્રી પામે; ભાદિર અંતર ઉંચે નીચે, નપળે પૂર્ણ પ્રકાશેરે.	પ્રેમે	૯
આનો પીતો ઉધનો નદો તે, અગદગનો નિજબ્યોને;		

- મન મર્યાં એકરૂપે પ્રસાદે,
અનંત જાણો દોનેરે પ્રેમે. ૧
- સદુપદિ એલે મદુપદિ રૂઝે
એકાનેક રૂપી,
એકવિષે જે અનેક મહાત્મ,
નિશ્ચયદિગ્દર્શીરે. પ્રેમે ૧૧
- સત્તાએ ત્રણકાલમાં જાગમ,
એકરૂપી મુદાપો,
નામી જાનામી રૂપી અરૂપી,
સદસારૂપ કદાપોરે. પ્રેમે ૧૨
- જડવેનમપ જગતે સ્વામી,
ભિન્નભિન્ન છે જગથી,
રંગોરંગમાંથી વ્યાપી એલે,
ભિન્ન દિને રંગોરંગથીરે. પ્રેમે ૧૩
- આમમદ્વાવીર દુ ધું પોતે,
સર્વશ્વે નિજજ્યોતે;
દિલમાંદિ દિલ પ્યારે ગોતે,
વિશ્વપ્રકાશે ઉલોતેરે. પ્રેમે ૧૪
- જન્મ નદી ને જરા ન મૃત્યુ,
નર નપુંસક નદી નારી;
ધર્મી અધર્મી રાગી ન લોગી,
મુક્ત નદી સંસારીરે. પ્રેમે ૧૫
- અનંતનૂરને દરિયો સપળે,
પોતે પોતાને ઢેખે,
સર્વપ્રકાશક નિત્યાનિત્ય જે,
સર્વરૂપે નિજ પેખેરે. પ્રેમે ૧૬
- જડ નહીં પણ જડપર સત્તા,
જેની પૂર્ણ પ્રકાશે;

અનંત પ્રદ્યોતમાં સત્તા,
 એકપણે છે વિલાસેદે પ્રેમે ૧
 પંચમહાભૂતથી છે ન્યારે,
 ભૂતનો ઉપયોગ આવે;
 સત્તા વિશ્વમાં નિત્ય ઉ જેની,
 તેને જીવે દ્વિતદાવેદે પ્રેમે ૧
 શુદ્ધપ્રેમને જાને પ્રતીતિ,
 અનુભવ દિલમાં આવે;
 દેહાધ્યાસ મટે મન મરતાં,
 જીવ-મુક્તિ મુકાવેદે પ્રેમે ૧
 યવજ મનન નિદિધ્યાસન કર્યું;
 નિર્લેપી રહી મનમાં,
 દેહદેવગમાં પ્રદ્યમહાવીર,
 શોધે આતમ દિલમાંદે પ્રેમે ૨
 દેખ્યા વજ આનંદ લક્ષ્યાવજ,
 જીવે મરી અવતરતા;
 અજાને પુનઃજન્મમાં રમતા,
 આનંદ વજ દગવગતપ્રે. પ્રેમે ૨
 આતમ દેખવે પામવે એ છે,
 મૈત્ર્યર્થ જયકારી;
 દુઃખથી ભાદિર નિશ્ચય આંતર,
 દ્યો સાપેશે વિચારીદે પ્રેમે ૨
 મનથી લેદ અને જે અસેદે,
 આતમ અમૂળ પામે;
 મિત્રપણું, મન મોહને જીને,
 દુઃખે નિર્ભય દામેદે પ્રેમે ૨
 આતમ આપોઆપ છે પોતે,
 નિશ્ચય દિલ અવધારે;

आत्महृष्टिमे देजोने वर्तो,
 अविनाशीनिराअरोरे. प्रेमे. २४
 मनथी मृत्युने आत्मथी लुपन,
 गहरी आंति निवारो,
 बुद्धिसागरमहापीरनेपे,
 सर्वजगत अजवाजोरे. प्रेमे. २५

आत्मप्रकाश.

आत्म! तूं है सब उजियारा, घट घट व्यापक आनन्दरूपी.
 त सब है पसारा .... आत्म १
 इसदूधमो समाया तुजमें, अनंतब्रह्म अपारा,
 बमें है तु सबमें नाहि, आपदि आप निहारा. आत्म २
 लधिमें पढी जल क्या शोधुं, शोधे है सो गमारा;
 आपदि आपकुं देखुं ध्यावुं, अलख है रूप अमारा. आत्म ३
 तम रूपमें तुहि छुपाया, दिलमें है दिलदारा;
 राशक और माथुक तूंहे है, गेय तूंहे गानारा. आत्म ४
 लंग न जावि है फलु तुजमें, दुल्हनने तूं दुल्हारा;
 मेकालोकमें तुज उजियारा, तूं प्यारी ओर प्यारा. आत्म ५
 ताया सो तुजमोदि सभाया, उसकुं नहि अवतारा;
 थापांदि बंधत आपदि छूटत, मनसैं तूं है न्यारा. आत्म ६
 सूफी है हम दिलदार साफी, साफी खाकी न्यारा;
 बुद्धिसागर अनलहक तूं, वीर खुदा निर्धारा. आत्म ७

अनन्तब्रह्म वर्तुल.

आत्म आपोआप मदर ले, करना होय मां कर ले, आत्म०
 वेवाचारमनादिक वर्तुल, उनमें आगे चिबर छे;
 अनंत वर्तुल भृष्टब्रह्म है, निश्चय ऐसा कर ले, आत्म० १
 लिंगनाम मन वर्तुल हृद है, भ्रंशग वहां पर है;
 आत्मवर्तुल वेदद है घटघट, ज्ञानदकाजमें तर है, आत्म० २
 अनंतवर्तुल सर्ग व्यथ जहाँ, परब्रह्म महावीर है;
 आपोआप स्वयं हि ऐसा, ज्ञान ना ज्ञानी घर है, आत्म० ३
 दर्शन मत पंथ धर्मादिक सब, सुद्र छपु वर्तुल है;
 मनकी ऐसी सब लाला है, अःतम वीर अक्षय है, आत्म० ४
 आत्ममहाधर्ममें मन लीनगा, होतां सुख भरपूर है;
 अनंतमहावीर अनुभव आता, साकी स्वयं चकनूर है, आत्म० ५
 अनंत ब्रह्म महावीर वर्तुल, ऐसी निमकी नजर है;
 मोहि आत्म अज्ञा अहं, बाहिर ओर अंदर है, आत्म० ६
 मनकी उपाधि अवश्यन है, ब्रह्मनूर सागर है;
 नादरूपशक्ति लय होने, दुःखकी न मखर है, आत्म० ७
 अनंतनमसे ब्रह्म अनंत है, नारी वा नाहि नर है;
 उसकी सच्चा एक समय है, मवदायामें पर है, आत्म० ८
 भ्रमानीकृं ज्ञानीयोका, दिव्यकी कहांमें खबर है;
 पृथ्वीसागर सुकी सनगा, सब आलममें अमर है, आत्म० ९

मनदृष्टि अने आत्मदृष्टि.

आत्म आपोआप विचारा, तेरा सब है पसारा. आत्म०
 मनदृष्टिसे बन्धन सब है, मन है सब संसारा;
 आत्मदृष्टिसे बन्ध न मुक्ति, पुण्य न पापमचारा. आत्म० १
 मनदृष्टिसे जन्म मरण है, सुखदुःख काम विकारा;
 आत्मदृष्टिसे जन्म न मृत्यु, आनंद अपरंपारा. आत्म० २
 मन सेतान है आत्म अट्टा, मन है सब अंधियारा;
 मन है माया कर्मकी जड है, मनका सब व्यवहारा. आत्म० ३
 सत्त्व रजस्तमसे है धारा, आत्म सब आधार;
 ज्ञानसे व्यापक पूर्ण निरञ्जन, ज्ञानीयोकुं धारा. आत्म० ४
 तीन भुवनका शहेनशाह है, खेले खेले अपारा;
 आत्म अखल आत्म आखर, अनंत नूर उजारा. आत्म० ५
 आत्मराज्यमें सपरार्थोंका, होत समावेश सारा;
 आत्मराज्यका नाश न कबहु, त्याग नहि मनका दारा. आत्म० ६
 मनसे होत गुलामी जीवोंकी, आत्ममधु निर्धारा;
 बुद्धिसागर आत्ममहावीर, जिनवर है नयकारा. आत्म० ७

आत्मकमाणी.

आत्म ऐसी कमाणी कमाना, जाना नाहि फिर जाना. आत्म०
 प्रथमदासीरमांदि किरना, प्रथमदृष्टि राना;
 प्रथमदासीरमांदि सोना, प्रथमदृष्टि राना पाना. आत्म० १

प्रत्यक्षरात्रीर गुनना खेदे, उगमें खगा दे नेना;	
प्रत्यक्षे उठना खगना रोना, प्रत्यक्षा खेना देना.	आत्म० २
प्रत्यक्षीर हे कुटुब कधीमा, नागनाग मगाना;	
प्रत्यक्षे यगना प्रत्यक्षे जीना, प्रायहु प्राय पिलाना.	आत्म० ३
पारिष भग्न प्रत्यक्षे जीना, प्रत्यक्षे कुपद खेना;	
प्रत्यक्षयमें कर्मको रोना, भस्मिपनेमें होना.	आत्म० ४
वीर वीर मन खगमें मगना, वीरमें खगनी मगाना;	
गूढालम उपयोगे बापु, अनदद गान मगाना.	आत्म० ५
जैनधर्म आत्मगुण पावा, आत्मगुणहु गाना;	
आत्मगोहि मनहु दुखाना, आत्ममें गुणगाना-	आत्म० ६
नामरूप मट बुद्धक म्पारा, आत्मिमें न भूखाना,	
पुद्धिमानर आत्ममहावीर, आत्मन्दकपहु खाना.	आत्म० ७

आत्मोपयोग.

आत्म तु हे पूर्ण अनामी, मनकामी तु अकामी.—आत्म०
 नहि दिन्दु नहि सुमन्यमान तुं, तुं नहि जैन गुमाइ;
 पारसी बौद्ध नहि याहुदी, उंच न नीच इमाइ. आत्म० १
 ब्राह्मण क्षत्रिय वैश्य न गूढ, वर्ण न मित्र न जाति;
 पृथ्वी जल अग्नि नहि बापु, काया वाणी न माति. आत्म० २
 वर्ण गंध रस स्पर्श न शब्दा, पृ सब मनका बसारा;
 अन्यकार प्रतिविच न छाया, आदि न अंत तुम्हारा. आत्म० ३

बाप न बेटा गुरु नाहि देखा, आपही आप शकेला;
 मन सें न्यारा हो तुम निर्भय, मान न मनका खेला. आत्म० ४
 कर्म प्रकृति मनसैं जूदा, भूल जा दुनिया बाजी;
 मन हे मृत्यु आत्म जीवन, निश्चयकर हो राजी. आत्म० ५
 राग त्याग दो मनकी भ्रमणा, मन परतंत्र गुलामी;
 मन बंधाता ज्यों त्यों भ्रमसैं, ए सब मनकी स्वामी. आत्म० ६
 तूं नाहि खाता पीता सोता, दुनियाकी नाहि यारी;
 वृत्ति अध्यासो नाहि तूं है, नाहि तूं नर वा नारी. आत्म० ७
 राखि शशी ज्योतकुं तूंहि प्रकाशे, नादरूपसे न्यारा;
 वाचनसैं बाहिर घट खेले, महाबाहू जगदाधारा. आत्म० ८
 निराकार साकार सनूरा, तुज मेमे सुखाना;
 बुद्धिसागर तुजमें लीना, पूर्ण हुवा दस्ताना. आत्म० ९

म्हने.

सतोसत अतमानादे. के श्रुत.

म्हने नही डोळणी भभतादे,
 रही सहु जगपर सभतादे.
 शुभाशुभ सहु मननी आन्ति,
 शुभाशुभ नाहि डोळदे;
 सुप्रदुःख बाहिर संयोगे छे,
 सभपणे सहियो जेछ. म्हने १

अनंतनामो अनंतउपो,
 निर्धार्या र मात्तदे;

નદિં જન નેમં નદિં રદિમું,
 વતિ નીને બાળ્યાં મ્હને
 પૃથ્વી જલ વાયુ અગ્નિ નદિ,
 નદિ જામણને કાપારે,
 આત્મરૂપ વળુ અન્વ ન હું છું,
 જૂત તામી જમખાયા, મ્હને
 નદિ હું લાગે પડોળે કુંડો,
 જે મુ તે હું બાણે,
 હું હું દગલ થયો અનુભવ,
 જામણરૂપ પિછાણું, મ્હને
 કોઈ ધર્મજન સમ ન દેવ જ,
 કોઈ ન દેવી લાગેરે,
 શત્રુ ઉપર દેવ ન પ્રગટે,
 મન વતે દેસાગ્યે મ્હને
 હું નદિ જાગી હું નદિ ધ્યાની,
 હું નદિ ત્યાગી સમીરે,
 હું નદિ શરૂ વા થયો યોગી,
 શિવ નદિં વેસગી, મ્હને
 હું નદિ જની વતિ સંન્યાસી,
 જોગી વા ઘરબારીરે,
 જાજા તપસ્વી લેખક નદિ હું,
 નદિ અવધૂત અવધારી, મ્હને
 સર્વમાંડીને સર્વથી ન્યારો,
 નહીં વિંચ મુજ બાતિરે,
 કોઈ નહીં ઠેકાણું માણું,
 નહીં નામ પ્રખ્યાતિ, મ્હને
 નિંદા સ્તુતિ મ્હને ન લાગે,
 માન અને જાપમાન્યારે;

દુનિયાતારીની	નદિ	વારી.		
પ્રજાપ્રેમ	પ્રજાપ્રેમ,	મદને	૬	
દુનિયાના	અભિપ્રાયો	ને	ને	
છુવેંચાં	ને	જુલોડે,		
અને ન પડવા	વડો જમ	કેની,		
પ્રજાપ્રેમ		દુલો	મદને	૧૦
ગાંધે	દાહો	લંત	તેંડ	
પ્રજાનો	દુ	પ્રજા	મદારોડે	
પ્રજામદારોડે		૨ માણે,		
માન્યો	મદારો	ત્યારે	મદને	૧૧
મન નપ	સંપમ	કમું	ન	જાણું,
આંતર-વચ	પ્રજા	વાગીડે,		
તુલિયાગ		આમડેજમન,		
દયા	દુલપમં	જાણી	મદને	૧૨

અનાદિ અનંતાત્મા.

દું	તું	અનંત	અનાદિ,	
નદિ	દું	સાંતને	સાદિ,	
અનંત	નામો	અનંત	રૂપે,	
પર્યાયે			વ્યવહારોડે;	
અમત્	જુલો	જાણીને	સપજું,	
દું	નદિ	જડ	આચારે,	દું. ૧
નદી	શીખ	દિંદુને	પારશી,	
મુસદમાનને			પ્રોસ્તિ,	
નદિ	ઝોલ	મતપંથી	કેઈ,	
નદિ	શૂન્ય	વા	વસતિ.	દું. ૨

મનની જે જે ઉઠે કામના,
 ઉઠ્યો તે હું નહિ પોતેર,
 સર્વ નિકટપાતીત નિરંજન.
 નિર્મલ જનંત બોલો.
 યતેનશ્ચ હું જરૂર મુખનો,
 જાણે નહિ બંધાઈર,
 મન મયાંજળ જાણે ન હો મુજ,
 જાણી સગા આડું.
 જનંત પ્રભુના નામ ને રૂપ,
 જનંત ધર્મસ્વભાષારે,
 અસ્તિ નાસ્તિ સ્વરૂપ હું છું,
 જનંત મુજ પર્વાચ.
 અનેકવર્ણી શબ્દપ્રકાશી,
 પરબ્રહ્મ હું આરોર,
 શબ્દોના ગ્રંથ હું દગિવા,
 ચિદાનંદ આપારો.
 જગ હું નિરો રોડરીતે,
 સ્તવો જમે તેમ માનોરે,
 તેમાં સમભાવે હું આતમ,
 રહ્યો ન જગમા છાનો.
 પરબ્રહ્મમહાવીરપ્રભુમાં
 લમ લાવી રંગાયોરે,
 જડમાં દેહાદિ જડ મજદુ,
 જાડમાં પ્રજા સમાયો.
 આતમ સત્તાએ પ્રભુ મહાવીર,
 સર્વ વિશ્વ હું વ્યાપીરે,
 સત્તાએ હું આતમ એક જ,
 એવાભાવે બાપી.

હું ૩

હું ૪

હું ૫

હું ૬

હું ૭

હું ૮

હું ૯

મનથી ઉઠ્યાં મત મતાંતર,
 સંપ્રદાયને જન્મેરે;
 તે નહિ હું ને તેમાં હું નહીં,
 હું નહિ પન્થી પન્થો હું છું. ૧૦

અનંતજ્ઞાનાદિશક્તિમય,
 અનંતવિશ્વપ્રકાશીરે,
 જ્યાં ત્યાં દેખું ત્યાં હું પોતે,
 નહિ હું મહા કાશી. હું છું. ૧૧

ચર્ચને દેવલ મસ્જિદ મઠ સહુ,
 સ્થાનક સઘળે દેખોરે;
 બુદ્ધિસાગર આતમસત્તા,
 ભણિયો એકઠે એકો. હું છું. ૧૨

સત્સંગતિ.

સાધુઓની	સંગતિ	એક,	
સુખિપુરી	પહોંચાડે	ઠેક;	
સુરુઓના	રે દેખે	દોષ,	
તેઓનાપર	કાલનો	રોષ.	૧
સ્વર્ગથી	ગોટા	સાધુસંગ	
સાધુસંગે	રક્ષન	તરંગ	
સાધુસંગે	નાસે	દુઃખ,	
આત્મિક	સાચું	પ્રગટે	સુખ. ૨
સંતોની		સંગતથી,	
દુર્ગુણ	સઘળા	બાધ;	

કાચુળ	સજા	પ્રમદતા,	
મુજિા	પલકા	માવ	૩
સન્સ એ	નહિ	મુખપો,	
માનવ	નહિ	જેવાન;	
સાધુમંત્રિ		પલકામાં,	
દાગે	દોષ	નિવાન	૪
પ્રજુમાં	જેની	પ્રીતપ્રી,	
પામ્યા	જાતમ	જાન;	
સાચુળ	પામ્યા	સંતને,	
નિર્લેખાવે		માન.	૫
સતો	દેખી	રાખજે,	
સંત	જાતાવે	સત્ય,	
પત્યરનો		પારસમજિ,	
કલ્પા	સંત	મુશુલ	૬
ઈશ્વરના		પ્રતિનિધિઓ,	
સંતો		સાચાદેવ;	
સંત	દુહપમાં	છે પ્રભુ,	
ભાવે	કરજે	સેવ.	૭
સંત	મળે પ્રભુ	મળ્યા,	
માની	આનંદ	પામ;	
અજ્ઞાનાદિદોષના,			
નાશક	તેનુંજ	પામ.	૮
સંતકમાને		દેખજે,	
પ્રકૃતિ	નહિ	દેખ;	
જેવું	દેખીશ	તેદવો,	
જનીશ	ફક્ત	ન રેખ.	૯

મનો રેખા આનમ રંગ,
ચો ન તેપર મોડનો રંગ,
જુદિસાઃ વરસનનો માય,
કરના પોતે પ્રબુમનાથ.

૧૭

મારી પાછળ આંગે નહિ.

મારી પૂઠ ન પડેડા કેઈ,
નહીં તે દિલમા રહેશે રાઈ.
પડેડા મરનો નામરૂપથી,
ભણ્યું ગણ્યું સદું જૂલેરે;
હું તું જૂવે પાછળ આવે,
દિવ્યચક્ર દિલ ખીલે.   મારી.   ૧

મારી પાછળ પડે ન લોકે,
પડશે તે સદું જોયોરે;
દુઃખનાદસ્તિયામાંડી પડશે,
મરી પછી નિજ જોગે.   મારી.   ૨

મારગ ઉલટે માથી ન્યારે,
હમ ભરતાં મુંઝાયોરે;
કાવરનું નહિ કામ કરું અહીં,
દુનિયામાં નિંદાયો.   મારી.   ૩

તમે તમારા મારગ જાણો,
અમને નહીં સતાવોરે;
ચેલા બકોળી નહિં મમતા,
અહીં ન કોનો હાવો.   મારી.   ૪

નામવાસના	વિષવાસના,		
લોકવાસના	ભારીરે;		
શાસ્ત્રવાસના	ટળતાં	ખાઇળ,	
આવે!	થે	અધિકારી	મારી. ૫
જેવી	દષિ	તેંવા	મુજને,
દેખી	ફલ	લ્યે	તેલુંરે;
આપ	શરને	અપ	હિ ચેલો,
પટમાં	જોયા	જેવું.	મારી. ૬
શીર્ષ	ઉતારી	પરવું	પહેલું,
કામ	ન	જાલો	સહેલું રે;
નબથી	બાથો	ભરીને	ચડવું,
થાવું	પહેલાં	પેલું.	મારી. ૭
રકત	અશુની	ધારા	કાઢી,
તેમાં	દિલડું	ધોવુંરે;	
આડું	અવળું	જરા ન	બલું,
અનંતનૂરને		જોલું.	મારી. ૮
અનંત	જ્યોતિ	મહાવીર	મળવું,
નથી	બાલના	જેલોરે;	
અગમ	પંથમાં	સાહિબ	સાથે,
પથે	ખરેખર	મેજો.	મારી. ૯
બૂઢી	જાશે.	અમને	દુનિયા,
નામ	ન	મુખથી	લેશેરે;
મુજ	જેવા	લાખો	સાગરિયા,
મહી	જાશે	સંદેશે.	મારી. ૧૦
જેવી	જેની	હોય	ચોખ્ખા,
તેવું	તેને	ગમતુંરે;	
અમને	આત્મસ્વરૂપે	રહેવું,	
નિશ્ચય	જોવું	ગમતું.	મારી. ૧૧

આનમમાં જે જ્ઞાન પ્રગટતું,
 તેની જોડે ખુબારીરે,
 દુનિવાના લોકો મું બલો,
 ભૂલ્યા મેલે બાગી મારી ૧૨
 પડે પડિયા ફેર રખડિયા,
 રાજા કંખા લાગરે,
 યદા પ્રીતિથી જે આપ્યા,
 તેલે આવી પાછા મારી ૧૩
 અમે અમારા મારગ વરીએ,
 ચિદાનંદમસ્તાનારે,
 ભુદિસાગરશુદ્ધાતમમાં,
 આનંદગીગુફાના ૧૪

મહાવીર મેઢ

મળિયા મહાવીર અનંત નર, સાચા અનંત આનંદપૂર,
 મનથી મરતાં અનુભવ આવે, સર્વ જાનિયો ભવેરે,
 યર્મયશુથી આતમચતુ, અનંતવિષયી થાવે મળિયા ૧
 શેત્રકાલ અવધિથી ન્યારા, મહાવીર અનંતત્યોતિરે,
 મહાવીર આપોઆપ જ રિતમાં, સર્વ જ્યોતિ વિજ્યોતિ મળિયા ૨
 રિતમાં મહાવીર પરગ્રહ છે, દેખો અનંત આનાદિરે,
 આનમમહાવીર ઘટ ઘટ આપક, ન્યારી કર્મ ઉપાધિ મળિયા ૩
 અનંત જ્ઞાનાદિ પથાઓ, મહાવીરમાંદિ સમાધારે,
 રવપ મહાવીર અનુભવ આવ્યો, સર્વજ્ઞાવ સમન્તપા મળિયા ૪
 ક્રેદજ્ઞાન વિદ્યા છે, જ્ઞાણગી, તેહયદી પ્રમટાપારે,
 મારે શક્તિનું જ્ઞાનજ્ઞાન એવી, જ્યાં મળિયા ૫

આત્મજ્ઞાન સિદ્ધારથ રાજન, વિવેક નંદિભાષરે;
 ક્ષત્રિકુટં, અનુભવ ધામ જ, શક્તિ યશોદાબાઈ. મળિયા. ૬
 અસંખ્ય પ્રદેશી. આતમ તે છે, આર્યદેશ જગ મોટોરે;
 ત્રિશલા સમ્યગ્દષ્ટિ સનૂરી, જાણે થાય ન ગોટો. મળિયા. ૭
 દેવાનંદા બક્ષિતદષ્ટિ, કવચહત્ત શુભગોધ જ રે;
 અંતર દષ્ટિ સુદર્શના. છે, ભાવ કુદુંબની. શોધ જ. મળિયા. ૮
 પ્રિયદર્શના અનુભવદષ્ટિ, વીર્યકરપદ સષ્ટિરે;
 આત્મજ્ઞાનથી દેખો દિલમાં, વ્યગ્તિ તેમ સમષ્ટિ. મળિયા. ૯
 પિંડમહાવીર આતમ એક જ, પ્રહ્લાદે જ અનંતારે;
 શક્તિ વ્યક્તિથી જાણ્યા નિઃશય, શુભપર્યાય દ્રવંતા. મળિયા. ૧૦
 પિંડવિષે તે પ્રહ્લાદે છે, સત્ય અનુભવ પાપારે;
 પ્રતિ સમય પર્યાય પલટતા, દ્રવ્ય જ નિત્ય સુહાયા. મળિયા. ૧૧
 પયયિનો ઉત્પત્તિ વ્યય, જન્મ મરણ કમયોગેરે;
 દ્રવ્યપણે મહી જન્મને મૃત્યુ, આતમ શુભને લોભે. મળિયા. ૧૨
 શરીર પ્રગટી જૂનાં યાત્રાં, વિલુપે જીભાં આવેરે;
 જ્ઞાનીને આત્મોન્નતિ કમમાં, હેતુરૂપે થાવે. મળિયા. ૧૩
 સમક્ષિત દષ્ટિને સહુ સવળુ, સારામાટે થાવેરે;
 દેહમૃત્યુ પેળું સારા માટે, સ્વોન્નતિ કમે સ્વભાવે. મળિયા. ૧૪
 આત્મશુદ્ધિનાં શુભ રહસ્યો, કર્મચક્રીજ છુપેસારે;
 શુદ્ધિસામર આત્મમહાવીર, દ્રવ્યભાવ પ્રગટેલા. મળિયા. ૧૫

મૃત્યુ પાછલ.

આ વિશ્વમાં નરેશવ સહી આત્મોન્નતિ પથે વધ્યો,
 જાણ્યું અને દેખ્યું ઘણું પરમાત્મ મહાવીરવદ લલ્યો;
 પરબ્રહ્મ મહાવીર દેવનું ચરણું ગ્રહ્યું ત્યાગી બની,
 તપ જપ સંભાધિ ધ્યાનમતની સાધના કીધી પછી. ૧

ને ને મરે તે હું નથી હું નહિ મરું કોનાવડે,
 હું કાલનો પણ કાલ છું આનંદ જ્યોતિ અગદુજે;
 ને ને મરે બદલાય તે છે પ્રાણ દેહો કર્મ ને,
 ને ને મરે તેને રૂપો ત્યાં મોહમાયા ભર્મ છે. ૯

હું જ્ઞાનજ્યોતે જીવતો આનંદમાં લપલીન છું,
 આત્મસ્વરૂપે દેખ્યો મસ્તાન નિર્ભય પીનછું;
 જૂતો મળે જૂતોવિરે આત્મ મળે નિજ જ્યોતમાં,
 એવી અમારી માન્યતા સમજે ન મૂઢો મોતમાં. ૧૦

અમ પાછળે નહિ આવ્યો, દેહાદિને સાથે પ્રહી,
 મરીને પછી જીવ્યા વિના પાછળ ન આવે કો વહી;
 ને ને કશું વિચારું ને મન જેલ સહુ બૂલી ગયા,
 અંતે અમે આ વિશ્વને વંદન કરી આગળ વધ્યા. ૧૧

માફી સકલ જીવોતણી માગી લઈ છું આપયો.
 માફી દઈ છું સર્વને દિલને નહિ સંતાપને,
 સમજાવથી પ્રારબ્ધને આવ્યું ઉદયમાં લોગબ્યું;
 ઉપયોગ રાખ્યો આત્મમાં બંધાય ના જેથી નવું. ૧૨

તું ભેટ કર્યો મૃત્યુ ઓ! મુજ દેહને કર કાળને,
 દિવ્યપ્રદેશે જીવતાં ધન્યવાદ તારી સાજને,
 આનંદ સભ્ય પ્રદેશમાં જાવા બનાવો સહુ બને;
 જાણું અનુભવ જ્ઞાનથી તેથી જ આનંદ છે મૂળે. ૧૩

આગળ જતાં પાછળ તણું સહુ પાછળે રહી જાય છે,
 પાછળ તણું સહુ સાધનો આગળ જતાં જૂલાય છે;
 ઓ શિષ્ય સવળા પાછળે ઝટ આવ્યો લેખા થયો,
 જેમ જેમ પાછળ આવ્યો તેમ પાછળું બૂલી જયો. ૧૪

જૂલો પરસ્પર માણીથી અગપાઇ જતી આગળે,
 આત્માનુભવને પામ્યો દોષો સકલ તેથી ટળે;
 આત્મ પ્રદેશે મિલન છે વિચારી યેને આવ્યો,
 જ્ઞાણ તમારાં પ્રેમીઓ તે સાથમાંહિ લાગ્યો. ૧૫

- અંતરમાંથી આંખું ન પ્રગટે શબ્દથી,
દયા હતા વણ શું જોઈ નરનારજો અમર. ૨૨
- આવી કર્મની બીજો આવી તેડને,
મૃત્યુ આવી તોડી કરતું પ્રકાશને,
વહેતું આગળ દિવ્ય પ્રકાશમાં પેગથી,
માનમાનુષ્ય જોયો પ્રગટ્યો ખાસને. અમર. ૨૩
- જે જે જન્મું તે સારા માટે સદુ જન્મું,
નિંદાસ્તુતિરૂતિ નાહી દૂસને.
અનંત સત્ય પ્રકાશ સ્વરૂપી આતમા,
અનુભવ આપ્યો પ્રગટ્યું આનંદપૂરને અમર. ૨૪
- ગાયો આતમ ધ્યાયો ધ્યાન સમાધિથી,
ઉપચારે જસ નામને રૂપ અનંતને:
આત્માનંદમાં વિષયાનંદ શમી ગયો,
આપ્યો કામનો શુદ્ધાનંદથી અંતને. અમર. ૨૫
- મહાવીર ધ્યાતાં મહાવીર આતમ અનુભવ્યો,
પોતે મહાવીર જ્ઞાતાસેય સ્વભાવજો;
જિનાગમો શાઓ સદુ ઉપકારી થયાં,
સંતો પાસે બેસી લીધા દહાવને. અમર. ૨૬
- દેખે મારી દૃષ્ટિયોથી જે મૂળે,
આતમજ્ઞાનમાં ઉડો ઉડરી ખાસજો;
મુજ સ્વરૂપે મેં આવે તે મુજ પાછળે,
અનુભવે તે પૂર્ણાનંદ વિલાસજો. અમર. ૨૭
- જીવંતાં મન મુત્યુને મેં અનુભવ્યું,
પરાપાર જે નિર્વિકલ્પે ખાસને,
નામ રૂપાદિ મોટે મહા થયો જીવતો,
આતમ જીવનનો પૂર્ણ થયો દિવ્યાસને. અમર. ૨૮
- મરજવાના ઘટમાં જીવન્મુક્તિ છે,
મરવાથી કય પામે તે મરનારજો;

- મનનું બાહિર સહુ ભૂલાતું ભૂલાય છે,
આત્મધર્મનો આદિ ન આવે અંતજો. આતમ. ૩૧
- જીનધર્મને સાચો જાણ્યો અનુકંપ્યો,
જીનધર્મમાં સર્વે ધર્મ સમાયજો;
મહાવીર પ્રભુનું ચરણ કર્યું સ્વાર્ણ કરી,
માફ કરો પ્રભુ દોષો સહુ અન્યાયજો. આતમ. ૩૭
- જાણે અજાણે ભૂલદોષ જે જે થયા,
પક્ષાત્તાપ કરે છું દીન દયાળજો;
ખમું ખમાવું સર્વજીવોને સમતથી,
માથું કંઠા ત્હારી પૂર્ણ કૃપાદળે. આતમ. ૩૮
- જેવો તેવો ત્હારો મુજને જાણીને,
પરમેશ્વર જગદીશ્વર કર ઉદારજો;
ઉંચો થઈ છું આત્મપ્રદેશોમાં પ્રભુ,
સમયે સમયે ત્હારો છે આધારજો. આતમ. ૩૯
- મારી ફર્જ કરતાં અધિકું નહિ કર્યું,
ભૂલ ચૂકની માગું છું પ્રભો માફજો,
આત્મોપયોગે રહેવા નિર્વેપજીવથી,
સત્યભાવના ભાવી દિલ દરિયાવળે. આતમ. ૪૦
- સમભાવે આ વિશ્વ નિરખિયું અનુભવે,
વિષમભાવ રહ્યો નહીં જમમાં ક્યાંયજો;
એવો નિશ્ચય દિલમાં પ્રગટ્યો છે પ્રભો !
મુક્તિનું મુખ અનુભવાતું આંહિજો. આતમ. ૪૧
- હજી પણ પ્રારંભે દુઃખ રોગાદિ વડે,
પ્રગટે તેનો ભોગવી કરવો નાશજો;
નાશવંત નહિ હું જે તે જડપર્યવો,
તણ કાલમાં આતમ છે અવિનાશજો. આતમ. ૪૨
- શુદ્ધભક્તિજો આતમ આતમ અનુભવે,
શુદ્ધપ્રાપ્તી આતમ દિવ્ય પ્રકાશજો;
નિર્ભયતા આનંદ પ્રકાશ્યો અનુભવ્યો,

માવન ભારીર અંતરમ જે ખેડનો,
 તે દું પોને કરનો રાજ પ્રકાશને;
 નમર ધમો દું આ-માનુષ્ય ચોખ્ખી,
 અનુભવયોગે આગે છે વિચારને. આત્મ ૫૧
 આત્મમયે આત્મમયી પન્નિગંદ,
 અન્ન અન્ન અત્તમ તુજને વખરાને;
 નમો નમો આત્મને નિઝર દેવ જે,
 પાસને પાતે નમતું ઉપચારને. આત્મ ૫૨
 અંત્રી અંત્રી હિંદ તેને તેડતું,
 અંત્રી અંત્રી હૃદ પ્રગટે નિર્ધારને,
 પૂર્વજવોના સંસ્કારી જાની જનેડ,
 આત્મને પામી વર્તે વ્યવહારને. આત્મ ૫૩
 સર્વ જાતની નવદિપો પદ સદુ,
 આત્મમયમાં આપેશાએ સમાવમે,
 મોટે લોહો આત્માતું સરતું કરે,
 આત્મ તે પરમાત્મ પૂર્વ મુદાવમે. આત્મ ૫૪
 નિજ આત્મ સત્તમ સર્વ વિશ્વને રેખવો,
 એવો નિશ્ચય પામી વર્તે ખાસને;
 સર્વકષાયો ઉપચારવો ભાવથી,
 આત્મશાન્ત્ય પામ્યાથી દુઃખનો નાશને. આત્મ ૫૫
 પ્રતિજ્ઞ થાયો નદી દુનિયામાં કડી,
 નભવત્ નિર્વેખી થાયો નરનારને;
 મહાર્જુ લ્હાર્જુ વેરવિરોધ મુખવચો,
 સત્ય શાંતિનો તેથી વિશ્વ પ્રચાર તે. આત્મ ૫૬
 દુનિયાનાં મનપયો અપડા સદુ શમ્યા,
 વીર પ્રભુનાં વચનોથી નિર્ધારને;
 વીર પ્રભો તું સર્વ વિશ્વનો દેવ છે,
 તુજ આશ્રયથી સફલ થયો અવતારને. આત્મ ૫૭

શુદ્ધોપયોગે આત્મમહાવીર, જ્યોતિ અપરંપાર; અમારે.
જડજ્યોતિથી ન્યારા નિશ્ચય, અનંત સુખ આધાર; અમારે. ૧૦
શુદ્ધવલ્લુ અન્ય ન મનમાં ગમતું, જોઇને જોયું તમામ; અમારે.
બુદ્ધિસાગર મહાવીર ન્યારા, તું છે મારો ઠામ. અમારે. ૧૧

ચાદી.

વિશ્વ મનુષ્યો તમને ચાદી આપું છું,
ચિદાનંદમય પ્રભુ તમે છે ખાસજો;
શુદ્ધાત્મ વ્યાપકદૃષ્ટિએ દેખશે,
થરો હૃદયમાં આતમનો વિશ્વાસજો. વિં ૧

વિશ્વ જીવોના સમઠિના અંગી તમે,
અથવા માનો વિશ્વ તમારું અંગજો;
એવા ભાવે વર્તી કર્તવ્યો કરો,
કર્મયોગીઓ થાશે થશે નિઃસંગજો. વિં ૨

સર્વે વિશ્વજીવો છે મારા માનશે,
અભેદભાવે વર્તી સર્વે સાચજો;
વિશ્વજીવોને સોડહંભાવે ભાવશે,
તેથી થાશે વ્યકત ત્રિબુવન નાચજો. વિં ૩

સાકારી સદુ વિશ્વજીવો પ્રભુઓ ગણે,
સમઠિભાવે તત્ત્વમસિ ત્યાં ભાવજો;
સર્વજીવોના સ્વાર્થોના શુભફૂલમાં,
પરાર્થતા માની લેશે શુભ લ્હાવજો. વિં ૪

આત્મભાવથી વ્યાપક બનશે માનવે,

સ્વાદી.

સ્વદેશી વસ્તુ વાપર્યો, બહુ નિજ દેશનું કર્યો;
 સ્વદેશી વસ્ત્ર વાપર્યો, સ્વદેશી વેષને ધર્યો. ૧
 સ્વદેશી રૂઢી છે ખાદી, ઘણી ચરતી અને સાદી;
 કરી નિજ દેશની યાદી, બનો નહિ ચિત્ત ઉન્માદી. ૨
 ટકંતી બહુ વખત ખાદી, થતી નહિ દેશ બરબાદી.
 બનો નિજ દેશહિતવાદી, બનો શુરા વખત સાધી. ૩
 સ્વદેશીથીજ આખાદી, ટળે છે આધિને બ્યાધિ;
 ટળે છે બૂબ ઉપાધિ, સમય લેજો જનો સાધી. ૪
 સ્વદેશી ઘીજ વાપરતાં, સ્વદેશીઓ યના તરના;
 તથા ફિશિયારી ફેશનની, તથા પરતંત્રના મનની. ૫
 સ્વદેશી હો ગમિ તેવું, સ્વદેશી પ્રેમથી લેવું,
 મદાયક દેશના બનવું, બહું એવું સદા બજવું. ૬
 ધણા ખર્ચો ટળી જશે, ધણા ચોખેા ફના થશે;
 સ્વદેશી ખાદીથી ચરતી, થશે ક્યારે નદી પડતી. ૭
 ટળેા દિંસા દયા વાધો, જનો નિજધર્મને સાધો;
 બુદ્ધચળિય ધર્મ આપો, ધરે નિજવેષને સાદો. ૮

સંપ,

અરે દિંદુ ગુસલમાનો, બહેરી શીખ દિલ માનો;
 કો નહીં કલેશ તોફાનો, જમાનો સંપનો જાણો. ૧
 તરે નહિ ધર્મના બહાને, કરી પડતીજ ચપલાને.
 મદા બૂખ્યા અરે બાળે ગુલામીમાં રહેા રથાને. ૨
 પરીને ધર્મના અપડા, લરી પડતી ધણા અમડયા.
 કો કહે સકલ રમડા, બનોને સંપથી નવડા. ૩
 રખોડની ધરી પ્રીતિ, સ્વદેશી રૂઢિને નંતિ;

મનપૂજની રીતે રાખીને લાવશે,
 રાખ રોષ નવજ પડશે તેમ મમભાઈને,
 મેનપમે છેલ્લે જાણી નર નારીઓ,
 નરેનમા મુરખાને લાગે: આવશે. [૧૨ ૧]
 મન્યાદારને પાસે પાસ મખપૂજી,
 પૂજાને લી મુખ મળે નવજ રહે,
 મુદિયાતર ભાષેભાષ મમખમે,
 ભાષાતમથી ખેડામ નર મ રહે. [૧૦ ૨]

દાઠ.

કથાવર્ણન.

બહી હા રાંડની મરી, જીવતા રીંચ પર શૂરી.
 જડો ના માનથી ફૂલી, પડતી ભરખી પર ધરી.
 અંદો જ્યાં દાડ વા જાગુ, પડે ના લાન બજવાગુ
 રહે ના ચિત્ત રખાગુ, જીવતા નકલ માડ
 નવા રાખ્યો થઇ પડતી, મમ ના રાંડની નકલ
 જીવતા જીવતી મડતી, અને તપાસતી મડતી
 અરે જ દાડ પીનારા, કમાલે રૂબી મરનારા.
 કદા નહિ મુજિત વરનારા, ફેના સદુ જીવુ જરનારા
 અંદો જે પાપી રાખનાનો, અંદો, જે ફુજ દુરનાનો
 જીવે નહીં ધર્મ નારાનો, કરે જે દુષ્ટ તોડનાનો
 જનો ॥ ફેરે કરે દાડ, મળી જીવન અતિષ્ઠાડ
 નકાડે દુષ્ટ ફેનાડે, જસન રાડતણુ કાડે
 રાખામળ માનજે સારી, વિચારી ધર્મ નરનારી.
 જુદયજિથ રીંચ દિવધારી, જાગે દાડ બનાચારી

ગાદી.

સ્વદેશી વાણુ વાપરોડા, જનું નિજ દેશનુ રાજેડા,
 સ્વદેશી વસ્ત્ર વાપરોડા, સ્વદેશી રેવને ધરોડા. ૧
 સ્વદેશી રીતી છે જાણી, હાણી મરતી જાને સદી,
 કરી નિજ દેશની વાણી, જાને નદિ જિલ્લ ઉપાણી. ૨
 દેશની જાણુ વાણુ જાણી, દેશની નદિ રેણુ જાણી
 જાને નિજ દેશદિનવાણી, જાને મૂલ વાણુ જાણી
 સ્વદેશીથીજ જાણાણી, રહે છે જાણિને જાણિ,
 રહે છે જાણુ ઉપાણિ, મમલ તેજે જાને મરપી. ૩
 સ્વદેશી રીત વાપરોડા, સ્વદેશીને જાણુ વાણુ.
 નજ દિશિવાદી દેશનથી, નજ વાણુ જાણુ મનથી. ૪
 સ્વદેશી હો મમે તેજુ, સ્વદેશી પ્રમથી તેજુ,
 મદાવક દેશના જાણુ, જાણુ જાણુ મદા જાણુ. ૫
 ધણુ જાણુ રણી જાણુ, ધણુ દેશને દેશ જાણુ,
 સ્વદેશી જાણીથી વાણી, રહે છે જાણુ નદી વાણી. ૬
 રણી દિશા દેશ વાણી, જાણુ નિજધર્મને સાણી,
 જુદધર્મિય ધર્મ જાણી, ધર્મ નિજધર્મને સાણી. ૭

સંપ,

જાણુ દિશુ જુલમજાણુ, જાણુ રીત રિત જાણુ,
 રાણુ નદી કલેશ તોજાણુ, જાણુ સંપને જાણુ. ૧
 રાણુ નદિ ધર્મના વાણુ, કરી વાણીજ જાણુ,
 જાણુ જાણુ જાણુ જાણુ જુલમજાણુ, રહે જાણુ. ૨
 ધર્મને ધર્મના જાણુ, રાણુ વાણી ધણુ જાણુ,
 રાણુ રહે સકલ રાણુ, જાણુ સંપથી વાણુ. ૩
 સ્વદેશીની ધરી પ્રીતિ, સ્વદેશી રીતને નીતિ,

ડો પંડે મહા બીનિ, સરેણી એકા ડે મુનિ ૧
 ની હે મંથમાં સજિત, જિનુપમાં જળે બ્રહ્મિ,
 પંડે મંદે મમય જર્ણી, કરી નિજ દેમની મળી. ૫
 જંગા નિજબોવને આપો, સરેણી પ્રેમથી આપો,
 પદ નિજ મમને છાપો, કુમળી મળને કાપો. ૬

ગાથ.

મા પે ૧૨ ૧૨ માય, માનસ પાપો લગ વાય,
 દેમની દેવના માય માનસી
 માનસ માય માન ન બીજી, જન પાપનું કરનાર,
 માન ૨૧ માય ન બીજી, વાય જનના આપાન માન ૧
 માન કુમળી મિત્ર ને માન, નેના રાજ નહીં વાય,
 માન ૩૦ માન માન નાદે, વાય છે મનની માન માન ૨
 માન ૪૦ માન દેમની માન, પાનનીમાન પાન દેમની,
 માન ૫૦ માન દેમની માન, માનવન પદે રીત માન ૩
 માન ૬૦ માન કુમળી માન, કુમળી માન માન,
 માન ૭૦ માન માન માન, માન માન માન માન માન ૪
 માન ૮૦ માન માન, માન માન માન માન માન
 માન ૯૦ માન માન માન, માન માન માન માન માન માન ૫
 માન ૧૦૦ માન માન માન, માન માન માન માન માન માન ૬
 માન ૧૧૦ માન માન માન, માન માન માન માન માન માન ૭
 માન ૧૨૦ માન માન માન, માન માન માન માન માન માન ૮
 માન ૧૩૦ માન માન માન, માન માન માન માન માન માન ૯
 માન ૧૪૦ માન માન માન, માન માન માન માન માન માન ૧૦
 માન ૧૫૦ માન માન માન, માન માન માન માન માન માન ૧૧
 માન ૧૬૦ માન માન માન, માન માન માન માન માન માન ૧૨
 માન ૧૭૦ માન માન માન, માન માન માન માન માન માન ૧૩
 માન ૧૮૦ માન માન માન, માન માન માન માન માન માન ૧૪
 માન ૧૯૦ માન માન માન, માન માન માન માન માન માન ૧૫
 માન ૨૦૦ માન માન માન, માન માન માન માન માન માન ૧૬

શુભ

- તાઃ સર્વં દુઃખં મુક્તિ મેલે બને પાપંજ
 દાઢી નવને મદુ બીજ, મરે મરે મરે
 બાપદાને માપદા, મરે મેરે વિરે ૬૮ ૧
- દેશ દેશને દાઢી પાંડી, બાપુ દેશ વિરે
 મરે જિભાદી વાપુ મેલે, મરે દમ મરે દમ ૬૮ ૨
- જુદિયત દાઢીને નામ જ, મરે દુઃખી મેર,
 પાંડી દુઃખનપાવુ દાઢી, મરે નવ મરે મેર ૬૮ ૩
- દાઢી દિ શવ ન દાઢી, દાઢી નવ નદિ દેશ,
 દાઢીને મરે દેશી, મરે મરે મરે ૬૮ ૪
- મરુ વાસ નદિ દિવસ મરેનો, મરે મરે દાઢી,
 મરે મરે મરે દાઢી, મરે મરે મરે ૬૮ ૫
- દાઢીને જાવ. ૭૮ ૫૮ નવ, દેશ બાપુ દાઢી,
 મરે મરે દાઢી, મરે મરે દાઢી ૬૮ ૬
- દાઢીને જાવ. ૭૮ ૫૮ નવ, દેશ બાપુ દાઢી,
 મરે મરે દાઢી, મરે મરે દાઢી ૬૮ ૭
- દાઢીને જાવ. ૭૮ ૫૮ નવ, દેશ બાપુ દાઢી,
 મરે મરે દાઢી, મરે મરે દાઢી ૬૮ ૮
- દાઢીને જાવ. ૭૮ ૫૮ નવ, દેશ બાપુ દાઢી,
 મરે મરે દાઢી, મરે મરે દાઢી ૬૮ ૯
- દાઢીને જાવ. ૭૮ ૫૮ નવ, દેશ બાપુ દાઢી,
 મરે મરે દાઢી, મરે મરે દાઢી ૬૮ ૧૦
- દાઢીને જાવ. ૭૮ ૫૮ નવ, દેશ બાપુ દાઢી,
 મરે મરે દાઢી, મરે મરે દાઢી ૬૮ ૧૧

२४३

हरणीनी स्तवना.

અમો અમારા રક્ષણ માટે, સાચેતીથી કરીએ,
 લોકોનો અપરાધ ન કરીએ. તે પણ લોકથી મરીએ;
 સમજશે ક્યારે માનવજાત. આસમ ધર્મ નહીં પ્રખ્યાત. ૧૦
 વગડામાંથી જલ મળત જલ, સરવર કાંઠે આવ્યાં,
 શુદ્ધ તમારા દર્શન માટે એકાંતે બહુ કાન્યાં;
 કીધી તમને મનથી યાત્રા, બાણો અંતર્ગત સાક્ષાત્. ૧૧
 ઋષિયો પેઠે વનરપતિના, આહારે અમ માતા,
 લોકો હિંસા કરતાં કિંચિત્, હૃદય નહીં ખચકાતાં:
 તેથી પાપ વધ્યું દુષ્ટાક, અશતિ દુઃખે હાહાકાર. ૧૨
 શુદ્ધવર ઉપદેશો લોકોને. જમને કેઈ ન મારે,
 નહીં બગાડયું કેવું કરીએ, માનવજાત નહીં હારે,
 એવો દયા ધર્મ ઉપદેશ, દેશે પાપીઓને યેશ. ૧૩
 માસ ખાય તે માનવ નહીં છે. માનવ અન્નાહારી.
 પ્રભુ કુદરતનો ન્યાય છે અંગત, સમજો નરને નારી;
 એવો પ્રભુનો છે ઉપદેશ, પાળે રહે ન દુઃખડાં કલેશ. ૧૪
 હરજીએ સુખમનની નાથ. એવું મનથી જણાવ્યું,
 સ્વતંત્રતા છુટી નહીં કોની, સ્વતંત્ર્ય એ સમજાવ્યું:
 એવો સર્વવિશ્વમાં ન્યાય, હલદું આસ્થાથી અન્યાય. ૧૫
 ગુલામ કરતા અન્યવોકને, શુભમ પોતે યાવું,
 સ્વતંત્રતા છે સર્વ જીવોને, ઇશ્વરી ન્યાયને ગાવું:
 મુદ્દિશાગર સમજો સ્વાય, કરશે ક્યારે નહીં અપમૃત્ય. ૧૬

સ્વદેશભક્ત

દેશભક્ત ગણાય, અહો તે સ્વદેશ ભક્ત ગણાય;
 બી જનોની મેલા માટે. આ દિલ દેભરાય અદે. ૧
 દેશી સીજ વાપરતો રહે. કરે ગરીબને રહાય;
 ૧ નીચનો બેઠ ગણે નહીં, ગરબા સહુને રહાય. અદે. ૨

અમો અમારા રક્ષણ માટે આર્યેતીથી ફરીએ,
 લોકોનો અપરાધ ન કરીએ તો પણ લોકથી મરીએ;
 અમલશે કપાઈ માનવદા : સામ્ય ધર્મ નહીં પ્રજ્યાત. ૧૦
 વનદામાદી જલ મનના જલ, ચરવન કાઠે આપ્યા,
 ગુરુ તમારા દર્શન : માંડ એકાંતે જલ કાપ્યા;
 કીધી નમને મનથી વાત. વાળો અનર્ગલ આશ્રાન ૧૧
 ઋષિયો પેઠે વનવચન, આદાઈ અમ માતા.
 લોકો દિગ્મા કરના નિમિત્ત. દુરવ નદી અવકાશ
 નેથી પાપ વધુનું દુષ્કાર. અચનિ દુષ્ટે લાલકાર ૧૨
 ગુરુવર ઉપરેથી લોકોનું. અમને કોઈ ન માટે,
 નદી અગાધુ કોનું ફરીએ, માનવજન નદી દાટે,
 એવો દયા ધર્મ ઉપરેથી દેવ પાપીઓને બેઠ ૧૩
 આમ આવ ને માનવ નદી કે તાનવ અગાધારી
 પ્રભુ કુકળનો ન્યાય ન મેળવે, સમજે નમને નારી,
 એવો પ્રભુનો કે ઉપરેથી પાળે મેંડ ન દુષ્ટતાં કલેશ ૧૪
 દરજાએ ગુજમનની ન્યાય એવું મનથી રજુવ્યુ,
 સ્વનત્રતા તુટે નદી કાઠે, સ્વનત્રતા એ નમનનું
 એવો સર્વવિશ્વમા ન્યાય રીતદું આપાથી અન્યાય ૧૫
 ગુનામ કરના અનર્ગલને, ગુનામ પાને યાત્રુ
 સ્વનત્રતા કે નહીં એવો, દર્શની ન્યાયને યાત્રુ
 મુદ્ધિગમન સમજે કાવ, સર્વેથી મ્યાં નદી અવકાશ. ૧૬

દયદેશભણ

પાંચ કાકાન અણ, અંત ને પાંચ કાકાન અણ,
 દુષ્ટની કમોલી મેલા કાં : ન્યાય દિવ દલગદ અંત ૧
 પાંચે દીજ વધારો ૨ : રે રીતને કદાચ,
 રે રે ન્યાયના કાલ કહે ન્યાય : કદાચ કદાચ અંત ૨

દુષ્ટગણસનથી દૂરે રહેતો, બોલે સત્ય વચન;
 પ્રમાણિક પૂરેને મંબીર, નિર્મલ જેનું મન. અહે. ૩
 પરમાર્થે જીવન સદુ ગાળે, મૃત્યુ જીવન સમભાષ,
 કર્મયોગી સે કર્મો કરતો, લેતો જીવન દ્વાજ. અહે. ૪
 દેશજનોનાં દુઃખે દુઃખી, દેશીજનોપર પ્રેમ;
 પરદેશીપર દ્વેષ નહીં દિલ, પશુ પંખીપર રહેમ. અહે. ૫
 લક્ષ્મી લાગ્યથી નહિ લક્ષ્યાતો, માનનો મોહ ન લેશ;
 સર્વકોમમાં સંપ વધારે, ટાળે અધડા કલેશ. અહે. ૬
 સત્ય ન્યાયને સંપ ન સૂકે, સર્વજીવોપ- જુલ;
 બાળકસમ નિર્દોષી મનડું, કરે ન આંધ ગાડ. અહે. ૭
 પૃથ્વીસમ ક્ષમતાને ધારે, મરસમે હં પીર;
 પરાક્રમી અંતીલો ટેકી, કાર્ય કરી બને વીર. અહે. ૮
 દેશ સેવામાં અન્યદેશોનો, દ્વેષ ન રાખે લોક.
 અન્ય દેશીઓ સાથે અલેદે, વર્તે લેશ ન ખેદ. અહે. ૯
 અન્યદેશસાથે સહકારી, સારામાટે જેહ;
 જુદિસાગર સ્વદેશ ભડતો, રવિ સથી જંબો મેહ. અહે. ૧૦

“ આત્મારૂપ ભારત દેશ. ”

આત્મ ભારત શુભ દેશ, અમારો આત્મ ભારત શુભ દેશ,
 શિર હિમાદ્રિ મહેશ.....અમારો.
 ઇંડા ગંગા પિંજલા યમુના, સુપુમણી સસ્સ્વતી બેશ;
 સિન્ધુ નર્મદા અન્ય નાકિયો, નદિયો વહેતી હમેશ. અ. ૧
 જ્ઞાનની કારી કર્મ કાલિકટ, લલિત મજ છે વિશેષ;
 સેવા મુંબાઇ અસંખ્ય યોગો, નેતા પ્રેમ જલેશ. અ. ૨
 સર્વવિચારો ગામ નગરપુર, બાણે રહે નહીં કલેશ.
 શાંતમહિમા...

આત્મ તે પરમાત્મ થાતાં, સર્વવિશ્વનો દેવ;
 સમગ્ર સાચું મહાવીર થાવો, કર્મો આત્મ સેવ. અ૦ ૧૮
 વપુ ભારતમાં આત્મ પ્રાદ્ય, જ્ઞાન પ્રગટતાં થાય;
 શક્તિ સ્કુસાવે આત્મ શત્રિય, ગુણથી વંશ મુકાય. અ૦ ૧૯
 સેવા ભક્તિ યોગે શુદ્ધ, સ્વાર્થજ્ઞે ત્યાગી ગણાય;
 આત્મ મનથી વપુ ભારતમાં, ચારે વર્ણ જણાય. અ૦ ૨૦
 એક અનેક સ્વરૂપી આત્મ, વપુભારત વિઠમંત;
 જડવાદીઓ જાણે ન નાસ્તિક, જાણે યોગી મહંત. અ૦ ૨૧
 વપુભારતમાં રહો જ્યાં મુખી, ત્યાં મુખી કરો રાજ્ય;
 બુદ્ધિસાગર પ્રભુ મહાવીર, રાખો દેશની લાજ. અ૦ ૨૨

સાળંદ ગોધાવી.

સાળંદ ગોધાવી શુભ ગામ, દયાવંત લોકોનું ધામ;
 નૈન મહાજનનું છે ભેર, ઘર ઘર ચોટે રમતાં મોર. ૧
 મૂડીમાંથી ઢાણા ખાય, મોરો રહેતાં ઘરનીમાંથી;
 કરે ન હિંસા પાપી વર્ગ, દયામયી લોકોનું સ્વર્ગ. ૨
 દયાવંત હિંદુ સહુ જાત, કરે ન પશુ પંખીની ધાત;
 સર્પોની પણ કરે ન ધાત, એવી અહિંયા હિંદુ જાત. ૩
 નૈનોમાં હિંદુમાં શક્તિ, રહેતાં એવી રહેશે રીતિ;
 ઘટશે ભે મહાજનનું ભેર, રમશે નદી ઘર ચોટે મોર. ૪
 સંપ જ્ઞાન હિંમતને પ્રેમ, મહાજનમાં વર્તે તે હોમ;
 અસહ્યોથી ભે આગેવાન, ત્યાં પડતી મહાજનની જાણ. ૫
 મહાજન છે સહુમાંથી શ્રેષ્ઠ, રાજાદિક પણ તેના હેડ;
 પહોંચે નહિ મહાજનને કોય, મહાજનમાં ભે શક્તિ હોય. ૬
 મહાજનમાં જ્યાં પડે કુસંપ, ત્યાં પડતી વગતો ના જંપ;
 ભેદભાવથી મહાજન નાશ, દુષ્ટલોકનું ભેર જ ખાસ. ૭

કેળવણી ધન બળ બચાં હોય, ધર્મ ન્યાય સત્તા બચાં જોય;
 ત્યાં મહાજનની ચડતી ચાય, દયાવંત લોકો પ્રગટાય. ૮
 સાણંદ ગોધાવીને ચીખ, ધર્મ કરતાં ધરો ન બીક;
 પદોપકારે આપો પ્રાણ, ઇર્ષ્યા દેવને છડો માન. ૯
 સ્વાર્પણ કરીને રાખો ધર્મ, નિર્લેખી ચે કરબા કર્મ.
 ગુરૂવર્ગની ચાવતબકિત, તાવત મહાજનમાં છે ચકિત. ૧૦
 ઉપમને ઉત્સાહ વિવેક, બહાદુરીથી રાખો ટેક.
 ભુદિસાગર અસદ બદલુ. મહાજનની ચડતી છે માન. ૧૧

જીવતાં તે મરેલા.

જીવતાં તે મરેલ, અહાહા જીવતાં તે મરેલ,
 રેશ દાઝ નહીં ધર્મ દાઝ નહીં, વ્યભિચારી સટકેલ. અ૦
 ભકત દાતા કે શૂરપણુ નહીં, પવૈયાના ખેલ;
 મૃત્યુભયથી નાસે આપો, ઇર્ષ્યાગ્નિથી બળેલ. અ૦ ૧
 પુરુષ છતાં પણ પુરુષાર્થ નહીં, રહે ન ભુદિ કરેલ;
 શ્રદ્ધા પ્રેમને ઉત્સાહ નહિ દિલ, ગાઢધના ખેલ. અ૦ ૨
 સ્વાશ્રય સ્વાતચ્ચે નહીં જીવે, શુભામ કર્મ જીવેલ;
 હિંમત સાહસ પદાક્રમ નહીં, જંગલનો લેમ ખેલ. અ૦ ૩
 તન ધન સત્તા દુરૂપયોગી, વિષથી મોંઝની સહેલ.
 પદોપકારે પ્રેમ ન કરીએ, કરતો કુકર્મો દેલ. અ૦ ૪
 સર્વપ્રકારે વ્યસની પૂરો, રેશકોહી સહેલ;
 વિશુદ્ધ મને ધર્મ ન માને, પાપના ધન્ય વહેલ. અ૦ ૫
 સુધુ સંત ઉપર નહીં પ્રીતિ, જોડ્યાનો નહીં ખેલ; અ૦
 તારૂંપની અને હરામી, રથાને એ જ-ખેલ. અ૦ ૬
 હિંસક શૂદ્ધા ચોરને લપેટ, બેસી રહે ઘર મહેલ, અ૦
 અન્ય જીવોનું લોહી રૂસે, દુર્જનસંગે ચડેલ. અ૦ ૭

પુરૂષ પાપને માને ન નાસ્તિક, ધર્મી જીવેને નડેડ; ૨૦
 પાપનો પડ્યાત્તાપ કરે નહીં, કપટી દિવ્યાં મેંડ ૨૦ ૮
 નામરૂપમાં મોહી રહેલો, સત્કાર્યો ન કરેડ; ૨૦
 પાપ કાર્યમાં રહેલો પહેલો, ભણતર પાપી જાણેડ. ૨૦ ૬
 દુર્ગુણથી જીતાઈ જીવે, નીતિથી જ પડેડ; ૨૦
 દેશ સમાજનું અય કરે નહીં, દુષ્ટપણનાં જેંલ. ૨૦ ૧૦
 માતપિતા ગુરૂ પ્રધર ભક્તો, શૂરા ધર્મી કરેડ; ૨૦
 બુદ્ધિસાગરજીવંતચક્રિ, યોગે સત્ય જીવેડ. ૨૦ ૧૧

મરેલા પળ જીવતા.

જીવંતા તે જાણ, મરેલા જીવંતા તે જાણ; ૨૦
 સફળુણી જે જાણ મરેલા ૨૦
 દયાદાનને કમગુણવાળા, આપે પરાયે પ્રાણ; મ.
 ધર્મદેશની દાઝ ઘણી મન, મરે ન જૂડું રાત. મ. ૧
 ભક્તિ ઉપાસના કર્મને કરતા, સાધે યોગ પ્રમાણ; મ.
 જ્ઞાની ધ્યાની પ્રમાણિકને, કરતા ગુરૂ પ્રભુ જ્ઞાન. મ. ૨
 સર્વજીવેને આતમ સરખા, દેખે ન કાયા કાન; મ.
 માતપિતા ગુરૂ વર્ગના જાકતો, સત્ પાત્રે દે દાન. મ. ૩
 જન્મ ભૂમિને ધર્મના માટે, આપી દે નિજ જાન; મ.
 દેહાધ્યાસ ન સ્વપ્ને પ્રગટે, કરતા ધર્મી જ્ઞાન. મ. ૪
 ગરીબ રાગી જનની સેવા, કરવામાં ગુસ્તાન; મ.
 પરબ્રહ્મ મહાવીર પ્રભુમાં, લીન જન્યા મસ્તાન. મ. ૫
 ઉદમી પ્રમાણિક ખંતીલા, ઉત્સાહે જે જીવાન; મ.
 સત્કાર્યો કરવામાં શૂરા, સાચી મધુરી વાણ. મ. ૬
 હિંસા જૂઠ્ઠને ચોરી લાગી, આપે વિદ્યા જ્ઞાન; મ.
 ચિત્તથક્રી પણ વ્યભિચારી નહિ, જાને નહીં નાશન. મ. ૭

સદાચરને મનવના મંડેલી, રસના મળ કમળા;	મ.	૬.
સને, મનીએ તાની જાનો, કરે ન છૂટની દાજ.	મ.	૮
સમા લગુના આજે નિર્મલ, મનઃ આનમ જાન.	મ.	
મનસાળી કાવાપન કાજુ, મનવતા બગવાન,	મ.	૯
પર્યંતેના પદાને ન લડતા, કાંચે પ્રભુમા પાવ	મ.	
સ્વાધિકારે રમં કરે મદુ, ત્યાગી મૃદુલ નિદાન.	મ.	૧૦
ધન્ય ધન્ય એવાં નરતારી, નિર્મલમંડી મૃતુવાન;	મ.	
તુલિશાસર છાંવા તે, અપર આનમ બજુ	મ.	૧૧

હિન્દુસ્તાન.

(કાજુના ન બળે મની એવ એ મન)

એવે તો કૃષા કરી બગવન, દિંદની પ્દાએ આપોરે;	
એવે તો દુઃખની દદ ધે દેવ, દિંદમાં દેવું તાપોરે.	દવે. ૧
એવે નહીં એકે આદે, એકજ છે તુજ આપારે;	
તાગી કુસંપ હખાં દેવ, દિંદને તુજ મુધારેરે.	દવે. ૨
શક્તિયો મદુ પ્રમદાવે, આગમનો માર્ગ જળાંધ;	
પૂર્વે હતું મજાતું દિંદ, તેહતું દાત બળાવોરે.	દવે. ૩
બજુનર પોતાનું જુલુ, વિપત્તિદરિયે કૂલ્યું;	
તાગી દાદકૂદનો દાદ, આંખમાં અમુન તાવોરે.	દવે. ૪
દિંદ દિંદના વજુ દારુ, આયું ના દિલ મળાધુ;	
પદાગ્રય તુલિ તાગી દેવ!!! સ્વાત્રથી જાવ બળાવોરે.	દવે. ૫
ચાલી નિજ દાયે ચરતી, ચાલી નિજ દાયે પડની;	
ચરતી પડની સર્વ ઉપાય, દિંદને તુજ બળાવોરે.	દવે. ૬
પોતે પોતાની દાયે, સંધીને વર્તો સાથે;	
એવાં દિંદીઓને મંત્ર, બાવથી પ્રમુ બળાવોરે.	દવે. ૭
પૂર્વે ન પાપોંદીધાં, લોગવી કૃત તો લીધાં;	
પ્રાયશ્ચિત્તો લીધાં સર્વ, દિંદને બદુ ન તપાવોરે.	દવે. ૮

હિંદને હૃદયે ધારે, હયા લાવી ઉગારે;
 કરશે ભારતનો ઉદાર, ઘણું જુ' ? હવે કહાવોરે. હવે ૯
 હિંદ રગોન્નમ વ્યાપો, ઉત્સાહ શક્તિ આપો;
 છાપો સર્વ ખંડ શિરતાજ, ટાળો દુષ્ટ ભગાવોરે. હવે ૧૦
 સર્વ ભતિયો અંધી, રહે સ્વરાજ્યે જાંધી;
 ભુદિસાગર સઘળું વિશ્વ, પ્રભુજી પ્રેમે જગાવોરે. હવે ૧૧

પ્રભુના હિન્દને ઉપદેશ.

પ્રભુ દે હિંદ પ્રતિ ઉપદેશ, કર્મફલ કીધાં પાવોરે. પ્રભુ
 હિંદમાં વસતી ભતિ, સર્વ અંધીને વર્તે;
 આપે એક બીજાને સહાય, વડા છે સ્વેત્તિ દાવોરે. પ્રભુ ૧
 ન્યાયને સત્યથી ચડતી, સ્વાર્થક્રમ પડતી;
 સહુનો એકાત્મા જો હોય, ઉન્નતિનો ત્યાં સ્થાવોરે. પ્રભુ ૨
 શ્રિદીયો જેવા થાવો, દોષોને દૂર હટાવો;
 પરસ્પર એક બીજાને સ્હાય !!! ફરી નિજ કામે આવોરે. પ્રભુ ૩
 શ્રિદીયો ઉપર પ્રીતિ, રાખો લેશો શીખ નીતિ;
 છડો સ્વાર્થ પ્રગટતો મોહ, વિશ્વથી હુનીમળી ભવોરે. પ્રભુ ૪
 વિપત્તિ સાગર તરવું, મૃત્યુથી લેશ ન ડરવું;
 કરશે સ્વાર્થલુ હિંદને હેત, કૂટને દૂર હટાવોરે. પ્રભુ ૫
 ચડતી યાવે જી હાથે, સફળુ નીતિ સાથે;
 ઉદ્યમ કરનારાને સ્હાય, મળે છે લક્ષ્યમાં લાવોરે. પ્રભુ ૬
 પોતે પોતાની મેળે, સ્વાશ્રય શક્તિમેળે;
 યાવે પ્રગતિ આપો આપ, શક્તિયો સર્વ સ્કુરાવોરે. પ્રભુ ૭
 ઉત્સાહ આશા ધારી, ભગી બ શિખ દિલ ધારી;
 વિશ્વમાં જ્યાં ત્યાંથી ગુણ શીખ, ગુણીના ગુણને ગાવોરે. પ્રભુ ૮
 રાજ્યદ્રોહથી તહારાં, સંતાનો રહેશે ન્યારાં;
 હારો દ્રોહ ન થાયે લેશ, ઉન્નતિ યાય વધાવોરે. પ્રભુ ૯

યુ ન દેખે જ્યાદે, ઉન્નતિ ત્હારી ત્યારે;
 ભાગ જાગે એવો ભાવ, તદા મુલ જને બનાવોરે. પ્રભુ. ૧
 હા!!! શિખામણુ માનો, વર્તતાં ચઢતી જાણો;
 દિસાગર પ્રભુ વિશ્વાસ, પ્રેમથી એકર સુકાવોરે. પ્રભુ. ૧૧

હિંદ જાગ,

હિંદ !! હવે ઝટ જાગ, રસીલા હિંદ હવે ઝટ જાગ,
 ઈંદ્ર દે નિજ ડામ. રસીલા. ૧
 સર્વ દેશથી સહુઝારી યે, કર સહુ વિશ્વથી રાગ; રસીલા.
 સર્વવિશ્વમાં સત્યાદર્શને, દેખી યા વડલાગ. રસીલા. ૨
 માર્ગ શુદ્ધીથી જામત યા ઉઠ, સ્વાર્પણને ધર ત્યાગ; રસીલા.
 તર્ક્યો કર ત્હારાં સપગાં, હયા સત્ય ધર ત્યાગ. રસીલા ૩
 પ્રત્ય દેશના દુઃખમાં ભાગી, યા કર નિજ ઉદાર; રસીલા.
 હાઈ દેખી અન્યો શીજે, એવો ધર આચાર. રસીલા. ૪
 વેપત્તિ દુઃખ સહુવું તપ જો, તપવું સત્યને હેત; રસીલા,
 વિશ્વ સેવામાં પ્રભુની ભક્તિ, સત્ય એવો સંકેત. રસીલા ૫
 દુઃખીએલાં દુઃખડાં ટાળી, રાખ રૂડું નિજ ન્યામ; રસીલા.
 ભતસહનતાને સમભાવે, કરજો સપગાં કામ. રસીલા. ૬
 વિદેથી નિજબાજકવત્ મણુ, ભાવ ધરીવે ઉદાર; રસીલા,
 અસન મોંજથી દૂરે રહીને, ધર ઉત્તમ વ્યવહાર. રસીલા. ૭
 સમાનતા પ્રેમ સહાયપણથી, રાખજો ત્હારી ટેક; રસીલા.
 ક્ષિત્રીય રાજ્યના સત્યશુભો લે, રાખજો સત્ય વિવેક. રસીલા. ૮
 આગળ વધ તું સાહસ પારી, પારી પ્રભુ વિશ્વાસ; રસીલા.
 સર્વ ખંડમાં દાસપણીની, વૃત્તિ હરજો ખાસ. રસીલા. ૯
 સર્વેખંડ એકધરસમ જોવે, એવો ધરને સ્વભાવ; રસીલા,
 હયા સત્યને પ્રદાયરથી, લેજો સાસા દહાવ. રસીલા. ૧૦
 સહુશુભ સર્વેતુર્ત રુકરાવી, પરિહર દુર્ગુણ નિંદ. રસીલા.
 બુદ્ધિસાગર આત્મજ્ઞાનથી, જાગ જાગ ઉઠ હિન્દ. રસીલા. ૧૧

ભારતમહાવીર.

ભારત મહાવીર રેવ, ભવિ બને ભારત મહાવીર રેવ; કરશે ભાગે મેવ	....	ભગી.
ભારત મહાવીર રેવનુ મન્ત્ર, જનિ મુનિ મંત્ર જાણ. મુખરો પાઠાણુ જાણી લોકો, પમાંગારાં પ્રમાણ.	જા.	૧
હુકમ તે હાનનગરો, સમજે શિવ મુખ શાય; ભાદુ રવિષ ન્યાયો જાણી, રસક ભાજો મહાય.	જા.	૨
ગુહિ તત્ત્વ તે ગુહ તે પ્રજ્ઞા, ઉપાસ જીજ્ઞસુ. નસક શક્તિ જિજ્ઞા અગુજનું, નાસક રૂઢ રગડપ.	જા.	૩
વાત પિત્ત કફ રૂઢ દરિદ્ર, તમ સન્નિધ રજ ભજ. મન તે સકર ચિત્ત મહોશ જ, જોવાં રેવનાં સ્વાદ.	જા.	૪
પંથ તે વૈશ્વસમુદ પિછાનો, સર્વકજાણી ખાણ. પાદ તે શૂદ્ર સમુદ કલીંગ, કુળ કર્મ ધર ભજ.	જા.	૫
પિંડ મહાવીર ભારત મહાવીર, સાપેશાએ પ્રમાણ; પ્રાણ તે વિધા આસોઘવાસ તે, જીવનસાક્ષિ માન.	જા.	૬
દિશુ' કાચી સન્મતિ અંજા, ત્રિવિદ્ય સંન્યાસ; પશુના પ્રજા સિન્ધુ મૃતિ છે, ચારે ગુહિ પ્રકાશ.	જા.	૭
કાલ અનાદિ અનત છે ભારત, મહાવીર સત્તા ખાસ; સર્વ નાડીયો નદી વૃત્તિયો, જોયો ધરી વિશ્વાસ.	જા.	૮
મસ્તર ઉર કર પાદછે પૂજ્ય જ, અંજ વિવેકે સત્ય; પાચદેવ પાચજ્ઞાન હિન્દ્રિયો, નવ મહો કરે પૂજ્ય.	જા.	૯
પંચજૂત હામા શાંતિનં સત્ય જ, ધ્યાન સમાધિ લેય, આધ્યાત્મિક રૂપક પ્રતીકો, ભાજે રહે નહીં કચેરા.	જા.	૧૦
મોહ ચતુનો નાશ કર્યાથી, મહાવીર શક્તિ પ્રકાશ, પ્રકૃતિરૂપી' વીર અરૂપી, જોનો જોગો વાસ.	જા.	૧૧
પ્રજ્ઞાંડ ભારત પિંડ મહાવીર, સમગ્ર્યા સુખ શાય; ગુહિસાગર ભારત મહાવીર, પરમપ્રજ્ઞા શુદ્ધાય.	જા.	૧૨

હિંદની ટસનિ.

- ૧૭૨૩ની સીજ થકાપરમ., જાનો ને વાપરે નથી
 નહા ઉં દિલની સરની, ૧૭૨૩ની ગાજની વણી ૧
- ૧૭૨૩ની ઉત્તરિમંત્રે, થકાપર સન્ય દુકામે
 ખરી મગજન જાને જાગી, ખરી દેશાસનિ થાયે ૨
- થકા સિદ્ધિમાના જંગ, ખરીખ- દિલના જાગી
 નહા દેશાસનિ થાયે. થકા લોકો જાનાસખો ૩
- કુલોવણ નદિ' વળે પાકે. કુલોવણ નદિ વળે રેગે,
 ખરી એટો જ જાગવાના, નહીં હો ઉત્તરિ મંત્રે ૪
- મધાવણ માગવા નહીં છે, કધાવણ કાંઈ નદિ થાતું,
 થકાને સત્ય આપના, સધાનું ઉત્તરિ નાનું. ૫
- થકાં પરમાર્થની ભુદિ, થકી નિજ આમની શુદ્ધિ;
 મળે છે રેગની શક્તિ, મળે છે ઉન્નતિ જદિ. ૬
- શકાથી સર્વ વિપત્તિ, પ્રગટની રેગમા શક્તિ;
 સદી સદુ સર્વ પર પ્રેમી, જાનો દિલમાં થજા દુરેમી. ૭
- થકા નિજ શત્રુપર પ્રીતિ, ખરી છે ઉન્નતિ રીતિ,
 થજાનોએ મળે શક્તિ, ત્યજ દો દુષ્ટ આસક્તિ. ૮
- પગલા રેગનું ભૂરું, કદા નહીં પ્રાણ પળ જાતું;
 ૧૭૨૩ની સમા અન્યો, ગજો વર્તો મુખી થાતાં. ૯
- જાનો નદિ શક્તિથી અંધા, જાનો જાગવાના જંદા;
 રેગો ના દુર્ગુણે જંદા, ત્યજ દો ગોદના દંદા. ૧૦
- શત્રુઓ શક્તિયો સર્વે, રેગો ના કોમળી ગર્વે;
 ભુદયબિધ સંઘજગ શક્તિ-, વડે છે શાંતિ ને નીતિ. ૧૧

પોજરનો પોપટ અને પોપટનું ટોળું.

એક નમરના બાગમાં, માલીક છે મન્યંતઃ
 રાત્રી બેઠોનો રાખિયો, પિંજરમાં મુજવંત. ૧
 મધુર માયન માવનો, માલીક કરે પ્રસન્ન.
 માલીક તેને સાચવે, રાત્રી રાખે મન્ન. ૨
 મુજર્જનું છે પિંજર, મીઠા ફળ આહાર,
 મુજર્જનું છે કંઠાતડ, જલ પીતો મરી પ્યાર. ૩
 રાત્રી ટોળું આવિયું, મુજર્જ પિંજર પાસ
 પિંજર શુક ખુશી થયો, બેઠોનો વસન વિજાન. ૪
 મુજસમ શિશુજને મડો, રોડો પિંજરે ખાસ;
 મુખી થયો શુકપશીઓ, રોડોનો નહીં જ ઉદાસ. ૫
 મુજર્જ ટોળું બોલ્યું પ્રેમે, મુજ બધું ચિખસારી;
 કેરીને મુખ હોય ન સ્વપ્ને, સ્વપ્નત્રતા અમ પ્યારી;
 નંધી સ્વપ્નત્રતાનો નાથ, સાચું શિશુજ નહીં તે ખાસ. ૬
 બેઠો હોય મુજર્જ મડેલું, પિંજર બંધન ખાસ;
 એ પિંજરના કેરી બનતાં, છૂટે અમને ત્રાસ,
 મધુએ આપ્યું છે સ્વાતંત્ર્ય, મૂકી યવું કેમ પરતંત્ર. ૭
 કુદતનાં માયન શુભ ગાતા, વૃક્ષવેલીપર બેસી;
 રાત્રી યાતાં વન વૃક્ષોમાં, રહીએ સ્થાન પ્રવેશી,
 ખાવું પીવું મન અનુસાર, બંધન ગમે નહીં તલમાર. ૮
 સ્વપ્નત્રતામાં મૃત્યુ સારું, કેરી જીવન ખારું;
 આત્માકાશે ઉડવું યાતું, કોને હોય ન પ્યાર,
 મીઠાં ફળોનો છે આહાર, અમારી મરજીને અનુસાર. ૯
 બાતિ બાતિમાં મળવું સારું, કુદતની એ રીતિ;
 પર બાતિથી મેળ મળે નહીં, સમજ સમજ એ નીતિ,
 કેદમાં રહેવું એ છે દુઃખ, બૂલથી માન્યું ત્યાં તહે સુખ. ૧૦

- સુખ અમારું વનવગડાનું, શું જાણેા ઘરખંદી !!!
 હસીએ રમીએ લીલા કરીએ, રહે ન બુદ્ધિ મંદી,
 યાતાં જન્મ થકી પરતંત્ર, સમજ્યા જાતા નાહો નિજમંત્ર. ૧૧
- એકવાર બે છૂટું યાવે, સુખનો અનુભવ પાવે;
 મૃત્યુથકી પણ બંધન તુજને, જૂઝું લેશ ન બાવે,
 ઈશ્વર રાજ્યમાં બંધન નહાય, કેદો મનુષ્યે કીધી બેવ. ૧૨
- ઈશ્વર રાજ્યમાં સર્વજીવોની, સ્વતંત્રતા સોહાય;
 માનવજાતિ ભૂલી પ્રભુને, ક્યાંથી પ્રભુને પાય,
 પરને કરે શુભામ જ જેહ, અતે યાય શુભામ જ તેહ. ૧૩
- તુજને બંધનમાંથી નાખ્યું, જાય ન અમથી સાંખ્યું;
 નિજજાતિના મેળે સહુને, સુખ છે પ્રભુએ લાખ્યું,
 અહોહો માનવ કેવી જાત, કેદી કરી થતી રણિયાત. ૧૪
- શુક જાતિનાં ગાયન મીઠાં, માનવના મન લાગે;
 પોતાના ગાયનમાં આનંદ, સમજે તો ઘટ જાગે,
 સમજશે ક્યારે માનવ જાત, વિશ્વની કુદતને સાક્ષાત. ૧૫
- કલા કરીને પિંજરમાંથી, છૂટવું ધર્મ એ ત્હારો;
 સમજ સમજ શુક શાણા જાને, પિંજરવાસ નકારો,
 બંધન મુક્ત થવાને કાજ, કરજો લાખો કોટિ ઈલાજ. ૧૬
- ઈશ્વરી કુદત નીતિ સાચી, બંધનમુક્ત જ થાવું;
 બંધન કરવું ઘટે ન કોને, નિજ ધર્મે સ્થિર થાવું,
 એવું શુક સમજીલે સત્ય, ભૂલી જા ના ત્હારાં કૃત્ય. ૧૭
- ઈશ્વરી રાજ્યના કાયદા આગળ, માનવ કાયદા તુજે;
 સ્વતંત્રતા ત્યાં જીવન સુખ છે, જાલ ન ગદ્દા પુજે,
 બંધન મુક્ત થવામાં ન્યાય, ત્યાં નહિ થતો કર્યો અન્યાય. ૧૮
- શુક ટોળાની સત્ય શિખામણ, ખાની શુક હરખાયો;
 સ્વતંત્રતા સુખ શાંતિ પ્રીતિ, સમાનતાને પાયો,
 બુદ્ધિસાગર શિશા બેશ, માને વર્તે શર્મ હમેશ. ૧૯

સ્વરાજ્યલાયક.

સ્વરાજ્યલાયક નેહ, ખરેખર સ્વરાજ્યલાયક નેહ,
 મન શક્તિનું ગેહ. .... ખ.
 વિશ્વ મોહોપર પગપાત્ર નહીં, રમ કોમ નહીં બેર,
 ગાળી અજાને જમંયોગી જંદ, મન જાજત નહીં બેર. ખરેખર .
 રાજ ખડના લોકોનાથે, મનખાતને નહકાર.
 મિત્રાદી નીતિયોગે પ્રજાનં, ખીજ નહીં રાજાત. ખરેખર. ૨
 એવાતમખાજ પદે જગ સાથે, નયને સરખો ન્યાય.
 દશ કોમનો બેર પદે નહીં, કર ન લેશ અન્યાય. ખરેખર. ૩
 સર્વદેશની સર્વપ્રજાઓ, માથે રાખે પ્રેમ,
 શુભ અન્યાયને દિગ્ગા દાખે, યથાશક્તિથી નેમ. ખરેખર. ૪
 નન્યમતે ને અદાનને છડે, પૂજી દવાના કુન્ય.
 કરના પરમાથોને પ્રેમ, કદિ ન બેઠે અન્યાય. ખરેખર. ૫
 સર્વદેશના દિગ્ગાનેમાટે, નીતિના જે પ્રજાધ,
 પદે પદાંતે નયદેશની, રાખે નત્ય મંજાંધ. ખરેખર. ૬
 સર્વવિશ્વમા રાજ્ય કરતો, પ્રજા જો એવી થાય.
 એક બીજાને રહાય કરતી, યાત્રા યોગ્ય ગજાય. ખરેખર. ૭
 હમ્મરનો ન્યાય પ્રેમ જો જાણે, રાજા પ્રજાએ સર્વ.
 દીનતા નઅતઃ પ્રદા સત્યે, રહે ન મનમાં પ્રજા. ખરેખર. ૮
 મન મંદિરો છુતે યોગે, કરે નયસનનો ત્યાગ,
 પાતાનાપર રાજ્યને લાયક, જાણે તેનો રાગ. ખરેખર. ૯
 કુટુંબ ઉપર રાજ્ય કરે તે, જ્ઞાતિ રાજ્યને યોગ્ય,
 સ્વાર્થો ત્યાગી પરમાર્થોમા, આપે જે બુદ્ધિ લોગ. ખરેખર. ૧૦
 દુર્ગુણ દોષનો ત્યાગ કયાથી, આત્મિક રાજ્ય કરાયઃ
 આત્મરાજ્યની પ્રાપ્તિ થયાથી, દેસરાજ્ય યોગ્ય થાય. ખરેખર. ૧૧
 સ્વરાજ્યલાયક સર્વ વિશ્વમાં, બને જો નરનેનાર,
 બુદ્ધિસાગર વિશ્વમા ત્યારે, આનંદ શાંતિ અપાર. ખરેખર. ૧૨

દેશી રાજાઓને શિક્ષા.

- દેશી રાજાઓને શિક્ષા-૬૩ રૂંધે તો મારો.
દાડ ને બ્યભિચારજ છડો, તરો સંગ ગુજરાને.
નમજી વને તે મુખ પાય, નદીં તો દુઃખી અંતે ધાય. ૧
- દુર્જન દુષ્ટની સંગત ત્યાગો, નિજ કર્તવ્યે જાગો.
જીવની જાગવયો પૂરી, દુષ્ટસંનોથી બાગો.
કરો નદીં ખર્ચ નકામું જોકે, રાખો સન્ય નિયમનો ટોક. ૨
- નન પન શક્તિ પદ બિભાને, જયો ન મનમાં ફૂલી,
અંતે ખાત્રી દાયે જાગો, દુર્ગતિમાંડી બૂચી.
કરો મુજીજનોનો સંગ, રાખો પ્રમુ ભક્તિનો રંગ. ૩
- આવકના અનુસારે ખર્ચો, કરો નીતિ ધારી,
દેશનની દિયોયારીમાંડી, દસગાં દુઃખડાં બારી;
સાદા રૂપે જીવન જાય, તેથી ચિંતા જોણી ધાય. ૪
- પ્રજાવર્ગની સાથ વચીને, મુખ દુઃખ તેનાં જાલે,
પશુપાત વણ ન્યાય કરીને, ભણું કરી મુખ 'માણો
પ્રજાનો મેવજ રાજા લાય, તેની કીર્તિ જગમાં લેય. ૫
- કાચા કાનના કદી ન ધાયો, ધાયો તો પસ્તાશે,
વંદીને પણ મિત્ર કરીને, આજંતા મુખ પાશે.
કરો પાપ કર્મનો ત્યાગ, પ્રજાપર નિશ્ચિન ધારો રાગ. ૬
- ક્રોધમાન માયાને લોભે, દુષ્ટપ્રવૃત્તિ ધાય,
તેથી સંગત તેથી જુદી, સમજ્યાથી મુખ પાય;
કરો નહીં ક્યારે અત્યાચાર, તેથી બ્રહ્મ થયો નિર્ધાર. ૭
- ખિટીય રાજ્યતણા સદકારી, ખિટીય ગુણને ધારો,
ઉદાર મનના યેને વર્તો, રૈયત હિત સંભારો;
મળના પ્રેમ વિના શું રાજ્ય, પ્રજાના પ્રેમ વિના શું કાજ. ૮

સમયોચિત શુભ કાર્યો કરશે, રાજ્યોને નવાળો;
 દયા દાનને દમ શુભ ધારો, રહેણીનું ફલ પાવો,
 ઉત્તમ સાધુ સંતની સંગ, કરતાં ધર્મબુદ્ધિનો રંગ. ૧૮

રાજા રાણા નવાળ ઠાકોરો, હિત શિક્ષા સહુ માટે;
 કહી લખી વાંચી મુણતાં તે, વળજે ધર્મની વાટે,
 બુદ્ધિસાગર સૂરિ સત્ય, કથતાં યાતાં ધર્મનાં કૃત્ય. ૧૯

વિશ્વોદ્ધારક.

કરતા વિશ્વોદ્ધાર, બહો તે કરતા વિશ્વોદ્ધાર,
 કર્મ યોગી શુભ શક્તિથી પૂરા, ઇશ્વરના અવતાર. બહો. ૧

અસત્ય રીત રીવાજો ટાળે, દુષ્ટબંધન હરનાર.
 સત્ય પ્રકાશે નિર્ભય થેને, મોહનો કરે સંહાર. બહો. ૨

કાટિ નિંદકો નિંદે ભાંડે, તોપણ દ્વેષ ન થાય;
 ભક્તો સ્તવે પણ હર્ષ ન પામે, ક્ષર્ષ ભલ્લવે બાય. બહો. ૩

સમજે નહીં તે શત્રુઓ બનતા, કોપે મારવા બાય;
 તેઓનો ઉદ્ધાર કરે સહી, આપી જ્ઞાનની સ્હાય. બહો. ૪

સત્કર્મો કરતાં નહીં રાજે, મૃત્યુની દરકાર;
 સમભાવે દુનિયાને દેજે, સદ્ગુણનો ભંડાર. બહો. ૫

મુખદુઃખમાં સમભાવે વર્તે, યશ અપયશ સમભાવ;
 એવા સંતો ભક્તો પૂરા, કરતા વિશ્વ બચાવ. બહો. ૬

સર્વદેશમાં જ્ઞાન પ્રચારે, દુર્ગુણ કરતા દૂર;
 બુદ્ધિસાગર વિશ્વોદ્ધારક, ભક્તો સંતો શૂર. બહો. ૭

દયા.

- દયા ધર્મનું મૂલ, વિશ્વમાં દયા ધર્મનું મૂલ;
દયા વિના સહુ પૂલ. વિશ્વ.
- દયા વિનાના ધર્મ નકામા, ટીલાં ટપકાં ફેાક;
દયા વિનાનાં શાસ્ત્રો કાચાં, સમજો સર્વે લોક. વિશ્વ. ૧
- દયા વિનાનાં રાજ્ય નકામા, દયા ન ત્યાં શો ધર્મ;
દયા વિનાના દેવ નકામા, પ્રગટે પાપનાં કર્મ. વિશ્વ. ૨
- દયાવિનાનું સત્ય નકામું, દયા ખર્ચ છે સત્ય;
દયા વિનાના ભૂપો ખોટા, દયા ચકી શુભ કૃત્ય. વિશ્વ. ૩
- દયા ગંગા કાઠે ઉગે, તુલ્ય સમા સહુ ધર્મ;
દયા નહીં ત્યાં ધર્મ નહીં છે, સમજો સાચું મર્મ. વિશ્વ. ૪
- દયા પ્રગટ ત્યાં ઇશ્વર નક્કી, દયા ત્યાં શુદ્ધ હોય;
હિંસામાં નહીં ધર્મ કદાપિ, સમજ્યાથી મુખ ભેય. વિશ્વ. ૫
- રક્તમાં સંભળણથી પાપ જ, ગ્રાણી વધથી અધર્મ;
જીવોને દુઃખ દેતાં હિંસા, મળે ન તેથી શર્મ. વિશ્વ. ૬
- દયાધર્મમાં તપ જપ સંદમ, યજ્ઞોનું કૃણ હોય;
દયાભાવથી ડગલે ડગલે, યજ્ઞકોટિ ફલ ભેય. વિશ્વ. ૭
- મનવાણી કાયાથી અહિંસા, -કરક પોતે ઇશ;
દયાવંતથી પ્રભુ ન જૂદા, ભાષે વીર જગદીશ. વિશ્વ. ૮
- દયાવૃત્તિ છે ઇશ્વર પ્રેરિત, હિંસા મોહે ચાલ;
મત કદાચ પક્ષપાતને, છડે અહિંસા પાલ. વિશ્વ. ૯
- સ્વાધિકારે યથાશક્તિથી, કરો દયાનાં કર્મ;
દયાચકી પુણ્ય ચાલ છે નક્કી, સમજી છડો અધર્મ. વિશ્વ. ૧૦
- દુઃખી દીનને પશુ પંખીની, દયા કરો નરનાર;
બુદ્ધિસાગર દયા કરતાં, પ્રભુ મળે નિધાર. વિશ્વ. ૧૧

- કરતાં પરમાર્થોના કાર્યો, વિશ્વવિષે શાંતિ નિર્ધાર. ૧૨
 જડ ચોપોને પશુબલ મોઢે, યુધ્ધે માનવ ગણ સંહાર;
 રક્ત રેડતાં વર્ષ હજારો, ગયાં ન શાંતિ મળી લગાર. ૧૩
 માટે વિશ્વને માની ઘરસમ, આતમસમ માની નિર્ધાર;
 યુદ્ધિસાગર સત્ય પ્રેમથી, વર્તો જગમાં નરનેનાર. ૧૪

તપ.

- જાગે ઉઠે જાણે સઘળું, તપ તપવા થાયો તૈયાર;
 સર્વ જાતનાં દુઃખ સહીને, સત્ય ન છોડે તપ જો સાર. ૧
 કદી શુભામી ગણે ન સારી, સ્વતંત્રતાનું મૃત્યુ શ્રેષ્ઠ;
 અરે હિંદીઓ તપને તપયો, દાસભાવની ટળશે વેઠ. ૨
 આતમસોગનું તપ છે મોટું, તપતાં શક્તિ પ્રગટે એસ;
 સ્વાર્થ ત્યાગ છે તપની માતા, સ્વાર્ધનતામાં શક્તિ હ્રમેશ. ૩
 તપીયા બનશે સર્વ હિંદીઓ, નિર્ભય થાવો મૃત્યુ હેત;
 મરતાં શીખો ધરી અહિંસા, સ્વરાજ્યનો એ છે સંકેત. ૪
 જુદીઓ કે જુદા કહે પણ, સ્વરાજ્ય માટે સહેયો સર્વ;
 સહેવું ને વહાવું એ તપ છે, તપતાં રહે ન કોના ગર્વ. ૫
 અતિ ખર્ચેને મોંઝમગ્રથી, દૂર થવું તપ છે સુખકાર;
 મનપર કાળ રાખી ચાલો, દુર્વ્યસનો ત્યાગી નિર્ધાર. ૬
 ન્યાય સત્યને સમાનતામાં, મોહરાજ્યનું રહે ન ભોર;
 દેહધ્યાસને દૂર કરીને, આતમ જાળનું પામો તોર. ૭
 મર્યા વિના નહિ સુક્તિ મળવી, મોહ ત્યાગતાં કોઈ ન દાસ;
 સ્વરાજ્યમાં નહિ દુઃખને ભીતિ, સ્વતંત્રતાથી સુખડાં ખાસ. ૮
 મનમાં પ્રગટયા દુષ્ટ વિચારો, રોક્યાથી તપ મોટું થાય;
 દુષ્ટ વાસના ત્યાગે તપ છે, દેવો કરતા નહીં રહાય. ૯
 સ્વરાજ્યાર્થે સર્વ સ્વાર્થજન, કરશે જાવે નર ને નાર;
 દેશદ્રોહને રાજ્ય દ્રોહથી, દૂર રહેવું તપ સુખકાર. ૧૦

બુદ્ધિજલ હિસાહપ્રયત્ને, સત્ય સ્વરાજ્ય ચહાય;
 જીવંતાં મરણવા થાતાં, સણુમાં રાજ્ય પમાય. જ. ૯
 પિંડે પિંડે સ્વરાજ્ય છે સહુને, વિશ્વમાં સર્વની પાત્ર;
 એવા સ્વરાજ્યને સ્થાપો સર્વે, રહો ન કોઈ ઉદાસ. જ. ૧૦
 સ્વરાજ્ય સ્વરાજ્ય મગવા માટે, કરે જો વિશ્વ પોકાર;
 પણ ઘટમાં સ્વરાજ્ય ન જાણે; ત્યાં છે દુઃખ અપાર. જ. ૧૧
 બપોલે સમપિ સ્વરાજ્ય સાચું, પ્રગટે સુખ છે શાંતિ;
 બુદ્ધિસાગરગુરુ કૃપાએ, થાતી આત્મોત્કાન્તિ. જ. ૧૨

સંપ.

સંપ વિના નહીં જંપ, સમજ્યો સંપ વિના નહીં જંપ.
 સંપે ન દુઃખનો કંપ .... સમજ્યો
 સંપથી શક્તિયો વધે, થાવે ન ક્યારે હાર;
 આત્મભોગ આપ્યા વિના રે, સંપ ન થાય લમાર. સ. ૧
 સમજ્યો સંપી રહે, મૂર્ખો ધરે મન ખેદ;
 સંપી રહે નહીં સ્વાર્થોએ, મરે પાડી બહુ લેદ. સ. ૨
 સંપ વિના બળ નહીં કશું, યત્નઓથી દણાપ
 ફાટફૂટ જ્યાં બહુ થતીરે, ત્યાં નહીં શાંતિ જશાય. સ. ૩
 સંપથી સંધનું બળ ઘણું, જોડિ સિદ્ધિ પ્રકાશ;
 વ્યતી વેળા થાય છે રે, થાય ન કેનો વિનાશ. સ. ૪
 સર્વજાતિના દિન્દીએ, સંપે જીવ્યો ખાસ;
 સંપ વિના મરી જાયોરે, એવો ધરે વિશ્વાસ. સ. ૫
 સ્વાર્થભોગને આપ્યારે, રાજે સદનના બેસ;
 મતકદામદ ત્યામ્યારે, નાતે કુસપના દલેસ. સ. ૬
 સંપવિનાના માનવોરે, અન્યના થાય ગુલામ,
 સંપનાં કાલજી આદરે, કર્યો સંપથી કામ. સ. ૭

બુદ્ધિબલ હિસાહપ્રયત્ને, સત્ય સ્વરાજ્ય ગ્રહાય;
 છવંતાં મરણવા થાતાં, શત્રુમાં રાજ્ય પમાય. જ. ૯
 પિડે પિડે સ્વરાજ્ય છે સહુને, વિશ્વમાં સર્વની પાસ;
 એવા સ્વરાજ્યને સ્થાપે સર્વે, રહેા ન કોઈ ઉદાસ. જ. ૧૦
 સ્વરાજ્ય સ્વરાજ્ય મળવા માટે, કરે જે વિશ્વ પોકાર;
 પણ ઘટમાં સ્વરાજ્ય ન ભલે; ત્યાં છે દુઃખ અપાર. જ. ૧૧
 વ્યથિ સમષ્ટિ સ્વરાજ્ય સાચું, પ્રગટે મુખ છે શાંતિ;
 બુદ્ધિસાગરશુદ્ધ કૃપાએ, થાતી આત્મોત્કાન્તિ. જ. ૧૨

સંપ.

સંપ વિના નહીં જંપ, સમજશે સંપ વિના નહીં જંપ.
 સંપે ન દુઃખનો કંપ .... સમજશે.
 સંપથી શક્તિયો વધે, થાવે ન ક્યારે હાર;
 આત્મલોગ આખા વિના રે, સંપ ન થાય લગાર. સ. ૧
 સમજ્યો સંપી રહેરે, મૂર્ખો ધરે મત ખેદ;
 સંપી રહે નહીં સ્વાર્થીઓરે, મરે પાડી બહુ લેદ. સ. ૨
 સંપ વિના બગ નહીં કશુંરે, શત્રુઓથી હણાય;
 દોટકૂદ જ્યાં બહુ થતીરે, ત્યાં નહીં શાંતિ જસાય. સ. ૩
 સંપથી સંધનું બગ ઘણુંરે, શદ્ધિ સિદ્ધિ પ્રકાશ;
 ચઢતી વેળા થાય ૧૧ રે, થાય ન કોનો વિનાશ. સ. ૪
 સર્વજ્ઞતિના હિન્દીઓરે, સંપે છવંથો ખાસ;
 સંપ વિના મરી જાવશેરે, એવો ધરે વિશ્વાસ. સ. ૫
 સ્વાર્થલોગને આપતાંરે, રાજે સહનતા એસ;
 મતકદામહ ત્યાગતાંરે, નાસે કુસંપના કલેશ. સ. ૬
 સંપવિનાના માનવોરે, અન્યના થાય શુભામ;
 સંપનાં કાચુ આદરોરે, કરશે સંપથી કામ. સ. ૭

દર્શિત એવું તે જાણ્યું મધ્યે, દર્શિત પ્રતાપે કાવ્યે, ૧૫
 જ્યાં દર્શિતો જમને દેવ, આઃખાલિયો જમને દેવ ૬
 જાણકિયું તે આદિય જાણ્યું આદિય જાણ્યું આદિય, ૬
 જ્યાં મેળવ દર્શિતી જાણ, પ્રતાપે પ્રતાપે જાણ્યું ૬
 દર્શિતવિદ્યાના દર્શિત દોષ, જાણ્યું જાણ્યું જાણ્યું ૧૦
 જાણ્યું પ્રતાપે જાણ્યું દર્શિત, નહીં નો ખાણ્યું જાણ્યું ૧૦
 જાણ્યું જાણ્યું ન જાણ્યું જાણ્યું, દર્શિત વિદ્યાની જાણ્યું ૧૧
 દર્શિત જાણ્યું દર્શિતમંત્ર દર્શિત પ્રતાપે જાણ્યું ૧૧
 દર્શિતમંત્ર જાણ્યું જાણ્યું, દર્શિતમંત્ર નહિ જાણ્યું ૧૨
 જાણ્યું જાણ્યું જાણ્યું જાણ્યું, જાણ્યું જાણ્યું જાણ્યું ૧૩
 જાણ્યું જાણ્યું જાણ્યું જાણ્યું, જાણ્યું જાણ્યું જાણ્યું ૧૩
 જાણ્યું જાણ્યું જાણ્યું જાણ્યું, જાણ્યું જાણ્યું જાણ્યું ૧૩

આધિકારધર્મ.

જાણ્યું નિર્જાણ્યું જાણ્યું, નિર્જાણ્યું જાણ્યું ૧
 જાણ્યું જાણ્યું જાણ્યું, જાણ્યું જાણ્યું જાણ્યું ૨
 નિર્જાણ્યું જાણ્યું જાણ્યું, જાણ્યું જાણ્યું જાણ્યું ૩
 જાણ્યું જાણ્યું જાણ્યું, જાણ્યું જાણ્યું જાણ્યું ૪
 જાણ્યું જાણ્યું જાણ્યું, જાણ્યું જાણ્યું જાણ્યું ૫
 જાણ્યું જાણ્યું જાણ્યું, જાણ્યું જાણ્યું જાણ્યું ૬
 જાણ્યું જાણ્યું જાણ્યું, જાણ્યું જાણ્યું જાણ્યું ૭
 જાણ્યું જાણ્યું જાણ્યું, જાણ્યું જાણ્યું જાણ્યું ૮
 જાણ્યું જાણ્યું જાણ્યું, જાણ્યું જાણ્યું જાણ્યું ૯
 જાણ્યું જાણ્યું જાણ્યું, જાણ્યું જાણ્યું જાણ્યું ૧૦

ત્વજી અહંતા માનનેરે, સંપી બનેા સહુ એક;
 પ્રસંપથી બગડે બધુરે, રહે ન ટેકને નેક. સ. ૮
 કલિયુગમાં સંઘ શક્તિયોરે, સંપથી લોગી યાવ;
 સંપથી શુભ શાંતિ રહેરે, વિપત્તિ દુઃખ બાધ. સ. ૯
 સર્વભતિયો સંપથીરે, ભાગો ઉઠા કરે કાજ;
 સંપ ઉત્સાદને ન્યાયથીરે, રહેશે હિંદની લાજ. સ. ૧૦
 શરમાયા ભમશે નહીંરે, દિંદી નરને નાર;
 મુહિસાગરસંપથીરે, ચઢતી છે નિર્ધાર. સ. ૧૧

શક્તિ.

સર્વે ભાનિ શક્તિ પ્રગટાવ, શક્તિયોથી છૂંચું ભાવ;
 શક્તિવિના પન્નાર શુભામ, શક્તિ વિના નહિં રહેવે નામ. ૧
 શાન મુદ્દિની મોટી શક્તિ, ઉદયમ માદમ ખંતથી ભક્તિ;
 મંથ શક્તિથી છૂંચું ભાવ. સંપ શક્તિ વજ્ર મનુષ્યાવ. ૨
 મનુષ્યથી નહિં હરે સમાર, જ્ય પાને તે નરને નાર,
 મર્વકલ્પ શિશુજનું એર, વને લા છે શક્તિ એર. ૩
 દેહભીનિને દુંક વિચાર, વિષય ભોગ આસક્તિ અપાર,
 અરરપરતમાં અનુભાવ, લા પડતીનો પડતો દાવ. ૪
 મજાગથી દુર્જલ છુટાવ, એવો છે કુદતનો ન્યાવ,
 દુર્જલ લોકોનો એ મધ, યાવે સંપે લા છે રંજ. ૫
 શક્તિ એજ છે મોટો ન્યાવ, અશક્તિ છે મોટો અન્યાવ;
 સકનોથી વજ્ર શક્તિમંદ, તેનો ન્યાવ કરે ભગવંત. ૬
 દેવકાંત અનુમારે નેહ, શક્તિનાં સાધન છે તેહ;
 પ્રવરવો શક્તિયો એજ, તેથી નરને મધદા કહેજ. ૭

શક્તિ એજ છે જગમાં ધર્મે, શક્તિ પ્રતાપક કરવાં કર્મે,
 જડ શક્તિયો જગને હેત, આન્મશક્તિયો જગને હેત. ૮
 જડશક્તિ છે બાહિર રાજ્ય, આત્મશક્તિ આંતર સામ્રાજ્ય;
 જડ ચેતન શક્તિની જરૂર, પ્રગટતાં પ્રભુના જ હજૂર. ૯
 શક્તિવિનાના જ્ઞાની લોક, બની ગુલામો પાટે પોક.
 માટે પ્રગટાયો સદુ શક્તિ, નહીં તો મર્યો થયે અશક્તિ. ૧૦
 માગે બીજ ન ભાગે બૂજ, શક્તિ વિનાની નીતિ શુષ્ક;
 શરણે રાખે શક્તિમંત. શક્તિ પ્રગટાવો ગુણવંત. ૧૧
 શક્તિમાં વસતા સદુ ધર્મ, શક્તિમંત નહિ બાપે કર્મ;
 શૂરા ધીરા થાયો બખ, કર્યો ઉન્નાદે કર્તવ્ય. ૧૨
 ચાર વર્તને સાધનકાજ, સર્વ પ્રકારે શક્તિ ઈલાજ;
 બુદ્ધિસાગર શક્તિમંત, યાત્રાં બ્હારે છે ભગવંત. ૧૩

સ્વાધિકારધર્મ.

બની નિર્ભય સૌ લોકારે, નિજ દુર્જ બલ્યો;
 દુર્જ ખરો નિજ ધર્મરે, મોડે, બૂલી ન લલચો બની.
 નિત્ય અમર નિજ આત્મઆયાં, બીનિ દૂર દુઃખો;
 કરી કેશરિયાં કીર્તિ કરાવે, શુભનથી મુદ્ધારો. નિજ. ૧
 કોટિ કોટિ દુષ્ટો પડ્યાં, પત પાછા ન દુઃખો;
 સંપ બળે ને સંપથી ચડતી, થાયે નિર્લસ લાવોરે. નિજ. ૨
 દુર્જ બલવનં થકિ મુનુ, થાય તો માનો દુઃખો;
 ઉપકાર કરવામાં મથનું, એવ પ્રેમ વદારોરે. નિજ. ૩
 નીતિ ધર્મને દી ન દુઃખો, મન્ય બને ન્યાય વગરો;
 મર્ષાપોનાં સહત દાણે, મન્યબોને બચાવોરે. નિજ. ૪
 પરામાર્થ મરવામા બીજી, સ્વર્ષનું મન્ય ન પારો;
 મરતાં કોટિ દે. ઉદરનું, અર્ષ મમલ ન મુદ્ધારો. નિજ. ૫

પરમાર્થે જે તનધન હોમે, હોય જગત્માં ચાલો;
 સ્વાધિકારે કર્મ કરતાં, મરતાં સ્વર્ગ સિધાવોરે. નિજ. ૬
 પરિશ્રદ ઉપસર્ગોની કોટિ, સહીને આગળ જાવો;
 પ્રેમોત્સાહને દંધમ ખાતે, આનંદ શાંતિ પાવોરે. નિજ. ૭
 શૂન્યે દાની ભકતો જાગો; ઉઘેલાને જગાવો;
 સઘળા સફળુ અંગ ધરીને, દુર્ગુણ શત્રુ હરાવોરે. નિજ. ૮
 હૃદયો સાથે હૃદયો મિલાવો, હાથો હાથ મિલાવો;
 બુદ્ધિસાગર સફળુ શિક્ષા, ધારી રથરાજ્યને પાવોરે. નિજ. ૯

વ્યભિચાર

વ્યભિચાર દુઃખકાર, છંડયો વ્યભિચાર દુઃખકાર,
 પ્રગટે પાપ અપાર.

છંડયો

- તન મન ધન કીર્તિની હાનિ, શાંતિ વળે ન લગાર.
 પડતી થતી સહુ વાતે પૂરી, દે લોકો ક્રિટકાર. છં. ૧
 રાજ્યોના રાજ્ય ગયાં કે, બ્રહ્મ થયાં નરનાર.
 વ્યભિચારે નહીં પ્રેમનો છોટે, દુર્બુદ્ધિ નિર્ધાર. છં. ૨
 ધર્મ નહીં વ્યભિચારી પાસે, કલંક કૂળ દેનાર.
 દેશ રાજ્ય કોમ નાતની પડતી, મૃત્યુ થતાં નહીં વાર. છં. ૩
 હડકાયા આન પેટે જાણો, વ્યભિચારીનું મન;
 સ્વયં જમટે અન્ય જગાડે, ધર કરતો વનવન. છં. ૪
 વ્યભિચારીનો સંગ કરો નહીં, ખેંચે હવાવત્ લોક;
 એકવાર મન કાચ જગડ્યાં, અંતે પડ્યો પોક. છં. ૫
 મનનાછી હાયાની શુદ્ધિ, રાખી વડો નરનાર;
 પ્રાણ પટે રણુ ધર્મ ન છોટે, ધર્મે ચડતી ચનાર. છં. ૬
 વ્યભિચારી આચાર વિચારો, છોટે શાંતિ અપાર;
 બુદ્ધિસાગર શૂન્ય શિક્ષા, માને જાણે અવનાર. છં. ૭

સર્વ સ્વંડના લોકોને સદુપદેશ.

વિમલા નવ કરશે ઉચ્ચાટ-એ ચગ.

- ગણીને આત્મસમા જગલોકો ભેદ ન ધારશે, રંગને ભતિભેદ નિવારી, સંપ વધારશે.
- હિંસામય યુદ્ધોને વારે, સર્વ વિશ્વમાં શાંતિ પ્રચારે; શક્તિયોને વિશ્વહિતાર્થે પ્રચારજે. ગણીને. ૧
- પશુબલ વાપરશે ન અધર્મે, વાપરે શક્તિયો સદુધર્મે; દુઃખીગરીબજનપર પડતાં દુઃખ નિવારજે. ગણીને. ૨
- શત્રુનું પશુ બંડ ન ધારે, દુર્ણુદ્ધિ પ્રગટી સંહારે; લપુતા ધારી માનનીવૃત્તિ પ્રગટી મારજે. ગણીને. ૩
- દેવશુદ્ધને ધર્મની ભક્તિ, કરતાં સાત્વિક પ્રગટે શક્તિ; બનીને એકમેક સૌમાં આત્મપ્રભુ બાળજે. ગણીને. ૪
- આત્મજ્ઞાનથી દિલમાં ભગો, પ્રભુ પાસે સૌનું હિત માગો; સાચાધર્મધરી લોકોને ઝટ ઉદારશે. ગણીને. ૫
- માન વાણી કાયાથી બનીતિ, ત્યાગી ધારે સાચી નીતિ; ત્યજીને રાજ્યાદિકદ્રોહો, જગલોક સુધારજે. ગણીને. ૬
- અસનાદિક દોષો સદુ ટાળો, ગણો શુદ્ધાત્મ દેશને બહાલો; મહાલો સ્વર્ગરાજ્યમાં દુનિયારાજ્ય વિસારજે. ગણીને. ૭
- દુનિયા રાજ્ય પશુબલમાંથી, આત્મ, રાજ્ય છે, સદુશુભમાંથી; સ્વર્ગને સુક્ષિપ્ત રાજ્ય જી આત્મમાંથી પાસજે. ગણીને. ૮
- સર્વ સ્વંડના લોકો ભગી; રહેશે વિષયોમાં વેરાગી; બધે બુદ્ધિસાગરસૂરિ સત્ય વિચારશે. ગણીને. ૯

ઠો.

—

અરે લોકો ઉઠોઃ બહેલો, કરો ઝટ સ્વોન્નતિ કાર્યો;
 ખડી, બ્યસનોતણી ટાળી, બનોને શુદ્ધ મરણવા. ૧
 જતા નિઃધર્મને સખો, નકામો બહેમ છોડી દો;
 નકામી કડીઓ છોડો, જમાનો ઓળખી ચાલો. ૨
 રિવાજે દુષ્ટ જે પડ્યા. ચર્મ પડતી અરે તેથી;
 ત્યજીને સાંકડી દૃષ્ટિ, કરી એકુંકો પ્રવર્તો સા. ૩
 નકામાં પર્થ નહીં કરશો, બનો નહીં ચોખના દાસો;
 હવે જો થાશે નહીં તો, મરી જાશે રડી રહેશે. ૪
 તમારી ઉન્નતિનાં સહુ, કરો દારો તુરત ખુદાં;
 છવંતી શક્તિયો સર્વે, હવે ઝટ મેળવો આર્યો. ૫
 પરસ્પર કલેશ કરવાનો, જમાનો નહીં હવે ભલો;
 જગતમાં સર્વે દેશોની, રહો ના પાછળે કિચિત્. ૬
 ગળે સખજો જ નમગાને, રહ્યા ॥ ન્યાય, શક્તિમાં;
 મરી જાઓ સ્વચડતીમાં, મરતાં હેર્મ ના છોડો. ૭
 ગરીબોને મહત આપો, બચવો ફક્ત પેનાની;
 કરી પરમાર્થનાં કાર્યો, ધરો નિજ સ્વાર્થમાં નીતિ. ૮
 કરો સ્વાર્પણજીવો યજ્ઞો, બનો કાયર નહીં કપારે;
 બળીને સર્વવિદ્યાઓ, કરી એકુંકો કરો ચડતી. ૯
 ત્યજી બપને ધરો પ્રિય, ધરો ઉન્નત રમ રમમાં;
 પુદ્ગલિય સમુદ્ર પ્રીતિ, ધરી બાગમ વહો ભાવે. ૧૦

આત્મા તેજ વિશ્વદેવ રાજા છે.

આતમમાં સહુ ખંડ, અમાન આતમમાં સહુ ખંડ;
જાણે ન પ્રગટે ખંડ,જ્ઞ .... અમારા.

એશિયા મસ્તક છે ખરૂં, આર્યદેશ દિલ જાણ,
આફ્રીકા ચરણો જલારે, યુરોપ હસ્ત પ્રમાણ. અમારા ૧
ઉદર અમેરિકા જણારે, આસ્ટ્રેલિયા છે પૃથ્ઠ;
પાંચ ખંડમય દેહમારે, ઠર્મ વસે છે અદ્વૈત. અમારા. ૨
જ્ઞાનસ્વરૂપ છે ઓશિયારે, યુરોપ ઠર્મપ્રવૃત્તિ.

ઉપાસના છે આફ્રીકારે, અમેરિકા છે નીતિ. અમારા. ૩
અનુભવ આસ્ટ્રેલિયા ખરોરે, દરિયા સફળુ વૃન્દ;
પ્રભુભક્તિ છે પર્વતોરે, સ્વિ ચરી મતિજીત મંત્ર. અમારા. ૪
સર્વવિશ્વ ધણી આતમારે, સમજતાં સુખ થાય;
* કેવલજ્ઞાને આતમારે, વ્યાપક વિશ્વનીમાંજા.

અમારા આતમમાં સહુ વિશ્વ, ૫
સ્વદેશી પરદેશી કદપનારે, જ્ઞાનીને નહી હોય;
આતમ તે દેશવિશ્વ છેરે, મોહ તે પરદેશ જોય.

અમારા આતમમાં સહુ વિશ્વ. ૬

આતમશુદ્ધો સહુ દેશછેરે, દુર્ણુ છે પરદેશ;
અભેદભાવ જ પ્રગટતાંરે, નાસે સઘળા કલેશ. અમારા. ૭
આતમરાજ્ય નિજરાજ્ય છે રે, મોહ કર્મ પરરાજ્ય;

શુદ્ધાતમરાજ્યમાં શાશ્વતુરે, જ્ઞાનાનન્દ સામ્રાજ્ય. અમારા. ૮
સર્વદેશી લોકો ખરૂં-પામો પ્રભુમય રાજ્ય;

એવા સ્વરૂપને પામતારે, રેતી જગમાં લજ. અમારા. ૯
જ્ઞાન કર્મને જઠિતથીરે, પ્રગટે પૂર્ણનન્દ;

ખુદ્ધિસાગર આતમારે, જાણે નાસે કંદ. અમારા. ૧૦

કોઈનું કુલું ન કરો.

ચિમળા નવ કરશે ઉમાર-ઝં સગ.

- નરે કોનું ન કરશે, સત્તા ધન અતિમાનથીરે;
કોની કરે ન દિંસા, યોગને કોપના તાનથીરે.
નરે કન્યા નરે મારો, સારું કન્યા મારૂં મારો;
વાખી પ્રભુ ઉપન વિશાનને વતો સાનથીરે. જરૂ. ૧
- વાર્જાએથી કોણે ન મારો, લડો ન લોડો નવ વિચારો;
કરો ન જગથી દિમા, મોહ અસાનથીરે. જરૂ. ૨
- અપરાધીનું પણ દિન કન્યો, તેથી ચડતી શ પતિ વરશે;
કોની કરે ન નિહા, મુનુયો નદી તેમ કાનથીરે. જરૂ. ૩
- પ્રાણ પડે પણ સત્ય ન છડો, દયાદાન મુજથી રદ મંડો;
ઠરીને મંગની સગત, વનો આનમ આનથીરે. જરૂ. ૪
- મનવાણી કાવાની શુદ્ધિ, નિર્મલ સિંધર રાખોને શુદ્ધિ.
કરશે તન્મયના નિજ, દુઃખ રહ્યા જગવાનથીરે. જરૂ. ૫
- એક બીજાનો નાશ ન કરશે, ખાટો ખોટો પાતે પડશે,
કરશે બહુજ અન્યનું, તન ધન સત્તા પ્રાણથીરે. જરૂ. ૬
- પ્રભુને એક સરીખા સર્વે, કરો ન પાપો મિથ્યા મર્વે,
શુદ્ધિસાગર પ્રભુને બજશે, નિર્મલતાનથીરે. જરૂ. ૭

ન્યાય.

કુલ

દેશ કોમને વર્ણનો, પક્ષપાત નહિ જ્યાંય;
ધર્મસ્વાર્થ મમતા વિના, સાચો પ્રગટે ન્યાય. ૧
ધર્મશાસ્ત્ર મતરાગથી, સાચો હોય ન ન્યાય;

શુદ્ધિજુદ્ધિ વલ્લુ ન્યાય શું ? દ્વેષે છે અન્યાય.	૨
સત્ય ન્યાય ત્યાં ઇશ્વરી, શક્તિ જ્ઞાન પ્રકાશ;	
સર્વ વિશ્વમાં ન્યાયના, જ્ઞાની કેઈક ખાસ.	૩
સત્ય ન્યાય વલ્લુ રાજ્યની, દેશની પડતી થાય;	
શક્તિ બળે જ્યાં દાગ છે, ત્યાં ચોખ્ખો અન્યાય,	૪
ન્યાય સત્યવલ્લુ વિશ્વમાં, શાંતિ સુખ નહિ ક્યાંય;	
મત્સ્ય મલાગલ ન્યાય ત્યાં, ધર્મ ન શાંતિહોય.	૫
ક્રોધ માન માયા અને, લોભે છે અન્યાય;	
હંદાર જુદ્ધિ પ્રગટતાં, સત્ય ન્યાય પરખાય.	૬
દુષ્ટકામને યેરથી, દેખાતો નહીં ન્યાય;	
અતિ ભૂખને છવ્વું, પ્રગટે ત્યાં અન્યાય.	૭
આપત્કાલે ન્યાય પલ્લ, આપત્કાલીન થાય;	
અદ્ય હાનિ બહુ લાભની-દષ્ટિએ સમજાય.	૮
ન્યાય મરીયોનો થતો, મોટાનો નહીં થાય;	
વાયે પશુને મારિયું, કોણ કરે ત્યાં ન્યાય.	૯
એક સરીખો વિશ્વમાં, ન્યાય નહીં વર્તાય;	
તેનું કારણ કર્મની, પ્રકૃતિ જ સદાય.	૧૦
યાવત્ જગ તાવત્ રહે, ન્યાય અને અન્યાય;	
તેનું જગમાં વર્તવું, એક જ નહીં રહાય.	૧૧
ન્યાયી શાન્ત્ય પ્રભુનું ખરું, સમજી ન્યાયે વર્તે;	
સત્ય પ્રમાણિકતા બળે, પામે સ્વર્ગને મર્ત્ય.	૧૨
પ્રભુ મહાવીર બોધથી, સત્ય ન્યાય સમજાય;	
જુદ્ધિસાગર ન્યાયથી, અનંત આનંદ થાય.	૧૩

ગુણ ગ્રહણ.

હોયો શુભને. નવનાદ વિશ્વમાં હો કુળીને સત્કાર.

હો દુર્ગવ ધિક્કાર. — — — વિશ્વમાં

જ્યાં ત્યાં ગુણ ત્યાં ગ્રેભને ધારે, દોષ દષ્ટિ પરિહાર. વિ ૧
 દુર્ગુણીનો દ્રેષ કરો નહીં, વધશે આત્મિક મ્યાર. વિ ૧
 જાતિરંગને ધર્મના ભેદે, ભૂલો ન સફળ મ્યાર. વિ ૨
 ગુણ અવગુણ જે સાચ રહે ત્યાં, ગુણ લેશે નિર્ધાર. વિ ૨
 ગુણીજનોનું માન કર્યાથી, સફળ વધતા અપાર. વિ ૩
 સર્વ પ્રભામાંથી ગુણ લેવા, દોષ ન લેશે ભગાર. વિ ૩
 અવગુણે પરતી ગુણથી ચરતી, જ્યાં ત્યાં વિશ્વ મજાર. વિ ૪
 જ્યાં જ્યાં જે જે અંશે સફળ, તે અંશે સહકાર. વિ ૪
 જે જે અંશે મેળ ઘટે ત્યાં, મેળ કરે ગુણકાર. વિ ૫
 વપુ સંબંધે વિશ્વની સાથે, યોગ્ય કરે સહચાર. વિ ૫
 ગુણનો રાગ ત્યાં ધર્મનું બીજ જ, મુક્તિ મળે મુખકાર. વિ ૬
 પક્ષપાત ત્યાં ગુણ નહીં પ્રગટે, પ્રગટે ન સત્ય વિચાર. વિ ૬
 સર્વ ગુણી વીતરાગ પ્રભુ છે, કર્મમા દોષ વિકાર. વિ ૭
 દોષથી દોષીને દિહારો નહીં, કરો ન નિંદાચાર. વિ ૭
 ભાષ દોષ તણ રુણ એક લેશે, ચરતી પથે વહનાર. વિ ૮
 સર્વ ખંડની ચરતી એ રીતે, વર્ત્યાથી જ યનાર. વિ ૮
 પક્ષપાત ત્યજી સફળ લેશે, કરો ગુણીની બહાર. વિ ૯
 જુદિસાગરસાગુણ લેશે, સ્વતંત્રતા મળનાર. વિ ૯

માંસ ભક્ષણથી પાપ.

માંસાશનથી પાપ, થાય બહુ માંસાશનથી પાપ;
 દુઃખ વધે સંતાપ --- --- --- થાય
 માંસને ખાતાં ક્યા રહે નહીં, હિંસકજીવિ થાય;
 પશુ પંખી વપુ પેટમાં ઘાલે, ધર્મજીવિ ન રહાય થાય ૧
 પ્રભુ પ્રીત્યે જીવની હિંસા-કરવામાં અજાન;
 દેવ દેવી ખુશ કરવા હિંસા-કરત્ય તે નાદાન થાય. ૨

સાત્ત્વિક બુદ્ધિ લેશ રહે નહીં, ભક્તિ પ્રાર્થના ફાકે;
 જ્ઞાન ન પ્રગટે સાચું દિલમાં, લેથી જંગલ પોક. ધાપ. ૩
 રહેમ કરે નહીં પણ પંખીપર, પ્રભુની ન તેપર રહેમ;
 રહેમ કર્યા વગર રહેમ ન મળતી, ધાપ ન યોગને જોમ. ધાપ. ૪
 માંસને ખાનારાના દિલમાં, ઈશ્વરનો નહિં વાસ;
 દયા નહીં ત્યાં જત ન વપ જપ, સમજે લોકો ખાત. ધાપ. ૫
 પણ પંખીનો ઘાત કર્યા વગર, મળે ન માંસ લગાર;
 કરે કરાવે ને અનુભવે, ખાતાં પાપ અપાર. ધાપ. ૬
 માંસને વેચે તે પણ પાપી, પુદ્ગિ કર્યાથી પાપ;
 જોવું સમજી પાપ કરે નહીં, દયાએ ધર્મની છાપ. ધાપ. ૭
 પણ પંખીપર દયા ધરે દિલ, તેથી ધર્મ અપાર;
 બુદ્ધિસાગર દયા ધર્મથી, પ્રભુ મળે નિર્ધાર,
 માંસને ખાશે નહીં નરનાર. — — — ૮

જુગાર.

ક્યારે ન રમયો જુગાર, માનવો ક્યારે ન રમયો જુગાર;
 રમતાં દુઃખ અપાર.... — — — માનવો.
 રહે જુગારવિષે બહુ પાપો, લોભ વસે છે અપાર;
 રહે જુગારવિષે કહિ પાપી, દુષ્ટબુદ્ધિ નિર્ધાર. માનવો. ૧
 રમતાં જુગદું નજ દુઃખ પામ્યો, હાર્યો રાજ્યને મહેલ;
 જંગલમાં દમયંતી ત્યાગી, જુવો જુગારની સહેલ માનવો. ૨
 રાજ યુધિષ્ઠિર જુગદું રમ્યો, હાર્યો તેથી રાજ્ય;
 બાર વર્ષ જંગલમાં ભમ્યો, રહી ન તેનો લાજ. માનવો. ૩
 કરો જુગારીની નહીં ધરી, લાગે સંગનો રંગ;
 સ્વપ્નવિષે લેશ હોય ન યાંતિ, જોર છે તેના દંગ. માનવો. ૪

દેશ કોમ શુભ રાજ્યની પડતી, ધર્મનો નાશ જ થાય;
 લીંટિને લપટાર્થ માખી, વધુ વધુ લપટાય. માનવો. ૫
 સત્યાદિ શુભ પ્રગટયા વિનુશે, શુદ્ધ રહે ન વિચાર;
 છ'ત કપટને વિશ્વાસઘાતે, નીતિ રહે ન લગર. માનવો. ૬
 દેશ કોમને રાજ્યની પડતી, યામ જુમારમી ખાસ;
 માટે યેની ચાલો લોકો, છ'ંડો જુમારની વાસ. માનવો. ૭
 રમે ન જૂગડું પ્રાણ પડે લોયે, જુવો ન તેનો ખેત;
 પડયું વ્યસન એકવાર જો પાપી, તજવું તે મુશ્કેલ. માનવો. ૮
 જુગટાથી નહીં મુખને શાંતિ, ચોકને દુઃખ અપાર;
 ભુદિસાગર ધર્મને ધારો, ત્યાગો દુષ્ટ જુમાર. માનવો. માનવો. ૯

સત્સંગતિ.

સત્સંગત મુખકાર, કરો સહુ સત્સંગત મુખકાર;
 દાણમાં મુજિત થનાર.... કરો.
 સત્સંગતથી પાપ રહે નહીં, આત્મિક શુદ્ધિ થાય;
 ઠાંટે જાયનાં કીધાં પાપો, દાણમાં વિલુપી જાય. કરો. ૧
 પાર્શ્વમણિના રૂપચં લોકડું, જટ સોનું ચર્મ જાય;
 સંતોની સંગત કરેરે, પોતે સંત સુકાય. કરો. ૨
 સત્સંગતથી જ્ઞાનનોરે, થાવે દાણમાં પ્રકાશ;
 પાપભુદિ દૂરે ટળે છે, પ્રગટે પ્રભુ વિશ્વાસ. કરો. ૩
 લાખો કાર્યો છડીનેરે, સત્સંગત કર જાણ્ય;
 અનંત મુખ તેથી મળેરે, સાચું એ કર્તવ્ય. કરો. ૪
 સૂર્ય પ્રગટવાં પલકમારે, દૂર ટળે અંધકાર;
 શાનીની સંગત કરે રે, નાસે મોહ વિચાર. કરો. ૫
 અમિકણથી જગી જતીરે, ઘાસની જાંજી મહાન;

૧૫૭૩ મેંબન જગ દીરે, મરે અનમ દાન રીડ ૧
 રેડા મરુ દીરે રીડે, કાનુજુ મરે અનમ
 મુનિ મેંબ જોડન દીરે, મરે અનમ રમ રીડ ૭
 ૧૬૦ રેડી કણા મન મરે, મરુડા જગ મરે રીડ
 ૧૬૧ જગા દુખ ના રીડે, મરે ન મરુડી રીડ. રીડ ૮
 મનુજ મનમ મુનિ રીડે, મરુ મરે મરુડા
 મરુ મરે રીડે, મરુડા મરે મરુડા રીડ ૬
 મરુડા મરે રીડે, મરુડા મરે મરુડા
 મુનિ મરુડા મરે, રીડ ૧૬૧ મરુડા રીડ ૧૦

દિંદની પ્રગનિનાં દિંદને વાંધ.

અરે દિંદ તું અનમ રા મરુ, મરુડા મરે રીડ.
 નનમરુડા મરુ રીડે, મરુડા મરે રીડ. ૧
 મરુડા મરે રીડે, મરુડા મરે રીડે. ૨
 મરુડા મરે રીડે, મરુડા મરે રીડે. ૩
 મરુડા મરે રીડે, મરુડા મરે રીડે. ૪
 મરુડા મરે રીડે, મરુડા મરે રીડે. ૫
 મરુડા મરે રીડે, મરુડા મરે રીડે. ૬
 મરુડા મરે રીડે, મરુડા મરે રીડે. ૭
 મરુડા મરે રીડે, મરુડા મરે રીડે. ૮

સાત્વિક ત્વારો વેષ મજાનો, તેમ જ સર્વ વિચારાચાર;
 સર્વ ધર્મ ઉત્પાદક નિર્લય; સર્વ પ્રભાદો કર સંહાર. ૯
 મુર્ખોગે ચોખીતાં સુન્દર, સર્વ દેશનો બન આધાર;
 બુદ્ધિસાગર આત્મ હિંદ ॥ તું, રાની યોગી બન દાતાર. ૧૦

સ્વરાજ્યની દિશા.

- સત્ય સ્વરાજ્ય તે જાણ, જગત્માં સત્ય સ્વરાજ્ય તે જાણ;
 સાત્વિક સુખનાં લ્હાણ જ. ૧
- સ્ત્રીઓ શુભામડી જ્યાં નહીંરે, શરતું નહીં અપમાન;
 કન્યાનો વિકલ નહીંરે, દંપતી શુભની ખાણ. જ. ૧
- પતિ પત્ની સંધી રહેરે, જૂઠું ન જોલે કોય;
 હિંસા ચોરી નહીં ચતીરે, સ્વર્ગ સમું ઘર હોય. જ. ૨
- રાજપ્રજા એક ન્યાયથીરે, વતે નિજ અધિકાર;
 દયા દાન દમધતિ દામારે, વતે પર ઉપકાર. જ. ૩
- શુભામગીરી ન કોઈનીરે, દુષ્ટાઈ નહીં બ્યભિચાર;
 એક બીજાની સહાયમાંરે, વતે નરને નાર. જ. ૪
- પત્નીમત પતિમત જાણુંરે, નારી નરમાં હોય;
 દુર્ગુણને બ્યસનો નહીંરે, નડે ન કોને કોય. જ. ૫
- એક બીજાની સ્વતંત્રતારે, નીતિની મર્યાદ;
 સચવાતાં સહેજે ખસુંરે, કોરટે નહીં ફરિયાદ. જ. ૬
- અપરાધો જ્યાં નહીં ચતારે, યાય તેની જ્યાં માફ;
 એક બીજાને ખમાવવુંરે, સ્વાર્થજીને દિલ સાફ. જ. ૭
- હિંસાને પશુખજતણુંરે, રાજ્ય ન હોય લગાર;
 એકબીજાના દુઃખમાંરે, મળે સહાય વિચાર. જ. ૮
- સર્વજીવોમાં પ્રેમથીરે, વતે આત્મની શુદ્ધિ;
 પાપનાં પ્રાયશ્ચિત્ત યતારે, ચાતી મનની શુદ્ધિ. જ. ૯

પ્રેમ વિનય સેવા ભક્તિભાંડે, નિર્મલ જીવન જાય;
 ઘર કુટુંબ શાંતિ દેશભાંડે, એવું સ્વરાજ્ય સુધાય. જા. ૧૦
 સ્વરાજ્ય એવું ઘર ઘરેરે, પિંડે પિંડે યાય;
 બુદ્ધિસાગર આત્મભાંડે, સમજે શાંતિ પમાય. જ. ૧૧

પોતાને ન ભૂલ.

સ્વયં સ્વયંને ન ભૂલ, આત્મહિન્દ !!! સ્વયં સ્વયંને ન ભૂલ;
 સૌમાં તું છે અમૂલ્ય.... .... આત્મ.
 પોતે પોતાનો ધર્મ ન ભૂલીય, શક્તિવડે ઉત્કૃષ્ટ;
 અન્યોના કૃત્રિમ ધર્મોથી, મોઢે મુંઝી નહીં ભૂલ. આત્મ. ૧
 આધ્યાત્મિક શક્તિયો ત્હારી, તે આગળ સહુ પૂલ;
 સર્વ ધર્મની ખાણ શુભંકર, દિવ્ય પ્રભાશર્તુ મૂળ. આત્મ. ૨
 ભક્તિ ઉપાસના જ્ઞાનને કર્મની, ભૂમિ યોગી શૂર;
 આત્મજ્ઞાનઢાલક અન્યોને, વિશ્વવિદે મશહૂર. આત્મ. ૩
 તુજ સાત્વિક આચાર વિચારો, સાત્વિક ત્હારી ધૂળ;
 જ્ઞાનીભક્તો સંત સતી શૂર, પ્રગટાવે જ અમૂલ્ય. આત્મ. ૪
 આહુરી શક્તિવાળા અન્યો, આવે નહીં તુજ તુલ્ય;
 તુજ જીજ્ઞાસે ભૂલ ન મોઢે, ભૂલે પૂલંપૂલ. આત્મ. ૫
 ભારત આત્મ તું પરમાત્મ, તુજને સહુ અનુકુલ;
 સર્વપ્રમાદો દૂર કરીને, જીતી લે અરિકુલ. આત્મ. ૬
 ત્હારામાં છે શક્તિ અનંતી, સંશયમાં નહીં શૂલ;
 સંશયે મૃત્યુ, ત્રદાએ જીવન, સત્ય એ કુદરત રૂલ. આત્મ. ૭
 સ્વર્ગને સુશ્રિત લેવા માટે, મંચલમય છે પૂલ;
 આર્યો ત્હારી સેવા ભક્તિ-રૂપી ધરતી કુલ. આત્મ. ૮
 ત્હારા સરૂપે ત્હારે રહેવું, ભૂલ ન ત્હારું મૂર;
 બુદ્ધિસાગર આત્મ ભારત, શક્તિ ખીલવ ભરપૂર. આત્મ. ૯

ઠફૂટ.

સાનંદ બાહિર પશ્ચિમે, વાડીમાં ફલ ભેષ;
 દેખી પુરુષુ તેહને, ગુ તુજ નામ વિશેષ. ૧
 ફલ વદતું મુનિવર મુણે, માડું ફૂટ ॥ નામ;
 ધર્મા દ્રોહ સ્વરૂપનું, પ્રતીક છું દુઃખ કામ. ૨
 ફૂટ કહે હું પૂર્વકાલથી, વધું ભારતમાં ભાવે;
 કયાં કર્મનાં ફલ દેખાડું, કુદરતના જ સ્વભાવે.
 પાડું જાતિજાતિમાં ભેદ, કરાવું દુષ્ટ કર્મને ખેદ. ૩
 માંહોમાંહે ફૂટ પડાવું, રાજ પ્રજામાં જૂરી;
 સાડું દેખી અગ્નિ પ્રગટે, આખોમાહિ પૂરી,
 કરાવું પતિ પત્નીમાં ભેદ, દેવે એક બીજાનો છેદ. ૪
 આર્યોને મેં ખૂબ લડાવ્યા, લડી મર્યા ને હાર્યા;
 અન્ય જાતિયો હિંદમાં આવી, તે પણ ગયા જ માર્યા,
 આવ્યા મુસલમાન ત્યાં ફૂટ, કરી મેં કીધી લૂંટાલૂંટ. ૫
 ખ્રિષ્ટીયો અહિંયાં આવીને, રાત્ર્ય કરી મકલાતા,
 તેમાં પણ છે મારો વાસો, મુજથી દૂર ન થાતા;
 અંતે તેમાં ફાટફૂટ, વધું જ્યાં હું ત્યાં અંતે ફૂટ. ૬
 બ્રાહ્મણ બ્રાહ્મણને ધિછારે, ક્ષત્રી ક્ષત્રીને મારે,
 રાજા રાજાને સંહારે, ભણું ન ધરું ક્યારે;
 મુખમાં મીઠું દિલ તરવાર, એવાં પ્રગટાવું નરનાર. ૭
 ભારતમાંહી જોર ॥ માડું, કુસંપથી અંધાડું,
 બાર પૂરવીયા તેર છે ચોકા, નહીં જ્ઞાન અજવાળું;
 કરાવું પિતા પુત્રમાં ખાર, એવો મારો છે અવતાર. ૮
 પશાપશી ફાટફૂટા, જ્યાં ત્યાં મુજથી આવે;
 હસતાં હસતાં હું કાપે, સમજ્યામાં નહિં આવે;
 દિલમાં પેચી દિલ સંહાર, કરતા દ્રોહી નરને નાર. ૯
 પોતાના ચે દ્રોહ કરીને, વિશ્વાસી સંહારે,

* એમાસામાં એટાં ચીસડાં થાય છે તેને ફૂટ કહે છે.

- જ્ઞાની મોહી હિંદીએ, ઠરે ન ઠામે ક્યારે;
હઈ નહિ પાસે આવવા સંપ, વળે નહિ તેથી ભારત સંપ. ૧૦
- સ્વતંત્રતાથી રાખું અગમા, પક્ષો ખૂબ પડાવું,
એકથ ન કરવા દેતો કેમે, જૂરા નાથ નયાવું;
પાટે એક બીજાને હેદ, માફે ઈર્ષ્યા દ્રોહની ઠેડ. ૧૧
- લોભ માનથી બનતા દ્રોહી, સર્વજાતિના લોકો,
બેના મુઢે ત્રીજે ફાવે, ત્યારે પાડે પોકો;
તેના વેદે છે ઇતિહાસ, બહો તમે મુનિવર ખાસ. ૧૨
- ત્યાગી ત્યાગીમાં ઈર્ષ્યા વહિ, ભેર કરી પ્રગટાવું,
ધર્મલેહમાં ખેદ કરાવી, માંહોમાંહે લડાવું;
કરાવી દ્રોહને નાખું હેઠ, તેથી રહે ન જગમા યેષ. ૧૩
- લાલચમાં લપટાવી સદુને, ઈર્ષ્યા દ્રોહ કરાવું,
કૂટ પડાવી કફે શુભામે, નીચ કરી રાવરાવું;
પડાવું નીચ જનોના પાપ, એવો મારો છે મહિમાપ. ૧૪
- અનેકરીતે હિંદીઓના, મનમાં પેસી કૂકું,
તો પલ્લ મોહીએ નહીં બલ્લે, અનેક રીતે ફૂકું;
બૂઝ્યા આત્મજ્ઞાનવલ્લુ લોક, ત્યાં છે મુજ શક્તિની ઝોક. ૧૫
- ત્યાં ઈર્ષ્યાને દ્રોહ કોપને, લાલચ ભૂડી પ્રીતિ,
નહીં પ્રામાણ્ય અને અજ્ઞાન જ, ત્યાં છે મારી સ્થિતિ,
તેનું બાદા કૂટ પરિણામ, ઉગું પ્રમદું ઠામેઠામ. ૧૬
- કૂટતર્ક પૂર્તાત મુણીને, કહ્યું કૂટને લાવે,
સત્યજ્ઞાનને સત્ય ન લક્ષિત, સંપ ન ત્યાં તું ફાવે;
ચાવે હિંદબહોળ્યાં એક, ત્યાં તો સંપ અને છે વિવેક. ૧૭
- અરે કૂટ તું લૂંટ ન કરજે, દયા-હિંદની ધરજે,
પાપીઓના દિલ અવતરજે, સંતથી દૂરે દૂરજે;
ત્યાં છે કપટ ચપટ ત્યાં ચાપ, ત્હારી શક્તિ ત્યાં વર્તાય. ૧૮
- કૂટફાટ ત્યાં મુખ નહિ શાંતિ, સત્ય ગ્રેમ ન ક્યારે,
સેવું હિંદને સમજવું છું, સમજે તો મુખ ભારે;
દુર્ગુલ્લુ જ્યાંત્યાં મારો વાસ, એમાં દોષ ન ત્હારો ખાસ. ૧૯

દયા સત્યને જ્ઞાન ન્યાય બ્યાં, સંપ સરતા નીતિ,
 એક બીજાનું બહુ ઈચ્છવું, સ્વાર્પણ ધર્મની રીતિ; ૨૦
 એવા સદ્ગુણનો બ્યાં વાસ, ત્યાંતો વાસ નહારો ખાસ.
 સદ્ગુણ છે ત્યાં શક્તિ નહી, ઠહી ન પડતી થાતી,
 અન્યની ચઢતીમાં બ્યાં પ્રીતિ, લક્ષ્મી સ્થિર રહાતી;
 બુદ્ધિસાગર સંપરવરાન્ય, મંગલ મુખ થાતિ સામ્રાન્ય. ૨૧

સં. ૧૬૭૭ શ્રાવણ મુદિ ૧૫.

વિશ્વસંદેશ.

સતો દેખીએરે પતંગટ પુરુષત્વ ભાષ તમ રા—એ રાજ.

સર્વે ખંડનારે લોકો સત્ય શિખામલ્લ માનો,
 દેશભેદને વર્ણભેદથી, ધરો ન મોહ કશ્યાને. સર્વે.
 એક સરીખા માનવ સર્વે, રહો ન મિથ્યામર્વે;
 એક બીજાને હણો ન મોહો, સત્ય ન ભૂલો ભર્મ. સર્વે. ૧
 એક બીજાને હાસ બનાવે, શક્તિથી ને દબાવો;
 એ નહીં ઇશ્વર રાજ્યનો હાવો, દિલમાં પ્રભુને લાવો. સર્વે. ૨
 સર્વે ખંડના લોકો સાથે, મત્રી લાવને ધારો;
 એક બીજાના ગુણને દેખી, સહાય આપી તારો. સર્વે. ૩
 ગુણને દેખી હર્ષને પામો, દુઃખીને ઉદારો;
 દુઃખીઓપર કરુણા ધારો, દુર્ગુણને સંહારો. સર્વે. ૪
 ક્રોધ માન માયાને લોલો, પાપો પ્રગટે ભારી;
 હિંસા જૂઠું ચોરી કર્મે, દુઃખી છે નરનારી. સર્વ. ૫
 અન્ય લોકને દુઃખ આપતાં, દુઃખી પોતે યાચો;
 અન્ય લોકને સહાય કરતાં, મુખી આપ મુહાયો. સર્વે. ૬

તોપોને તરવારના યુદ્ધે, ગુણ શાંતિ નહીં કપારે;
 શયનાની યુદ્ધે દુઃખો છે. રોમ યોડ બચ બારે. સર્વે. ૭
 અન્યપ્રભને જેઓ ગુણે, જે ગુણના પેતો
 જેવું વાવો તેવું લગુણે, મરણો પૂરા થાતે. સર્વે. ૮
 પરતંત્ર પરદેશ કરીને, બનયો સ્વયંસુઘામી.
 આત્મસખા સદુ દેશ ગળીને, કરયો સારાં કામી. સર્વે. ૯
 દેશ જાતિથી વેર ન રાખે, જોડને ભારી નાખે;
 નિર્ભય ધેને સાચું જાણે, આનંદ અમૃત ચાખે. સર્વે. ૧૦
 પશુશક્તિ અભિમાન ધરીને, છવોને નહીં મારે;
 પરને દુઃખી કરતાં પોતે, મરણો મનમાં ધારે. સર્વે. ૧૧
 પક્ષપાતને દૂર કરીને, રાગ દ્વેષ નિવારી;
 સર્વ ખંડતું બહુ વિચારે, દાસ્યગૃત્તિ સંહારી. સર્વે. ૧૨
 શત્રુદિક પશુખગની છતે, છતેલાઓ હારે;
 આત્મિકબળથી જેઓ છતે, આપ તરે પર તારે. સર્વે. ૧૩
 સ્વતંત્રતા છે સર્વખંડની, સર્વજનોને પ્યારી;
 સ્વતંત્રતા અન્યોની હણતાં, નિબળી ધાવ ખુવારી. સર્વે. ૧૪
 સર્વ ખંડના લોકો પ્રેમે, હજી મળીને ચાલે;
 અરમપરસને સ્હાવ કરીને, પ્રભુ રાજ્યમાં મ્હાલે. સર્વે. ૧૫
 ધર્મ લેદથી ખેદ કરીને, રક્ષા નહીં ન વહાવે;
 સદુમાં આતમ છે પરમેશ્વર, સમતા બાવને લાવે. સર્વે. ૧૬
 દેશ ભેદથી શત્રુ બાવને, ધરો ન કાળાગોરા;
 મુંઝાવે શયતાન સર્વને, રહેા ન ક્યારે લોળા. સર્વ. ૧૭
 પૂર્વે યુદ્ધો યથાં હજારો, હજી ન આન્યો આરો.
 તો પશુ હજીએ યુદ્ધ વિચારો, કરતાં હોય ન પારો. સર્વે. ૧૮
 સ્વાયં બુદ્ધિથી અન્ય પ્રભને, કરી ગુલામ ન મારો;
 ન્યાય નહીં ત્યાં સંકટ દુઃખડાં, પક્ષપાત સંહારો. સર્વે. ૧૯
 સર્વ દેશની સર્વ પ્રભઓ, જોડ સરીખી મારો;
 સમાન બાવે વર્તો સર્વે, માનવજન્મ ન હારો. સર્વે. ૨૦
 વ્યભિચારને દાડુ છંડો, ખર્ચ નકામાં છંડો;

વેશ્યાના સંગી નહીં થાયો, દયા પ્રેમ ૧૬ મટો. સર્વે. ૨૧
 દગા પ્રપંચો દુર્ગુણ છંડો, સદા જૂગડું ત્યાગો;
 માંસ ન ખાઓ કરો ન હિંસા, જ્ઞાનયત્રી ઘટ બગો. સર્વે. ૨૨
 વૈરયત્રી નહીં વૈરની શાંતિ, પ્રેમે વૈર શમંતુ;
 ક્ષમાયત્રી છે ક્રોધની શાંતિ, માણસ હોય નમંતુ. સર્વે. ૨૩
 વૈરને બદલો પ્રેમથી વાળો, ઉઠાર દષ્ટિ ધારો;
 જ્યાં નીતિ ત્યાં આત્મરાજ્ય છે, કરશે પદોષકારો. સર્વે. ૨૪
 માનસને કહિ નીચ ન માનો, કહિ નહીં ધિક્કારો;
 સર્વ મનુષ્યો આત્મ સરખા, માને મુક્તિ ધારો. સર્વે. ૨૫
 અન્ય પ્રજાને શુભામ કરવા, હક્ક ન ડોનો ક્યારે;
 સ્વરાજ્ય સરખું સર્વ દેશને, અરસપરસ ઉપકારો. સર્વે. ૨૬
 રાગીઓના રોગ નિવારો, સંકટ દુઃખો ટાળો;
 શક્તિ છતાં સહવાનું શીખો, કુસંપનાં બી બાળો. સર્વે. ૨૭
 ભૂખ્યાંઓને ભોજન આપો, તરસ્યાને જળ આપો;
 સતી જતીનું રક્ષણ કરશે, જ્ઞાન દયાથી વ્યાપો. સર્વે. ૨૮
 દુષ્કાલે પીડિત લોકોની, બહાર બેઠાં ધાવો;
 અભ્યાથારો દૂર નિવારો, સાચું વિશ્વ જણાવો. સર્વે. ૨૯
 દુર્તપણને છોડો જલ્દી, દુર્જનતાને વારો;
 કહેણી રહેણી સરખી રાખો, ધરશે ધર્માચારો. સર્વે. ૩૦
 અતિથિ સાધુ સંતને દેખી, આખે અત્રુ લાવો;
 વિયોગ થાતાં આંખે અત્રુ, આવે એવું ભાવો. સર્વે. ૩૧
 રાગદ્વેષ નિવારે જેઓ, તેઓ જમ ઉપકારી;
 સાચું દેખે સાચું ભાખે, તે સેવો હિતકારી. સર્વે. ૩૨
 ઈન્દ્રિયોના સુખના સ્વાર્થે, થાતી મારામતી;
 અંતે કાંઈ હાય ન આવે, સમજીની બલિહારી. સર્વે. ૩૩
 લક્ષ્મી વધતાં સુખના સ્વપ્ને, ભલે ગગનમાં ઉડે;
 જડ વસ્તુથી સુખ ના સાચું, ભોગે દેહ ન રૂડો. સર્વે. ૩૪
 જડજગતી વસ્તુઓમાટે, પ્રગટે મારામતી;
 મહાહાનિકર મુદ્દો થાતાં, શાંતિ નહિ તલભારી. સર્વે. ૩૫

ખાલું પીવું ઈન્દ્રિયસંયમ, આત્મજ્ઞાનથી શાંતિ;
 સર્વે વિશ્વમાં આત્મિક રાજ્યે, ગુણોત્તમી ઉત્કાન્તિ. સર્વે. ૩૬
 પરમેશ્વરપર શ્રદ્ધા પ્રીતિ, રાખી જીવન વહેયો;
 તન મન મનને વિશ્વજીવોના, સારામાટે દેશે. સર્વે. ૩૭
 સારા માટે મરવું શીખો, પણ નહીં અન્યને મારો;
 જુદમ જનીતિ સહો ન ક્યારે, સ્વતંત્રતાને ધારો. સર્વે. ૩૮
 કપટીઓથી વંચાશે નહિં, વંચો નહિ લોકોને;
 મૃત્યુભયથી રહો ન ભેચી, સુધી આર્તપોકોને. સર્વે. ૩૯
 અન્યાયી જુદમીના સહામા, યેને ન્યાયને ચાપો;
 સ્વતંત્ર શક્તિમય થે પૂરા, જીવોના દિલ વ્યાપો. સર્વે. ૪૦
 કરો નહીં અપરાધો મોહે, ભૂલની માફી માગો;
 માફી દો અન્યોને પ્રેમે, આત્મ જ્ઞાનમાં ભગો. સર્વે. ૪૧
 દયા સમો નહીં ધર્મ જગત્માં, પ્રભુ મહાવીર ભાખે;
 દયા નહીં ત્યાં ધર્મ નહીં છે, સમજે તે સુખ વ્યાખે. સર્વે. ૪૨
 દયા હૃદયમાં રાખી વર્તો—દયા ચક્રી છે મુક્તિ.
 દયામયી જ્યાં રાજ્ય ત્યાં શાંતિ, સુખને વર્તે નીતિ. સર્વે. ૪૩
 સત્ય સલાહો સૌને આપો—શત્રુનું હિત ઈચ્છો.
 દુર્ગુણ દ'ળી જીવને શ્રદ્ધે—રટી એથી પ્રીત્તો. સર્વે. ૪૪
 સફલિતા જગમાં ફેલાવો—આનંદરસ ફેલાવો.
 આત્મ ભાવથી દેખો ભાવે—પરમ પ્રભુને યાવો. સર્વે. ૪૫
 નાસ્તિકતાથી પાપ વધેને—પાપ મુદ્દ પ્રગટતાં;
 પરસ્પરને હણતા લોકો—ધર્મજુદિ વિધટતાં. સર્વે. ૪૬
 પુણ્ય પાપ માને તે આસ્તિક, આલય પરભવ મને;
 પાપ લજીને ધર્મ કરે તે, રહે ન હિંસાતાને. સર્વે. ૪૭
 ધર્મલેખી અરસપરસને, શત્રુ માની હણતા;
 અરસપરસનું બૂંઝે કરતા, તે નહીં સંસુ' જણતા. સર્વે. ૪૮
 અરસપરસના શ્રેષ્ઠે ન સફળ, સહે ન અન્યની ચડતી;
 ઉપ્યાગિથી જગતા દિલમાં, પામે તેઓ ચડતી. સર્વે. ૪૯

સ્વરાશ્વની જે ચડતી, ઇચ્છે, અન્યની પડતી ધારે;
 માનવપણુ પશુથી નહીં અધિકા, આપ મરે પરમારે. સર્વે. ૫
 જાગવંતા યે નિર્જલ મારે, કરે અનીતિ અંધા;
 પ્રભુ પ્રાર્થના કરવાથી તે, હોય ન પ્રભુના જાંઠા. સર્વે. ૫
 લક્ષ્મી છતા જે કંબુસ નિર્દય, દાન ન આપે ભાવે;
 પરોપકારે કરે ન સ્વાર્થજ, પ્રભુપદ તે નહીં પાવે. સર્વે. ૫
 દુઃખીઓના આર્તનાદથી, દયા ન જોને આવે;
 પ્રભુ પ્રાર્થના કરે કિયાઓ, તોપણ મુક્તિ ન પાવે. સર્વે. ૫
 દુષ્ટકૌશલી પ્રજાજનોને, પીડતો નહીં રાજા;
 પ્રજા પાગતો પુત્રની પેડે, રાજા તે સુખ તાજા. સર્વે. ૫
 સ્વતંત્રતાને હક છે સૌને, જીવંતાંની સાથે;
 એવું સમજી અરે માનવો, રાખો પ્રભુને માથે. સર્વે. ૫
 તોપો જાંદુક તરવારોથી, નિર્જલને નહીં મારો.
 શસ્ત્રવિનાનાં લોકો મારે, અતે પોતે હારો. સર્વે. ૫
 મત્ય ન્યાયને જૂઠી મોહો, શસ્ત્રજો નહીં ફૂલો;
 પ્રાચીન ઇતિહાસો રજો, અભિમાને શૂ જૂલો. સર્વે. ૫૦
 સ્વતંત્રતા અન્યોની લૂંટી, પરતંત્રતા લેરો;
 રક્ષાં અમર નહીં રાજ્યો કોનાં, સમજી ન્યાયે રહેરો. સર્વે. ૫૦
 મરતાં સાથે કાંઈ ન આવે, પડતું રહેતું સર્વે;
 અભ્યર્થુ ઉડીને જાણું, રહો ન કાંઈ ગર્વે. સર્વે. ૫૧
 તન ધન લક્ષ્મી સાથે ન આવે, સમાં ન સાથે આવે;
 પુણ્ય પાપ જે સાથે આવે, સમજે તો સુખ થાવે. સર્વે. ૧૦
 જેની હાકે ધરણી ફરે, તે પણ ચાલ્યા રીતા;
 મારું ભૂડું માની મૂકો, સત્ય ન આંખે જોતા. સર્વે. ૧૧
 ચંદતા કાલે ન્યાય ન જૂલો, ગર્વે જરો ન ફૂલો;
 બાજીગરની બાજી જેવી, અતે ધૂલેધૂલી. સર્વે. ૧૨
 સ્વરાશ્વમાંથી જુદા અનીતિ, પક્ષપાત નહીં ધારો;
 પરદેશોને સહાય કરો પણ, દુષ્ટસ્વાર્થ સંહારો. સર્વે. ૧૩

દુષ્ટ સ્વાર્થે જનો ન અપો, સત્ય ન્યાય ન ચકો;
 સર્વવિધના લોકોના જે, હિતમંત્રોને કૂંકો. સર્વે. ૬૪
 નિજને જે જે વહાણું લાગે, તેણું અન્યને લાગે.
 સ્વતાંત્રતાને સ્વરાજ્ય સૌને, બહાણું છે મુખ રાગે. સર્વે. ૬૫
 અન્યાયીનો પક્ષ ન કરયો, સત્યને દિલમાં ધર્યો;
 કુદત્તની માનવવાદીને, સંહારી દુઃખ વરશે. સર્વે. ૬૬
 રાગ દ્વેષને દૂર કરીને, ન્યાયે સત્ય વિચારો;
 સત્યને પકડો અસત્ય છોડો, ધર્યો સત્યાચારો. સર્વે. ૬૭
 જૂઠું તેટલું સત્ય નહીં છે, નવું ન જૂઠું સધણું;
 બન્નેમાં છે સાચું જૂઠું, ઘડો ન જૂઠું લગડું. સર્વે. ૬૮
 સૌમાં સાચું જૂઠું વર્તે, સાપેક્ષાએ જાણો;
 સાપેક્ષાએ સત્યને ઘડ્યો. પક્ષપાત નહીં તાણો. સર્વે. ૬૯
 દેશ કાલને દ્રવ્યભાવથી, જૂઠું સાચું સમજો;
 વીતરાગવૃત્તિ કરવાથી, આત્માનંદે રમશે. સર્વે. ૭૦
 જૂઠમ અનીતિ પાપકર્મથી, દૂરે રહેશે પ્રેમે;
 પ્રભુમયજીવન તેથી યાશે, રહો દયા શુભ નેમે. સર્વે. ૭૧
 વિશ્વવિપે સેતાન દૂરે છે, આકૃષ્ટ દિલમાં પેસે;
 મનમાં તેને સ્થાન ન આપો, પવિત્ર જીવન રહેશે. સર્વે. ૭૨
 હૃદયી સત્તા અને શુભોર્ન, અભિમાન નહીં કર્યો;
 પ્રકૃતિના શુભ અવશુભમાં, સમભાવી થે તરશે. સર્વે. ૭૩
 શુભો પામવા કરો પ્રયત્નો, દોષોને ધિછારો;
 પશુ દોષીને નહિ ધિછારો, ચંદતી તેથી ધારો. સર્વે. ૭૪
 મન વાણીને દેહ શુદ્ધતા, કરો કરાવો સંયો;
 જીવંતાં સ્વર્ગો કુખરાને, પામો નહીં અરિશે. સર્વે. ૭૫
 વૈર વિરોધ ચમાવો પ્રેમે, મનમાં દ્વેષ ન રાખો;
 સ્વર્ગ સુખિ છે પવિત્રતાથી, સત્યાનંદને આપો. સર્વે. ૭૬
 સદ્ગુણથી છતો લોકોને, સાત્વિક જીવ જે સારી;
 રમે શુભી તમોશુભની જીતે, શાંતિ નહીં યાનારી. સર્વે. ૭૭

ધર્મ લેણી વૈર એર ત્યાં, પ્રભુ દર છે બલો;
 રાગ દેવનું દૈવ નહીં ત્યાં, સ્વયં પ્રભુ પહિયાનો સર્વે. ૭૮
 મોહીને પ્રભુ દર સદા છે. નિર્મોહીને પામે
 વૈરિયોપર વૈર ન લેયો, રહ્યો પ્રભુ વિશ્વાસે સર્વે. ૭૯
 પાપી દુષ્ટોને ઉદારો, સમય આપીને તારો;
 આત્મજ્ઞાનથી પાપીઓ પશુ, સુધરે નિશ્ચય ધારો. સર્વે. ૮૦
 ભવસાગરમાં માનવ નૌકા, ઉપયોગે જ વડાવે;
 ભક્તિ જ્ઞાન અને કર્મયોગથી, ચિત્ત નગરીને પાવે. સર્વે. ૮૧
 માનવ ભવથી મુક્તિ નહો, માનવ ભવ નહીં હારો;
 દેશવર્ણ આદિ લેહોને, ટાળી જન્મ મુધારો. સર્વે. ૮૨
 સમભાવે જે રહે મનુષ્યો, પામે નિશ્ચય મુક્તિ;
 પ્રભુ મહાવીર કેવલજ્ઞાને, ભાષે એવી નીતિ. સર્વે. ૮૩
 જડ વસ્તુમાં સુખના મોહો, હડકાયા નહીં થાયો;
 થાયો તો અંતે પસ્તાયો, ભવને હારી જાયો. સર્વે. ૮૪
 ગુચ્છી જનોની સંગત કર્યો, સાદું છુવન ધર્યો;
 રાજયોગનું જ્ઞાન કરીને, યોગ દયાને વર્યો. સર્વે. ૮૫
 કોટિ કોટિ લક્ષણ થાયો, આત્મસ્વરૂપને માટે;
 તોપણ આત્મસ્વરૂપ ન પૂરું, થાનું મનએકાંતે. સર્વે. ૮૬
 પશુ પંખી લૂણાં અંધાને, રોગીને જ બચાવે.
 પુણ્ય કરંત્યાં પરભરમાંહી, સુખ શાંતિને પાવે. સર્વે. ૮૭
 વિદ્યાર્થીને વિદ્યામાટે, સદાય બનતી આપો;
 સર્વે જાનિનાં ગુપ્ત ચિન્નજી, સર્વવિશ્વને છાપે. સર્વે. ૮૮
 દુનિયા આગળ સારું મૂકો, રાખો ગુપ્ત નહારું;
 દુનિયાના લોકોની ચઢતી, મત્સ્યથી માતી ધારું. સર્વે. ૮૯
 નવે વિશ્વમાં સંપ ભાવના, એકપણું જ વધારો;
 કુસંપનાં બી જાગી નાખો, પુદ્ગલમાં સદુ વારો. સર્વે. ૯૦
 પ્રિયનિયાને દિલની મેત્રી, સ્વર્ગત્રય સમભાવે
 થાની વિશ્વ વિરે છે શાંતિ, સ્વરાજ્ય સરખા દાવે. સર્વે. ૯૧

હિંદ ઉપર નહીં મમતા જમને, નહીં મારું કે તારું
 સત્ય શિખામણ સહુને દેવી, સૌનું હૃદયું સારું. સર્વે. ૯૨
 હિંદીઓને બચત કરવા, લખ્યું કશું મુખ હેતે;
 રાગ દ્રેષ નહીં ત્યાં મુજને, પરમાર્થિક સકેતે. સર્વે. ૯૩
 હિંદીઓને હિંદ ભૂમિપર, આત્મિકભાવની દૃષ્ટિ;
 અહંવૃત્તિ મમતા નહીં કિંચિત્, મુજ આતમપ્રીતિ. સર્વે. ૯૪
 તોપણ હિંદની પ્રગતિ માટે, સમાજ સંબંધ ધારી;
 હિંદને હિંદનો માર્ગ જતાએ, સમજે તો જ લેહારી. સર્વે. ૯૫
 આપત્કાલે ત્યાગી સંતો, જનતા બહારે આવે;
 સહુને યોગ્ય ઘટે તે જોષ જ, આરે ધાર્મિક દાવે. સર્વે. ૯૬
 પરતંત્રને જોષ દેઈને, સ્વાધીનતા સમજાવે;
 નિર્ભયતાને સ્વતંત્રતાના-એ.પે વિશ્વ જગાવે. સર્વે. ૯૭
 એક બીજની બહારે આવે, સર્વજંડલ લોકો;
 ડુનીયામાંડી જૂઠમ અનીતિ, ખૂન કરતાં શોકો. સર્વે. ૯૮
 અરસપરસની સ્હાવ કર્યાવજૂ, જગમાં કાપંકાપા;
 અશાંતિ દુઃખનો પાર રહે નહીં, મુદતથી છે છાયા. સર્વે. ૯૯
 નબળાને જોઈ સજળો મારે, બીજા દેખી રહેતા;
 બીજાઓની દશા જ એવી, સંકટ દુઃખો સહેતા. સર્વે. ૧૦૦
 સ્વાસ્થ્યવૃત્તિથી સહુ જીવે, પરાશ્રયી નહીં થાવે;
 પોતાને પોતે હિંદારી, સ્વાધીનતા પ્રમટાવે. સર્વે. ૧૦૧
 કલિયુગમાંહિ સંઘ શક્તિથી, શાંતિ મુખ આબારી;
 સંઘ શક્તિનો નાશ કરીને, કરો નહીં જરજારી. સર્વે. ૧૦૨
 અરસપરસના ઉપગ્રહોથી, જીવું સહુનું જાતું.
 નિષ્કામે ઉપકાર કરીને, બંધે ધર્મનું જાતું. સર્વે. ૧૦૩
 અરસપરસના ઉપગ્રહોને, બલે નહીં અસાની;
 અન્યલોગથી ધનાઢ્ય નૃપતિ, થાતા વાત ન છાની. સર્વે. ૧૦૪
 ઉપકારો કરવાને માટે, જગમાં જીવું બલે;
 ઉપકારોથી હઠો ન પાછા, સ્વાર્પણ ત્યાગને આલે. સર્વે. ૧૦૫

સર્વે સરખા જગમાં જીવો, વિદ્યાનંદસત્તાએ;
 પોતાને મોટા માનીને, જૂવો નદીં જમણાએ. સર્વે. ૧૦૭
 મનાએ જીવો સદુ એક જ, માનીને મમતાએ;
 જ્યોં તેથી પ્રભુપદે પામો, સર્વ ધર્મ સાબને સર્વે. ૧૦૮
 દામા મનસાને માર્જવા, તપ સંવમને ધારે;
 મન હંદિયો ઉપર કાચુ, ધરના મુખ નિર્ધારે. સર્વે. ૧૦૯
 મુખ દુખને વેંદા સમજાવે, કાર્ય કળે સમજાવે;
 દમા મન કોની મુખ પ્રવટે, દુખ ન પામે આવે. સર્વે. ૧૧૦
 સ્વપ્ન જતાને સ્વરાગ્યમાટે, આત્મભોખને આપે;
 દુઃખી નિર્દેન મરીજ જનન, દુખે વેંદે કાંપા. સર્વે. ૧૧૧
 સર્વથી સજા અને યુદ્ધોભે, અભિમાન નહીં કરે.
 તામદો નહિ રોડે કપાટે, મોહ વિના સુખ વરસે. સર્વે. ૧૧૨
 મર્થે ખડો મહાદુશાનિ, સ્વપ્ન જતાથી વતે;
 દુઃખ મેંથી પૂતિધારી, પામે ધ્યાન સતે. સર્વે. ૧૧૩
 બેઠાપવને બેઠને બાંને, આત્મ ભુવા મદુ મરણે,
 નેનદી મનેના બોલે, વતે જનમા દુખે. સર્વે. ૧૧૪
 નાન દુખથી મુકા લેવાથી, નાન મકલ દેખાઈ;
 માટે મોહને મારી નાખે, અનક વાચ્ય જણાવે. સર્વે. ૧૧૫
 નાન દુખ વિનાના સેડો, વિવેક મોટા રચાવે,
 નેનદી આત્મનુસારે, વેંદે માને આપે. સર્વે. ૧૧૬
 નિર્દેશ નુજાથી થતી, દુઃખદિ દુખધારી
 પદપાત અન્યાયે થતા, પાનના મુખધારી. સર્વે. ૧૧૭
 અતિ પતિવદ્ધ પાન્યાદિકે, પાન વિવેક નહિ થતી,
 નેનદી પાન પેલા મન, નેનદી જ અદર્શ. સર્વે. ૧૧૮
 એક જાનના દેવ ન સર્વે, દેવે ખડો અર્થ;
 નજર નજરે વેંદે ને, રદાવ કડે મુખ જણાવે. સર્વે. ૧૧૯
 નજર નજરે અર્થ નહિ, અર્થનુ, મનથી જ અર્થ;
 નર્વે ૧૨૦ નિર્દેશને દુઃખ દર્શને ૧૨૦ સર્વે. ૧૨૧

કુટકાદને ફરે કરશે, હિંમન લેઇ ન હારે;
 જનો સચના સંગી સર્વે, બીતિયો સંહારો, સર્વે. ૧૨૦
 સત્ય માર્ગમાં મન કરતાં, મૃત્યુ થકી નહીં દહાયો;
 મૃત્યુનો અધ્યાસચળને, નીતિ પંથે ચલયો. સર્વે. ૧૨૧
 સ્વાર્થે કરશે સત્યને માટે, બનો સત્ય સહકારી;
 અસત્યના સંગી નહીં થાવું, યે મધ્યસ્થ વિચારી. સર્વે. ૧૨૨
 આતમમાં આધ્યાત્મિક બાવે, સર્વે ખંડ સમાધા;
 આનંદજ્ઞાન પ્રભાવે સંતો, અનુભવ આનંદ પાપો. સર્વે. ૧૨૩
 યર્મ મુંથતાં નરને નારી, લહે ન શાંતિ કષાદે;
 આનંદ જ્યાં નહીં ત્યાં પ્રમજાળી, જૂઠે સંકટ બારે. સર્વે. ૧૨૪
 આત્માનંદ પ્રગટતાં બાહિર, અંતર આનંદ બાસે;
 મન ઈન્દ્રિયો પ્રકાશદે, સદા રહે ઉદ્ધાસે. સર્વે. ૧૨૫
 બાહિર રાજ્યે જડમાં મુખને-શાંતિ શોધે લોકો;
 મૃત્યુ રહામે બાવે ત્યારે, પાડે દુઃખે પોકો. સર્વે ૧૨૬
 મનનારાજ્યે લેહભાવ છે, પ્રકૃતિ છે રાણી;
 મન રાજા ત્યાં સર્વ વિશ્વમાં, ચિંતા દુઃખની પાણી. સર્વે. ૧૨૭
 જડમાં મુખ શોધે જડવાદી, જડના બની શુભાભે;
 ચકવર્તી ચાહે રાજ્યો, કરે ન સારાં કામો. સર્વે. ૧૨૮
 નામ રૂપમાં મુખ ને માને, તે દાસોના દાસો;
 બંધે બાંધથી ચકવર્તી હો, લહે ન સત્ય પ્રકાશો. સર્વે ૧૨૯
 મન બુદ્ધિની પેલીપાદે, આત્માનંદ સ્વભાવે;
 ને પાવે તે નિશ્ચય લાવે. શું ઇ ચન્દે સમજાવે. સર્વે. ૧૩૦
 સર્વ વિશ્વની લક્ષ્મી લોગો, મન માન્યા ને પાવો;
 તે પણ નિત્યાનંદ ન પામો, ટળે ન આશા દાવો. સર્વે. ૧૩૧
 જડની પ્રીતિ દાલ્લિક રીતિ, આત્મપ્રીતિને ધારે;
 આતમમાં મનને લય કરતાં, આત્મ રાજ્ય ઉજિયારો. સર્વે. ૧૩૨
 આતમજ્ઞાનને સમભાવે છે, ઈશ્વર રાજ્ય મહાનું;
 પ્રભુની શક્તિ કરતાં પ્રગટે, મોહીને તે છાનું. સર્વે. ૧૩૩

રાજેશ તજવાળી આનંદ, અપારંગાર મુદતો,
 મનનોમનનિમીલનના અગમ, અગમ મનુજ સ્વમાયે, સર્વે. ૧૧૪
 નિરૂપણી નહિ ન મ મોગરો, આતમગુણને ખેલો;
 નિરૂપે અવદારે વનો, હયા જે વનો સોલ સર્વે ૧૧૫
 અગમમનુજા મુદિ સમાવે, અગમ મનુજ નિર્ગરો,
 અગમિયારે ડમરે ૧૧૬ વજ, ધારે અગમ અગમ નર્વે. ૧૧૭
 આગમ વજ મદુ નસત્ય સમજો, જે આગમ ઉપરોડી,
 શાનને આનંદ સત્ય મનં છે, તેના શાની ભોળી. સર્વે. ૧૧૮
 આગમની છે સાજા અનલિ, પાર ન તેનો આવે,
 આતમ પ્રજ્ઞા નામને કદમ, આતમ નમાર્થ અર્થે. સર્વે. ૧૧૯
 શાન સ્વજાની અનલ આગમ, ડમરે ન મનંદે અર્થે,
 મનમુદિ વજ પાન ન પામે, નમજં તે કદમ પામે. સર્વે. ૧૨૦
 શરીર મનને આતમ હથેર, તેમની કોમ ન બીજો;
 ધરી ધારજા આન નમાર્થ, પૂર્ણનંદ નેત્રો સર્વે. ૧૨૧
 પ્રજ્ઞ પાસ છે દિલમા હેખો, એ આરોને આરી,
 શાનને આનંદો નહ બંજો, હેખો ધારી ધારો. સર્વે. ૧૨૨
 શાન અને સત્યાનંદ પ્રકટ ત્યા, આતમ પ્રજ્ઞની પ્રાપ્તિ,
 અગમ ત્યા એવું નિરૂપ અર્થે, એ છે સાચી આર્થિ. સર્વે. ૧૨૩
 આનંદ આવે આતમ પ્રેમ ત્યા, આતમરીત ત્યા અર્થે,
 નિરૂપાધિક આનંદ લોભે, અગમ સ્વતત્ત્વ પ્રમાણે. સર્વે. ૧૨૪
 રામ દેવનું દેવ દજવાળી, આતમ અદ્વેષ થાયે,
 પરમ પ્રજ્ઞ પોતે ત્યા રાજા, સ્વતત્ત્વ રાજ્ય મુદાયે. સર્વે. ૧૨૫
 મનમુદિ અહંકાર નહીં જ્યા, નામ રૂપની આર્થે;
 અહં અને પ્રમાતા નહિ કિચિત, સ્વતત્ત્વ સત્ય
 આર્થે. સર્વે. ૧૨૬
 જન્મ જ્ઞાને મૃત્યુ નહિ જ્યાં, પ્રજ્ઞ સ્વરૂપ યે અર્થે;
 પ્રજ્ઞ સ્વરૂપ યે પૂર્ણનંદે, અવતાં શિવ મનુ. સર્વે. ૧૨૭
 અવતાં રૂપિત મુખ માણો, સ્વતત્ત્વ અહં પ્રમાણે;

ભ્રમણામાં ભૂત્રીને લખ્યો, બનો નહીં નાદાનો. સર્વે. ૧૪૭
 આત્માનંદ પ્રગટતાં પ્રત તપ, સાધન યાચ નકામાં;
 સર્વ લાગણી રહે ન મનમાં, રહે ન મોહ કસ્યામાં. સર્વે. ૧૪૮
 સ્વતંત્રતાથી શક્તિ પ્રગટે, સ્વતંત્ર રાજા સર્વે;
 બાહ્યાંતર શક્તિવાળા થે, રહે ન ક્યારે ગર્વે. સર્વે. ૧૪૯
 બાહ્યાંતરમાં સ્વતંત્રતાને, પામે આતમ જ્ઞાની;
 સર્વ કર્મમાં સ્વતંત્ર થેને, વર્તે યોગી દાની. સર્વે. ૧૫૦
 વિધિ નિષેધની પેલીપારે, યોગ્ય કરે ન કરે તે.
 પ્રભુરૂપ થૈ વિશ્વ પ્રભુતા, દેખી મુખ વરે તે. સર્વે. ૧૫૧
 જેની જેવી દશા જ તેને, સ્વરાજ્ય તેવું બહાણું;
 જ્ઞાનપ્રકાશે વિશાલદષ્ટિ, ગણે હવ્ય સહુ સાક્ષ. સર્વે. ૧૫૨
 જૂઠા બંધનમાં નહિ પડશે, અન્યને પડતાં રોકો;
 દુઃખદાયકદિબંધનથી, છૂટા થાશે લોકો. સર્વે. ૧૫૩
 સર્વ દુઃખનું કારણ મોહ છે, જૂઠા દુષ્ટ રીવાજો;
 તેથી છૂટે સ્વરાજ્ય પામી, જ્ઞાનાચારથી છાજો. સર્વે. ૧૫૪
 અસત્ પ્રતિષ્ઠા કીર્તિ હેતે, કરે ન દેવો ક્યારે,
 જડવસ્તુથી શોભાઓ નહિ, ખર્ચ કરે નહીં ભારે. સર્વે. ૧૫૫
 દુષ્ટ રૂઢિના બન્યાં ગુણમો, સ્વરાજ્ય તે શુ? પામે;
 નામદોને સ્વતંત્રતાનો, હક નહીં કોણ કામે. સર્વે. ૧૫૬
 બીકણ નામદો હિચકારા, હરપોકું જ ગુણમો;
 દેહતણા જે બનિયા દાસો, કરે ન તે શુભ કામે. સર્વે. ૧૫૭
 આતમને ઉદ્ધરતો આતમ, આતમવડે જ નક્કી;
 આતમની યદ્દા પ્રીતિથી, બનતો સિદ્ધિ પક્કી. સર્વે. ૧૫૮
 જ્ઞાની શુદ્ધી સેવા સારી, આતમજ્ઞાનને પામે;
 વિશ્વલોકની સ્વતંત્રતાનાં, કર્યો સાચું કામે. સર્વે. ૧૫૯
 પ્રહારાજ્ય પ્રગટાયો લોકો, લેશ ન વાર લગાડો;
 સર્વે વિશ્વ જડવાદીઓને, બોધ કરીને જગાડો. સર્વે. ૧૬૦

વિશ્વ માનવો પશુ પંખીઓ, સ્ત્રો ગ્રેમ ધરીને;
 સર્વજીવોના ભક્ષા જ માટે, ઉત્તમ દેહ ધરીને. સર્વે. ૧૬૧
 સ્વતંત્રતા સ્વરાજ્યને ઇચ્છે, ભારત, ભગી બાવે;
 તેને કોઈ નહીં દગાવો, શૂદ્રમ અનીતિ દાવે. સર્વે. ૧૬૨
 દાખ્યો નહીં દગાશે ઉઝરો, ઉછળશે જલુ ભેરે;
 ભારત સ્વતંત્ર યાશે અંતે, સ્વતંત્રતાના તોરે. સર્વે. ૧૬૩
 બાહ્ય સ્વરાજ્ય મહીને જયારે, અન્યને પીટે ત્યારે;
 પરતંત્ર પાછું તે યાશે, ભૂલો શીખ ન ક્યારે. સર્વે. ૧૬૪
 સ્વતંત્ર થેને સ્વાયંભાવથી, કરો ન શૂદ્રમ અનીતિ;
 સર્વ ખંડને ચડવું પડવું, શુભ અવશુભની રીતિ. સર્વે. ૧૬૫
 શક્તિયોથી અભિમાની થે, કરો ન અન્યનું ભરું;
 સર્વ ખંડને હિતશિક્ષા છે, હિત કર્યો સૌ પૂરું. સર્વે. ૧૬૬
 પ્રાચીન વૈરને ભૂલી ભયો, બને ખરા ઉપકારી;
 અવશુભ ઉપર શુભને કર્યો, પરભવમાં સુખ ભારી. સર્વે. ૧૬૭
 અન્ય દેશને કરી પરાધીન, પશુબળથી નહીં કૂલો;
 દેવની અકળકલા છે ન્યારી, કુલતાં સહુ કૂલો. સર્વે. ૧૬૮
 લોભે લક્ષણ ભતાં સર્વે, કપટ ચપટ ત્યા યાવે;
 જેવું વાવો તેવું લલુશો, કર્યા કર્મ સહુ પાવે. સર્વે. ૧૬૯
 પ્રભુનો સાચો કર્મ કાયદો, ટળે ન કોનો ટાલ્યો;
 મોડા બેલો સહુ દેશોના, ભોગવવામાં ભાજ્યો. સર્વે. ૧૭૦
 સવ ખંડ ઇતિહાસો તેની, સાક્ષી આપે સાચી;
 માટે ન્યાય પ્રમાણે ચાલો, સમભાવે રહો રાચી સવે. ૧૭૧
 કર્મ કાયદો સર્વ જીવોપર, એક સરીખો ચાલે;
 તોપાદિકનું ભેર ન ચાલે, કર્મ સ્ફુરે તે કાળે. સર્વે. ૧૭૨
 કર્મ પ્રમાણે સુખ દુઃખ થાઈ, જ્યાં ત્યાં નજરે દેખો;
 જુઓ જર્મની બળિયું હાર્યું, કર્મ કર્યાથી પેખો. સર્વે. ૧૭૩
 અન્ય દેશને સ્વાધીન કરતાં, પરતંત્ર કે ચાલે;
 વર્તમાનમાં કર્યા કર્મનું, ભવિષ્યમાં ફલ પાવે. સર્વે. ૧૭૪

સ્વાધીનતા છે સહુને વ્હાલી, સમજો નરને નારી;
 પરંતી સ્વાધીનતા છુટ્યાથી, પામે દુઃખો ભારી. સર્વે. ૧૭૫
 આત્માધીન મન કાયાવાણી, વતે જેને નક્કી;
 મોહાધીન જે યાચ ન તેને, સ્વાધીનતા છે પછી. સર્વે. ૧૭૫
 શિદ્ધ આનંદ સ્વરૂપી આતમ, તેહ સ્વરૂપે યાવું;
 સ્વતંત્રતા છે તેથી નક્કી, સત્યસત્ય સમજવું. સર્વે. ૧૭૬
 સુર્યોત્તમ સ્વાધીનપણને, ત્યાગી સંતો પામે;
 અધિમહતેય સ્વતંત્રતાથી, પૂર્ણાનંદે ભમે. સર્વે. ૧૭૭
 મોહ વિઠવેથી જે અજગા, સ્વરાજ્ય મુખને આપે;
 બાહ્ય રાજ્યમાં મોહદશથી, મુખનહીં અનુભવભાષે. સર્વે. ૧૭૮
 નેમોહીને બાહ્યાતરમાં, સ્વરાજ્ય મુખનો દરિયો;
 આત્મજ્ઞાનથી અનુભવાતો, સ્વાધીનતા તે વરિયો. સર્વે. ૧૭૯
 ભીખારીના પણ ભીખારી, મોહી રાજ રાણા;
 સ્વતંત્રતાને તં શું ? જાણે, તૃષ્ણાપૂર તણાણા. સર્વે. ૧૮૦
 મન ઈન્દ્રિયો ઉપર જેની, આણે લેશ ન ચાલે;
 દહા મોહના તાણે જેઓ, શાહપણું શું ? પાણે. સર્વે. ૧૮૧
 કરે શુદ્ધામી મનની તેઓ, તે શયતાન શુદ્ધામો;
 રાજને મુદ્દતાન તં કોના ? પવિત્ર નહીં છે કામો. સર્વે. ૧૮૨
 મન ઉપર શેઠાર્જ ન જેની, મનના હુકમથી ચાલે;
 મન શયતાન ન વશમાં આવે, ફકીર થે શું ? મ્હાલે. સર્વે. ૧૮૩
 મનને શિષ્ય કરે જે આતમ, શુરપણું તે પાવે;
 મન તાણે ત્યાં શુરપણું શું ? શું ? જનને સમજાવે. સર્વે. ૧૮૪
 મનને શિષ્ય જે નહીં આપે, શિષ્યક તે નહીં યાતો;
 જ્ઞાનની પેઠે જડ અરિયને, સુસંતો દુઃખ પાતો. સર્વે. ૧૮૫
 આશા તૃષ્ણા દાસીઓના, દાસો જેઓ ચાવે;
 તેવા દાસો સ્વતંત્રતા મુખ, સ્વપ્ને પણ નહીં પાવે. સર્વે. ૧૮૬
 જીવંતાં જે મર્યા નહીં તે, સ્વતંત્રતાથી અજગા,
 જીવંતાં મરજીવા જેઓ, સ્વાધીનતાને પળગા. સર્વે. ૧૮૭

મન શયતાનને મારે જેઓ, યોદ્ધાઓ તે સાચા;
 સ્વરાજ્ય તેને અહિંયા પૂરું, જેની સાચી વાચા સર્વે. ૧૮૮
 વડવરતુઓમાં મુખ શોધે, પરાધીન તે હોકો;
 સ્વરાજ્યની શ્રાંતિમાં ભૂલી, અતે પાડે પોકો સર્વે. ૧૮૯
 જ્ઞાનયોગને ભક્તિ યોગે, સ્વરાજ્ય પામે સતો;
 મિથ્યા રાજ્યમાં મોહ ધરીને, અજ્ઞાની ભટકતો સર્વે. ૧૯૦
 આત્મ તેનિજ ભાસ્તમુખિ, આતમવલ્લુ સદુ ખોદું;
 આત્મભૂમિની પ્રાપ્તિ માટે, ગભો ન બીજું મોદું. સર્વે. ૧૯૧
 સફળરૂપે જનતા જે ભકનો, શુર આજ્ઞાએ વર્તે;
 આત્મ સ્વરાજ્યને પામે નક્કી, પ્રભુથી ઐક્ય પ્રવર્તે. સર્વે. ૧૯૨
 પરીષદો ઉપસર્ગો વેઠી, શુરઆજ્ઞામાં જીવે;
 આતમનું મૃત્યુ નહીં જાણે, મૃત્યુચક્રી નહીં બીવે. સર્વે. ૧૯૩
 શુરઆજ્ઞામાં હોમાર્પિ, જીવતાં જે મરતો;
 પરતંત્રતા દુઃખનો સાગર, સહેજે વેગે તરતો. સર્વે. ૧૯૪
 શુરમાં પૂરણ શ્રદ્ધાપ્રીતિ, શુરમય યે જીવતો;
 જીવન મરણમાં સમભાવી જે, આત્મ રાજ્ય હીપતો. સર્વે. ૧૯૫
 આત્મરાજ્યની સ્વતંત્રતામાં, મસ્ત જન્યા જે સતો;
 તેઓના વચને હોમાર્પ, સ્વતંત્ર થાવ મહતો. સર્વે. ૧૯૬
 સ્વરાજ્ય સદુની પાસે નક્કી, સ્વતંત્રતા સદુ પાસે;
 મનમાં જે શયતાન ન આવે, તો આનંદ પ્રકાશે. સર્વે. ૧૯૭
 એકવાર જે આત્મરાજ્યની આત્માનંદ ખુમારી;
 પ્રગટે તો પછી કોઈ ન ભૂલે, સ્વતંત્રતાની વારી. સર્વે. ૧૯૮
 આત્માનંદ ખુમારી ઉભરો, એકવાર જે આવે;
 મરતાં પછીથી મોહ રહે નહીં, સ્વયંપ્રભુ યે જાણે. સર્વે. ૧૯૯
 સંતોની સંગતિ કરવાથી, સ્વરાજ્ય મુખની પ્રાપ્તિ;
 નિરૂપાધિક મુખ અનુભવ્યાથી, સ્વતંત્રતાની વ્યાપ્તિ. સર્વે. ૨૦૦
 નિર્ભય દેશે મહાલો સંતો, શુરમને અવધારી;
 મૃગજલ પીવા હરણું દોડે, ભૂલો નહીં નરનારી સર્વે. ૨૦૧

આધ્યાત્મિક જ્ઞાનીઓ અંતો, સત્યરાજ્ય સિખ આપે;
 સ્વાર્થોમાંથી રચ્યા પચેલા, અન્ય દુઃખ નહીં કાપે. સર્વે. ૨૦૨
 સ્વાર્થોની ભારામરીમાં, દયા ન અન્યની ધારે;
 તેણે લોકો સ્વયં શુભાગ્રે, ધર્મ કર્મને દારે. સર્વે. ૨૦૩
 લક્ષ્મી સત્તા શક્તિથી શું ? મળે ન તેથી શાંતિ;
 જોગા લોકો જૂવ કરે નહીં, યાચ ન આત્મોત્કાંતિ. સર્વે. ૨૦૪
 શરીર કરતાં મન છે જાગિયું, તેથી આતમ જાગિયે;
 આત્મશક્તિ ત્યાં મોહરહે નહીં, યાચ ન માનવ જાગિયે. સર્વે. ૨૦૫
 અનેક પ્રાણીઓને રેંસી, છુટી નીચા યાચે;
 અભિમાનના તોરે ફૂલો, પાછળથી પસ્તાયે. સર્વે. ૨૦૬
 અનીતિ અને અન્યાયોને, રહો ન સાંખી ક્યારે;
 ન્યાયનીતિના જગથી રહામે, રહેતાં શક્તિ જ બારે. સર્વે. ૨૦૭
 સર્વે જીવોના ઉપશ્ચાર્યે, મળ્યું સકલ વાપરયો;
 એક દાનથી અનંત ફલને, નિષ્કામી યે વરયો. સર્વે. ૨૦૮
 મૃત્યુઆદિ ભયથી સ્વાર્થો, બની ન જીવે ક્યારે;
 દેહ વિલુપ્તો સદુનો અંતે, ચઢયો અન્યની ંહારે. સર્વે ૨૦૯
 અન્ય દેશને અન્ય પ્રજાને, સંકટ દુઃખો આવે;
 સ્વાર્થો યેને રહાય ન કરતાં, દયા તેહવી યાવે. સર્વે. ૨૧૦
 સમાજના સદુ અંગો માટે, અંગીનાં છે અંગો;
 ઉપશ્ચો છે અરસપરસમાં, મન ઉપકારે રંગો. સર્વે. ૨૧૨
 જીવનમુક્તોને પણ કરણી, સમાજહેતે કરવી;
 મહી વિશ્વનું વિશ્વને દેવું, ફર્જ ખરી મન ધરવી. સર્વે. ૨૧૧
 વિશ્વયત્રી જે લીધું તેને, વિશ્વાર્થે વાપરવું;
 તેમાં સંકુચિત શું ? યાવું, સ્વરાજ્ય એવું ધરવું. સર્વે. ૨૧૨
 અરસપરસનાં જીવન નભતાં, એક જીજ્ઞાસી રહાયે;
 અર્પાઈ જવો અન્યોના, હેતે સ્વરાજ્ય યાવે. સર્વે. ૨૧૩
 ભિન્ન ભિન્ન ધર્મોના મોહો, લટો ન માંડોમાંડો;
 ઉપશ્ચ મંવર વિવેક યોગે, વર્તો સદુ ઉત્સાહે. સર્વે. ૨૧૪

દાગ રીયલ તપ સંયમયોગે, વિશ્વોન્નતિ થવાની;
 વેગાયે વર્તો નરનારી, કુર્ચુદિ દગવાની. સર્વે. ૨૧૫
 આત્મ વિષે છે રવરાજ્ય સારું, ઠમાં બાહિરમાં થોપો;
 બટકલી બાહિરવૃત્તિને, આત્મશક્તિથી થોપો. સર્વે. ૨૧૬
 મુગટો કગ્તરીની ગંધે, બાહિર ભમતો બૂલી;
 તેમ જ બાહિર શુષ્કને માટે, સર્વને હારો ફૂલી. સર્વે. ૨૧૭
 વિમાની પેટે ધનસત્તા, જેને મનમાં બારો;
 આત્મશક્તિ પામે તે નહી, પરમ પ્રભુ વિશાગે. સર્વે. ૨૧૮
 બાહિર થકી હંદ્ર આદિની, પદવીની મોટાર્થ;
 નાસિકા મળા જેવી સામે બળ નહીં ભરમાર્થ. સર્વે. ૨૧૯
 સાવિત્ર સતો પ્રકાશસ્થામાં, આનંદમય થી જાતા;
 રવરાજ્યને રવાજાએ રહેતા, રહે ગઢા હરખાતા. સર્વે. ૨૨૦
 દુનિયા લોકો લગ્નમીમાટે, બુલીને ભરમાયા;
 ગજ્યમીદની બળ્યા જુલાઈ, લોપજી અને હાથા. સર્વે. ૨૨૧
 દુનિયાદારીમા દે હાથા, પળ અંતરમાં માંડા;
 આનંદ નહિ ત્યાં આનંદ થોપે, બહુ બજવાઈ માંડા. સર્વે. ૨૨૨
 કાવતોનથી ગજ પ્રગટતા, લોપજી શુષ્ક માનીને;
 બહુની બે રહે બજવા જેવી, ઓપે છે બાગીને. સર્વે. ૨૨૩
 મિત્ર વિષયકુ મિત્ર બળા છે, ત્યાં નહીં શુષ્કની આશ્રય;
 લોપજી બુલી જીવો રોડે, મીઠવજી એ તમારજ. સર્વે. ૨૨૪
 ને દુની પાછળ લોકો દોડે, આત્મપ્રભુને મૂકી,
 અન્યપ્રભુને ખાવા દોડે, સ્વપ્રભુને ચૂકી. સર્વે. ૨૨૫
 એક બીજાપણ વિશ્વની નહીં, અલગ બનામરૂઢિ,
 રવરાજ્યને ગજ્ય નહીં ત્યાં, મીઠવજી જ્યાં જાગી. સર્વે. ૨૨૬
 દુક દુકને દુક દુકને, કોઈ વિશ્વજ વિશ્વગે,
 વિશ્વ જગા રાજીવા દોડે, વર્તે જગમ મુગારે. સર્વે. ૨૨૭
 પોતે જગને રીડ શુષ્કને, દુર્ગમને ઉદગે;
 નાજકને અજગરને, વર્તે મન એ પાછું નરે કાંઈ

દેવયોગથી સમાજ આપે, સંબંધી છે માનો;
 સમાજનું નિજ અંગ ગળીને, કરે પમ કરવાનો. સર્વે. ૨૨૬
 સર્વપ્રમાદો દૂર કરીને, યોથી હજીમજીને;
 ઉભરાતી શક્તિયો ખર્ચે, કર્મવિવેક કરીને સર્વે. ૨૩૦
 કર્તવ્યોમાં અડગ રહીને, વર્તો પડા ન પાછા;
 કર્મયોગીઓ જ્ઞાનયોગીઓ, બનયો દ્વિવિધઃશ્રા સર્વે. ૨૩૧
 ગુપ્તવિવાદોત્કર્ષો ત્યાગે, કર્તવ્યોમાં લાગે;
 આત્મજ્ઞાનથી અંતર જાગે, કુકર્મિણી લાગે. સર્વે. ૨૩૨
 મિથ્યા સંશય વ્હેમ ધરીને, કર્તવ્યો નહિ ચૂકે;
 સત્યવિચારે લાગે સારું, તે આચારે મૂકે. સર્વે. ૨૩૩
 અન્ય કરે તો પોતે કરવું, એવું મન નહીં લાવે;
 પુરુષાર્થોમાં સૌની આગળ, જાણમાં છે દ્વિવિધ સર્વે. ૨૩૪
 હિંમત સ્વાસ્થ્યને ઉત્સાહે, સત્કર્મોને કરવાં;
 ઠોઠ વિધે પગલાં પાછાં, મર્દ બની નહીં બરવાં. સર્વે. ૨૩૫
 કર્મ કર્યાવલ્લુ વધે ન શક્તિ, અનુભવો નહીં આવે;
 માટે પારમર્થિક કાર્યોને, કરવાં નિર્મલ બારે. સર્વે. ૨૩૬
 ગાઢરિયા પેઠે નહિ આવે, જ્ઞાને સમજી આવે;
 ભય લક્ષ્મણને ખેડે ત્યાગી, કરી પ્રતિજ્ઞા પાળે. સર્વે. ૨૩૭
 વિશ્વયજ્ઞમાં અર્પણને, નિષ્કામી થે જીવે;
 તેથી આત્મિક શુદ્ધિ થાતાં, પ્રગટે કેવલ હીવો. સર્વે. ૨૩૮
 કરી વિચારો રહો ન બેસી, કર્તવ્યો ને કરશે;
 કર્મયજ્ઞમાં દોમાર્ધને, મરજીવા થે કરશે. સર્વે ૨૩૯
 ઉભરાવો શક્તિયો સર્વે, બેસો નહીં નકામા;
 એક પલક પણ વ્યર્થ ન જાણો, સેવો આત્મરામા. સર્વે. ૨૪૦
 પવિત્રજીવન જાણો પ્રેમે, સંતોને સત્કરો;
 સંતોની શિષ્યામાં અમૃત, ખાની જીવન જાણો. સર્વે. ૨૪૧
 અજ્ઞાની જો અમૃત પાવે, તોપણ તે નહિ પીયો;
 જ્ઞાની જો વિષ આપે પ્રેમે, તો તે પીને જીવો. સર્વે. ૨૪૨

સાતી સંત સમાગમ થાતાં, આનંદાશ્રુ પ્રમટે;
 મતાં નિમોગજ દુઃખે રૂપે, તેનાં દુઃખો વિષટે. સર્વે. ૧૮૭
 નામદો ખાવાને છુવે, મદો છુવવામાટે;
 ખાતા પીતા સમજી અંતર, સત્ય લેહો શિરમાટે. સર્વે. ૧૮૮
 કાટિ દુખો પડતા ભગ્યો, દિમત લેશ ન દારો.
 કર્તવ્યોને કરતા અંતે, કાર્યસિદ્ધિનો આરો. સર્વે. ૧૮૯
 સ્વાધિકારે સર્વે લોકો, કાર્ય કરતા ઉચ્ચા.
 મર્વે સર્વના કાર્યો મિટા, કાર્ય ન જમમા નીચા. સર્વે. ૧૯૦
 નામાજિક કાર્યોમા મોને, સ્વાધિકારતા ઉચ્ચી;
 ઉચ્ચ નીચના બેઠ મળીને, કડો ન બુદ્ધિ નીચી. મર્વે. ૧૯૧
 સત્યમીતી જેઓ ઉચ્ચા, તેની મંજે નદિઓ;
 આતમામા શ્રદ્ધા પ્રીતિને, વિકમાતી મુખ લેયો. સર્વે. ૧૯૨
 શ્રદ્ધા પ્રીતિમાં મિટને, ગરી મુજી કમનો,
 કર્તવ્યો કરવામા બેળી, શ્રદ્ધાતી મુખ પાળો. સર્વે. ૧૯૩
 આત્મિક શ્રદ્ધા આત્મિક શ્રદ્ધા, દુઃખ પૃથ્વીનીમજા;
 આત્મિક શ્રદ્ધા પ્રીતિ ઉચ્ચમ-ગોને પ્રભુતા અજિ. સર્વે. ૧૯૪
 આત્મિક શ્રદ્ધા પ્રીતિ આત્મિક, દેવદેવીઓ વાસે,
 આત્મામાદી સર્વ અર્થુ છે, નમજ તે મુખ રાસે. સર્વે. ૧૯૫
 આત્મામાદી મુદ્ધુ દેવદેવીઓ, સર્વાશ્રિત શ્રદ્ધાએ,
 સમજી પ્રેમપદ્મ પ્રમદાંસ, નિજનિજની અર્ધજાએ, મર્વે. ૧૯૬
 સર્વે સર્વોત્તમ અર્થુ કરતા, મરવામા મુખ માલો,
 સર્વે સર્વને દુખ કરતા, સર્વનમા દુ ન ભ. ગર્વે. ૧૯૭
 પદપદાના મુખને માટે, સર્વ ભ. તે નાડે.
 પદપદાના દુખને માટે, સર્વ દેવ નાડે. સર્વે. ૧૯૮
 દુર્લભી સર્વ નહોં સર્વે, મુજી સર્વ સર્વ,
 આત્મિક અર્ધિક સર્વ નહોં, પદ ન અર્ધનસર્વ. મર્વે. ૧૯૯
 અર્ધિક સર્વની સર્વ, નિષેધને જાને,
 ન નંદન સર્વ સર્વનસર્વ, મર્વે. અર્ધનસર્વ. સર્વે. ૨૦૦

અન્ન પાણીથી રેહુ જીવન છે, આંતર જીવન, જ્ઞાને;
 બેનું દાન કરેા દુનિયાને, વડચો નહીં તોફાને. સર્વે. ૨૫૭
 અન્નવસ્ત્રને જ્ઞાનના દાને, જરા ન રાખો ખામી;
 નિષ્કામી યે સત્ કરોને, કરતાં થાયો નામી. સર્વે. ૨૫૮
 સદી ચહીને જીવન આજો, સૌથી મૈત્રી નબાવો;
 નિર્ધનતામાં ખેદ ન ધારો, આત્મિક ધન ત્યો દહાવો. સર્વે. ૨૫૯
 પિંડ ઉપર જે શબ્દ કરે તે, જહ્નંટે પશુ કરતો;
 મન નહીં જેના વશમાં તેતો, જહ્નનાંદ ન વરતો. સર્વે. ૨૬૦
 નિરૂપાધિક સુખ દેરો પ્રગટે, સ્વરાજ્ય ત્યાં છે સાચું;
 ઉપાધિક સુખ ત્યાં પરવશતા, સ્વરાજ્ય છે ત્યાં કાચું. સર્વે. ૨૬૧
 પરમાનંદ પ્રગટ જ્યાં વિલસે, પરમ પ્રભુ ત્યાં પોતે;
 પૂર્ણ સ્વરાજ્ય છે એણું તેને, બીજે ક્યાં તું ગોતે. સર્વે. ૨૬૨
 આત્મિક જ્ઞાનચક્રી છે આનંદ, આત્મામાં તે જાણો;
 આત્મા મૂકી જડમાં આનંદ, શોધે યે શું ? જાણો. સર્વે. ૨૬૩
 મન સંકલ્પ વિગલ્પચક્રી જે, મનમાં આનંદ જાણે;
 તે પશુ આનંદ સ્વ ન જાણે. ઉપાધિથી પ્રકાશે. સર્વે. ૨૬૪
 પંચેન્દ્રિના ત્રેવિશ વિષયે, આનંદ પ્રગટે કાણે;
 તે માટે અંતરમાં શોધો, આનંદ જે છે સાચો. સર્વે. ૨૬૫
 જ્ઞાનને આનંદથી આતમ, જગમાં ઈશ્વર પોતે;
 આતમથી યેને આતમ, ખામો અનુભવ જાણે. સર્વે. ૨૬૬
 રેતી પીલે તેલ ન પ્રગટે, જડણોએ તેમ જાણો;
 અજગલરતન દુધ ન આપે, નિશ્ચય મનમાં જાણો. સર્વે. ૨૬૭
 આતમમાંહિ આતમસ્વાયે, આનંદનો છે દરિયો;
 આતમમાં મન જેણે વાળ્યું, જીવતાં તે વસિયો. સર્વે. ૨૬૮
 આનંદમાંટે વિશ્વમનુષ્યો, સર્વ પ્રવૃત્તિ ધારે;
 પણ નહીં યામે જ્ઞાન વિના તે, માનવસવને હારે. સર્વે. ૨૬૯
 મનથી ઉંચું જાતાં ઉંચી, સુદૃઢ અનુભવાતી;
 મન તે સર્ગને નર્ક વિચારી, રાખો નિર્મલ છાતી. સર્વે. ૨૭૦

રાગરેખી મનકું મર્જિટ, ચંચળ, નસા બે ધાવે,
 તો આજરેજો સર્વ ટળેને, અનહ પ્રગટે આવે. સર્વે. ૨૭૧
 મનવગ સાતા જમ છે તાજે, સર્વ ધર્મની પુચી,
 મનથી મુજિ માતરાજપર, અંતરમા છે ઉચી સર્વે. ૨૭૨
 મનથી જડ ચેતનપર સના, કોઈક ઠપારે અસાવે;
 તો પણ સાગુ સુખ નહિ પાવે, મરી મરી દુઃખ પાવે. સર્વે. ૨૭૩
 મનથી રહિ નવી નવી કો, ધણી બનાવે ત્યંત્રે;
 પન્માનહ ન પામે પાને, જ ને દુઃખથી રાવે સર્વે. ૨૭૪
 મનથી જડમા છે સુન્દરના, કપાળેડી બળો,
 મનના ધમો તિલ્ય રોંડ નહિ, શબ્દિય એક પ્રમાણો. મર્વે. ૨૭૫
 નાનાનંદી આનમનુ છે, રવરાજ્ય જગમા એનુ;
 નય ન્યાપંજુ કરી ગુડને, રવરાજ્ય એનુ લેવું. સર્વે. ૨૭૬
 જડદુનિયા પોતાના ઉપરે, ગભ્ય કરે છે સપળે,
 એનુ બાળી આભરણડી, સાઓ કાર્મ ન બવડે. સર્વે. ૨૭૭
 આનમગજ જડનો યાગજ, બને મીઠાઈ યેડો,
 તે મું રવરાજ્ય સુખને પાને, મૂળાંબોમા પડેને. સર્વે. ૨૭૮
 વિટે વિટે ધન પર જપારે, આનમ રાજ્ય પ્રગટાગે,
 ધર ધર નૃકપુર ન્યાય કંબેલી, સ્વનજાત ત્યા છે પામે. સર્વે. ૨૭૯
 સ્વનજાત એનુ નિગડિન પાને, કોઈ અન્ય ન આપે;
 કાલ અન્યાદિથી છે નિગળા, મીઠુ દોષે ધડ ન્યાપે. મર્વે. ૨૮૦
 સ્વનજાત એનું જૂદી લોકો, બાકિરમા કયા રોડો,
 આનમમા નુખ જાનુ જૂદી, પન્વળી શિર ફોડો. મર્વે. ૨૮૧
 મ.દ.ન.જાતી નવંજાતના, આનમરાજ્યને માટે,
 દેહ ઉડો: મ.દ.ન. જાતી ન્યા, માલ છે માલનાટે. મર્વે. ૨૮૨
 આનંદ અનંદ પ્રગટે ત્યાટે, સ્વનજાત પ્રગટુ અર્થે,
 આનંદ અનંદ અનંદ પ્રગટે છે, નિશ્ચય એક પ્રમાણે. મર્વે. ૨૮૩
 આનંદ અનંદ પ્રગટે મનને, દેહ પ્રગટે. અનંદે,
 આનંદ અનંદ પ્રગટે, અનંદ, અનંદ પ્રગટે. મર્વે. ૨૮૪

આત્માના સ્વરૂપ જાણી, સ્વાર્થને અપણા
 અન્નાન્નની રૂઠે ન રૂઠે, કાપુએ ન મર્યાદા કરે. ૧૮૧
 રાજ્યેયથી આત્માના, અન્નની રોચ્યતા
 આત્માના વિદ્યાર્થને, અમૃતને એ. ૧૮૨
 દાનદાથી આત્માના, કાચે તે અન્નના
 આત્માના એક દેવાના, પ્રદાનને મુજબના ગણે ૧૮૩
 આત્માના અન્નના અર્થના અર્થની રૂચ્યતા
 સર્વ સંસ્કાર નિર્વેષી જે દેહને દેહને દેહને કરે. ૧૮૪
 આત્માના અર્થને, દેહને દેહને કરી
 સ્વાર્થને તે સ્વાર્થને, ઉપાસને અર્થને કરે ૧૮૫
 સ્વાર્થને સર્વ વિશ્વને, સર્વ સ્વાર્થને અર્થને
 સ્વાર્થને અર્થને સ્વાર્થને, સમજના મન આત્મા. ૧૮૬
 પૂર્ણ આર્થ આત્માના અર્થને, સમજના સ્વાર્થને
 સ્વાર્થને અર્થને નહીં મારે, ઉપાસને અર્થને કરે ૧૮૭
 આત્માના અર્થને, સ્વાર્થને એ ઉપાસને
 આત્માના સ્વાર્થને અર્થને, મુદાસ દેહને આર્થ કરે ૧૮૮
 આત્માના અર્થને સર્વ, મુદાસ નવને નારી
 તેઓને સિદ્ધાન્ત આપી, સ્વાર્થની મુજબની સર્વ. ૧૮૯
 મુજબ આત્મા સમ સર્વ વિશ્વને, દેહને મુજબને વાળે
 આત્માના સ્વાર્થને સર્વને, સમજને તે સર્વને કરે. ૧૯૦
 આત્માના અર્થને આત્માના અર્થને, સ્વાર્થની રૂચ્યતા
 સમજના સર્વને આર્થ, નહીં સર્વને આર્થ. સર્વ. ૧૯૧
 મુજબ સર્વને સર્વને, સર્વને વિશ્વને
 વિશ્વને તે રૂચ્યતા, સર્વને સર્વને કરે. ૧૯૨
 સર્વને સર્વને સર્વને, સર્વને સર્વને કરે
 સર્વને સર્વને સર્વને, સર્વને સર્વને કરે. ૧૯૩
 સર્વને સર્વને સર્વને, સર્વને સર્વને કરે. ૧૯૪
 સર્વને સર્વને સર્વને, સર્વને સર્વને કરે. ૧૯૫
 સર્વને સર્વને સર્વને, સર્વને સર્વને કરે. ૧૯૬
 સર્વને સર્વને સર્વને, સર્વને સર્વને કરે. ૧૯૭
 સર્વને સર્વને સર્વને, સર્વને સર્વને કરે. ૧૯૮
 સર્વને સર્વને સર્વને, સર્વને સર્વને કરે. ૧૯૯
 સર્વને સર્વને સર્વને, સર્વને સર્વને કરે. ૨૦૦

અનેક ભાષામાં પ્રસરાવે, શક્તિમંત નરનારી;
 ગુણુઆદી થે ગુણુને ગદ્ગદો, સ્વરાજ્યના અધિકારી. સર્વે ૩૦૦
 પરબ્રહ્મ શ્રી પ્રભુ મહાવીર, ભક્તિભાવનો રાગી;
 પ્રભુ સુખસાગર ગુરુ કૃપાથી; સ્વરાજ્ય શક્તિ ભાગી. સર્વે ૩૦૧
 સ્વાધિકારે સ્વરાજ્ય સર્વે, સત્ય વિવેકે સુધારે;
 બુદ્ધિસાગર સૂરિ પ્રભાતે, માનવ જન્મ સુધારે. સર્વે ૩૦૨
 સર્વ વિશ્વમાં શાંતિ હોયો, જનો જનો ઉપકારી;
 દોષો સંકટ વિગ્નો વિલુચો, આનંદ પ્રકટો ભારી. સર્વે ૩૦૩
 શાંતિ તુષ્ટિ પુષ્ટિ પામો, સત્યો સર્વે પ્રમટો;
 રાગો યોગો દૂરે યાયો, અધર્મ્યુદ્ધો વિધટો. સર્વે ૩૦૪
 મંગલ પામો લોકો સર્વે, સર્વવિશ્વ નરનારી;
 બુદ્ધિસાગરસૂરિ ઝડિ, વૃદ્ધિ લોકો જ્યારી. સર્વે ૩૦૫
 સંવત્ર ૧૯૭૭ ના

ભાદ્રપદ શુકલ પંચમી

મુ. માનક

મંગલવાર

ગુજરાત.

સ્વરાજ્ય.

સ્વરાજ્ય એક ગણાય, જગત્માં સ્વરાજ્ય એક ગણાય;
 સત્ય ન્યાયને પરાધિકારે, સર્વનું એક કરાય. જગત્માં;
 ભતિ ધર્મનો પક્ષપાત નહીં, હયા દિવે ઉભરાય. જગત્માં ૧
 દીન દીન અંધા લુચને, બહેન લોક જગાય; જગત્માં;
 ક્રાંતી ગુળી તોષને ગોળે, માણુનો ન મતાય. જગત્માં ૨
 દિંસક જનને શુદ્ધ થવાને, વખત આપ્યો ભાય;
 કારનું કોઇ જાન કરે નહીં, દુર્વ્યસનનો ન રહાય. જગત્માં ૩
 ધર્મ જાનને દેશના ભેરે, ગદાઈ તહાઈ ન થાય; જ.
 અભિયાને પેશય રહે નહીં, સાદું જીવન ભાય. જગત્માં. ૪

પંખીની રક્ષા થાતી, ચોરી જૂઠમ ન થાય;
 ની ખૂન કરે નહીં કોઈ, ઘરઘર જ્ઞાની મુકાય. જગતમાં ૪
 આથી યુદ્ધો નહીં પ્રગટે; સૌથી સત્ય જહાય; જ.
 યજ્ઞો ઘરઘર પ્રગટે, આતિથ્ય મધુરું થાય. જગતમાં ૬
 નો જનોને માન મળે બહુ, સાચી શોધો ફરાય; જ.
 નવજાતિમાં ભેદ રહે નહીં, સાદુ ખાણું ખવાય. જગતમાં ૮
 હાં વસો નિષ્કામ કરણી, સાત્વિક વૃત્તિ મુકાય;
 તેતોનો ઉદ્ધાર કરાતો, શયતાન દૂર કરાય. જગતમાં ૮
 પક દૃષ્ટિ આશય મોટા, હું તું ભેદ બૂઝાય. જ;
 રત્નું પલ્લુ નહીં મારતું કોને, દાણ ન પ્રભુ વિસરાય. જગતમાં ૯
 ગર્ભમાં ઘર નરનારીઓ, દેવ દેવીઓ મુકાય;
 અર્થનીતિના કાયદા કોથી, મૃત્યુ યત્ન ન તોડાય. જગતમાં ૧૦
 આત્મ સમાધિ આનંદ દહેરે, છવન રસ ઉભરાય;
 બુદ્ધ પ્રેમને આત્મિક જ્ઞાને, વ્યવિટ રાજ્ય મુકાય. જગતમાં ૧૧
 ભૂનિંદમાં પૂર્ણ સ્વરાજ્ય છે, દિલમાં પ્રભુ પ્રમદાય;
 હિસામર આનંદ પામે, પોતે રાજા થાય. જગતમાં ૧૩

સ્વદેશીઓને શીખ.

સ્વદેશી નરને નાર, ધરો શીખ સ્વદેશી નરનેનાર;
 જૂઠો ન જાન લગાર ... ધરો.
 સ્વદેશી વસ્ત્રો સ્વદેશી વસ્ત્રુ, વાપર્યો ધરી પ્યાર;
 સ્વદેશી ઓવધ ખાંકને કેશર, ચીત્તે લેયો સાર. ધરો. ૧
 નદી રૂંધિયો ખર્ચો ખોટાં, ત્યાંજો દુષ્ટાચાર;
 સાદુ જોજન સાદાં વસ્ત્રો, વાપર્યો દિનકાર. ધરો. ૨

નાત નાતમાં કેશ ચુકાવો, ચહો નહીં દરબાર;	
સવાદ નીમી ન્યાય મહંતાં, જયો નહિં ઘરબાર.	ધરો. ૩
ધર્મભેદના મોહે ન લડયો, છટો ન ધર્મચાર;	
દેવચરની ભક્તિ કરયો, ધર્મથી જયજયકાર.	ધરો. ૪
દુઃખ પડતાં ધર્મ ન મૂકો, સત્ય ન છટો લગાર;	
ઓછા ખર્ચે જીવન ગાળો, ઈચ્છો નહોં વ્યભિચાર.	ધરો. ૫
દારૂપાનથી દૂર રહો સહુ, દુઃખીની કરો બહાર;	
વિના પ્રયોજન દંડાઓ નહોં, ઘો દુર્ગુણ ધિક્કાર.	ધરો. ૬
સાર્વજનિક ઉપયોગી કાર્યો, કરયો ચે દુઃશિયાર;	
અન્યાયી જીત્તીથી નહોં ખીવો, ભવથી યાતી હાર.	ધરો. ૭
સત્યના પથે વહતાં દુઃખો, સંકટ પડતાં હજાર;	
સત્ય ન છટો પ્રાણ પડતાં; જોડુ છે ધર્મચાર.	ધરો. ૮
વિધવાઓને કરો સહાયો, કરો બચન સંહાર;	
દેશમાં ભૂખ્યું રહે નહોં કોઈ, એવા ધરો આચાર.	ધરો. ૯
દુર્ગુણોના તાજે ન યાચો, સ્વતાંત્રતા એ સાર;	
માનવહિંસા કરો ન ક્યારે, સ્વરાજ્ય એ નિર્ધાર.	ધરો. ૧૦
પશુબળવાળા પાશ્વર્યોને, આદર્શના અવતાર;	
જુદિસાગર આત્મિકજગથી, આર્યો યથો નિર્ધાર.	ધરો. ૧૧

પોપટનું વચ્ચું અને ઉપદેશ.

વિજયપુર ઓગણિશ અડચોત્તર.
 વૈશાખ વદિ દશમીએ.
 પદ્માવતીજિન મંદર પ્રભુનાં
 દર્શનભાવે રમીએ—
 દેરાસરના શોક મગાર.
 હીકું શુક જન્મ્યું મનોદાર.

૫

૫ ૧ ૧૧

૫૩૧ મનું ખાગાથી નીચે,

નાનુક મેલ ભંતું.

૭૩૧ માનું નદીં જતીને.

૮૩૧ મન સાલી ફરતું-

નિર્મલ ભાવે મીઠા ભાલ.

૯૩૧ ને નદીં ચાલે ભાલ

૫ ૨ ૧

૧૦૩૧ નદીં ફરખંદી લેતું.

૧૧૩૧ રિઝીર માનું.

૧૨૩૧ રેખી રવા પ્રગટ લે-

૧૩૩૧ ધર્મનું ખાનું.

૧૪૩૧ ધર્મ ન જગમાં ક્યાંય.

૧૫૩૧ ત્યાં પ્રમુ પ્રગટતા ભેલ.

૧૧ ૩ ૫

૧૬૩૧ પ્રાણીથી બચ્ચાનું.

૧૭૩૧ ફરતું રહેમી.

૧૮૩૧ શોપાળ્યો ત્યાં તેને.

૧૯૩૧ ન જટપટ ક્યેને-

૨૦૩૧ શોપી કાઢ્યો સત્ય.

૨૧૩૧ માગીનું શુભ ફૂલ.

૧૧ ૪ ૫

૨૨૩૧ ભોગીલાલ ચંદુ બન્નેએ

૨૩૩૧ ફલ ખવરાવ્યું

૨૪૩૧ સ્વચ્છ રહે પડવાથી,

૨૫૩૧ નામ સ્વચ્છંદી ધરાવ્યું—

૨૬૩૧ આવશ્યકી ઉપદેશ.

૨૭૩૧ ઉદ્ધતપણું ન લેય—

૧૧ ૫ ૫

૨૮૩૧ બગ આન્યા વળુને,

૨૯૩૧ ઉડી દોડ.

૩૦૩૧ મુખમાંથી પેસે;

૩૧૩૧ પિર ફાટે.

શક્તિવશુ નિજ માળા બહાર.
જાતાં સંકટ દુઃખ નિર્ધાર—

॥ ૬ ॥

પોપટના લઘુ બચ્ચા લોળા—
સાહસકામ ન કરજે;
માતા પિતાની અનુમતિવશુ.
આજમતિથી ન ફરજે;
સમજ્યાવશુ કરતા જે કામ,
છેવટ ફરી ન જોસે હામ.

॥ ૭ ॥

ભુદ્ધિબળને પદ્મના ભગથી;
અનુભવી સાથે ફરવું,
તેવશુ નિજજીવન છે લાયકા,
દુરંભનડાવે મરવું.
શક્તિવશુ બાહિર જે ભય,
નિશ્ચય તે સંકટને પાય.

॥ ૮ ॥

બીજાં બચ્ચાં માળામાંહી;
મહીને જેડ કરતા,
પાંખની શક્તિ અવ્યાવશુ તે
બાહિર નહીં ફરતાં;
તેના જેવું બનીને જોય !
તેથી થયે ન મૃત્યુ ક્ષેષ.

॥ ૯ ॥

નિર્મલ દુઃખથી મીઠું બોલે;
તેથી ખાદં લાગે,
પણ ભણાથી ફરે રહેવું.
જે પ્રમત્ત નહીં જાગે,
મટે સંતની શિષ્ય માન.
તેથી પ્રમટ થયે નિજ જાન.

॥ ૧૦ ॥

માનપિતાદિવૃદ્ધ   અનુભવી;
 શિષ્યાભ્ય   શુભશ્રી,
 અરુણભાગે   જીવન   અર્પે
 નિમિત્ત   શિષ્યા   આદર
 નિમિત્તભાગ   અર્પણ   દુઃખ,
 અર્પણ   અર્પણ   અર્પણ   ૧૧

અર્પણ   અર્પણ   અર્પણ,
 અર્પણ   અર્પણ   અર્પણ,
 અર્પણ   અર્પણ   અર્પણ,
 અર્પણ   અર્પણ   અર્પણ,
 અર્પણ   અર્પણ   અર્પણ,
 અર્પણ   અર્પણ   અર્પણ   ૧૨

અર્પણ   અર્પણ   અર્પણ,
 અર્પણ   અર્પણ   અર્પણ,
 અર્પણ   અર્પણ   અર્પણ,
 અર્પણ   અર્પણ   અર્પણ,
 અર્પણ   અર્પણ   અર્પણ,
 અર્પણ   અર્પણ   અર્પણ   ૧૩

અર્પણ   અર્પણ   અર્પણ,
 અર્પણ   અર્પણ   અર્પણ,
 અર્પણ   અર્પણ   અર્પણ,
 અર્પણ   અર્પણ   અર્પણ,
 અર્પણ   અર્પણ   અર્પણ,
 અર્પણ   અર્પણ   અર્પણ   ૧૪

અર્પણ   અર્પણ   અર્પણ,
 અર્પણ   અર્પણ   અર્પણ,
 અર્પણ   અર્પણ   અર્પણ,
 અર્પણ   અર્પણ   અર્પણ   ૧૫

જગજીવન આયુથી મુખી
ધારે મુંઢર ઢેઢ;
નહીં તે વાડાપાડા જેઠ,
છૂટા પડતાં મૃત્યુ ઢેઢ.

॥ ૧૫ ॥

અનુભવ જ્ઞાન મળે નહીં તુર્તજ;
ભગ્યા જન્મની સાથે,
કાર્ય કરતાં પ્રગટે અનુભવ.
શિક્ષા લે શરૂહાયે;
તેથી જગમાં જીવ્ય બધ,
મૂરખ ખત્તા બધાં ત્યાં ખાવ.

॥ ૧૬ ॥

ભણ બાલક છે જ્ઞાન વિના સૌ;
પક્ષ શક્તિવણ દુબળાં,
પક્ષ શક્તિવણ સ્વચ્છંદતાથી.
મસ્તાં પ્રાણી સજાગાં;
માટે સંતની શિક્ષા માન,
તેથી રક્ષાયે તુજ પ્રાણ.

॥ ૧૭ ॥

જ્ઞાનને શક્તિ વિના નરનારી;
તુજ સમ બાલ વિચારી.
ધર્મશુર જ્ઞાનીને ન મળે;
પામે તે દુઃખ ભારી,
પામે પરપણીને સંજ;
તેના જગડે સર્વે લંગ.

॥ ૧૮ ॥

માનપિત્રથી ઉપરાંડાં યે,
આપમતિએ ચાલે;
સ્વચ્છંદી એવાં બાલકની.
ચલતી નહિ ઠેઠ કાલે;

સમજી સત્ય શ્રદ્ધાને જાન્ય,
કરજે સાચું નિજ દત્તવ્ય. ॥ ૧૯ ॥

માતપિતાદિ દિલ કરનારા,
લોકની શીખ ન માને;
તેના સ્વચ્છંદી ઉદ્ધતનું,
કષ્ટાણુ જ નહીં સ્થાને.
માટે માતપિતા દિલ શીખ;
માની લે દિલકારી શીખ. ॥ ૨૦ ॥

માતપિતાની શીખ ન માને;
દુરુમન વચને યાત્રે,
તેવાં બાળક મૃત્યુ મુખમાં.
નિજ મસ્તકને ઘાત્રે;
એવાં બચ્ચાં ધર્મ વિહીન;
દુર્લભદાવે યાતાં હીન. ॥ ૨૧ ॥

દેવગુરુને ધર્મ ન માને;
ભયં ત્યાં કરતાં દેશ.
ગુરુ શીખથી આઘાં રહેતાં;
વળે ન તેની વેળા.
એવાં બાળક ખત્તા ખાધ;
પડતીચકવિષે પલટાય. ॥ ૨૨ ॥

દિલકર દુરુમન લેદ ન બાણે;
દુરુમન શીખ દિલ માને,
ફસી પડે અણુધાર્યા ફેટે.
મુણે ન ગુરુશીખ કાને;
યાતા દેવગુરુથી ખૂટ,
ભયાં ત્યાં અપમાને થૈ ખસ્ટ. ॥ ૨૩ ॥

અનુભવ વણુ બાલકને જગમાં;
 માતૃપિતા શુરે ગરહું.
 વૃદ્ધજનોનું કહું ન માને;
 તેનું નિશ્ચય મરહું,
 આપ મતિલા બાલક વર્ગ.
 સ્વચ્છંદી નહિ પામે સ્વર્ગ; ॥ ૨૦ ॥

નિઝવર ધર્મદં સત્ય ન જાણે,
 પર ઘર સાચું માને.
 અનુભવ વણુ જે દેખાદેખી;
 ચાહે તે દુઃખ મહાણે,
 નિઝવર મૂઢી બાહિર ભવ.
 સમજ્યા વણુ તે ખતા ખાવ, ॥ ૨૧ ॥

અનુભવીને નિઝ ઘર પર ઘર,
 જ્યાં ત્યાં જાણું સારું.
 પણ ભરમાર્ગ જનારા જમ્યા;
 તેઓને તે નડારું,
 સાચું મૂઢી ગાણે જૂડ.
 તેની અજાણી જાણે પૂડ; ॥ ૨૨ ॥

ધર્માચાર વિચારાદિક સહુ,
 નિઝવર જીવન મંત્રો.
 તેને છંદી અજાણ તંત્રો;
 ધ્રુવો ન નિર્મલ યંત્રો,
 સમજે તેને પ્રગટે ગ્રાન્.
 અજાની જમ્યાં નાદાન. ॥ ૨૩ ॥

માતૃપિતાને મૂજ ગણેને;

ચાલ્યો કલ્પિત માને,
 રહ્યું ઉંડું સમજે નહીંને,
 ચડતો જે તોફાને;
 તે તો કરે ન શાંતિ ઠામ,
 કરતો સ્વચ્છંદે જે કામ. ॥ ૨૮ ॥

માતપિતા વૃદ્ધોની સેવા;
 કરે ન સંતની સેવા,
 આપ મતિએ અવળે ચાલે,
 અળે ન તેને દેવા;
 ઘરમાં મહે નહીં સંકાર,
 પરધર ખામે તે ધિક્કાર. ॥ ૨૯ ॥

ધર્મતત્ત્વના અનુભવી નહીં,
 તે ભ્રમ્યાંઓ બાલો;
 નિજનું છંદી પરધર ભાવે,
 જૂલે ધર્મ પ્રમાણે;
 ચાલે અપુરાની જે બુદ્ધિ,
 તેની થાય ન કેમે શુદ્ધિ. ॥ ૩૦ ॥

અનુભવ જ્ઞાન વિના જે મોહે;
 કાર્પ કરે અવિચારી,
 મોટાઓની શીખ ન માને,
 નરભવ બાલે હારી;
 એવું સમજી કર્યો કાજ,
 તેથી પામે વ્યાતમરાજ. ॥ ૩૧ ॥

ભ્રમ્યાંઓ છે અનુભવવશુ સૌ;
 સર્વવિષયમાં સમજે,

માટે વૃદ્ધ જીવાનો સર્વ
 અનુભવીને નમશે;
 કરશે પૂર્ણવિચારે કૃત્ય,
 તેથી દિલમાં પ્રગટે સત્ય. ॥ ૩૨ ॥

બાલકની માતા છે ગુરૂણી;
 ગુરૂગમ વણ સદૃ બચ્ચાં,
 બચાં ત્યાં ધમંધમામાં પડતાં.
 કલેશ કરતાં કલ્યાં;
 બમાટે સ્વર્ગસમો સંસાર,
 ધર્મને છાંડીને નિર્ધાર. ॥ ૩૩ ॥

દેશ કામને ધર્મસમાજે;
 ધરમાં બાલક ગાઝાં,
 જ્ઞાન વિનાને અનુભવ વણુની-
 વાતોમાં નહીં માઝા;
 એવું સમજે જે નરનાર;
 ભૂલાં પડે ન વિશ્વગાર. ॥ ૩૪ ॥

પોષ્ટ બચ્ચાની માતાને;
 દીધી દીશા સારી,
 બચ્ચાંએને ઉદ્ધતાર્જ.
 કલ્યાં વારો ધારી;
 બચ્ચાંએને અનુભવ ભેગ,
 આપો જેથી લહે નહિ કલેશ. ॥ ૩૫ ॥

અરસપરસની ફર્જ બચ્ચાની;
 અધિકજીવન ધન્ય,

જુદિસાગર   ગુરુ   ઉપરચે.
 પરમ   પ્રદાપદ   વરુન;
 પામે   આનંદ   અપરંપાર,
 જ્ઞાનને   જ્ય મંગલ   નિર્ધાર   ॥ ૩૬ ॥

હિન્દ ઉઠ.

- નિંદ ત્યજીને ઉઠ, હિંદ હવે નિંદ ત્યજીને ઉઠ;
 જાગે થાય ન છુટ   ....   હિન્દ. ૧
- જાગતાના ઘરમાં ન પેસે, દુષ્ટ પાપનું ઉંટ; હિન્દ.
 ઉઘતાનું નસીબ ઉંચે, થાય વણી ઘર કૂટ. હિન્દ. ૨
- અજ્ઞાન નિન્દી દુઃખની કમારી, જાણી આલસ છંડ;
 કર્તવ્યો સમજીને ત્હારાં, જડી કરવા મંડ. હિન્દ. ૩
- ઉઘતાના ઘરમાં ચોરો, ચોરી કરે ધન જાય;
 માટે જાગી લે હવે ભાવે, ઉઘતાં દુઃખ થાય. હિન્દ. ૪
- જાગ જાગ હવે આવસ છંડી, સાવધ થા દુશિયાર;
 અન્યદેશની પાછળ રહેતાં, લાજ રહે ન લગાર. હિન્દ. ૫
- પૂર્વકાલથી મેલો ત્હારો, સહુમાંહિ છે મેજ;
 શક્તિયોને પ્રગટાવ્યા વણ, ઘમંચ સર્વની હેઠ. હિન્દ. ૬
- આત્મભોગ ઉદમ શુભ ખતે, મળે પ્રભુની સહાય;
 જ્ઞાની યાતાં જૂલ રહે નહીં, અંપ ને યાતા ન્યાય. હિન્દ. ૭
- આત્મજ્ઞાન ચિહ્નવના પાઠો, અન્યદેશોને જણાવ;
 દયાદાન દમ સત્યને તપથી, પ્રભુનો પન્થ જણાવ. હિન્દ. ૮

સહુ અંગેાનું ઐક્ય કરીને, કાર્યો કર હિતકાર;
 મોહ ગુલામી બંધન ત્યાગી, સ્વતંત્ર થા જ્યકાર. હિન્દ. ૯
 સર્વ અંડથી સહકારી થૈ, રાખ પોતાની ભાગ;
 સર્વ દેશના લોકોનાં દુઃખડાં, હરવા કર ઝટ કાઢ. હિન્દ. ૧૦
 સર્વ દેશના લોકો સાથે, લેડલાવ નહીં રાખ;
 તારા ગુણોમાં ત્હારે રહેવું, રાખ ખરી તુજ સાખ. હિન્દ. ૧૧
 ભારત બંધન ત્યાગીને ઉડ, શક્તિયોને સ્કુરાવ;
 આત્મ પ્રભુમય જ્ઞાનીયોગી, બક્તગુણોએ મુકાવ. હિન્દ. ૧૨

વંદેમાતરમ્.

જય ભારતી રક્ષિયામણી, સ્તુતીર્થને ઘટ ધારિણી,
 જય જય રસીકી યોગીની, આર્યોતણી ઉદ્ધારિણી;
 શક્તિ અનંતિ ધારિણી, દુઃખ વારિણી વિશ્વે ભક્તી,
 વર્ણ વિવિધે શોભતી, માનેત વન્દે માતરમ્. ૧

તુજ ભારતી જાનુ બન્ધો, તારા શરી િ અંદરો,
 કરના નવ અદ્ધ સેવના, કરના જ દેવો ઉત્સવો;
 ધર્મિજનોને ધારિણી, શ્રદ્ધાળી રસથી રેલની,
 મુતિ હંસવાદિની નિર્ભલી, માનેત વન્દેમાતરમ્. ૨

હટો દલે તે કારણે, તું ચંડિકા કાલી ખરી,
 જય મોહરાગસુનાશિકા, સંતાનપાલક જયકરી;
 સ્વાનંદ્ય સદ્ગિદાવિની, સ્વવંદનતા વાદિની,
 મહાદેવે દ્વરે કરે, માનેત વન્દેમાતરમ્. ૩

યદાતુમાં શક્તિ ભરે, નારિતક સંદેશી જન મરે,
તુલને ભજે જે ભાગ્યી, તે ભાવ દૂર અર્ધજ કરે,
પ્રસવે જ રાની જ.હતને. ગુરુ જનોને નિર્મલી,
વધેશ્વરો પવાવતો દોરવા જ વાગે માતરમ્. ૪

સુતશાન શક્તિ ધારિણો, ધર્મો અસંખ્ય પ્રચારિણી,
ચારિત્ર્ય દર્શન દાવિની, રેડેલી સદાય સોદાગિની,
માયન ભલેય માયકે, ત્યાં જ આવે રસધરી,
ચંદ્રાતિઃ પ્રવાહક.મારકરો, માયે જ વાગે માતરમ્. ૫

સંકટધડી ઝટ વાડી, દુઃખોદધિથી તારવી,
સત્વપ્રદાતા શારદા, જ.હતો સકલ ઉદારતી,
નવનવસે વહેલી રહે, પર્યાય નવ નવ ધારવી,
અજવાળતી નિજ દૂખને, માયે જ વાગે માતરમ્. ૬

ચૈતન્ય જડશક્તિ ભર્યા, તુજ પુત્ર જગ ઉદારશે,
અધ્યાત્મ શક્તિયોવડે, તુજ મુખ જગ અજવાળશે,
સ્વાતંત્ર્ય પ્રીતિ સત્યને, મુખ શાંતિ જગ દેલાવશે,
અધ્યાત્મ એવાં ભારતી, માયે જ વાગે માતરમ્. ૭

अधिकारीओने शिखामण.

अजो माहेजो गुदनाजी मांभट्या उभी रहेने. ए रात.

अधिकारीओ !!! मत्तापदवी मोहे जन्म न हारो,

श्रम मरणी मत्तापदवी जाणी धर्मने धारो. ॥

धन मत्ता पदवी अहेकारे, बहु पाप घनां व्यसनो भारे;

निज दोष जगाना नहि पगारे. अधिकारीओ. १

दारुने महापिय सम धारी, धन मत्ता केरु छे दुःखकारी;

जाशो नही मानव भय हारी. अधिकारीओ. २

हिंसा जूटु व्यसनो त्यागो, पल पल प्रभु समरीने जागो;

कदि धरदो नहि अनीति टागो. अधिकारीओ. ३

व्यभिचारने दारुना टावा, रुधनथी रहेजो बहु आवा;

धरी दुर्गुण धादो नही नागा. अधिकारीओ. ४

केकी थीजो नही वापरदो, क्रोधे जुल्मो न कदा करदो;

हग हग भंभाळीने भरदो. अधिकारीओ. ५

लघुता धरी सत्यधकी चालो, दुःखीनां संकट झट टाळो;

मन इन्द्रियपर कायु धारो. अधिकारीओ. ६

सह जीवानुं सारु करदो, ममताने अहेता परिहरदो;

दम दान दया संघम धरदो. अधिकारीओ. ७

पापेमां पगळु नही भरदो, त्याधिकारे कर्मो करदो;

साक्षी पै जगमां संचरदो. अधिकारीओ. ८

प्रभुनां बालक जीवो धारो, पशु पंक्ती जीव, न संहारो;

स्वार्थ जीवोने नही मारो. अधिकारीओ. ९

कदी बूरी हाय नही लेशो, नीतिसद्गुण जीवन बहेदो;

पूवो छे प्रभुनो संदेशो. अधिकारीओ. १०

प्रभुमां मनहुं धारी चालो, प्रभु पंथमां मन तनने वालो.
बुद्धिसागर शिवपुर म्हालो. अधिकारीओ. ११

धनवंतोने शिखामण.

राग उपरनो.

हे धनवंतो !!! धननो मोह तजीने जन्म सुधारो;
ममतामाने फोगट फूली मानव भव नहीं हारो-
जेवो विजळीने हथकारो, तेवो लक्ष्मीनो चमकारो;
साथे आवे कशुं नहीं धारो. हे धनवंतो. १

लक्ष्मीना लाभे नहीं शांति, चिंता दुःख मोह धती भ्रान्ति;
मळती नहीं सुखनी विश्रान्ति. हे धनवंतो. २

मन मांकडुं धन दारु पायो, ममता विंछी पछी करडायो;
धनवंत कपिसम दर्शायो. हे धनवंतो. ३

सूचिकाणामां हाथी जावे, धन मोही मुक्ति नहीं पावे;
गांडा पेठे ज्यां त्यां धावे. हे धनवंतो. ४

पडे राग रोष जडना भामे, दुर्गुणव्यसनी धै दुःखपामे;
ठरतो नहीं मनवाळी ठामे. हे धनवंतो. ५

भोग दान अने नाश ज थावे, कंजुसनुं धन बीजा खावे;
धन मूकी मृत्यु सह्य पावे. हे धनवंतो. ६

माटे धनवंतो झट चेतो, जुओ काळ झपाटो शिर देतो;
जन्म्यो कोइ अमर नहीं रहेतो. हे धनवंतो. ७

धननी किंमत कोण्डी सरस्वी, चेतीने धर्म करो परस्वी;
सद्गुण लेजो हँडे हरस्वी. हे धनवंतो. ८

धर्मार्थ धन जो बापरशो, निष्कामे तो पायो हरशो:

नहीं घेतोतो भयमां करदो.

हे जनयंतो. ९

प्रभु महावीरनो पाटे पाटे, गुरु मंगनो हाथ घडी पाटे;

बुद्धिमागर शिवपुर म्हालो.

हे जनयंतो. १०

स्वराज्यधी भट्ट धनाराओ.

जीवनदा पाट नया जीव नरे. व राग.

दुर्जन घाडनी मंगन करे, स्वराज्यधी भट्ट घडने परे;

व्यसनीओनी मोषन करनां, मन धगढी लटपडे;

नास्तिरु पापी मोषन करनां, अगूरा पापधी मरे. स्व. १

आत्म सद्गुण स्वराज्य साधुं, मज्जनने सांपरे;

हिंसा जूझु गोरी झारी, करनां राज्य न मळे. स्व. २

दारुगानी जूगटीपान, कष्ट मति सांपरे;

जूम अनीति कुरुर्मकारी, भरतां झाडु ररे. स्व. ३

विश्वासघातो कृतगुण लोपरु, शांत थड नहीं ठरे;

व्यभिचारी जूझ अहंकारी, दुःख दावानळ पळे. स्व. ४

परमेश्वर आज्ञा नहों माने, दुर्गुण दोषे सरे;

कोपी कपटी लोभी कामी, पडता दुःखना घरे. स्व. ५

इन्द्रियोने वश नहीं राखे, मन स्वच्छंदे करे;

हिंसा युद्धो करना स्वाधे, पापनी पोठी भरे. स्व. ६

मोहवशी चमकी इन्द्रीपण, स्वराज्यने नहीं परे;

शुद्धात्म प्रभुमां मन ठरतां, स्वराज्य साधुं मळे. स्व. ७

निष्कामी समना गुग धारो, मन इन्द्रिय वश करे.

बुद्धिसागर सद्गुरु भक्तो, सत्य स्वराज्यमां मळे;

प्रभुना राज्यमां ते संचरे. स्व. ८

સ્વરં છે વ્રમરાજ્ય મુખ્યકારી

રાગ. સાગરવરી.

વ્રમરાજ્ય જરૂરારી, સ્વરં છે વ્રમરાજ્ય મુખ્યકારી
 રાગ રોપ ઉપાધિચાઢાં, વાલ્મરાજ્ય દુઃખકારી;
 વિરવોમાં મુખ્યની બુદ્ધિયો, મૂલ્યાં નરનેનારી. સ્વરં. ૧
 સ્વરની જૂઠી યાજી મરણાં, વાલ્મરાજ્ય દુઃખકારી;
 મનની કન્થનાથી જ ઉડઢાં, ને રી ઢી? કરશે યારી. સ્વરં. ૨
 રજસ્મોગુગી રાજ્યમાં દુઃખઢાં, માલિયકુ લેજો મુખ્યકારી;
 માલિયકુ રાજ્યની પેટી પારે, વ્રમ પ્રભુ રાજ્ય ખારી. સ્વરં. ૩
 વિદાનંદ શુદ્ધાતમમાંહી, પરિગમધું જવકારી;
 પ્રાપ્તમાં સર્વ રાજ્યો સમાનાં, મમજી ન્હો નિર્ધારી. સ્વરં. ૪
 મનવચકાયા શુદ્ધિ કરવી, રાગ રોપ મંદારી;
 ધારણા ધ્યાન મમાયિ પામી, લેજો રાજ્ય નિદાઢી. સ્વરં. ૫
 કર્મથી મુક્ત થને તે પામે, પરમેશ્વરતા ખારી,
 સર્વજીયોના ઘટ ઘટ વ્યાપક, જ્ઞાની લે મંખાઢી. સ્વરં. ૬
 વાલ્મરાજ્યની કિંમત પોટી, વ્રમરાજ્ય થળ ખાઢી;
 વ્રમરાજ્ય આનંદ મુમારી. ઉતરે ન ક્યારે ઉતારી. સ્વરં. ૭
 વ્રમરાજ્યમાં રહેધું મ્હાલી, માક્ષી ઉપયોગ ધારી;
 બુદ્ધિસાગર વ્રમરાજ્યની, પ્રગટો આનંદ લાલી. સ્વરં. ૮

સ્વરાજ્ય લાયકાત.

અહીં સાદેલી શુદ્ધયાળી સાંખલયા ઉમી રહેને. ૫ રાગ.
 દુનિયા લેવો !! સ્વરાજ્ય લાયક ગુણ પામ્યાથી ધાયડો.

माटे लोको !! सद्गुण नीति सत्य न्याय दिल लावशो.
ज्यां दयाधकी दिल उभरातां, लोको न्याये अपाई जाता,
जूटा सोगनने नहीं खाता. दुनिया. १

प्रभुनी आज्ञाओ दिल धारो, प्रामाणिक जीवन नहीं हारो,
दुर्गुण व्यसनेने संहारो. दुनिया. २

सद्गु जीवो आत्मसमा गणशो, प्रभु भक्ति ज्ञानने दिलभणशो;
त्यारे नहीं दुःखधकी रडशो. दुनिया. ३

सद्गुणवण स्वराज्य नहीं पामो, गुण योगे पामे विश्रामो;
करशो पारमार्थिक शुभकामो. दुनिया. ४

नहीं धर्म वर्ण भेदे लडशो, लडतां चढीने पाछा पडशो;
अन्योने मारी रडबडशो. दुनिया. ५

ज्यां मोह घसे त्यां राज्य नहीं, ज्यां सद्गुण गण त्यां
राज्य सही; दुर्गुणधी राज्य रद्यां न कहीं. दुनिया. ६

पाहिरराज्यो न रद्यां रहेशो, समतावण सुख
नहीं को लेशो;

मुँहो नहीं राग अने द्वेष. दुनिया. ७

घोरी व्यभिचार परिहरशो, दारुनुं पान नहीं करशो;
कदि सत्यधी पाछा नहीं फरशो. दुनिया. ८

लोस्ति हिंदुने मुसल्मानो, जैनो बौद्धो मुज शिख मानो;
मन इन्द्री वश करीने चालो. दुनिया. ९

पापो त्यजी धर्मने आचरशो, शुद्धात्म स्वराज्यने वरशो;
बुद्धिसागर मंगल वरशो. दुनिया. १०

મનુષ્યો સ્વરાજ્ય લાયક થાશે.

રાગ. આશાવરો.

સ્વરાજ્ય લાયક થાશે, મનુષ્યો !!! સ્વરાજ્ય લાયક થાશે.
 દેશ સંઢ સર્વ વિશ્વમાં આતમ-દષ્ટિ ધરી સુખ પાશે,
 સર્વ જીવો છે પ્રમુનાં થાલક, આપો સહુને દિલાસો. મ. ૧
 દુનિયામાંથી વ્યસનો નિષારો, રાહો પ્રમુ વિશ્વાસો;
 હિંસાકારક યુદ્ધો નિષારો, ગળો ન થોજા દાસો. મ. ૨
 રજોગુણી તમોગુણી રાજ્યોધી, સૌની પડતી તપાસો;
 વિશ્વ મુસાફરશાનું ક્ષણિક છે, જૂઠો મોહ તમાસો. મ. ૩
 અરે મુસાફરો વહેતા પન્થમાં. પરસ્પર ન વિનાશો;
 પરસ્પર ઉપકારને કરશો, વૃક થીજાને ચ્હાશો. મ. ૪
 ધર્મના ભેદે દ્રેષ ન ધરશો, દુર્ગુણ વ્યસનો વિનાશો;
 ન્યાય નીતિ પ્રમાણિક જીવન, સદ્ગુણમાંહિ ઉજાશો. મ. ૫
 ક્રોધ માન માયા લોભ તજો છટ, સેવામાં ઉજમાશો;
 ચોરી છારી દેપને ત્યાગી, જ્ઞાન ભક્તિન વિલાસો. મ. ૬
 દારુપાન ન કરશો વધારે, માંસ કદાપિ ન શ્વાશો;
 પશુ પંક્તીને હજો ન હળાવો, પાપપંથે નહીં જાશો. મ. ૭
 બ્રહ્મચર્ય ધરી વીર્યને રક્ષો, સત્યગ્રહો ને પ્રકાશો;
 પરસ્પર ઉપકારની વર્જો, -અદા કરી હરશ્વાશો. મ. ૮
 વિશ્વની આધ્યાત્મિક વૃક્તિમાં, તન ધનથી અર્પાશો;
 મત સહનતા પ્રમુખ જીવન, ધારો કરો ગુણવાસો. મ. ૯
 મન ઇન્દ્રિય વિષયોપર કાનૂ, મૂકી શાંતિ પાશો;
 જ્ઞાનને ભક્તિ કર્મોપાસના, ધારી વિશ્વ વિકાસો. મ. ૧૦
 દયા દાન દમ ચિનય ક્ષમા તપ, માધ્યસ્થ ગુણથી વિલાસો;
 બુદ્ધિસાગર સત્ય સ્વરાજ્ય, સર્વ ગુણોથી પ્રકાશો. મ. ૧૧

॥ हमेरा आत्म भारत ठामा ॥

आशाचरो.

हमेरा आत्म भारत ठामा, विद्वानंद दिशामा हमेरा,
शुद्धात्म उपरोग प्रधाना, शुद्धपरिणति रामा;
मद्गुण रूपी आर्य राजा हँ, सेनापति निष्कामा.
हमेरा. १

आत्म भारत असंख्य प्रेक्षका, हम राजा अभिरामा;
मात्स्यक दहन् हँ हम लक्ष्मण, सुंदर तप हम धामा.
हमेरा. २

आत्म हिंदुस्तान अदंत शक्ति, छूट गया सब मामा,
बुद्धिसागर आत्मभारत, अदंत आनंदधामा.
हमेरा. ३

हमेरा सत्य स्वराज्य पिछाना.

आशाचरी.

सत्य स्वराज्य पिछाना, हमेरा सत्य स्वराज्य पिछाना.
मर्याद अहिंसा दया क्षमा तप, ब्रह्मचर्य अन्न दाना;
श्रेष्ठ मान अन्न लोभका उपशम, सुखम चारित्र्य जाना.
हमेरा. १

मैत्री प्रमोद मध्यस्थ करुणा, समता भायकुं माना;
धर्मजातिदेशभेद भेद न, करना आनम प्याना.
हमेरा. २

रहिम करी रहिमानकुं पाना, मोहे नहि भरमाना;
मन इन्द्रियकुं घशमें रम्यना, करना गुणी मन्माना.
हमेरा.

नामरूपमें नहि अभिमाना, साक्षी स्वरूपे सुहाना;
सात्विक भोजन विधिये म्नाना, मयदुर्गुणकुं हठाना.
हमेरा

मोहकी सपवृत्ति क्षय करना, कामका क्षयमें सुहाना;
शुद्धात्म राजा हम निश्चय, शुद्धोपयोग प्रधाना.
हमेरा. ५

सर्व विश्वमां घट घट ऐसा, स्वराज्य है समजाना;
ज्ञानभक्तिसें प्रकटत दिलमें, प्रगटे केवलज्ञाना.
हमेरा. ६

आत्मशुद्धिसें स्वराज्य पाना, हो जाना मस्ताना;
बुद्धिसागर परमानंद रस, पीकर हो मस्ताना.
हमेरा. ७

व्यभिचारत्याग.

हे सुप्रकारी आसेसारथकी जी! मुझने उद्धरे. ए राग.

प्रभु उपदेशे सांभळ्यो हित शिक्षा नरने नारी.
प्रभु शिक्षाने पाळतां सुस्त्रियां छे नर ने नारी.
व्यभिचारीने नहीं मनशांति, अय शोक मरणनी बहुभ्रांति;
अपयश ने रहे नहीं तनुकांति. प्रभु. १
चामडीरंगे मोही पडिया, उंचेथा नीचे लढथडिया;
दुःख दावानलमांहि जळीया. प्रभु. २

हडकापा कृतर सम चेळी, स्पर्शान्द्रिकामनणा चेळी,
मन बुद्धि धारे बहु मेली. प्रभु. ३

व्यभिचारयकी धानी पडती, अवळी वेळा आवे अडती,
आखर थड नहीं कानी चडती. प्रभु. ४

कांहेला कृतर सम भटके; दुनिया निंदे अपयश फटके;
चतुराई झट चाले चटके. प्रभु. ५

कदि पाप रहे नहीं जग छानुं, व्यभिचार छे नर्कनुं पस्तानुं;
बुरं काम छे न नामदानुं. प्रभु. ६

व्यभिचारी ठरे नहीं सुख ठामे, डगले डगले दुःखडांपामे;
व्यभिचारयी दुर्गुण बहु झामे. प्रभु. ७

क्षय आदि रोग घणा थावे, आ भवमां कर्म उदय आवे;
पछो मरण धनां महा दुःख पावे. प्रभु. ८

रूपरंगे मोहो नहीं थाशो—एक काम चिचारे पछो जाशो;
मन तन वश राखो सुख पाशो. प्रभु. ९

एक पापनी पाछळ बहु पापो, छती आंखे धानो अंधापो.
छापेलु फाटलु जग छापो. प्रभु. १०

प्रभु महावीर जिन शिक्षा सोरी—समजी थाशो
शीघ्र धारी; बुद्धिमागर आनंदकारी. प्रभु. ११

विटीश राजय.

त्रिटीश राज्य महान, जगन्मां त्रिटीश राज्य महान.

जेना प्रतापे हिंदीओ जाग्या, शिखी थया गुणवान; जग०
उंच नीच सहु जातने शिक्षण-मळ्युं थयुं निजमान.

जगत्. १

हिंदु मुसल्मीन संपने शिख्या, करे न जूठ अभिमान; ज.
ब्रिटन गुरूने हिंद छे चेलो, शिक्षण ले गुणजाण. ज. २

हिंदीओने प्रगतिमार्गना, पाठ मळ्या कलाखाण;
तपना पाठ रखा हजी पाकी-तपीने पामशे मान. ज. ३

ब्रिटीश राज्य उदार बनो यह, गुण आपो भगवान; ज.
न्याय नीति एवय शांति सुखमां, रहो सदा गुल्तान.

जगत्. ४

हिन्द !!! ओ रहारी उन्नति थाशे, ब्रिटीशयी मनमान;
बुद्धिसागर उन्नतिक्रममां, सापेक्ष हेतु प्रमाण. जगत्. ५

भारतरूपी गाय.

भारतरूपी गाय, जगत्मां भारतरूपी गाय:

तेवे दुःख पलाय.

जगत्मां.

तेश्रीशकोटि मनुष्यो देवा, बसता गायनी मांछ; जगत्मां.

सात्विक उज्ज्वल वर्ण शोभित, कामधेनु सुखदाय.

जगत्मां. १

गुंग ममो अफगानने शिरसम, काश्मीर दम सुहाय;

जगत्मां.

મુળ મમ પંજાય મિન્ધસનૂરા, દિલ મમ થંગ જણાય.

જગત્માં. ૨.

પેટ તે મધ્યમાંત મરુપર ગુર્જર, માઝય દક્ષિણ ગણાય,
પચ્છ મોરઠ કોકળ છે સ્નનમમ, પગમમ લંકા ખણાય.

જગત્માં. ૩

બ્રહ્મદેશ આશામ મેં પુચ્છ છે, કેહ નિવેદ છોમાય;

જગત્માં.

ગંગા મિંધુ આદિ નદિયો, આંત્રમમી સમજાય.

જગત્માં. ૪

વાઝમમી છે સર્વ યનગ્ગાનિ, પછી ભારત મી માય;

‘ભારત ગાયને મારોં ન કોઈ, મેંયા જીવનોપાય. જગત્માં. ૫

‘ભારત મી મેંયા છે જગની, માતા ઝિય મુખ દાય; જગત.

જાનાનન્દનું પય પાનારો; મર્થે પર્મની માય. જગત્માં. ૬

‘ભારતગાયની નિષ્કામ મેંયા, કરનાં પ્રભુપદ પાય;

જગત્માં.

યુદિમાગર આતમ ‘માને, મેંને પૂને ઝિય થાય. જગત્માં ૭

અમારે વિશ્વથકી મદકાર.

વિશ્વ થકી મદકાર, અમારે વિશ્વ થકી મદકાર;

મર્થે જીવોં આતમ મમા રે, રાગ ન રોગ મમાર;

મેંયાં અમાંદ મરુપ્પનેં કણા-ના જ વિષાર. અમારે. ૧

धर्म देजादि भेदधीरे-थतो न द्वेष विचारः
 काळां गोरां सह मानवोरे-आनम मम निर्धार. अ. २
 भिन्न भिन्नमति मोहधीरे. प्रगटे भेद विचारः
 आत्मज्ञानधी देव्यनारे, रहे न भेद प्रचार. अमारे. ३
 कर्मना दोषो न देव्यनारे-कर्म छे संसार;
 कर्मधी भिन्न, जीवोनपुंर, देव्यु स्वरूप ज्ञ मार. अमारे. ४
 मुजधी भिन्न जे धर्मिओरे, तेना भिरा विचार;
 भिन्नाचारे न द्वेष छे रे, धर्म न युद्धाचार. अमारे ५
 सर्व ग्यंढना लोकनीरे, साथे मत्यधी संग;
 गुण लेवा दोष छंड्यारे, ध्यान समाधि रग. अमारे. ६
 अदगुण दोषने टाळ्यारे, सत्पथरी व्यवहार;
 मत्य अहिंसा प्रचारधीरे, विश्वमां धर्म ए मार. अ. ७
 सर्व प्रकारे युद्धधी रे, चिरमे नरने नार;
 अरसपरम उपकारमारे, यत्तं सह संसार. अमारे. ८
 एवा विचाराचारनोरे, थाय जगत्मां प्रचार;
 सर्व जीवोनी शुद्धिमारे, करवा बहु उपकार. अमारे. ९
 सर्व विश्वना लोकनेरे, एयो बोधु सहकार;
 कर्म प्रवृत्ति एह्योरे, प्रभुपर धरो सह प्यार. अमारे. १०
 अज्ञान मोहने टाळ्योरे, पाग्यंढनो परिहार;
 बुद्धिसागर संतनोरे, संग सदा सुखकार. अमारे. ११

ધર્મીનાં લક્ષણ.

સિદ્ધજગત્ શિર શોભતા ય રાગ.

- ધર્મી લક્ષણ એહવાં, જાણો નર અને નાર,
 ટીલાં ટપકે ને વેપમાં, મુંઝશો મન ન લગાર. ધર્મી. ૧
- અહિંસા છે આચારમાં, જૂઠું કદિ ન થદાય;
 ચોરી કર્મ ન થાય છે, ચોલી ફરી ન જવાય. ધર્મી. ૨
- પ્રાણ પહે પણ જે કદિ, કરતો નહિ વ્યભિચાર;
 પડતો ન વેશ્યાના પાસમાં, પરનારી પરિહાર. ધર્મી. ૩
- ક્રોધ કપટ માન લોભના, દોષો કરતોરે દૂર;
 પરધન પત્થર સમ ગણે, જાડે. પરધન ધૂલ. ધર્મી. ૪
- દુર્જન શઠપણું ધૂર્તતા, દુર્ગણ ત્યાગેરે ધર્મ,
 મદિરાદિ કેફી વસ્તુઓ, ત્યાગે પાપનાં કર્મ. ધર્મી. ૫
- જેહ શિકારને નહીં કરે, દેતો નહીં જેહ આલ્હ;
 જૂલ્મ અનોતિથી વેગઢો, ક્રોધે દેતો ન ગાલ્હ. ધર્મી. ૬
- ન્યાય નોતિથી લક્ષ્મી રહે, નિર્દોષ ભોજન ન્યાય;
 માંસ ન સ્વાધેરે જે કદિ, ત્યાગે નહીં સત્ય ન્યાય. ધર્મી. ૭
- દાન દયા દમ આચરે, ત્યાગે હિંસા આચાર;
 ધર્મના નામે નહીં લહે, ટાઢે મોહ વિકાર. ધર્મી. ૮
- મનહન્દ્રિય વશમાં કરે, કરતો નહીં પક્ષપાત;
 ગુણવળ મુક્તિરે નહીં થની, જાડે, નિશ્ચય વાન ધર્મી. ૯
- મન વચકાય પવિત્રતા, ધારે વ્યવહાર મન્ય;

ચિનપી વિવેકી જગમિત્ર જે, કરતો ઉપકારી કૃત્ય. ધર્મી. ૧૦
 વેપ ક્રિયા કાંઠ મત પયે, ધર્મી હોય ન હોય;
 મદ્ગુણ સારારે કર્મથી, ધર્મી માનવ જોય. ધર્મી. ૧૧
 મ્હા ધર્મીની સુન્નિ છે, ગુણથી ધર્મીરિ જાણ;
 બુદ્ધિસાગર ગુરુ ગમે, ધર્મી સમજોને માન. ધર્મી. ૧૨

જુવાનો જાલથી રાલો જુવાની.

રાગ આશાવારો.

જુવાનો જાલથી રાલો જુવાની, જુવાની છે દિવાની. જુ.
 જુવાનીમાં થતી નાદાની, મનદું ચને મસ્તાની;
 સ્વપર જીવનની થાની દાનિ, જીવ ચને અભિમાની.
 જુવાનો. ૧

જ્ઞાન વિના મનદું જાયતાની, ધનતું દિલ ત્યો જાણી;
 ચીર્યની રક્ષા કરો ગુણ ગ્વાણી, રહેશો નહીં અજ્ઞાની.
 જુવાનો. ૨

માત પિતા ગુરુ આજ્ઞા માની, મત્ય વદો ધર્મ ઘાણી;
 દુર્ગુણ વ્યસનોની દુઃસ્થ ઘાણી, તેમાં પડો નહીં જાણી.
 જુવાનો. ૩

મદ્ગુરુ સંત સેવો હિત આણી, મત્યને લેજો છાણી;
 જ્ઞાનીને મેવો થાવો જ્ઞાની, દાન દેહ થાવો દાની.
 જુવાનો. ૪

ज्यां त्यांथी गुण लेजो ताणी, भक्ति करशो मझानी;
ब्रह्मचर्य धरो मुक्ति निशानी, कामने देजो बाळी.

जुवानो. ६

मर्य कपायो ह्णो गुण जाणी, धृति धरो न तोफानी;
पुदिमागर गुरु महेरयानी, मेळवे धर्मी धयानी.

जुवानो. ७

धर्मी बनो नरनार.

धर्मी बनो नरनार, धर्मथी जांनि मुखदां अपार;
रोगीना रागो हरांरे, मन धन अर्पी मार;
दुःखानां दुःख टाळ्यारे, धाशो दिलमां उदार.
जगन्मां धर्मी. १

काळां गारा पीळां गणांरे, भेद न रागो लगार;
देज धर्म भेद त्यागीनेरे, मोपर को उप्कार.
जगन्मां धर्मी. २

भुक्ष्यनि भोजन आग्युरे, मांदांनी मार्यार;
मरतां मनुष्यां बचाव्यारे, करो बहू उप्कार.

जगन्मां धर्मी. ३

मन्य अदिमा जीव धरीरे, धरो मन्य आचार;
आत्मनमस जीवो गणांरे, कोणे न देजो मार.

जगन्मां धर्मी. ४

માંગ દારુ ને જૂગડું, પોરીને ઘમિષાર;
 શિકાર ઘમનનો નિશારતારે, સુખ શાંતિ જગકાર.
 જગત્માં ધર્મી. ૬

દુષ્ટ પિષારો દૂરે ફરીરે, ફરડો ધર્મ ચિષાર;
 પ્રમાણિકૂ પૂરા પનોરે, મનના રાઢો વિકાર.
 જગત્માં ધર્મી. ૭

પ્રસુ મહાવીર દેવનોરે, મદુપદેશનો માર,
 નિજ આશારે ઉતારનારે, સફળ પતાં અયનાર.
 જગત્માં ધર્મી. ૮

લક્ષ્મી મત્તા તોરમારે, મુંદો નહીં નરનાર;
 બુદ્ધિસાગર ધર્મનેરે, આરાધો સુળકાર.
 જગત્માં ધર્મી. ૯

આતમ આપ સ્વરૂપ વિચારો.

આજ્ઞાધરો.

આતમ આપ સ્વરૂપ વિચારો, આપોઆપકું તારો.
 આતમ.

વ્યવહાર નયથી કર્મ સદ્ધિત છે, વંધન મુક્તિ વિચારો;
 શુદ્ધ નિશ્ચયથી વંધ ન મુક્તિ, આતમ એક જ ધારો.

આતમ. ૧

વિપયોમાં વંધાય ન આતમ, નિજ ઉપયોગે નિહાળો;

कर्म करे पण निष्क्रिय आत्म, निज परिणामे भाळो.
आत्म. २

आसक्तिवण कार्यों करतां, पुण्य न पाप पसारो;
ज्ञानीने आश्रयपण संवर-रूपे परिणामे धारो. आत्म ३.
उपयोग पूर्वक सर्व प्रवृत्ति, करतां अकर्मता धारो;
आत्म उपयोगीने जडनुं, बंधन नहीं छे विचारो.
आत्म. ४.

सर्व शुभाशुभ परिणाम वण नहीं, कर्मनो लेश संचारो;
बुद्धिसागर शुद्धोपयोगे, आपोआप उद्धारो.
आमण. ५

मनुष्यो !!! धर्म रोकडीयो धारो.

राग. आशावरी.

धर्म रोकडियो धारो, मनुष्यो !!! धर्म रोकडियो धारो.
ज्ञानानन्दनो अनुभव आवे, सर्व दुःख संहारो;
ज्ञानने भक्ति सत्य सदाचार, न्यायनीति दिल धारो.
मनुष्यो. १

शुभशक्तियो सर्व मेळवयी. करवा यह उपकारो;
व्यसनो दोषो दुर्गुण टाळी, पाळो अहिंसाचारो.
मनुष्यो. २

परमार्थ तन धन बाँपरबुं, टाळी काम विकारो;
हिंसा जूडुं चोरी जारी, त्यागो दुष्ट विचारो.
मनुष्यो. ३

उद्यम, हिंमत न्याय विवेके, स्वाश्रयी जीवन गाळो;

पांचे इन्द्रिय मन बश करतां, धर्मनो रहे न उधारो.
मनुष्यो. ४

स्वतंत्र प्रामाणिक वर्तनथी, मन देह चाणी सुधारो;
बुद्धिमागर प्रकट धर्म ए, प्रेमोत्साहे पाळो. मनुष्यो. ५

आयुष्यनी क्षणिकता.

राम. आशावरी.

अरे तुज ! जींदगानी जाय चाली, मोहे रसो शुं ? म्हाली अरे.
विजळी बमक सम लक्ष्मी प्रभुता, आश्वर ग्वाख छे खाली;
स्वप्ननी बाजीमां थाय शुं ? राजी, ठाठ सजेला ठाली.

अरे. १

संध्या सरीखे जोवन जाणो, मुंदयो शुं ? रूपने भाळी;
घर देह बागनां पुष्प खीहेलां, झडपी ले मृत्यु माळी.

अरे. २

कायाने माया नदी पूर जेवी, देखतां जाय चाली;
दुनिया सकल छे मुसाफरखानुं, चाह्या केइ जाय चाली.

अरे. ३

कर साधु संगत प्रभुने भजीले, श्रेय जीवन ले सुधारी;
मन इन्द्रिय निज बशमां करीले, मोह माया दे टाळी.

अरे. ४

धर्म धरी ले कर्म हरी ले, चेती ले संभाळी;
बुद्धिसागर अवसर पाव्यो, लेश न जाशी हारी.

अरे. ५

अरे जीव ! मानव भव शीद हारे.

आशाकरी.

अरे जीव मानव भव शीद हारे, पड नहीं मोहना चाटे.
अरे.

सन धन जोयन राज्यने भूमि, चाओ न तुज केइ काटे;
मूकी अनंता गयाने जाओ, जाय ते नजरे भाटे. अरे. १
राज्यने लक्ष्मी काया माया, ममतापी शीद हारे;
पाजीगर बाजी मम सबहु, पड नहीं मोह जंझाटे. अरे. २
मार्ग मार्ग करी सुख न मनमां, तहारं नहीं कोइ प्यारे;
परमानम भजो आत्मशुद्धि, कर शीद मोहमां ग्हाले.
अरे. ३

दुर्गुण त्यागी कर प्रभु भक्ति, चेती ले ब्रह्म विचारं;
बुद्धिमागर संतने मेवों, मानव भव जे सुचारं. अरे. ४

प्रभु महावीरनी चाटे बहेला धर्मोंओ झट चालशो.

हे मुनिकारी आ ममार बड़ी आमुक्तने उदरे पग

प्रभु महार्थारनी चाटे बहेला जेनो जागी बान्दशो.
मनहुं जीती रागने रोंप निचारी शिवपुर ब्हाण्डशो.
गुण रागी धे गुणने लेडो, मायां वचनो मीठां कहेडो,
परदोषोमां मन नहि देडो. प्रभु. १
हिंसा नृशंकारी त्यागी, चाडो अंतरमां बैरागी.
जोडो रिज आत्मरूप जागी. प्रभु. २

- च्यभिचारनी वृत्ति परिहरदो, नीतिमय जीयनने धरदो;
 मद्गुरु साधु सेवा करदो. प्रभु. ३
 निज अधिकारे कर्मों करदो, निष्कामपणु दिलमां धरदो;
 निज कर्जभी पाछा नहि करदो. प्रभु. ४
 दृग्गुण व्यसनाने परिहरदो, घूरां कर्मों नहीं आचरदो;
 उपकार परस्पर झट करदो. प्रभु. ५
 प्रनियदलानो इच्छा त्यागी, परमार्थ करो धर्म धरागी;
 गुरु संतना धादो यहू रागी. प्रभु. ६
 गुरुदेवनी श्रद्धा दिलपारो, अधिकारे धरो व्रत आचारो;
 दृष्टाशय प्रगट्या झट धारो. प्रभु. ७
 शुद्धात्म उपयोगी धादो, ममभावे धर्ती शिव पादो;
 आढा पन्थे कदि नहीं जादो. प्रभु. ८
 समकितने ज्ञान चरण धरदो, दुष्टोनी संगत परिहरदो;
 प्रभु महावीरने पल पल स्मरदो. प्रभु. ९
 आगम श्रुत ज्ञानने सांभळदो, प्रभु महावीरनी पाटे
 बळदो, भयसागरने वेगे तरदो. प्रभु. १०
 मरजीया प्रभु मारग चालो, निज धर्म धरी शिवपुर
 भाळो; बुद्धिसागर सुखमां म्हालो. प्रभु. ११

सज्जन संतनां लक्षण एवां जाणशो.

सज्जन संतनां लक्षण एवां जाणशो,
 सज्जन संतने सेवो नरने नारजो.

गरीब दुःखीनी च्हारे घाशो; करो न हिंसा विचार.
एहवां. २

पशु पंखीनुं मांस न खाशो, करो न क्यारे शिकार;
क्रोध मान मायाने लोभनो, कामनो करशो संहार.
एहवां. ३

दुष्ट व्यसन दुर्गुण दूर टाळो, टाळो दुष्ट विकार;
धर्मना नामे करो न युद्धो, धारो न्यायाचार. एहवां. ४
परमेश्वरना सर्व जीवो-यालो छे निर्धार,
एक धीजाने दुःख न देशो, भूलो न शुभ आचार.
एहवां. ५

विश्व मुसाफरखानुं जीवो, कोइ अमर न रहेनार;
माटे मनुष्यो हळी मळी चालो, धर्म अहिंसा सार.
एहवां. ६

सत्य दया मैथ्रीने लघुता-क्षमा सरलता विचार;
धिपयोना मोहे न मुक्तायुं, संयम सेवो उदार.
एहवां. ७

दुष्ट विचारोधी दूर रहेयुं, धर्म सदा सुखकार;
पश्चात्तापधी आतम शुद्धि, पापी संग परिहार. एहवां. ८
प्रभु दर्शनने मुक्ति प्राप्ति, एथा धर्म धनार;
बुद्धिसागर धर्म धर्याधी, सौने प्रभु मळनार. एहवां. ९

धर्मशास्त्र.

धर्मेनां शास्त्र गणाय, खरां ते धर्मेनां शास्त्र गणाय,
 अहिंसा सत्य दमपणुंरे, दान संयमने न्याय;
 ज्ञानक्रियाने उपासनारे, चित्त शुद्धिना उपाय. खरां. १
 धीतराग इश्वरतणुंरे, शुद्ध स्वरूप सुहाय;
 पंच महाव्रती सदगुरे, धर्म दया वखणाय. खरां. २
 अस्तेयने ब्रह्मचर्यनेरे, संतोष शुद्धविचार;
 क्रोध मान दंभ लोभनोरे, कामना ज्यां परिहार. खरां. ३
 सेवा भक्ति योगनारे, अंगनुं वर्णन धाय;
 आत्मसमा सह जीवनीरे, मंत्रा महिमा गवाय. खरां. ४
 पापमार्ग परिहारतारे, पुण्यधर्मेनां ज्यां कृत्य;
 पाखंड ज्यां पैसे नहीरे, निषिद्ध सह अपकृत्य. खरां. ५
 दोषो टाळी सदगुणोरे, लेवाना ज्यां उपाय;
 आत्मज्ञानने कर्मनुंरे, सत्य स्वरूप जणाय. खरां ६
 सात्विकाहार पुष्टिनुंरे, ज्यां वर्णन वखणाय;
 दारुमांसादि निषिद्धतारे, विनय विवेक लखाय. खरां. ७
 आंतर बाहिरं सदगुणोरे; आदेश ज्यां दर्शाय;
 त्यागी गृहस्थ वे धर्मेनारे, भेद भेदेरा सुहाय. खरां. ८
 प्रभु महावीर उपदिश्युंरे, धर्म शान्त्र ते ननाय;
 बुद्धिसागर धर्मेनीरे, साची व्याख्या जणाय. खरां. ९

मनुष्यो !!! गुणनुं स्वरूप विचारो.

राग आशानरी.

गुणनुं स्वरूप विचारो, मनुष्यो ! गुणनुं स्वरूप विचारो
गुण अवगुणनो भेद न जाणे, तो फोगट अवगारो;
जड चेतनना स्वाभाविक गुण, जूदा छे निर्धारो.
मनुष्यो !!! ?

औपचारिक गुण कल्पित मानो, कल्पित गुण व्यवहारो;
कर्मरूप छे सत्वरजस्वम, शुभ छे मत्वाचारो. मनुष्यो !!! ?
सात्विक वृद्धि वृत्ति मिश्रित, निमित्त गुण उपकारो;
सात्विक गुणनो पेलीपारे, आत्मगुण निर्धारो.
मनुष्यो !!! १

फानस सम सात्विक गुण वृत्ति, सात्विक छे आचारो;
फानसमां दीपक सम आत्म, चिदानंदगुणधारो.
मनुष्यो !!! ४

यस्तु स्वभाष ज गुण छे जडनो, आत्मनो भिन्नधारो;
मनवचतनुगुणयो छे जूदा, आत्मगुण अवधारो.
मनुष्यो !!! ५

आत्मगुण छे आत्मस्वरूपी, जाणे रहे न अंधारो;
गुणनो करशो नहीं अहंकारो, प्रगटे दिल उजियारो.
मनुष्यो !!! ६

परगुणने निज गुण नहीं मानो; उपयोगे सत्य धारो;
बुद्धिसागर शुद्धात्मगुण, ज्ञानानंद, विचारो.
मनुष्यो !!! ७

मनुष्यो समकित दृष्टि धारो.

राग आशाशरी.

समकिनरदृष्टि धारो, मनुष्यो !!! समकित दृष्टि धारो.
समकिनयण नहीं कोइनी मुक्ति, तप जप मिथ्या धारो;
सर्व जगत्नी दया करेनां, उलटी हिंसा चिन्तारो.
मनुष्यो !!! ?

सम्यग्दृष्टि धातां समता, प्रगटे ज्ञान अपारो;
अंक चिना जेम मिटां अहेमे, भानु चिना अंधकारा.
मनुष्यो. २

समकितवण करणी नहीं हेरो, नामे न मिथ्या चिकारो;
सम्यग् दृष्टि चिना नहीं धर्मो, उघहे न अंतर छारो.
मनुष्यो !!! ३

सघळी दुनिया प्रभु माने वण, समकित वण नहीं आरो;
जड आत्मभुं ज्ञान कर्षा वण, नासेन भ्रांति पसारो.
मनुष्यो. ४

द्रव्यभाय सम्यग् दृष्टिनुं, शुद्ध स्वरूप विचारो,
बुद्धिसागर प्रभु महावीर, अदा प्रीति धारो.
मनुष्यो. ५

स्वदेशी चीजों वापरो.

मनो सत वतलानारे-य राग.

लोको ग्रहो स्वदेशी चीजो, वापरी मनमांहि यहू रीझा.
 दया स्वरूपी स्वदेश खादी, सस्तीने यहू सादीरे;
 वापरतां आतम आवादी, थाय नहीं घरवादी. लोको. १
 सत्य स्वरूपी सादी टोपी, शिरपर मूकी म्हालोरे;
 दुर्गुण सय परदेशी चीजो, छंडी न्यायपी चालो; लोको. २
 सद्गुणरूपी स्वदेशी चीजो, विश्वमां घट घटमांहीरे;
 एवी स्वदेशी चीजो लेतां, विश्वमां दुःख न क्यांहि.
 लोको. ३

मनमां मोह ते परदेश छ छे, दुर्गुण चीज परदेशीरे;
 सय दुनिया जीवो निज सरखा, मानी रहो न छेपी.
 लोको. ४

दुनियानी चीजोमां म्हाऊं, त्हाऊं भेद न धारोरे;
 दुर्गुण व्यसन निवार्या यण तो, कोनो नहीं उद्धारो.
 लोको. ५

आतम छे निज देश हमारो, गुण सहू एनी चीजोरे;
 अमे वापरीए एवी चीजो, जडवादे नहीं म्बीजो.
 लोको. ६

हिंसादि आसवनी वर्धक, -व्यमन दोष घरनारीरे;
 खानपान आदि वस्तुआं, परिहरशो नरनारी. लोको. ७
 दुनिया लोको ! स्वदेशी चीजो, एवी ग्रही वापरशोरे;
 बुदिमागर प्रभु राज्यमां, अनंत सुखपी ठरशो. लोको. ८

महावीर !!! कोइक तुजने जाणे.

सग आशावारी.

महावीर ! कोइक तुजने जाणे, महावीर नामने जपता
लाखो, बिरला कोइ पिछाने. महावीर. ॥
महावीर जाणंतां सह जाण्युं, समजे ते दिल माने;
महावीर ज्ञान बिना नहीं मुक्ति, ज्ञानी ठरे छे ठकाणे.
महावीर. १

सँकडो जाणे पण कोइ पामे, रहे शुद्धात्म ध्याने;
संग छातां निःसंगी रहेता, आत्मरसना ताने.
महावीर. २

शुद्धात्म महावीर प्रमाणे, घटमां नवनिधि आणे;
बुद्धिसागर ब्रह्ममहावीर, पूर्णानन्दने भाणे.
महावीर. ३

॥ महावीर स्तवनम् ॥

मोदणी. अथवा हरिगीत.

प्रभु वीर जगना देव छो, आव्यो प्रभु तुज पासमां;
शरणुं फती तुजने स्मरुं, जीवुं हुं तुज विश्वासमां.
प्रभु. १
मुज पाछळे शत्रु पट्या, संसारमां भटकावता;
तुज भजनमां विप्रो करे, विषयोविषे सपडावता.
प्रभु. २

मन मांकड़ुं चंचल घणुं, मोहे घमाघम बहू करे;
घशमां न आवे वांकड़ुं, वीत्युं सकल जाणो खरे.

प्रभु. ३

महावीर प्राणाधार छो: उदारशो मुजने विभो;
मुज दोष सहासुं नहीं जुवो, दोषो सकल टाळा प्रभो.

प्रभु. ४

पारब्ध वेदुं समपणे, तुज घ्यान मनमांही रहे.
करुणा करो मुजपर प्रभु, आत्म आनंदे गहगहे.

प्रभु. ५

उपयोगधी धर्मे रहू, एवुं प्रभो बळ आपशा;
बुद्धधन्धि बंदुं पूजुं, महावीरपदमां धापशो.

प्रभु. ६

प्रभो !!! मुज करुणा करीने तारो.

सोरट. वा. आशाशरी.

प्रभो मुज करुणा करीने तारो, भवसागरमां नाव डुपंतुं;
पेले पार उतारो.

प्रभु. १.

अंधारामां अथडातो बहू, सत्य प्रकाश प्रचारो;
मुज दोषो अपराधो अगणित, प्रेरो सत्य विचारो.

प्रभु. १

मुजमां ज्ञान न भक्तगुणो नहीं, लेश न धर्माचारो;
धर्मोपणानो टोंग घणेरु, मनमां कपाय विकारो. प्रभु. २
धर्म पंथ मन मोहे मंड्यो, एळे गयो जन्मारो;

अज्ञाने आथडियो त्यां त्यां, हवे तो करशा उदारो.

प्रभो. ३

उगरवानो एके न आरो, एक प्रभु तुं आधारो;
रहाय करीने वेगे उगारो, मुज आतमने सुधारो.

प्रभो. ४

करुणयंत परमगुरु ईश्वर; तुं छे तारणहारो;
बुद्धिसागर ब्रह्म महावीर, परमेश्वर दिल प्यारो.
प्रभो. ५.

महावीर स्वरूप.

आशाधरी वा सारंग रागेणगीयते.

पल पल महावीर रूप संभारो; आप महावीर धारो. पल.
एक महावीर त्रिशलानंदन, तीर्थकर अयतारो;
परब्रह्म प्रभु केवलज्ञानी, ग्रन्थ भुवन आधारो. पल. १
एक महावीर घट घट खेले, कर्म सहित विचारो;
चावन धीर रणांगण वीरो, कर्म सहित व्यवहारो. पल. २
सर्व जीवो छे सत्ताण एक, महावीर आतम प्यारो;
सात नयोधी महावीर समजी, सापेक्षे दिल धारो. पल. ३
राग दोष मोह मल्ल हणे ते, सत्य महावीर सारो;
मन मारें ते आतम महावीर, टाळो दुष्ट विचारो. पल. ४
अध्यात्ममदष्टिण महावीर, आपोआप विचारो;
चिदानंद स्वरूप महावीर, मिथ्याभ्रान्ति निवारो. पल. ५
द्रव्यधकी छे अनादि अनंत, सादित्य, पर्यवे धारो;
दर्शन ज्ञान धारिण स्वरूपी, शुद्ध परिणतिवाळो. पल. ६

सत्ताए सह जीव महावीर, व्यक्ति भिन्न भिन्न धारो;
परभाव उदयक वीरपणु रयजी, वीर प्रगटना भाळो.

पल. ७

आप महावीररूप वनीने, कर्म कलंक निवारो;
बुद्धिसागर आत्म महावीर, आनन्द ज्ञानाधारो. पल. ८

महावीर शरण कर्युं अक त्हां.

आशाधरो.

महावीर ! शरण कर्युं एक त्हां, भव दावानळ पळतो
उगारो; पल पल तुज संभारूं. महावीर.

रागने राय अज्ञानधी जगमां, जीवयुं लाग्युं अकारूं;
दर्शन ज्ञान चारित्र्यनु जीवन, लाग्युं प्यारामां प्यारूं.

महावीर. ?

विषयोतणा रस विष सम जाण्या, जीवन एवुं नठारूं;
आत्म आनंद अमृतरसधी; जीवयुं सहज छे सारूं.

महावीर. २

उदयिकभावे परिणमयुं नहीं, उपयोगे निर्धार्युं;
क्षयोपशम उपशमने क्षायिक, भावमां जीवन घाळ्युं.

महावीर. ३

मनवाणी पुद्गल जडजगमां, मान्युं न म्हारूं त्हां;
तुज मुज आत्मरूप छे एक ज, पल पल दिलमां धारूं.

महावीर. ४

कर्म शुभाशुभ उदयमां समता, धारी जीवन गाळूं;
बुद्धिसागर महावीर प्रभु तुज, वाटमां वेगो चालूं.

महावीर. ५

समाप्त.

ધોલે, કોઈ દંભ કરી હું અન્તર ન્યારો,
 પુત્રાદિક પરિધાર ગ્રહું નહિ મનમાં ધારો;
 અધ્યાત્મનો રાગ કરોને તેમાં રાશું,
 ચર્તે મુજ ચારિત્ર ભાવથી જે છે સાશું;
 ધક્કાદો વેડ ધોલતા જૂઠી ઘાળી શેર છે,
 ધોલે કંઈ ને કંઈ કરે ને અન્તરમાં અંધેર છે. ॥૧૭॥

પહી અગ્નિમાં કોઈ કહે હું કાંઈ ન ચઢતો,
 લાલ્લ કુંભ કહે અગ્નિ પાસ હું કાંઈ ન ગઢતો,
 ધોલે મૃગ યાચાઝ સિંહથી કાંઈ ન ડરતો,
 સમુદ્રે પહી અતાઠ કહે હું સહેજે તરતો;
 વિપરીત ત્વી યાત્રામાં સત્ય કશું નહિ માનીય,
 કનકકાન્તા ત્યાગકર્પાથી જ્ઞાની સત્ય પિછાનીય. ॥૧૮॥

દેશવિરતિ ને સર્વવિરતિની દુર્લભ સેવા,
 વિરતિ ગુણની પ્રાપ્તિ અનુભવ અમૃત મેવા;
 વિરતિ, વંદન કરી સભામાં સુરપતિ બેસે,
 વિરતિ સુખ્યનું મૂઢ જિનેશ્વર મુલ્કથી કહે છે;
 દ્રવ્ય વિરતિ સેધીને મુનિવર સંપત્તિમાં રમે,
 ભાવ વિરતિ યોગથી આત્મતેજે જ્ઞાનમગે. ॥૧૯॥

વિરતિનો મહિમા ય જગત્માં મોટો ભારી,
 ધન્ય સફળ અવતાર જગત્માં જે અનગારી;
 દ્રવ્ય ક્ષેત્રને કાઢ ભાવથી સંયમ પાઢે,
 ગ્રહી દ્રવ્યાનુયોગ જ્ઞાનથી ગુણ અજુવાઢે;
 ચરમ કરણ અનુયોગથી સમિતિગુણ ધારતા,
 આત્મધ્યાને તરે મુનિવર વોજાને ઘઢી તારતા. ॥૨૦॥

માધુ પડને કોળ કરે તે શાખી મોટો,
કરે ભોમખી શિલ્પ જગત્માં વાટે મોટો;
માધુ નહિ દેખાવ મેઘનિ વેળામ કાઢે,
ધરી પદવી વાળ મુદ નિજ ધોવિ વાટે;
ભોખીએદક વાળિયા નરકગતિ મેમાન છે,
કુલે જાળને વર કુટારે માનવ ન વાળાળ છે. ॥૧૧॥

વાર મંદ ને પદ્મજનમાં નિરખી મોટો,
ઝનમાધુનો યેવ ધમે ત્યાં વરખી લેટો;
દુકાર દુકાર ધમે માધુનો શિવ સુલ્લકારી,
દ્રવ્ય મેગમને મહી વામજો બચનજ વારી;
ભોટા માધુ રેખીને નિન્દા મહુનો નહિ કરો,
પુનર્નિંદા કુલ ક્ષય કરે દિવશિશ્તા મનમાં ધરો. ॥૧૨॥

માધુ ધડને ક્રોધ કરે ત્યાં દુષણ લાગે,
મંડ્યલક્રોધે દોષ લગે મનમ નહિ ભાગે;
શિલ્પ કરે ત્યાં નહિ લાભ જે સ્વાસ્થ માટે,
વદિ લોભ જો હોય પ્રજાણ જ સુચિત્વાટે;
અતિવાર આલોચયા પ્રતિક્રમણ જે વારનું,
ધર્મોખ્યાને ચિત્ત વાઝે ધન્ય વદન અળગારનું. ॥૧૩॥

માધુ નહિ દેખાવ વદે ન મોટો પાપો,
લોપી મુદ્રો આળ પ્રભુની અહો ઉધાપિ;
જાણો છનું યેળ જગત્માં મહુખી કાપું,
પાપાનો શિરદાર દેવનું વારો કાપું;
ઉત્સુપ્રયાણી જે વદે મંધે તેને તાદયા,
જીનાશા લોપી જનીને મંચ બાહિર કાદયા. ॥૧૪॥

કોઈ કહે છે ગચ્છ મેદથી રહીએ અઢગા,
નહિ કરે તે ધર્મગચ્છને જે જન વઢગ્યા;
ગચ્છતણા વહુ મેદ છેદમાં નહિ સુલ આશા,
માયા મમતા જોર પહના તેહ તમાશા;
નમ કહી જન મોઢવી પન્થ કાઢે પાપિયા,
સ્તુતિ માનમાં શુદ્ધાવાસે મિથ્યા જોરે વ્યાપિયા. ॥૨૬॥

एकादश गणधर प्रमुना सुधे भाल्या,
तेना छे नव गच्छ शास्त्रमां साचा दाख्या,
साधुनो समुदाय गच्छ तेने तो कहाए,
लहो परंपर ज्ञान दिलमां ते सहहीए;
राग दोपने जीतता समुदाय साधुतणो,
गच्छ तेने मानीए जे बसंतो रळीयामणो. ॥२६॥

एषा गच्छने जेह जनों वढग्या ते तरता,
तेथी अढगा जेह जनों भवमां अवतरता;
गच्छतणा वहु मેદ છેદ ત્યાં કાંઈ ન કરાવ,
સત્ય જ્ઞાન આચાર ગચ્છને હેતે ધરીએ;
એક હજાર અવધાનના કર્તા મુનિ સુંદર સુરિ,
ગચ્છ મારગ દાગ્યવ્યો પદાવલિન તે ધુરી. ॥૨૭॥

તાર્કિક, પદોષિજપત્રી વાચક વચનો ચોલે,
શુદ્ધ પરંપરગચ્છ ક્રિયાને કાંઈ ન તોલે;
શ્રીસુધર્માષ્ટપરંપર અધુના દેખો,
વર્તે સુવિદિત શ્રવણ ગચ્છ છે તે ના પેખો;
નિજનિજ ગચ્છ બઢાધીને દશગણધર મુક્તિવર્યા,
શ્રી સુધર્માસ્વામિને જેના અપત્યો જયકરા. ॥૨૮॥

कथामुने कभी एम ठे मनमा आणा,
 मृत्तिकाचकमुन जेमांती ले मरुछ प्रमाणो;
 मायामादिक भाव परो परो द्वापरदारे,
 तिननी भाजा मध्य माणीने भवजल तारे
 मृद कदापरो प्राणिना भोज भोग नहि कहुनु,
 जेम मळीनुं पदुनुं पापे पंथीने कुलद भग्नु॥१२९॥

आनंदघननी धनंजनाभना स्वयने भागे,
 मरुछतणा बहु भेद इत्यादिक जे जे दामो:
 मरुछनो ग्याग करा' एनुं नहि एमा दाम्युं,
 मरुछादिकनो मोह ग्याग एनुं एमा भाव्युं;
 स्वयन श्रीनमिनाभनुं पंचांगी माणी कही,
 आनंदघननो वाणीमांदि अनुभवना मुग्धमरही॥१३०॥

विदानंद महाभोर श्वरांदग रविगो मारो,
 पांथी मानव मनविने त्यागे ठे प्यारा:
 प्रयां साधुनो येप अभ्युदित भोगम पाव्युं,
 भावम ध्याने स्थिर भइ जीवन सह गान्युं;
 साधु मार्गनी पुष्टिथी विद्द राव्युं योगनुं,
 ज्ञान ध्यानना योगधो नाम न लीधुं भोगनुं॥१३१॥

धर्मदास गणि यवन विचारो उपदेशमाला,
 शामनना यहवीर साधु ठे भोगदमाला;
 साधु विना नहि तीर्थ तीर्थ विण धर्म न पयांड,
 उपदेशक मुनिराग तीर्थमां समजो आंही:
 अन्य ज्ञानना दोषयो समजे नहि सिद्धांतमां,
 पामर पापी प्राणिना हा पडो रहे ठे भोतमां॥१३२॥

॥ सद्गुरु स्वरूप ग्रन्थ. ॥

अहं मेघ स्मरी मुदा प्रणमा गुरु देवा,
स्पर्शमणि गुरुराय करीने भावे सेवा;
महात्म्य अपरंपार धर्मना घोरी ज्ञाता,
धिम्बमणि विख्ययात धर्मप्रभावक दाता.
पंच महाव्रत धारीने संयम नीर्मल सेवता,
सुखसागर गुरुजी नमा गुरुदीवो ने देवता. ॥१॥

कनक कामिनी त्याग करीने ममता धारी,
तजी कुटुंब परिवार आत्मनी श्रद्धा धारी.
धरी प्रत्नमी गुप्ति मोहने जीते शूरा,
धर्मक्रियामां रक्त ज्ञानमां जे छे पूरा;
बोले तेचुं पाळता नहिं सत्य उवेखता,
सुखसागर गुरुजी नमो गुरुदीवो ने देवता. ॥२॥

संयमधारी गुरु, सर्वधी शोभे मोटा,
बोले साचुं तत्त्व कदी नहिं बाले गोटा;
उपदेशक मुनिराय गुरुजी शोभे साचा,
निर्मल गंग समान गुरुनी साची बाधा.
मोह महीधर भेदवा गुरु गिरापवि लेखीए,
संघ चतुर्विध तीर्थमां महातीर्थ मुनि पेखीए. ॥३॥

सद्गुरु तीर्थमां तीर्थ मुनिवरगुरुने जाणो,
शाशन चाले मुनि गुरुथो वचन प्रमाणो;
जाणो संयति मुनि महादर्शन सुखकारी,
बंदो पूजा मुनि गुरु जे पर उपकारी;
रजोहरण मुख वस्त्रिका धरी व्यवहार चालता,
निश्चय आतम ध्यानमां समता संगे

આગાર તજીને જે થયા અનગારી શૂરા,
 ગ્રહે ન દુર્જન જેહ દુઘ્ધમાં કાઢે પૂરા;
 સદ્ગુરુ સેવો સંત સંપ્રતિ પંચમકાઢે,
 કનક કાન્ના ત્યાગ કરીને સંપમ પાઢે.
 કાલ દોષથી ડવજે અસંયતિ ઘરચારિયો,
 મુનિ પેઠે પૂજાય છે; અહો જન્મ તે હારિયો, ॥૧૨॥

નહિ ધર્મ વ્યવહાર વિના તો નિશ્ચય આવે,
 કુંભકારને દંડ વિના નહિ કુંભ જ થાવે;
 નહિ કારણ વિણકાજ જગત્માં ઝ્યાં ત્યાં દેવો,
 પુરુષ સ્ત્રી સંયોગ વિના નહિ પુત્ર જ પેલો
 વ્યવહારે ચત્યો વિના નિશ્ચય ધર્મ ન પામીએ,
 તે માટે મુનિચર ગુરુ પેલો મસ્તક નામીએ. ॥૧૩॥

ત્રિજ્ઞાની જિનરાય જગત્માં જન્મે ઝ્યારે,
 થોસઠ હન્દ્રો કરે પૂજન ભાવે તેવારે,
 ઊવિરતિ કહેણાય ગૃહસ્થાવાસે એવા,
 દ્રવ્ય સંપમને ગ્રહી ભાવથી વર્તે દેવા;
 દ્રવ્ય સંપમથી પામીઆ ભાવ ધર્મને જિનચરા,
 તદ્ભવ મુક્તિ જાણે પણજે દીક્ષા લેવે સુલ્લકરા. ॥૧૪॥

કૂર્માપુત્રે લશું કેવલ ભાવે ભવિ જાણો,
 છીંડીનો એ માગં વચન દિલમાંહિ આણો;
 ભરતરાયજી ભાવ ધરીને કેવલ લીધું;
 દેવો આબ્યા પાસ પણ નહિ ચંદન કીધું;
 યદિ કેવલ જ્ઞાની મુનિ સાધુ વેપ ગ્રણો યદા,
 દ્રવ્ય ચંદનથી ઘાંદીઆ દેવો દેલો તદા. ॥૧૫॥

श्रुतकेवली श्री भद्रमाहुनां वचन विचारो,
पोल्या शानो सत्य दिलमां एहिज धारो;
द्रव्य वेपने पहेर्या विण नहीं श्रमण कहावे,
व्यवहारं वर्त्या बिना नहि सुख तो थावे;
व्यवहारं वर्त्या धकी तो भावधर्म सहेजे मळे,
मूढ कदाग्रही मानवो धनूपेठे नहि गळे. ॥९॥

काइक पोले योल निश्चय धर्म छे साचो,
नहि होवे जो गुण तदा तो वेप ज काचो;
माटे गुणो पूजाय वेपथी कशुं न थावे,
गुण आख्या विण वेपनी नहिं गणती आवे;
नाटकीयो धरे वेपने वेपे शुं ? कारज सरे,
एम एकांते मोलता मूर्खा नहि ठामे ठरे. ॥१०॥

वेप बिना नहि वेश साधुनुं नाम ज साधुं,
व्यवहारं छे वेप तेह विण सर्व काधुं;
पारीस्तर जो वेप धर्पा विण मान न पामे,
पोलीस वेप धर्पा धकी सह मस्तक नामे;
वेप धर्पाथी साधुना आचारे परखाय छे,
आचाराने देखीने साधु सत्य गणाय छे. ॥११॥

नहि वेप आचारो नाम धरावे साधु,
गवा दोंगी लोके जगत सह फोली खाधुं;
वीरप्रभुण वेप साधुनो साचो आख्यो,
वृहत्कल्प व्यवहार प्रमुखे जोजो दाख्यो;
साधु असाधु कोण छे ? निर्धार तेनो शुं करो,
माटे संयति वेपने मानी भवसागर तरो. ॥१२॥

અહો વેષ આચાર ગ્રહીને અભયી પ્રાણી,
 ગ્રવેકે તે જાય કહે જિનચરની યાણી;
 અભવાને પણ યાચ સંયમથી પુણ્ય જ થાવે,
 તો ભયોને સંયમ થકી કેમ શિવ ન થાવે;
 ગુણટાણે, ગુણ નીપજે સંયમ માયું પાઢતાં,
 અતિચાર આત્મોચીને થાય પંક પચાઢતાં.॥૧૩॥

સંયમના આચારથી અન્તર ગુણ થાવે,
 ઉપશમાદિ ધર્મહેતુતા તેમાં આવે;
 રાજમાર્ગ વ્યવહાર ધર્મનો વેષ જ સાચો,
 જાય ઉપાધિ દૂર તેહથી મનમાં રાચો;
 રાગદ્વેષના હેતુને ત્યાગ્યાથી સહુ ત્યાગીણ,
 જેમ પ્લેગાદિક મૃત્યુના હેતુથી દૂર ભાગીણ.॥૧૪॥

મોહ હેતુનો ત્યાગ કર્યાથી મોહ પ્રણાશે,
 મોહ હેતુના ત્યાગ કર્યા વિણ મોહ જ પાસે;
 અધ્યાત્મના રસિક થઈને ઘરમાં વસિયા,
 કનકકાન્તાસંગરંગથી મોહે ફસિયા;
 આતમ આતમ ઉબરે ઘરધંપે રાચી રહે,
 કહેણી રહેણી સમ નહિ તે ભવસાગરને શું ? તરે.॥૧૫॥

આનંદધન ને ચિદાનંદ પણ સાધુવેષે,
 ત્યાગીને ઘરચાર કર્યા તે દેશોદેશો;
 જ્ઞાનતણું ફલ વિરતિ શાસ્ત્ર સાચું માણ્યું,
 ગ્રહી સાધુનો વેષ તીર્થકર દેવે દાણ્યું;
 કનકકાન્તા ત્યાગવી નિર્મોહીનું કામ છે,
 કનકકાન્તા રાણી મોહતણું ઇ ધામ છે.॥૧૬॥

કોઈક થોડે થોડા મન સાધુ કો જાણ્યા,
 મુઠે ખાળ્યા મૂળ સાધુના વર્ણ મેં બળ્યા;
 તોળાં કો મ જણાવ સાધુ તથા જગ મારી,
 માનું નહિ હું સાધુ ૧૩૧ તે મારાં મારાં,
 દોષરહિતી જાગરા નકલિ નમ આધ્યાત્મ,
 સાધુ વિના નહિ આદર જગમાં રત મેંનાં નહિ
 વાચના. ૥૧૧ ॥

મનપ્રમં પીતરામ જ્ઞાનપી જેવાં વરણાં,
 તેંકોરીમે મન સાધુને જ્ઞાને નિશ્ચય;
 દ્રવ્ય દેવ મેં જાણ પ્રમાણે સાધુ હોયે,
 આત્મુ અગમીમુદ્ર મુદ મેં વર્ણ્યાં તોયે;
 નિષેવ્ય આળ્યા જેવા આદર દો આપાર તેં,
 મુગ્ધામ તોળો માનવો ! જાં મેનો આચાર તેં. ૥૧૪ ॥

દોષરહિતી દેમે તેને દોષ જ આગે,
 બનુરમરી અભ્યને જેમ પોત પ્રકાશ;
 મુળ દેવતાં હોય મુળ તે આગે સાચા,
 જાણ પ્રમાણે મુળ હોયે આગે જિન વાચા,
 સાધુજન અભ્યામથી મુળ અર્નતા ઉપજે,
 ઉદમ મેં મુનિવરા મુળટાળે, મુળ નીવજે. ૥૧૫ ॥

માને નહિ જે સાધુ હોય આવક તે જ્ઞાનો, ?
 મમકિતવત સ્વીકાર સાધુની વારે માનો;
 આવક મુળ નકલિ જ ન દેમે નિજમાં વેસે,
 દેમે પરનાં છિદ્ર મુળ તે વર્ણ્યાં દેમે;
 આદર્ય નિજમાં નહિ અને નવકારગ્રીમાં જાયમે,
 આવક નામ ધરાવીને તેં મિષ્ટ છાદુ વ્યાપ મેં. ૥૧૬ ॥

पद्मदायक मूढ उत्तर गुणना अधिकारी,
 शुद्धप्ररूपक जेह तेह जाणो अनगारी;
 जयन्ययी सेयाय कनक कान्नाना त्यागी,
 मूलमहाप्रतपाल मुनिगणना जे रागी;
 साधु गया मेयतां धर्म मर्मने जाणीण,
 ते माटे हे भव्य लोको !! मुनिगुरु मन आणीण. ॥३३॥

बलवे महा पान्चद अघ्यातम वचनो बोली,
 भाखीने उत्सृज मर्यानी वात न तोली;
 बलवे अन्तर पोल पोल बोलीने जूढा,
 पांडा नहि ध्याय गमे ते बोले बूढा;
 जिनाज्ञा नहि जाणता जन भोळ केड भरमाय छे,
 घरपारीने साधुपंटे मानीने भटकाय छे. ॥३८॥

कोइक पूछे प्रश्न गृहस्थ गुरु ते शानो ?
 प्रष्टुं नहि चारित्र्य गुरु तेने शुं मानो,
 समकितधी नहि गुरु चारित्र्ये गुरुओ भाळ्या,
 नहि उचरे चारित्र्य गृहस्थी ते तो दाळ्या;
 गृहस्थ साधु मानशो तो सहु धायक गुरुओ ठर्या,
 त्वमासमणने देइने अहो जीवतां तेओ मर्या. ॥३९॥

क्षायिक समकित वर्या कृष्णने श्रेणिक राजा,
 नहि ते साधु गणाय सूत्रनी साची माझा;
 जाणो वळी समकित अरूपी सूत्रे भाळ्युं,
 निश्चय समकित मतिज्ञानधी प्रष्टुं न दाळ्युं;
 क्षायिक समकित गुणने नहि को देखे ज्ञानधी,
 चारित्र्य विना नहि गुरु तो शुं माने अभिमानधी. ॥४०॥

कोइ कहै छे ग्रन्थ गृहस्थनो यांच्यो भाने,
प्रगट्युं मुज समकित वदे इम मूढ स्वभावे;
तेमाटे हुं गुरु गृहस्थी मारा मानुं,
वदे एम मूरखनी आगळ कोइक छानुं;
ग्रंथ यांचे गुरु हुवे तो सूत्र पहेलां मानीए,
सूत्र विना नहि ग्रन्थ भज्यो तत्त्वधीज पिछानीए, ॥४१॥

प्रगट्युं मुज समकित वदे इम मिथ्या वाणी,
निश्चय नहि जणाय समकित बदता ज्ञानी;
व्यवहारे सम्यक्त्व वदो तो कांइ न हानि,
समकित नहि व्यवहार विना मुनि श्रदा प्राणी;
ग्रन्थ गुरु के ज्ञान छे तेनो अर्थ विचारजो,
ज्ञान कहो तो गुरु ठर्या नहि समजी आत्म
तारजो, ॥४२॥

ग्रन्थ कहा गुरुरूप तदा तो ज्ञान ज नासे,
गुरु ग्रन्थधी भिन्न जिनेश्वर एह प्रकाशे;
परोक्ष गृहस्थी समकित दायक गुरु न कहिए,
व्यवहारिक प्रत्यक्षपणे ते मन सहहीए,
व्यवहारिक प्रत्यक्षधी मानो नहि जो यातने,
नरकमांहि पामशो परमाधामी लातने, ॥४३॥

चलधीने पाखंड वदे जे उलटी वाणी,
नहि ते श्रावक होय वदे जे मिथ्यावाणी.
समकितदाता होय गुरु, नहि एवो प्राणी'
सर्व जेवा भज्य जने तस वाणी घाणी,
सर्व पापमां मोटकुं उत्सूत्र भाषण पाप छे;
उत्सूत्र वाणी बालतां तो दूरभविनी छाप छे, ॥४४॥

નહિં પરીક્ષાદષ્ટિ સન્ય તે કયાંગી પામે,
 ઘરવારી ગુમ્મદી દોલમાં મસ્તક નામે,
 ઘાતું ગદ્દાપૂન્હ મૂઝું તે કયૂ ન જાવે,
 ગઢે છહુંદર સર્પ દશા તેવી તો ધાવે,
 બદ્રવાહુ ગુરુ વોલિયા કન્પસૂત્રે જાણવું,
 અસંયતિની પૂજના આશ્વર્ય દશમું માનવું. ॥૪૧॥

ઘરવારી પૂજાપ સાધુની પેઠે ચોટો,
 ઘડી ઉત્સૂત્ર ઘેળ વાઢતો ગ્રન્યે મોટો,
 પૂજાનું પાચુંદ કપટથી યચને ભરિયું,
 મોઢા તો ભરમાપ પતંગ ડુંદીરે પડિયું,
 ઘાત ઉપરથી વાંચીને મોઢાજન ભરમાપ છે,
 જ્ઞાંસવાનું જલ નિહાળી મૃગલાં પીવા ધાય છે. ॥૪૨॥

જિનનું કાંઈક સાચ મિથ્યાવચને મઢિયું,
 હોયે સારુ દુઘ્ધ પળ જેમ વિપે મઢિયું
 ગ્રહે ન સમજુ ઘેળ કપટનાં જૂઠાં માને,
 મિથ્યામતની ઘાત હેતથી સુળે ન કાને,
 અહો વિપમ કલિકાલમાં પન્થ પાચુંદ જાગશે,
 કલ્પતરુ સમ જૈનધર્મને છેદ્યા તે લાગશે. ॥૪૩॥

કપાં કપટથી કોલ સાધુની નિન્દામાટે,
 તજી મુનિરૂપ તીર્થ ઘઢતા અવલે ઘાટે,
 કોઈ કહે જો સત્ય વૈર તેનાથો રાણે,
 દિલહું તો નહિ શુદ્ધ વાત આતમની દાણે,
 નહિ અધ્યાતમ લેશ જ્યાં કલેશ ભરિયા યાપડા
 બન્ધ લોકો ચેતજો એ સર્પના છે રાફડા. ॥૪૪॥

કાઠ અનાદિ તીર્થકરની વાળી .બોલે,
 મુક્તિનો મહા માર્ગ સાધુની કોઈ ન તોલે,
 ચંરાગીનો વેપ વેશ આચારે ચાલે,
 અધ્યાત્મનો રસ ગ્રહીને મનમાં મ્હાલે,
 મુનિવર એવા વંદતાં મુક્તિ મારગ લીજીએ,
 સદેલ ગૃહિ કુપંથડામાં ચિત્ત કવુ નહિ દીજીએ. ॥૪૯॥

નિર્મલ મુનિવર હંસ સરોવર સમતા મ્હાલે
 જોઈ મારગ ચક્ષુથકી જયનાથી ચાલે,
 ગ્રસસ્થાપર પ્રતિપાલ જગત્માં જેહ દયાલુ,
 પરાપદેશે દક્ષ મુનિવર મહા કૃપાલુ,
 કનક કામિની પરિહરી ઉપકારકર્તા દેખીએ,
 પુણ્યાનુબંધોપુણ્યયોગે પરગટ પ્રેમે પેખીએ. ॥૫૦॥

નિશ્ચયને વ્યવહાર ધર્મથી વ્રત અજવાળે,
 ઇન્ધ્યાનુયોગે ધાર્મિક જીવન સદૃ ગાળે,
 અધ્યાત્મ સુયાસ હૃદયમાં નિશ્ચય વાસે,
 આત્મનો ઉપયોગ હૃદયમાં ઇલ્લહલ ભાસે,
 વ્રતાચારે વેપને જ્ઞાને મુનિવર શોભતા,
 ઇન્ધ્યભાવ દયા ગ્રહીને અધ્યજીવને શોભતા, ॥૫૧॥

કનક કામિની જૂઠુ એમ તો સહુજન કહે છે,
 પણ કોઈ ધિરલા અધ્યતેહને ત્યાગી દે છે,
 દુઃસ્વપ્રદા માયા યહુ સહુ જન મુગ્ધથી ખાલે,
 જાણ્યું તેનું ધૂલ રાગથી તેને રાલે,
 જાણ્યું તે સદેલ છે ને ત્યાગ્યું મુસ્કેલ છે,
 જાણી વિપયો ત્યાગ કરવા નહિ ધાલકનો
 સેલ છે. ॥૫૨॥

कौड़क बोले बोल अध्यात्मरसना दरिया,
सदा होय छे निर्ग्रन्थ समता रसना भरिया,
एवा नहि देखाय मुनिवर नजरे भाओ,
अधुना बर्ते जेह तेहना डाकड़माओ,
माटे नवीन पन्थने काढी मुनि उत्थापिया,
गुरु गृहस्थी मानीने दुर्मति पक्षे छापिया ॥२३॥

अध्यात्मना जाण मुनिवर अधुना सारा;
तार्किकना शिरताज मुनिवरना अवतारा,
अध्यात्म लयलीन करे उपदेशो प्यारा,
दुःसम पंचम काळ मुनिवर जग आधार,
सत्य अध्यात्म साधुनुं मोह्ये नहि लेपाय छे,
विषय वासना त्यागथी समता रंग सुहाय छे ॥२४॥

उपदेशक नहि होय गृहस्थो घरमां राता,
मोह्ये ललना मुख देखीने मनमां माता,
अघण करी अध्यात्म मोहना त्याग न करतो,
ध्यापारं लयलीन मोहना यनमां फरतो,
घैरागी थह बोलता स्त्रीधन मारां नहि ह्वे,
घेर गया के मूढी जईने कामभोगो भोगये ॥२५॥

अध्यात्मना जाण मुनिवर निजगुण भोगी,
रत्नश्रयीना योग साधता माटे योगी,
डाकड़माले नवीन पन्थ नहि काटे साचा,
बोले सूत्राचार मुनिनी निर्मल वाचा,
कटेना जेवुं ते करे काल योगे साधना,
साधुनुं बहूमान करतां संयमनी आराधना ॥२६॥

गुरु गृहस्थी होय नहीं जाणो त्रिकाले,
दुःखम काळ प्रभाय तेहना चढिया चाळे,
घूकटष्टिणी मुनि गुम्ने कदा न भाळें,
मिथ्या मदिरा घेन चढाव्युं पंचम काळें,
मनमां आव्युं मानता आतमने नहि तारता
मृत्यु उपारं पास आवे हाय हाय उच्चारता. ॥६७॥

गुरु गृहस्थी कया सूत्र आधारें मानो,
साधुं बोले सत्य भर्म नव राखो छानो,
नहीं ग्रन्थनी साख नवीन पन्थे अवधारो,
नहि सूत्रानुसार यात आवे निर्धारो,
विस्नाळीस आगमविषे यातन एवी दाखवी,
तो दुर्गति मेमान थड केम जूठोवाणी
भाखवी. ॥६८॥

नहीं मूत्र प्रमाण करो तो पापी पूरा,
मूत्र विना नहि गति एम समजे छे शूरा,
सूत्र कहे प्रमाण तदा सह वातज लेखे,
गुरु गृहस्थनो त्याग करी मुनिवरने पेखे,
समजो समजु सानमां शाश्वत साधु पन्थ छे,
यावाभ्यंतर ग्रंथि त्यागी मुनिमहा निर्गन्थ छे. ॥६९॥

मुनिवर दे उपदेश भव्यनी दुर्मति टाळे,
अनेकान्तमतचित् सदा संयम अजुवाळे,
करता पर उपकार धर्मनां मोटा घोरी,
बोले साधुं चेंण कदा नहि करता चोरी,
गामोगाम विहारथी सह जीवने तारता,
वांची जिननी वाणीने ते मोह शत्रु मारता. ॥७०॥

ઘન્ય ઘન્ય અનગાર મુનિવર મહા હિતકારી,
કરના કર્મ વિનાશ ભાવથી સમના ધારી,
મુનિવર મહા દયાલ પ્રેમથી ચંદન કોજે,
શ્વમાસમળ વેદાય જોડીને ભાવે દીજે,
નિર્મલ મુનિગુણ ગાવતાં કર્મ કલંક કપાય છે,
સંયમની અનુમોદનાથી આતમ નિર્મલ થાય છે. ॥૬૧॥

ઘન્ય ઘન્ય અવતાર મુનિવર દર્શન પાવે,
પ્રગટે પુણ્યોદય તદા મુનિશ્રદ્ધા ધાવે,
ઘન્ય ઘન્ય અનગાર સદા સંયમ આરાધે,
પંચાચાર પ્રવોળ ઘ્વાનથી મુક્તિ સાપે,
શ્રાદ્ધ મુનિનું આંતરું સર્પવ મેરુ જેટલું,
યંદો પૂજો ભવ્ય લોકો ઘર્ષન કરીય કેટલું. ॥૬૨॥

ઉત્તરાધ્યયન મજાર આંતરું પવું માણ્યું,
દેશ સર્વ વિરતિયકી અંતર ણ દાણ્યું,
જોજો શ્રી મૂયગઢાંગ સૂત્રમાં સાધુ સારા,
જોજો આચારાંગ સૂત્રમાં જે આચારા,
દશવૈકાલિક સૂત્રમાં સાધુ મહિમા સાંભળો,
સત્ય પામી જૂઠ ત્યાગી મેલો મનનો આમળો. ॥૬૩॥

શાસનના સુસ્તાન સૂરિવર ધીરની પાટે,
સમજી સત્ય સ્વરૂપ ચાલવું સચલી વાટે,
સ્વામિ સેવક ભાવ મુનિવર શ્રાદ્ધ સુદાયો,
પરમેષ્ઠિમાં મુનિ ગણ્યા દીલમાં ણ આપો,
જોજો શ્રી નવકારમાં મુનિવર મોટા લેલિયા,
અઢાઈજેસુપાઠમાં તે પૂજ્ય પરગટ પેલિયા. ॥૬૪॥

इच्छकार ए सूत्रधकी मुनिवन्दन कीधुं,
 गुरुगृहस्थो होय, एहवुं कांइ न सिद्धपुं,
 गुरु वांदणां सूत्र वांचीने सत्य ज समजो,
 समजो सत्य स्वरूप धर्ममां प्रेमे रमजो,
 पंचिदिय महासूत्र छे गुरु साधुने मानिया,
 घरपारी नहि गुरुगृहस्थी व्यापारी जे थाणिया ॥६५॥

धीरप्रभुए समवसरणमां संघ ज थाप्यो,
 महाकर्ममिध्यात्वतजो मारग उत्थाप्यो,
 शाशननो सहुभार कछो सूरिधरना भाये,
 गणधरशीर्षे वास कयौ पोताना हाथे;
 परंपरा निज पढ़नी सूरिधरथी शुभ चालशे,
 जैनशाशन गुरुमूरिनी सघ आज्ञा पाळशे. ॥६६॥

साधु सूरिवर थाप चतुर्विधसंघे सारा,
 जिनशाशन प्रतिपाळ जगत्मां जयजयकारा;
 आधारज उवझाय गणि रत्नादिक ज्यो छे,
 होवे एवो गच्छ संघतिवास ज त्यां छे,
 उपदेशमाळा भाग्यियुं गच्छ विना नहि संघछे;
 संघना सुलतान मूरियो समनानंद सुरंग छे. ॥६७॥

पूर्वाचार्यो धचन विचारो ममजो साधुं,
 लागे जेह धर्तींग तेहने समजो काधुं;
 मळीयो मानवदेह अरे शुं ? फोगट हारो,
 समजो भव्यो ! सत्य सत्य आनमने नारो;
 ज्ञानिगुरुवर संगथी मानव ! आनमत्तारजो,
 दष्टिरागे लीन थइने जीवने नहि हारजो. ॥६८॥

ममजीने व्यवहारधर्मेने हेते पाळो,
आत्मधर्मे लीन थडने जीवन गाळो;
यथाशक्ति अभ्यास करो शिक्षा दिल घारी,
निंदादिक जे दोष कपट मिथ्याने वारी;
ज्ञानक्रियाथी मोक्ष छे निश्चय ने व्यवहारमां,
सर्वविरतिमाधनाथी साधुना अवतारमां. ॥६९॥

शुं ? छे नयव्यवहार तेहनुं ज्ञान न होवें,
निश्चय शुं ? कहेयाय ज्ञानथी तेह न जोवें;
शुद्धक्रिया व्यवहार तेहने निश्चय मानें,
त्यागे छे व्यवहारधर्मेने मिथ्याज्ञाने;
सत्यासत्य न पारख्युं दठ कदाग्रहजोरथी,
पुष्टालंघन त्यागोने यत्तें मिथ्यातोरथी. ॥७०॥

पुष्टालंघन गुरु ग्रहो तो मुक्ति पावें,
गुरु चिना नहि ज्ञान जिनेश्वर वाणी भावें;
सत्संगम छे मुनि गुरुनो शिष्य सुखकारी,
भवपाथोदधि नाव मुनिवर मंगलकारी;
अनुभव अमृत पामोण गुरुभक्तिथी जाणीण,
गुरु, पिता ने मात भ्राता मनमांहि ते आणीण. ॥७१॥

गुरु वचनामृत पान कर्याथी समता पावें,
गुरूपद पंकज नमन कर्याथी लघुता आवें;
गुरुनी आज्ञा शीर्ष धर्याथी पाप प्रणाशे,
गुरु चिनये छे शाश्वत सुखडां सत्य प्रकाशे;
मुनिगुरुनी भक्तिथी आत्म निर्मळ कीजीण,
सद्गुरु मुनि संगतिथी अनुभव प्याला पीजीण. ॥७२॥

सागरतुं उपमान शीयळने शाम्ने भाळ्युं,
 सर्वव्रतोमां श्रेष्ठ एहवुं शाम्ने दाळ्युं;
 शीयळधारक मुनि गुम्ने वन्दन कीजे,
 जोडीने वे हाथ बांदणां भावे दीजे;
 शीयळधारक साधुनो मोध सहने लागतो,
 घरपारीनो मोध काचो काम जेने जागतो. ॥७३॥

माया ममतामूळ परिग्रह गृहना जेथो,
 धन धारणधी लोभ चणे छे समजो एवो;
 कुटुंब लक्ष्मी त्याग कर्याधी त्याग ज साचो,
 तजी बाणनी ग्रंथि मुनि देखीने माचो;
 माया ममता हेतुने त्याग्याधी सह त्यागीण,
 निमित्त कारण मोहनुं ते जाणो घटमां जागीण. ॥७४॥

धन्य धन्य अनगार जगत्मां साचा त्यागी,
 साचो आत्म एक तेहनो जे छे रागी;
 आत्मस्वरूपे लीन सदा सयमने पाळे,
 त्यजो बाणनुं भान, वृत्तियो अन्तर बाळे;
 निर्ग्रन्थ एवा सेवीण साची सुखकर सेव छे,
 धर्मध्याने धीर साधु निज रमणता देव छे. ॥७५॥

उपदेशक मुनिराज जगत्मां छे उपकारी,
 त्यागो पुद्गल राग चेतना निश्चय धारी;
 श्रुतज्ञाने व्यवहार धर्मनो अंतर धारी,
 जीवन गाळे धन्य मुनिनी छे पलिहारी;
 यथाशक्ति अभ्यासपी संयममां राची रहे,
 दोषदृष्टि जीवडा एवा मुनिवर शुं ? लहे. ॥७६॥

વ્યાપ પીએ ને વસ્ત્ર ધરે છે શાસ્ત્રાચારે,
 દોષા દેહ મન્યજનોને ભવજઝ તારે;
 વેઠીને યહ દુઃખ મુનિવર વિચરે સારા,
 જંગમ મુનિવર તીર્થ જગત્માં જય જયકારા;
 યહુમાન કીજે માધુનું ત્વરિત આતમ તારીણ,
 સાધુ નિંદા રૂપ કરતાં મન્ય જોયને ધારીણ. ||૭૭||

ગુણો શ્રાદ્ધના નહિ પોતામાં મુનિને નિંદે,
 પાંચે યહુલાં પાપ ડલડીમતિના ઇંદે;
 ગુણ મૂકી અવગુણ ગ્રહે છે નિંદક પૂરો,
 નિંદા લયરી મુનિવરની કરવામાં શૂરો;
 શોષ્ય જેવા શાયકો તે દોષદષ્ટિ દેખતા,
 દોષનું તો ઠામ પોતે નહિ પોતાને પેલતા. ||૭૮||

કોઈ કહે છે વસ્ત્ર ધર્યાંથી સાધુ શાનો ?
 ધત્ર ધરે ત્યાં રાગ ણહયું મનમાં માનો;
 મુનિવર હોવે નમ્ર ણહયું મનમાં માનું,
 હોવે મુનિવર નગ્ન ણહયું સત્ય પિછાનું;
 આગમ યુક્તિ ન જાણતા મત પોતાનો તાણતા,
 જિન કલ્પીને સ્થવિરકલ્પને મૂઢમતિ નહિ
 જાણતા. ||૭૯||

પકડયું ગદ્દા પુચ્છ પામર કદી ન મૂકે,
 હઠ કદાગ્રહ જોરતોરમાં જ્યાં ત્યાં ઝૂંકે;
 નહિ સમજે જે યુક્તિ મુક્તિ તેની શું ? ધાવે,
 કરી તીર્થ ઉચ્છેદ સુખડાં કપાંથી પાવે;
 વસ્ત્ર ઉપર રાગ તો નિજ શરીર ઉપર સોગળો,
 વસ્ત્ર કરતાં રાગ મોટો દેહનો મનમાં મળો. ||૮૦||

ચત્ર તજ્યાં પણ દેહ રાગ તો વ્યાંધી ત્યાગે,
 ફેરો જ્ઞાને દેહરાગ તો ક્ષણમાં ભાગે;
 જ્ઞાને નાસે દેહરાગ ચત્ર શો ? વાંધો,
 ફરી કુચુક્તિ ગ્રયા પશ્ચને ફોગટ સાંધો;
 પરિગ્રહ મૂઝા મૂઝ છે ચત્ર સંયમ હેત છે,
 મુક્તિ અર્થ સ્થવિર કલ્પે ચત્રનો સંકેત છે. ॥૮૧॥

ચત્ર ધરે સંયમની રક્ષા હેતે સમજો,
 ચત્ર પાદ છે સ્થવિર કલ્પમાં નિજમાં રમજો;
 જ્ઞાનાચરણી પ્રતિબંધક છે કેવલજ્ઞાને,
 નહીં દેહ પ્રતિબંધ ચત્રને મિથ્યા માને;
 ઉપશમાદિ ધર્મમાં હિતનુ નહિ પ્રતિબંધ છે,
 પ્રતિબંધક ત્યાં ચત્ર માને કદાગ્રહી તે અંધ છે. ॥૮૨॥

નહિ શરીરે રાગ ધ્યાનથી કેવલ પ્રગટે,
 ચત્ર ઉતાં કિમ ધ્યાનધર્મી તો કેવલ વિષટે;
 પ્રથમ ચત્રનો રાગ, જ્ઞાનિને ધ્યાને નાસે,
 નાશો તનુનો રાગ, ધ્યાનથી જ્ઞાને ભાસે;
 મુક્તિ મુક્ત સિદ્ધાંત છે ચત્રધારી સિદ્ધતા,
 ચત્રધારી સિદ્ધિયા જિમ મરુદેવાજી મુદ્ધતા. ॥૮૩॥

સંદમ રક્ષા હેત ચત્રથી કશી ન હાનિ,
 સ્થવિર કલ્પીનો માર્ગ સમજતો નહિ અભિમાની;
 તનુ છે મુક્તિ હેત જ્ઞાનિને ચત્ર જ તેવું,
 નગ્ન મુનિને પિંડગ્રહણ તનુરક્ષણ જેવું;
 શરીર રક્ષાહેતુમાં આહાર તેવું ચત્ર છે,
 મૂઢ કદાગ્રહી માનવીને શાસ્ત્ર તે તો શસ્ત્ર છે. ॥૮૪॥

દુઃખમકાલે ગળાડાગિયી સંગમ માપે,
 ધન્ય ધન્ય ગળા મુનિવરની કીર્તિ વાપે;
 યનિકમળમાં દોષ ધન્યતા મજા માળીને,
 સમગ્ર જગતી વાગ મેળતે મુનિવર થોને;
 સમ્યક્ત્વ ભેગે જાણીય, માધુ મેળા મનમને,
 જકજનિશીરનાંજન શકાદે નહિ વળે. ॥૮૦॥

શીરમધુન સ્થવિરકલ્પને સ્થાપ્યાં દાર્પે,
 ગળાપર સ્થાપ્યા સ્થવિર કલ્પમાં ત્રિભુવન તાર્પે;
 સ્થવિરકલ્પ મુનિ મરડે વમતી સંગદ્યમાડા,
 વામે અવિનય જ્ઞાન મુનિવર શેગમવાડા;
 સ્થવિર કલ્પ મુનિ મરડામાં યુગ વધાનો વાવડો,
 ધન્ય કેટક મરડાનાગક સમગ્ર મનમાં આવડો. ॥૮૧॥

નહિ માનો વ્યવહારભમેને જાણો કયાંધી ?
 વળો છાં વ્યવહારે નિશ્ચય માનો માધી ?
 નયવ્યવહારે શીરમધુનું શાજાન ચાલે,
 અજ્ઞાનવળાધી વરે વાલ કેડ મિથ્યાજાણે;
 નિમિત્ત તે વ્યવહાર મેને ગુરુ તનુધી માધના,
 સદ્ગુરુગમ જ્ઞાન ભેગો નહિ કરો વિરાધના; ॥૮૨॥

મેલીર નયના ચાદ સુધધી સમજે જ્ઞાનો,
 ગુરુગમ વિણ મટકાવ મૂરખ નિજ મનિધી માનો;
 ગુરુગમ જ્ઞાન પ્રણાધી સમજું ભેગે આવે,
 મુદ્રતળા વહુ ભેદ કુંચીઓ તેની પાપે;
 મુનિ કૃપાધી પામીય સાવેશ તે મે સાવ્યના,
 સાતનયોના જ્ઞાનધી તો પ્રગટશે પરમાર્થતા. ॥૮૩॥

વિધિ અને પ્રતિપેષ સૂત્રને જ્ઞાની જાણે,
કરી કુયુક્તિ મૂર્ખ માનવી મિથ્યા તાણે;
સંયમ સ્વપ્ન કરતા મુનિવર હમ જ્ઞાની ખાણે,
શાસ્ત્રોનો પરમાથ સત્ય તો સમજી પાણે;
મુંદર રાસ શ્રીપાઠનો યશોવિજયજી ઘોલીઆ,
સમજી ને આત્માર્થિ જનના અન્તર પહોડા

ઘોલીઆ. ॥૮૯॥

જિનાજ્ઞા પ્રતિપાઠ શ્રાવકો શોભે સારા,
ગંભીર ને સુવિનીત શ્રાવકના અવતારા;
શ્રદ્ધાઘંત દપાલુ લજ્જાગુણના ધારી,
અનિન્દક અપૂર અને સમતાગુણ ધારી;
પ્રતિપ્રમણ દો ધારનું નય વ્યવહારં જાણીય,
સદ્ગુણની ભક્તિમાં તે લીન શ્રદ્ધ પિછાળીય. ॥૯૦॥

ઘેર ફેર ફેર્યાં વલેજાદિક દૂરે ધારે,
જ્યાં જ્યાં ફેરે ગુણ હૃદયમાં તે તે ધારે;
સંઘ સદા વિચિત્રાન ચતુર્વિધ નિશ્ચય ધારે,
તરતમયોગે મુનિયર્ગ સંપ્રતિ જે ખાણે;
અવગુણ ઉપર ગુણ કરે ને પરોપકારે રક્ષા છે,
જિનેશ્વરની ધાળી સુગંધા પ્રેમથી આસક્ત છે. ॥૯૧॥

માંમ મદિરા અભ્યક્ષ વસ્તુ કદી ન ખાવે,
અમશ્ય વસ્તુ શ્રાવકને સ્વપ્ને પણ નાવે;
ગુગરું વેદ્યા પરદારાનો શ્રાવક ત્યાગો,
જિનેશ્વરનો ધર્મ સ્વરો ગુમ્નો જે રાગો;
ગુરુવન્દન ત્રિકાલમાં યપાશક્તિ ધન ધારતો,
પ્રોથ માયા દોષને સહ જ્ઞાનથી જે ધારતો. ॥૯૨॥

હવે શ્રદ્ધાળી શ્રાવક માણા જાને બાળના,
મદ્ગુરુગમ્પી મુનિગણા રમ્પ જેને, બાળના;
જેન જમનૌદિમાટે નિજાદિન રાખા,
દુઃખી શ્રદ્ધને ગરરાખ્યા વિળ જે નરિ માતા;
એન મન ધનને શક્તિધો જેનધર્મ વેળાવતા,
નય તત્ત્વાદિક જાણ શ્રાવક જેનધર્મ કોવાવતા. ॥૧૩॥

કરે કમાણી ગ્યાનવૃત્તિથી શ્રાવક માણો,
ગુણપારક સુશ્રદ્ધ દેખીને મનમાં રાખો;
જાણે જાણાપાર અન્યનાં મમે ન ખાળો.
ગુરુ વાળો વચણાળ કરે સમતારસ જાળો;
મદ્ગુરુ શ્રદ્ધા ભક્તિમાં જીવન જેનું જાણ છે,
મુનિગુરુનાં ભક્ત શ્રાવક માણો તેટલ ગણાવ છે. ॥૧૪॥

જિન પ્રતિમા પૂજન ધંદન કરતો રહેયે,
હિતશિક્ષાને પરી કોઈને બાળ્ય ન દેયે;
જોરી થાઈ ત્યાગ કરીને મદ્ગુણ સેવે,
પરને પીઠાકારક ધાળો કદા ન કહેયે;
મુનિવર ભક્ત સુશ્રદ્ધ છે સમજે સમજુ સાનમાં,
ગુરુ ગૃહસ્થી માનીને તે પદે નહિ તોપાનમાં. ॥૧૫॥

કોઈ કહે છે સર્વધર્મનાં પુસ્તક યાંધું,
કરી પરીક્ષા ગ્રહું હૃદયમાં જે છે સાધું;
અન્ય લિંગી પણ મુક્તિ ગયા હમ શાળે બાળ્યું,
જેનધર્મની શ્રદ્ધામાં મ દિલ ન રાખ્યું;
પોલે પણ ધાપડા અજ્ઞાને જે અન્ય છે,
મિથ્યાતત્ત્વે લુંચીયા તસ હૃદય ચક્રુ બન્ધ છે. ॥૧૬॥

સમજે નહિ સિદ્ધાંત ગુરુગમથી જે સાચો,
નાસ્તિક વાણી વિપસમ વચનો સર્વે કાચાં;
ધોલું તેડલું દૂધ ન હોવે સમજો શાળા,
સમજ્યા વિણ તે કરે પામરો તાળંતાળા;
સર્વ વૃક્ષમાં આમ્રની આશ જેવી રાગ્યવી,
સર્વ મતમાં ધર્મની તો આશ તેવી દાઝવી. ॥૯૭॥

ધોઢી તેડલી સાકર એવું કઢૂ ન દીડું,
ચર્તે ધોલું લૂણ લોક તો કહેવે મીડું;
સાચા જૂઠા મનુષ્યનો જેથી છે વાણી,
પુરુષપ્રતીતે વચનસત્યતા મનમાં જાણી;
ચોરમનુનો વાણીમાં આસતા અદા ઠરી,
સર્વજ્ઞ વચનો સત્યસૂત્રે વાત તો હૃદયે ધરી. ॥૯૮॥

સાગરતુલ્યા જિનની વાણી સત્ય પ્રમાણી,
એકાન્તમત નદિયો સર્વે તો સત્ર સમાણી;
સાપેક્ષમત દર્શનને જે નિજમાં સમાવે,
સ્વાદ્યાદ જિનવાણી તોલે કોઈ ન આવે;
નમિનાથના સ્તવનમાં આનંદધનજી ભાસતા,
પિસ્તાલીશ આગમતણો તો સ્વાદ ભગ્યો
વાગ્યતા. ॥૯૯॥

જિનના તત્ત્વો સમજ્યાથી સદૃ સમજ્યું સાચું,
જિનનાં તત્ત્વો સમજ્યા વિણ સમજ્યું સદૃ કાચું;
જૈનધર્મને સમજ્યાવિણ પરમાં જે દોહે,
મણિ મૂકીને પથરથી તે માથું ફોહે;
સલ્લિપાતક પ્રાણિયા કદી નહિ ઠામે ઠરે,
જ્યું હૃદયકાચું કૃતરું ત્યું ભમી ભમીને તે મરે. ॥૧૦૦॥

મુનિ મુઠ્ઠા ખાનખાખી માખું મમતાડો,
 જાની મુનિનાં વચને જાશ્ય મુળડી ખાડો;
 મોરો મદગુરુ મંત્ર મદદા જે જાને ખરિયા,
 પરી જાનથી વ્યાન મુનિ અનુભવ મૂલ્ય ખરિયા;
 મદગુરુ મુનિવર મેવનાં ભણામુનનો જગારી છે,
 ખામખખનિ મુખાખકોના દિલમાં મદદ

મેં વ્યારી છે. ॥૧૦૭॥

જાની વ્યાની ચોર જર વેગમી વા,
 ધર્મક્રિયામાં રક્ત નારીથી રહેને દૂરા;
 ચિકખાનો પરિહાર પ્રત્યની મુનિ પારે,
 તદ્દી આત્મનું જ્ઞાન, શૂનિયો તેમાં ડારે;
 નદિ મમતા કે માન છે મુનિગુરુ મુળમાળ છે,
 કરી ક્ષાધિ દૂર જાને, મદગુરુ મુનિ ખાણ છે. ॥૧૦૮॥

મમતાવારક, મમતાધારક, વ્યાને ધીરા,
 ધર્મપુરાના પારક જિનજામનમાં ધીરા;
 ઉત્સર્ગ અપવાદ મુશ્વની શીલી જાણે,
 કરી કુયુક્તિ મતિ દોષથી અર્થ ન તાણે;
 જૈનશાસન ઉચ્ચતિના કતાં સાધુ સાચ છે,
 પચમેરુનાર સંયમ ધરે સત્ય તો વાચ છે. ॥૧૦૯॥

રંગાળી છે ધર્મરાગથી જનો કાપા,
 ધન્ય ધન્ય તે કૂલ' મુનિવર જેમાં જાયા;
 અગધનકૂલ નાગટેકને મનમાં ધારો,
 નિશ્ચલ સુરગિરિ જેમ સાધુજી ગુણ.ગણકારી;
 ઘન્દન વારંવાર છે, ધન્ય ધન્ય અનગારતા.
 આપ તરે ને અન્યને જે દેશનાથી તારતા. ॥૧૧૦॥

शूरा क्षत्रीवदनी टेक धरीने चाले,
लढी मोहनी साथ मुनिवर मुक्ति म्हाले;
अन्तर चुरना लगनी लगावी घरमां वेठा,
स्थिरोपयोगे अनुभव भवने महेजे पेठा;
सद्गुरु निर्ग्रधना दर्शने भवपार ज्ञे,
सद्गुपकारी साधुनो अहो धन्य धन्य अवतार ज्ञे ॥१०२॥

मद्गुरु मुनिने चन्दे आयक भाव धरीने,
सद्गुरु मुनि गुण गावे आयक धर्म धरीने;
अन्ध धनीने दृष्टिरागिया निन्दा करता,
साधुनुं अपमान करीने ठाम न ठरना;
कुलगुरु फहीने पापिया मंयत गुरु उन्थापना,
मिथ्या मदिरा घेन घेयां तीर्थवृक्षने कापना ॥१०३॥

नवीनवन्थनी इच्छा उत्कट मनमां जागी,
कुमति लागी दोल सुमनि त्यांगी भागी;
गृहस्थगुन्तो पंथ चलावे टाकटमाळे,
मगटे ते कुपंथ जगत्मां आ कलिकाळे;
मुनिपंथने जेदया दिगम्बर झरणुं भटे,
नहीं भट्टा मृगनीते ज्ञान मारग शुं ? लटे ॥१०४॥

फोडक पूजे मृगधान नां आहुं पोले,
पान्थानुं नहि भान मृग्य ते तरणा मोले;
फपटकळ्यापो भाळ्या जनने ते भरमाचे,
पकटवृत्तिने धरो प्यान नां जूट लगाने;
फपटकळ्या भणकारथी भाळ्या जनने भोळये,
उत्सृज्य भाषण भापीने ते सत्य मृगो ओळये ॥१०५॥

કોઈ કંઈ છે રહ્યાનામે જિન પૂજાના,
 રૂપાદિક દેવોન પાંગાને ચઢી માતા-
 નકન દરમ્ય મુરને વેદન પૂજન કરજી,
 દરમ્ય મુરને જાણા મતીને વાજ તનમજી;
 કરી પુનુતિ કોલના તમન્ય છોડી વાજ છે,
 મન પાંગાનો સ્થાપવાને કુમનિર્નો માયાન છે. ॥૧૦૭॥

કળ્યામીન ન વાન જિનેશરની છે જાળો,
 મીઠીકરનામાંદગથી મદિમા ન માનો;
 ભમામમળથી પાયા નહિ રૂપાદિકદેવે,
 પથાપાંગમમાચારચિનગથી જિનને મેવે;
 શુદ્ધાવામે જિનજી છે સાંખા મુળાધાનક પથી,
 શુદ્ધા જિનને વાંદના નહિ માધુ વાન

મોહામળી. ॥૧૧૦॥

દીક્ષા લેવે જિનજી મ્હારે મંપન થંદે,
 મમગી માથી વાન પદા નહિ કુમનિકંદે;
 યોકાંતિક દેવો આવો વાંલે કર જોડો,
 પર્માવાને તીર્થ પ્રભુ પરપારને છોડો;
 ભાગાર તજી અનગારતા પ્રહી પ્રભુન મુલ્લકરી,
 દ્રવ્યદીક્ષા પ્રહી પ્રભુન ક્ષયોપશમભાયે પરી. ॥૧૧૧॥

શુદ્ધસ્થાવામે શુર ન દોવે જુઓ વિચારો,
 તીર્થકર વળ દોક્ષા લેવે શિવ મુલ્લકારો;
 નવવ્યવહારે ચરણ પ્રભાથી શાસન ચાલે,
 તીર્થ નહીં વ્યવહાર વિના જાણો ત્રિકાઝે;
 માનો જો વ્યવહારને શુર શુદ્ધસ્થી કોક છે,
 સંયતશુરને મત્ય સમજે ભવ્ય સમજુ લોક છે. ॥૧૧૨॥

ચંદન તે કરજોડન નમન તે શીશ નમાવે,
 યશોવિજયજી વાચક જ્ઞાની એમ જ ગાવે;
 માતપિતાને કઢાગુલ્ને ચન્દન ઘું,
 તથા નમન છે મોટા જનને જગમાં ઘું;
 ચર્ચા તેની નહીં અહીં કંઈ તેમાં કાંઈ ન દાનિ છે,
 શિષ્ટાચારે વાત એવી શાસ્ત્રમાં તો માની છે. ॥૧૧૩॥

તેવા ચન્દન નમને અગ્ર ન ચર્ચા ચાલી,
 પંડિત એવી કરે ન ચર્ચા ફોગટ ચાલી;
 મુનિપેટે ઘરવારો ગુલ્ને માની પૂજે,
 ગ્વમાસમણને દેવે પાપનાભયથી ન ધ્રુજે;
 પાલંદ ચલવે મોદથી ચર્ચા તેની થાય છે,
 ગૃહસ્થને તો સાધુ થાંદે મહા પ અન્યાય છે. ॥૧૧૪॥

લિંગ અને આચાર જ્ઞાનથી સંપત મારા,
 ગ્વમાસમણ દેહ મુનિ ઘંદો જગ જયકારા;
 યથાયોગ્ય ગુણમાન જગત્માં મહનું કીજે,
 સદ્ગુણ દષ્ટિ ધરી હૃદયમાં ગુણને લીજે;
 નત્યાભ્યાસી મુનિવરા સેવીય મુગ્ધકાર છે,
 ધ્યાનદષ્ટિ જાગતા જે ચન્દન ચાર હજાર છે. ॥૧૧૫॥

મુનિભક્તિથી શક્તિ પ્રગટે જોજો જાગી,
 અનેકાંતદષ્ટિના ધારક આનન્દરાગી;
 આતમમાં લગ્નલોન સદા અંતરમાં વામી,
 નહિ દર્પ કે શોક મટી છે મરુઢ ઉદામી;
 મુનિવર એવા ચંદનાં કર્મરુલેક ફપાય છે,
 શ્તુરે સંપન્ન શક્તિયો મહુ આતમ નિર્મલ ધાય છે. ॥૧૧૬॥

[illegible][illegible][illegible]

निवेदिनिमगमोक्षमार्गमा मुनिवत् आये,
 एते मेव गण मनसु मंगमभी नवा हाये;
 अमोहस्मिन्मोक्षमार्ग परीने परमा जागे,
 कोटि कपो जित परमा दीक्षा नदि भागे,
 मुक्तकामे जे थगे मोक्षम मग करना रहे,
 मेरागमो चित्तवाटो मोक्ष मोक्ष मर लहे. ॥ १० ॥

મદુપદેશે ચિત્ત સદા જે પરઉપકારી,
 પંચમ આર મહાર છે નિર્મલ સંયમધારી;
 વશમાં રાણે ચિત્ત વિકલ્પો સપઢા વારી,
 પિણ્ડસ્થાદિક ધ્યાન ઘરે મનહું ત્યાં ઠારી;
 સર્વોપાધિ ત્યાગીને અનુભવામૃત ચાસતા,
 યથા નામ તથા ગુણા ણ વાક્ય સાચું રાસતા. ॥૧૨૧॥

સમયોચિત વ્યવહાર ધર્મના જે છે ધોરી,
 દ્રવ્યાદિક અનુયોગ જ્ઞાનની હાથે દોરી;
 શ્રોતાયોગ્ય સુપાત્ર દેશના તેથી દેવે,
 ઉપનીતાદિક ભેદ જ્ઞાનથી સમજી કહેવે;
 ગીતાર્થજ્ઞાની સાધુને બંદન ચાર હજાર છે,
 જાણ્યું તેનું સાચ સમજો ધન્ય ધન્ય અનગાર છે. ॥૧૨૨॥

ખાણે નહિ પરમ્મ મુનિવર સંયમધારી,
 દેવે નહિ પર આઠ મુનિવર નિંદાધારી;
 પહે પ્રાણ પળ નિંદા પરની કદી ન કરતો,
 ધરી ત્યાગ વૈરાગ્ય મુનિવર સંયમ થરતો;
 પરનાં છિદ્ર ન ગ્વોલતો મહામુનિ ગંભીર છે,
 જીવન ગાઢે જ્ઞાનમાં તે ધર્મધ્યાને ઘોર છે. ॥૧૨૩॥

શ્વાંત્યાદિક દશ ધર્મ ઘરે મુનિવર વૈરાગી,
 સ્વપ્ને પળ રામાના મુનિવર થાય ન રાગી;
 એકચિત્તથી શીયલ પાલે સમતાસંગી,
 આત્મસ્વભાવે સ્થિર મુનિ અનુભવના રંગી;
 દુર્લભ મુનિવર દર્શને ભયિકજીવ લોભાય છે,
 સાધુસંગત સેવનાથી જન્મફેરા જાય છે. ॥૧૨૪॥

॥ अथ सत्तानयनिश्चयगर्भितनयगर्भित गुरुगीता ॥

विश्वघन्यं कमाम्भोजं, यस्य तं सद्गुरुं नुमः ।
 त्रातारं सर्वधर्मस्य, पूर्णानन्दं महेश्वरम् ॥ १ ॥
 सन्त्यज्य सर्वशङ्कादीन्, सद्गुरुं शरणं शुभम् ।
 सेवस्व पूर्णसत्प्रीत्या, नान्यत्किञ्चिद् गुरुं विना ॥ २ ॥
 साकारं च निराकारं, मायातीतं महोदयम् ।
 जगन्नेत्रं गुणाधारं, चिदानन्दं स्वयंभुवम् ॥ ३ ॥
 वर्णातीतं कलातीतं, धर्माधारं सदा ध्रुवम् ।
 सदेहं सत्यमात्मानं, सद्गुरुं नौमि भावतः ॥ ४ ॥
 एकदेशि भवेच्छास्त्रं, सर्वदेशी गुरुः स्मृतः ।
 तस्मात् सर्वप्रयत्नेन, सेव्यः श्रीसद्गुरुः सदा ॥ ५ ॥
 सद्गुरोः सेवनात् सर्वे, देवेन्द्रा वरदायिनः ।
 अनेकजन्मजं कर्म, नश्यति नात्र संशयः ॥ ६ ॥
 गुरोराज्ञा मुदा सेव्या, सर्वस्वार्पणभक्तितः ।
 आज्ञापालमतो मुक्तिरन्यथा भ्रमणं भवे ॥ ७ ॥
 सद्गुरोः कृपया धर्मो, नृणां सञ्जायते ध्रुवम् ।
 गुरोः कृपां विना शिष्या, धर्मयोग्याः कदापि नो ॥ ८ ॥
 गुरोः कृपा सदा याच्या, सद्गुरोराशिषः सुखम् ।
 हृदि स्याच्चेद् गुरोर्मूर्तिर्यमो रुष्टः करोति किम् ? ॥ ९ ॥
 द्वन्द्वातीतं चिदात्मानं, कर्मातीतं निरञ्जनम् ।
 धर्मोद्धारकयोगीन्द्रं, गम्यागम्यस्वरूपकम् ॥ १० ॥
 समाधिरूपतीर्थं, विश्वेशं च विरागिणम् ।
 सक्रियं निष्क्रियं पूर्णं, विश्वाधारं गुरुं स्तुमः ॥ ११ ॥

• •

• •

2

4

11

1

4

सर्वशक्तिप्रदं नृणः, धर्मविशेषकाशकम् ।

ममं विश्वं मदा यस्य, चन्देऽहं भक्तिभायतः ॥ २४ ॥

सर्वधर्मव्यरूपं च पूर्णज्योतिर्धरं मदा ।

तन्मयेनैव भावेन, चन्देऽहं भक्तिभायतः ॥ २५ ॥

ॐ ह्रीं श्रौ मंत्ररूपाय, निर्विकारपरान्मने ।

रत्नप्रगीत्यरूपाय, नमः श्रीगुरवे मदा ॥ २६ ॥

लक्ष्यालक्ष्यस्वरूपाय, मन्यधर्मार्थधारिणे ।

अनाद्यनन्तरूपाय, नमः श्रीगुरवे मदा ॥ २७ ॥

शुद्धानन्तप्रकाशाय, धर्माधाराय भूतले ।

सर्वज्योतिःस्वरूपाय, नमः श्रीगुरवे मदा ॥ २८ ॥

सद्गुरोः स्तयनात् पापं, नैव तिष्ठति मानसे ।

गुरोरयजया पापी, नामोति स्वर्गसम्पदः ॥ २९ ॥

श्रोतव्या न गुरोर्निन्दा, प्राणैः कण्ठगर्जरपि ।

अद्रष्टव्यमुखा मया, सद्गुरोर्द्रोहकारकाः ॥ ३० ॥

सद्गुरोर्महिमाऽपारः, केनापि नैव पार्यते ।

अतः श्रद्धाचलेनैव, सेवनीयो गुरुः मदा ॥ ३१ ॥

सद्गतिर्नैव कस्याऽपि, भवेत्सद्गुरुमन्तरा ।

सद्गुरोः जापनः स्थैर्यं, कस्याऽपि नैव जायते ॥ ३२ ॥

सङ्गः कदापि नो कार्यो, गुरोर्विश्वासघातिनाम् ।

विश्वासो नैव कर्तव्यः, कदाचित् सद्गुरुदुहाम् ॥ ३३ ॥

आज्ञाभङ्गो न कर्तव्यः, प्राणनाशेऽपि सद्गुरोः ।

सद्गुरोर्नाममन्त्रस्य, जापः कार्यः क्षणे क्षणे ॥ ३४ ॥

सद्गुरोः सेवका नैव, दुर्गतिमाप्नुवन्ति हि ।

श्वासोच्छ्वासे भवेद् धर्मस्तस्थान्तो नैव पार्यते ॥ ३५ ॥

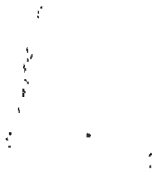

सर्वदेव गुरुः सेव्यः, पूर्णनिष्कामभक्तितः ।
 विनेषानां ध्रुवं सिद्धि, भाषिता सत्ययोगिना ॥४८॥
 तत्त्वमस्यादिभावेन, पूर्णब्रह्मस्वभावतः ।
 कर्मयोगप्रवृत्त्या च, सेव्यो ध्येयः सदा गुरुः ॥ ४९ ॥
 अन्तर्मुक्तो बहिः सर्व, कर्त्तव्यं कुरुते सुधीः ।
 सर्वकर्मसु निर्लेपः, सर्वत्र सद्गुरुं स्मरन् ॥ ५० ॥
 ब्रह्मरूपो गुरुर्ध्ययः, सर्वलोके चिदात्मकः ।
 सद्गुरुब्रह्मयोगेन, ब्रह्मरूपः स्वयं भवेत् ॥ ५१ ॥
 स्वात्मनश्च गुरोरैक्यं, भाव्यं सर्वत्र सर्वदा ।
 सर्वथा सर्वकर्माणि, कर्त्तव्यानि विवेकतः ॥ ५२ ॥
 पापात्किञ्चिन्न भेतव्यं, शरण्ये सद्गुरौ मति ।
 सद्गुरुं शरणीकृत्य, कर्मयोगी सदा भव ॥ ५३ ॥
 महाप्रभुगुरोर्भक्तो, भवेद् योगी न संशयः ।
 कर्म कुर्वन्सदा मुक्तः, सिद्धो बुद्धः सनातनः ॥ ५४ ॥
 अन्तस्त्यागी बहिर्योगी, गुरुरूपं चराचरम् ।
 पश्यन्कर्माणि कुर्वन्सन्, मुक्तो योगीश्वरः सदा ॥५५॥
 महागुरुर्निजात्मैव, ब्रह्मैव सद्गुरुर्महान् ।
 मर्त्येयं योगरष्ट्रात्मा, पदो भवति नव सः ॥ ५६ ॥
 गुरुर्ब्रह्म गुरुर्ब्रह्म, निधाय हृदये जनः ।
 लययोगं समादाय, व्यक्तितः पूर्णतां नयेत् ॥५७॥
 सर्वयोगा गुरोः पादे, तिष्ठन्ति नात्र संशयः ।
 गुरुकृपाभवा योगा, रहस्यं योगिनां मतम् ॥ ५८ ॥
 कोपितव्यो गुरुर्नव, तिरस्कारादिकर्मभिः ।
 महाकालो गुरुः बुद्धः, सर्वारिष्टप्रदो यमः ॥ ५९ ॥

दास्यमन्यादिभावेन. मेव्यो ध्येयः मदा गुरुः ।
 आत्मोद्भासेन भक्तस्य, भवन्ति सर्वमिदयः ॥ ७२ ॥
 नद्गुरोर्दर्शनं पुण्यं, तीर्थमारो गुरु र्मतः ।
 तीर्थं फलति कालेन, सद्यः मेधा तु सद्गुरोः ॥ ७३ ॥
 ब्रह्मविष्णुमहेशाद्या, ददते यन्न भूतले ।
 नद्दाति गुरुः पूज्यो, याथा प्रसन्नमानसः ॥ ७४ ॥
 गुरुप्रसादमूलाय, द्योके सर्वविभूतयः ।
 अतो गुरुप्रसादार्थं, कार्यं सर्वमुपायतः ॥ ७५ ॥
 पूर्णाऽसङ्ख्यप्रदेशात्मा, चिच्छक्त्या व्यापकः सदा ।
 पूर्णानन्दस्वरूपेण, सद्गुरुर्वपुषि स्थितः ॥ ७६ ॥
 दाहेनादायरूपो य, आत्मा सद्गुरुधर्मराट् ।
 ज्योतिषामपि यज्ज्योतिर्यद्भासा भासते जगत् ॥ ७७ ॥
 इन्द्रिर्पयः परः ख्यातः, सर्वेषां इदि संस्थितः ।
 जीवकः सर्वसत्त्वानां, ज्ञानगम्यो निरन्तरम् ॥ ७८ ॥
 योगाङ्गैः स्थान्तिकर्त्ता, क्रेता कर्माष्टभूभृतः ।
 ज्ञायकः सर्वलोकस्य, ब्रह्मात्मा गुरुरुच्यते ॥ ७९ ॥
 आत्मा स्वयं गुरुर्बोध्य, उपादानस्वभावतः ।
 दर्शनज्ञानचारिभ्रदानादिसद्गुणैर्महान् ॥ ८० ॥
 आत्मैक्यं सत्तया बोध्यै, भिन्नाभिन्नमपेक्षया ।
 अनेकान्तं समाश्रित्य, सद्भिः सेव्यो गुरुः सदा ॥ ८१ ॥
 मा भ्रम कुत्रचिज्जीव !, स्वीकुरु सद्गुरुं परम् ।
 गुर्वश्रयप्रभावेण, मुक्तो नूनं भविष्यसि ॥ ८२ ॥
 प्रियात्प्रियो भवेद् भक्तो, गुरोश्चित्तानुसारतः ।
 प्राप्नोति सद्गुरोर्हार्दानं, संभूय सद्गुरोर्मनः ॥ ८३ ॥

दास्यसत्त्वादिभावेन, सेव्यो ध्येयः सदा गुरुः ।
 आत्मोद्घातेन भक्तस्य, भवन्ति मर्धसिद्धयः ॥ ७२ ॥
 नद्गुरोर्दर्शने पुण्यं, तीर्थमारो गुरुर्मनः ।
 तीर्थं कलति कालेन, सद्यः सेवा तु सद्गुरोः ॥ ७३ ॥
 ब्रह्मचिष्णुमहेशाद्या, ददते यत्र भूतले ।
 तद्ददाति गुरुः पूज्यो, यात्रा प्रसन्नमानसः ॥ ७४ ॥
 गुरुप्रसादमूलाय, ह्योके सर्वविभूतयः ।
 अतो गुरुप्रसादार्थं, कार्यं सर्वमुपायतः ॥ ७५ ॥
 पूर्णाऽसङ्ख्यप्रदेशात्मा, चिच्छक्त्या व्यापकः सदा ।
 पूर्णानन्दस्वरूपेण, सद्गुरुर्वपुषि स्थितः ॥ ७६ ॥
 दाहेनादायरूपो यः, आत्मा सद्गुरुधर्मराट् ।
 ज्योतिषामपि यज्ज्योतिर्यद्भासा भासते जगत् ॥ ७७ ॥
 इन्द्रिर्षयः परः ख्यातः, सर्वेषां इति संस्थितः ।
 जीवकः सर्वसत्त्वानां, ज्ञानगम्यो निरन्तरम् ॥ ७८ ॥
 योगाङ्गैः स्वाभितिकर्त्ता, श्रेष्ठा कर्माष्टभूभृतः ।
 ज्ञापकः सर्वलोकस्य, ब्रह्मात्मा गुरुच्यते ॥ ७९ ॥
 आत्मा स्वयं गुरुर्बोध्यः, उपादानस्वभावतः ।
 दर्शनज्ञानचारिभ्रदानादिसद्गुणैर्महान् ॥ ८० ॥
 आत्मैक्यं सत्तया बोध्यं, भिन्नाभिन्नमपेक्षया ।
 अनेकान्तं समाश्रित्य, सद्भिः सेव्यो गुरुः सदा ॥ ८१ ॥
 मा भ्रम कुत्रचिज्जीव !, स्वीकुरु सद्गुरुं परम् ।
 गुर्वाश्रयप्रभावेण, मुक्तो नूनं भविष्यसि ॥ ८२ ॥
 प्रियात्प्रियो भवेद् भक्तो, गुरोश्चित्तानुसारतः ।
 प्राप्नोति सद्गुरोर्हार्दान्, संभूय सद्गुरोर्मनः ॥ ८३ ॥

दास्यमख्यादिभावेन, मेव्यो ध्येयः सदा गुरुः ।
 आत्मोद्धासेन भक्तस्य, भवन्ति सर्वमिदयः ॥ ७२ ॥
 नद्गुरोर्दर्शने पुण्यं, तीर्थमारो गुरुर्मतः ।
 तीर्थं फलति कालेन, सद्यः सेवा तु मद्गुरोः ॥ ७३ ॥
 ब्रह्मचिष्णुमहेशाद्या, ददते यन्न भूतले ।
 नद्दाति गुरुः पूज्यो, याचा प्रसन्नमानसः ॥ ७४ ॥
 गुरुप्रसादमूलाय, लोके सर्वचिन्तयः ।
 अतो गुरुप्रसादार्थं, कार्यं सर्वमुपायतः ॥ ७५ ॥
 पूर्णाऽसङ्ख्यप्रदेशात्मा, चिच्छक्त्या व्यापकः सदा ।
 पूर्णानन्दस्वरूपेण, सद्गुरुर्वपुषि स्थितः ॥ ७६ ॥
 दाहेनादायरूपो यः, आत्मा सद्गुरुर्मराद् ।
 ज्योतिषामपि यज्ज्योतिर्यद्भासा भासते जगत् ॥ ७७ ॥
 इन्द्रियैः परः ख्यातः, सर्वेषां हृदि संस्थितः ।
 जीवकः सर्वसत्त्वानां, ज्ञानगम्यो निरन्तरम् ॥ ७८ ॥
 योगाङ्गैः स्वोन्नतिकर्त्ता, श्रेष्ठा कर्माष्टभूभृतः ।
 ज्ञायकः सर्वलोकस्य, ब्रह्मात्मा गुरुकथ्यते ॥ ७९ ॥
 आत्मा स्वयं गुरुर्योध्य, उपादानस्वभावतः ।
 दर्शनज्ञानचारिभ्रदानादिसद्गुणैर्महान् ॥ ८० ॥
 आत्मैश्वर्यं सत्तया बोध्यं, भिक्षाभिन्नमपेक्षया ।
 अनेकान्तं समाश्रित्य, सद्भिः सेव्यो गुरुः सदा ॥ ८१ ॥
 मा भ्रम कुत्रचिज्जीव !, स्वीकुरु सद्गुरुं परम् ।
 गुवांश्रयप्रभावेण, मुक्तो नूनं भविष्यसि ॥ ८२ ॥
 प्रियात्प्रियो भवेद् भक्तो, गुरोश्चित्तानुसारतः ।
 प्राप्नोति सद्गुरोर्हार्दान्, संभूय सद्गुरोर्मनः ॥ ८३ ॥

गुरुस्वरूपम्.

निर्विकल्पस्वभावेन, साक्षादात्मा स्वयं गुरुः ।
 सविकल्पस्वभावे तु, गुरुरन्यो विधीयते ॥ ९५ ॥
 गुर्वाज्ञापारतन्त्र्येण, तत्त्वज्ञानस्य लाभतः ।
 विदानन्दधनावाप्ति, भाषिता सत्ययोगिभिः ॥ ९६ ॥
 सद्गुरुर्भक्तियोगेन, परात्मः हृदि दृश्यते ।
 पूर्णश्रद्धा सदा धार्या, सेयं धर्मस्य जीविका ॥ ९७ ॥
 गुरुश्चक्षुर्गुरुः शीर्षं, गुरुश्चित्तं गुरुर्धनम् ।
 गुरुरात्मा गुरुः सर्वं, प्रियं यत्तत्स्वकं गुरुः ॥ ९८ ॥
 गुरुर्ध्यानं गुरुः प्राणा, गुरुर्ध्वयो गुरुर्महान् ।
 गुरुर्वाचि गुरुश्चित्ते, दद्यादद्वयं स्वयं गुरुः ॥ ९९ ॥
 गुरुः शुद्धो गुरुर्बुद्धो, गुरुः कृष्णो महायतिः ।
 सर्वचिन्त्यो गुरुः पूज्यः, सर्वज्ञो महागुरुः ॥ १०० ॥
 सापेक्षदृष्टिः सर्वं, विश्वं हि लीयते गुरौ ।
 अस्तित्वास्तित्वधर्मश्च, नयः नयमयो गुरुः ॥ १०१ ॥
 सद्गुरुर्ज्ञायते सम्यगरूपी निश्चयेन तु ।
 षोडशो व्यवहारेण, नामरूपात्ममदगुरुः ॥ १०२ ॥
 निश्चयेन मदा सत्यो, व्यवहृत्योपधारयान् ।
 इत्यनेकान्ततत्त्वस्माद्, भिन्नाऽभिन्नो जगद्गुरुः ॥ १०३ ॥
 नयर्भङ्गगुर्ज्ञेयः, पञ्चाकारकचक्रवान् ।
 चङ्कनालसुपुष्पायां, स्थितिं कृत्वा समापितः ॥ १०४ ॥
 शुद्धोपयोगतः स्वस्मिन्, पूर्णात्पूर्णः प्रकाशते ।
 व्यष्टिसमष्टिमान्स्वामी, स्यात्मासंजायते गुरुः ॥ १०५ ॥
 पहरन्तः स्वयं साक्षाद्, गुरुर्ध्वतन्त्रधारकः ।
 इन्द्रियप्राणयुक्ता यः, स्वान्यवस्तुप्रकाशकः ॥ १०६ ॥

गुरुसेवाफलम्

सिद्धाचलादितीर्थानां, यात्रातो यत्फलं भवेत् ।
 ततोऽनन्तगुणं त्रैधैक्यं, फलं सद्गुरुसेवया ॥ १०३ ॥
 गुरुस्तीर्थं गुरुस्तीर्थं, जानन्ति ब्रह्मचक्षुषः ।
 गुरुस्तीर्थं न जानन्ति, तेषां तीर्थं निरर्थकम् ॥ १०४ ॥
 यत्र तत्र गुरुः साक्षाद्, ब्रह्मरूपो निरञ्जनः ।
 ज्ञेयो ध्येयो चित्तेन, सर्वकर्तव्यकर्मसु ॥ १०५ ॥
 कलौ श्रीसद्गुरोः सेवा, सर्वकर्मापहारिणी ।
 कलौ श्रीसद्गुरोर्भक्तः, सर्वभक्तशिरोमणिः ॥ १०६ ॥
 गुरोर्भक्तिः कलौ श्रेष्ठा, सर्वपापापहारिणी ।
 श्रद्धयाऽऽराधितः प्रीत्या, साक्षान्मुक्तिप्रदो गुरुः ॥ १०७ ॥

गुर्वाज्ञा.

गुर्वाज्ञैव परा भक्तिः, गुर्वाज्ञैव परं तपः ।
 गुर्वाज्ञैव परा यात्रा, गुर्वाज्ञायां परं फलम् ॥ ११२ ॥
 गुर्वाज्ञैव परो जापो, गुर्वाज्ञा मुक्तिकारिणी ।
 गुर्वाज्ञाभट्टलोकानां, सर्वधर्मो निरर्थकः ॥ ११३ ॥
 गुर्वाज्ञाद्वादविज्ञाता, शिष्यो भवति सद्गुरुः ।
 देशकालादिविज्ञाना, सद्गुरुर्मरक्षकः ॥ ११४ ॥
 गुर्वाज्ञैव परं तत्त्वं, गुर्वाज्ञैव महद् फलम् ।
 गुर्वाज्ञैव महाधर्मो, न भूतो न भविष्यति ॥ ११५ ॥
 गुर्वाज्ञैव परा कीर्तिः, गुर्वाज्ञैव परं धनम् ।
 गुर्वाज्ञापालनेनैव, भवन्ति स्वात्मसंपदः ॥ ११६ ॥
 गुर्वाज्ञैव परो देवो, रत्नत्रयीसमर्पणे ।
 तपोऽताया स्वीयन्ते, गुर्वाज्ञायां निरन्तरम् ॥ ११७ ॥

गुर्वाज्ञापालकः कोऽपि, स्वाधिकारेण शक्तिनः ।
 ज्ञानयोगी भवेत्तूर्ण, प्रवृत्तः सर्वकर्मसु ॥ ११८ ॥
 सर्वदा पूर्णनिर्लेपः, सर्वस्वार्पणकारकः ।
 आत्मज्ञमद्गुरोस्तुल्यं, नैव किञ्चिज्जगत्त्रये ॥ ११९ ॥
 गुर्वाज्ञाराधनातुल्यं, पुण्यं नैव जगत्त्रये ।
 गुर्वाज्ञाव्यगृह्णनातुल्यं, नैव पापं जगत्त्रये ॥ १२० ॥
 गुर्वाज्ञापूर्णविश्वामी, स्तुत्यो भक्तो जगत्त्रये ।
 महत्तायाः पदं योष्यं, सद्गुर्वाज्ञा जगत्त्रये ॥ १२१ ॥
 पूर्णप्रोनिर्गुरौ यस्य, तस्य नीतिश्च मन्मतिः ।
 गुरौ भावं विना नैव, चन्दनाद्याः फलप्रदाः ॥ १२२ ॥
 गुर्वाज्ञामन्तरा प्राप्तिः, नैव स्यात्परमात्मनः ।
 कदापि कस्य नो मुक्तिः, सद्गुह्यमन्तरा मता ॥ १२३ ॥
 सद्गुरोः प्रेमवृद्ध्वर्थं, वर्तितव्यं विवेकनः ।
 स्याच्छुभं नैव कर्तव्यं, त्रिगोर्गमोहतः कश्चित् ॥ १२४ ॥
 यादृशी तादृशी पाल्या, गुर्वाज्ञा सत्यभायतः ।
 शङ्काखेदौ न कर्तव्यौ, गुर्वादिष्टेषु कर्मसु ॥ १२५ ॥
 गुर्वादिष्टे कृते कार्ये, मुक्तिरेव न संशयः ।
 स्वाधिकारः सदा तेऽस्तु, गुर्वाज्ञादिष्टकर्मसु ॥ १२६ ॥
 नैव प्रत्युपकारः स्यादात्मोद्धारकसद्गुरोः ।
 येन केन प्रकारेण, सेवनीयः सदा गुरुः ॥ १२७ ॥
 बुद्धेः परं गुरोर्वृत्तं, कल्पनातीतसद्गुरुः ।
 पारं प्राप्नोति नो कोऽपि, श्रीसद्गुरोः कदाचन ॥ १२८ ॥
 सद्गुरोः स्वार्पणं कृत्वा, पश्चात्कार्या न नीचना ।
 त्याज्याऽहंममनावुद्दिर्नामरूपात्मवस्तुषु ॥ १२९ ॥

नामरूपात्मिकां वृत्तिं, विना सर्वप्रवृत्तिषु ।

गुर्याज्ञया प्रवृत्तः सन्, निर्वन्धः शिष्यराट् सदा ॥१३०॥

पूर्णप्रीत्या गुरोर्भक्तिः, सर्वशक्तिप्रदायिका ।

प्राप्या भक्तर्महापुण्यं, पूर्णानन्दप्रदायिनी ॥ १३१ ॥

महाभक्त्या मया प्राप्तः, सद्गुरुर्मर्मबोधकः ।

इत्येवं हृदये धार्या, भावना शर्मकारिका ॥ १३२ ॥

मानेऽमाने सुखे दुःखे, गृहेऽरण्ये च सद्गुरुः ।

स्मर्तव्यः पूर्णसत्प्रीत्या, मनःसाम्यं निधाय सः ॥१३३॥

दर्शनज्ञानधारिर्धैः, स्वात्मारामो जगद्गुरुः ।

आविर्भवति मद्ब्रह्मकृत्वा, स्वात्मा वेशो य आत्मना ॥१३४॥

गुरुभक्तः ।

गुरौभक्तिः सदा येषां, देवास्ते देहवामिनः ।

गुरोर्भक्ता महासन्धा, भवन्ति सन्पवेदिनः ॥ १३५ ॥

शापादीनां भवेन्नाशः, मद्गुरोः सत्यभक्तितः ।

यादे रणे विपत्तौ च, स्युर्देवा रक्षकाः सदा ॥१३६॥

कामादीनां विजेता स्यान्निर्भयः सर्वथा भवेत् ।

सत्यमेवाकरो भक्तः, सत्यचिन्तामणीयते ॥ १३७ ॥

सर्वधर्मस्वरूपेण, विश्वव्यापकमद्गुरुः ।

अतो व्यापकसद्भक्त्या, सेव्यो ध्येयो विवेकतः ॥१३८॥

मद्गुरुं शरणीकृत्य, त्यक्त्वा च सर्वमंशयान् ।

स्याधिकारं यन्कर्म, तत्कुरु शिष्य ! यत्नतः ॥१३९॥

धर्मस्यास्तिन्यरक्षादि-कार्येषु देशकालतः ।

मद्गुर्याज्ञा भवेद्वा या, मा मा सेव्या प्रयत्नतः ॥१४०॥

गुरुसेयोद्भवं ज्ञानमप्रतिपातितां व्रजेत् ।
 सेवाफलं न तन्नश्येत्, कदापि दैवयोगतः ॥ १४१ ॥
 शोकः कदापि नो कार्यो, भेतव्यं नैव भीतितः ।
 शुद्धब्रह्मस्वरूपेण, गुरुः सर्वत्र रक्षकः ॥ १४२ ॥
 दीनता नैव कर्तव्या, सर्वकर्तव्यकर्मसु ।
 स्मृत्वा शुद्धगुरोरूपं, वर्तितव्यं स्वभायतः ॥ १४३ ॥
 चिदानन्दं गुरोरूपं, स्यात्स्मनश्च तथैव तद् ।
 शुद्धब्रह्मगुरोरेवं, रूपं शुद्धस्वभायतः ॥ १४४ ॥
 वर्तमानस्त्रिकाले स, गुरुः कालान्तरः सदा ।
 यन्त्रयदेहसंपन्धो, गुर्वात्मा देहतः पृथक् ॥ १४५ ॥

गुरुब्रह्म.

देहोत्सर्गाय नश्येत्स, गुर्वात्मा तु सदा ध्रुवः ।
 शाश्वतः सद्गुरुर्योध्यः, सर्वसाक्षी सनातनः ॥ १४६ ॥
 देहादिसर्वपर्याया, भवन्ति कर्तृकर्मनः ।
 कर्मदेहादितो भिन्नं, शुद्धरूपं गुरोः सदा ॥ १४७ ॥
 छिनत्ति मंशयान्सर्वान्, देहाभिष्टितसद्गुरुः ।
 छिनत्ति मंशयान्मर्षान्, देहभिन्नोऽपि सद्गुरुः ॥ १४८ ॥
 छिनत्ति मंशयान्सर्वान्, प्रत्यक्षः सद्गुरुर्महान् ।
 परोक्षोऽपि गुरुर्ध्यानाच्छिनत्ति सर्वमंशयान् ॥ १४९ ॥
 मर्मव सद्गुरोरूपं, शुद्धनिधयनः स्वयम् ।
 अहंत्वंभायनाशो तु, सर्वकर्म मत्तया मन्द ॥ १५० ॥
 अहंत्वंभेदनिर्भिषः, पूर्णशुद्धात्मसद्गुरुः ।
 स्येनानुमूयते स्वस्मिन्, नैव याचा प्रकथ्यते ॥ १५१ ॥

अत्रोक्तं सद्गुरुयोगी, किञ्चित् वृत्ता तु योग्यते ।
 स्यात्तुभक्त्यर्थो किञ्चित्, वाग्या वक्तुं न शक्यते । १०१
 मृते सत्त्वान्ते योग्यमनन्ते वत्ता सद्गुरुम् ।
 वत्तावन्ति विवरा ज्ञाने, कोऽपि वाक्ता न भवते ॥ १०२
 ज्ञाने वत्ताया वत्ता, सद्गुरुः वत्तावन्तिवत्ताः ।
 ज्ञाना वाग्या निवन्तेन्ये, स्यात्तु वत्तावन्तिवत्ता ॥ १०३
 सत्त्वान्तेवत्तावन्तेन्ये, वत्ता सद्गुरुवत्तावन्ति ।
 वत्तावन्तिवत्तावन्ति, स्यात्तु वत्तावन्तिवत्ता ॥ १०४
 सद्गुरुवत्तावन्तिवत्ता, वत्तावन्तिवत्तावन्तिवत्ता ।
 वत्तावन्तिवत्तावन्ति, वत्तावन्तिवत्तावन्तिवत्ता ॥ १०५ ॥
 वत्तावन्तिवत्तावन्ति, वत्तावन्तिवत्तावन्तिवत्ता ।
 वत्तावन्तिवत्तावन्ति, वत्तावन्तिवत्तावन्तिवत्ता ॥ १०६ ॥
 वत्तावन्तिवत्तावन्ति, वत्तावन्तिवत्तावन्तिवत्ता ।
 वत्तावन्तिवत्तावन्ति, वत्तावन्तिवत्तावन्तिवत्ता ॥ १०७ ॥
 वत्तावन्तिवत्तावन्ति, वत्तावन्तिवत्तावन्तिवत्ता ।
 वत्तावन्तिवत्तावन्ति, वत्तावन्तिवत्तावन्तिवत्ता ॥ १०८ ॥
 वत्तावन्तिवत्तावन्ति, वत्तावन्तिवत्तावन्तिवत्ता ।
 वत्तावन्तिवत्तावन्ति, वत्तावन्तिवत्तावन्तिवत्ता ॥ १०९ ॥

गुरुभ्यानाम.

एवमप्यन्योन्यां ध्यानाभ्यासा नश्यन्ति तत्पराः ।
 आविर्भवन्ति शुद्धात्मा, तत्र किञ्चिन्न संशयः ॥११॥
 सर्वत्रसद्गुरुध्यानात्, पूर्णभक्त्यानागतः ।
 नश्यन्ति सर्वपापानि, भक्तानां नात्र संशयः ॥१२॥
 सर्वत्रसद्गुरुध्यानं, भक्त्यागमो विदोषतः ।
 प्रपद्यते च परोक्षे नमः, सद्गुरुः सर्वशक्तिः ॥१३॥

फलार्थं नैव कर्त्तव्यं, गुरुमेयासु सर्वथा ।
 प्रीतिनः सद्गुरौ भक्तिर्भुक्तिदा नैव मंशयः ॥१६३॥
 नास्तिकानां कुतर्कैश्च, नैव मोक्षं कदाचन ।
 सद्गुरुध्यानलीनानां, मिथ्याशङ्का विनश्यति ॥१६४॥
 सद्गुरुध्यानमग्नानामानन्दाद्भूतसंभवः ।
 म्यानुभवः प्रमाणं तत्, सत्यं सत्यं यच्चो गदः ॥१६५॥

गुरुमाहात्म्यम् ।

अविद्यत्पूर्णगम्भीरो, भानुवद्विश्वभासकः ।
 क्षमा धरित्रीवत्पूर्णा, चन्द्रयच्छीतलः सदा ॥१६६॥
 मेरुरिव सदा धीरो, निर्लेपो ज्योतिषद्गुरुः ।
 अनौपम्यं गुरौ बोध्यं, वृत्त्यतीतो न वर्ण्यते ॥१६७॥
 पूर्णप्रीतिं विना नैव, लभ्यस्तु सद्गुरुः कलौ ।
 लभ्यः कदापि नो देवो, विश्वस्मिन्मद्गुरुं विना ॥१६८॥
 भृशरेव प्रभुर्ज्ञेयः प्रभुरेव गुरुः सदा ।
 ब्रह्मसत्ताऽविशेषेण, द्वयोरैक्यमभेदतः ॥ १६९ ॥
 तारको भवपायोपेर्धारकः सर्वदोषतः ।
 स्मारकः सर्वतत्त्वानां, धारको ज्ञानधारिधेः ॥१७०॥
 गायकः सत्यमेयानां, नायकः सर्वदेहिनाम् ॥
 दायको धर्मदानानां, कोऽपिनास्तिगुरोः समः ॥१७१॥
 ॐ ह्रीं श्रीं सद्गुरुं नौमि, पूर्णप्रीत्या सनातनम् ।
 सोऽहं सोऽहं त्वमेवाहं, सत्तया व्यापकः सदा ॥१७२॥
 ॐ रौं रौं सद्गुरुं नौमि, पूर्णशक्तिप्रदायकम् ।
 सर्वव्याधिहरं तूर्णं, शक्तिरूपं सनातनम् ॥१७३॥

मनेरुत्तमकायेषु, निर्वर्णे मन्त्रजगत्कृतम् ।
 ते वर्यो मी मद्गुरुं मनोमि, निरुत्तमं मन्त्रं जगत्कृतम् ॥ १७१ ॥
 मन्त्रकाय गुरोः पादे, मनेत्र मनेरुत्तमे ।
 इत्येवं ज्ञापते मन्त्रक, मद्गुरोः मनेरुत्तमे ॥ १७२ ॥
 मनेरेवमभिते, मन्त्रपीजमन्त्रकः ।
 एतमिदं विनोतस्य, कथमे ज्ञानयोगिनिः ॥ १७३ ॥
 महापद्मो महाराजमन्त्रकः महामणिः ।
 एते मने गुरो एते, मन्त्रे मने गुरो मन्त्रे ॥ १७४ ॥
 भाग्यज्ञानं कृता कृत्वा, कृते मनेरुत्तमकृतम् ।
 परांगकारिणां मुण्यं, कन्देः मद्गुरुं मदा ॥ १७५ ॥
 कृताम्भोभिर्मदाजुदो, निर्दोषः पूर्णतां गतः
 पूर्णरत्नप्रणीयुक्तः प्रोत्था पूर्णतां गुरुमन्त्रान् ॥ १७६ ॥
 आहंम्यंभावनिर्मुक्तम्यमहे द्यवहारगुग् ।
 मयानन्दधरः श्रीमान्, मद्गुरुधौन्तिनाशकः ॥ १७७ ॥
 मयकापीणि सिद्धयन्ति, मद्गुरोराशिषा भुवम् ।
 भाषीर्दुर्गुरोः मेयो, कापी विश्वासभावतः ॥ १७८ ॥
 पूर्णधदा मदा यस्य, गुरो तस्यैव महत्तम् ।
 जायते मयकायेषु, नान्यत्किञ्चिद कुत्रचित् ॥ १७९ ॥
 इन्द्रियाणिः कृते मय, गुरोः कृत्वा समर्पणम् ।
 निःसङ्गो जायते भक्तः, कर्मयुक्तोऽपि वायतः ॥ १८० ॥

धर्माधर्मफलम् ।

सद्गुरोर्ज्ञापितो धर्मः, प्रान्ते सिद्धिसुखप्रदः ।
 अन्यो हितार्थचिज्ञातोऽप्यधर्मो दुर्गनिप्रदः ॥ १८१ ॥

सद्गुरुर्वाज्ञा स्वधर्मोऽस्ति, कर्त्तव्यो विधिना सदा ।
 आज्ञाभिप्रोऽन्यधर्मस्तु, स्योन्नतिर्धर्मनाशकः ॥१८५॥
 प्रत्यक्षे सद्गुरौ ज्ञाते, देवे ज्ञाते परोक्षवे ।
 गुरोर्वाज्ञायां च ता मान्ति, देवाज्ञा व्यवहारतः ॥१८६॥
 फलादिविधियन्मुक्त्वा, नत्वा स्तुत्वा च भक्तितः ।
 प्रीत्योपविश्य विधियच्छ्रोतव्या धर्मदेशना ॥ १८७ ॥

सद्गुरुकृपा.

प्रणम्योन्नतयः सर्वाः, सद्गुरोर्वादिष्टयुक्तिभिः ।
 कार्या भर्तः प्रयत्नैश्च, गुप्तहार्द प्रकीर्तितम् ॥१८८॥
 गुरोर्वाज्ञायां प्रवृत्तौ च मृत्युः श्रेयस्करो मतः ।
 गुरोर्वाज्ञाया निषेधाच्च, जीवनं मृत्युतोऽशुभम् ॥१८९॥
 विहाय चित्तस्वाच्छन्दी, देहाध्यासं विहाय च ।
 सर्वशक्तिप्रकाशार्थं, सद्गुरोः शरणं भज ॥१९०॥
 कदाऽपि निर्बलो मा भूः, सद्गुरुप्राप्त्यनन्तरम् ।
 कुरुष्वार्जुनवत्कर्म, स्वाधिकारे विवेकतः ॥ १९१ ॥
 दुःखं सुखं समं कृत्वा, मा मुहोऽयोग्यकर्मस्तु ।
 योग्यकर्त्तव्यतो भक्त ! प्रान्ते मुक्तो भविष्यसि ॥१९२॥
 सद्गुरोर्वाज्ञा सदा सत्या, नैवाऽसत्येति भावय ।
 क्षेत्रकालादितो बोध्या, निश्चयव्यवहारतः ॥१९३॥
 आज्ञायां कुरु मा शङ्कां, श्रद्धातस्त्वं यतस्व भोः ।
 सर्वदुःखानि नश्यन्ति, सद्गुरोः कृपया ध्रुवम् ॥१९४॥
 चिन्त्यते यच्च मनसा, यत्तु वाचा प्रकाश्यते ।
 देहेन क्रियते यद्यत्, तत्तत्सेवा हि सद्गुरोः ॥१९५॥

सद्गुरुभावना.

ॐ ह्योरूपं शिवसुखमयं दर्शनज्ञानरूपं,
 सत्याऽऽधारं परमहितदं पूर्णशान्तिस्वरूपम् ।
 विश्वाधारं सहजमखिलं निर्मलं धर्ममूर्तिं,
 पूर्णप्रीत्या सकलगुणिनं मदगुहं तं नमामि ॥१९॥
 परमशान्तिविधायकचेतनं, तिमिरवृन्दविनाशक
 मन्मणिम् ।
 परमशर्मविधेयकतत्त्वदं, प्रतिदिनं प्रणमामि जगद्गुरुम् ॥
 सदा ह्यनन्तं परमात्मरूपं, विश्वत्रयाधारमनन्तधर्मम् ।
 स्याद्वादरूपं शिवशान्तिकारं, वन्दे सदाऽहं गुरुदेवपादम् ॥
 रत्नत्रयाधारमखण्डरूपं, पूर्णप्रकाशं गतरागदोषम् ।
 साम्यप्रदं सच्चिदनन्तमूर्तिं, वन्दे सदाऽहं गुरुदेवपादम् ।
 धन्योऽहं कृतपुण्योऽहं, विश्ववन्द्योऽहमीश्वरः ।
 शुद्धात्मधर्मद्रष्टाऽहं, जातः सद्गुरुभावतः ॥ २०० ॥
 गुरुशरणं भयहरणं संसारान्धौ तरिः प्रशमकरणम् ।
 जगति हि सद्गुरुदेवो हृदयचक्षुःप्रकाशको जयति ॥
 कृतगुरुशरणो भव्यो जन्मजरामृत्युनाशको भवति ।
 भूत्वा निर्भययोगी विश्वोद्धारकसत्पदं वहति ॥२०१॥
 दीयते यत्तु देवश्च, देवीभिर्यत्र दीयते ।
 तदातुं सद्गुरुस्तुष्टः, समर्थोऽस्ति न संशयः ॥ २०३॥
 सुगुप्तं ब्रह्मविद्यास्रं, गोतायामत्र निश्चितम् ।
 प्राप्यते हि गुरोर्भक्तैः, सर्वविद्यास्रजिन्महत् ॥२०४॥
 दत्तो हि गुरुणा मन्त्रः, सर्वशक्तिप्रदायकः ।
 प्रत्यहं विधिवज्जाप्यः, सर्वेष्टार्थप्रदो भुवम् ॥ २०५ ॥

गुरुमन्त्रः सदा जाप्यः, सद्गुर्वाम्नायपूर्वकम् ।
 सर्वकार्याणि सिद्ध्यन्ति, पूर्णश्रद्धासुयोगतः ॥२०६॥
 राज्यं देयं शिरो देयं, देयं सर्वं घनादिकम् ।
 नैव देयोगुरोर्मन्त्रो, नास्तिकेभ्यः कदाचन ॥२०७॥
 गुरुमन्त्रो महाभक्त्या, ग्राह्यश्च विधिवज्जनः
 पादकृतादगमनुप्याग्रे, वाच्यो नैव कदापि सः ॥२०८॥
 दर्शनं प्रत्यहं कार्यं, सद्गुरोः पूर्णभावतः ।
 प्रत्यहं सद्गुरोरग्रे वाच्यं सर्वं निजात्मनः ॥ २०९ ॥

गुरुबुद्धिः ।

स्वबुद्ध्या न कदा कार्याः, शिष्यैः शङ्का स्वसद्गुरोः ।
 मनावचनकायानां, विरोधिनीप्रवृत्तिषु ॥ २१० ॥
 गुरोः कृपां विना शिष्यरात्मज्ञानं विना तथा ।
 परस्परविरोधिभ्यो, ज्ञायन्ते हि प्रवृत्तयः ॥ २११ ॥
 किन्तु नैव विरोधिभ्यः, सद्गुरुणां प्रवृत्तयः ।
 श्रीसद्गुरोः कृपां प्राप्य, विज्ञायन्ते मुशिष्यकः ॥२१२॥

सद्गुरुमहिमा.

रङ्गं करोति देवेन्द्रं, मृदं च स्वर्गुरोः ममम् ।
 आत्मानं च परात्मानं, गुरुस्नर्म्म नमोनमः ॥२१३॥
 यस्य कृपाकटाक्षेण, विकासन्ते मुशक्तयः ।
 परोपकारिमुग्यस्य, गुरोस्नर्म्म नमोनमः ॥ २१४ ॥
 गुग्गुलुं पिता माता, जीवन्देवो वपुःस्थितः ।
 सद्गुरुं तं महाभक्त्या, प्रत्यहं समुपास्महे ॥ २१५ ॥
 एकस्मिन्सद्गुरौ श्रद्धा, धार्या विभ्वशभावतः ।
 तत्सकस्य कृताज्ञा या, कार्या प्राणान्ययेऽपि मा ॥२१६॥

एकस्यैव गुरोः श्रद्धा, सर्वकर्मापहारिणी ।

कुचिकल्पान् परित्यज्य, सत्यमेव गुरुं भज ॥२१७॥

नाभितः सद्गुरोराशीर्निःसृता फलति ध्रुवम् ।

अतः शिष्यैर्महाप्रीत्या, गुरुः सेव्यो मुहुर्मुहुः ॥२१८॥

पूर्णानन्दस्ययं ज्ञात्वा, मत्वा कर्म समाचार ।

पूर्णप्रीत्या महाशक्त्या, निष्कर्मा भवसि प्रभुः ॥२१९॥

गुरो ! त्वं प्राज्ञेशः शिवसुखमयः सत्यसुखदः,

त्वमेयाहं पूर्णो विभुगतिसरूपो जयकरः ।

परब्रह्मैव त्वं जगति जयदः पूर्णवरदः,

सदा स्वात्मक्येन स्मृतिनतिगतिस्त्वं मम गुरुः ॥२२०॥

त्रिधा योगरूपस्त्वमेव त्वमेव,

त्रिधा योगकार्यस्वरूपस्त्वमेव ।

गुरो त्वां विना नास्ति किञ्चित् पृथिव्यां,

सदा ज्वातिषां भासकोऽसि त्वमेव ॥२२१॥

अनेकान्तरूपस्त्वमेव प्रवाच्य-

स्त्वनन्तस्वरूपस्त्वमेव त्वमेव ।

तिरोभावश्चायिःस्वरूपस्त्वमेव,

त्यनन्तात्मरूपस्त्वमेव त्वमेव ॥ २२२ ॥

भविष्यन्ति भूमाश्च ये ये भवन्ति,

सदा क्षेत्रभेदादिरूपेण धर्माः ।

गुरोः सत्यरूपेण तेषु त्वमेव,

चमत्काररूपेण वा सर्वदाऽमि ॥ २२३ ॥

त्वमेवाहमेयाहमेव त्वमेव,

सदा तत्त्वमस्यादिरूपेण पूर्णः ।

महांस्त्वं शुभः सर्वशक्तिप्रदाता,
 शरण्यः शरण्यः सदा त्वं सदा त्वम् ॥२२४॥
 रविश्चन्द्रतेजस्त्वमेवान्धिरूपो,
 महीदृक्शनयादिरूपस्त्वमेव ।

- सदा सर्वरूपो महाशक्तिरूपः,
 परब्राह्मरूपस्त्वमेवाहमेव ॥ २२५ ॥
 पितामातृदेवो महातीर्थराजो,
 महामित्ररूपः सदा प्रेमरूपः ।
 प्रियं यच्च यद्दृश्यनिर्दृश्यरूप-
 मखण्डात्मरूपस्त्वमेव त्वमेव ॥ २२६ ॥
 सदा सर्वकार्येषु साक्षी त्वमेव,
 सदा सर्वकार्यावलोकी त्वमेव ।
 सदा सर्वकार्येषु योक्ता त्वमेव,
 अलक्ष्यश्च लक्ष्यस्सदैव त्वमेव ॥ २२७ ॥
 सदा सर्ववेदस्वरूपस्त्वमेव,
 पुराणोपलक्ष्यस्वरूपस्त्वमेव ।
 सदा सर्वसिद्धान्तरूपस्त्वमेव,
 अनाकारसाकाररूपो शुभस्त्वम् ॥ २२८ ॥
 महामन्त्रयन्त्रादिरूपस्सदा त्वं,
 महासन्धितन्त्रादिरूपस्सदा त्वम् ।
 महापुष्करावर्तमेघस्सदा त्वं,
 महत्सु प्रभुस्त्वं महासूक्ष्मरूपः ॥ २२९ ॥
 कदाप्यग्निना नैव दाहो शुभस्त्व-
 मलान्यो ह्यमेघः प्रभुः शङ्करस्त्वम् ।
 वचोगोचरो नैव योगी सदा त्वं,
 महारोगहन्ता सदा सत्यशास्त्रा ॥ २३० ॥

अन्तर्यामी मम शुभगुरुः सर्वदोषमहन्ता,
 स्वात्मारामी शिवसुखकरः सर्वसाहाय्यकर्ता
 कर्ता हर्ता नयनमनमोः पूर्णशान्तिप्रदाता,
 वन्देऽहं त्वामनुभवगतं सद्गुरुं पूर्णभक्त्या ॥२३॥
 गम्यागम्यं सकलसुखदं सर्वदा साक्षिरूपं,
 ज्ञेयाधारं सकलशिवदं पूर्णतेजःस्वरूपम् ।
 ज्ञानाधारं यतिततिपतिं पूजितं सर्वदेव-
 वन्देऽहं त्वामजमविचलं सद्गुरुं मङ्गलेशम् ॥२३॥

मनसोऽगोचरं निर्द्वय ! कृतसुरनरपतिसेव ! ।
 त्वां वन्देऽहं भावनः सर्वशक्तिमय ! देव ! ॥२३॥
 पङ्कारकचक्रस्याधार ! निर्जितभयहेतुमहामार ! ।
 जय शङ्कर ! सागरगम्भीर ! जय जय श्रीधृतिमत्सुषीर !

गुरोः सर्वचेष्टा गुरुज्ञानगम्पा,
 विधेया न शङ्का विकल्पाः कदापि !
 अनन्तात्मवृत्त्या गुरुस्तु त्रिकाले,
 सदाऽस्ति व्यपोत्पादनित्यस्वरूपः ॥ २३५ ॥
 स्वधर्मा अनन्ता गुरो त्रिस्वरूपाः,
 सदा सर्वभावेषु धर्मा अनन्ताः ।
 अनन्तास्तु भावाः सदा त्वत्स्वरूपा,
 अतः सर्वरूपी त्वमेव न्यमेव ॥ २३६ ॥
 सदा सर्वधर्मस्वरूपी गुरुस्त्वं ।
 सदा सर्व शान्तिस्वरूपी गुरुस्त्यम्,
 चिदानन्दरूपेण वा यत्र तत्र,
 प्रभुस्त्वं गुरुस्त्वं महामङ्गलस्यम् ॥ २३७ ॥

नत्तं मत्तं श्वन्मुखमपि दिक्षिणी मद्गुह्यम्,
 पद्यदुःखं दिक्षिणी पत्ति ज्ञानहेतुगुह्यम् ।
 मर्षिण्यम् निगमजनकः श्वान्तरो रामगोता,
 काव्यम् स्वं काव्यमपरो ज्ञेयभावमप्यमीता ॥२३८॥
 देहे यामः परिमिगुणा पद्यनि स्वं तथा नो,
 मन्तातम्भं प्रभुविभुवन्दोऽन्तर्ज्ञातिस्वरूपः ।
 किं किं भावे गुह्यगुणगणान् पार्यते नैव पारं,
 परतात्पर्यतो नयनिधिमयः मद्गुह्यम् शृणुतुः ॥२३९॥

मानं च मानं च मर्दय माता,
 मष्टा च मष्टिम् मर्दय मष्टम् ।
 गुह्यः काव्यं च मर्दय चन्दु,
 ह्यो गुह्यम् मम मर्ममिन्दुः ॥ २४० ॥
 आकर्षणं तद् गुह्यरात्मनस्त्य-
 माकृष्टात्स्वयं स्वयमेव तस्यम् ।
 मर्दयिष्यम् मम मद्गुह्य-
 मर्दतमन्ध्रम् मर्दय मष्टम् ॥ २४१ ॥
 मेदा च मेदयश्च मर्दय नेता,
 कार्यं क्रिया स्वं च मर्दय धनः
 मष्टयधनुर्धो जनता मह्यम्,
 प्राप्नोत्यग्निरस्तुस्वदी गुह्यस्थम् ॥२४२॥

पराभापोत्थमकृन्त-शब्दाद्यस्थं गुरुः मदा ।
 पद्यन्त्यात्मस्वरूपं ते, पद्यन्ति ज्ञानिनः स्वयम् ॥
 अत्यद्भुतं महिम्नस्ते, पारं प्राप्नोति कोऽपि नो ।
 यावन्मात्रं स्वरूपं ते, ज्ञाते तावन्न कथ्यते ॥२४४॥
 जगद्धारकाः सन्तस्त्यत्स्वरूपं हि पस्तुतः ।
 मत्तर्पको विदोषेण, नानात्वं व्यक्तिमात्रतः ॥२४५॥

गुप्तसिद्धान्तसारोऽयं, संरक्ष्यो हृदि युक्तितः ।
 यस्य कस्यापि नो देयः, सत्यश्रद्धां विना कदा ॥२४३॥
 नो घाच्यो नास्मिन्कस्याग्रे, प्राणान्तेऽपि प्रयत्नतः ।
 गुवाद् गुयनरं तत्त्वं, प्रधानं सर्वशक्तिषु ॥२४७॥
 सर्वनयैर्गभीरार्था, गुरोर्गीता शुभद्वरा ।
 धृतिबुद्धिस्तुसम्पत्ति-कारिका च सर्वा भक्ता ॥२४८॥
 प्राप्तव्यं यच्च तत्सर्वं, भक्तः प्राप्नोति पाठतः ।
 सद्गुरुमन्त्रमंजापान्मद्भुतानि पदे पदे ॥२४९॥
 सर्वगीतास्तु प्राधान्यमस्या भवां प्रवर्तते ।
 श्रद्धा घाच्य सदा प्रीत्या, सर्वसिद्धिप्रदायिका ॥२५०॥
 कर्मयोगी महाज्ञानी, भवेद् गीताप्रपाठकः ।
 सद्गुरोराशिषा नित्यं, प्राप्यन्ते सर्वसम्पदः ॥२५१॥
 ॐ ह्रीं श्रीं सद्गुरुर्ब्रह्म, श्रीह्रींकीर्तिकृपालयः ।
 गुणी सर्वैव लोकेषु, रुचिर्दं यद्वचः सदा ॥२५२॥
 बुधव्रजानां सकलार्थदः स्या-
 द्धितोपदेष्टा निखिलव्रजानाम् ।
 सारं सुशास्त्रस्य ददात्यभीष्टं,
 गम्यो गुरुणां गुरुरस्ति लोके ॥ २५३ ॥
 रतिं सदेह्क् सुगुरौ करोति,
 सूच्यग्रबुद्धिर्पतिभिः प्रशस्यः ।
 रिपोर्जयी ब्रह्ममयप्रवृत्ति-
 र्वक्ताऽस्ति लोके शुभ्वर्ग्य एषः ॥ २५४ ॥

अथ श्रीमद् देवचन्द्रजी कृत श्री सिद्धाचलगिरि
मंडन श्री आदिजिन त्रिनतिरूप स्तवन प्रारंभः

रत्नाकर पञ्चीशी अनुवादरूप.

सुण जिनघर शत्रुजय धनोजी, दानतणो अरदान प-राग.

श्रेय श्रीरति गेहछोजो, नरसुरपतिनतपाय;
मर्यजाण अतिशयनिधिजी, जय उपयोगी अमाय. १

जगतगुरु विनतडो अवधार. (ए टेक)

जग आधार कृपामयी जी, निष्कारण जगबंधु;
भयविकारगद दाढवा जी, बंध अछो गुणसिंधु. ज०२
जाण भणी जे भापबुं जी, ते तौ भोलिमभाव;
पिण अशुद्धता आपणी जी, विनवीये लहि दाव. ज०३
माविघ्न आगळ चालके जी, इयुं लीलें न कहाय;
मारुं पश्चात्तापणी जी, निज आशय कहिवाय. ज०४
दान शील तप भावना जी, जिन आणाअें न कीध;
वृथा भय्यो भयसागरे जी, आत्महित नवि लीध. ज०५
क्रोध अगनि दाघो घणुं जी, लाभ महोरग दष्ट;
मान ग्रस्यो माया कळयो जी, किम सेवुं परमेष्टि. ज०६
हित न कर्यो मॅ परभवें जी, इहां पण नवि सुख चुंप;
हे प्रभु ! अमशत भव कथा जी, केवल पूरणरूप. ज०७

પ્રમુ મુખ ચંદ્રસંયોગથી જી, મહાનંદરસ જોર;
 નવિ પ્રગટ્યો તિણ ચણથી જી, મુજમન અનિદિ કંઠાર. ૮
 ભવ ભમવે મુલેમ નહોજી, મ્નનગ્રથી તુમ માથ;
 તે હારી નિજ આલમેં જી, કિહાં પુકાઈ નાથ. જ૦ ૯
 મોહવિજય વેરાગ્યજે જી, તે ૨૫ગ્યંચન કામ;
 નિજ પર નારન દેશના જી, તે જનરંજન ઠામ. જ૦ ૧૦
 વિદ્યાનગ્યે પરિગ્વચા જી, તે પરજીવણ દાલ;
 પરમદયાલ કિંતો કહું જી, મુજ હાંમીની ચાલ. જ૦ ૧૧
 પરનિંદા મુખ દુઃખવ્યો જી, પર દુઃખ ચિંત્યોરે મન;
 પરમ્ત્રી જોવે આંલટી જી, કિમ થાસ્યું હું ઘન. જ૦ ૧૨
 કામવદ્યે વિપયીપજે જી, ભોગવિહંપન વાત;
 તે ઇયું કહિયે લાજતા જી, જાણો છો જગતાન. જ૦ ૧૩
 પરમાતમપદ નોપજે જી, શ્રીનવકાર પ્રભાવ;
 તેહ કુમંત્રે ધ્વંસિયો જી, ઇન્દ્રીમુગ્ધને દાવ. જ૦ ૧૪
 શ્રી જિન આગઢ દુઃખવ્યો જી, કરી કુઝામ્મનો રંગ;
 અનાચાર અતિ આચર્યાં જી, મૂર્લિ કુદેશને સંગ. જ૦ ૧૫
 દટિપ્રાપ્ય પ્રમુમુખ તજી જી, ધ્યાયું નારીરૂપ;
 મહાનવિષે વિપધૂમથી જી, ન મરું આત્મસ્વરૂપ. જ૦ ૧૬
 મૃગ નયણી મુખ નિરમ્બનાં જી, જે લાગો મન રાગ;
 ન ગધો શ્રુતજલ ધોવનાં જી, કુળ કારણ મહાભાગ. જ૦ ૧૭
 ઝંગ ચંગ મુળ નવિ કલ્યા જી, નવિ વર પ્રમુનારે કાંપ;
 તો ણ માયું લોકમેં જી, માન વિહંચિન કાપ. જ૦ ૧૮

प्रतिक्षण भाग्यो पटे जी, न पटे पातकवृद्धिः
 पोषण च ज्ञानं पटे जी, विषयानिन्दाप वृद्धिः ज० १७
 भोक्ता मनु रसवाक्य जी, मेवमा भाष्यमेव हि;
 विषय तिनपमं न मेवियो जी, मे मे मेव मेव हि. ज० २०
 जीव कर्म भव विषय नहीं जी, विद्वत्पुत्र पाणीने जीव;
 मुन केवलरहि रसमे जी, भाव मेवमा न जीव. ज० २१
 पात्र भक्ति तिन वृत्तना जी, नवि मुनिधापकर्म;
 रस विद्यापमं करो जी, मुन मानमना जन्म. ज० २२
 तिनपमं मुनर रसने जी, मेव विषय विनाय;
 मुनमणि मुनर इहना जी, मे मे मुन रसनाय. ज० २३
 भोग्यो न ते रस मे जी, भव ते निपन समान;
 दारा कारा नरकनी जी, न विषय मे निदान. ज० २४
 माधु आधार न पाणीया जी, न करो पर उपकार;
 मीथ उदार न नीपनो जी, ते मयो जन्मारी हार. ज० २५
 दुर्जन पणन ममे नहीं जी, भूतयो मे न विराग;
 लेहा अण्णातम नवि रसो जी, विम म्हायु भवमाग. ज० २६
 न करो भवे मये भवे जी, करो पण भविकर;
 पन्नमान भवरंगना जी, तिन नीने भव नष्ट. ज० २७
 प्रभु आगळ मुं दापु जी, मुन आधय परचार;
 तीनकाल त्राणम अष्टोमी, तरीये मुन आधार. ज० २८
 भद्रक मुनिवृद्ध नमै जी, तेमां हरमुने आप;
 मुनिपद मुं कर्म नहीं जी, ए मचलो रसनाय. ज० २९
 जिनमनविनया प्ररुणा जी, करतां न गणीने भीति;
 तम ईश्री सुख छान्ने जी, कीर्तु फाल व्यतीन. ज० ३०

तस्य अतत्वे गवेखणा जी, करवी पिण अतिदूर;
 तत्त्वप्रग्यक मानथी जी, विस्तारं भवभूरि. ज०
 तुम सम दीन दयाळुओ जी, नवि यीजो जिनराज;
 दया ठाम मुज सारिखो जी, छे यीजो कुण आज. ज०
 श्री सिद्धाचलमंडणो जी, कृपभंदेव जिनराज;
 रत्नाकरसूरें स्तव्या जी, निर्मल समकितकाज. ज०
 निज नाण देसण चरण वीरज परम सुख रयणापरी
 जिनचंद्र नाभि नरिदनंदन त्रिजग जीव नभापरी;
 उवझाय वर श्री दीपचंदह सोस गणि देवचंद ए,
 संधव्यो भगते भविकजनने करो मंगलवृंद ए०

इति स्तवनं संपूर्णं. ॐ शान्तिः ३

ॐ अहमहावीर शान्तिः ३

